

AVILAI SZENT TERÉZ LEVELEI

I. KÖTET

KIADJA A MAGYAR SARUTLAN KÁRMELITA
RENDTARTOMÁNY

2014

Ez a munka javított és átdolgozott kiadása az
Avilai Nagy Szent Terézia levelei I–II. című 1943-ban,
Keszthelyen készült köteteknek.

A kötet szerkesztői és sajtó alá rendezői:
Nagy Fruzsina és Hoványi Márton

A levelek fordítója:
P. Szeghy Ernő OCD

© Magyar Sarutlan Kármelita Rendtartomány
és a szerkesztők

Borító tervek: Fehér Márta
Nyomdai előkészítés és nyomás: Alto Nyomda,
Székesfehérvár

A Szentlélek kegyelme legyen Önnel!

*Örömökre szolgál, hogy alkalmam nyílik
Kegyelmednek magamról írni...*

Olvasható kapcsolat Avilai Szent Terézia levelei

„Azt hiszem, most nincs jobb eszközünk a szeretetnél.
Isten adja azt meg nekünk Önmagával együtt!”
/399. levél/

Jézusról nevezett Teréz (1515–1582) alakját és tanítását levelei nélkül aligha lehet érdemben megismerni. Ezek a rövidebb–hosszabb prózai szövegek hallatlan erővel keltik életre a 16. századi Spanyolországot és benne azt a nőt, aki életének utolsó harmadában kolostorról kolostorra utazva leveleivel egészítette ki azt, amit jelenlétével még így sem tudott biztosítani. Levelei eljutottak II. Fülöp királyi udvarától kezdve egészen Amerikáig, ahol testvérei élték a konkvisztádorok mindennapjait. Elveszett leveleit kétszer annyira becsülhetjük, mint a birtokunkban lévő 468 darab írást.¹ A reformált kolostorok mindegyikével folyamatosan tartotta a kapcsolatot, ahogy a világi mecénásokkal, rokonságával és barátaival is. Kapcsolatrendszerének kiterjedtsége a korabeli viszonyok figyelembevételével, és a levelezésre szánt időbefektetése, beleértve az írás mellett az olvasást is, egészen megdöbbentő. A mennyiségi kérdéseknél is fontosabb lehet a levelekben feltáruló szellemi és személyes örökség, amiből az alábbiakban néhány jellegzetességet emelünk ki.

---

¹Vö.: Ernő atya bevezető tanulmányával, amelyet a jelen kiadásból elhagytunk: *Avilai Nagy Szent Terézia levelei I.*, ford. Szeghy Ernő, Keszthely, 1943, 21. A magyarra lefordított levelek száma a jelen kiadásban 439.

Mindenekelőtt Teréz egy nagyra hivatott, de hétköznapi *emberként* jelenik meg előttünk a levelek olvasásakor. Ez az olvasás, ha jóhiszemű is, kérlelhetetlenül ellenáll az idealizálásnak, azaz nem engedi másként látni Jézusról nevezett Terézt, mint egynek közülünk. A Szentanya a realitások talaján él és gyakran kényszeríti ugyanerre levelezőpartnereit is. Érzései vannak, amelyeket hitelesen kommunikál felénk, s éppen ezért eredményesen befolyásolja címzettjei gondolkodását és érzésvilágát is. Teréz rajongásig tud örülni a betegségében vagy a fáradtságában elfogadott gyümölcsöknek és más kedvességeknek. (187. levél) Megindul és őszinte fájdalmat él át, amikor a legtávolabbi ismerőse beteg lesz, ha ártatlan szenvedéssel találkozik vagy erején felül érzi vállain a felelősséget. (210. és 425. levél) Iróniája többször fordul át szarkazmusba és haragját nem egyszer nyíltan kommunikálja mások felé. (397. levél) A levelek Szerzőjét leginkább az engedetlenség hozza ki a sodrából, és élete végén is rendkívül kemény hangvételű írással reagál az ilyen helyzetekre. (423. levél) Nőiességét mind a vezetésben (123. levél), mind a szeretetgyakorlás módjában (164. levél) jól kamatoztatja. Kifejezőmódjának érzelemgazdagságát azzal érzékelhetjük a legegyszerűbben, ha elmondjuk, hogy a magyar szöveg gondozásakor a leggyakoribb feladatunk az írásjelek cseréje volt. A spanyolban ponttal lezárt mondatok magyar fordításai ugyanis számtalanszor fejeztek ki óhajtást, kérést és felszólítást, ami stilisztikailag felkiáltójelet kívánt meg, amennyiben el akartuk kerülni a hispanizmus csapdáját. Amikor Avila Szentje kérdésekkel és felkiáltásokkal tűzdelt, szenvedélyes leveleket ír élete végén is, legyenek azok negatív vagy

pozitív érzésektől fűtöttek, arról bizonyosan tanúskodnak, hogy Teréz szíve nem kérgesedett meg az alapítási küzdelmekben. Őszinte ember maradt gyarlóságaival és nagyszerűségével együtt.

Vezetőként autokratikusan viselkedik, amit állandó együttműködési készsége egészít ki. Azt, hogy eredményes és nagyformátumú vezető volt, kortársai közül még az ellenségei sem vitathatták el, ehhez elég a sikeres alapítások számára utalnunk. Hatékonyságát mégsem lehet kizárólag határozottságában és erőskező vezetői stílusában keresni, hiszen az ridegséget és félelmet is eredményezhetett volna közte és a rábízottak között. Sikere abból is fakadhatott, hogy élete végéig közvetlen maradt munkatársaival és szereteteivel. Ismerte övét és gondja volt a legelemibb szükségleteikre ugyanúgy, ahogy a spirituális éhségükre is. Ezzel a közvetlenséggel párhuzamosan távolságot tudott tartani saját hatalmától, és pozícióját mindig önkritikusan értékelte, levelei záró soraiban mindig a címzett szolgálojaként, leányként nevezte meg magát. Az általa kinevezett előljáróknak úgy vetette alá magát, hogy azok valódi vezetőként élhettek hatalmukkal. A Szentanya vezetői erényei közé tartozott diplomatikus kommunikációja is, amely elsősorban a feljebbvalók és támogatók megnyerésékor jelentett pótolhatatlan segítséget a sarutlan Kármelnek. (414. levél) Ön- és emberismerete taktikussá tették a kényes ügyek elsimításakor. (434. levél) Számos helyen találkozhatunk azzal, hogy közvetett vezetőként úgy jelenik meg Teréz, hogy az előljárók nevelő munkáját segíti. Kiáll amellett, hogy a Szabályok objektivitása mellett érvényre jusson a nevelésben és a vezetésben a differenciált terhelés: mindenkit adottságához és állapo-

tához mérten kísér a tökéletesség útján. (185. és 186. levél) Teréz korának gyermeke marad, amikor a bevett testi önsanyargatásokat alkalmazza, azonban nagyfokú szabadságot és ezzel korát megelőző bölcsességre mutat, ahogyan másokat óv ezek (túlzó) használatától. (133. és 165. levél)

Ezzel elérkeztünk a levelek két állandóan visszatérő motívumához: a testi és a lelki egészséghez. Nagy Szent Teréz levelei között alig olvashatunk olyat, amelyben a testi egészség kérdése ne merülne fel. Vagy saját betegségeiről mesél az Alapítónő vagy arra reagál, amit mások írnak ebben a témában. A járványok és a korabeli higiéniai hiányosságok mellett is feltűnő az a figyelem, amit az egészségre fordít Teréz. Ez látszik Lorenzo testvérenek írt levelében, ahol legalább hatórás alvási időt javasol (170. levél) vagy amikor ugyanennek a testvérenek a testi vezeklések helyett az engedelmeség belső önmehtagadását tanácsolja, hiszen Istennek szüksége van a testi épségére. (173. levél) Gracián atyához intézett levelében még az imádság elhagyása árán is buzdítást olvashatunk az egészségesebb életmódra. (205. levél) Mindez fontos kiegészítése az egyéb műveiben képviselt testképnek, amely hajlamosabb azt mindenáron a lélek alávetettjének tekinteni és ezért haszontalannak feltüntetni az emberi élet során. A testi egészség kérdése mellett a levelek állandó témája a spiritualitás is. Saját elragadtatásairól jóval szűkszavúbban nyilatkozik, mint más műveiben, azokat inkább gyakorlati szempontból közelíti meg, amikor a váratlanságuk miatt kínosnak nevezi őket. (165. levél) Egy-egy kinyilatkoztatásról, Istentől jövő indíttatásáról a levelekben is olvashatunk, azonban itt hétköznapiaként kezelve,

inkább konkrét tanácsokkal találkozhatunk, amelyek egyértelműen bizonyítják a Szentanya tapasztalatát az imádság és a lelki élet területén. Magabiztosan ítél és nyilatkozik a hozzá tanácsal forduló lelkügyeiben és sokat ír arról, hogy mennyire nagyra értékeli saját kárán tanulva, ha a sarutlan atyák értő lelki vezetést adhatnak nővéreinek. A szenvedéseket a levelekben is az erkölcsi okság sajátos, pozitív változataként gondolja el: minden szenvedés Isten kitüntető figyelméről árulkodik, ebben is kölcsönhatásban állhattak Keresztes Szent János-sal, akiről több levelében is megindult lélekkel beszél. (212. levél) A Szentanya jellegzetes fordulata a levelek záradékában szereplő kívánsága: Isten tegye szentté a címzettet. Teréz leveleinek további sajátosságaként említendő a pneumatológiai hangsúly. Amíg az egyéb művei alapján krisztocentrikus lelkiségről beszélhetünk, a magyarul olvasható levelekben 244-szer fordul elő a Szentlélek neve, igaz, ennek a többsége a levelek élén álló áldásban szerepel. Ekként olvashatjuk a levélírás formai sajátosságaként is, de a levelek szövegvilágától nem lehet idegen az az értelmezés sem, amely az alapításokkal párhuzamosan kiterjedő terézi levelezésben a tanítványok pünkösöd utáni, Lélekkel telt időszakát idézi meg. Retorikailag a mellérendelések és akklamációszerű hálaadások egyaránt a Lélek működésének nyelvi kifejezéseként is olvashatóak.

Teréz szavai önkéntelenül is imába fordulnak számos levelében, ahogy ezt más műveinél is megszokhatta az olvasó. Kapcsolata az Úrral egyszerű, mindennapos valóság, az ő szavaival élve: jelenlét. Ebből az alapkapcsolatból kiindulva és ehhez visszatérve válhat a levelek szövege saját önismereti eszmélésének,

tudatosuló engedelmességének is a színterévé, hogy meghittebb kapcsolatba léphessen önmagával is. Az Úrral és önmagával egyre meghittebb kapcsolatba lépő Teréz, nővéreinek adott tanításában visszatérően evangéliumi és egyszerű: a szeretet parancsát hirdeti. Ez hajtja a legkülönfélébb emberekkel való őszinte kommunikációra és kapcsolattartásra, akár azon az áron is, hogy a halála előtt egy hónappal a temérdek feladott levél közül azt, amelyikről az feltételezi, hogy elveszett, még újra írja vagy tollba mondja. (437. levél) Életre váltotta a szavait: *„állják meg becsülettel a helyüket ebben a nagy üldözésben, mert ha Önök segítenek magukon, a jó Jézus is megsegíti Önöket! Bár alszik a viharos tengeren, mihelyt megnövekszik a veszély, elállítja a szeleket. Azt akarja, hogy kérjük Őt, s annyira szeret bennünket, hogy mindig keresi az alkalmat s igyekszik bennünket előbbre juttatni! Áldott legyen az Ő neve mindörökkön-örökké!”*

*

P. Szeghy Ernő OCD 1943-ban kiadott fordításának új sajtó alá rendezését Avilai Szent Teréz születésének ötszázadik évfordulója és az arra való ünnepi készülés inspirálta. A kiadás előkészítése során alapelvül az szolgált, hogy megőrizzük Ernő atya koncepcióját és fordításának minden értékét, tegyük azonban ezt úgy, hogy a 21. századi olvasó számára egyrészt közérthetőbbé, másrészt az elmúlt hetven év kutatási eredményeihez jobban illeszkedővé váljon ez a munka.

A fentebbi elvet úgy valósítottuk meg, hogy a levelek számozását minden esetben érintetlenül hagytuk, hiszen az elmúlt évtizedekben született hivatkozások

így maradhatnak érvényben. Tettük ezt akkor is, ha a napjainkban elfogadott spanyol kritikai kiadásban a datálás nem egyezett az 1920-as évekbeli spanyol kritikai kiadás adataival, amelyből Ernő atya fordította szövegét. Ha eltérést találtunk a dátumokban vagy a címzésben szereplő helynevekben, azt szögletes zárójelben az adott levelet bevezető lábjegyzet végén jeleztük. A szögletes zárójelben található szövegrészek mindenhol a saját, szerkesztői magyarázatunkat vagy kiegészítésünket jelölik.

Az előző kiadásban a levelek élén a főszövegben álló bevezető magyarázatokat lábjegyzetbe helyeztük és egyesítettük számozásukat a korábban csillaggal jelölt lábjegyzetekével.

Mind a levelek főszövegében, mind Ernő atya jegyzeteiben modernizáltuk az 1940-es évek helyesírását. Emellett stilisztikai változtatásokat (redundanciák felszámolása, egybe és különírás standardizálása, hispanizmusok [személyes névmás, részes és birtokos eset magyarban felesleges kitételének] kiküszöbölése) hajtottunk végre ott, ahol a magyar szöveg közérthetősége ezt megkívánta.

A teljes szövegben helyreállítottuk a nevek spanyol alakját, ahogy azt az Avilai Szent Terézről írt legutóbbi magyar nyelvű monográfia szerzője, Puskely Mária is tette. Kivételt tettünk a reform megkezdésétől számítva Terézzel, aki maga is a 4. levéltől kezdve új rendi nevével írja alá leveleit. Rajta kívül a magyar liturgikus nyelvben szélesebb körben is ismert Keresztes Szent Jánosnak és Alkantarai Szent Péternek hagytuk meg a magyar alakot. Ahol ugyan maga Teréz rövidítette le a neveket (pl. San Jerónimo nővér), de így a magyar olvasó számára nem

lett volna egyértelmű, hogy kiről van szó (több nővér is megkapta például a San Jerónimo titkot), ott kiírtuk a teljes nevet.

Mivel a levelek *Az alapítások könyvével* szorosan összetartoznak, ezért ahol ez utóbbi mű magyar fordítása kifejezetten hivatkozik egy levélre, célszerűnek tartottuk, kereszthivatkozásként, a levelekben is feltüntetni *Az alapítások könyvének* megfelelő helyeit. Ehhez a legújabb magyar kiadást vettük alapul: Avilai Szent Teréz, *Az alapítások könyve*, ford. Szeghy Ernő, Keszthely, 2011.

A fordító elő- és utószavát meghagytuk a főszöveg előtt és után, az előző kiadás életrajzi áttekintésének a helyén egy rövid, felsorolásszerű életrajzt helyeztünk el, amely a következő forrásra támaszkodik: PUSKELY Mária, *Avilai Teréz*, Pécs, 2011. Egyúttal ehhez a könyvhöz utaljuk az elmélyültebb, magyar nyelvű tájékozódásra vágyó Olvasókat. Munkánk során erre a spanyol nyelvű kritikai kiadásra hagytuk: Santa Teresa, *Cartas*, ed. Tomas Alvarez, Burgos, 1997.

Ez a kiadás nem jöhetett volna létre, ha a Kármelita Világi Rend tagjai áldozatos munkájukkal be nem gépelik a mára csak nyomtatott formában létező 1943-as kiadás szövegét. Reméljük, hogy munkánkkal mi is hozzájárulhatunk Szent Terézia anyánk nagyra becsült és számunkra kedves örökségének magyarországi megismertetéséhez. Teréz leveleit olvasva beavatást nyerhettünk Szentanyánk egy előttünk korábban ismeretlen világába. Imáiba ajánljuk magunkat és leveleinek Olvasóit is.

A szerkesztők

A Fordító előszava

Szent Terézia Anyánk műveinek elején, mintegy mentegetve magát, arra szokott hivatkozni, hogy engedelmességből ír, s hogy eszébe se jutna, sőt szerénylenségnek tartaná tollat fogni, hacsak előjárói rá nem parancsolnak, vagy pedig, más esetben, kármelita nővérei nem sürgetik.

Szolgáljon nekem is mentségül, mikor hatvanhat éves hajlott koromban belefogok Szent Terézia leveleinek fordításába, az a körülmény, hogy parancsszóra teszem. 1938. augusztus 28-i kelttel ugyanis a következő sorokat kaptam tartományi főnökömtől, Nagyontisztelendő Hajós Miklós atyától: „A jó Isten, a szent engedelmeség által, most, öregségére is egy nagy áldozatot kíván Tisztelendőségedtől. A jó Isten nagyobb dicsőségére és Szent Rendünk hasznára, szíveskedjék Szent Terézia Anyánk műveinek fordítását kiegészíteni, befejezni. A szent engedelmeség erejénél fogva meghagyom Tisztelendőségednek, hogy hacsak fizikailag nem lesz rá képtelen – fordítsa le Szent Terézia Anyánk leveleit.”

Mert kétségtelenül nagy ez a vállalkozás. Nem mintha áldozat volna. Az talán nem, mert olyan szívesen teszem. Azonban ne feledjük, hogy Szent Terézia Anyánk a levélírásnak világmestere, nagyobb Sévigné asszonynál, úgyhogy remekműveit méltón visszaadni a mi nyelvünkön olyan feladat, amely a legkiválóbb stiliztát is próbára tenné, és pedig még javakorában is, hát még akkor, amidőn a szellemi tehetségek már elkezdenek berozsdásodni.

No de hát, maga Szentanyánk, Terézia is mindig számított arra, hogy ami tőle magától nem telik, azt

megteszi majd az engedelmesség, illetve az azzal járó Istenáldás. Erre számítok én is.

E fordítás Szent Terézia Anyánk műveinek legújabb kritikai kiadása alapján készült, amelyet P. Silverio de Santa Teresa sarutlan kármelita atya adott ki Burgosban, Spanyolországban, s amelynek VII. VIII. és IX. kötete – a Szentanya levelei – 1922-ben, 1923-ban, illetve 1924-ben jelent meg.

Jézusról nevezett Szent Terézia életrajza

1515. 03. 28. Teresa de Ahumada y Cepeda születése.
1515. 04. 04. Megkeresztelik a San Juan templomban.
1522. Teréz és testvére, Rodrigó, szökési kísérlete a „mórok földjére”.
1531. Teréz bentlakó lesz az Ágoston-rendi apácáknál.
1532. Megbetegszik és édesapja hazaviszi.
1533. Teréz bejelenti apjának szerzetesi szándékát.
1536. október Teréz belép a Megtestesülés-kolostorba.
1536. 11. 02. Beöltözése.
1537. 11. 03. Fogadalomtétel. Súlyos betegsége.
1538. 08. 15. Három napos kómába esik.
1540. Teréz lassú, Szent-József ünnepén teljes gyógyulása.
1553. Teréz megtérése.
1556. Misztikus eljegyzése.
1559. 06. 29. Teréz első értelmi látomása Krisztusról.
1560. 04. Teréz első transzverberációja.
1561. Az első reformált kolostor munkáinak megkezdése.
1562. 06. Befejezi az *Önéletrajz* első változatát.
1562. 08. 24. Az avilai San José kolostor megalapítása.
1566. Elkezdi írni *A tökéletesség útját*.
1568. 11. 28. Első sarutlan férfi-kolostor alapítása Duruelóban.
1571. Teréz a Medina del Campo-i kármel majd a Megtestesülés-kolostor perjel-nője.
1572. Megkapja a lelki házasság kegyelmét.

1573. Befejezi *A tökéletesség útját* és nekikezd *Az alapítások könyvének*.
1577. 06. 02. Megkezdí *A belső várkastély* írását.
1577. 11. Befejezi *A belső várkastélyt*.
1582. 04. 19. Alapítás Burgosban.
1582. 10. 04. Jézusról nevezett Terézia halála este 9 órakor Alma de Tormesban.
1614. V. Pál pápa boldoggá avatja Terézt.
1622. XV. Gergely pápa szentté avatja Terézt.
1626. Teréz Spanyolország patrónája.
1965. 09. 10 VI. Pál pápa Terézt a spanyol írók patrónájává nyilvánítja.
1970. 09. 27. VI. Pál pápa Jézusról nevezett Szent Teréziát Sienai Szent Katalinnal egyházdoktorrá avatja.

Avilai Szent Teréz

Leveli

1. levél

*Alonso Venegrilla úrnak, Gotarrendurába.
Avila, Megtestesülés, 1547. augusztus 12.²*

Kedves Venegrilla Úr!

Santos García hozott tíz véka búzát. Tegye meg nekem kérem, azt a szívességet, hogy kifizeti, mert nekem nincs miből! Martín de Guzmán örülni fog, ha ez megtörténik és meg fogja kegyelmednek téríteni az összeget. Mi ugyanis ezt így szoktuk egymás között elintézni.

Kelt, augusztus 12-én.

Kész szolgálója,

Doña Teresa de Ahumada

---

² Gotarrendura, Szent Terézia édesanyjának, Beatriz Ahumada volt hozományi birtoka. Ez, amikor ugyanott 1528-ban meghalt, leányának, Teréziának hagyott egy galambházat, amely ez időben, amikor Terézia a Megtestesülés zárdában volt szerzetesnő, egy bizonyos Venegrilla gondjaira volt bízva, évi egy arany tiszteletdíj fejében. A galambházak Spanyolországban terjedelmes épületek, amelyekben sok száz galamb fér el. Martín de Guzmán a Szent testvérének, María de Cepedának a férje, földbirtokos Castellánosban.

2. levél

*Lorenzo de Cepeda úrnak, Quitóba.
Avila, 1561. december 23.³*

JHS.

Uram!

Legyen a Szentlélek mindig Kegyelmeddel, ámen, s fizesse vissza azt a jóságát, hogy oly kegyes volt mindnyájunknak segítségére jönni, éspedig olyan gyorsan! Remélem Isten Szent Felségétől, hogy kegyelmed igen nagy érdemet szerzett nála, mert annyi bizonyos, mindazoknak, akiknek pénzt küldött, az annyira kapóra jött, hogy nem győzők eléggé örülni. Igazán azt hiszem, maga az Úristen indította Kegyelmedet arra, hogy nekem annyit küldjön. Egy magamfajta szerzetesnőnek, akinek már az is tisztesség, ha foltozott ruhában járhat, néhány esztendőre is elég volna az a pénz, amelyet Juan Pedro

---

³ A Dél-Amerikába vándorolt Cepeda-fiúk közül csak Lorenzo lett előkelő, gazdag ember. Pénzt küldött testvéreinek, ezt köszöni meg a Szentanya. Nagyon kapóra jött úgy neki, mint ahogyan mostohanénjének, Aldonza de Guzmán és testvérhúgának, Juana de Ahumadának is. A tengerentúli úton sok levél elveszett, s azért a Szentanya, mint említi, ugyanazt a dolgot két-három, más-más úton küldött levélben írja meg. Guiomar de Ulloa inkább csak jóakarásával és befolyásával járult hozzá az első sarutlan női zárda alapításához, mert ami pénze volt, azt ráköltötte egy ferences zárda alapítására Alkantarai Péter reformja számára.

de Espinosa hozott és az a másik kereskedő, akinek a neve, ha jól emlékszem, Varrona.

Azonban, amint már nagyon részletesen megírtam Kegyelmednek, abban a bizonyos dologban sok indítók és szempont vezetett, amelyek elől nem zárkozhattam el. Isteni sugallatok voltak, úgyhogy nem is valók levélbe. Most csak annyit mondok, hogy szent és tudós személyek nézete szerint kötelességem félretenni minden gyávaságot s tőlem telhetőleg dolgozni annak a tervnek a megvalósításán, tudniillik, hogy egy zárdát alapítok, amelyben csak tizenötön lesznek, s amelyben nem is szabad növelni a tagok számát. Ezek majd a lehető legnagyobb elzárkózottságban fognak élni úgy, hogy sohasem mennek ki, nem fogadnak senkit másképp, mint lefátyolozva, gyakorolják az állandó imádságot és önmegtagadást, amint azt Kegyelmednek már hosszasan megírtam s még egyszer megírom. Leveletem Antonio Moránra bízom, ha majd elutazik.

Segítségemre van ebben a dologban az a bizonyos Guiomar úrnő, akiről már írtam Kegyelmednek. Francisco Dávila, Salobralejo özvegye, ha ugyan Kegyelmed emlékszik rá. Kilenc esztendeje annak, hogy meghalt a férje, akinek egy millió maravédis járadéka volt.⁴ Neki magának is van egy majorátusa, eltekintve a férjétől, s bár huszonöt éves korában jutott özvegységre, nem kötött új házasságot, hanem egészen Istennek szentelte magát. Nagyon természetfölötti gondolkodású nő.

---

⁴ [A különféle spanyol pénznemek Teréz idejében így tekinthetők át röviden: 1 escudo (arany) 350 maravédi, 1 ducado (arany) 375 maravédi, 1 real (ezüst) 30 maravédi. 1 maravédi fele a blanca értéke.]

Már több mint négy esztendeje, hogy olyan benső barátságban vagyok vele, mintha csak édestestvérem volna. De bár nagyon segívez és járadékának jelentékeny részét rendelkezésemre bocsátja, éppen most szűkében van a pénznek, s ami a házvételt illeti, azt teljesen nekem kell vállalnom. Isten jóvoltából kaptam is már két hozományt, még mielőtt a zárda léteznék, s azzal, titokban, meg is vettem a házat. Azonban, hogy elvégezzem benne a szükséges átalakításokat, arra nem volt pénzem. Így azután, csupán csak Istenben bizakodva, és számítva arra, hogy Ő, aki kívánja az alapítást, majd gondoskodik az eszközökről is, felfogadtam a munkásokat. A dolog teljes oktalanságnak látszott, de íme, Ő Szent Felsege arra indította Kegyelmedet, hogy jöjjön segítségemre. Ami pedig a legcsodálatosabb a dologban, az, hogy arra a negyven pesóra, amelyet Kegyelmed utólag adott hozzá, a lehető legnagyobb fokban volt szükségem. Szent József pedig, mert róla lesz elnevezve a zárda, azt hiszem, maga akarta, hogy ne kapjam meg máshonnet, s tudom, hogy vissza fogja fizetni Kegyelmednek. A ház pedig, bár szegényes és kicsiny, igen kedves kerti részletekkel és tágas telekkel bír. Erre azután rá is ment a pénz.

Bullákért⁵ küldtünk Rómába, mert bár a zárda az én szerzetemhez tartozik, a megyéspüspök joghatósága alatt lesz. Ha az Úr megengedi, hogy bevégezzük –

---

⁵ Pápai megerősítésért. Ezt nem is egyszer kellett megtenni. Az első brévéből ugyanis kimaradt a püspöki joghatóság, s így egy másodikat kellett kérni. Egy harmadikra pedig azért volt szükség, hogy szentesítve legyen az új zárdában a teljes szegénység elve.

amiben nem kételkedem –, remélem, Őneki nagy dicsőségre fog szolgálni, mert olyan lelkek fognak oda belépni, akiken mindenki épülni fog. A leggondosabban vannak ugyanis összeválogatva az alázatosság, vezeklési szellem és imádságosság szempontjából. Kegyelmetek is imádkozzanak értük az Úristenhez. Ha Isten is úgy akarja, mire Antonio Morán elindul, akkorra készen lesz.

Ő eljött ide, s nekem nagy örömökre szolgált, mert úgy látom, hogy jóra való, őszinte és okos ember, s hozzá annyi mindent tud Kegyelmetekről! Igazán nagy irgalmat gyakorolt velem szemben az Úr azáltal, hogy önökkel megértette, mi a világ, hogy visszavonultan élnek, s hogy mennyire meg tudom ítélni, a mennyország útján vannak. Leginkább ezt óhajtottam megtudni, tekintve, hogy mindeddig ez iránt állandó, aggodalomban voltam. Dicsőség legyen Annak, aki mindezt így rendezi. Adja Isten, hogy Kegyelmed állandóan előrehaladjon az Ő szolgálatában, mert tekintve, hogy a jutalom mérhetetlen lesz, nem illenék mértéket tartanunk az Úristen iránt való szolgálatkészségünkben, hanem igyekezzünk mindennap legalább valamicskével előbbre jutni s buzgóbbá lenni. Hadd tűnjék szembe, ami tényleg úgy is van, hogy állandóan hadat viselünk, s hogy amíg csak ki nem vívjuk a győzelmet, nem szabad magunkat elhagynunk.

Mindazok, akik által Kegyelmed pénzt küldött, talpig becsületes embereknek bizonyultak, de azért Antonio Morán valamennyit felülmúlta. Először is drágábban és költség nélkül adta el az aranyat, amint Kegyelmed látni fogja, azután pedig, beteges ember letére személyesen jött el vele Madridból. Most már jobban van. Betegségét egy baleset okozta. Azt is látom, hogy nagyon szereti kegyelmedet. Ő hozta el a pénzt

Varrónától is, és pedig nagyon gondosan. Rodrigez is eljött s igen jól végezte a dolgát. Óvele is küldök Kegyelmednek levelet, mert nem lehetetlen, hogy ő előbb indul útnak. Antonio Morán megmutatta nekem azt a levelet is, amelyet Kegyelmed írt neki. Akkora volt a jóindulat ebben a derék emberben, hogy szerintem az nemcsak az ő saját erényes voltának, hanem az Úristen közvetlen indításának is tulajdonítandó.

Tegnap kaptam a mellékelt levelet Doña Mariától.⁶ Ha majd elviszik neki ezt a pénzt, akkor egy másikat is fog írni. Nagyon is jókor jött neki a segítség. Igen kiváló keresztény nő és sok szenvedésben van része, ha pedig Juan de Ovalle perbe fogná, azzal anyagilag tönkre tenné gyermekeit. Annyi bizonyos, hogy a kár nem akkora, amennyire Ovalle becsüli, bár az is igaz, hogy igen szerencsétlen eladás volt, úgyhogy sok veszett kárba. Viszont Martín de Guzmánnak – Isten nyugosztalja – szintén meg voltak az okai, s neki igazat adtak, bár nem helyesen. Azonban, hogy azt visszaköveteljék, amit Istenben boldogult édesatyám adott el, azt már igazán nem tudom nyugodtan nézni. Ha pedig tovább mennek, mint mondom, azzal tönkre tennék Doña Máriát, az

---

⁶ Mostohanővére, María, édesatyjának első házasságából való leánya, Martín Guzmán özvegye, Castellanosban. A per, amelyről itt szó van, a Szent édesatyjának meglehetősen rendezetlenül maradt hagyatéka körül folyt. Ezt két felesége hozományi birtokának elosztása, Martín Guzmánnak időközben bekövetkezett halála és rendezetlen ügyei, továbbá az ügyvédek csatázása olyan bonyolulttá teszik, hogy róla tiszta képet alkotni alig lehetséges.

én nővéremet. Isten mentsen engem olyan érdekektől, amelyeknek érvényesítése akkora bajt okozna a rokonságnak. Az is igaz azonban, olyan időket élünk, amikor a fiú nem számíthat édesatyjára s az édestestvér édestestvérére. Azért nem is csodálkozom Juan de Ovalle eljárásán, sőt még dicséretesnek is tartom benne azt, hogy az én kedvemért egyelőre elállt a pertől. Meg van benne a jóindulat, de azért ebben a dologban nem lehet benne egészen megbízni. Jó volna tehát, hogy ha majd Kegyelmed elküldi neki azt az ezer pézót, tegye azt azzal a kikötéssel, hogy amelyik napon megindítja a pert, az összegből ötszáz aranyat Doña Mariának fizet s erről írásban ad nekem kötelezvényt.

A gotarrendurái házak még nincsenek eladva, azonban Martín de Guzmán bevett belőle háromszáz-ezer maravédit s igazságos dolog, hogy ezt az összeget Ovalle úrnak visszatérítsék. Azzal az ezer pézóval pedig, amelyet Kegyelmed küldött, segítve van Juan de Ovalle úron, úgyhogy meg tud itt élni. Ő ugyanis ideköltözött, s most szorult helyzetben van. Mert állandóan itt élni, ha nem jön számára ilyen segítség, nem képes, legfeljebb rövid időre s azt is szűkösen.

Nagyon szerencsésen nősült, s én biztosítom Kegyelmedet, Doña Juanából⁷ olyan derék és értékes

---

⁷ A Szentnek és Lorenzónak édes nővére, Juan de Ovalle, Alba de Tormes-ben lakó nemes úrnak neje, aki azonban állandó pénzzavarokkal küszködik. Ez a házaspár most átmenetileg Avilában lakott, éspedig a zárda céljaira megvett házban, ily módon leplezve az átalakítási munkálatokat, hogy az alapítási terv az utolsó pillanatig titokban maradjon.

asszony vált, hogy dicsérni kell érte Istent. Valóságos angyali lélek. Én lettem az egyedüli hitvány valameny-nyi közül, úgyhogy Kegyelmetek jól tennék, ha nem is ismernének el engem nővéruknek, mert arra érdemtelen vagyok. Ezt igazán meggyőződéssel mondom. Doña Juanának sok volt a szenvedése s igen szépen viselte el. Ha Kegyelmed anyagi helyzetének megrendülése nélkül teheti, küldjön neki hamarosan megint pénzt, ha csak kis összegekben is.

A pénzt, amelyet Kegyelmed küldött, amint a levelekből látni fogja, a címzettek kezéhez juttattuk. Toríbia már meghalt s a férje is. Gyermekeinek, akik szegényen maradtak, nagyon jókor jött a segítség. A szentmiséket elmondták, ha nem csalódom, még mielőtt a pénz megérkezett volna, a Kegyelmed által jelzett szándékokra, és pedig a legjobb papok, akiket csak találni tudtam, olyanok, akik igazán nagyon buzgók. Mélyen meg voltam hatva, mikor láttam, hogy milyen szándékokra mondatja Kegyelmed őket.

Most Guiomar úrnőnek házában tartózkodom, ami örömömre szolgál, mert így többet érintkezhetek azokkal, akik nekem Kegyelmedről tudnak beszélni. Azt akarom mondani, hogy kényelmesebben is vagyok itt. Mert ennek az úrnőnek egyik leánya szerzetesnő a mi zárdánkban, s mivel az kiment édesanyjához látogatóba, a tartományi főnök atya engem küldött vele társul. Itt azután sokkal, nagyobb szabadsággal tudom végezni imáimat, mint nővérem lakásán, mert itt állandóan istenes dolgokról folyik a társalgás és nagy az elvonultság. Itt is maradok mindaddig, míg mást nem parancsolnak nekem. Az említett alapítási ügy szempontjából előnyösebb volna továbbra is itt laknom.

Most pedig hadd beszéljek az én szeretett nővéremről, Doña Juanáról,⁸ mert bár levelem végére hagytam őt, szívemben éppen nem az utolsó helyet foglalja el. Ez való igaz, ha nem is abban a fokban, mint Kegyelmed. Őérette is imádkozom Istenhez. Ezerszer csókolom Őkegyelmének kezeit azért a sok jóért, amit velem tesz. Nem tudom, mivel lehetnék szolgálatára, hacsak nem azzal, hogy kis fiacskájáért sokat imádkoztatok. Ezt tényleg meg is teszem, s imáiba ajánlottam őt annak a szent szerzetesnek, Alkantarai Péter testvérnek, nemkülönben a Teatinusoknak⁹ s más személyeknek, kiket az Úristen bizonyára meg fog hallgatni. Adja Ő Szent Felsége, hogy még szüleinél is jobb legyen, mert bár ők jók, tőle még többet várok. Írjon nekem Kegyelmed mindig arról, hogy meg van elégedve, s hogy mindig megnyugszik Isten akaratán, mert ez nekem nagy örömömre szolgál.

Mint mondtam, ha majd Antonio Morán elindul, küldök önnek egy másolatot a végzésről, amelyről azt mondják, hogy nem lehetne jobb. Nagyon gondosan fogom leírni. Ha pedig ez alkalommal elvesznék az úton, akkor mást küldök helyette, amíg csak meg nem kapja. Oktalanságból történt, hogy eddig nem küldték meg Önnek. Mivel egy harmadik személy keze van bent a dologban, aki nem akarta kiadni, nem beszélek róla. Ugyancsak küldök néhány ereklyét az enyémeik közül. A foglalatuk nem értékes. Mindazért, amit az én fivérem

---

⁸ Lorenzo feleségéről, Doña Juana Fuentes y Espinosáról van szó. Hét gyermeket adott férjének, akik közül három maradt életben. A főt említett fiúcska meghalt.

⁹ Jezsuiták. A két rendet akkoriban gyakorta összetévesztették.

küldött nekem, ezerszer csókolom a kezeit. Ha abban az időben élnék, amidőn még pénzem volt, nagy kedvem volna megvenni azt a képet, mert rendkívül szép. Isten tartsa meg nekünk Őkegyelmét sok esztendőre és Kegyelmedet szintúgy, s adjon mindkettőjüknek jó esztendőket. Holnap van az 1562. évnek előestéje.

Mivelhogy Antonio Moránnal voltam, későn kezdek az írásba, s így nem mondhatok el mindent. Ő holnap szeretne elutazni, s azért majd küldök általa levelet az én kedves Jerónimo de Cepedámnak.¹⁰ De mivel olyan gyorsan kell írnom, semmi sem jut eszembe. Kegyelmed olvassa el mindig valamennyi leveletem. Mindent elkövettem, hogy jó legyen a tintám. Leveletem olyan sietve írtam s most olyan késő van, hogy nem olvashattam el újra. Ami engem illet, egészség dolgában jobban vagyok a szokottnál. Adjon Isten Kegyelmednek lelki-testi egészséget. Ezt kívánom. Amen.

Hernando de Ahumada és Pedro de Ahumada uraknak¹¹ most nem írok, mert nincs rá idő. Majd megteszem legközelebb. Tudja-e Kegyelmed, hogy egyes igen szentéletű egyének, akik tudnak a mi titkunkról, úgy értem az alapításról, csodának tekintik azt, hogy Kegyelmed nekem éppen annyi pénzt küldött s pont akkor! Remélem az Úristentől, hogy ha esetleg többre volna szükség, bár nem szeretném, hogy úgy legyen, megint meg fogja önnek súgni, hogy siessen segítségemre.

Kegyelmed alázatos szolgálója,

Doña Teresa de Ahumada

---

¹⁰ Testvéröccse a Szentanyának.

¹¹ A Szentanyának és Lorenzónak a fivérei.

3. levél

*García de Toledo atyának, Avilába.
Kelt az avilai Szent József zárdában,
1565 vége felé.¹²*

JHS.

A Szentlélek legyen mindig Kegyelmeddel! Amen.

Nem volna rossz dolog e szolgálat fejében arra kötelezni Kegyelmedet, hogy nagyon buzgón imádkozzék értem a mi Urunkhoz, mert amit én szenvedtem, látva önmagamat megrajzolva és emlékezetembe idézve azt az én végtelen sok nyomorúságomat, az csakugyan jogot adna nekem erre. Bár az is igaz, hogy sokkal inkább esett nehezemre leírni azokat a kegyelmeket, amelyeket az Úrtól kaptam, mint a bűnöket, amelyekkel Ő Szent Felségét megbántottam.

Én teljesítettem Kegyelmednek azon parancsát, hogy részletesen írok, de tettem ezt azon kikötéssel, hogy Kegyelmed is tegye meg, amit nekem ígért, vagyis tépje össze, amit rossznak talál. A megírás után nem tudtam végigolvasni akkorra, amidőn Kegyelmed érte küldött. Lehetséges tehát, hogy egyes dolgok nincsenek

---

¹² A címzett domonkosrendi atya, a Toledo grófi családból. A Szentanya gyóntatója és jó barátja, akit köznapi életmódjának elhagyására és az életszentség útjára biztatott s imáival rásegített. Elküldi neki az ő óhajára megírt Önéletrajzát, hogy olvassa el és javítsa ki, azután pedig azonnal küldje el Avila Mesternek.

jól megmagyarázva, mások pedig talán kétszer is elvannak mondva. Ugyanis olyan kevés időm volt az íráshoz, hogy nem tudtam átnézni azt, amit megírtam. Esedezem tehát, javítsa ki Kegyelmed és írassa le újra abban az esetben, ha el kell küldeni Magiszter Avila Atyának,¹³ mert megeshetnék, hogy valaki ismerni találja az írásomat.

Én nagyon szeretném, ha azt parancsolnák, hogy ő is lássa, mert ezzel a szándékkal fogtam bele az írásba. Ha ugyanis ő úgy találná, hogy jó úton járok, az engem nagyon megnyugtathatna, mert csak erre az egyre volna még szükségem, hogy azután megtegyem, ami tőlem telik. Mindebben cselekedjék Kegyelmed legjobb belátása szerint, mert lássa, ön köteles is azt megtenni olyasvalakivel szemben, aki annyira rábízta önre a lelkét.

Kegyelmed lelkéért én egész életem folyamán fogok imádkozni a mi Urunkhoz. Azért igyekezzék is szolgálni Ő Szent Felségének, hogy ez által velem szemben jótéteményt gyakoroljon. Mert meg fogja látni Kegyelmed, már abból is, ami idelent történik, hogy mennyire

---

¹³ San Juan de Avila, Andalúzia apostola, akinek, mint híres lelkivezetőnek, véleményét akarta tudni a Szentanya az iránt, vajon jó úton halad-e a lelke vagy sem. Ugyanis több lelki tanácsadója, például a „szent lovag” és Juan de Avila, egy buzgó pap s később az alapítókban önfeláldozó segítőtársa, azon véleményben voltak, hogy misztikus kegyelmei nem Istentől valók, hanem ördögi szemfényvesztések. Ezen reá nézve életbevágó kérdés tisztázására írta meg Önéletrajzát s ezen levél kíséretében küldte el García atyának, akitől a megírás eszméje kiindult.

előnyös ránk nézve teljesen odaadni magunkat annak, aki minden fenntartás nélkül adja oda magát nekünk. Hiszen Kegyelmed ezt amúgy is megkezdte már.

Legyen Ő áldva mindörökké, mert bízom az Ő irgalmában, hogy viszontlátjuk majd egymást ott, ahol Kegyelmed is meg én is sokkal világosabban fogjuk megérteni, milyen nagy dolgokat tett miérettünk, és dicsőíteni fogjuk Őt azért mindörökké! Amen.

Bevégeztem ezt a könyvet az 1562. év június havában.

4. levél

*Don Alvaro de Mendoza püspöknek.
Avila, 1967 júliusában.¹⁴*

Az itteni nővérek mind kezeit csókoltatják Nagyméltóságodnak. Már egy esztendeje reméljük, hogy Nagyméltóságod eljön meglátogatni az én úrasszonyomat, María grófnőt. Ugyanis Don Bernardino értesített bennünket erről, s mi valamennyien nagy örömben voltunk. Sajnos, a mi Urunk nem akarta, hogy ez megtörténjék. Adja Ő Szent Felsége, hogy Nagyméltóságodat én ott láthassam viszont, ahol sohasem lesz többé távollét.

---

¹⁴ Nagy örömmel várják Don Alvárónak Avilába érkezését. A zsolozsmát elmondták. García Toledo újoncmester lett. María grófnő és Don Bernardino a püspök testvérei. [A legfrissebb spanyol kritikai kiadás 1568. július 6-ra datálja ezt a levelet.]

A zsolozsmát elmondtuk ebben az évben is, ugyanazon a napon s ezen túl is meg fogjuk mindig tenni, és pedig nagy örömmel. A mi Urunk tartsa Nagyméltóságodat mindig szent kezében s éltesse még sok esztendeig, hogy minél több szolgálatot tehessen Neki.

García atya nagyon jó egészségben van, hála Istennek. Mindig kegyes irányunkban s napról-napra halad Isten szolgálatában. Új hivatalt fogadott el most a tartományi főnök kívánságára, tudniillik az újoncmesterséget. Ami azt illeti, az ő rangjához képest alacsony ez az állás.¹⁵ Másrészt azonban azért ruházták rá, hogy az ő lelkülete és erényei hasznára legyenek rendjének azáltal, hogy a növendékek lelkét a magáéhoz hasonlóvá neveli. Olyan alázatosan fogadta el, hogy nagy épülésére szolgált mindenkinek. Sok szenvedésben van része. Ma július 6-a van.

Nagyméltóságod méltatlan szolgálója,

Jézusról nevezett Terézia

Legyen oly kedves Nagyméltóságod s tegye meg nekem azt a szívességet, hogy azt az atyát hamarosan elküldi. Lehetséges, hogy Nagyméltóságod levele is megteszi a hatást.

---

¹⁵ Érdekes, hogy még a Szentanya is mennyire alkalmazkodik a saját korának felfogásához. Megalázónak mondja García atya számára az újoncmesteri állást, azért, mert grófi családból való, udvariasságból a címzettnek szája íze szerint beszél, mert, hogy az ő felfogása nem egyezik koráéval, az bizonyos.

5. levél

*Don Gaspar Daza mesternek, Avilába.
Toledo, 1568. március 24.¹⁶*

[...] a szent Pásztorkák ereklyéit, úgy hogy igazán dicsőíteni kell érte a mi Urunkat. Áldott is legyen mindörökké, mert annyi bizonyos, Uram, hogy Ő Szent Felségének nem kerül nagy fáradságába egyeseket szentté tenni. Nem is értem, hogy a nővérek mit csodálkoznak azon, ha nekik, akik annyira el vannak különítve a világtól, olykor egyes nagyobb kegyelmeket juttat.

Nagyon örültem annak, hogy mulatott rajta [...] mert bizonyára nem találta volna olyan nevetségesnek, ha saját maga annyira amennyire nem tapasztalta volna, hogy milyen édes az Úr. Tartsa is meg Kegyelmedet nekem sok esztendőre, ezeknek a nővéreknek lelki hasznára.

Ne engedje meg nekik, hogy a szemlélődés kegyelmeiről egymás közt beszélgessenek vagy ilyesmibe avatkozzanak vagy a Szeplőtelen Fogantatást tárgyalják, mert

---

¹⁶ Ez a levél a Szentanyának legújabban felfedezett levelei közé tartozik, s a spanyol kiadás függelékben közli. A címzett egy buzgó avilai pap, Szentanyának hű barátja, aki beöltöztette az első négy sarutlan kármelita nővért. Szent Jusztusz és Szent Pásztor ereklyéiről nem tudjuk, mit mond, mert a levél eleje hiányzik. Arra kérte Dazát, ne engedje, hogy a nővérek a szemlélődésben kapott kegyelmeikről beszéljenek. Másnap indul Malagonba, zárdát alapítani.

ilyenkor mindegyik feltalálja a maga együgyű gondolatait. Hagyják az ilyesmit. Ha pedig valamelyik nem képes annyit dolgozni, vegyenek fel valakit és osszák meg a munkát. Isten majd csak ad nekik enni...

Kedves nővére és édesanyja, úgy látszik, nem sokat gondolnak rám.

Az apátnőnek írok, ha lesz rá időm. Isten adjon neki jó egészséget!

A daróc ügyében már írtam Maridba. Nem tudom, nem felejtettem-e ki valamit ebből a levélből, de semmi esetre sem fogom elfeledni, hogy imádkozzam Kegyelmedért.

Tegye ugyanezt s kérje Istentől, hogy sikerüljön megkezdeni ezt a zárdaalapítást az Úr szolgálatára.

Következő kedden, gondolom, biztosan útnak indulunk.

Ma Gyümölcsoltó Boldogasszony előestéje van.

Lárez atyának, Cristóbal testvérnek és Maridíaznak sok üdvözetet küldök!

Kegyelmed méltatlan szolgálója és leánya,

Jézusról nevezett Terézia, kármelita

6. levél

*Luisa de la Cerda úrnőnek, Antequerába.
Malagon, 1568. május 18.¹⁷*

JHS.

Jézus legyen Főméltóságoddal!

Azt óhajtottam volna, hogy több időm legyen s részletesebben írassak innét. Mivel pedig azt hittem, hogy a mai napon jobban ráérek, az utolsó pillanatra hagytam, vagyis május 19. reggelére. Azonban éppen most annyi elfoglaltságom akadt, hogy nem igen maradt szabad percem. Pablo Hernández atyával majd küldök levelet. Megjegyzendő, hogy én semmit sem hallottam felőle azóta, hogy innét elment. Majd átadom neki Főméltóságod üzenetét. Hálát adtam a mi Urunknak, hogy az utazás olyan jól sikerült, imádkoztunk itt is érte igen sokat. Adja Ő Szent Felsége, hogy a további is mind ilyen jól menjen.

---

¹⁷ Beszámol a hercegnőnek a birtokán, Malagonban alapított zárda nővéreiről. Kéri, küldje el Önéletrajzát Avila Mesternek, Andalúzia nagy apostolának, akinek saját lelki életére vonatkozó véleményét óhajtja tudni. A hercegnő beteg fiával fürdőhelyre utazott. A Szentanya dicséri a malagoni plébánost s még inkább egy szentéletű sarus kármelita atyát, aki a nővérek lelki vezetését vállalta. Szó van a levélben Pablo Hernández jezsuita atyáról, akit ők ketten, szigorú külseje miatt, tréfásan „örök atyának” szoktak nevezni.

Én napról-napra jobban érzem magamat ebben a helységben, s így vannak a többiek is. Nincs már senki, aki bármivel is elégedetlen volna, s én is napról-napra jobban meg vagyok velük elégedve. Biztosítom Főméltóságodat, hogy azon négy közül, akik ide jöttek, hárman igen magas fokán vannak a belső imának, sőt rendkívüli kegyelmekben is részesülnek. Olyan tökéletesek, hogy Főméltóságod teljesen megbízhat bennük, mert ha én elmegeyek innét, semmit sem fognak engedni a tökéletességből, főleg, mikor olyan kiváló lelki vezetőik vannak... Kívánatos, hogy az Úristen minél hosszabb időre tartsa itt őt, mert én egészen nyugodtan távozom, reá bízva mindent. A plébános csókoltatja Főméltóságod kezeit. Nem tudom, hogyan van, nem küldik meg neki a fizetését. Én, tekintve, hogy Főméltóságod megbízott vele, átadtam azt neki, hiszen igen nagy hálaért vagyunk irányában kötelezve.

Nem tudom megérteni, miért nem küldte el Főméltóságod az én könyvemmet Avila Mesternek. Az Úr szerelmére kérem, hogy ne halogassa a dolgot, hanem most mindjárt juttassa hozzá küldönc útján. Úgy tudom, hogy egy napi út az egész és nem több. Salazar atyára várni fölösleges idővesztegetés, tekintve, hogy ő, mint rektor nem fog arra időt találni, hogy meglátogassa Főméltóságodat, s még kevésbé arra, hogy elmenjen Avila atyához. Esedezem Főméltóságodnak, ha még nem küldte volna el, tegye meg azonnal. Mert nekem akkora fájdalmat okoz ez a dolog, hogy igazán az ördög kezét látom benne. A Licenciátus úrral szemben is nagyon haragra kísértett az ördög, mert én megkértem őt, hogy vigye el, mihelyt elmegy, de úgy látszik, az ördögnek nagyon kedve ellenére van, hogy az a szent ember lássa. Az okot nem tudom

megérteni... Esedezem Főméltóságodnak, hogy küldje azonnal, s tegye, meg amire Főméltóságodat Toledóban kértem. Gondolja meg, hogy itt sokkal fontosabb dologról van szó, mintsem sejténé [...]

7. levél

*Luisa de la Cerda úrnőnek.
Toledó, 1568. május 27.¹⁸*

Jézus legyen Főméltóságoddal!

Ma, Urunk mennybemenetelének ünnepén vettem át Főméltóságod levelét a Licenciátustól, s fájdalmat okozott nekem, már mielőtt elolvastam, mikor mondták, hogy ő jött, mert mindjárt sejtettem, hogy mi van a dologban. Hála legyen az Úristennek, hogy Főméltóságod egészséges, nemkülönben señor Don Juan és az én többi uraim.

Ami a dolgot magát illeti, ne törődjék vele Főméltóságod. De bár ezt tanácsolom, én magam bizony törődtem

---

¹⁸ Vigasztalja Doña Luisa szenvedéseiben. A Szentanya utazása Toledóba. Malagonban iskolát szeretne alapítani, amelyben a katekizmust tanítanák. Sürgeti Önéletrajzának Avila Mesterhez való elküldését. Medinaceli úrnő haláláról. Valami licenciátusról (egyetemi fokozattal bíró egyénről) van szó, aki eltávozott Doña Luisa udvarából s ezzel úrnőjének fájdalmat okozott. Doña Luisa, úgy látszik, attól félt, hogy a Licenciátus távozása mende-mondára talál alkalmat adni.

vele, sőt meg is mondtam neki, hogy rosszul cselekedett. Ő nagy zavarba jött, s nézetem szerint, sőt biztosan mondhatom, nem tudja, mit tesz. Egyrészt szívesen maradna Főméltóságod szolgálatában, s nagyon szereti, ami valóban így van, másrészt pedig nem tud megülni a helyén. Az is tény, hogy van benne valamelyes kedélybaj, mint ahogyan Alonso de Cabriában is. De milyen sajtáságos ez a világ! Ez az ember ott maradhatna és szolgálhatna, Főméltóságodnak, s nem akarja megtenni, én pedig, aki azt olyan örömet tenném, nem tehetem. Ilyen és még rosszabb dolgokat kell nekünk halandóknak elviselnünk, s mégsem vagyunk képesek megérteni a földi élet hitványságát s nincs kedvünk azt elhagyni.

Nem csodálom, hogy Főméltóságodnak ez a dolog fájdalmat okoz. Nagyon is értem, hogy sokat kellett szenvednie, tekintve Főméltóságod helyzetét, mert ezt nem lehet mindenkinek megmagyarázni. De mivel ezzel is az Urat szolgálja, forduljon panaszával Őhozá, s Ő nem fogja magára hagyni. Errefelé, úgy látszik, senki sem magyarázza rosszra, hogy eltávozik Főméltóságod szolgálatából, hanem inkább csak sajnálkoznak rajta. Igyekezzenek mindezt kiverni a fejéből, mert gondolja meg, mennyire szükségünk van arra, hogy jó egészségben maradjon. Az enyém ez utóbbi időben bizony nagyon rossz volt. Ha nem találtam volna meg itt azokat a csemegéket, amelyeket Főméltóságod küldött ennek a mi zárdánknak, még rosszabbul lettem volna. Igazán szükség volt rájuk, mert az a fájdalom, amely már akkor kínozott, mikor Főméltóságod Malagonban tartózkodott, utazás közben a hőség következtében úgy megnövekedett, hogy mihelyt Toledóba érkeztem, kétszer is eret kellett magamon vágatnom. Még az

ágyban sem tudtam megmozdulni, akkora volt a fájdalom a vállaimban és a fejemben. Másnap azután orvosságot kellett bevennem. Így azután, holnap lesz egy hete, hogy megbetegedtem, – mert pénteken jöttem ide – s most nagyon legyöngülve távozom, tekintve, hogy annyi vért vettek el tőlem, de egyébként egészséges vagyok. Nagyon éreztem az egyedülletet, tekintve hogy nélkülözni kellett az én jó úrasszonyomnak és barátnőmnek társaságát, de szolgáljon minden az Úr dicsőségére. Nagyon kedvesek voltak velem szemben valamennyien még Reolín is. Bizonyos tekintetben élvezetemre szolgált, hogy bár Főméltóságod távol volt, engem mégis kényeztetett. Buzgón imádkoztam érte az Úrhoz. Már egészséges vagyok, bár gyöngének érzem magamat.

A malagoni plébános jön velem, s rendkívül le vagyok neki kötelezve. Alonso de Cabria annyira megszerette a jószágkormányzót, hogy nem volt kedve engem elkísérni. Azt mondta, hogy nagy fájdalmat okozna vele a jószágkormányzónak. Én, tekintve, hogy máris olyan jó társaságom volt, s beláttam, hogy fáradtnak kell lennie az előbbi utazástól, nem nagyon igyekeztem őt rábeszél-
ni. Vegye tudomásul Nagyméltóságod, hogy a jószágkormányzó igen jól végzi a dolgát. Azt mondják, hogy minden fogalmat meghalad a rátermettsége. Alonso de Cabria nem győzi eléggé dicsérni, s így vannak vele a többiek is. Don Hernando szintén nagyon meg van vele elégedve.

Carleval elment, s nem hiszem, hogy szándéka volna visszajönni... Azt mondják, hogy Malagonba megy, az Úr akarta, hogy ez felizgassa Alonso de Cabria s megzavarja a kórházat –amint mondják –, s igazuk

is van, mert Carleval fivére megérkezett. Biztosítom Főméltóságodat, hogy végtelen öröömre szolgál itt maradása. Eltekintve az én kedves Pablo atyámtól, nem ismerek más olyant, akire ilyen szívesen hagynám a nővéreket. Nagyon imádságos s igen tapasztalt ember az imaélet terén. Nagyon meg van elégedve, azonban szükséges lesz gondoskodni számára valami kis házikóról. Mivelhogy mindezt megírtam már Főméltóságodnak Malagonban hagyott levelemben, nem mondok többet. Itt igen jó híreket hallok erről a páterről, akiről beszélek.

A nővérek nagyon meg vannak elégedve. Megegyeztünk abban, hogy hívatni kell valami nagyon jezsuita szellemű asszonyt, s hogy a zárda fogja őt élelmezni. Tekintve, hogy alamizsnálkodásra amúgy is kötelezve vagyunk, legyen ez a mi alamizsnánk. Ez azután hamarosan tanítsa meg a kisleányokat kézimunkára, s ezzel kapcsolatosan oktassa őket a katekizmusra, s arra, hogy miképpen kell az Úrnak szolgálniuk. Ő pedig szintén küldött egy kisfiúért és Huernáért – amint ők nevezik –, hogy kiszolgálja őket. Ő és a plébános fogják tanítani a katekizmust. Remélem az Úristentől, hogy mindez igen üdvös lesz. Egyszóval, igen elégedetten utazom el. Legyen Főméltóságod is megelégedve, s higgye el, hogy az én távollétem nem fogja csökkenteni a zárda fegyelmét, mert egyrészt a nővérek maguk is igen buzgók, másrészt pedig ilyen kiváló gyóntatójuk van, de meg azután a plébános sem fog róluk elfeledkezni. Remélem Istentől, hogy napról-napra előbbre fognak haladni, s eziránt semmi kétségem sincs.

Ami ezt a másik káplánt illeti, nincs senki, aki meg merné neki mondani, hogy ne ő mondja a szentmisét a nővéreknél. Legyen olyan kegyes Főméltóságod s

írassa meg neki. Igaz, hogy Pablo atya is magára vállalta, hogy megmondhatja neki, de én nem szeretném, hogy ez feledésbe menjen. Az adminisztrátor megígérte, hogy sokkal jobb állást ad neki, mint amilyen az eddigi volt, de mivel örömet óhajt neki okozni, ő sem akar neki szólni ebben a dologban. Esedezem Főméltóságodhoz, hogy ne felejtse el ezt az ügyet. A harmadot már odaadták a licenciátusnak. Miranda (a jószágkormányzó) adta neki. Kegyeskedjék Főméltóságod megíratni Mirandának, hogy kinek kell adnia ezeket a harmadokat, nehogy az ördög valami ármányt szőjön, s elveszítsünk egy olyan kiváló embert, mint ez. S az ördög bizonyára megteszi, mert annyi kárt okoz nekünk, amennyire csak képes. Értse meg Főméltóságod, hogy mit jelent ez a dolog s ne engedje!

A mai napon annyi volt a dolgom, hogy nem maradt időm ennek a levélnek befejezésére, most pedig már késő este van, s igen fáradt vagyok. Főméltóságod nyergét, amely a várban volt, magammal viszem, s kérem Főméltóságodat, hogy ne vegye ezt tőlem rossz néven. Egy másik jó nyerges is viszek, amelyet itt vettem.¹⁹ Tudom, hogy Főméltóságod örülni fog annak, hogy ezeken az utazásokon segítségemre lehet annak ellenére, hogy távol van. Az ön nyergén fogok utazni. Remélem az Úrtól, hogy azzal együtt vissza fogok ide jönni, de ha nem tehetném, mihelyt Főméltóságod idejön, el fogom azt küldeni.

Már abban a Malagonban hagyott levelemben is megírtam Főméltóságodnak, hogy nézetem szerint az

---

¹⁹ A Szentanya utazásait részben lóhátón tette meg. Egész életében kitűnő lovas volt s még öregkorában is mesteri kézzel tudta megfékezni megvadult paripáját.

ördög igyekszik megakadályozni azt, hogy Avila mester elolvashassa a könyvemet. Nem szeretném, ha előbb találna meghalni, mert az nagy csapás volna reám. Esedezem Főméltóságodnak, tekintve, hogy olyan közel van, szíveskedjék azt külön küldöncsel elküldeni, éspedig lepecsételve, írjon is neki s ajánlja melegen a jóindulatába. Mert ő kívánja látni, s el is fogja olvasni, mihelyt ráér. Bañez Domingo atya írt nekem most ide, hogy mihelyt Avilába érkezem, fogadjak külön küldöncöt, aki azt elvigye neki. Nekem nagyon rosszul esik – azt se tudom, mit tegyek –, mert amint Főméltóságodnak mondtam, nagy baj lesz az nekem, ha ők tudni fognak róla.²⁰ A mi Urunk szerelmére kérem, siessen vele Főméltóságod, s tartsa bennem a lelket arra, hogy idegenbe utazzak. Gondolja meg, hogy miként utazott a Miasszonyunk és a mi Szent József atyánk, mikor Egyiptomban jártak.

Escalona felé megyek, mert ott van az örgrófné, s értem küldött ide. Azt üzentem neki, hogy Főméltóságod annyira ellátott engem mindennel, hogy nincs szükségem az ő támogatására, de azért majd arra utazom. Egy fél napig maradok ott, nem tovább, ha csak lehetséges, s ezt is csak azért teszem, mert García atya küldött hozzám s nagyon lelkemre kötötte, tegyem meg. Azt mondja, hogy ő megígérte az örgrófnénak, s hogy ezzel nem teszek kerülőt. Don Hernando és Doña Ana megtiszteltek látogatásukkal, nemkülönben Don Pedro és Doña Margarita, és sok más jóbarát és idegen, úgyhogy egyesek alaposan kifárasztottak. A Főméltóságod családjából valók, igen imádságosak, de csakis

---

²⁰ A Szentanya nem szeretné, ha Bañez Domingo atya megtudná, hogy Önéletrajzát másoknak is megmutatta.

ők azok. Esedezem, írjon Főméltóságod az igazgató úrnőnek, hiszen láthatja, hogy mennyivel tartozik neki. Én nem láttam őt, bár küldött nekem ajándékot, mert majdnem mindig ágyban kellett feküdnöm. A perjelno úrnőhöz holnap reggel el kell mennem, mielőtt elutaznám, mert nagyon lelkemre kötötte.

Nem akartam megemlíteni az úrnőm, Medinaceli úrnőnek halálát, arra az esetre, ha Főméltóságod esetleg még nem tudná. De meggondoltam a dolgot, hogy hiszen, mire ezt a levelet megkapja, amúgy is meg fogja tudni. Nem szeretném, ha elszomorodnék miatta, mert azzal, hogy az Úr oly gyorsan magához vette, jót tett azokkal, kik őt nagyon szerették, de még inkább ővele magával, hiszen a betegsége olyan súlyos volt, hogy már számtalanszor látták őt haldokolni. Őfőméltósága olyan jó volt, hogy mindörökké élni fog. Főméltóságod pedig és én ővele együtt fogunk élni odafent, miután már itt akkora kincset vesztettünk benne. Az én uraimnak, valamennyinek kezeit csókoltatom. Antonia csókoltatja Főméltóságodét. Kegyeskedjék mély tiszteletemet átadni Señor Don Juannak. Sokat imádkozom érte az Úrhoz. Ő Szent Felsége őrizze meg nekem Főméltóságodat és tartsa mindig szent kezében! Már nagyon ki vagyok fáradva, azért nem is írok többet.

Főméltóságod méltatlan szolgálója és alattvalója,
Jézusról nevezett Terézia, kármelita

A mi örök atyánkat (Pablo Hernández) már áthelyezték. Egyrésztől ugyan nehezemre esik a dolog, másrészt azonban belátom, hogy az Úr maga akarja így, de meg azt is kívánja, hogy Főméltóságod is, meg

én is egyedül viseljük a bajainkat. Alkalmilag majd írni fog Főméltóságodnak, ha lesz kivel elküldeni a levelet. A mellékelt levelet Doña Franciscának írta, nagyon lelkemre kötve, hogy juttassam hozzá. Ha volna valaki, aki elvinné, Avilából is írnék levelet. Most jut eszembe, hogy a mi atyánk beszélt nekem egy igen művelt leányról, aki be akar hozzánk lépni, s akinek családi körülményeit nagyon kielégítőknak tartja. Igaz, hogy csak kétezer arany hozománya van, de a nővérek olyan kevesen vannak s olyan szegények az ilyen kezdő zárdában, hogy én azt mondtam, vegyék fel. Jobban szeretem az ilyet, mint az együgyű nővéreket felvenni, s ha találnék még ilyet, nem is vennék mást fel. Az Úr legyen Főméltóságoddal, az én úrnőmmel. Igazán alig tudom abbahagyni az írást. Azt sem értem, miért kell nekem oly messzire mennem attól, akit annyira szeretek, s akinek annyival tartozom.

8. levél

Luisa de la Cerda úrnőnek.
Avila, 1568. június 9.²¹

Jézus legyen Főméltóságoddal!

---

²¹ Értesíti Doña Luisát Avilába való megérkezéséről. Toledo de Doña Teresa, Velada őrgrofné leánya belépett a zárdába. A hercegnő vesebajos fiával egy Horcajo nevű gyógyfürdőn van. Señor Don Juan annak vizét issza, de hiába. Nemsokára meghalt.

Megérkeztem Avilába, húsvét előtti szerdán, éspedig nagyon kimerült állapotban. Mert amint megírtam Főméltóságodnak, annyira le voltam gyengülve, hogy egyáltalán nem voltam útra képes. Pedig nagyon lassan utaztunk, s a plébános is velünk jött, ami nagy könnyebbségemre szolgált, mert neki mindenre volt gondja. Útról érkezett éppen most egy rokonom, aki gyermekkorában vesekőben szenvedett, s attól a víztől úgy meggyógyult, hogy soha többé nem újult ki a baja. Nagyon örültem ennek a jó hírnek, mert remélem a mi Urunktól, hogy Señor Don Juan hasonlóképen fog kigyógyulni. Adja Ő Szent Felsége, ezért esedezünk itt hozzá. Sokszorosan csókolom a kezét őméltóságának, valamint mindezeknek az én uraimnak is.

Most tudtam meg, hogy Velada őrgrófné leánya, Doña Teresa szerzetbe lépett s nagyon meg van elégedve. De Villena őrgrófnénál múlt vasárnap voltam. Nagyon szívélyes volt irányomban, de mivel nekem nincs senki másra szükségem az én úrasszonyom, Doña Luisán kívül, kevés hatással volt rám. Hozza vissza nekem az Úr Főméltóságodat jó egészségben és szerencsésen. Abban az én ügyemben újra kérem Főméltóságodat, hogy ne felejtse el, azon okok alapján, amelyeket megírtam, mert nagyon érdekemben van a dolog. Malagonban hagytam egy hosszú levelet Főméltóságod számára és Toledóban megint egy másikat, így tehát ezt csak azért írom, hogy Főméltóságod tudjon szerencsés ideérkezéséről.

Ma szerda van.

Főméltóságod méltatlan szolgálója és alattvalója,
Jézusról nevezett Terézia, kármelita

9. levél

*Luisa de la Cerda úrnőnek.
Avila, 1568. június 23.²²*

Jézus legyen Főméltóságoddal!

A küldönc annyira siet, hogy azt sem tudom, miképpen fogok néhány sort megírni, azonban a szeretet arra indít, hogy mégis szakítsak időt rá. Ó én jó Asszonyom! Mennyire folytonosan gondolok én Főméltóságod szenvedéseire! S azért buzgón is imádkozom érte az Úrhoz. Adja Ő Szent Felsege, hogy azok az urak hamarosan visszanyerjék egészségüket. Bárcsak ne volnék olyan messze Főméltóságodtól! Hiszen már azzal is meg volnék elégedve, ha Toledóban láthatnám! Egészséges vagyok, hála Istennek! Szent Péter ünnepe után innét Valladolidba megyek.

Fontolja meg Főméltóságod, hogy rábízam a lelkemet, s azért küldje el azt (t. i. önéletrajzomat), nekem biztos úton olyan gyorsan, amint csak teheti. De ne hiányozzék mellőle annak a szent embernek a levele sem, hogy tudomásul vehessük az ő véleményét, úgy amint azt Főméltóságod és én megbeszél-tük. Amiatt aggódom, hogy Domingo prezentátus atya hamarosan jönni talál, mert azt állítják, hogy ezen a nyáron kell errefelé utaznia, s engem rajtakap a hibán.²³ A mi Urunk szerelmére kérem Főméltóságodat,

---

²² A Szentanya legközelebb Valladolidba utazik. Újra kéri Doña Luisát, hogy küldje el már végre Önéletrajzának kéziratát. A malagoni zárdáról.

hogy mihelyt elolvasta az a Szent, küldje el nekem. Hiszen Főméltóságodnak lesz arra ideje, hogy azt együtt elolvassuk, ha majd visszatérek Toledóba. Azzal, hogy Gaspar de Salazar atya nem látta még, ne tessék törődni – kivéve, ha erre valami rendkívül kedvező alkalom nyílna –, most sokkal fontosabb az, amire kérem.

Ami Főméltóságodnak zárdáját (a malagónit) illeti, abban, amint írják, minden igen jól megy. Nagyon haladnak a lelki életben, s ezt el is hiszem. Itt valamennyien nagy szerencsének tartják, hogy olyan kiváló gyóntatót kaptak – ezek ugyanis ismerik őt –, s jómagammal együtt csodálkoznak azon, miképpen tudta őt az Úr éppen oda vezetni. Bizonyára azért tette, hogy ama helységben a lelkek hasznára legyen, mert azt mondják, hogy igen nagy hatással van rájuk, s ezt állították róla eddig mindenütt, ahol csak tartózkodott. Higgye el Főméltóságod, hogy igazán Isten embere. Itt igen nagyra tartják, hogy Malagonban házat kaptunk, s a sarus kármelita férfiszerzetesek rendkívül meg vannak elégedve.²⁴ Adja Isten, hogy visszamehessek oda Főméltóságoddal együtt!

Úgy látom, hogy ezek a nővérek is nagyon haladtak. Mindannyian csókoltatják Főméltóságod kezeit, s azoknak a kedves úrnőimnek kezeit csókoltatom, mert be kell fejeznem leveletem: nem hagynak tovább írni.

Holnap lesz Szent János ünnepe.

---

²³ A nagy Domingo Báñezről van szó, aki már helyeslőleg bírálta meg az Önéletrajzot, s aki rossznéven vehette volna, hogy a Szentanya és Juan de Avila mintegy felülbíráltatja.

²⁴ Hízeleg nekik, hogy közülük valót tettek oda gyóntatónak.

Buzgón fogunk imádkozni hozzá a mi alapító kegyúrnőnkért és kegyurunkért.

Nagyméltóságod méltatlan szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia

Főméltóságod kegyeskedjék leveleit és a csomagot ide küldeni, hacsak nem akarja, hogy előbb a főnöknőmhöz vigyék.

10. levél

*Alonso Alvarez Ramíreznak, Toledóba.
Avila, 1568. június vége felé.²⁵*

JHS.

[...] alkalom, mert kegyelmetekhez akkor sokkal közelebb voltam. A mi Urunk, aki így rendelte a dolgot, bizonyára úgy látta, hogy így jobb lesz, tudniillik, ha mindent az Ő kezeibe teszünk le, Kegyelmetek óhajait és az enyémeiket is, Ő majd úgy intézi, hogy aszerint valósuljanak meg, amint majd legjobban megfelelnek.

---

²⁵ Alonso Ramírez fivére, Martín, gazdag toledói polgár egy alapítandó női zárda javára végrendelkezett, s ezen ügyben jött Avilába a Szentanyához a toledói ferencrendi gvardián. A levél első sorai elvesztek, de világos az értelem: a Szentanya a minap még Malagonban volt, közel Toledóhoz, s akkor lett volna alkalom ezt az ügyet megbeszélni.

Ugyanezzel a küldönccel írok egy kérő levelet a Licenciátus úrnak, aki ama helységnek a plébánosa. Amíg ugyanis ott tartózkodtam, ő mindenben a kezemre járt és segítségemre volt úgy a lelkiekben, mint az anyagiakban, mert a mi urunk e tekintetben nagy tehetséggel ruházta fel. Arra kérem tehát őt, hogy menjen el Kegyelmedhez, kérdezze ki óhajait és világosítsa fel arról, hogy mi kik és mik vagyunk. Mivel ugyanis ő gyóntatónk volt, mindent tud rólunk. Így azután nem tárgyalunk vaktában. Remélem, hogy ő megteszi nekünk ezt a szívességet.

Ővele azután Kegyelmed tetszése szerint megbeszélhet mindent. Ő teljesen átérti az én céljaimat, s azért bármit mond is és bármiben állapodik is meg az én nevemben, azt úgy lehet venni, mintha én magam mondanám. A mi Urunk keze legyen mindenben az irányító, s Kegyelmedet tegye meg annyira szolgájának, amint azt én ezen túl Ő szent Felségétől kérni fogom. Azok után ugyanis, amiket nekem a gvárdián atya arról beszélt, hogy milyen kiváló dolgokat tesz a mi Urunk Kegyelmed által, kötelezve érzem magamat erre. Kegyelmed is tekintse kötelességének, hogy a gvárdián atyáért imádkozzék a mi Urunkhoz...

Kelt Avilában, a Szent József zárdában... 1568.
június... napján.²⁶

Kegyelmed méltatlan szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia

---

²⁶ A pontozott helyeken hiányos az eredeti szöveg.

11. levél

*Don Francisco de Salcedónak, Avilába.
Valladolid, 1568. szeptember vége felé.²⁷*

Jézus legyen Kegyelmeddel!

Hála legyen Istennek, hogy végre valahára, hét vagy nyolc múlhatatlanul szükséges üzleti levél megírása

---

²⁷ Francisco de Salcedo, avilai jómódú, nemes úr, akit a Szentanya műveiben „a szent lovagnak” szokott nevezni, neki ifjúkora óta hűséges, atyai jó barátja és tanácsadója. Felesége: señora Doña Mencía. Kulcsárnője: Ospedal úrnő. Maridíaz egy avilai szent asszony. Ugyanilyenek: Flamenca, igazi nevén Ana Wasteels és az ő leánya, a Doña María de Avila. E két utóbbi később belépett a sarutlan kármelita rendbe. Eboli úrnő, korának egyik szereplő és hisztérikus szeszélyeiről híres egyénisége, aki most pastránai birtokán akar a sarutlan nővéreknek zárdát alapítani, de később kimondhatatlanul sok szenvedést okozott úgy a Szentanyának, mint a nővéreknek. Keresztes János atya most indul Valladolidból Durvélóba, hogy ott megalapítsa az első sarutlan kármelita férfizárdát. Mivel Avilán kell keresztülutaznia, a Szentanya kéri számára a tapasztalt öregúrnak, Francisco de Salcedo tanácsait és jóindulatát. Ami a Szentanyának „kellemetlenségét” és veszekedéseit illeti, azt cum grano salis kell érteni. Tudjuk, hogy maga volt a kedvesség és szelídség. Ha tehát perelt János atyával, azt csakis azért tette, hogy próbára tegye őt a Kármelen annyira szükséges két erény, a türelem és a szelídség terén.

után sikerült egy kis szabadidőt szakítanom, hogy leírhas-
sam ezeket a sorokat, s értesítsem Kegyelmedet arról,
hogy becses levelei mindig nagy örömömről szolgálnak. Ne
gondolja idővesztegetésnek, ha nekem ír, mert időnként
igazán szükségem van leveleire, feltéve természetesen,
hogy nem emlegeti annyit, az öregkorát. Mert az igazán
mély fájdalmat okoz nekem. Mintha bizony a fiataloknál
a hosszú élet olyan biztos volna! Adjon Isten önnek életet
addig, amíg én meg nem halok, mert akkor azután, nehogy
egyedül kelljen odaát lennem ön nélkül, arra fogom kérni a
mi Urunkat, hogy hamarosan vegye magához önt is.

Nagyon szépen kérem, legyen szíves beszélni
Kegyelmed ezzel az atyával és támogassa ebben a válla-
latban, mert bár kistermetű ember, úgy látom, hogy
nagy lélek Isten szemében. Annyi bizonyos, hogy nekünk
itt nagyon fog hiányozni, mert okos ember s határo-
zottan a mi életmódunkra való. Azért hiszem is, hogy
maga az Úr hívta őt meg ezen eszme megvalósítására.
A sarus szerzetesek között nincs egy sem, aki ne beszél-
ne róla elismeréssel, mert bár nemrégén van a rendben,
igen vezeklő életet folytatott. Úgy látszik, az Úr erősen
tartja őt kezében, mert bár az itteni ügyek közepette
akadt nem egy kellemetlenség, s én, aki magam vagyok a
megszemélyesített kellemetlenség, szintén nem egyszer
veszekedtem vele, sohasem vettünk rajta észre tökélet-
lenséget. Bátorság van benne, de tekintve, hogy egészen
egyedül van, szükséges is neki mindaz, amit a mi Urunktól
kap, hogy olyan lelkesen vállalja ezt a dolgot. Ő majd
elmondja Kegyelmednek, hogy miképpen vagyunk itt.

Nem keveselltem, hogy látásomért kész volna hat
aranyat fizetni, de merem állítani, hogy én Kegyelmed
látásáért még nagyobb költekezésre is képes volnék. Az

is igaz, hogy Kegyelmed sokkal többet is ér, mint az ilyen magamfajta vagyontalan nővérke. Mert vajon ki értékelné valamire az ilyet? Ellenben Kegyelmed tud ajándékozni méhsört, süteményt, kertjéből pedig, mert az is van önnek, retket és salátát. Az pedig még növeli értékét, hogy amint hallom, az almát saját kezűleg hozza el nekünk, az inas szerepét játszva. Azt mondják, hogy a méhsör errefelé nagyon jó, de mivel itt nincs Francisco de Salcedo, nem ismerjük az ízét és nincs is módunkban azt megismerni. Megmondtam Antoniának, hogy írjon Kegyelmednek, mert én nem érek rá többet írni. A jó Isten áldja meg. Az én kedves úrasszonyomnak, Doña Mencíanak kezeit csókolom, nemkülönben Ospedál úrnőnek is.

Adja Isten, hogy annak a fiatal házas úriembernek gyógyulása előrehaladjon. Ne legyen Kegyelmed annyira bizalmatlan, mert az imával mindent el lehet érni, s az a körülmény, hogy Kegyelmednek rokona, sokat nyom a latban. Majd mi is hozzáadjuk a mi csekély súlyú imáinkat. Tegye meg az Úr azt, amit jónak lát. Annyi bizonyos, hogy én gyógyíthatatlanabbnak tartom a fiatalasszony betegségét, de az Úr mindent jóra tud fordítani. Maridíaznak, Flamencának és Doña María de Avilának alkalomadtán szíveskedjék megmondani, hogy imádkozzanak értem és ennek a zárdaalapításnak ügyéért. Nagyon szeretnék nekik írni, s arról meg lehetnek győződve, hogy nem felejttem el őket. Ő Szent Felsége tartsa meg nekem Kegyelmedet sok-sok esztendeig. Amen. Merem állítani, hogy ez a zárdaalapítás nem fog megtörténni, mielőtt én Kegyelmedet viszontlátnám: annyira sürget az Eboli hercegő.

Kegyelmed méltatlan, őszinte szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia, kármelita

Újra kérem, alamizsnaképpen Kegyelmedtől, hogy beszéljen ezzel az atyával s lássa el, saját belátása szerint, az ő életmódjának megfelelő tanácsokkal. Nagyon megörvendeztetett engem az a szellem, amelyet neki az Úristen adott, nemkülönben az ő sokszorosan próbára tett erényessége. Igazán azt hiszem, hogy ez a kezdet igen jó. Segítse őt előre az Úr!

12. levél

*Luisa de la Cerda úrnőnek, Toledóba.
Valladolid, 1568. november 2.²⁸*

Jézus legyen Főméltóságoddal, kedves úrnőm és barátnőm, mert bármilyen messze utazzék is az én úrasszonyom, mindig ugyanaz a Doña Luisa marad!

Megmondtam Antoniának, hogy írjon Nagyméltóságodnak mindenről, ami itt történik s az én gyöngén álló egészségemről is. Mert a fejem tényleg olyan állapotban van, hogy csak az Úristen tudja, miért vagyok képes mégis ezeket a sorokat megírni. Hacsak nem azért, mert akkora öröömre szolgál Főméltóságodnak és ezeknek az én jó uraimnak hazaérkezése. Így azután mégis csak illik magamat kissé megerőltetnem. Áldott legyen az Úr mindenért. De tény az is, hogy igen sokat

---

²⁸ Örömet fejezi ki a fölött, hogy Doña Luisa a fürdőhelyről családjával együtt visszaérkezett Toledóba, s hogy megküldte neki az Önéletrajzot Avila Mester levelével együtt. A sarutlan reform ügyeiről beszél.

imádkoztam kedves mindnyájukért. Annak is nagyon örülök, hogy Főméltóságod meg van elégedve a zárdájával.²⁹ Meg vagyok arról győződve, hogy erre van is oka, mert tudom, hogy ott igazán hűségesen szolgálják a mi Urunkat. Adja Ő, hogy viseletükkel meg tudják hálálni Főméltóságodnak mindazt, amivel tartoznak. Tartsa meg az Úr számomra s engedje viszontlátnom, tekintve, hogy ez alkalommal sem haltam meg.

Ami a könyvet illeti, Főméltóságod olyan jól intézte el az egész ügyet, hogy jobban nem is lehetett volna, s így elfelejtem, hányszor hozott ki a sodromból. Avila Mester hosszú levelet írt s azt mondja, hogy meg van az egészszel elégedve, csupán csak egyes dolgokat kell jobban megmagyarázni és egyik-másik helyen a kifejezésen változtatni, ami könnyen meglesz. Nagy jót tett Főméltóságod, s az Úr meg fog azért fizetni, valamint a többi jótéteményért és kedvességért is, mellyel engem elhalmozott. Nagy volt az örömöm, mikor megláttam ezt a drága csomagot, mert nagy érdek fordult meg rajta. Könnyű észrevenni, hogy ki sugallta elküldését.

Az én kedves Pablo Hernández atyámnak nagyon szerettem volna írni, de igazán nem vagyok rá képes. Azt hiszem, inkább lesz kedvére az, ha nem teszem magamat beteggé. Nagyon szépen kérem Főméltóságodat, mondja el neki a mi híreinket, és kérje meg, imádkozzék értem és mindezekért az ügyekért, aminthogy én is imádkozom őérette. Arra is nagyon kérem Főméltóságodat, hogy

---

²⁹ Érti a malagoni zárdát, Doña Luisa alapítását. A Szentanya Valladolidban, az ottani egészségtelen fekvésű első zárdában, súlyos beteg lett. A zárdát hamarosan áthelyezték.

küldje el Antónia nővér levelét a malagoni perjeltnőnek, s a jelen levelet is, ha Főméltóságodnak úgy tetszik. Ha pedig ezt nem tenné, akkor írassa meg neki Főméltóságod, hogy abban az ügyben, amelyet Miguel által üzentem neki, ne tegyen semmit, mert a generális újra írt nekem, s úgy látszik, hogy a dolgok jobbra fordulnak. Kegyeskedjék tudomásul venni, hogy ez a megbízás igen nagy fontossággal bír.

Señor Don Juannak és ezeknek az én úrasszonyaimnak sokszorososan csókolom a kezeit. Isten hozta őket otthon, s Főméltóságodat szintén. Ismételve mondom, nagyon örültem neki. Hernando úrnak és Doña Ana úrnőnek kegyeskedjék Főméltóságod átadni sokszoros tiszteletemet, s ugyancsak Alonso de Cabriának és Alvaro del Lugónak is. Mert hát tetszik tudni, az már úgy van, hogy Főméltóságodnak velem szemben vesztenie kell a méltóságából és nyernie az alázatosság terén. Adja az Úr, hogy viszontláthassam Főméltóságodat, mert már nagyon vágyódom utána. Ezen a vidéken egészség dolgában és minden tekintetben jobban vagyok, mint arrafelé.

A malagoni ház áthelyezésében nagyon kell majd arra vigyázni, hogy az új ház egészséges legyen, mert láthatja Főméltóságod, hogyan jártunk ezzel az itteni, egyébként annyira szép házzal, amelynek egyetlen baja, hogy nem egészséges.

Nagyon örültem, hogy Főméltóságod ebben a jótéteményben részesíti azt a fiatal leányt. Mert ha Főméltóságod ajánl valakit, akkor nem merülhet fel az a kérdés, vajon van-e számára hely vagy sem, mert minden az öné. Doña María de Mendoza sokszor csókolgatja Főméltóságod kezeit. Még mielőtt olvastam

volna Főméltóságodnak neki szóló üzenetét, lelkemre kötötte, hogy írjam ezt meg. Most nincs itthon. Meg fogam neki mondani, amit Főméltóságod üzen, hiszen az igazán megilleti őt. A mi Velasco Licenciátus atyánknak mondjon rólam Főméltóságod annyit, amennyit jónak lát. Isten áldja meg s tegye azzá, aminek én kívánom!

Ma a mindszentek után következő nap van.

Főméltóságod méltatlan szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia, kármelita

13. levél

*Luisa de la Cerdának.
Valladolid, 1568. december 13.³⁰*

Jézus legyen Főméltóságoddal!

Sem időm nincs, sem erőm ahhoz, hogy sokat írjak, mert mostanában igen kevés embernek írok saját kezűleg. Nemrégén írtam Főméltóságodnak. Én rosszul vagyok. Főméltóságoddal s az ön lakóhelyén lenni jobb az egészségemnek, bár, hála Istennek, az itteniek sem gyűlölnek. De mivel ott van a szívem, szeretném, ha a testem is ott volna.

Mit szól ahhoz Főméltóságod, hogy Ő Szent Felsége mindent olyan szépen elrendezett a nélkül, hogy nekem fáradnom kellett volna? Áldva legyen az Ő szent

---

³⁰ A toledói alapításra vonatkozó tanácsok.

neve, minden el van végezve, mégpedig olyan kiváló egyének s az Ő hűséges szolgálói által. Ezek után hiszem, hogy abban a zárdában hűségesen fognak szolgálni Ő Szent Felségének. Közben pedig legyen szíves Főméltóságod – Isten szerelmére kérem – mindent megtenni az engedély megszerzése ügyében. Azt hiszem, jobb volna nem azt mondani az egyházmegye kormányzójának, hogy az engedély nekem szól, hanem azt, hogy a sarutlan nővérek kéri, s beszélni kellene neki arról, hogy az ő zárdáik mekkora lelki hasznot hajtanak. Annyi bizonyos – Istennek hála –, hogy legalább a mi malagoni nővéreinknél nem hiányzik ez a lelki haszon. Meglátja Főméltóságod, hogy ez az ön szolgálója hamarosan ott lesz. Úgy látszik, nem akarja az Úr, hogy távol legyünk egymástól. Adja Ő Szent Felsege, hogy így legyen velünk az égben is, és hasonlóképen mindezekkel az én uraimmal is, akiknek imáit nagyon kérem. Írja meg nekem Főméltóságod, hogy miként szolgál az egészsége, mert ezt a szívességet igen hanyagul teljesíti velem szemben. Ezek a nővérek kezeit csókolják Főméltóságodnak.

El sem képzelem, hogy mennyi teljes búcsút és részleges engedélyeztet a Szentszék – amint azt egy okiratban találtuk – azoknak, akik a mi rendünk számára zárdát alapítanak. Nem lehet őket összeszámlálni. Legyen az Úr Főméltóságoddal.

Ma Szent Lúcia ünnepe van.

Főméltóságod méltatlan szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia, kármelita

14. levél

*Diego Ortiznak, Toledóba.
Valladolid, 1569. január 9.³¹*

JHS.

A Szentlélek legyen mindenkoron Kegyelmed lelkében s adja meg annak az Ő szent szeretetét és félelmét! Amen.

Pablo Hernández atya írt nekem arról, hogy milyen nagy jótéteményt és alamizsnát szánt nekem Kegyelmed azáltal, hogy e szent rend számára zárdát szándékozik alapítani. Egészen biztosra veszem, hogy maga a mi Urunk és az Ő dicsőséges Szűz Anyja indították Kegyelmed szívét ilyen szent dologra, s hiszem, hogy az nagy dicsőségére lesz Ő szent Felségének, Kegyelmed pedig igen sok lelki kincset fog nyerni általa. Adja az Úr, hogy így legyen! Én és ezek a nővérek valamennyien ezért imádkozunk, s mostantól kezdve ezt teszi velünk együtt

---

³¹ Pablo Hernández atya, a toledói jezsuiták rektora közölte a Szentanyával, hogy Toledóban Martín Ramírez, a gazdag kereskedő, halálos ágyán egy Toledóban alapítandó sarutlan kármelita női zárda javára végrendelkezett s az ügyet fivérére, Alonso Ramírezre bízta. Ennek veje volt Diego Ortiz, akire viszont apósa rábízta az egész zárdalapítást. Nem rosszakaratú, de tudálékos, nehézkes ember, aki annyi bajt okozott, hogy a Szentanya végre is lemondott az egész örökségről s a zárdát Ortiztól függetlenül alapította meg. Egyelőre azonban, e levélben, az alapításról tárgyal vele.

az egész szent Rend. Mindez nagy örömökre szolgált, s azért vágyódom megismerni Kegyelmedet, hogy becses jelenlétében szolgálójául ajánljam fel magamat, s kérem is, hogy Kegyelmed mostantól kezdve ilyennek tekintsen.

A mi Urunknak úgy tetszett, hogy elkerüljem a lázbetegséget, s így azon vagyok, hogy ezt a zárdát mihamarább ízlésemnek megfelelően elrendezve hagyhassam el, s remélem is, ha Isten úgy akarja, ez hamarosan meg is fog történni. Kegyelmednek pedig megígérem, hogy nem fogok egy percet sem elveszteni, s nem törődöm betegséggel, még ha vissza is térne a láz, hanem azonnal elutazom. De illik is így tennem, mert ha már Kegyelmed egymaga végzi az egész munkát, hadd tegyem meg én a magam részéről azt a csekélységet, hogy valamelyes kényelmetlenséget vállalok magamra. Nekünk, akik a mi Urunkat akarjuk követni, nem is illik másra törekednünk, mint arra, hogy viseljük a fáradalmakat, amelyeknek Ő, anélkül, hogy rájuk szolgált volna, egész élete folyamán alávetette magát.

Arra számítok, hogy sok nagy hasznom lesz ebből az alapításból. Azok után, amiket Pablo Hernández atya írt nekem, nagy előnyökre fog szolgálni, ha megismerkedem Kegyelmeddel, mert eddig is mindig mások imái tartották bennem a lelket. Azért kérem is a mi Urunk szerelmére Kegyelmedet, hogy ne felejtse ki engem imáiból.

Úgy gondolom, hogy hacsak Ő Szent Felsége nem rendel mást, legkésőbb a nagybőjt második hete után ott leszek az önök városában. Mivel ugyanis útközben meg kell látogatnom azokat a zárdákat, amelyeket az Úr az utóbbi években alapított számunkra, még ha korábban utazunk is el innét, néhány napot azokban kell töltenem. Lehetőleg rövidre fogom szabni látogatásaimat, mivel

hogy Kegyelmed úgy kívánja. Habár olyan jól megtervezett, sőt már be is végzett dologban, mint ez, az én szerepem arra zsugorodik össze, hogy majd nézem és dicsőítem az Urat. Ő Szent Felsége tartsa Kegyelmedet mindig kezében s adjon hosszú életet, jó egészséget és a kegyelemben való növekedést! Erre kérem Őt. Amen.

Ma január 9-e van.

Kegyelmed méltatlan szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia, kármelita

15. levél

*Alonso Alvarez Ramírez úrnak, Toledóba.
Valladolid, 1569. február 19.³²*

JHS.

A Szentlélek legyen Kegyelmeddel s jutalmazza meg azon örömért, amelyet nekem levelével okozott!

---

³² Valladolidi első, egészségtelen fekvésű házukban a nővérek csak két hetet töltöttek, s azután átköltöztek máig is meglévő zárdájukba. A Szentanya nem tudott olyan gyorsan Toledóba utazni, mint szerette volna, Alonso Ramírez, Ortiz apósa, amint az előző levélből tudjuk. Doña María de Mendoza grófnő, akitől a most említett zárda épületét kapták, az avilai püspök nővére. A halott, akiről szó van, Martín Ramírez, aki a toledói alapításra végrendelkezett.

Nagyon kapóra jött, mert éppen azon töprengtem, ki viszi el a levelemet, hogy számot adhassak Kegyelmednek magamról, amint ezt jogosan elvárhatja tőlem. Valamivel hosszabb ideig késlekedem, mint ahogy az előbbi levelemben írtam, habár biztosítom Kegyelmedet, hogy egyetlen órát sem vesztegettem el hiába. Hiszen még tizenöt napot sem töltöttem egészen a mi új zárdánkban, amióta abba beköltöztünk. Az átköltözés nagyon ünnepélyes és épületes körmenet keretében történt. Áldott legyen az Úr mindenért!

Szerda óta Doña María de Mendoza úrnőnél vagyok. Mivel ugyanis beteg volt, nem fogadhatott engem előbb, nekem pedig bizonyos dolgokat szükségképpen meg kellett vele beszélnem. Csupán egy napig akartam nála maradni, de olyan hideg idő támadt, hóval és faggyal, hogy az elutazás lehetetlennek bizonyult. Ennek következtében máig, szombati napig, itt maradtam. Hétfőn fogok útra kelni, ha a mi Urunk is úgy akarja, éspedig egész biztosan Medina felé megyek. Ott és az avilai Szent Józsefben, akármennyire sietek, két hétnél tovább kell maradnom, mert feltétlenül el kell intéznem néhány ügyet. Következőleg azt hiszem, hogy későbben fogok érkezni, mint ahogy megírtam. Remélem, Kegyelmed meg fog bocsátani, hiszen a most elmondottakból láthatja, hogy nem tehetek másképp. De azért a késedelem nem lesz olyan nagy. Nagyon szépen kérem Kegyelmedet, hogy ami a házvételt illeti, ne határozzon véglegesen, amíg én oda nem érkezem. Mert ha már Kegyelmed és az Istenben boldogult Martín Ramírez ilyen jótéteményben részesítenek bennünket, szeretném, hogy az a ház egészen nekünk megfelelő legyen.

Az engedélyeket illetőleg azt hiszem, hogy a királyét Isten segítségével, ha nem is minden nehézség nélkül, de azért aránylag könnyen meg fogjuk szerezni. Azt amúgy is tudom tapasztalatból, hogy az ördög nem szereti, ezeket a mi zárda-alapításainkat s mindig ellenünk tör. Azonban az Úr mindenható s betöri a fejét.

Itt igen nagy ellenségeskedésre találtunk, és pedig az itteni legelőkelőbb személyek részéről, de azután minden elsimult. Ne gondolja Kegyelmed, hogy csak azt kell a mi Urunknak adnia, amit most ajánl fel neki, sőt sokkal többet. Ő Szent Felsége ugyanis azzal jutalmazza meg a jótetteket, hogy nagyobbakra késztet. Odaadni a pénzt nem nagyon fáj. De majd ha kövel hajigálják Kegyelmedet és kedves vejét, nemkülönben mindnyájunkat, akik ebben az ügyben fáradozunk, amint kis híja, hogy megtették Avilában, a Szent József-zárda alapítása alkalmával, akkor áll majd igazán jól az ügyünk. Azáltal, nézetem szerint, sem a zárda nem fog semmit sem veszteni, sem pedig mi, akik végigjárjuk a keresztutat, sőt ellenkezőleg nagy lesz a nyereségünk. Az Úr irányítson mindent úgy, amint jónak látja. Kegyelmed ne aggódjék semmiért. Nagyon sajnálom, hogy az én jó Hernando atyám távol van, ha szükségünk találna lenni reá, igyekezni fogunk őt hazahívatni. Egyszóval az ördög már kezdi. Áldott legyen az Úr, mert ha mi nem hagyjuk el Őt, Ő sem fog bennünket elhagyni.

Biztosítom, hogy már nagyon óhajtom Kegyelmedet látni, azt hiszem, nagy lelki öröömre fog szolgálni. Akkor majd válaszlok mindazokra a kedvességekre, amelyekkel engem levelében elhalmoz. Adja a mi Urunk, hogy jó egészségben találjam Kegyelmedet és azt a másik urat, Kegyelmed vejét, s nagyon kérem mindkettőjüknek

imáit. Mert látja, nagy szükségem van rájuk, tekintve hogy akkora utakat kell tennem, olyan rossz egészségi állapotban, bár a láz nem tért vissza. Számon fogom tartani, s számon tartom most is mindazt, amit Kegyelmed imáimba ajánlott, s ugyanezt teszik ezek a nővérek is. Valamennyien ajánlják magukat Kegyelmed imáiba. A mi Urunk tartsa mindig kezében!

Ma szombat van, február 19-e.
Kelt Valladolidban.

Kegyelmed méltatlan szolgája,

Jézusról nevezett Terézia, kármelita

A mellékelt levelet szíveskedjék Kegyelmed átadni az én úrasszonyomnak, Doña Luisának, mély tiszteletet jelentvén neki. Diego de Avila úrnak nincs időm írni, hiszen még a Doña Luisának szóló levelet is mással íratam. Esedezem, mondja meg neki Kegyelmed, hogy milyen beteges vagyok, s hogy remélem az Úrtól, nemsokára viszontlátom őt. Ne aggódjék Kegyelmed az engedélyek miatt, mert remélem, hogy Isten segítségével minden sikerülni fog.

16. levél

*Doña María de Mendozának, Valladolidba.
Toledó, 1569 márciusában.*³³

JHS.

A Szentlélek legyen Méltósággal!

Nagyon bánatos volt ez az utam, mert egyrészt nehezemre esett megválni Valladolidtól, másrészt pedig a püspök úr azt írja nekem, hogy Méltóságodnak valami nagy bánata van, de nem mondja meg, hogy mi történt. Ha nem elutazásom előestéjén kaptam volna meg a levelet, nem indultam volna el ezzel a bizonytalansággal, így azonban legalább imáimban ajánlottam azt a mi Urunk jóságába. Nem tudom, miképpen jutott eszembe, hogy talán az adminisztrátornak az apátnő elleni fellépéséről van szó. Ez némileg megvigasztalt, mert ha bajnak baj is, de az Úristen talán azért engedi meg, hogy az a lélek gazdagodjék érdemekben. Azért imádkozom, hogy Ő Szent Felsége vegye kezébe az egész dolgot.

Nagyon örültem annak a hírnek, hogy Méltóságod egészség dolgában sokkal jobban van. Ó, ha Méltóságod

---

³³ Doña María grófnő az avilai püspök nővére. A Szentanya arról értesült, hogy valami nagy bánata van, de nem tudja, mi. Azt sejtí, hogy az Adminisztrátor perbe fogta a grófnő rokonát, aki apátnő, s hogy ez bántja a grófnőt. Értesíti arról, hogy most Toledóban van, s Doña Luisával sokat emlegetik Doña Mariát. A nőnevek a levél végén, a Mendoza-család tagjai.

olyan uralmat tudna gyakorolni saját bensőjében, mint amekkorával kifelé bír, milyen kevésbe venné mindazt, amit idelent szenvedésnek neveznek! Engem ezek csak azért aggasztanak, mert félek, hogy ártanak az egészségének. Esedezem, írassa meg nekem részletesen Méltóságod – mert errefelé nem lesz küldönben hiány –, hogy mi a baj, mert engem igazán nagyon aggaszt.

Én jó egészségben érkeztem ide Gyümölcsoltó Boldogasszony előestéjén. Doña Luisa nagyon megörült látásomnak. Sokat beszélünk Méltóságodról, ami nekem nagyon kedvemre van, ő pedig mivel annyira szereti Méltóságodat, nem fárad bele.

Mondhatom Méltóságodnak, hogy errefelé olyan a híre, amilyen, adja a mi Urunk, valójában is legyen, tudniillik csak úgy beszélnek róla, mint valami szent-ről, s nem győzik előttem eléggé dicsérni. Áldott legyen az Úr azért, hogy ilyen jó példát ad nekik. S mit gondol Méltóságod, vajon mivel ad ilyen jó példát? Azzal, hogy oly türelemmel viseli nagy szenvedéseit. Mert ezáltal kezdi a mi Urunk az Ő szeretetének tüzét az ön lelkében annyira szítani, hogy másokat is képes felgyullasztani. Azért ne is veszítse el bátorságát, hanem gondolja meg, mi mindent szenvedett az Úr ebben a nagyheti időben. Rövid az élet és mindössze egy pillanatnyi szenvedés van még előttünk. Ó Jézusom, mekkora áldozat az nekem, hogy nem lehetek Méltóságodnál s nem tudok értesülést szerezni állapotáról úgy, amint szeretném!

Az én alapítóim itt nagyon jóindulatúak. Már az engedélyek megszerzésén dolgozunk. Szeretném az egésztest hamarosan bevégezni, s ha gyorsan megkapom az engedélyeket, azt hiszem, minden nagyon jól fog sikerülni. Beatriz úrnőmnek és az én méltóságos

grófnőimnek sok mindent szeretnék mondani. Nagyon nagy szeretettel emlékezem az én kis angyalomra, Doña Leonorára, tegye őt az Úr hűséges szolgálójává! Esedezem, kegyeskedjék Méltóságod átadni tiszteletemet a Domingo zárda perjelének és a jézustársasági főnökyének. A domonkosok tartományi főnöke tart itt szentbeszédeket és nagy a hallgatósága, nem ok nélkül. Még nem beszéltem vele. A mi Urunk tartsa Méltóságodat szent kezében még sok évekg! Amen.

Méltóságod méltatlan szolgálója és alattvalója,
Jézusról nevezett Terézia, kármelita

17. levél

*Simón Ruiznak, Medina del Campóba.
Toledo, 1569. október 18.*³⁴

---

³⁴ Simón Ruiz medinai gazdag, jótékony kereskedő. Közli vele, hogy unokahúga és nevelt leánya, Isabel belépett cselédjével, Máriával együtt a medinai Kármelbe s mindketten boldogok. Doña María, Simón Ruiz felesége, Isabel nagy hozománya fejében a rokonság a zárdával szemben követeléseket támasztott s a templomban patronátust óhajtott bírni. Ebbe a Szentanya nem ment bele s Isabelt Salamancába helyezte át. Juan de Montalvo, Doña María fivére s Isabel nagybátyja. A zárdatestület száma eleinte tizenötben volt megállapítva, később maga a Szentanya emelte húszra.

JHS.

A Szentlélek Úristen legyen Kegyelmeddel! Amen.

A perjelno anya megírta nekem, hogy milyen szépen ment minden, s mások ugyanígy nyilatkoztak Örök hála legyen érte a mi Urunknak. Mindennél nagyobb öröömre szolgált azonban az, amit a perjelno Isabel de los Angeles nővérrel mond. Az Úristen tartsa őt kezében, valamint María de San Francisco nővért is, mindkettőt tegye boldoggá!

Nem csoda, hogy ez a belépése nagy épülésre szolgált és közfeltűnést keltett, mert a mi bűneink miatt olyan a világ, hogy a jómódúak bizony nem igen hajlandók magukhoz ölelni a mi Urunk kereszjtét, annak ellenére, hogy sokkal súlyosabb keresztt vár rájuk odakint. Amennyire látom, azok a hírek, amelyeket önök onnét kaptak, nekünk is hasznunkra lesznek itt. Nagyon örülök annak, hogy Kegyelmed és Doña Ana annyira meg vannak elégedve, s imáiba ajánlom magamat Őnagyságának.

Nagyon is meglátszik, milyen jó környezetben nőtt fel Isabel, hogy ennyire megértette az igazságot. Egyébként azonban, annyi bizonyos, hogy bármit tegyen is valaki a mi Urunk dicsőségére, az ördög azonnal beleavatkozik valami kitűnőnek látszó ürügy alatt. Ott is megtette a magáét. S az illetőknek látszólag igazuk van, mikor azt hiszik, hogy a mi zárdáink alamizsnára lévén szorulva, rosszul járhatnak, ha vagyonos személyek nem juttatnak nekünk sokat. Hiszen lehetséges, hogy az ilyesmi rövid időre okozhat nehézséget, azonban az emberek hamarosan belátják, hogy miként áll a dolog. Egyszóval, ezek komoly

nehézségek, amelyeket nem lehet egy-kettőre eloszlatni. Áldott legyen az Úr azért, hogy minden olyan tökéletesen történt. Adja Ő Szent Felseége, hogy Kegyelmetek még sokáig élhessenek s élvezhessék a nagy Király házának befejezését, amelyért Ő Szent Felseége, amint remélem, olyant fog adni viszonzásul, amelynek sohasem lesz vége.

Nagyon jó híreket hallok Juan de Montalvo atyáról, bár amióta ideérkeztem, nem kaptam tőle levelet. Azt hittem, hogy önöknél van. Nagyon nagy jót tesz velünk Kegyelmed, hogy a kápláni teendőket olyan jó kezekre bízta. Ha annak, akiről Kegyelmed beszél, megvannak a megfelelő jó tulajdonságai, akkor nem sokat számít, hogy fiatal. Rendezze el az Úr ezt a dolgot is, amint tette a többivel. Ami a nővéreket illeti, Kegyelmednek teljesen igaza van: így kell lennie a dolognak. Most már csak kettőt szabad fölvenniük. Mindjárt meg is írom a perjelnő anyának, mert a mi zárt számunk tizenhárom, s azzal a kettővel ez be van töltve. Ő Szent Felseége válasza ki őket, Kegyelmedet pedig tartsa mindig a kezében! Amen. Kérem Kegyelmedet, hogy a mellékelt leveleket azonnal küldje el a perjelnő anyának!

Ma október 18-a van.

Ugyanezen a napon kézbesítették nekem Kegyelmed levelét.

Kegyelmed méltatlan szolgálója,

Jézusról nevezett Terézia, kármelita

18. levél

*Juana de Ahumada úrnőnek Albába.
Toledó, 1569. október 19.³⁵*

JHS.

A Szentlélek legyen Kegyelmeddel!

Avilába pénzt küldök, hogy fogadjanak küldöncöt, mert tudom, hogy ezek a levelek nagy örömet fognak Önnek okozni. Nekem legalább igen nagy vigasztalásomra szolgáltak, s remélem az Úrtól, hogy fivéremnek érkezése nem kevéssé, sőt nagyon is enyhíteni fogja az Ön szenvedéseit. Amilyen szent szándékok lelkesítik őt, bizonyára sok jót is fog tenni. Igazán sokkal szívesebben látnám fivéreimet nyugodtan idehaza, mint odakint, azokban a magas állásokban, amelyekben az ember sohasem tudhatja, miképpen végződik a sorsa. Áldott

---

³⁵ Juana, Toledo Juan de Ovalle neje, a Szentanya testvérhúga, akinek súlyos anyagi nehézségei közepette igen kapóra jön gazdag amerikai fivérének hazaérkezése, amelyről a Szentanya értesíti. Két gyermeke volt: Gonzalo és Beatriz. Az előbbi az avilai Szent József zárda épületében született, mikor Ovalle-ék, az átalakítási munkálatok alatt ott laktak. A gyermek ott valami baleset folytán meghalt, s a Szentanya életre keltette. Soto a későbbi salamancai püspök. Gonzalo szentül halt meg huszonhét éves korában, s szüleivel együtt ugyanabban az albai kármelita templomban van eltemetve, amelyben a Szentanya ereklyéit őrzik.

legyen az Úr azért, hogy így rendezze a dolgot! Biztosítom, hogy Juan de Ovalle úrra és Önre való tekintettel fivéreink érkezése egészen különös örömet okoz nekem. Tehát az én leveleimnek mégis csak volt valami hasznuk, míg az Önéinek nem volt sok.

Az én drága kis Gonzalómnak küldtem levelet Soto inkvizítor útján, de nem tudom, átadták-e neki, mert semmit sem hallok felőle. Vajon észrevették-e Önök is, hogy miképpen működik Isten kegyelme Lorenzo de Cepedában? Szembeszökő, hogy nagyobb gondja van gyermekei lelki üdvének biztosítására, mint arra, hogy nagy vagyont szerezzen. Ó Jézusom, mennyi mindennel tartozom Neked, és milyen kevés hasznomat látod! Nem létezik számomra nagyobb öröm, mint az, ha akiket annyira szeretek, az én testvéreim belátják, hogy mi a jobb.

Nem mondtam-e meg Önöknek, hogy bízzák ügyeiket a mi Urunkra: neki lesz gondja rájuk! Most is azt mondom, tegyék az Ő kezeibe dolgaikat, s Ő Szent Felsége úgy fog mindent intézni, amint az legjobban megfelel nekünk.

Nem írok most többet, mert ma már igen sokat írtam, s későn van. Nagyon boldoggá tesz az a gondolat, hogy Ön mennyire örül. Adja meg nekünk az Úr az örömet ott, ahol annak nem lesz többé vége, mert ennek az életnek örömei mindig gyanúsak. Egészséges vagyok, s igyekszem a házat minél hamarább megszerezni. A dolog sikeresnek ígérkezik. Üdvözlöm Beatrizt!

Ma október 19-e van.

Kegyelmed híve,

Jézusról nevezett Terézia

Öcsémnek mellékelt levelét, azért, hogy [...] illetve csak azt volt a szándékom, hogy felbontom, de azután aggályom támadt. Ha van benne valami, ami nincs a másikban, legyen szíves, írja meg!

19. levél

*Juana de Ahumada részére, Albába.
Toledó, 1569 decemberében.³⁶*

Jézus legyen Kegyelmeddel!

Tekintve, hogy olyan jó alkalom van e levél elküldésére s tudva azt, hogy mekkora örömet okoz Kegyelmednek, ha levelemet olvashatja, nem volna helyes részemről, ha nem írnék. Áldott legyen a mi Urunk, aki olyan jól rendez el mindent. Bárcsak elrendezné Ő Szent Felsége azt is, ami még hátra van!

Látja, milyen sajtószerű módon alakultak a körülmények, úgyhogy bár eleinte nem akarták, sógoromnak mégis el kellett ide jönnie. S ki tudja, nem kell-e neki

---

³⁶ Sógora, Ovalle, Toledóba jön, hogy fölvegye a Lorenzo által küldött összeget. Juana ne mulasszon el meggyónni Karácsonyra. Bevásárlásokat helytelenít, de nem tudjuk pontosan, miről van szó. Godínez, Ovalle fivére, úgy látszik, megszólta a Szentanyát, hogy nem segíyezze Juanát. A Szentanya megmagyarázza, hogy rokonai imát várjanak tőle, de nem anyagi segílyt, mert ami pénz van nála, az a szerzeté, azzal ő nem rendelkezhetik szabadon.

még máskor is eljönnie a pénzért, bár az is lehetséges, hogy akad, akivel el lehet azt neki küldeni. Majd visz Önnek hírt a fiáról. Most sorjában jönnek az örvendetes dolgok: adja Isten, hogy a lelki ügyek is ilyen szerencsés mederben folyjanak. Gyónják meg karácsonyra s imádkozzék értem!

Látja, akármennyire igyekszem is, Ő Szent Felsége nem akarja, hogy szegény legyek. Biztosítom Önt, hogy bizonyos tekintetben ez nekem nagyon kellemetlen volna, ha nem volnának bizonyos elkerülhetetlen kiadásaim, amelyek eloszlatják aggályaimat. Ezzel a pénzzel most megfizetem azt a néhány csekélységet, amelyet Önnek küldtem, a többivel, és pedig a nagy részével pedig rendi kiadásokat fedezek. Minderről számadást vezetek, hogy ha esetleg valami olyanra kellene költenem, ami a Renden kívül van, azt is nyugodt lelkiismerettel tehessem, föltéve, hogy marad miből. Látva azt, hogy milyen nagy szükségben van a Megtestesülés, tulajdonképpen semmit sem tarthatnék meg. Azonban, akármennyire könyörögnék is, nem adnának nekem ötven aranyat ezekre az említett szükséges dolgokra. Mindazonáltal én nem a magam akaratát óhajtom megtenni, hanem azt, ami inkább van Isten szolgálatára. Ez valóban így van. Ő Szent Felsége tartson bennünket kezében, Önt pedig tegye szentté! Adjon Isten boldog karácsonyi ünnepeket!

Ezek a vásárlások, amelyekről a sógorom beszél, nincsenek kedvemre. Gyakran kell elmennie hazulról, többet ad ki, mint amennyit bevesz, Önnek egyedül kell maradnia, s mi valamennyien aggódni fogunk miatta. Várjuk meg most azt, amit az Úr fog tenni. Igyekezzenek kedvében járni s Ő majd elintézi az Önök ügyeit, s ne feledjék, hogy mindennek vége szakad. Attól se féljen,

hogy a gyermekeit találja Isten elhagyni, ha ők híven szolgálják Ő Szent Felségét. Beatriz imáiba ajánlom magamat, Isten tartsa meg Önöket! Amen.

Egy dolgot kérek Öntől, Isten szerelmére! Azt, hogy szeressen engem, de nem világi előnyök fejében, hanem azért, hogy Istenhez imádkozom Önért. Mert más téren – akármit beszéljen is Godínez úr – nekem nincs semmi kötelezettségem, s ezek a dolgok nekem sok fájdalmat okoznak. Van nekem lelkiezetőm s nem indulhatok mindenkinek a feje után. Ezt azért mondom, hogy tudja, mit kell válaszolnia, ha ilyesmit beszélnek Ön előtt. Azt is sértse meg Kegyelmed, hogy amilyen most a világ, s tekintve szerzetesnő voltomat, amelyre az Úr hívott, minél kevesebbet tudnak arról, hogy én bármit is teszek Önért, annál jobb reám nézve, de az Úr szolgálata szempontjából is az. Annyi bizonyos, hogy ha csak sejtenének is valamit ezekről a csekélységekéről, amelyeket Önért teszek, ugyanazt mondanák rólam, amit másokról beszélnek. Mivel tehát Ön eszembe juttatta ezeket a csekélységeket, figyelmeztetem, hogy legyünk okosak!

Higgye el nekem, hogy nagyon szeretem Önt, s olykor teszek valami csekély szívességet, hogy örömet okozzak Önnek. Ők azonban értsék meg, ha megint bírálgatnának Ön előtt, hogy amim van, azt nekem a Szerzetemre kell költenem, mert azé. De különben is, mi közük nekik ehhez? És higgye el, ha valaki annyira szeme előtt van a világnak, mint én, annak még arra is vigyáznia kell, hogy miképpen gyakorolja az erényt. Nem hinné, mennyit kell szenvednem ezen a téren. De mivel én Istenért viselem el mindezt, Ő Szent Felsége majd gondját viseli Kegyelmednek és az Ön érdekeinek.

Isten őrködjék Ön fölött! Nagyon sokáig írok már, s most harangoznak matutinumra. Biztosítom, valahányszor látok valami értékes dolgot azoknál, kik hozzánk belépnek, mindig eszembe jutnak Ön és Beatriz, de azért sohasem mertem belőlük bármit is elvenni, még a pénzemért sem.

Az Ön

Jézusról nevezett Teréziája

20. levél

*Lorenzo de Cepeda úrnak, Quitóba.
Toledo, 1570. január 17.³⁷*

JHS.

A Szentlélek legyen kegyelmeddel! Amen.

Négy különböző úton küldtem levelet Kegyelmednek, s három úton Jerónimo de Cepeda úrnak, s mivel

---

³⁷ A Szentanya örömet fejezi ki a fölött, hogy Lorenzo legközelebb hazajön. Értesíti arról, hogy a kármelita reformnak már hat női és két férfi zárdája van. Ruy Gómez herceg birtokán, Pastránában alapított egy női és egy férfi zárdát. Jerónimo de Cepeda a Szentanyának édestestvére, valamint Agustín és Pedro de Ahumada, valamint Hernando de Cepeda is. Doña Juana, akinek haláláról van szó, Lorenzo felesége volt. Martín de Guzmán fia ferencrendi lett, Alkantarai Péter reformjában.

lehetetlenség, hogy valamelyiket meg ne kapják, nem felelek Kegyelmed levelének minden részletére. Most tehát nem beszélek Önnek többet arról, hogy milyen szerencsésnek tartom azt az elhatározást, amelyet maga a mi Urunk sugallt Önnek, s amelyért folyton áldom Ő Szent Felségét. Mert végre is azon indítóokokból, amelyeket Kegyelmed felsorol, azt következtetem, hogy más okai is vannak, s remélem a mi Urunktól, hogy az egész Önnek dicsőségére fog szolgálni. A mi zárdáinkban folytonosan imádkoznak erre a határozott szándékra, mert tekintve, hogy Kegyelmed azért jön haza, mert a mi Urunknak akar szolgálni, Ő Szent Felsége hozza ide közénk jó egészségben, s intézzen mindent úgy, hogy lelki javára szolgáljon úgy Önnek, mint a gyermekeknek!

Már megírtam Kegyelmednek, hogy hat zárdánk van megalapítva, s azonkívül kettő férfi szerzetesek számára, kik szintén a mi Rendünknek sarutlan tagjai. Ezt nagy kegyelemnek tekintem az Úr részéről. Mert nagy tökéletességben élnek. A nővérek pedig szintén mind úgy vannak, mint az avilai Szent Józsefben. Egyetlenegy zárdának lehetne őket tekinteni. Nagyon lelkesít azt látnom, hogy milyen őszintén dicsőítik az Urat ezekben a mi zárdáinkban, s mennyire tisztán őrzik a lelkiismeretüket.

Jelenleg Toledóban vagyok. Gyümölcsoltó Boldogasszony előestéjén lesz egy esztendeje annak, hogy idejöttem. Azóta azonban voltam Ruy Gómeznak, Eboli hercegének egyik birtokán, ahol egy férfi és egy nő zárdát alapítottunk. Ezeknél minden nagyon jól megy. Ide azért jöttem vissza, hogy egészen rendbe hozzam ezt a zárdát, mert minden arra mutat, hogy nagyon fontos házunkká fog fejlődni. Egészség dolgában ezen

a télen sokkal jobban voltam, mert ennek a vidéknek éghajlata csodálatosan enyhe. Ha nem szólna ellene az a körülmény, hogy itt gyermekeinek neveltetésére nem volna alkalom, magam is azt óhajtanám, hogy éppen az éghajlatra való tekintettel ide telepedjék Kegyelmed. Az is igaz azonban, hogy Avila környékén is vannak kedvező helyek, ahová télre költözhet, amint azt mások is teszik. Ami fivéremet, Jerónimo de Cepedát illeti, ha az Úristen haza találná hozni, az ő számára ez mindenestre egészségesebb hely volna. Azt hiszem, van negyven esztendeje, hogy nem voltam ilyen jó egészségben, annak ellenére, hogy mindent megtartok a többiekkel s nem eszem soha húst, hacsak nem nagy szükség esetén.

Egy esztendővel ezelőtt váltólázban szenvedtem, de azóta jól vagyok. Akkor a valladolidi alapítással voltam elfoglalva. Ott elárasztott engem ajándékaival María de Mendoza, Cobos titkárának özvegye, aki nagyon szeret engem. Ha az Úr azt látja, hogy javunkra szolgál, akkor ad egészséget, ellenkező esetben betegséget küld. Áldott legyen mindenért. Nagy részvétet keltett bennem Kegyelmednek szembaja, mert az bizony igen kellemetlen. No de, hála Istennek, hogy annyira javult. Juan de Ovalle már megírta Kegyelmednek, hogy miképpen utazott innét Sevillába. Egy barátom olyan jó utasításokkal látta el, hogy mindjárt odaérkezése napján átvehette az ezüstrudakat. Idehozta, s itt majd a folyó január hónap végén kifizetik neki az értéküket. Elöttem írták meg a nyugtát a lefizetett illetékekről. Mellékelve küldöm. Nem csekély dolog, hogy én ilyen ügyekbe avatkozom. De ezek a templomok és zárdák engem olyan üzletemberré és kereskedővé tettek, hogy már mindenhez

konyítok. Kegyelmednek dolgait pedig szintén rendi ügyeknek tartom s örömökre szolgál, hogy intézhetem őket.

Nehogy elfelejtsem: amióta utoljára írtam Kegyelmednek, Cuetónak meghalt a fia, és pedig egészen fiatalon. Hiába, nem lehet a földi dolgokban bízni, örömökre szolgál, valahányszor arra gondolok, hogy Kegyelmed mennyire belátja ezt az igazságot.

Mihelyt elvégeztem itt a dolgomat, vissza akarok menni Avilába, már csak azért is, mert én vagyok ott a perjelnö, de meg nem akarom megharagítani a püspököt, akinek igen sokkal tartozom nemcsak én, hanem az egész Rendünk is. Hogy velem mit fog tenni az Úr, azt nem tudom. Lehet, hogy Salamancába megyek, ahol házat ajánlottak fel nekem. Mert igaz, hogy engem ezek az alapítások nagyon kimerítenek, de másrészt a mi zárdáink igen nagy lelki hasznot árasztanak maguk körül mindenütt, ahol vannak, s így a lelkiismeretem kényszerít arra, hogy alapítsak annyit, amennyit tudok. Azonban az Úr is annyira megáldja ezt a törekvést, hogy egészen fellelkesít.

A másik levelemben elfelejtettem megírni Önnek, mennyi alkalmatosság van Avilában arra, hogy jó nevelést adhasson gyermekeinek. A jezsuita atyáknak kollégiumuk van, ahol a grammatikát tanítják. A növendékeket hetenként egyszer meggyóntatják, s olyan erényesekké nevelik őket, hogy igazán dicsőíteni kell érte az Urístení. A Szent Tamás kolostorban pedig filozófiát tanítanak és teológiát, úgyhogy Avilából igazán nem kell senkinek kitennie a lábát azért, hogy tudományt vagy erényességet szerezzen. Maga a város pedig annyira vallásos, hogy épülésére szolgál mindenkinek, aki máshonnét jön oda.

Sokat imádkoznak, és gyakran gyónnak. Világi ember is van olyan, aki nagyon szentül él. Ilyen többek között a jó Francisco de Salcedo.

Nagy örömet szerzett nekem Kegyelmed azzal, hogy olyan szép ajándékot küldött Cepedának. Nem győz eleget hálálkodni érte ez a szent ember, mert azt hiszem, nem túlzok, ha szentnek nevezem. Az öreg Pedro del Peso meghalt, körülbelül egy esztendeje. Nagyon jól járt. Ana de Cepeda igen hálás azért az alamizsnáért, amelyet Kegyelmed küldött neki. Ezzel most gazdag lesz, mert mások is segíyeznek, tekintve, hogy annyira jó. Könnyen találna családot, amely magához fogadná, azonban ő olyan sajtóságos jellem, hogy nem való mások közé. Az Úristen olyan úton vezeti őt, amilyent részemről soha sem mernék egy zárdának sem ajánlani. Nem mintha nem volna erényes, hanem mert úgy látom, hogy ez az életmód csakis neki felel meg. Nem tudna együtt maradni sem Doña Mariával, sem más valakivel s nagyon jól érzi magát úgy, amint van. Valóságos remete. Jó, mint amilyen mindig volt, s nagyon vezeklő életet él.

Testvéremnek, Doña María úrnő és Martín de Guzmán fia letette a fogadalmat s halad az életszent-ség útján. Doña Beatriz és leánya, mint már megírtam Kegyelmednek, meghaltak. A fiatalabbik leány, Doña Magdalena, mint világi növendék lakik egy zárdában. Nagyon szeretném, ha az Úristen megadná neki a szerzetesi hivatást. Nagyon jó leány. Már évek óta nem láttam. Most egy özvegy hitbizományossal akarják összeházasítani, nem tudom, lesz-e belőle valami.

Már megírtam Kegyelmednek, mennyire kapóra jött nővéremnek az összeg, amelyet neki küldött. Mert igazán már elrémültem, hogy mekkora anyagi zavarokat

és szenvedéseket küld reá az Úr. Igen tökéletesen viselt el mindent, de azért én már nagyon óhajtottam, bárcsak jobbra fordulna a sorsa. Nekem nincs semmire szükségem, sőt bőven vagyok mindennel ellátva. Azért is abból, amit Kegyelmed nekem küld, egyrészt nővéremre fogok költeni, a többit pedig jó célokra, Kegyelmed szándéka szerint. Bizonyos aggályaim voltak, amelyek miatt ennek az összegnek egy része nagyon is jókor érkezett meg számomra. Mert ezen alapítások során, bármenynyire igyekszem is mindent gondosan intézni – hiszen minden törekvésem erre irányul –, megeshetnék, hogy kevésbé viszonznám egyes tudós férfiak szívességét, akiknek tanácsát lelki ügyeimben állandóan igénybe veszem. Igaz, hogy csekélységekről van szó, de azért nagyon könnyebbségemre szolgált, hogy bár lett volna kitől, nem kellett kölcsön kérnem. Mert jobban szeretem ezekkel az urakkal szemben megőrizni a szabadságomat, hogy azután szemükbe mondhassam nekik véleményemet. A világ manapság annyira érdekhajhászó, hogy igazán utálok bármivel is bírni. Azért nem is tartok meg magamnak semmit, hanem egy részét az összegnek rendi célokra fordítom, hogy azután a többit annál szabadabban költhessem a fenti szándéokra. Megjegyzendő, a generális és a provinciális részéről meg van minden elképzelhető felhatalmazásom arra, hogy nővéreket vehessek fel, hogy áthelyezhessem őket, s hogy az egyik zárdát a másiknak vagyonából segítezzem.

Nem tudom okát, de tény, az emberek olyan vakok, hogy van hitelem náluk. Annyira, hogy rám bíznak ezer aranyat, sőt kétezret is. Ennek következtében most, mikor már megutáltam a pénzt, az Úr azt akarja, más dolgom se legyen, mint pénzügyeket intézni, ami nem

csekély kereszt az én számomra. Adja Ő Szent Felsége, hogy Őneki szolgáljak vele! Különben is, hiszen mindez elmúlik.

Azt hiszem, nagy vigasztalásomra fog szolgálni, ha Kegyelmed itt lesz. Mert a földi dolgokban amúgy is olyan kevés örömöm van. A mi Urunk talán azt az örömet akarja nekem megszerezni, hogy mi ketten összefogjunk az Ő nagyobb dicsőségére és tiszteletére s a lelkeknek valamegyes hasznára. Mert nagy fájdalmat okoz azt látnom, mennyien haladnak a kárhozat útján, s azok az indiánok is nem csekély bánatot okoznak nekem. Az Úr adjon nekik világosságot, mert úgy itt, mint ott igen sok a baj. Mivel ugyanis sokfelé megfordulok és sokakról beszélnek nekem, bizony olykor azt se tudom, mit mondjak mást, mint hogy rosszabbak vagyunk az állatoknál. Nem értjük meg lelkünknek méltóságát s lealacsonyítjuk magunkat azáltal, hogy belemerülünk ezekbe a hitvány földi dolgokba. Adjon az Úr nekünk világosságot!

Kegyelmed majd tárgyalhat García de Toledo atyával, aki unokaöccse az alkirálynak, s akinek jelenlétét én itt ügyeim szempontjából nagyon nehezen nélkülözöm. Ha valamire szüksége volna az alkirály részéről, tudja meg, hogy az nagyon buzgó, vallásos úriember, s nagy szerencse, hogy ő hajlandó volt oda elmenni. Az Önnek címzett borítékban az ő számára is van levél. Ugyancsak küldtem mindegyikben néhány ereklyét Kegyelmednek az útra s nagyon szeretném, ha megkapná őket.

Nem volt szándékom ilyen hosszasan írni. Szeretném, ha Kegyelmed jól megértené, mekkora kegyelmet adott Önnek az Úristen azáltal, hogy Doña Juana olyan szépen halt meg. Itt imádkoztunk érte s minden zárdánkban elvégezték lelkéért a gyász Istentiszteletet.

Remélem Ő szent Felségétől, hogy őneki ezekre már nincs szüksége. Igyekezzenek Kegyelmed túltenni magát ezen a bánaton. Gondolja meg, hogy akik nem gondolnak az örök életre, azok szokták annyira gyászolni övéiket, pedig ezek már megszabadultak e földi nyomorúságoktól s odafönt élnek örökké.

Fivéremet, Jerónimo de Cepeda urat melegen üdvözlöm, s kérem, tekintse ezt a levelet neki is szólónak. Nagyon örülök annak, hogy amint Kegyelmed állítja, úgy intézkedett, hogy néhány év múlva ő is eljöheszen ide, azt szeretném, hogy ne hagyja ott gyermekeit, hanem jöjünk itt össze és segítsük egymást arra, hogy odaát örökre összekerüljünk.

Ma van január 17-e, az 1570. esztendőben.

Kegyelmed méltatlan szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia, kármelita

A szentmisék közül már sok el van mondva. A többit majd elmondják. Fölvettem egy nővért minden hozomány nélkül, úgyhogy még az ágyát is nekem kellett megvennem, s az Úristennek ajánlottam ezt az áldozatot azért, hogy hozza ide nekem jó egészségben Kegyelmedet és gyermekeit. Egy másikat Jerónimo de Cepeda úrért fogok fölvenni. Sokat veszek így fel pusztán azért, mert lelki életet élnek, az Úr pedig azután hoz vagyonsokat, akiknek hozományá pótolja a hiányt.

Medinában belépett egy leány nyolcezer arany hozománnyal, egy másik itt akar belépni, s kilenc ezre van, pedig én egyiktől sem kértem semmit. Hozzá annyian vannak, hogy igazán dicsérni kell értük az Urat. Ha

valamelyik imádságos, azt lehet mondani, hogy nem is kíván máshová belépni, csak mihozzánk, pedig nálunk tizenhárom a szabott szám. Mivel ugyanis a mi Szabványaink értelmében nem koldulunk a magunk számára, hanem abból élünk, amit önként hoznak nekünk a forgóhoz, ami igen nagy szigor – nem is lehetünk nagyobb számban. Hiszem, hogy nagyon fog örülni, ha meglátja ezeket a zárdákat.

Ami alamizsnát hoznak nekünk, arról senki sem kér elszámolást, s nincs is senkinek beleszólása, hanem az egésztest én intézem. Ez igen nagy munka.

Pedro de Ahumada úrnak szíveskedjék Kegyelmed átadni üdvözetemet, mivel most Kegyelmed tud felőlem, időm pedig igen kevés van, nem írok neki. Agustín de Ahumada miatt nagyon aggódom, mert nem tudom, hogyan állnak lelki ügyei. Nem szűnök meg érte imádkozni. Hernando de Cepeda úrnak is ajánlom magamat. Nővérének egyik leánya mostanában elég jól ment férjhez.

21. levél

*Antonio de Segura atyának, a sarutlan ferencesek gvárdiánjának, Cadalsóba. Toledó, az 1570. év nagybőjtjében.*³⁸

JHS.

A Szentlélek legyen Kegyelmeddel!

Hiszen igaz, hogy e földi élet dolgaival nem érdemes sokat törődni, s az is igaz, hogy ezt az igazságot én még most sem értem át eléggé, azonban azt mégsem hittem volna, hogy Kegyelmed annyira elfelejti Jézusról nevezett Teréziát. Tekintve, hogy olyan közel lakik, a dolognak nem lehet oka valami feledékenységre, ami már abból is kitűnik, hogy Kegyelmed még meg is fordult itt s nem jött be hozzánk, hogy megáldja ezt az Ön zárdáját.

Most írja nekem Julián atya, hogy Tisztelendőségem itt Cadalsóban gvárdián, úgyhogy ha keveset

---

³⁸ A Szentanya unokaöccse, néniének, Mariának és Martín de Guzmán fia, Juan de Jesús néven szerzetes az alkantari reformban. A Szentanya úgy találja, hogy túlságosan sokat utaztatják, ami nem lesz jó, se lelkének, se testének. Kéri, ne tegyék, s ha kell, hajlandó megmozgatni érdekében előkelő barátait. Julián de Avila, akiről itt szó van, a Szentanyának önfeláldozó segédje az alapításokban. Bartolomé atya, alkantari reformált ferences, Doña Luisa pártfogoltja, laikus testvérből lett pátterré. Igen szentéletű.

törődik is velem, olykor-olykor mégis csak kellett hallania felőlem. Adja az Úr, hogy legalább imáiban ne feledkezzék meg rólam ennyire, akkor még csak elviselem valahogy a többit. Én, bármennyire nyomorult legyek is, imádkozom Önért.

Azt is írja Julián atya, hogy unokaöcsém mostanában átutazóban meg fogja önt látogatni. Ha még nem ment volna el, kérem Tisztelendőségedet, mondja meg neki, írjon nekem részletesen arról, miként van lelkileg és testileg. Ugyanis annyit gyakoroltatják vele az engedelmességet folytonos utaztatásokkal, hogy vagy nagyon előrehaladt, vagy pedig nagyon szórakozott lehet. Isten adjon neki erőt, mert nem úgy bánnak vele, mint ahogy reméltem, hogy tenni fogják az én rokonommal. Ha szükséges volna megszerezni az előjárók jóindulatát, kegyeskedjék Kegyelmed engem erről értesíteni. Ugyanis biztosan számíthatunk Doña María de Mendoza úrnő és más előkelőségek pártfogására, akiknek révén nem lesz nehéz elérni, hogy adjanak neki alkalmat egy kis pihenésre.

Ha Tisztelendőségednek mifelénk akadna dolga, nagyon kérem, ne mulassza el meglátogatni ezt a mi házunkat. Az Úr vezessen bennünket az ég felé. Én egészséges vagyok, s jól megy a dolgunk, hála legyen érte az Úristennek. Mivel nem tudom, hogy Jézusról nevezett János testvér ott van-e, nem írok neki. Az Úr adjon neki lelki erőt, amire nagy szüksége van, s legyen Kegyelmeddel!

Tisztelendőséged méltatlan szolgálója és leánya,
Jézusról nevezett Terézia, kármelita

A mi kedves Bartolomé de Santa Ana atyánk ezen egész nagybőjt alatt Doña Luisa úrnőnél van, Paracuellosban.

22. levél

*Diego de San Pedro de Palma úrnak, Toledóba.
Toledó, 1570. július 15.*

JHS.

A Szentlélek Úristen legyen mindenkoron Kegyelmeddel!

Tudván azt, hogy ezek a mi kedves nővéreink, Kegyelmednek leányai, már régóta vágyódnak a Miasszonyunk ruháját fölvenni, s tekintettel arra, hogy Kegyelmed nincs ellene a dolognak, rászántam magamat arra, hogy a mai napon beöltöztessem őket, annál inkább, mert nagyon esengve kértek erre. Hiszem, hogy a dolog a mi Urunk dicsőségére fog válni.

Isten szerelmére kérem Kegyelmedet, hogy vegye ezt jó néven s fontolja meg, mekkora kegyelme az Úristennek, hogy miután Önnek leányokat adott, most azokat jegyesekül választja. Ők nagy örömben vannak, s egyetlen aggodalmuk az, hogy Kegyelmetek esetleg bánkódnak. A mi Urunk szerelmére kérem, ne tegyenek semmit, ami megzavarhatná ezeket a lelkeket. Hiszen annyira alkalmasak erre az életpályára. Kegyelmeteknek itt bennük valószínűleg több örömük lesz, mint volna máskülönben, s e zárdának lakóit úgy tekinthetik, mint szolgálóikat, akik állandóan imádkozni fognak Önökért.

A mi Urunk legyen mindig Kegyelmed lelkével s tartsa állandóan szent kezében! Amen.

Kegyelmed méltatlan szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia, kármelita

23. levél

*Diego Ortiznak.
Toledo, 1570. augusztus közepe táján*³⁹

A mi Urunk adja meg malasztját Kegyelmednek!

Nagyon óhajtottam volna ezekben a napokban Kegyelmeddel személyesen beszélni s azért küldtem is valakit, hogy kérje meg, szíveskednék hozzám fáradni. Mivel azonban Kegyelmed nem volt hajlandó nekem megtenni ezt a szívességet s közeledik elutazásom ideje, sőt azt hiszem, már holnap indulok, közölni óhajtom Kegyelmeddel nézetemet arra vonatkozólag, amit a minap kezdtünk tárgyalni, úgy értem az ünnepi és vasárnap-i énekes misék ügyét. Ezt az ügyet jól átgondoltam e napokban. Mert mikor Kegyelmeddel beszéltem róla,

---

³⁹ Amint a 10. levélből tudjuk, Alonso Ramírez és veje Diego Ortiz, az elhunyt Martín Ramírez végrendeletének voltak a végrehajtói. Egy alapítandó női zárdáról volt szó. Azonban Diego Ortiz teljesíthetetlen követeléseket támasztott. A vége a dolognak az lett, hogy a Szentanya teljesen lemondott az örökségről s attól függetlenül alapított zárdát.

nem tartottam szükségesnek a részletes tárgyalást. Azt hittem, hogy mikor azt az írást elkészítettük, az én céloom magától értetődő volt. Most azonban azt mondják, hogy magyarázatot kell adnom.

Én tehát úgy értettem a dolgot, hogy az ünnepeken a káplán urak legyenek kötelezve énekes misét tartani, amint ezt a mi Szabványaink is előírják. Ellenben a nővérek ne legyenek semmire kötelezve, mert a Szabályaik tetszésükre bízzák, hogy akarnak-e énekelni vagy sem. Ez a Szabványoknak egyik pontja, de nem kötelezi őket semmiféle bűn terhe alatt. Gondolja meg tehát Kegyelmed: hogyan kötelezhetném őket ilyesmire én? Ezt nem tenném semmi áron, és sem Kegyelmed, sem másvalaki nem is kért tőlem soha ilyesmit. Az én szándékom az volt, hogy majd éneklünk, ha éppen kedvünk tartja. Ha az írásba esetleg tévedés csúszott volna be, az nem ok arra, hogy rájuk erőszakoljunk valamit, ami az ő tetszésüktől függ. Mivel pedig bennük megvan az a szándék, hogy kedvére tegyenek Kegyelmednek, vagyis hogy legtöbbször énekeljék a miséket, nagyon szépen kérem kegyelmedet, hogy olyankor, amikor nem tehetik, engedje, hadd éljenek szabadságukkal!

Ne vegye rossz néven Kegyelmed, hogy tollba mondom ezt a levelet, de az érvágások következtében annyira gyöngé vagyok, hogy a fejem nem bír el többet. Az Úristen tartsa meg Kegyelmedet.

Martín Ramírez úr nagy örömet szerzett nekem. Adja az Úr, hogy hű szolgájává legyen, Kegyelmedet pedig oltalmazza mindnyájunk javára. Igen nagy szívességet tenne nekem Kegyelmed, ha megmagyarázná szándékát ezekre a misékre vonatkozólag. Tekintve, hogy a nővérek majdnem mindennap énekelnek anélkül, hogy arra

kötelezve lennének, méltányos volna, hogy megszabadítson bennünket minden aggálytól, s kedvükre tegyen a nővéreknek és nekem ebben az oly kevésbé fontos dologban, hiszen mi valamennyien szolgálatára óhajtunk lenni.

Méltatlan szolgálója,

Jézusról nevezett Terézia

24. levél

*Doña Catalina Hurtado úrnőnek, Toledóba.
Avila, 1570. október 31.⁴⁰*

JHS.

A Szentlélek malasztja legyen kegyelmeddel és tartsa meg nekem! Amen.

Jutalmazza meg azért, hogy engem ajándékaival elhalmoz. A vaj nagyon finom volt, ami magától értetődik, tekintve, hogy Kegyelmed kezéből jön. Igazán mindenben elkényeztet engem. Hálásan fogadom. S máskor is, ha a vaj jól sikerül, ne feledkezzék meg rólam, mert nekem nagyon jót tesz. Ugyancsak igen jó volt a birsalma is. Igazán, mintha más gondja sem volna, mint

---

⁴⁰ A címzett felesége annak a Diego de San Pedrónak, akihez a 22. levél van intézve. Két leányuk lépett a Kármelbe, de most már csak az egyik van bent. A Szentanya megköszöni, hogy vaját, birsalmát és egyéb ajándékot küldött neki.

hogy nekem ajándékot küldjön. Nagyon örülök annak, hogy amint írja, jó egészségben van. Én most nem vagyok jól, mert megfájdult a fogam s az arcom kissé meg van dagadva. Innét van, hogy nem saját kezűleg írok. Azt hiszem azonban, hogy a bajom nem komoly.

Imádkozzék Kegyelmed értem Istenhez. Higgye el, nagy örömökre szolgál, hogy olyan leányom van, mint Ön, aki eddig is jó volt és ezentúl is az lesz. Nem fogok arról megfélekezni, hogy Istennek ajánljam, s a nővérek ugyanazt teszik. Ezen háznak valamennyi tagja kezeit csókoltatja Kegyelmednek, különösen pedig az alperjelnő anya, aki annyira le van Kegyelmednek kötelezve. Imádkozzék érte Istenhez, mert az egészsége nem jó. Az Úr tartsa meg nekem Kegyelmedet és árássa reá az Ő Szentlelkét!

Október havában, a hónap utolsó napján.

Nagyon ajánlom magamat azoknak az úrasszonyoknak, kedves nővéreinek imáiba. A betegnek adja meg Isten az egészséget, amiért majd imádkozom, s ugyancsak Kegyelmednek is, az én kedves leányomnak.

Kegyelmed méltatlan szolgálója,

Jézusról nevezett Terézia

25. levél

*Alonso Alvarez Ramíreznek, Toledóba.
Alba de Tormes, 1571. február 5.⁴¹*

Jézus legyen Kegyelmeddel!

Ha nekem annyi időm volna, mint Kegyelmednek, akkor nem volnék olyan hanyag a levélírásban, mint amilyen Ön velem szemben. Én legalább sohasem mulasztom el Kegyelmedért imádkozni. No de tekintve, hogy más oldalról jó híreket hallottam az egészségéről, nem nyugtalankodom. Adjon is belőle a mi Urunk Kegyelmednek annyit, amennyit adhat, s amennyit én kívánok, s engedje, hogy Kegyelmed, Diego Ortiz úr és Francisca Ramírez úrnő sokáig örülhessenek annak az – amint mondják – annyira szép templomnak, amelyben oly sok káplán végzi az istentiszteletet. Legyen áldva érte az Úr mindörökre!

Nagyon örültem annak, hogy a mi Főtisztelendő Generális Atyánk olyan gyorsan elintézte az ügyünket.

---

⁴¹ Szemére veti hosszú hallgatását. Örömét fejezi ki a fölött, hogy a toledói nővérek kápolnájának annyi káplánja van. Megjegyzendő, később éppen a túlzott külső Istentisztelet miatt kellett a nővéreknek ezt a zárdát elhagyniuk. Martín Ramírez, akinek hamvai-ról beszél, az, aki pénzt hagyott az alapításra. Akit pedig tréfásan patrónusának nevez, Diego Ortiz és Francisca Ramírez kislfia, szintén Martín Ramírez, akit a Szentanya nagyon szeretett és Martínkájának szólított. Isabel nővér a Szentanya unokatestvére.

Ő igen bölcs és szentéletű ember. Isten tartsa meg sokáig. Ő Szent Felsege tudja, milyen szívesen maradtam volna hosszabb ideig az ottani zárdában. Amióta onnét elmentem, biztosítom Kegyelmedet, nem tudom, volt-e csak egyetlenegy napom is súlyos kellemetlenség nélkül. Két zárdát alapítottunk, hála Istennek, s ez itt a legkisebb. Adja Ő szent Felsege, hogy valamelyes dicsőségére szolgáljon.

Nem értem, hogy miért nem temetik át Istenen boldogult Martín Ramírez úr hamvait. Annyira óhajtom ezt, s imádkozom az Úrhoz, hogy megtörténjék. Esedezem, szíveskedjék Kegyelmed közölni velem ennek okát, s azt is, vajon sikerült-e az a dolog, amelyet Kegyelmed tervezett, s amelyről nekem egy alkalommal beszélt. Ó Istenem, hányszor jutott eszembe Kegyelmed azon ügyes-bajos dolgok közepette, amelyekkel itt kell vesződnöm, s amelyektől úgy szeretnék megszabadulni! Mert megtörtént az, amit egyszer Kegyelmetek, bár csak tréfából mondtak. A mi Urunk tartsa meg Kegyelmeteket sok éven át s engedje, hogy örömet találjam bennük, mert igazán szeretem önöket az Úrban.

Diego Ortiz úr jól tenné, ha olykor írna nekem. Ha Kegyelmednek nem volna esetleg kedve a levélíráshoz, legalább neki tessék megmondani, hogy írjon nekem. Tiszteltetem őt és Francisca Ramírez úrnőt s üdvözlöm a kis angyalokat. A mi Urunk őrizze meg őket, főleg a mi kis patrónusunkat, Kegyelmedet pedig tartsa kezében s adjon meg neki minden jót, amint ezért imádkozom.

Ma február 5-e van.

Majdnem elfelejtettem, hogy Juan de Ovalle és az én nővérem sokszorosan csókoltatják Kegyelmed kezeit. Juan de Ovalle nem tud eleget beszélni arról, hogy mennyi jót tett vele Kegyelmed. Hát én hogyan tudnám azt elmondani?

Kegyelmed méltatlan szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia, kármelita

Hogy Kegyelmed annyi szívességet tesz Isabel de San Pablónak, azt nem is teszem szóvá, mert annyival tartozom máris Kegyelmednek, hogy a mi Urunkra kell bíznom, köszönje meg Ő és fizesse vissza. Nagy jótétemény ez is, áldott legyen érte az Úr. Diego Ortiz urat nagyon szépen kéretem, ne felejtse el a templom kapujában elhelyezni az én mennyei pártfogómnak, Szent József szobrát.

26. levél

Diego Ortiznak.
*Salamanca, 1571. március 29.*⁴²

---

⁴² Diego Ortiz felesége Francisca, apósa Alonso Ramírez, legidősebb gyermeke a kis Martín Ramírez, a kis „patrónus”. Boldogult Martín Ramírezt a Santa Justa templomból a kármelita nővérek kápolnájába kellett áttetetni, innét származhatott a per, amelyről szó van.

JHS.

A Szentlélek legyen mindig Kegyelmed lelkében s jutalmazza meg azért a kedvességért és jóságért, hogy nekem levelet írt!

Nem volna idővesztegetés, ha Kegyelmed sokszor írna nekem, mert így bátorítanánk egymást a mi Urunk szolgálatában. Ő Szent Felsége tudja, mennyire szeretnék ott lenni, s azért sietek is ezzel a házvétellel. Nem csekély feladat, bár akad itt sok ház és elég olcsón, úgyhogy remélem a mi Urunktól, hamarosan sikerülni fog megkötni az alkut. Hogyan is ne sietnék, mikor akkora öröömre szolgálna viszontlátni Alonso Ramírez urat. Kezét csókoltatom neki és Francisca Ramírez úrnőnek.

Nem is volna lehetséges, hogy Kegyelmetek ne örüljenek nagyon a diplomuknak, mikor még nekem is annyi örömet szereznek azok a jó hírek, amelyeket felőle kapok. Adja a mi Urunk, hogy Kegyelmetek hosszú éveken át örülhessenek ennek a nagy szolgálatuknak, amelyet Őneki tettek. Ezt kérem Tőle. Ő Szent Felsége majd eligazítja, bízzák csak Rá Kegyelmetek, s ne kívánják azt, hogy egy-kettőre készen legyen. Hiszen már az is sok, hogy két esztendő alatt annyi készült el belőle.

Nem értem, mi az, amit nekem valami pörről írnak a káplánok és a plébános között. Ez utóbbi bizonyára a Santa Justáé. Legyen szíves Kegyelmed megírni nekem, hogy miről van szó.

Nem írok Alonso Ramírez úrnak, mert tekintve, hogy Kegyelmednek írok, fölösleges volna őt fárasztanom. Minthogy én nem vagyok képes megszolgálni azt, amivel Kegyelmednek és Kegyelmeteknek tartozom,

kérem a mi Urunkat, fizesse meg s tartsa meg mindnyájukat sok éven át, ezeket a kis angyalokat pedig tegye nagyon szentekké, különösen az én kis patrónusomat. Szükségünk van arra, hogy ő legyen az. Az Úr tartsa Kegyelmedet mindig kezében! Amen.

Ma március 29-e van.

Kegyelmed méltatlan szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia, kármelita

27. levél

*Diego Ortiznak, Toledóba.
Kelt vagy Salamancában vagy
Medinában, 1571. május 27.⁴³*

JHS.

A Szentlélek malasztja legyen Kegyelmeddel! Amen.

Kegyelmed annyi szívességet és jóságot gyakorol velem levelei által, hogy ha a legutolsó még sokkal szigorúbb lett volna is, bőséges jutalomnak tekinteném és

---

⁴³ Igyekszik rábírní a csökönyös Diego Ortizt arra, hogy ne kívánja a nővérektől annyi énekes misének és külső Istentiszteletnek elvállalását, hanem bízza azt a káplánokra, akik nagyon is ráérnek azok elvégzésére. A sorok közül kiolvasható, hogy ez a levél angyali szelídségű válasz Ortiz goromba levelére.

kötelezve érezném magamat, hogy még inkább szolgálatára legyek. Azt mondja Kegyelmed, hogy a Mariano atya útján küldött levélben kifejtette azokat az okokat, amelyekből megérhetem, mi indítja azokra a kívánalmakra. S csak ugyan, Kegyelmed igen alapos okokat sorol fel, s ellenérveimnek tehát kevés kilátásuk van arra, hogy nyomósaknak fogadja el valaki. Éppen azért nem is akarom magamat érvek felsorolásával védeni, hanem úgy teszek, mint akinek kevés kilátása van a per megnyerésére, vagyis egy közvetítő döntésére bízom a dolgot, s erre a szerepre magát Kegyelmedet kérem fel. Arra emlékeztetem Kegyelmedet, hogy előbbre való kötelessége pártját fogni a nővéreknek, akik árvák és kiskorúak, mintsem a káplánoknak. Mert végre is az egész zárda Kegyelmedé, és pedig sokkal inkább Kegyelmedé a benne lakó nővérekkel együtt, mint azok – Kegyelmed szavaival élve –, csak arra törekszenek, hogy minél gyorsabban végezzenek, s egyesek közülük még ezt is igen kevés áhítattal teszik.

Nagyon hálás vagyok Kegyelmednek azért, hogy igazat ad nekem a vecsernyék dolgában, mert abban nem lehetett volna engednem. Ami a többit illeti, én majd írok a perjelnő anyának s elküldöm neki Kegyelmed levelét. Talán jobban járunk, ha mindent Kegyelmedre és Alonso Ramírez úrra bízunk. Legyen szíves e tekintetben övele megegyezni. Sokszorosan csókoltatom neki a kezeit. Nagy részvéttel hallottam, hogy oldalszúrásban szenvedett. Itt imádkoztunk érte, s ezt teszem én is Kegyelmetekért és a kis angyalokért. Isten tegye őket Magáéivá és őrizze meg!

Van egy dolog, amely nézetem szerint nagy nehézséget okozna és rendkívül terhére volna a nővéreknek,

s ez az, ha valaki a nagymise előtt kívánna ünnepélyes misét, különösen, ha az szentbeszéddel volna összekötve. Nem tudom, miképpen lehetne ezt az ő érdekeikkel összeegyeztetni. Azt hiszem, Kegyelmetek beleegyezhetnének abba, hogy ilyen esetben az ünnepélyes mise a mi nagymisénk legyen, a káplán pedig előtte mondjon csendes misét. Ez az eset amúgy is csak ritkán fordulna elő. Legyen olyan jó Kegyelmed s engedjen ebben a pontban, tegye meg nekem ezt a szívességet, még arra az esetre is, ha ilyesmi ünnepnapon fordulna elő, feltéve, hogy nem Kegyelmetek ünnepéről van szó. Kegyelmetek érdekeit tehát ez a dolog egyáltalában nem érintené, ellenben a nővérekkel nagy jót tennének, nekem pedig nagy szolgálatot.

Azóta, hogy elment a levél generális atyánk címére, meggondoltam, hogy fölösleges volt neki írni, mert sokkal érvényesebb az, amit a Vizitátor atya tesz. Ez utóbbinak engedélye ugyanis olyan érvényű, mintha maga a római pápa adná, olyannyira, hogy sem a generális, sem pedig a nagykáptalan nem tehet ellene semmit. Ő pedig igen okos és tudós ember, úgyhogy Kegyelmednek örömeire fog szolgálni, ha vele tárgyalhat. Egészen bizonyosra veszem, hogy ezen a nyáron elmegy vizitálni Toledóba, s ott aztán végérvényesen meg lehet állapodni mindabban, amit Kegyelmed kíván, s amire én magam is kérni fogom őt. Egyszóval mindazt, amit Kegyelmed az ügyek rendezése szempontjából jónak lát, én is elfogadom s mindenben igyekszem Kegyelmednek szolgálatára lenni. Sajnálom, hogy nem lehetek ott, hogy e készségemet személyesen is kimutathatnám. Nagyon ajánlom magamat Francisca Ramirez úrnő imáiba. Hála Istennek, már lázmentes vagyok.

Kegyelmed bátran megírhatja nekem mindazt, amit akar, mivel ugyanis tisztában vagyok azzal, hogy jóindulattal mondja, csak az esnék nekem rosszul, ha én okoznék Kegyelmednek fájdalmat. Annyi bizonyos, hogy ilyen szándék távol áll tőlem, valamint mindenkitől ebben a házban. Egyébként reám nézve sohasem volt és nem is lesz sérelem az, amit Kegyelmed nekem mond. Adjon a mi Urunk Kegyelmednek annyi lelki jót, amennyiért én imádkozom Kegyelmed számára, s Ő Szent Felsége tartsa mindig kezében!

Ma a Feltámadás utáni vasárnap van.

Kegyelmed méltatlan szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia

28. levél

*P. García de San Pedro úrnak, Toledóba.
Medina del Campó, 1571 szeptemberében.*⁴⁴

[...] úgy illett, hogy szerencsét kívánjak, s mivel ez Kegyelmednek is ünnepnapja, együtt örültem mindkettőjükkal. Legyen szíves Kegyelmed, látogassa meg egyik napon az újonnan beöltözöttet az én nevemben és

---

⁴⁴ A levél nagyon csonkított állapotban maradt ránk. Szerencsekívánatokot küld egy újonnan beöltözött nővérnek, s arról beszél, hogy miképpen kell viselkednie a forgós nővérnek. A címzett valószínűleg az újonnan beöltözött nővérnek lelki atyja.

beszéljen vele hosszasan. Kérje meg, imádkozzék értem és ezekért a rendi ügyekért. A mi Urunk tegye őt nagyon szentté, amint Catalina úrnőt is. Kegyelmednek üdvözlétemet küldöm.

Rendkívül szenvedést okoz nekem azt látni, hogy mekkora híre van a mi szegénységünknek, holott annyira megvan mindenünk. Mert maguk a nővérek is meg fogják vallani, hogy bőségesen van élelmük s a házuk is igen jól van berendezve... Legfeljebb néhány apróság hiányzik... Nem szeretném, ha sokat tennének félre. Mindenből több van a kelleténél, úgyhogy a fölösleget elküldjük a férfi karmelitáknak... Gregorio atya, aki itt van, üdvözlését küldi...

Azt hiszem, hogy Beatriz Kegyelmednek becsületére fog válni, mert nagyon igyekszik előrehaladni. Igen örülök annak, amit Kegyelmed mond, és a perjelnő anya szintén, hogy nincs vele bajuk. A tisztelendő perjelnő anya azt mondja róla, hogy a forgónál túlságosan szűkszavú. Mondja meg neki Kegyelmed, arra az esetre, ha én elfelejteném, hogy csak hagyja e tekintetben olyannak, amilyen, mert a mi zárdáinkban nagy erény a szűkszavúság a forgónővéreknél. Én itt Albertának, aki a forgónál van, megtiltottam, hogy csak egy szót is szóljon fölöslegesen. Hallgassa meg, amit mondanak, és feleljen rá, ha pedig mást is kérdeznek vagy beszélnek, mondja, hogy nincs engedélye a beszélgetésre. Az ilyen min jobban épülnek, mint a sok beszéden.

Mivelhogy a perjelnőnek bővebben akarok írni – ugyanis, hogy ezt megtehessem, igyekeztem mára megszabadulni minden egyéb levélírástól – s ő majd úgyis elmondja Kegyelmednek, amiről itt nem szóltam, nem írok többet. Csak arra kérem, ne mulassza el nekem

olykor írni, mert nagy örömet okoz vele. Adja meg Isten
Kegyelmednek mindazt, amit én kívánok! Amen.

Kegyelmed méltatlan szolgálója és leánya,
Jézusról nevezett Terézia, kármelita

29. levél

*Doña Catalina Balmasedának.
Medina, 1571. október 5.⁴⁵*

JHS.

Kedves Leányom és Úrnőm!

Többet ér, ha Isten segít, mintha az ember bármennyire is erőlködik. Kegyelmed föl van véve a zárdába, és pedig a nővéreknek nagy öröme. Szerettem volna elutazásom előtt saját magam beöltöztetni, azonban nem tehetem, mert nagyon korán kell indulnom. Majd viszontlátjuk egymást.

Kegyelmed szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia

---

⁴⁵ Arról értesíti a címzettet, hogy fel van véve a medinai Kármelbe. A későbbi Tiszteletreméltó Krisztusról nevezett Katalinról, a sóriai perjelnőről van szó.

30. levél

*Doña Guiomar Pardo de Taverának.
Kelt az avilai Megtestesülés
zárdában, 1571. október 22.⁴⁶*

JHS.

A Szentlélek legyen Kegyelmeddel!

Nem akarta az Úr, hogy kedves levele megörvendeztessen, mert a tartalma lerontotta az örömet. Isten legyen áldva mindenért!

Világosan kitűnik ebből az esetből, hogy mennyire szereti Önt az Úristen, tekintve, hogy annyi csapást küld. Az a szándéka, hogyha majd ezeket példás türelemmel elviselte, nagyobb kegyelmeket adhasson. Nagy kegyelem lesz már az is, hogy megértik, mennyire nem érdemes törődni ezzel a földi élettel, amely lépten-nyomon érezteti mulandó voltát, s hogy mennyire kell szeretni és igyekezni, megszerezni azt, amely sohasem ér véget. Adja a mi Urunk, hogy Doña Luisa és señor Don Juan visszanyerjék egészségüket! Itt valamennyien imádkozunk értük.

Kérem Kegyelmedet, hogyha majd jobban lesz, szüntesse meg a fájdalmamat, amelyet most okozott.

---

⁴⁶ A címzett a Szentanya nagy barátnőjének, Luisa de la Cerda leánya. Don Juan Pardo ez utóbbinak fia, Doña Catalina pedig leánya. Doña Isabel a Szentanya rokona. Valami családi szerencsétlenségben vigasztalja a címzettet. Doña Luisa és Don Juan betegek, s az utóbbi néhány napon belül meghal.

Ajánlom magamat az én úrnőmnek, Doña Isabel és Doña Catalina imáiba. Esedezem, legyen Kegyelmed erőslelkű, hogy így bátorságot tudjon önteni az én úrnőmbe, Doña Luisába. Annyi bizonyos, hogy Istenkísértés volna tovább is ott maradni Paracuellosban.

Ő Szent Felsége tartsa Kegyelmedet kezében s adja meg mindazt a jót, amit szívemből kívánok, ámen, s az én úrnőmnek, Doña Catalinának hasonlóképpen.

Ma október 22-e van.

Ma kaptam meg Kegyelmed levelét.

Kegyelmed méltatlan szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia

31. levél

*Doña María de Mendozának, Valladolidba.
Avilai Megtestesülés zárda, 1571. október.*⁴⁷

---

⁴⁷ Az avilai püspök nővérenek beszél zárdáinak ügyeiről s a számukra kinevezett vizitátorról, Pedro Fernández domonkos atyáról. Suárez jezsuita és Bañez Domingo domonkosrendi atyák, a kor nagy tudósai, mindketten gyóntatói a Szentanyának. A provinciális Angel de Salazar atya, aki sarus létére mindig jóindulatú volt a reformmal szemben. Az apátnő rokona Mendoza grófnőnek. Szó volt róla a 16. levélben. [A legfrissebb kritikai kiadás 1571. június közepére datálja ezt a levelet.]

Jézus legyen Méltóságoddal!

Mikor megkaptam Méltóságod levelét, ezt már megírtam. Sokszor csókolom Méltóságod kezeit azért, hogy mindenképpen elhalmoz engem jótéteményeivel. Ez már nem új dolog. Amióta itt vagyok, igen rosszul szolgál az egészségem, azonban most éppen nincs bajom, s mivelhogy itt van őméltósága, a püspök úr, mindent könnyű elviselnem. Természetes, hogy még könnyebb volna sorsom, ha nemcsak ővele, hanem Méltóságoddal is együtt lehetnék, mert igen sok megbeszélni valóm volna Méltóságoddal. Azt hiszem azonban, hogy ez, bizonyos okoknál fogva, nem fog olyan hamar bekövetkezni, mint gondoltam.

Méltóságod mindent megbeszélhet a Vizitátor atyával, aki nekem nagyon tetszik. Lelkes híve Méltóságodnak, s nagy öröömre szolgált hallani, hogy milyen szeretettel beszél Méltóságodról. Azért hiszem is, hogy mindent meg fog tenni, amit Méltóságod kíván tőle. Esedezem, legyen, iránta nagyon kegyes a bánjék vele olyan szívélyesen, amint hasonló személyekkel bánni szokott. Most ő a mi legmagasabb főnökünk, s az ő lelke bizonyára nagy érdemeket szerez a mi Urunk előtt.

Ami ezeknek a szerzetesnőknek felvételét illeti, máris látom, mekkora jót tesz velem Méltóságod. Amint a jezsuita Suárez atya írja nekem, akinek feladata volt, hogy beszéljen velük és ismertesse meg velük a mi szerzetünket, ők idevalóknak látszanak, s így semmi ok sincs a halogatásra, hanem ki kell kérni a felvételi engedélyt a provinciális atyától. Kegyeskedjék Méltóságod neki írni, hogy adja meg nekem, vagy pedig írjon a Vizitátor atyának, aki azt azonnal meg fogja adni, s akivel jobban

megértjük egymást, mint a provinciális atyával. Ez utóbbi ugyanis, bármennyit írok is neki, nem válaszol nekem.

Nagy fájdalmat okozott nekem az a hír, hogy az apátnő beteg. Áldott legyen az Úr, hogy Méltóságodnak mindig küld olyasmit, ami miatt búsulnia kell. Itt valamennyien imádkozunk érte, amint Méltóságodért is. Erre fölösleges engem külön megkérni, mert erre a szeretetem ösztönöz. Adja a mi Urunk, hogy a baj ne legyen komoly, s hogy Méltóságod is hamarosan visszanyerje egészségét. A nővérek itt valamennyien sokszorosan csókoltatják Méltóságod kezeit.

Azt írták nekem, hogy Méltóságod nagyon lelkivé lett. Nekem ugyan ez nem volt új dolog, de azért szeretnék közelében lenni, s ha nem volnék olyan hitvány, amilyen vagyok, örömmel beszélnék ezekről a dolgokról Méltóságoddal. Ez a jó Vizitátor atya új életet önt belém, mert úgy látom, nincs rólam téves véleményben, mint a többiek. Az Úristen kegyelméből megértette, hogy milyen haszontalan vagyok, s lépten-nyomon hibákon kap engem. Ez nagy örömömré szolgál, s arra igyekszem, hogy mindjobban megértsen. Nagy vigasztalás, ha az emberen keresztüllát az előljáró, aki Isten személyét képviseli, s nagy kegyelemnek tartom azt az időt, amelyet ővele tölthetek.⁴⁸

---

⁴⁸ Pedro Fernández atya szigorú ember volt. A szenttéavatási perben Bañez domonkos atya ezt mondja róla: „Nagyon lelkiismeretes és óvatos ember volt”, egyáltalában nem volt hajlandó könnyen hinni a rendkívüli lelki jelenségeknek. Jézusról nevezett Teréziához is nagyon bizalmatlanul közeledett, de végül megadta magát s azt mondta róla, hogy:

Méltóságod bizonyára tudja már, hogy Bañez Domingo atyát Trujillóba akarják vinni perjelnek, mert ott megválasztották, ellenben a salamancaiak követséget menesztettek a provinciálishoz, hogy hagyja meg őt nekik. Nem tudni, mi lesz a dologból. Az ő egészségének nem tesz jót az a vidék. Ha Méltóságod találkozik a domonkosok provinciálisával, legyen szíves, szidja meg azért, hogy engem Salamancában nem látogatott meg, holott több napig volt ott. Igazán meglátszik, hogy nem sokba vesz engem. No de eléggé fárasztottam Méltóságodat. Mivel más levél is megy, most nem írok többet. Ez nem is jutott eddig eszembe, akkora öröm nekem Méltóságoddal társalogni.

Méltóságod méltatlan szolgálója és alattvalója,
Jézusról nevezett Terézia, kármelita

32. levél

*Doña Luisa de la Cerdának, Paracuellosba.
Avilai Megtestesülés zárda, 1571. november 7.⁴⁹*

„Végtére is, Jézusról nevezett Terézia jóra való nő”. Ez az ő szájában igen nagy dicséret volt.

⁴⁹ Vigasztalja Doña Luisát bajaiban. Amióta a Vizitátor kinevezte a Megtestesülés perjelnökjévé, rendkívül sok dolga van, s honvágygal telve gondol vissza a sarutlan zárdák nyugalmára. Az úrnők, akiknek üdvözlötet küld, Doña Isabel és Doña Catalina, akiket a 29. levélben említ. P. Duarte jezsuita atya, Alcalában van, közel Paracuelloshoz.

JHS.

A Szentlélek kegyelme legyen Főméltóságoddal!

Amióta ebben a Megtestesülés zárdában vagyok, vagyis nem sokkal több, mint három hét óta, háromszor írtam Főméltóságodnak s úgy látom, egyik leveletem sem kapta meg. Olyan mély részvétellel viseltetem bajai iránt, hogy ez a fájdalom hozzáadva ahhoz a sokhoz, amelyből itt jut ki nekem, éppen elég, s nem kell többet kérnem a mi Urunktól. Áldott legyen Ő mindenért, hiszen egészen világos, hogy Főméltóságod azok közé tartozik, akik valamikor élvezni fogják az Ő országának boldogságát! Azért nyújtja Főméltóságodnak a szenvedések kelyhét, betegséget küldve Főméltóságodra és arra, akit annyira szeret.

Egy alkalommal valami könyvben olvastam, hogy a nagy szenvedések jutalma az Istenszeretet. Mármost, ekkora jutalom fejében, vajon ki ne szeretné azt? Tegye meg, nagyon kérem, Főméltóságod is, s fontolja meg, hogy mindennek hamarosan vége lesz. Igyekezzék mindjobban elszakadni mindazon dolgoktól, amelyek nem maradnak meg örökre.

Már előbb is tudtam, hogy Főméltóságod beteg, s ezért ma kérdezősködtem hogyléte felől. Áldott legyen az Úr azért, hogy Főméltóságod jobban van. Az Isten szerelmére kérem, jöjjön már el abból a faluból, mert az kézzelfogható, hogy árt mindnyájuk egészségének.

Az én egészségem, ahhoz képest, ami szokott lenni, hála Istennek jó. De amennyi bajom van itt, nem is tudnám elviselni, ha nem volnék jobban a szokottnál. A

házon kívül és a házon belül annyi és oly terhes az elfoglaltságom, hogy még e levél megírására is alig érek rá.

A mi Urunk fizesse meg Főméltóságodnak azt az örömet és vigasztalást, amelyet nekem levelével szerzett, mert higgye el, nagyon rászorulok az ilyesmi-re. Ó, én jó Nagyasszonyom, ha valaki hozzá volt szokva a mi zárdáink nyugalmához, nem is tudom, hogyan képes életben maradni ennek a zűrzavarnak a közepete, ahol minden oldalról szenvedés vár reá. Mindamellett van benne békesség, hála Istennek, ami nem csekély dolog, s lassankint a nővérek lemondanak társalgásaikról és szabadságaikról. Mert bár nagyon jók, – hiszen kétséget sem szenved, hogy igen sok erény van ebben a zárdában –, az a felfogásuk, hogy változtatni a szokásokon egyértelmű a halállal. Ennek ellenére mégis elviselik a dolgot és nagy tiszteletet tanúsítanak velem szemben. De ahol százharmincan vannak, érteni fogja Főméltóságod, hogy mennyi gondot okoz itt mindent rendben tartani. A mi saját zárdáink miatt is aggódok egy kevéssé, habár, tekintve, hogy engem az engedelmesség kényszerített ide, remélem, a mi Urunk majd úgy intézi, hogy ne hiányozzak nekik, s gondjukat fogja viselni. Úgy látom, hogy azért a lelkem békéjét ez a Babilon nem zavarja meg, s ezt az Úr nagy kegyelmének tartom. A szervezetem ugyan gyötrődik alatta, de mi ez ahhoz képest, amennyivel én megbántottam az Urat!

Nagy fájdalmat okozott nekem az a hír, hogy a jó Doña Juana örgrófné meghalt. Az Úristen fogadja magához, amit bizonyára meg is tesz, mert igazán nagyon jó volt. Nem is tudom, miért gyászoljuk mi azokat, akik biztos révbe jutnak, s akiket az Úristen

kimentett e világnak bajaiból és veszedelmeiből. Magunkat szeretjük ilyenkor, nem pedig azokat, akik jobb sorsra jutnak.

Szíveskedjék tiszteletemet átadni a többi hölgyeknek! Biztosítom Főméltóságodat, hogy állandóan gondolkodok reá, úgyhogy nem volt szükséges levele által engem önmagára emlékeztetnie. Sőt néha szeretném is kissé elfelejteni, hogy ne legyek annyira tökéletlen s ne vegyem annyira, szívemre Főméltóságod bajait. A mi Urunk adjon örök elégedettséget és nyugalmat, mert a földi örökről Főméltóságod már régen lemondott. Igaz, hogy nézete szerint ezért nem kapott megfelelő jutalmat, tekintve, hogy szenvednie kell, azonban majd eljön az idő, amikor Főméltóságod meg fogja érteni, milyen jó üzletet csinált, s nem adná semmiért sem, hogy azt nem mulasztotta el.

Nagy öröömre szolgál, hogy az én jó Duarte atyám ott van. Ha már én nem lehetek Főméltóságoddal, örülök, hogy olyan jó vigasztalója van bajaiban.

A küldönc vár s így nem írhatok többet. Az én jó úrnőimnek sokszorosan csókoltatom a kezeit. A mi Urunk tartsa az Ővéiben Főméltóságodat, szüntesse meg mihamarabb azokat a lázakat s adjon erőt, hogy mindenben kielégítse Ő Szent Felségét, amint ezért én is imádkozom! Amen.

Kelt az avilai Megtestesülésben, november 7-én.

Főméltóságod méltatlan szolgálója és alattvalója,
Jézusról nevezett Terézia

33. levél

*Doña Isabel de Jimenának, Segóviába.
Avilai Megtestesülés zárda, 1572. január.⁵⁰*

JHS.

A Szentlélek legyen mindig Kegyelmeddel, s kegyelme által értesse meg, milyen nagy hálára van kötelezve Kegyelmed a mi Urunk iránt, tekintve, hogy akkora veszedelmek között, amilyenek az ifjú kor, a vagyon és a függetlenség, megmutatta önnek a közülük kivezető utat!

Nemkülönben azért, hogy az, ami más lelkeket vissza szokott riasztani, például a vezeklés, a világtól való elzárkózás és a szegénység, az értette meg Kegyelmeddel az utóbbiaknak értékét s azt, hogy milyen tévedés és veszteség az előbbiekre merülni. Áldassék és dicsértessék mindezért az Úr!

Könnyű volt ezek alapján megadnom magamat Kegyelmed érveivel szemben és belátnom, hogy csakugyan megvan benne a jóság és képesség arra, hogy Miasszonyunknak leánya lehessen, vagyis hogy ebbe a mi szent Rendünkbe beléphessen. Adja Isten, hogy Kegyelmed annyira megvalósítsa szent vágyait s annyira erényes legyen, hogy nekem sohase lehessen okom

---

⁵⁰ Örömét fejezi ki a fölött, hogy a címzett a Sarutlan Kármelbe akar lépni. Juan de León, a címzettnek lelki atyja, jezsuita páter volt. A címzett lett az az Isabel nővér, akinek énekére a Szentanya fájdalmas elragadtatásba esett Salamancában. [A legfrissebb spanyol kritikai kiadás 1570 végére datálja ezt a levelet.]

panaszkodni Juan de León atyára, aki Önről olyan jó információt adott. Szerettem remélni, hogy Kegyelmed nagy szent lesz, olyan nagy, hogy egymagában is elegendő volna engem kielégíteni.

Az Úr fizesse meg azt az adományt, amelyet azon háznak szándékozik adni, amelybe majd belép, mert igazán tekintélyes! Kegyelmed joggal örülhet annak, hogy teljesen követi az Úr tanácsát, amennyiben önmagát Őneki adja, vagyonát pedig Ő iránta való szeretetből a szegényeknek. De hiszem is, hogy tekintettel a kapott kegyelmekre, nem is tehet kevesebbet annál, amit tesz. Mivel pedig megteszi mindazt, amit tehet, nem tesz csekély dolgot s nem is fog csekély jutalmat kapni.

Mivelhogy Kegyelmed látta a mi Szabványainkat és a Szabályunkat, nincs más mondanivalóm, mint az, hogy amennyiben Kegyelmed megmarad feltett szándéka mellett, lépjen be oda, ahová tetszése tartja s válaszszon szabadon zárdáink közül. Meg akarom ugyanis tenni Juan de León atyának azt a szívességet, hogy a választást Kegyelmedre bízom. Igaz, nagyon szeretném, ha oda lépne be, ahol én magam is vagyok, mert magától értetődik, hogy szeretném Kegyelmedet megismerni. Intézzon mindent a mi Urunk úgy, amint az Őneki leginkább szolgál majd dicsőségére! Amen.

Kegyelmednek méltatlan szolgája,
Jézusról nevezett Terézia, kármelita

34. levél

*Doña Juana de Ahumadának, Albába.
Avila, Megtestesülés zárda. 1572. február 4.⁵¹*

Jézus legyen Kegyelmeddel!

Úgy látszik, mintha már más világrészen volnának, amióta ott vannak abban a faluban. Isten mentsen engem olyan vidéktől, de meg ettől is, ahol én vagyok, mert amióta itt tartózkodom, nagyon rossz az egészségem. Nem akartam ezt megvallani Kegyelmednek s azért inkább nem is írtam Karácsony előtt lázba estem, torokfájásom volt, úgyhogy kétszer vágta rajtam eret és vetettek be velem orvosságot. Háromkirályok előtt váltólázam kezdődött, de nem étvágytalansággal, úgyhogy lázmentes napokon eljárók a többiekkel együtt a kórusra, sőt gyakran az ebédlőbe is. Remélem, ez nem fog soká tartani.

---

⁵¹ Juana családjával éppen ekkor egy kis faluban lakott, ahol férjének, Juan de Ovallenek egy kis birtoka volt. Gonzalo a fiuk. Ő és atyja tiltakoztak az ellen, hogy az albai nővérek a zárda és az Ovalle-ház között lévő sikátort lefoglalják, mert zápor esetén azon folyt le a víz, s féltek, hogy el találják torlaszolni s akkor az ő telküket borítja el. Azok az urak, akiről szó van, Ovalle fivérei. Beatriz a leánya. Garcia atya, domonkos páter, akiről már sokszor volt szó. A két unokahúg a Szentanya két fivérének, Agustínnak és Jeronímónak a törvénytelen gyermekei. Indiákon Dél-Amerikát kell érteni, ahol a fivérei vannak.

Tekintve, hogy az Úr olyan üdvös változást hozott létre ebben a zárdában, igyekszem nem maradni az ágyban, kivéve, mikor éppen lázam van. Ez egész éjen át tart. A hideglelés két óra tájban kezdődik, de nem nagyon erős. Egyébként minden jól menne, de annyi az elfoglaltságom és gondom, hogy azt sem tudom, miképpen bírom el. Legtöbb dolgot a levelezés ad. Az Indiákra négyszer írtam, mert mostanában indul a hajóhad.

Csodálom, hogy Ön olyan keveset törődik velem, holott tudja, mennyi a bajom. Nap-nap után vártam Juan de Ovalle urat, mert azt mondták, hogy Madridba menet erre fog jönni. Nagy előny lett volna, mert elvihette volna fivéremnek azt, aminek elküldését kérte tőlem. Most már késő. Nem tudom, mit szóljak ehhez. Azt hiszik talán, hogy majd minden magától megy? Annyi bizonyos, hogy nekem ez a viselkedés nem látszik jónak.

Azt hallom, hogy Juan de Ovalle és Gonzalo de Ovalle urak tiltakoznak az ellen, hogy a zárdánknak átengedjenek egy kis utcát. Nem tudom elhinni. Nem szeretném, hogy e miatt veszekedés támadjon, ami, nőikkel szemben, nem illenék ezekhez az urakhoz, még abban az esetben sem, ha igazuk volna, főleg tekintettel arra, hogy az én ügyemről van szó. De meg azután, nézetem szerint, a nővérek semmit sem tettek, ami nekik kárt okozhatna. Szíveskedjék Kegyelmed megírni nekem, hogy mi van a dologban, mert lehetséges, hogy hamis a hír.

Az én betegségem miatt pedig ne aggódjék, mert azt hiszem, semmi az egész. De meg, ha terhemre van is, foglalkozásomban nem nagyon akadályoz.

Nagyon hiányzik Ön nekem, s nagyon egyedül érzem magamat itt. Néhány réalra volna szükségem, mert

a zárdától csakis ételmet kapok. Szíveskedjenek nekem ezt az összeget elküldeni. Azoknak az uraknak kezeit csókolatom és az én Beatrizomnak hasonlóképpen. Nagyon örülnék, ha itt volna velem. Gonzalóról már tudom, hogy jól van. Isten tartsa meg Önöket. Agustín de Ahumada az alkirályal van. García atya írt nekem róla. Fivérem férjhez adta két unokahúgát, és pedig nagyon előnyösen. Azt akarta, hogy mielőtt ő maga hazajönne, ők el legyenek látva. Az óra mindjárt üti az éjfél, én pedig nagyon fáradt vagyok, legyen tehát ennyi elég.

Tegnap Szent Balázs napja volt, tegnapelőtt pedig Gyertyaszentelő.

Kegyelmed alázasos szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia

35. levél

*Doña María de Mendozának.
Avila. Megtestesülés zárda, 1572. március 7.⁵²*

---

⁵² Mentegeti magát, hogy betegeskedése miatt nem írhatott előbb. A Megtestesülésen nagy a szegénység, de a nővérek igen épületesen viselkednek. A grófnő egy testi fogyatkozással bíró jelöltet akar Valladolidban felvétetni, de a Szentanya udvariasan és ügyesen hárítja azt el. „Az én Perjelnőm” a Megtestesülésben maga a Szűzanya, akinek szobrát a Szent székfoglalása alkalmával a perjelnői székbe tette, ő maga annak lábainál foglalt helyet.

JHS.

A Szentlélek kegyelme legyen mindig Méltóságoddal!

Sokszor gondoltam Méltóságodra ebben a rossz időjárásban, s attól félttem, hogy ez a kegyetlen hideg meg fog ártani Méltóságod egészségének. Úgy látom, hogy ez tényleg be is következett. Áldott legyen az Úristen azért, hogy az örökkévalóságban majd nem kell szenvednünk az időváltozások miatt. Adja Ő Szent Felsege, hogy ezt az életet úgy éljük át, hogy majdan élvezhessük azt a nagy boldogságot! Engem ennek a vidéknek éghajlata annyira elővett, mintha nem is itt születtem volna. Itt tartózkodásom kezdetén, azt hiszem, nem voltam egészséges másfél hónapnál hosszabb ideig, de az Úr belátta, hogy egészség nélkül nem tudom rendbe hozni a dolgokat, s most Ő maga tesz mindent. Nekem más dolgom sincs, mint hogy kíméljem magamat, különösen három hét óta, mert a váltólázon kívül oldalfájást és torokgyulladást is küldött rám. Ezen bajok közül egy is elég volna arra, hogy kioltsa életemet, ha Isten úgy akarná. De úgy látszik, egyik sem fogja nekem megszerezni ezt a boldogságot. Háromszori érvágás után ugyanis jobban lettem. Megszűnt a váltólázam, azonban a hideglelésem sohasem marad el, s azért holnap orvosságot veszek be. Már igazán unom, hogy ilyen nyomorék vagyok. Hiszen a szentmisén kívül nem mozdulok a kis odúmból, s nem is tudom megtenni. Még több fájdalmat okoz egy fogbántalom, amely már másfél hónapja tart.

Azért mondom el Méltóságodnak ezeket a bajaimat, hogy ne haragudjék rám hosszú hallgatásom miatt, s azért is, hadd lássa, mennyire eláraszt engem az Úr azokkal

a kegyelmekkel, amelyeket mindig kérek tőle. Igazán, mihelyt ide jöttem, lehetetlennek látszott előttem, hogy folytonos betegeskedésem és gyöngye szervezetem mellett képes legyek annyi munkát elvégezni. Eltekintve ettől a háztól, állandóan kell foglalkoznom a saját zárdáinknak összes ügyeivel és sok mással, ami máris eléggé kimerít. Ebből látszik, hogy – amint Szent Pál mondja – Isten segítségével minden lehetséges. Nagyon kevés egészséget ad nekem, de azért mindent el tudok végezni, úgyhogy néha nevetek magamon. Azután gyóntató nélkül hagy s olyan egyedül, hogy nincs senkim, akivel megkönnyebbülés céljából néhány bizalmas szót válthatnék. Minden szavamat mérlegre kell tennem.

Ami egészségem gondozását illeti, nem panaszkodhatom, mert nagyon figyelmesek irányomban és szeretettel ápolnak. A városiak igen bőkezűek velem szemben, mert a zárdától csak ételmezt kapok, s még azt is szeretném neki visszafizetni. A Doña Magdalenától kapott alamizsnánk elfogyott. Ebből s a Méltóságodtól, nemkülönben másoktól kapott összegekből adtunk eddig ételmezt a legszegényebb nővéreknek.

Tekintve, hogy most olyan nyugodtak és jók, fáj nekem azt látnom, hogy hiányt szenvednek, pedig tényleg úgy van a dolog. Igazán áldanunk kell az Urat azért a változásért, amelyet bennük létrehozott. Akik annak előtte a leghevesebben tiltakoztak, azok vannak legjobban megelégedve s a legszívélyesebbek velem szemben. Ezen nagybőjt alatt nem fogadjuk látogatását sem nőnek, sem férfinak, még ha szülők volnának is, ami ugyancsak új dolog ebben a zárdában. S mindezt békésen viselik el. Igazán, az Úristennek nagy szolgálói vannak köztük s valamennyien előre haladnak a jóban.

Ezeket a csodákat „az én Perjelnóm” teszi. Hogy mindenki megértse ennek igaz voltát, azért akarta a mi Urunk, hogy én ilyen állapotban legyek, s csak arra adjak példát, miképpen kell irtózni a vezekléstől és nem keresni mást, mint a kényelmet.

Most, hogy más oldalról is legyen mit szenvednem, azt írja nekem Méltóságod valladolidi zárdájának perjelnője, hogy Méltóságod fel akar vetetni abba egy nővért, s hogy Méltóságod megharagudott, mikor azt mondták, hogy én nem akarom őt befogadni. Kéri tehát, küldjek engedélyt ennek és egy másiknak felvételére, akit Ripalda páter ajánl. Az a gondolatom támadt, hogy talán téved, mert nagyon fájna, ha igaz volna. Hiszen Méltóságod megszidhat engem és parancsolhat velem. Nem is tudom elképzelni, hogyan haragudhatnék rám Méltóságod anélkül, hogy nekem szólna, hacsak nem látszatra mutatott haragot azért, hogy lerázza őket a nyakáról. Nagyon örülnék, ha így állna a dolog. Mert ezekkel a jézus-társasági atyákkal megértjük egymást, s ők, már reám való tekintetből sem ajánlanának nekünk senkit, aki nem való a mi Rendünkbe. Ha azonban Méltóságod határozottan kívánja és parancsolja a dolgot, akkor nem érdemes róla tovább beszélni, hiszen az magától értetődik, hogy abban a zárdában, valamint a többiben is, Méltóságod szabadon rendelkezhetik, nekem pedig engedelmeskednem kell. Ez esetben majd kikérem a Vizitátor atyának vagy pedig a generálisnak engedélyét, mivel hogy a mi Szabványaink nem engedik meg testi fogyatkozással bíró jelöltek fölvételét. Én pedig a Szabványok ellenében nem adhatok engedélyt, azt csak ők tehetik. A jelölteknek azon kívül meg kell tanulniuk jól olvasni latinul, mert az is elő van írva, hogy e nélkül senkit sem szabad fölvenni.

Lelkiismeretem parancsolja, mondjam meg Méltóságodnak, hogy mit tennék én ebben az esetben. Imámban ugyanis így értette meg velem a dolgot az Úr. Eltekintek attól az esettől, ha Méltóságod határozottan kívánná ezt a felvételt, mert akkor nehogy megbántsam, feltétlenül alkalmazkodom s nem is hozom többé szóba a dolgot. Én csak arra kérem Méltóságodat, hogy fontolja meg jól és legyen több tekintettel zárdájának érdekeire. Mert ha majd később Méltóságod belátná, hogy nem volt szerencsés gondolat, megbánná, amit tett. Olyan zárdában, ahol sokan vannak, könnyebben el lehet tekinteni valami fogyatkozástól. Ellenben ahol olyan kevesen vannak, az okosság kívánja, hogy valamennyien szemenszedettek legyenek, s eddig Méltóságodnál is ezt a felfogást láttam. Ez annyira igaz, hogy bár mindenfelé veszek fel nővéreket, eddig egyet sem mertem odaküldeni, mert nem találtam annyira kiválónak, amilyen, szerintem, abba a házba illenék. Nézetem szerint tehát a két jelölt közül egyiket sem kellene abba a házba felvenni, mert nem látok bennük sem akkora életszentséget, sem akkora kiválóságot, okosságot és tehetséget, hogy az a zárda nyerne általuk. Ha pedig felvételük a háznak kárára volna, akkor miért kívánhatná Méltóságod, hogy vegyék fel őket? Azért, hogy el legyenek helyezve? Hiszen erre a célra van sok más zárda, ahol sokan vannak, s ahol, mint mondom, könnyebb bizonyos dolgokra szemet hunyni. Ellenben akit itt vesznek fel, annak, valamennyinek olyannak kell lennie, hogy bármikor alkalmazhassák perjelnöi állásra vagy bármely más hivatalra.

A mi Urunk szerelmére kérem Méltóságodat, hogy fontolja meg jól a dolgot, s ne feledje, hogy a közjót

mindig elébe kell helyezni az egyéni érdekeknek! Gondolja meg, hogy ezek a nővérek teljesen el vannak zárva, hogy állandóan egymással kell élniük és viselniük egymás hibáit, eltekintve a rendi élet szigorától. A legnagyobb csapás pedig rájuk nézve az, ha elhibázzák a felvételt. Kegyeskedjék Méltóságod ebben a pontban is úgy, mint teszi minden egyébben, pártjukat fogni. Ha jónak látja Méltóságod, kegyeskedjék ezt a dolgot rám bízni. Én majd, mint mondom, elintézem velük. Azonban ha Méltóságod mindenáron akarja, mint mondtam, meg fog történni az, amit parancsol, de azután Méltóságod lesz felelős, ha a dolog balul üt ki. Az, akit Ripalda atya ajánl, nem látszik alkalmatlannak más zárda számára. Ott nem volna helyén, mert kezdő zárdáról lévén szó, nem szabad csökkenteni a fényét. Intézzé ezt a dolgot a mi Urunk úgy, amint leginkább fog dicsőségére szolgálni, s adjon Méltóságodnak megvilágosítást arra nézve, hogy a legjobbat tegye, s tartsa meg számunkra sok, számos éven át! Ezért imádkozom, és sohasem mulasztom el, bármennyire beteg legyek is.

A hercegnő Őfőméltóságának kezeit csókoltatom, nemkülönben az én úrnőimnek, Doña Beatriznak, a grófnőknek és Doña Leonórának. Kegyeskedjék Méltóságod nekem írni, – akarom mondani: íratni –, hogy mit méltóztatik nekem parancsolni, mert azáltal, hogy a felelősséget áthárítom Méltóságod lelkiismeretére, azt hiszem, megnyugtatom a magamét. Ez nagy áldozat részemről, mert egyetlen zárdánkban sincs nővér, akinek ilyen hibája volna, s én sem venném fel semmiért a világon. Nézetem szerint az ilyennel együtt lenni állandó önmegtágadást jelent a többiekre nézve, tekintve, hogy mindig együtt vannak. Mivel pedig annyira

szeretik egymást, az ilyen nővér folytonos sajnálkozást váltana ki a többieknél. Elég a jó Magdalena, aki ott van, bárcsak volna ez a két jelölt legalább olyan, mint ő.

Ma március 7-e van.

Méltóságod méltatlan szolgálója és alattvalója,
Jézusról nevezett Terézia, kármelita

Az alperjelnő anya sokszorosan csókoltatja Méltóságod kezeit. Ő jól van.

36. levél

*María de Mendoza úrnőnek, Valladolidba.
Avila, Megtestesülés zárda, 1572. március 8.⁵³*

JHS.

A Szentlélek legyen mindig Méltóságoddal! Amen.

Mivelhogy tegnap írtam Méltóságodnak, most csak annyit akarok mondani, hogy tegnap levelet kaptam Osuna hercegnőtől és Ayala doktortól, akik azt sürgetik, vegyek fel egyet ott ama leányok közül. Egy jezsuita atya pedig, akinek keze benn van a dologban, az egyikről jó értesítést küldött nekem. A másik úgy látszik visszariadt

---

⁵³ Egy jelölt felvételéről van benne szó. A Vizitátor Pedro Fernández atya. A püspök Don Alvaro de Mendoza, avilai püspök és a grófnő fivére.

a mi szigorunktól. Ezért jó az, ha olyasvalaki beszél a jelöltekkel, aki világosan feltárja előttük a nehézségeket, s nem hallgatja el a szigort. Én megírtam, hogy azonnal fölvehetik, s hogy közöltem Méltóságoddal, mi a teendő, hogy azonnal beöltöztethessék, s hogy a leányok értesítsék Méltóságodat, amikor Valladolidban lesznek.

Vizitátor atyánknak megírom, hogy Méltóságod óhajtja a felvételt, s megkérem, hogy Ő Atyasága szíveskedjék ezzel a levéllel együtt megküldeni az engedélyt. Remélem, megteszi, ha nem, akkor szíveskedjék Méltóságod azonnal újra írni. Ő Atyaságának, s intézze úgy a dolgot, hogy ne gondolják, mintha félreértés forogna fenn. Mert amennyire én látom, a Vizitátor atya nem fogja elmulasztani, hogy amennyire csak lehetséges, örömet szerezzen Méltóságodnak. Adja meg azonban nekünk az Úr azt az örömet, amely mindörökké fog tartani, Méltóságodat pedig tartsa kezében és őrizze meg számomra!

A püspök úr ma azt üzent nekem, hogy jobban van, s hogy ide fog jönni. Ne aggódjék miatta Méltóságod. Mikor fogom már egyszer Méltóságodat szabadabbnak látni? Adja a mi Urunk, hogy megtörténjék. Az is igaz, hogy egymást kell támogatnunk. Adja az Úr megérnem, hogy ha majd találkozunk, Méltóságodban több legyen az önuralom, mert a lelke alkalmas annak kifejlesztésére. Azt hiszem, Méltóságodnak hasznára volna, ha én vele volnék, úgy amint én vagyok a Vizitátor atyával. Mert ő, mint előljáróm, szemembe mondja az igazat, én, pedig mint afféle vakmerő személy, aki hozzá van szokva Méltóságod részéről az elnézéshez, ugyanezt tenném. Ajánlom magamat a hercegnő imáiba. Ezek a nővérek itt nagyon sokat imádkoznak Méltóságodért.

Méltóságod méltatlan szolgálója és alattvalója,
Jézusról nevezett Terézia, kármelita

Méltóságod sohasem beszél nekem arról, hogy miképpen van meg Juan Gutiérrez atyával, valamelyik alkalommal majd én beszélek róla. Legyen szíves Méltóságod átadni neki tiszteletemet. Nem tudtam, hogy az ő unokahúga letette a fogadalmat. A Vizitátor atya majd meg fogja adni az engedélyt azoknak, akiknek most kell azt letenniük. Szíveskedjék Méltóságod ezt megüzenni a perjelnö anyának, mert én elfelejtettem neki megírni.

37. levél

*Doña Juana de Ahumadának, Salamancába.
Avila, Megtestesülés zárda, 1572 márciusában.*⁵⁴

JHS.

Az Úr legyen Kegyelmeddel!

[...] Gondolja meg Kegyelmed, úrasszonyom, hogy akik üdvözülni fognak, azok akár így, akár úgy, de szenvednek, az Úristen pedig nem bízza ránk a választást. De meg az sincs kizárva, hogy tekintettel gyöngeségére, az Úr Kegyelmednek a legkisebből juttat. Jól tudom én, hogy mennyit szenved

---

⁵⁴ Arra buzdítja testvérhúgát, hogy viselje bajait türelemmel és gyónják gyakran. Pulykát kér tőle a Megtestesülés számára. A levél eleje hiányos.

Kegyelmed, – jobban, mintsem azt levélben meg tudja nekem magyarázni – s éppen azért sokat és buzgón imádkozom érte Istenhez. Úgy érzem, hogy most a szokottnál is jobban szeretem, habár mindig nagyon szerettem.

Egy más levelet is fognak Önnek tőlem átadni.

Nem hiszem el Önnek azt, hogy lelke rosszabb állapotban volna, arra azonban Isten szerelmére és az irántam valóra kérem, hogy gyakran gyónjék! Isten vele! Amen. A többit majd elmondja Juan de Ovalle úr, aki nagyon is rövidre szabta nálam tett látogatását. Küldje már a pulykákat, tekintve, hogy annyija van!

Kegyelmed méltatlan szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia

38. levél

*María Bautista anyának, Valladolidba.
Avila, Megtestesülés-zárda.
1572. június közepe táján.⁵⁵*

Egy nappal halála előtt megtudtam, milyen boldogan fog kimúlni, s meg vagyok arról győződve, hogy nem jutott a tisztítóhelyre.

---

⁵⁵ María Bautistát, unokahúgát, értesíti testvérének, Doña Leonóranak, a Megtestesülés-zárda szerzetesnőjének épületes haláláról. A levélből a címzett ezt az egy sort vágta ki és őrizte meg. A többi elveszett.

39. levél

Doña Juana de Ahumadának.

Avila, Megtestesülés zárda, 1572. augusztus 27.⁵⁶

Jézus legyen Kegyelmeddel!

Jól érzem magamat, de annyi a dolgom, hogy ehhez a levélíráshoz is alig jutok hozzá. Hála Istennek, hogy Juan de Ovalle úr is jól van. Ne engedje Kegyelmed semmi áron, hogy ő ideutazzék, ez nagyon kockázatos dolog volna. Sokkal jobb lett volna az Indiákra szóló leveleket ugyanazon az úton küldeni, mint a csomagokat, mert Kegyelmednek levelei sohasem érkeznek oda. Magdalena úrnőnek, kiről örömmel hallom, hogy jobban van, s az én kedves gyermekeimnek imáiba ajánlom magamat.

Diego atya itt van, bár rövidebb ideig volt hozzá szerencsém, ha lehetséges lesz, Önökhöz is elmegy. A perjelnő anya és az én társam jól vannak, én pedig annyira jobban érzem magamat, hogy szinte kíváncsi vagyok, meddig fog tartani. Tegyen az Úr tetszése szerint, s legyen mindig Kegyelmeddel!

Ma Szent Ágoston előnapja van.

---

⁵⁶ Doña Magdalena bencés nővér Albában. A gyerekek: Gonzalo és Beatriz, Juana gyermekei. „Az én társam” alatt Isabel de la Cruzt érti, aki vele ment a medinai és a valladolidi alapításokra.

Juan de Ovalle úr nagyot hibázna, ha bármilyen utazásra vállalkoznék. A Megtestesülésben.

Kegyelmed szolgája,

Jézusról nevezett Terézia

40. levél

Doña Juana de Ahumadának, Albába.

Avila, Megtestesülés zárda, 1572. szeptember 27.⁵⁷

Jézus legyen Kegyelmeddel!

Hála Istennek, hogy Juan de Ovalle úr megint egészséges, a gyöngesége majd csak elmúlik. Ezek a váltólázak mostanában mindenfelé felléptek, a mi házunk is tele van velük. Engem megkíméltek. Egyébként itt napról-napra jobban megy minden, hála legyen érte Istennek. Ezen a nyáron egészséges voltam. Hogy hogyan leszek télen, az más kérdés, mert a hideg máris kezd ártani. Azonban, ha nincs az embernek láza, a többit könnyen elviseli.

Szeretném tudni, hogy mi van azzal a házvétellel.

Oropesából azt írták nekem, hogy a hajóraj állítólag Saulucarbon van, de hogy ez a hír nem egészen megbízható, mást nem tudok róla. Mihelyt hírt kapok

---

⁵⁷ A Szentanya az albai zárda kiegészítése céljából házat akar venni. Peralvárez a Szentanya nagybátyjának volt a fia, neki tehát az unokatestvére, s az ő házat készíti lakásul a közeledő Lorenzo de Cepeda számára. A többi említett személyt nem ismerjük közelebbről.

fivéremről, azonnal értesíteni fogom Kegyelmedet. Peralvárez házáat tartogatom számára lakásul.

Nagyon bosszantanak engem a perjelnöknek ezek a böjtölései. Adja tudtára, hogy ezért nem írok neki és nem is törődöm vele. Isten őrizzen engem olyan személyektől, akik inkább akarják megtenni a saját akaratukat, mint engedelmeskedni. Mindabban, amiben Doña Ana úrnőnek Don Cristóbalra való tekintetből szívességet tehetek, készséggel állok rendelkezésére. Megtárgyaltuk a kérdést, vajon elhelyezkedhetnék-e ebben a zárdában, amelyben nővérei, Doña Sancha és Doña Inés laknak, azonban azt találtuk, hogy ez nem lehetséges. Ebbe ugyanis, kivéve a kapun kívül álló helyiséget, senki sem jöhet be, s a cselédje szintén nem mehetne ki. Ezek az ő nővérei, bármennyire szeretnék, különben sem tehetnének sokat érte. Mert már valami öt esztendő óta csak élelmet kapnak a zárdától, tele vannak adóssággal, Doña Inés pedig majdnem mindig beteg. Nagyon sokat szenvedek amiatt, hogy oly kevés telik minden szükségletre, én pedig vajon mit tehetnék, mikor a kezeim meg annak kötve annyi mindenféle törvény által!

Meleg üdvözetemet küldöm az alperjelnö anyának!

Nem hagynak nekem időt arra, hogy többet írjak. Igen, Isabel Juárez az, aki Malagonból jön, és pedig nagyon is kedve ellenére, amint mondja. Mivel azonban egypárszor kedvet mutatott ehhez, a perjelnök elküldte, s e napokban, azt hiszem, ide is érkezik. Igen sok a gondom, az Úristen segítsen meg ezeknek a közepette. Üdvözetemet Juan de Ovalle úrnak és az én kedves kicsinyeimnek. Nem írta meg nekem, hogy mi volt Beatriznek a betegsége. Isten velük!

Szeptember 27-e van.

Jézusról nevezett Teréziája

Nagy áldás a nővérekre az a sarutlan atya, aki itt most gyóntatja őket, Keresztes János atyának hívják.

41. levél

*Inés de Jesús anyának. Avilába.
Megtstesülés zárda, 1572 decemberében.⁵⁸*

JHS.

A Szentlélek malasztja legyen Kegyelmeddel!

Megkaptam Kegyelmednek egyik levelét, s az a káplán is beszélt velem, aki hozta. A mi Urunk fizesse vissza Kegyelmednek azt a sok jót, amit velem tesz. Annnyira szívemre vettem Kegyelmed bajait, hogy ha segíthetnék rajtuk, már végük szakadt volna. De mivel annyira rossz vagyok, nem tudom az ilyesmit kiérdekelni az Úrtól. Legyen Ő mindenért áldva, mert abból, hogy ezt megengedi, világos, hogy Kegyelmed számára jó ez a szenvedés, s hogy növeli általa mennyei dicsőségét! Ó asszonyom, milyen felségesek az ítéletei ennek a mi nagy Istenünknek! Eljön majd az idő, mikor

---

⁵⁸ A címzett az albai herceg titkárának felesége. Vigasztalja őt bajaiban. Részvétét fejezi ki a szent életű Velada őrgrófné halála fölött.

Kegyelmed ezt a bajt többre fogja becsülni, mint valamennyi örömet, amije csak volt ebben az életben. Mostan persze fáj nekünk az ilyesmi, de ha meggondoljuk, hogy milyen volt az életpálya e földön Ő Szent Felségének s mindazoknak, kiktől tudjuk, hogy élvezik az ő mennyei birodalmának boldogságát: úgy illenék, hogy ne legyen számunkra semmi sem boldogítóbb a szenvedésnél. De nincs is nálánál biztosabb jele annak, hogy helyes úton haladunk Isten szolgálatában.

Ez a gondolat vigasztalt meg engem mostanában, mikor halálhírét hallottam annak a Szentnek, az én úrasszonyomnak, Velada örgrófnének. Mert egyébként nagyon is szívemen talált. Hiszen az ő élete állandó keresztút volt, s azért remélem is, hogy Isten kegyelméből már élvezi azt az örökkévalóságot, amelynek sohasem szakad vége. Vigasztalja Kegyelmedet az a tudat, hogy mihelyt elmúlnak ezek a szenvedések – ami hamarosan meglesz –, úgy Kegyelmed, mint Albornož úr örülni fognak, hogy keresztülmentek rajtuk, s érezni fogják, hogy lelkileg mennyire hasznukra váltak. Őkegyelmének kezeit csókoltatom. Mit nem adnék azért, ha Kegyelmed itt volna! Akkor igazán nem lenne több kívánnivalóm. A mi Urunk áldja meg Kegyelmedet, amint csak tudja s amint én is kérem Őt!

Ma december 17-e van.

Kegyelmed méltatlan szolgálója,

Jézusról nevezett Terézia

42. levél

*Martín Dávila Maldonado Bocalán, Salamancába.
Megtentesülés zárda, 1573. február 1.⁵⁹*

JHS.

A Szentlélek malasztja legyen mindig Kegyelmeddel s fizesse vissza azt a fáradságot és gondot, mellyel hozzánk juttatta Francisco úrnak az ajándékát. A mi Urunk tartsa meg őt még sok esztendőre s engedje, hogy az egészségi állapotában kezdődő javulás folytatódjék!

Mivel nem tudtam, hová írjak, nem közölhettem Kegyelmeddel kérésemet, hogy küldje el nekünk a szárnyasokat. Mert ez a zárda annyira szegény, hogy neki s a benne lévő betegeknek nagy szükségük van rájuk. Én is nagyon beteg voltam, de most már jól vagyok. Ez a mostani adomány nagy öröömre szolgált. Hála legyen Istennek mindenért! Nagy jót tett velünk, aki elhozta azokat.

A jelen levelemmel tehát igazolom, hogy ma Gyertyaszentelő előnapján, az 1573. évben, átvettem hatvankét szárnyast. S mivel ez tényleg így van, aláírással bizonyítom.

A mi Urunk tartsa meg Kegyelmedet mindig pártfogásában, s adjon neki Ő Szent Felsége annyi jót, amennyit csak adhat!

---

⁵⁹ A címzett Salamancában lakott s atyja volt egy ottani sarutlan kármelita nővérnek. Don Francisco de Salcedo a Szentanyának hűséges öreg jó barátja, aki a címzett közvetítésével szárnyasokat küldött neki.

Kegyelmed szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia, perjelnö

Már megírtam Don Franciscónak, hogy milyen szíves volt Kegyelmed velünk szemben, s hogy milyen kapóra jöttek a szárnyasok.

43. levél

*Gaspar de Salazar atyának, Cuencába.
Avila, Megtestesülés zárda, 1573. február 13.⁶⁰*

JHS.

A Szentlélek malasztja legyen mindig Kegyelmeddel!

Örömömbre szolgál, hogy alkalmam nyílik Kegyelmednek magamról írni, tekintve, hogy Kegyelmed annyira nem tartja érdemesnek fogylétéről engem értesíteni. Adja a mi Urunk, hogy olyan jó egészségben legyen, amelyet kívánok s amilyenért imádkozom!

---

⁶⁰ Beszél a Megtestesülésben bekövetkezett nagyjavulásról, s arról, hogy a Vizitátor az avilai sarusok zárdájában a fontosabb hivatalokat sarutlanokkal töltötte be. Mikor a levélpapír másik oldalán kezdett írni, észrevette, hogy az átereszti a tintát, s azért tisztán hagyva azt, más lapot kezdett. Beszél egy leánynak a sarutlan Rendbe való felvételéről. A címzett a cuencai jezsuiták rektora.

Sok napja, sőt, már több hónapja is eltelt annak, hogy kaptam Kegyelmedtől egy levelet, telve jó tanácsokkal és utasításokkal. Nagyon is jókor jött s lelket öntött belém, bár azt hiszem, hogy még annál is többet segítettek rajtam Kegyelmed imái. Mert örömmel tudathatom, hogy ebben a zárdában az Úr csodálatos eredményeket ért el, olyannyira, hogy akár az engedelmesség megtagadása, akár pedig a kellő lelkeség hiánya, ami nekem fájdalmat okozhatna, éppoly kevésbé fordul benne elő, mint akár az Avilai Szent Józsefben. Az Úr olyan bőségesen és állandóan árasztja kegyelmeit ezekre a lelkekre, hogy azt sem tudom, hová legyek a csodálkozástól. Ugyanezt tapasztalta a Vizitátor atya is, aki körülbelül egy hónap előtt járt nálunk s nem talált e házban semmi javítani valót. Adjon hálát Kegyelmed is a mi Urunknak ezért. Az itteni sarus kármelita férfiszereztesek zárdájában a perjeli, alperjeli, kapusi és sekrestyési állásra sarutlanokat nevezett ki. Nálunk már régóta sarutlan a gyóntató, és pedig igazán szent ember. Nagyon nagy eredményeket ért el. S ezek a többi sarutlanok is igen tetszenek nekem.

Ha ez a zárda egészen az ő vezetésük alá kerülne, akkor semmi szükség sem volna arra, hogy továbbra is itt maradjak. Imádkozzék ezért Tisztelendőséged, mert ha ez megtörténnék, minden tekintetben segítve lenne rajta!

Nagy szenvedésekben eddig nem volt hiány, sem sok munkában. Az egészségem is rossz volt, főleg télen, mert az én bántalmaimnak nem való ez a ház. De mindezt szívesen elviselem azon nagy kegyelmek fejében, amelyekben Ő Szent Felsége engem részesített. Nagyon óhajtottam, hogy Kegyelmed értesüljön ezekről a hírekről, s ha láthatnám, igen nagy örömömmre szolgálna.

(Fordítson Kegyelmed egy oldalt, mert rossz papiroost találtam venni.)

Tegyen az Úr mindenben az Ő szent tetszése szerint!

A polgármester úr jött minap ide, s én nagyon szeretnék neki szívességet tenni. Azzal a kéréssel fordult hozzám s azt azóta meg is ismételte, hogy kérjem meg Kegyelmedet, szíveskedjék egy ottani zárdába – ha nem csalódom, sarutlan ferencesekről beszélt, de szóval olyanról, amelyben Kegyelmednek nagy befolyása van – bejuttatni nővérnek egy bizonyos Juan de Buedo és Leonor de Hermosa házaspár leányát. Azt mondják, hogy úgy a leányban, mint szüleiben megvannak a megkívánt tulajdonságok. Kegyelmed szíveskedjék utána nézni, vajon így áll-e a dolog, azután pedig, az Isten szerelméért, járjon közben érdekükben, hiszen az Úristen ügyéről van szó, s velem is nagy szívességet tenne! Én ugyanis nem tudom őt felvenni egyik zárdánkba sem, mert sehol sincs üresedés.

Malagonban mindnyájan jól vannak. Brianda de San José most a perjelnő, mert az előbbi visszajött ide, a zárdájába. Mivel tudom, hogy Kegyelmed meg fog nekem tenni minden szívességet, amely hatalmában áll, nem írok többet. Most a rendesnél jobb egészségben vagyok. Ne felejtsem ki engem imáiból, amint hogy én is imádkozom Kegyelmedért, bármennyire nyomorult vagyok is. Lárez atyánál szoktam gyónni.

Ma 1573. február 13-a van.

Kegyelmed szolgálója és lelki gyermeke,
Jézusról nevezett Terézia

44. levél

*Ana de Jesús anyának, Medinába.
Avila, Megtestesülés zárda, 1573 márciusában.*⁶¹

Leányom!

Nagy részvétet kelt bennem az a betegség, amelyben szent Jeromosról nevezett Izabella nővér szenved. Itt küldöm Önöknek a Szentet, Keresztes János atyát, akinek az Úristen megadta azt a kegyelmet, hogy ki tudja űzni a rossz szellemeket a megszállottakból. Éppen most végzett egy ördögűzést itt Avilában, s egy személyből három légió rossz szellemet kergetett ki. Mindegyiknek megparancsolta Isten nevében, hogy mondja meg a nevét, s mindannyian pontosan engedelmeskedtek [...]

45. levél

*Juana de Ahumada úrnőnek, Albába.
Kelt az avilai Megtestesülésben, 1573. március 9.*

Jézus legyen Kegyelmeddel!

---

⁶¹ Keresztes Szent Jánost küldi hozzá, hogy vizsgálja meg egy nővérnek lelkületét. Közli az örömhírt, hogy fivérük, Lorenzo, haza készül. Ruy Sánchez úgy látszik édesatyjuknak fivére. Nem tudjuk, milyen perről van szó.

Már nem is akartam ezzel a küldönccel írni, de nagyon örültem annak, hogy itt van, s így elviheti fivéremnek ezt a levelét, amelyet a vesperás alatt adtak át nekem. Hála Istennek egészséges s bizonyosra vehetjük jövőtelét. Meglátja Kegyelmed, hogy így lesz! Adja Ő Szent Felsege, hogy Juan de Ovalle úr is egészséges legyen. Tekintve, hogy a küldönc a rendelkezésükre állt, jó lett volna, ha egy sorban értesítenek hogylétéről. Én egészséges vagyok, s úgy látom, Ön is az. Hála Istennek!

Igyekezni kellene mihamarabb megszerezni azokat az okmányokat, amelyeket fivérem kíván, s megejteni a birtokbavételt!

Nem tudom, hol van az a város, valamelyikről ő beszél, vajon messze van-e. Sógorom bizonyára tudni fogja. Azonban ne késlekedjenek, annál inkább, mert Önöktől gyakran mennek küldöncök Madridba. Igyekezzenek megtalálni azt a bizonyos urat, aki ezt a pert intézi, s akkor mindjárt elküldhetik a tudósítást. Az Úr vegye kezébe ezt az egész ügyet, Kegyelmedet pedig tegye nagy szentté!

Azt hiszem, hogy az a bizonyos levél nagybátyánk, Ruy Sánchez fiának sógorától való. Majd az ő közvetítésével fogok Önnek írni, mert ő bizonyára el fog jönni ide.

Március 9-e van.

Kegyelmed,

Jézusról nevezett Teréziája

46. levél

II. Fülöp királynak, Madridba.

*Avila, Megtestesülés-zárda, 1573. június 11.*⁶²

A Szentlélek kegyelme legyen mindig Felségeddel!
Amen.

Hiszem, Felséged tudja, hogy folyton ajánlom Felségedet a mi Urunk kegyelmébe az én gyarló imáimbán. S bár ez, tekintve az én hitvány voltomat, magában véve csekélyke szolgálat, azáltal, hogy ily módon e sarutlan zárdák nővéreit ugyanerre buzdítom, mégis valami. Mert tudom róluk, hogy híven szolgálják az Urat. Ebben a zárdában, amelyben most vagyok, ugyanezt tesszük, s ugyancsak a mi királynénk öfelsége és a trónörökös számára is hosszú életért esedezünk Istenhez. Azon a napon, amelyen Ő Királyi Felsége letette a koronázási esküt, egészen különösen imádkoztunk érte. S ezt mindig meg fogjuk tenni. Minél jobban fejlődik tehát ez a mi Rendünk, annál nagyobb lelki hasznot jelent Felségedre nézve.

Ezért merészkedem esedezni Felségedhez, kegyeskedjék bennünket pártfogásába venni bizonyos dolgokban, amelyeket majd élőszóval fog elmondani Juan Padilla licenciátus. Én egészen őreá bíztam magamat, s kérem Felségedet, hogy méltassa őt bizalmára. Látván az ő buzgalmát, arra éreztem magamat indítatva, hogy reá

---

⁶² Juan Padilla licenciátust küldi hozzá azzal a kényes megbízással, kérje a Felség pártfogását a sarusoknak a sarutlanoktól való elválása ügyében.

bízom ezt az ügyet, mert ha kitudódnék, az nagy kárára volna annak, amit el akarunk érni. Márpedig mindez a mi Urunknak nagyobb dicsőségét célozza.

Ő isteni Felsége tartsa meg Felségedet, akire az egész kereszténységnek akkora szüksége van. Mert nagy könnyebbség, hogy ama sok szenvedés és üldöztetés közepette, amely benne folyik, a mi Urunk olyan nagy védelmezőt és támaszt adott Egyházának, mint amilyen Felséged.

Kelt az avilai Megtestesülés-zárdában, 1573.
június 11-én.

Felséged méltatlan szolgálója és alattvalója,
Jézusról nevezett Terézia, kármelita

47. levél

*Juan Ordóñez atyának, Medinába.
Avila, Megtestesülés zárda, 1573. július 27.⁶³*

JHS.

A Szentlélek malasztja legyen Kegyelmeddel!

---

⁶³ Egy előkelő hölgy, Elena Quiroga és leánya, Jerónima, Medinában leánykollégiumot akartak alapítani a kármelita nővérek vezetése alatt. Erről szól a levél, nemkülönben a két hölgynek a sarutlan Kármelbe való belépéséről, amely később meg is történt. Ellenben a leányiskolából semmi sem lett.

Szeretném, ha sok időm és jó egészségem volna, hogy elmondhassak néhány, nézetem szerint igen fontos dolgot. E helyett rosszul vagyok, és pedig amióta a szolga elment, összehasonlíthatatlanul rosszabbul, mint annak előtte. Nem csekély megerőltetésembe kerül megírni ezt a levelet, s bármennyire igyekezni fogok rövide fogni a mondanivalómat, hosszúra fog nyúlni. Szembeszökő dolog, hogy ez a Megtestesülés-zárda nagyon árt az egészségemnek. Adja Isten, hogy legalább valamelyest érdemet szerezzek általa.

Mivelhogy ez a mi ügyünk, úgy látszik, végső kifejlődéséhez közeledik, nagyon sok gondot okoz nekem, különösen amióta kézhez vettem ma a vizitátor atya levelét, aki azt teljesen Bañez atyára és énreám bízta. Ugyanis írt neki egy levelet, amelyben megad neki minden felhatalmazást. Márpedig én mindig aggódalmas vagyok az olyan dologban, amelybe nekem is van beleszólásom. Mindjárt úgy látom, hogy az egészet el fogom hibázni. Igaz, hogy előzőleg imáimban a mi Urunknak ajánlottam, s az itteniek ugyanezt tették.

Azt hiszem, Atyám, hogy nagyon alaposan meg kell fontolnunk a dolognak valamennyi nem előnyös oldalát, mert ha nem talál sikerülni, akkor legyen elkészülve rá, hogy nemcsak az Úristen, hanem a világ is Kegyelmedet és engem fog okolni. Azért ne is tessék azzal törődni, hogy a megegyezés két héttel előbb vagy utóbb jön-e létre. Örömmel vettem tudomásul, amit Kegyelmed levelében mond, hogy a perjelciónak csupán ama bizonyos két dologban lesz dolga vele. Mert higgye el, igen fontos úgy intézni mindent, hogy amint Kegyelmed is mondja, az egyik jó megtevésével ne rontsunk le más jót.

Hogy annyian legyenek a növendékek, amint Kegyelmed mondja, az nekem kezdet óta visszatetszik. Mert nagy számban nevelni együtt élő nőket és fegyelmet tartani köztük, az annyira különbözik ugyanannyi fiú nevelésétől, mint a fekete szín a fehértől. El se tudnám sorolni azt a sok nehézséget, amely nagy szám esetén a jó eredményt akadályozza. Zárt számot kell tehát megállapítani s már az is sok volna, ha meghaladná a negyvenet. Csupa zavar volna a következmény. Egyik a másikat akadályozná abban, hogy jó eredményt mutasson fel. Megkérdeztem a toledói leánynevelőben s megtudtam, hogy harmincöten vannak s nem szabad többet felvenni. Higgye el Kegyelmed, hogy ahol annyi leány van együtt, akkora a zaj, hogy az egyáltalában nem felelne meg a célnak. Ha e miatt egyesek megtagadnák az anyagi támogatást, akkor gyűjtsön Kegyelmed lassan-lassan, hiszen semmi ok sincs a sietésre. Hozzon össze, igazán szentéletű testületet s akkor majd segít az Úristen. Mert anyagi szempontok miatt nem szabad magának az ügynek érdekét feláldozni.

Az is szükséges volna, hogy a fölveendők személyére vonatkozólag a perjelnőn kívül még kettőnek legyen szavazata. Ez nagyon fontos dolog. Nem volna rossz, ha ezt a tisztet a Szent András-zárda perjele vállalná, s vele egy városi tanácsos, vagy mindkettő lenne városi tanácsos. Ezek vizsgálnák át a kiadási könyveket. Mert ez utóbbiba a perjelnőnek ne legyen beleszólása, sőt még csak ne is lássa s ne is halljon róla, amint azt kezdet óta hangsúlyoztam.

Ezenkívül meg kell fontolni, milyenek legyenek a felveendőknek tulajdonságai s megállapítani, hogy hány évig kell bent tartózkodniuk. Mindezt beszélje meg

Kegyelmed Bañez atyával, s amiben megegyeztek, azt terjesszék a jezsuita tartományfőnök és Baltasar Alvarez atya elé.⁶⁴

Még sok minden másra is lesz szükség. Mikor ott voltam, egyikről-másikról beszéltünk, különösen például arról, hogy a növendékek ne járjanak ki. Azonban, nézetem szerint az a két első pont a legfontosabb. Tapasztalatból tudom, hogy mit jelent az, ha sok nő van együtt. Isten mentsen tőle!

Amit Kegyelmed a járadékra vonatkozólag mond – illetve, ha nem csalódom, a perjelciónak írt róla –, tudniillik, hogy Doña Jerónima kisasszony egyelőre ne szabaduljon meg ettől a kötelezettségtől, kegyeskedjék tudomásul venni, nekem nincs engedélyem arra, hogy őt felvegyem, mindaddig, amíg e járadéktól vagy megszabadul, vagy pedig amíg azt Doña Elena úrnő tábláztatja a saját birtokára. A zárdának ugyanis nem szabad azzal terhelve lennie, hogy járadékot fizessen, hanem ilyen-től mentnek kell maradnia. Nézetem szerint csakis erre adott a provinciális atya felhatalmazást, s ha másképp tennénk, rászednők őt. Egyszóval, én ezt nem tehetem. Belátom ugyan, hogy ez nagy terhet ró Doña Elena úrnőre, de választania kell, vagy mondjon le egyelőre a templomépítésről, vagy pedig Jerónima kisasszony ne lépjen be oly gyorsan. Ez utóbbi volna még a legjobb. Legalább idősebb lenne.

Az is eszembe jutott, hogy nem való olyan alapra építeni, amely esetleg összedől. Azt sem tudjuk, vajon ez a kisasszony állhatatos lesz-e. Mindezt fontolja meg

---

⁶⁴ A Szentanya nagy gyóntatója 1558-1566-ig, aki őt elindította az életszentség útján.

jól, Tisztelendőség! Sokkal tanácsosabb néhány évre elhalasztani, amikor azután tartós lesz, semmint olyat tenni, amiért kinevetnek. Igaz, a kinevettetés nem sokat számít, de az volna a baj, hogy az erény veszítene fényéből.

Ha pedig most elfogadjuk ezt a középutat, azt is meg kell állapítanunk, hogy kikkel szemben vállalunk kötelezettséget. Úgy látszik, eddig semmi sem biztos s a vizitátor atya azt kérdezhetné, vajon miféle üzlet ez, amelyre szerződésileg akarjuk magunkat lekötöni. Mindettől a gondtól megszabadultam volna, ha a vizitátor atya saját maga intézte volna el az egészet, míg ellenben most úgy kell tennem, mintha értenék hozzá, pedig dehogy is értek.

Esedezem, szíveskedjék Kegyelmed átadni tiszteletemet Asensio Galiano úrnak, s olvastassa el vele ezt a levelet. Ő mindig, mindenben kezemre jár, s nagyon örültem, hogy megkapta leveleimet. Ez az én rossz egészségem okozza, hogy annyi hibát követek el. Ana de San Pedro sokkal jobban szereti leányait, semhogy elengedné őket Medinába. Ilyesmi eszébe se jutott. Holnapután elutazom innét, hacsak újra meg nem betegszem. De nagy betegségnek kellene lennie, hogy meg tudjon akadályozni. A leveleket már elvitték Szent Egyedbe (a jezsuitákhoz), de még nem hoztak választ. Holnap majd elküldünk érte.

Kegyelmed méltatlan szolgálója és leánya,
Jézusról nevezett Terézia

Kérem a rektor atyát, imádkozzék értem!

48. levél

*Pedro de la Banda úrnak, Tozasba.
Salamanca, 1573. augusztus 2.⁶⁵*

JHS.

A Szentlélek malasztja legyen mindig Kegyelemeddel!

Azért jöttem ebbe a városba, hogy ezeknek a nővéreknek alkalmas elhelyezéséről sürgősen gondoskodjak. Kevés az időm, a nővérek pedig szeretnének falakat emelni, s ezért nagyon sajnálom, hogy Kegyelmedet nem találtam itt. Megérkezett a királyi engedély is és úgy illenék, hogy azonnal megállapítsák a hitelességét.

Arra kérem tehát Kegyelmedet, szíveskedjék mihamarabb visszajönni, mert igen fontos ügyről van szó! Remélem, hogy Kegyelmed és én jól meg fogjuk egymást érteni. Intézze az Úr az egészséget úgy, hogy az minél nagyobb szolgálatára legyen. Kegyelmedet pedig tartsa mindig kezében.

A ház jónak látszik, azonban ötszáz aranynál többre lesz szükség az átalakításokhoz. Mindamellett meg vagyok vele elégedve s remélem, a mi Urunk Kegyelmedet is örömmel fogja eltölteni a fölött, hogy a háza ilyen

---

⁶⁵ Kéri, jöjjön vissza Salamancába, hogy megkössék a házvételi szerződést. A ház ezen úrnak majorátusához tartozott, azért kellett az eladásához királyi engedély. Ez az a bizonyos Pedro de la Banda, aki lehetetlen természetével annyi bajt okozott a nővéreknek, hogy végre is el kellett menniük a házából.

jó célnak szolgál. Tartsa meg az Úr Kegyelmedet még sok esztendeig. Gondolja meg Kegyelmed, hogy nagyon érdekünkben van felhasználni ezt a kedvező időjárást a munka megkezdésére.

Az Isten szerelmére kérem Kegyelmedet, szíveskedjék hamar visszajönni, ha pedig késni találna, akkor ne vegye rossz néven, ha megkezdjük a közfalak elkészítését, mert több mint kétszázra van szükség. Ezzel semmit sem rontunk a házon, mert még ha nem is sikerülne megalkudnunk – márpedig remélem, hogy ez sikerülni fog –, mi fogjuk viselni a helyreállítási költséget.

Ha Kegyelmed eljön, mindent elintézünk. Adjon Ő Szent Felsége Kegyelmednek hosszú életet, hogy minél több érdemet szerezhessen az örökkévalóságra!

Augusztus másodika van.

Kezeit csókolva maradok Kegyelmed méltatlan szolgája,

Jézusról nevezett Terézia

49. levél

*Pedro de la Banda úrnak.
Salamanca, 1573. október 8.*

Amit Kegyelmed emlékiratában mond, meglesz. Igaz ugyan, mindnyájan azt mondják nekem, hogy ennyire nem volnék kötelezve, mindaddig, amíg meg nem jön az engedély, azonban, tekintve hogy én már beköltöztem a házba, arra érzem magamat indítatva, hogy

mindenben megtegyen Kegyelmed akaratát. Adja Isten, hogy ezzel azután ki is elégítsük Kegyelmedet!

Adjon a mi Urunk Kegyelmednek nyugalmat, hogy jobban tudjon neki szolgálni s tartsa Kegyelmedet mindig kezében!

Ma október 6-a van.

Kegyelmed méltatlan szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia

50. levél

*Juana de Ahumada úrnőnek, Albába.
Salamanca, 1573. november 14.*

JHS.

A Szentlélek malasztja legyen Kegyelmeddel!

Hála a mi Urunknak, hogy Juan de Ovalle úr jobban van, annak ellenére, hogy ilyen nedves az időjárás. Adja Ó Szent Felsege, hogy a javulás állandó legyen! Az én váltólázam megint csak megjött, s ami a legrosszabb, a tavalyi fájdalmak is visszatértek, úgyhogy a múlt éjjel nagyon keveset tudtam aludni miattuk. Azt hiszem, hogy újra eret fognak vágni rajtam. Az Úristen bizonyára azért rendelte ezt, hogy ne tűnjön úgy, mintha az egészet tudniillik a betegségemet a Megtestesülésben való tartózkodásom okozta volna. Bár az is igaz, hogy a baj ott kezdődött, s nem is maradt el egészen soha.

Lehetséges, hogy itt, ezen a vidéken jobban leszek, amint hogy tényleg a fájdalom távolról sem olyan erős itt, mint amilyen ott szokott lenni. De még ha olyan erős volna is, itt könnyebben tudom elviselni.

Pedro de la Bandával való tárgyalások jól folynak. Mindamelletttől félek, hogy a munkálatok kissé késni fognak, mert Madridba kell az ügyben fordulni. Mihelyt megtörténik a hitelesítés, elmegyek a munkásokhoz, mert még nem végeztek. Úgy látszik, az Úristen maga akarja, hogy itt maradjak, mert nincs ebben a házban senki sem, aki értene akár az építkezéshez, akár az ügyek lebonyolításához.

Tegnap öltöztettünk be egy fiatal leányt, nagyon jó családból valót, s azt hiszem, lesz valamije, sőt sokja, amivel bennünket segíthet. Határozottan közénk való, hála Istennek. Martín de Avila Maldonado és Guiomar de Ledesma leánya. Belépése ránk nézve nagy szerencse. Nagyon meg van nálunk elégedve s a nővérek is övele.

Juan de Ovalle úr tekintse ezt a levelet a magáénak. Tiszteletemet küldöm neki és az én leányaimnak. Tisztelteti önt Doña Antonia. Már kigyógyult a váltólázából. A perjelno is üdvözlését küldi. Én a magamét küldöm a nővéreknek, a legfiatalabbnak pedig üzenem, hogy most nem írhatok, de nincs is más írivalóm, mint az, hogy imádkozzanak értem!

Ő Szent Felsége tegye Önt szentté!

Méltatlan szolgálója,

Jézusról nevezett Terézia

Isten fizesse meg önnek, hogy figyelmeztet arra, amit csakugyan illik megtennem. Kegyelmednek teljesen igaza van abban, amit mond. Nagyon örülök Juan de Ovalle úr gyógyulásának, s annak, hogy Kegyelmed és azok a kis angyalok jól vannak.

51. levél

*Domingo Báñez atyának, Valladolidba.
Salamanca, 1574 januárjában.*⁶⁶

JHS.

A Szentlélek malasztja legyen Kegyelmeddel és az én lelkemmel!

Nem értem, miért nem kapta meg az én hosszú leveletem, amelyet betegségemben írtam és Medinán át küldtem, s amelyben elmondtam jó és rossz sorsomat. Most is hosszasan szeretnék írni, bár sok levelet kell elintéznem, s a hideg is lel egy kissé, mert ma van a váltólázam napja. Kétszer elmaradt vagy legalábbis félig maradt el. Mivel azonban nem jár a szokott fájdalommal, semmi az egész.

Hálát adok a mi Urunknak azokért a jó hírekért, amelyeket Atyám szentbeszédeiről hallok s nagyon sajnálom, hogy én nem lehetek rajtuk jelen. Tekintve,

---

⁶⁶ Elpanaszolja, hogyan gyötri a hisztérikus Eboli hercegnő a pastránai nővéreket, akik közé férje halála után, erőszakosan beköltözött.

hogy Atyám most az ottani zárdának főnöke, magam is nagyon szeretnék ott lenni. No, de végre is, Ön sohasem szűnt meg az én főnököm lenni. De bár ezt belátom, nagy örömömmre szolgálna, ha közelében lehetnék, mivel azonban én nem érdelek mást, mint keresztet, áldom Őt, aki azt nekem mindig megadja.

Jót mulattam azokon a leveleken, amelyeket a vizitátor atya írt Atyámnak, mert az ön barátja nemcsak szent ember, de ki is tudja azt mutatni. Mikor pedig szavai nincsenek ellentétben a tetteivel, akkor rendkívül bölcsen cselekszik. De bár igaz mindaz, amit mond, azért mégis csak meg fogja engedni azt, hogy nagy különbség van nagyúr és nagyúr között.

Az Eboli hercegnő, mint szerzetesnő, siralmas egy alak volt. Ennek az angyalnak, Casilda de Padillának, a belépése nagyon üdvös lehet más lelkekre nézve, és pedig minél nagyobb feltűnést kelt, annál inkább.⁶⁷ Én nem találok benne semmi helytelenséget. Az egyetlen kellemetlen következménye az lehetne, ha kilép, de még akkor is jót tesz általa az Úr, amennyiben esetleg észbe kap néhány olyan lelket, aki egyébként elkárhoznék. Mélységesek az Úr határozatai, s ha valaki, mint ez a gyermek, annyira szereti őt és menekülni akar azon veszedelmek közül, amelyek ezeket a főrangúakat környékezik, nem volna illő, hogy mi utasítsuk el. Ilyen nagy jóval szemben érdemes elviselnünk egyik-

---

⁶⁷ Casilda de Padilla, mágnásleány, aki valósággal úgy szökött be a valladolidi Kármelbe. Sajnos, családja mégis csak kicsalta onnét. Még sokszor lesz róla szó. Esete részletesen el van mondván az Alapítások könyvében.

másik szenvedést. Nagyon alacsony színvonalú eljárás és a világ szellemével való megalkuvás volna, ha késleltetnék felvételét. Őt magát is csak megkínóznák. Mert azon harmincnapi halasztás ideje alatt, még ha meg is találná bänni elhatározását, nem mondaná meg. De ha ettől függ övéinek lecsillapodása s az ő ügyének sikere, ám beszéljek meg a dolgot Kegyelmeddel s halasszák el a felvételt. Bár, mint mondom, a halasztás csak rövid ideig fog tartani. Az Úristen legyen ővele, mert tekintve, hogy annyit hagy el Istenért, sokat is fog kapni Tőle. Hiszen még mi is sokat kapunk, akik semmit sem hagytunk el.

Nagyon örülök, hogy ott van Kegyelmed s így vigasztalására szolgál a perjelnöknek, s mindenben jól irányítja őt. Áldott legyen az Úr, aki ezt így intézte. Remélem Ő Szent Felségétől, hogy minden jól fog végződni.

Ez a Pedro de la Bandával való ügy sehoggy sem akar bevégződni. Azt hiszem, előbb kell elmennem Albába, hogy ne vesztegessen el az időt. Az egész ügy rosszul végződhetik, mert nem tud megegyezni a feleségével.

Nagyon sajnálom a pastránaiakat. Mert bár a hercegnő hazament, úgy vannak ott, mintha börtönbe volnának zárva. Mostanában például ott járt az atóchai perjel, de nem merte őket meglátogatni. A hercegnő már a férfizárdával is kikezdett. Nem látom be, miért kellene ezt a rabszolgaságot tovább is túrni.

Medina atyával jól megvagyok. Azt hiszem, ha többször beszélhetnék vele, hamarosan kiengesztelődnék. Annnyira el van foglalva, hogy szinte sohasem látom. Doña María Cosneza azt mondta nekem, hogy nem szereti őt annyira, mint Kegyelmedet.

Doña Beatriz jól van. Múlt pénteken sokat töprengtem azon, mit fog csinálni, most már azonban, hála Istennek, semmi okom sincs ezzel foglalkozni. Elmondta nekem, hogy mennyi szívességet tett neki Kegyelmed. Sokat el tud viselni az Istenszeretetet, s amúgy sem ér semmit az, amiben ez nem játszik szerepet.

Úgy látom, hogy amilyen nehezére esik Kegyelmednek hosszasan írni, olyan nehezen tudom magam rövidre fogni. Mindamellett nagy jót tesz velem, ha nem szomorít meg azzal, hogy mikor jön a posta, nem találok benne Kegyelmedtől levelet. Isten tartsa meg! Úgy látszik, sohasem jutok már ennek a levélnek végére. Adja Isten, hogy Kegyelmednek válasza se legyen rövidebb!

Kegyelmed szolgálója és leánya,
Jézusról nevezett Terézia

52. levél

*Ana de la Encarnación anyának,
a salamancai perjeltnőnek.
Alba de Tormes, 1574 januárjában.*⁶⁸

---

⁶⁸ Szentanyánk még mindig a Megtestesülés perjeltnője, azonban a vizitátor parancsára körutat tesz a sarutlan női zárdákban. Doña Quiteria egy megtestesülési szerzetesnő, ki elkísérte őt körútjára. Bartolomé de Medina domonkosrendi, előbb ellensége, azután lelkes bámulója, egy salamancai tanár. Miguel a salamancai nővérek kifutója. A címzett a Szentanya egyik legkedvesebb leánya.

Jézus legyen Tisztelendőségeddel!

Értesítsen arról, hogyan vannak Ön és a többiek, s adja át nekik üdvözetemet! Sokért nem adnám, ha egy időben élvezhetném úgy az ottaniak, mint az itteniek társaságát. Azt hiszem, itt nem lesz annyi kellemetlenség. Egy remetelakban helyeztek el, ahonnét a folyóra nyílik a kilátás, sőt ahol alszom, mikor ágyban fekszem, akkor is élvezhetem ezt a látványt, ami nagy öröömre szolgál. Ma a szokottnál jobban vagyok. Doña Quiteriának láza van, azt mondja, hogy önök nagyon hiányoznak neki. Vegye tudomásul, hogy innét küldtek orvost Doña Jerónimához, mert nagyon rosszul van. Imádkozzanak érte ott, amint itt mi is tesszük! Nagyon aggódom miatta. Isten tartsa kezében Tisztelendőségedet!

A mellékelt pisztrángot ma kaptam a hercegnőtől. Annyira jónak látszik, hogy felfogadtam ezt a küldöncöt, vigye el az én jó atyámnak, Bartolomé de Medina atyának. Ha idejében érkeznek ebéd előtt, Tisztelendőséged küldje el hozzá Miguelt a hallal és e mellékelt levéllel. Ha később érkeznek, akkor is azonnal vigye el hozzá s várja meg, nem akar-e esetleg néhány sort írni.

Tisztelendőséged ne mulassza el nekem megírni, hogyan van és tekintse kötelességének ezekben a napokban húst enni! A gyöngeségéről tegyenek jelentést a doktornak s adják át neki tiszteletemet. Minden körülmények között Isten legyen mindig Tisztelendőségeddel! Amen.

Az én kedves Osmá atyámnak jelentse tiszteletemet, s azt, hogy nagyon hiányzik itt nekem. Jézusról nevezett Jankának azt üzenem, írja meg nekem, hogyan van, mert az arca nagyon soványnak látszott, amikor hozzám jött.

Ma szerda van s az éjfélnél már elmúlt.

Tisztelendőséged

Jézusról nevezett Teréziája

Hogy van Monterrey grófnő s a tanácsos felesége? Kérdezősködjék felőlük nevemben, s azután értesítsen. Majd megírom önnek, hogyan van a nővére, s amíg ezt nem tudom meg, nem akarom elküldeni Navarrót. Mert önnek is küldök egy kis pénzt. Ha el nem felejttem holnapra, amint ma is elfelejtettem, akkor visszük önnek 16 reált. Ha Lescano kérne valamit, adják meg neki, s én majd megtérítem. Azt mondtam ugyanis neki, hogy ha valamire szüksége van, Tisztelendőségedtől megkaphatja. Azt hiszem azonban, semmit sem fog kérni.

53. levél

*Don Alvaro de Mendoza avilai püspöknek.
Alba de Tormes, 1574 februárjában.⁶⁹*

---

⁶⁹ María Bautista a Szentanya unokahúga, valladolidi perjelnő. Az albai herceg fia a király engedélye nélkül akar házasságot kötni. A püspök ellenzi. Ezen ügyben járt közben a Szentanya a püspök és a hercegnő között. Doña María, a püspök nővére, kinek gyöngéd szemére veti, hogy Casilda de Padilla ügyében, emberi tekintetekből nem fogja pártját a valladolidi nővéreknek, hanem hallgatott.

JHS.

A Szentlélek kegyelme legyen mindig Nagyméltóságoddal!

Istennek legyen hála, hogy Nagyméltóságod egészséges! Adja Ő Szent Felsége, hogy mindig jobban legyen! Ezért imádkozom Őhöz.

Nagy öröömre szolgálna, ha jó hosszúra szabhatnám ezt a levelemet, pedig olyan kevés az időm, hogy szinte nincs is kedvem belekezdeni. Mária Bautista majd elmondja Nagyméltóságodnak, hogyan és miként vagyok, mert ez alkalommal én nem érek rá. Ugyanő közli velem a Nagyméltóságodra vonatkozó híreket, és pedig, hála Istennek olyanokat, amilyeneknek csak örülnöm lehet. Így azután kibírom valahogy, ha annyi ideig nem kapok Nagyméltóságodtól levelet. Én többet írtam, s az egyikről már meg is tudtam, hogy bizonyos okból nem kézbesítették Nagyméltóságodnak. A többitől nem tudom, mi lett velük. Nagyméltóságodtól, amióta itt vagyok, csak egyet kaptam. Illetve Salamancában kaptam meg.

Megmondtam a hercegnőnek azt, amivel Nagyméltóságod engem megbízott. Ő elmondta nekem az egész ügyet, s azt állítja, sohasem jutott volna eszébe, hogy Nagyméltóságoddal, mint utolsóval tudassa. Mindenesetre megérdemli, hogy Nagyméltóságod ne vonja meg tőle barátságát. Az én kedves nagyasszonyomnak, Doña Mariának szintén nem tudok írni. Sokszorosan csókolatom Őméltóságának kezeit, de azt is üzenem, hogy úgy látszik, a Boldogságos Szűz jobban védelmezi az Ő leányait, mint Őméltósága az alattvalóit. Azt hallom

ugyanis, hogy hallgatott abban a bizonyos ügyben. Az Úristen segítse azt a kis angyalt (Casildát), mert ugyancsak új dolog a mai világban az, amit a mi Urunk tesz őérette. Azt hiszem, azért engedte, hogy magára hagyják és annyian támadják, hadd tűnjék ki, hogy Ő Szent Felségének keze van a dologban. Igazán alig tudom eléggé áldani Őt.

Jóságos Uram, tekintve, hogy Nagyméltóságodnak annyi igazi szentje van, kezdi kiismerni azokat, akik nem azok s azért feledkezik meg rólam. Pedig hát, azt hiszem, az égben majd be fogja látni, hogy többet köszönhet ennek a bűnös nőnek, mint azoknak a szenteknek.

Úgy Doña Mariának, mint Ribadavia grófnő úrasszonyomnak sok minden máshoz kívánnék szívesebben szerencsét, mint ehhez az eljegyzéshez. Bár azért annak is örülök, hogy oly gyorsan meglesz. Adja a mi Urunk, hogy az Ő dicsőségére váljék, s hogy Nagyméltóságod és Doña María sok éven át örömet találhassák benne. Doña Beatriznek és a hercegnő úrnőimnek sokszorosan csókoltatom a kezeit. A mi Urunk tartsa Nagyméltóságodat mindig kezében!

Nagyméltóságod méltatlan szolgálója és alattvalója,
Jézusról nevezett Terézia

Esedezem, kegyeskedjék Nagyméltóságod tudomásomra adatni, megjött-e a vizitátor atya engedélye arra, hogy a Szent József-zárdában néhány napot tölthessek. A perjelnő majd megírja nekem.

54. levél

*María Bautista anyának, Valladolidba.
Segóvia, 1574. május 14.⁷⁰*

Jézus legyen Önnel, leányom!

Az Ön szolgálja nagyon jó gyalogló. Madridba küldtem, mert nem tudtam, kire bízam ezeket az ügyeket, s azt hittem, csak holnap érkezik vissza. S íme, máris itt van, ma, csütörtökön. Mivel azonban ő viszi majd a válaszat az avilai levelekre is, holnap délig nem mehet el, mert a szemem és a fejem nem bírják a munkát. S még adja Isten, hogy holnap el tudjon menni. Sokért nem adnám, ha Önnek kényelmesen írhatnék és Doña María úrnőnek is. Ami engem illet, majdnem egészen jól vagyok, mert az a szörp, amelyről a mi atyáknak írok, megszüntette nálam azt a kínzó levertséget, sőt, azt hiszem a lázat is, egészen.

Az Ön levele, tekintve, hogy akkor már megszabadultam a nyomott kedélytől, kissé megnevetetett. Erről ne szóljon Bañez atyának, mert nagyon szép levelet írok neki. Lehet, hogy meg is fogja Önnek mutatni. Az övének

---

⁷⁰ A címzett az ő unokahúga. Gracián és Mariano atyák, a férfi Kármel két oszlopos tagja, Andalúziában működnek a reform érdekében. Sok ismeretlen személy neve fordul elő a levélben. A végén a Szentanya kedvesen tettet, mintha féltékeny volna María Bautista Bañez atyával való nagy barátsága miatt. Ez utóbbi iránt való nagy szeretete és tisztelete kitűnik a levélből.

és Tisztelendőséged levelének nagyon örültem, különösen az utóbbinak, minthogy megtudtam belőle, hogy az a Szent már a mennyországban van, s hogy oly szép volt a halála. Csodálkozom azon, hogyan szomorkodhat bárki is az ő nagy szerencséje felett, ahelyett, hogy irigyelné. Nagy részvéttel viseltetem Ön iránt, leányom, amiatt a sok kellemetlenség miatt, amelyben része volt és most is van a fontos ügyek miatt. Azt azonban nem hiszem, hogy az egészsége jobban szolgálna, ha olyan nyugalmat élvezhetne, amilyenről beszél, sőt ellenkezőleg. Ezt egészen bizonyosan merem állítani, mert ismerem a természetét. S még hagyján, ha szenved, mert valamilyen módon csak szentté kell lennie, azonban a magány után való vágyakozás többet ér Önnek, mint amennyit érne maga a magány.

Ó, ha látná, hogy milyen mozgalom folyik nyíltan és titokban a sarutlanok érdekében! Igazán áldanunk kell érte az Urat. Az egészet pedig azok ketten indították meg, akik lementek Andalúziába, tudniillik Gracián és Mariano. Sajnos, nagyon csökkenti örömeimet az a körülmény, hogy a dolog fájni fog a mi generális atyánknak, mert nagyon szeretem őt.⁷¹ Másrészt azonban belátom, hogy bennünket végveszély fenyegetett. Imádkozzanak érte. Bañez Domingo atya majd elmondja önnek a történeteket, s mellékelve én is küldök néhány rájuk vonatkozó iratot. Amit pedig majd ő ír nekem, azt csakis megbízható ember útján küldje nekem ide. Sőt legyen nagyon is megbízható, mert igen fontos dologról

---

⁷¹ Azért fog neki fájni, mert a két sarutlan atyát a római Szentszék által megbízott vizitátor a generális mellőzésével küldte Andalúziába vizitálni.

van szó. Inkább várjon vele néhány napig. Nagy baj nekünk az, hogy vizitátor atya olyan távol van. Vannak ugyanis ügyek, amelyeket, ha még távolabb volna, akkor is küldönc útján kellene hozzá juttatnom. Mert a másik rendfőnök nem illetékes ezekben. Adja Isten, hogy ő sokáig maradjon a főnökünk.

Ami Medina atya kiszólásait illeti, sohase féljen attól, hogy azok engem kihozzanak a sodromból, még ha sokkal rosszabbak volnának is, sőt ellenkezőleg, nagyot nevettem rajtuk. Bañez Domingo atyától egy fél szó is sokkal jobban fájna. Ellenben ennek a másíknak semmi köze hozzám, én pedig nem sokat törődöm azzal, hogy nincs irántam jóindulattal. Ő sohasem foglalkozott ezekkel a mi zárdáinkkal s nem ismeri őket. Nem lehet őt egy nap említeni Bañez atyával, aki szereti őket, magáévá teszi érdekeiket s valóban támaszuk.

Sok kellemetlen ügyük volt Önöknek ott, de azért nincs zárdánk, amely ne lett volna kész ugyanazokat szívesen magára vállalni.

Samaniego Doña Mariának adja át mély tiszteletemet s mondja meg neki, hogy bizony, amilyen ez a világ, csakis az Úristenben bízhatunk. Mindent elhiszek, amit Tisztelendőséged róla és nővéréről ír. Azonban jó, hogy nem tettek többet, mert hálásaknak kell lennünk, márpedig az hálátlanság volna a püspökkel szemben is. Idő multával az Úr talán majd másképp rendezi ezeket a dolgokat, s talán lehetséges lesz valamit tenni ezeknek a hölgyeknek érdekében. Most azonban láttam, hogy a dolog Maríá grófnő kedve ellenére volna. Gondoltam írok neki, de nem hiszem, hogy meg tudom tenni. Vegye tudomásul, hogy Maríá Cibrián úrnő meghalt, imádkozzék érte! Üzenje meg mély tiszteletemet az Istenanya

zárda perjelnojének, mert itt az ő közvetítésére igen sok szívességet tesznek nekünk. Bocsássa meg, hogy nem személyesen írok neki, de rosszul vannak a szemeim! Tisztelendőséged pedig vigyázzon az egészségére, mert nem szeretném, ha ráfizetne arra a sok kellemetlenségre és az álmatlan éjjelekre.

Ó, mennyire szeretnék valamelyik napon odamenni Önökhöz, tekintve, hogy nem vagyunk messze egymástól, de nem tudom jódját ejteni. Üdvözlöm az én kedves Casildámat. Ha jónak gondolja, adja neki át az ő nagynénjének ezt a levelét. Annak is elküldtem azt, amelyet Casilda írt nekem. Ő már régóta nagy jóakaróm, s megbíznék benne bármilyen téren.

Akartam még írni valamit, de kiment az eszem-ből. Isten legyen Önnel és tartsa meg számomra, mert Ő táplálja bennünk ezt a nagy, kölcsönös szeretetet. Nem is értem, hogyan tudom jó szemmel nézni, hogy Ön annyira összebarátkozott az én Bañez atyámmal. Ebből látszik, mennyire rászéd, amikor azt a meggyőződést kelti bennem, hogy Ön nagy szolgálója Istennek. Kívánom, tegye Önt szentté!

Ma május 14-e van.

Ó, mennyire szeretném viszontlátni a Keresztől nevezett kedves Máriámat. Mondja meg ezt neki, ismételten. És Estefániát is. Pablo Hernández atya el van tőle ragadtatva s igaza van.

Az Ön

Jézusról nevezett Teréziája

Azóta megtudtam, hogy milyen tanácsokat ad Szent Pálról nevezett Izabella a zárdákra vonatkozólag. Jót nevettem rajtuk. Lelket öntött belém ebben a betegségemben, mert szerencsés természete és jókedve felvidított engem is, s azzal, hogy velem mondta a zsolozsmát, nagy jót tett velem. Mondom Önnek, hogy ő nagyon be fog válni minden tekintetben, s ha meg volna a kellő egészsége, bátran rá lehetne bízni valamegyik zárda kormányzatát.

55. levél

*Bañez Domingo atyának, Valladolidba.
Segóvia, 1574 májusában.⁷²*

JHS.

A Szentlélek malasztja legyen Kegyelmeddel és az én lelkemmel!

Mi csodálkozni való van azon, hogy az ember annyit képes megtenni istenszeretetből, tekintve, hogy én annyit tudok megtenni Domingo Atya iránt való szeretetből annyira, hogy amit ő jónak tart, azt én is

---

⁷² Dicsér egy jelöltet, kit Bañez atya küldött a segóviai nővérekhez. Beszél egy bizonyos Páter Melchior Canusról, aki unokaöccse volt a hasonló nevű híres hittudósna. [A legfrissebb spanyol kritikai kiadás 1574. február 28-ra datálja ezt a levelet.]

annak tekintem, s amit ő óhajt, azt én is akarom. Nem is tudom, hová fog vezetni ez a bűbáj.

Az Ön Pardájával meg vagyunk elégedve. Amióta belépett, annyira magánkívül van örömeben, hogy mindnyájan áldjuk érte Istent. Azt hiszem, nem lesz szívem ahhoz, hogy meghagyjam szolgálattevő nővéreket, tekintve, hogy Kegyelmed annyit tett érte. Elhatároztam, hogy megtanítatom olvasni, s a szerint, hogy mi lesz az eredmény, majd elintézzük a dolgot.

Az én lelkem jól megértette az övét, habár még nem beszéltem vele, s van a nővérek között egy, akire, amióta ez belépett, úgy rájött az imádság, hogy nem bír magával. Higgye el, Atyám, nekem mindig örömem telik abban, ha olyat veszek fel, akinek semmije sincsen, s akinek pusztán Istenszeretetből nyitunk ajtót. Ha látom, hogy nincs hozományuk, s emiatt le kellene mondaniuk hivatásukról, Isten különös kegyelmének tekintem, ha engem használ fel eszközül érdekükben. Ha megtehetném, hogy valamennyit így vegyem fel, nagyon boldog volnék. Nem is emlékszem, hogy valaha visszautasítottam volna az ilyen vagyontalant, ha egyébként meg voltam vele elégedve.

Rendkívül örültem annak, hogy Isten olyan nagy kegyelmekkel árasztja el Kegyelmedet s eszközül használja fel ilyen dolgokban. Azért nagyon örvendtem, mikor ez a leány megérkezett. Világos, hogy Kegyelmed atyja a szegényeknek, s az a nagy szeretet, amelyet az Úr ezekkel szemben Önnek ad, olyan boldoggá tesz engem, hogy kész volnék bármit megtenni, amivel ezen a téren segítségére lehetnék. Azonban, ha látta volna, hogyan sírt a kísézője. Azt hittem, már sohasem hagyja abba! Nem tudom, miért küldte azt nekem ide.

A vizittor atya már megadta a felvételi engedélyt. Ez csak a kezdet, s ha Isten is akarja, többet is fog adni. Ki tudja, talán azt a síróbabát is fölvehetem, ha Kegyelmed kívánja, de nem Segóviában, mert ott már sokan vannak.

Parda ugyancsak jó atyát talált Kegyelmedben. Azt mondja, még mindig nem tudja elhinni, hogy itt van. Igazán épületes dolog az öröme. Hálát adtam Istennek azért, hogy láthattam az Ön kis unokaöccsét, aki Beatriz úrnővel jött. Nagyon örültem, hogy eljött hozzánk. Miért nem értesített engem érkezéséről?

Az is kedvessé teszi előttem az Ön jelöltjét, hogy azzal az én szent barátnőmmel élt együtt. A nővére is írt nekem s felajánlotta szolgálatait. Egészen meghatott. Most még sokkal jobban szeretem, mint mikor életben volt.

Tudja-e, hogy a Szent István zárdában, a prior választás alkalmával Ön is kapott egy szavazatot? A többi mind a megválasztottra szavazott. Nagyon épültem ezen a szép egyetértésen.

Tegnap egy, az Önök Rendjéből való páterrel beszéltem. Neve: Melchor Cano. Azt mondtam neki, hogy ha a Rendjünkben sok hozzá hasonló szellemű egyén van, akkor alapíthatnának szemlélődő zárdákat.

Írtam Avilába, hogy azok, akik az alapításon dolgoznak, el ne kedvetlenedjenek azért, mert ott nem találnak megértésre. Nagyon szeretném, ha már belekezdenének. Miért nem írta meg nekem, hogy mit végeztek eddig? Isten tegye Önt olyan szentté, amilyennek én kívánom. Szeretnék egyszer Önnel beszélni azokról az Ön aggodalmairól, mert nézetem szerint idővesztegetés az egész, sőt alázatossághiány is, hogy nem akar nekem hinni. Mennyivel helyesebben jár el az említett Melchor Cano atya, akivel csak egyszer beszéltem Avilában. Azt állítja,

hogy nagy lelki hasznára voltam, s hogy alig múlik el óra a nélkül, hogy rám ne gondolna. Ó, milyen kiváló az ő felfogása, s milyen nagy lelket bír Isten őbenne! Nagyon megvigasztalt engem. No de elég: úgy látszik, mintha más dolgom sem volna, mint Önnek mások lelkületéről írni!

Isten Önnel! Kérje Ő Szent Felségét, adjon nekem is jó lelkületet, hogy sohase térjek el az Ő akaratától!

Vasárnap éjjel van.

Kegyelmed lelki gyermeke és szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia

56. levél

*Ana de la Encarnación anyának, Salamancába.
Segóvia, 1574. május 30.⁷³*

[...] imádkozzanak érette és Don Fadrique-ért. Fivéreimről nem tudok semmit. Irántuk való nagy szeretetem aggodalomban tart, mivelhogy a tengeren kell jönniük. Jézusról nevezett Izabella majd megmondja, hogy mire van szükség, s azért nem is írok többet.

---

⁷³ A levélből csak ez a töredék maradt meg. Don Fadrique, huescari hercegnek, az albai herceg fiának ügyét ajánlja a nővérek imáiba. A fiatal herceg, mint már az előbbi levelekben is érintve volt, a király engedélye nélkül kötött házasságot, mire II. Fülöp úgy őt, mint atyját várfogságra ítélte. A Szentanya fivérei útban vannak hazafelé Dél-Amerikából.

Ma Szentháromság ünnepe van.

Tisztelendőséged

Jézusról nevezett Teréziája

57. levél

*María Bautista anyának, Valladolidba.
Segóvia, 1574 júniusában.*⁷⁴

JHS.

Legyen a Szentlélek Tisztelendőséggeddel, kedves leányom!

Hosszú hallgatását fájó szívvel kellene betegeskedésével magyaráznom, ha a medinai perjelnö nem biztosítana arról, hogy Tisztelendőséged jól van. Áldott legyen érte az Úristen, mert szívem mélyéből óhajtom, hogy egészséges legyen! Ha az ön leányai betegek, az még csak hagyján, ha Isten úgy akarja, legalább lesz alkalmuk érdemeket szerezni.

Értesítem arról, hogy az Angyalokról nevezett Izabellát magához vette az Úr, azt, aki miatt pereskedés

---

⁷⁴ Angyalokról nevezett Izabella, salamancai nővér épületes halála. Lelki dolgokról beszél, de kissé burkoltan, úgy hogy az értelem nem világos. Ajánlja a címzett jóindulatába az ő kedves barátnőjét, Doña Guiomar de Ulloa úrnőt, aki az első sarutlan női zárda alapításában olyan fontos szerepet játszott.

folyt Medinában.⁷⁵ És pedig úgy halt meg, hogy bárki is látna az ember oly módon meghalni, szentnek tartaná. Nem is fér hozzá kétség, hogy Istenhez költözött, én pedig itt maradok, mint afféle haszontalan teremtés. Három hétig rettenetes náthám volt s nagyon rosszul éreztem magamat. Most jobban vagyok, bár még nem múlt el egészen s igen boldognak érzem magamat ama jó hírek miatt, amelyeket most írok meg Bañez Domingo atyának. Adjanak értük hálát a mi Urunknak, amint mi is megtettük itt! Legyen Ő mindenért áldva!

A mellékelt levelet küldje el az Istenanya zárda perjelnöjének. Orvosságot küldök neki, amely azt hiszem, nekem használt. Baja nagy részvétet kelt bennem, hiszen ez utóbbi években az engem is annyiszor megkínzott. Irgalmatlan fájdalmat okoz. Miért vesződik annyit azzal, hogy nekem feketegyökeret küldhessen. Alig ettem belőle valamit, mert rettenetes undor maradt bennem édes dolgok iránt. Mindamellet hálás vagyok azért, hogy annyit küldött a többieknek és Izabellának, aki már egészen művelt nővé fejlődött. Csupa szeretet.

Milyen bohó maga, hogy bocsánatot kér tőlem a kézimunka ügyében és egyebekben. Addig, amíg nem látjuk egymást, nem merem Önnek megmondani, hogy mi az én célom mindezzel. Biztosíthatom Önt arról, hogy napról-napra szabadabbnak érzem magamat. Arra vonatkozólag azonban szeretnék nyugodt lenni, hogy az

---

⁷⁵ Bizonyos örökösödési perről van szó, amely miatt a Szentanya Medinából kénytelen volt Salamancába áthelyezni őt, hogy megszabadítsa a rokonság zaklatásától.

a bizonyos személy nem fog vétkezni Isten ellen. Ettől félek én, nem mástól, mert nagy bukásnak és veszedelmeknek voltam már tanúja hasonló esetekben. Pedig ezt a lelket nagyon szeretem, mert úgy látszik, az Úristen reám bízta. S minél együgyűbb, annál jobban féltem. Azért örömömre szolgál hallanom, mennyire meg van elégedve azzal, hogy biztos helyen van. Bár az is igaz, hogy ebben az életben sehol sincs biztonság, mert harcban állunk és sok ellenség vesz körül.

Képzeld, leányom, ha nem gyötör akkora betegség, mint amilyenben itt szenvedtem, mindig meglepődöm azon, ha bármi miatt valami kevés harag jelentkezik nálam. Ezt csakis Önnek mondom, mert ha valaki nem volna képes engem megérteni, azt más úton kell vezetni, természetének megfelelően. S az is bizonyos, hogy ha van valaki, aki bennem ezt a kevés indulatot felkelti, az elsősorban az, akinek most írok. A szabad lélek pedig még az ilyen keveset is nagyon fájlalja. Lehet, hogy Isten maga akarja, hogy így érezzem, s ez által biztosítva legyen szerepe az Úristen szolgálataiban.⁷⁶

Ó leányom, olyan világban élünk, hogy ha megéri az én koromat, akkor sem fogja azt teljesen megérteni. Igazán nem is tudom, miért írom ezeket, mikor nincs

---

⁷⁶ Tudjuk Mária Bautista anyáról, hogy minden egyéni kiválósága ellenére meg volt az a hibája, hogy mindent jobban akart tudni másoknál s nézeteihez ragaszkodott. Egy alkalommal, többen lévén együtt, valami tanácskozás alkalmával a Szentanya így feddte meg nyilvánosan: „No, nézzék csak, milyen hallatlanul okos ez a leány!” Lehet, hogy ez alkalommal is ez okozott a Szentanyában némi indulatot.

megbízható emberem, aki elvinné e levelet. No de majd jól megfizetem a küldöncöt.

Minden, amit Guiomar úrnő érdekében tesz, jól van téve. Mert ő sokkal szentebb, mint amilyennek látszik és sok a szenvedése.

Nagy esemény, hogy az a másik olyan békésen ment el. Adja Isten, hogy jobban járjunk azzal, akit az én aggodalmaim ellenére fölvtünk. Mert azok, akik otthon maguk is parancsoltak, nemigen tudják magukat beletalálni a mi zárdai életünkbe. Azonban, ez esetben, úgy látszik, jobban megy a dolog. Izabella majd megírja Önnek.

Eddig azt mondtam, hogy nincs küldöncöm, most hallom, hogy van egy, de hogy azonnal át kell neki adnom a levelet [...]

58. levél

*Antonio Gaytánnak, Albába.
Segóvia, 1574 júniusában.⁷⁷*

JHS.

---

⁷⁷ A címzett világi úriember, Julian de Avilával együtt azok közé tartozik, akik a Szentanya iránt való hódolatos tiszteletből, önfeláldozó önzetlenséggel voltak segítségére alapító útjain. Ez alkalommal egy segóviai ház megvétele ügyében jártak el, de sikertelenül. [A legfrissebb spanyol kritikai kiadás 1574. május 30-ra datálja ezt a levelet.]

A Szentlélek legyen Kegyelmeddel, édes Fiam!

Nem vagyok olyan szerencsés, hogy ráérnék Önnek hosszabban írni, pedig nagyon óhajtanám. Erről biztosíthatom. Levelei nagy öröömre szolgálnak, főleg mivel azt látom belőlük, hogy az Úristen napról-napra nagyobb kegyelmekkel halmozza el Önt. Most jutalmazza meg Ön azért a fáradságért, amelyet az itteni zárda alapítása körül kifejtett.

Ne fárassza magát Kegyelmed imájában azzal, hogy sokat gondolkozik, s ne törődjék az elmélkedéssel.⁷⁸ Már sokszor megmondtam, de mindig elfelejti, hogy ez (t. i. a szemlélődés) magasabb kegyelme az Úrnak, nemkülönbben az is, ha valaki folyton dicsőíti Őt s óhajtja, bárcsak mindenki dicsőítené. Mindez világosan mutatja, hogy a lélek bele van merülve az Úristenbe. Adja Ő Szent Felsége, hogy Kegyelmed és én legalább egy részét teljesítsük vele szemben annak a szolgálatnak, mellyel Öneki tartozunk s adjon nekünk sok alkalmat a szenvedésre, még ha nem is okozná azokat más, mint bolhák, huncutok és utazások.

Antoñio Sánchez már eljött, hogy átadja nekünk a házat a nélkül, hogy Önnel tovább tárgyalt volna. Azonban én nem tudom, hová tették a szemüket Kegyelmed és Julian de Avila, hogy ilyent akartak nekünk venni. Szerencsére meggondolta magát s lemondott arról, hogy

---

⁷⁸ Ez természetesen csak olyanoknak szól, akiket az Úr, mint Antonio Gaytán, akit az elmélkedés színvonaláról már fölemelt a szemlélődésre. Óriási tévedés volna azt hinni, hogy a Szentanya ellene van az elmélkedésnek.

eladja. Most azon vagyunk, hogy megvegyünk egyet a Szent Ferenc templom mellett, a Király úton, a külváros legjobb helyén, a piac közelében. Nagyon jó ház. Imádkozzanak, hogy sikerüljön megszerezniük.

Valamennyien tiszteltetik. Én jobban vagyok, sőt majdnem azt mondhatnám, hogy egészséges, mert ha a rendes bajaimon kívül nincs más, akkor nálam már jó egészségnek tekinthető. Isten adjon Kegyelmednek jó egészséget és tartsa meg számunkra!

Kegyelmed szolgálója,

Jézusról nevezett Terézia

59. levél

*Don Teutonio de Braganzának, Salamancába.
Segóvia, 1574 júniusában.*⁷⁹

JHS.

A Szentlélek kegyelme legyen Főméltóságoddal!

Nagyon örülök, hogy szerencsésen és jó egészségben érkezett meg, bár olyan hosszú utazáshoz képest levelét kissé rövidnek találom. S még csak nem is mondja

---

⁷⁹ A címzett a portugál királyi család sarja, ekkor teológiai hallgató, később evorai érsek, a Szentanya bizalmas jó barátja. A Szentanya válaszol a herceg levelére, amelyben az fölvetette egy Salamancában alapítandó férfi Kármel eszméjét.

meg nekem, vajon sikerült-e nyélbe ütni azt a dolgot, amelyik miatt Főméltóságod utazott.

Hogy nincs önmagával megelégedve, az nem új dolog. De azért ne csodálkozzék Főméltóságod azon, hogy az utazásnak fáradalmai, nemkülönben a szokott napirendjéből való kizökkenés némi lanygulást okoztak. Mihelyt felfrissül testileg, fel fog üdülni a lelke is.

Én most annyira-amennyire egészséges vagyok, legalább a régebbi állapotomhoz képest. Mert azért, ha olyan jól tudnék panaszkodni, mint Főméltóságod, akkor belátná, hogy bajai semmik az enyémekéhez képest. Két hónapig igen súlyosan voltam beteg, annyira, hogy a baj a lelkemre is ráfeküdt s azt sem tudtam, hányadán vagyok. Belsőleg most már rendben vagyok, egyébként pedig csak a szokott bajaim vannak meg, amelyeket nagyban enyhítenek Főméltóságod szíves küldeményei. A mi Urunk fizessen meg értük! Nagyon kapóra jöttek nemcsak nekem, hanem több Pastranából érkezett nővérnek, kiknek nagyon megártott az ottani nedves épület. Most már jobban vannak. Nagyon kiváló lelkek. Bizonyára örömeire szolgálna velük beszélni, főleg a perjelnövel.

A francia király haláláról már hallottam. Sok fájdalmat okoznak nekem ezek a bajok, főleg, ha azt látom, hány lelket ejt hálójába az ördög. Adja Isten, hogy jövőre másképp legyen! Bárcsak segítenének a mi imáink! Nem mulasztjuk el kéréseinkkel ostromolni Ő Szent Felségét. Főméltóságodért is imádkozom, hogy jutalmazza meg Isten azt a jóságot, mellyel felkarolja a mi Rendünk ügyeit.

A provinciális atyánk, akarom mondani a vizitátor, olyan messzire utazott, hogy még levélileg sem tudtam vele elintézni azt az ügyet. Amit Főméltóságod mond,

hogy jó volna ott a sarutlan férfirendnek zárdát alapítani, az kitűnő eszme, ha ugyan az ördög, éppen mivel olyan kitűnő, nem fogja megakadályozni. Nagy előny volna ránk nézve, ha felhasználhatnók ebben Főméltóságodnak felajánlott pártfogását. Az is kapóra jön, hogy a vizitátorokat újra megerősítették, és pedig határtalan időre. Sőt azt hiszem, nagyobb jogokat kaptak, úgyhogy zárdaalapításokat is engedélyezhetnek. Azért remélem, hogy az Úr is akarni fogja. Kérem is Főméltóságodat, az Isten szerelmére, ne hagyjon fel ebbeli törekvésével.

Azt hiszem, a vizitátor atya nemsokára a közelben lesz. Én majd írok neki. Azt mondják, hogy arrafelé is el fog menni. Főméltóságod nagy szívességet tenne nekem, ha beszélne velem, s megmondaná neki a véleményét mindenre vonatkozólag. Egészen őszintén beszélhet velem, mert nagyon jó ember, s megérdemli, hogy bizalommal legyen vele szemben. Talán Főméltóságodra való tekintettel rászánja magát erre az alapításra. Amíg tehát ez meg nem történik, esedezem, ne adja fel Főméltóságod a szándékát.

A perjelnő anya Főméltóságod imáiba ajánlja magát. Valamennyien buzgón imádkoznak itt Főméltóságodért s ugyanígy Medinában és mindenütt, ahol kedvemre óhajtanak tenni.

Nagyon sajnálom, hogy a mi rektor atyánk annyira beteges. A mi Urunk adjon neki egészséget, Főméltóságodnak pedig akkora életszentséget, amekkoráért én imádkozom a számára! Amen.

Kegyeskedjék Főméltóságod megüzenni a rektor atyának, hogy imádkozunk az Úrhoz felgyógyulásáért, s hogy jól megvagyok Santander atyával. Ellenben kevésbé jól a ferencrendi szerzetesekkel. Ugyanis vettünk egy

nagyon nekünk való házat, de mivel kissé közel van az övékhez, pert indítottak ellenünk. Nem tudom, hogyan fog végződni.

Főméltóságod méltatlan szolgálója és alattvalója,
Jézusról nevezett Terézia, kármelita

60. levél

*Don Teutonio de Braganzának, Salamancába.
Segóvia, 1574. július 3.⁸⁰*

JHS.

A Szentlélek kegyelme legyen Főméltóságoddal!

Biztosítom, hogy ha még egyszer olyan címet ír a levelére, nem fogok rá válaszolni. Nem tudom, miért akar engem megszomorítani. Az ilyesmi nekem mindig rosszul esik, de annyira még sohasem kedvetlenített el, mint ma. Kérdezze meg a rektor atyát, hogy miként kell a nekem szóló leveleket címezni, s ne tegyen hozzá semmit. Mert amint most címezte, az nagyon is ellene van az én Rendem szellemének. Nagyon örülök, hogy a rektor atya egészséges, mert aggódtam miatta. Kegyeskedjék Főméltóságod átadni neki tiszteletemet!

---

⁸⁰ Tiltakozik a herceg levelének túlságosan megtisztelő címzése ellen. Segóviában házat vett. Az imára és elmélkedésre vonatkozólag tanácsokat ad neki. A vizitátor nemsokára megérkezik.

Nézetem szerint a mostani időjárás nem alkalmas ahhoz, hogy Kegyelmed megkezdje a kúráját. Adja Isten, hogy segítsen! Majd imádkozom érte, Ő Szent Felsege adjon szolgálóinak szerencsés utazást. Ezért is imádkozom. Azt, azonban szeretném, ha Főméltóságod nem aggódnék annyira az egészsége miatt. Mit használ az ilyen aggodalom? Ó, ha megértenénk ezeket az igazságokat, milyen keveset törődnénk földi bajainkkal!

Levelét azonnal elküldtem az itteni rektor atyának s megírtam neki, mennyire szívemen viselem, hogy az a dolog sürgősen történjék meg. Igen sokkal tartozom neki. Ő talált számunkra házat, amelyet hála Istennek, már meg is vettünk. Szíveskedjék ezt megmondani az ottani rektor atyának. Nagyon jó ház és tőszomszédja annak, amelyben lakunk. A hely is igen jó. Egy úriemberé, akinek a neve: Diego de Porras. Acosta atya majd elmondja Főméltóságodnak, hogy milyen. Kérem, adja át neki tiszteletemet. Mondja meg neki, hogy az ő lelki gyermekei, a mi újoncaink, napról-napra jobban megvannak elégedve, mi pedig övelük. Ők is, meg a többiek is mind kérik Főméltóságod imáit. Azonban milyen nevetlen vagyok, hogy ilyen kérésekkel tolakodom Főméltóságod elé. Igazán nagy alázatosság kell hozzá, hogy rossz néven ne vegye.

Ne törődjék Főméltóságod azzal a kísértéssel, amely a belső ima elhagyására ösztönzi. Sőt, áldja az Urat azért, hogy van kedve hozzá. Legyen nyugodt afelől, hogy az Ön akarata kívánja azt és szeret Istennel együtt lenni. A mi rossz természetünk persze nekibúsulja magát, ha látja, hogy erőszakot tesznek rajta. Ilyenkor, midőn a dolog ráfekszik a kedélyére, menjen ki Főméltóságod valahová, ahonnét látni lehet az eget és sétáljon fel-alá,

ezzel nem szakítja félbe a belső imát. Mert ezt a mi gyarló voltunkat úgy kell kezelnünk, hogy a természetünk ne keseredjék el egészen. Ez mind Isten keresésére irányul, hiszen az iránta való szeretetből alkalmazzuk ezeket a fogásokat. A lelket ugyanis mindig szelíden kell vezetni. Mindezt és minden egyebet a rektor atya jobban meg fogja magyarázni, s meg fogja mondani, mi a teendő.

A vizitátor atyát várják, mert errefelé utazik. Isten fizesse meg Főméltóságodnak, hogy olyan jót akar velünk tenni. Mihelyt megtudom, hogy hol van, azonnal írok neki. Azonban sokkal fontosabb, hogy Főméltóságod beszéljen vele, tekintve, hogy amúgy is odamegy. Én már jól vagyok, adja Isten, hogy Főméltóságod is úgy legyen, s hogy a kúra használjon.

Ma július 3-a van.

Főméltóságod méltatlan szolgálója és alattvalója,
Jézusról nevezett Terézia, kármelita

61. levél

*María Bautista anyának, Valladolidba.
Segóvia, 1574. július 16.⁸¹*

---

⁸¹ Felel Bautista anya panaszaira. Sokallja az ottani szolgálattévő nővérek számát, s azt mondja, meg kell azt szabni, úgy, mint a karnővérekét. María Cruz egyike ama négy nővérnek, akikkel a Szentanya az első reformált zárdát alapította.

Jézus legyen Önnel, leányom!

Nagyot mulattam azon, hogy maga haragszik. Biztosítom, hogy részemről nem csekély lemondás, ha nem megyek el Önhöz, sőt annyira vágyódom látása után, hogy hibának tartottam volna szóba hozni, tekintve, hogy semmi célja sem volna odautazásomnak. Mert ahol ott van Bañez atya, vajon mi szükség lehetne ott énreám? Egyszóval: ha parancsolják, elmegyek, de ha nem, én nem hozom szóba. Igaz, azt hiszem, van annak valamilyes haszna, ha valahová elmegyek, még ha látszólag nincs is ott tennivalóm. Mivel azonban Ön annyira okos, esetleg csak pihenni tudnék ott. Lehet, hogy már nem is vagyok másra való.

Ami azt a szolgálattelvő nővért illeti, tekintve, hogy bevégzett tényről van szó, nem érdemes rá szót vesztegetni. Azt azonban meg kell mondanom, hogy túlzásnak tartom, ha három karnővér mellett, mint mondani szokás, annyi a szolgálattelvő. Ez nem okos. Azt hiszem, jó volna a vizitátor atyát megkérni, hogy szabja meg a számukat, éppúgy, mint a karnővérekét. Nem tudom mire vélni, hogy egy szót sem ír nekem a betegségéről. Ez nagyon rosszul esik nekem. Nagy oktalanság olyankor, amikor az ember ápolásra szorul, azt fontolgatni, hogy mi a tökéletesebb eljárás. Gondolja meg, hogy mekkora szükségünk van az Ön egészségére! Nem tudom, Bañez atya miért nem szedi Önt ráncba! Jegyezze meg, hogy nagyon megharagszom Önre, ha ebben a pontban nem engedelmeskedik María Cruznak.

Én a magam részéről igen óvatos vagyok ezekben a dolgokban. Igaz, hogy mindig kevés volt bennem a tökéletesség, most pedig még több okom van magamra

vigyázni, mert annyira öreg vagyok és kimerült. Megjé-
ne tőlem, ha látna. Ez utóbbi napokban a gyomrom
mondta fel a szolgálatot, úgyhogy nagyon jókor jött a
dió, amelyet nekem küldött, bár még volt az előbbiből.
Nagyon jó. Egye meg Ön azt, ami ott maradt! Tegye meg
írántam való szeretetből!

Osorno grófnőnek adja át mély tiszteletemet! Úgy
emlékszem, csak egy levelet kaptam Öméltóságától,
egyet pedig én írtam neki. Mihelyt megtehetem, újra
írok. Most azonban nem lehet, mert ma három csomag
levelet kaptam s tegnap is jó sokat. Hozzá a gyóntatóm
ott vár a rácsnál s azt mondja, hogy hamarosan elküldi
ezt a postást, úgyhogy nem írhatok hosszabban.

Ó, milyen szomorú Bañez atyának a levele! Tudja
meg tőle Tisztelendőséged, vajon írásban kapta-e meg a
vizitátor atyától a felhatalmazást, mert ezek a kanono-
kok agyonkínoznak engem. Most azt akarják, hogy az
előjáróink engedelmével kötelezzük magunkat a házbér
lefizetésére. Ha Bañez atya meg tudja adni, adja meg, de
írásban és közjegyzői hitelesítéssel kívánják. Nézze meg
tehát, hogy mire van felhatalmazva. S ha megadhatja,
az Isten szerelmére kérem, küldje el nekem azonnal!
Ugyanis ezen a hitvány háromezer maravédin múlik,
hogy még mindig nem költözhattünk bele abba a házba.
Ha azonnal megtehetnénk, talán még arra is maradna
időm, hogy elmenjek magukhoz. Ha másért nem, hogy
megnézhessem, miféle az a nővér, akiről Ön beszél
nekem. María Cruznak mondja meg, hogy örültem
levelének, s most csak azt a szívességet kérem tőle, hogy
gondozza Tisztelendőségedet!

Ne mulasszon el beszélni a jezsuiták rektorával,
mert biztosítom, hogy ő talán hívebb jóakarója Önnek,

mint bárki más. De meg azután ezek az atyák mindig lelki hasznunkra vannak. Az itteni rektor megvette a házat, azután elment a káptalanhoz és sikeresen járt el. Isten áldja meg Önt, kedves leányom s ne haragudjék reám, hiszen megmondtam, hogy miért nem akarok odamenni! Hazudnék, ha azt mondanám, hogy nem szeretnék. Pedig nagyon kifárasztana az utazás, meg az a sok előkelőség és zaj, de azért mindazt elviselném azért, hogy Önt láthassam.

Tegnap este írtam Önnek néhány sort, most pedig csak nagy nehezen tudtam még ezt a néhányat hozzátoldani, mert annyira siettetnek. Mindnyájan tiszteltetik. Az Úristen tegye Önt szentté! Nagyon kedvesek azok a feleletek, amelyeket Bañez atya levelére írt: nem tudom, melyiküknek higgyek. Ne sürgesse őt, hogy írjon nekem, mert ha Tisztelendőséged tudósít arról, hogy miképpen szolgál az ő egészsége, akkor el tudom viselni hallgatását.

Írja meg nekem, hogy hová való ő. Mert ha Medinába, akkor rosszul tenné, ha nem errefelé jönne. Ez a postásfiú ma jött, július 16-án tíz órakor, s útnak indítottam ugyanezen a napon, délután négykor. Miért nem beszél nekem Maríá grófnő ügyeiről? Adja át neki tiszteletemet! Isten áldja meg!

Az Ön

Jézusról nevezett Teréziája

62. levél

*Mateo de las Peñuelasnak, Avilába.
Segóvia, 1574 szeptemberében.⁸²*

JHS.

A Szentlélek malasztja legyen Kegyelmeddel!

Biztosítom, hogy levele nagy örömet okozott nekem, de hiszen Ön azért is írta. Isten fizesse meg Kegyelmednek azt a jót, amit nekem tett a levelével és mindazzal, amit benne mond! Napokat töltöttem úgy, hogy nem tudtam magamról, s annál kevésbé tudtam az élelmezésre gondolni.⁸³ De biztosítom Kegyelmedet, hogy ha magamnál vagyok, az több gondot okoz nekem, mint mikor ott voltam. Nem tudom, hogyan mondhatja, hogy én tartottam bennük a lelket, holott Kegyelmed bátorított mindnyájunkat, s esedezem, tegye meg most is.

Nagyon fáj nekem az, hogy kezdenek a gabona árából élni. Hiszen nekem semmi más fedezetem sem volt az adósságok kifizetésére, mint amit a gabona árából bevettem. Nagyon félek, hogy elvesztik a réven, amit megnyernek a vámon. Megüzentem, hogy vegyék meg a kenyeret abból, amit eladnak, ha már másképp nem

---

⁸² A címzett a Megtestesülés zárdának egyik jótévője, aki sokat tanácskozott a Szentanyával arról, hogyan lehetne annak anyagi helyzetén segíteni.

⁸³ Elragadtatásban volt. A Megtestesülés-zárda anyagi zavarairól van szó. A Szentanya most még annak perjelnöje.

lehet. Én itt most azon gondolkodom, hogy miképpen tudnék valamit gyűjteni, amivel oda mehetnék. De végre is remélem, hogy az Úr nem fog bennünket cserbenhagyni. Kegyelmedet is kérem, hogy támogasson bennünket továbbra is. Azzal fogom meghálálni, hogy imádkozom érte az Úrhoz. Tegye ugyanazt értem! Jól vagyok, de annyi az írivalóm, hogy nem mondhatok többet.

Kegyelmed szolgálója,

Jézusról nevezett Terézia

Nagyon kérem, menjen el Francisco de Salcedo úrhoz, s mondja meg neki, hogy nagyon elszomorított a betegsége. Annak azonban örültem, amit a postásfiú mondott róla, tudniillik, hogy nem törődik többé a perrel. Mert amióta írtam őkegyelmének, azt mondták nekem, hogy nagyon le van verve, ez pedig nekem fáj. Úgy látszik, nem kapta meg a leveletem. Vigyázzanak nagyon azon levelekre, amelyek nekem vigasztalást nyújtottak és örömet, fontos dolog!

63. levél

*María Baptista anyának, Valladolidba.
Segóvia, 1574. szeptember 11.⁸⁴*

---

⁸⁴ Arról értesíti, hogy nem mehet Valladolidba. Vissza kell mennie a Megtestesülésbe, azt pedig nem teheti pénz nélkül. Két gazdag leány óhajt belépni a segóviai zárdába. Beszél Bañez atyáról és a Domonkos rendiekről.

JHS.

A Szentlélek kegyelme legyen Önnel, leányom!

Domingo atyának leveléből láthatja, hogy miképpen állnak a dolgok, s hogy az Úr oly módon rendezte el azokat, hogy lehetetlen Önt meglátogatnom. Biztosítom, hogy ez nekem nagyon rosszul esik, nagyon rosszul. Mert a jelen körülmények között ez lett volna egyike azoknak a dolgoknak, amelyek falura szólítanak: fontolják meg, hogy ez igen okoztak volna. De hát az is csak elmúlt volna, mint ahogy elmúlik minden ebben a földi életben. S ha ezt elgondolom, minden keresztet könnyen tudok elviselni.

Az én kedves Casildámnak adja át legmelegebb üdvözetemet! Az is rosszul esik, hogy őt sem láthatom, sem pedig María Cruzt. Más alkalommal majd csak úgy intézi az Úr a dolgokat, hogy több idő álljon rendelkezésemre, mint amennyi most lett volna. Vigyázzon az egészségére, hiszen láthatja, hogy mennyire szükségünk van rá, nekem igen fáj, hogy nem vigyáz magára! S igyekezzék nagyon szentté lenni! Mert erre igazán szüksége van, hogy elviselhesse azt a sok kellemetlenséget, amely ott reá szakad. Nálam elmúlt a váltóláz. Ha az Úr azt akarja, hogy tegyek valamit, akkor mindig jobb egészséget ad.

Ezen hónap végén utazom el, s még így is attól félek, hogy nem hagyom a nővéreket a saját házukban. Abban történt ugyanis megállapodás, hogy készpénzben fizetünk a káptalannak hatszáz aranyat. Mármost van egy nővérünknek hatszázharminc aranyra szóló, teljesen biztos kötelezvénye. Azonban nem találunk senkit,

aki hajlandó volna nekünk azt akár beváltani, akár rá kölcsönt adni. Ajánlja ezt az ügyet az Úristennek, mert nagyon örülnék, ha saját házukban hagyhatnám őket. Ha Marília grófnő esetleg megadta már azt az összeget, nagyon jó volna, ha Ön váltaná be nekünk azt a kötelezvényt, mert az teljesen hiteles és biztos. Írja meg nekem, meg lehetne-e ezt tenni, s ha nem, vajon nem ismer-e valakit, aki azt elfogadná, vagy pedig kölcsönt adna nekünk teljesen megbízható s ezer aranynál többet érő biztosíték ellenében.

Imádkozzék értem, mert olyan messzire kell utaznom s hozzá téli időben.

Legkésőbb a hónap végén a Megtestesülésben kell lennem. Ha addig valamire szüksége volna, írja meg nekem, s ne szomorkodjék a miatt, hogy nem láthat engem viszont. Ki tudja, nem szomorodnék-e el még jobban, ha látná, milyen öreg és kimerült vagyok. Üdvözölöm kedves mindnyájukat. Annyira szeretném látni Szent Pálról nevezett Izabellát! Ezek a kanonokok alaposan megkínóztak mindnyájunkat. Isten bocsássa meg nekik!

Nem tudna-e esetleg arrafelé valakit, aki nekem néhány reált kölcsönözne? Nem ajándékba akarom, hanem csak addig, amíg meg nem fizetik nekem azt az összeget, amelyet fivérem adott nekem, amelyről azt hallom, hogy már folyósítva van. Nincs ugyanis egy fillérem sem, márpedig a Megtestesülésbe nem mehetek vissza üres kézzel. Itt nem adhatnak nekem semmit, mert minden rámegy az új ház berendezésére. Akár sokat, akár keveset, de igyekezzék megszerezni.

Éppen most beszéltek nekünk két igen kiváló jelölt-ről, kik itt szeretnének belépni, s mindegyiknek van több mint kétezer arany hozománya. Ezzel ki lehetne fizetni

a házat, amely négyezer aranyba kerül, nemkülönben azt a bizonyos hatszázat, sőt még másra is jutna. Azért mondom, hogy adjon hálát Istennek ezért a nagy segítségért, de meg azért is, hogy az illető felveendőik annyira jók.

María grófnő ügyeinek állásáról semmit sem hallottam: írjon nekem róla. Adja át neki tiszteletemet. Kíváncsi vagyok, küld-e nekem valamit.

Hála legyen Istennek azért, hogy Bañez atya egészségesen érkezett haza. Ha Medina mester atya véletlenül arrafelé találna járnit, adassa át neki a mellékelt levelemet. Provinciális atyánk állítása szerint ugyanis ő azt hiszi, hogy én haragszom rá egy levele miatt, amelyet nekem írt. Pedig az a levél inkább hálára kötelezett, semhogy megharagított volna. Lehetséges, azt gyanítja, hogy én tudom, amit rólam annak a másik személynek mondott. Pedig én ezt egy szóval sem árultam el. Vizitátor atyánk azt mondta nekem, hogy az illető már szerzetesnő, de hogy hozománya csak ezer arany volt. Írja meg nekem, hogy jól van-e az illető, s hogy mit szól hozzá a mi Bañez atyánk? Végre is, tekintve, hogy az ő Rendjébe lépett be, meg fog nyugodni.

Nem régen írtam Tisztelendőségnek levelet, nem tudom, megkapta-e. Nem jól teszi, hogy oly sokáig nem ír nekem, holott tudja, mekkora örömet szereznek nekem az Ön levelei. Isten áldja meg! Nagyon fáj nekem, hogy nem látogathatom meg, pedig még mindig reménykedtem.

Ma szeptember 11-e van.

Tisztelendőség,

Jézusról nevezett Teréziája

64. levél

*Braganza Don Teutonionak, Salamancába.
Segóvia, 1574. szeptember 15.⁸⁵*

JHS.

A Szentlélek kegyelme legyen mindig Főméltóságoddal!

Nagy örömökre szolgál, hogy Főméltóságod jól van. Adja a mi Urunk, hogy minél tovább így legyen. Sokat imádkoztam Főméltóságodért, s most szíveskedjék azt nekem azzal viszonzni, hogy ugyanannyit imádkozik értem, mert nagy szükségem van rá azokon a hosszú utazásokon, amelyekre indulok.

A rektor atyának megírom, hogy mit rendelt felőlem a vizitátor atya, kérdezze meg tőle Főméltóságod. Azt is megparancsolta nekem, írjam meg Főméltóságodnak, hogy a Szent József-be helyezze vissza. Azt mondta, hogy az atochai perjeltől kapott levelet, amely szerint a nuncius, föltéve, hogy a provinciális atya is jónak látja, megadja az engedélyt a salamancai férfizárda megalapítására. Erre vonatkozólag nem mondta nekem, hogy írjam meg

---

⁸⁵ A Szentanyának Megtestesülés zárdai perjelsége október 6-án fog letelni, s azután megint az avilai Szent József-be megy vissza sarutlan nővéreihez, akik már türelmetlenül várják. A hercegnek az a terve, hogy a sarutlanok Salamancában alapítsanak férfizárdát, látszólag jó úton van, tényleg azonban csak a Szentanya halála után valósult meg. Páter Gomez, jezsuita atyáról.

Főméltóságodnak. Bizonyára azt hitte, hogy a nuncius-tól magától tetszik megtudni. Észrevettem, hogy őszintén óhajt Főméltóságodnak mindenben kedvére tenni, aminek nagyon örültem. Annak is nagyon örülnék, ha az a kispap ott maradhatna Főméltóságod házában, föltéve, hogy meg lesz veled elégedve.

Gomez atya többször is volt itt. Nagyon kiváló embernek tartom. Szerette volna tudni, vajon sikerült-e megegyezni Főméltóságodnak azzal az illetővel, aki innét ment oda, mert úgy értesült, hogy már odaérkezett. Nagyon a lelkére kötöttem, hogy imádkozzék Főméltóságodért, tekintve, hogy beteg, s ő megígérte, hogy megteszi. Ugyancsak fogunk imádkozni abban az ügyben is, amelyről Főméltóságod értesít, hogy a mi Urunk tegyen úgy, amint az nagyobb dicsőségére szolgál. Tegye meg Ő Szent Felsége, hiszen hatalmában van megtenni, s tartsa mindig kezében Főméltóságodat. Ma nincs annyi időm, hogy kedvemre írhatnék, s ezért befejezem leveletem.

Ma szeptember 15-e van.

Főméltóságod méltatlan szolgálója és alattvalója,

Jézusról nevezett Terézia, kármelita

65. levél

*María Bautista anyának, Valladolidba.
Segóvia, 1574. szeptember végén.⁸⁶*

JHS.

A Szentlélek legyen Tisztelendőségeddel, kedves leányom!

Abbéli szomorúságomban, hogy most nem látogathatom meg, némileg megvigasztalt az a körülmény, hogy ez Önnek is rosszul esik. De végre is, az Úr rövidesen, anélkül hogy tudnánk miképpen, úgy intézheti a dolgokat, hogy több időm lesz. Mert most igazán nem tudtam erre a látogatásra időt szakítani. Afféle rövid ideig tartó viszontlátásnak nincs sok értelme. Nagyon fárasztó, mert az egész időnk rámeleg a látogatásokra, s az embernek az éjjeli nyugalját kell megrövidítenie, hogy kibeszélhesse magát. Azután meg bizonyára kicsúsznák a számon egyik-másik meggondolatlan szó, tekintve, hogy annyira vágyódtam e találkozás után. Pedig sokat szerettem volna élőszóval elmondani, amit

---

⁸⁶ A segóviai alapítás szerencsésen végződik, s a Szentanya visszakészül Avilába. A legközelebbi alapítás Veasban lesz, amely város, a Szentanya téves tudomása szerint Andalúzia határán van, de még Castilia területén. Ez a tévedés nagy bajt okozott: a generális nagyon megharagudott a Szentanyára és sohasem tudott neki megbocsátani azért, hogy az ő tilalma ellenére Castilián kívül mert alapítani.

megírni nem lehet. Az egyik az, hogy nem szeretném megbántani Medina atyát. Higgye el nekem, hogy van okom ezt kívánni, s hogy máris volt valamelyes hasznom ebből. Éppen azért ne mulassza el megküldeni neki a leveletem. Ne törődjek azzal, hogy nem valami lelkes barátunk. Az sem fontos, hogy mit beszél rólam. De miért nem írta meg, hogy mit mondott?

Értesítettem a provinciális atyát arról, hogy erősen igyekeztek hozzánk beléptetni Samanó kisasszonyt. Tudja, mit gondolok? Azt, hogy az Úristen előkelő szegényeket akar nekünk juttatni. Azért adta Önnek Casildát, aki ilyen, s aki többet ér akármennyi pénznél. Úgy látszik, hogy a vizitátor atya ezt észrevette s mentegőzni akart. Legalább is nagyon mentegette Orellanát. Azért gondolom, hogy Casilda akarta így. No, de már unos-untig beszéltem erről az áldott lélekről.

Küldtem Önnek egy levelet egy jezsuita páterrel, de nem tudom már, kivel. Illetve, most jut eszembe, az volt, akivel Ön szokta küldeni a leveleket a Miasszonyunk-zárda perjelnojének. Abban a levélben megírtam Önnek, hogyan jutottunk pénzhez, s hogy, hála Istennek, minden el van végezve. Mindenáron azon igyekszem, hogy átköltözzünk, mielőtt innét elmennék. Nem tudom, addigra kiürítik-e a házat. Nem sok munkával fog járni, mert egészen közel van a miénkhez. E miatt ne aggódjék! Isten fizesse meg a jó tanácsait. A kitörült sort, azt hiszem, megértettem. Tudja meg, hogy Veas nincs Andalúziában, hanem öt mérfölddel innen a határon. Tudom, hogy Andalúziában nem szabad alapítanom.

A könyvemem [az Önéletrajzot] csak két vagy három nappal kaptam meg az után, hogy a püspök elment az udvarhoz. Most itt van nálam. Tulajdonkép-

pen utána kellett volna küldenem, de nem tudtam, hol van ott a lakása. Most elviszik Önnek. Adja majd át öneki magának, ha eljön magukhoz, éspedig úgy, amint van (anélkül, hogy felbontaná a csomagot), nemkülönben a mellékelt levelet, amely Önagyméltóságának szól. Tiszteletemet küldöm benne María grófnőnek.

Perjelnőnek Ana de Jesúst viszem magammal. Egyike azoknak, kiket még az (avilai) Szent Józsefben vettünk fel. Plasenciából való s eddig Salamancában volt, illetve van most is. Jelenleg nem látok mást, aki arra való volna. Vegye tudomásul, hogy az alapító hölgyek egyikének életszentségéről és alázatosságáról csodákat mesélnek. Megjegyzendő, hogy mindkettő nagyon erényes. Nem volna tehát helyénvaló olyasvalakit vinni oda, akin tökéletlenségeket vehetnének észre, mert azt mondják, azzal a most alapítandó zárdával igen nagy jóra van kilátás. Ezt arra a nővérre vonatkozólag mondom, akit Ön ajánl.

Ha Isten is úgy akarja, hamarjában más alapítás is lesz. Azonban az a nővér, aki Önnel nem tud megférni, nem volna alkalmas kezdő zárdá számára. Pedig nagyon szeretném Önt megszabadítani tőle. A pastránaiak közül négyen mennek le s még ez is kevés. Azzal a kettővel, akik hamarjában belépnek, itt huszonketten leszünk. Az, akinek ezeröttszáz aranya van, szombaton fog belépni. Mindnyájan el vannak ragadtatva a buzgalmától, nem is tudom, hová fog az vezetni. Ha innét elmennek hatan és a perjelnő, aki nem innen való, és az alperjelnő, akkor elegen maradnak. Van itt négy szolgálattelvő nővér is s mind elsőrangú. Mindenáron még több nővért kell oda levinni, mert úgy tudom, hogy ott igen jó belépőkre van kilátás. Beláthatja, hogy lehetetlen volt lemondanom a veasi alapításról. Pedig még más zárdára is van szükség.

Őn azt hiszi, leányom, hogy nagy jót tett volna velem, ha visszatart ettől az utazástól. Pedig most, ezen a télen kell meglennie. Maga az Úristen is úgy akarja, mert nem tudom, hogyan bírnam el a telet ezen a hideg vidéken: annyira megvisel. Ne gondolja ugyanis, hogy valami csekélység volt az a betegség, amelyen átestem. Lehetséges, hogy [...] ⁸⁷

66. levél

*Bañez Domingo atyának, Valladolidba.
Avila, 1574. december 3.* ⁸⁸

[...] Biztosítom, Atyám, hogy az én örömeim, hacsak nem csalódom, már nem erről a földről valók. Mert ami után vágyódom, az nincs meg, amim pedig megvan, az nem kell nekem. Az a gyöngeségem, hogy annak előtte örültem gyóntatóimnak, már nincs meg. Többnek kell lennie gyóntatónál. Léleknél csekélyebb értékű dolog nem tudja kielégíteni vágyaimat. Megkönnyebbülésre szolgált, hogy ezt megírhattam. Adja meg az Úristen Kegyelmednek mindig azt a megkönnyebbülést, amely az Ő szeretetében található!

---

⁸⁷ A további rész elveszett.

⁸⁸ A Szentanyának perjelsége a Megtestesülésben letelt október 6-án s most megint a saját leányai közt van az avilai Szent Józsefben. Mária Baptista anyának küld üzenetet, mivel az félt attól, hogy – letelvén három éve – újra megválasztják perjelnőnek, ami tényleg be is következett. A levél eleje elveszett.

Mondja meg annak az Ön kishitű leányának, ne törődjék annyira azzal, vajon a nővérek rá fognak-e szavazni vagy sem. Ez illetéktelen beavatkozás volna Isten dolgába s kevés alázatosságra mutatna. Mondja meg neki, hogy Kegyelmed és mi valamennyien, akik a zárda javát tartjuk szem előtt, inkább óhajtunk a perjel-női állásban olyan személyt, aki nekünk felel meg, mint olyant, aki csak a nővérek előtt kedves. Az ilyen dolgokat világosan meg kell magyarázni. Mihelyt találkozik María grófnővel, adja át neki mély tiszteletemet! Már régen nem írtam neki, de hát nehéz jobb egészségben lennem, mikor ilyen nagy a hideg.

Azt hiszem, decembere 3-a van.

Kegyelmed leánya és szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia

67. levél

*Antonio Gaytánnak, Albába.
Valladolid, 1574 decemberében.⁸⁹*

---

⁸⁹ A Szentanya Avilából elment Valladolidba, hogy rendezze a Casildával összefüggő ügyeket. Ennek előkelő családja ugyanis nem tudott beletörödni abba, hogy leányuk kármelita legyen, s addig mesterkedett, míg végre kicsalta a zárdából. A címzettről már mondtuk, hogy a Szentnek egyik lelkes híve.

Jézus legyen Kegyelmeddel s fizesse vissza a könyvet, mellyel engem megajándékozott! Nagyon kapóra jött nekem!

Több időre volna szükségem, hogy megfelelhessenek arra, amit Kegyelmed a belső imára vonatkozólag kérdez. A lényege a dolognak azonban az, hogy az, amiről Ön beszél, egészen rendes, mindennapi imamódja azoknak, akik elérték a szemlélődés színvonalát. Ezt én Kegyelmednek már többször megmondtam, de mindig elfelejti. Jegyezze meg, hogy amint ebben a világban van különböző időjárás, úgy van a dolog az ember bensőjében is. Ez nem is lehet másképp. Éppen azért az ilyesmi ne bántsa, mert nem az Ön hibája.

Ami a továbbiit illeti, abba nekem nem lehet beleszólásom, mert érdekelve vagyok. Engem az én természetes hajlamon mindig a magány felé vonzott, bár nem érdemeltem meg, hogy élvezhessem. Mivel pedig ez a mi Rendünknek is szelleme, adhatnék tanácsot a magam szempontjából, de nem olyant, amely Kegyelmednek felelne meg. Beszéljen erről nyíltan a rektor atyával s ő meg fogja mondani, hogy mi célszerűbb. Azt is vizsgálja meg, hogy a saját gondolkozásának mi felel meg jobban. Isten áldja meg! Annyi levelet kell még megírnom, hogy azt sem tudom, miképpen tudtam ennyit is papírra vetni. A postás pedig várakozik.

Hogy engem mikor küldenek oda, arra vonatkozólag még semmi hír. Nem is látom be, hogyan volna lehetséges még ez év folyamán odajutnom. Azonban Isten mindent megtehet. Imádkozzék értem Kegyelmed, amint én is megteszem ezt Önért! Adjon időnkint hírt magáról!

Kegyelmed méltatlan szolgája,
Jézusról nevezett Terézia

68. levél

*Ana Enríquez úrnőnek, Tóroba.
Valladolid, 1574. december 23.⁹⁰*

JHS.

A Szentlélek malasztja legyen mindig Kegyelmeddel!

Nagyon örültem volna, ha Kegyelmedet itt találom, ebben a városban, megérte volna ideutaznom, ha itt hosszabban tudom élvezni társaságát, mint Salamancában. Azonban a mi Urunk nem tartott engem érdemesnek erre a kegyelemre. Áldott legyen mindörökké. Ez a jó perjeltnő itt persze bőven részesült ebben az élvezetben, no, de hát ő sokkal jobb lélek, mint én, s nagy tisztelője Kegyelmednek.

Nagyon örültem annak, hogy Kegyelmed néhány napig magánál tartotta az én jó Baltasar Alvarez atyámat, s így vizsgálatásra talált szenvedéseiben. Hála legyen Istennek, hogy Kegyelmed a szokottnál jobb egészség-

---

⁹⁰ A címzett egy gazdag őrgrófi család sarja. Férje Don Teutonio, a „testőr” pedig az ő kisleánya. Baltasar Alvarez jezsuita atya a Szentanya egyik gyóntatója, aki igen nagy szerepet játszott az ő lelki életében. Guiomar úrnő, illetve Guiomar de Ulloa, a Szentanya hűséges barátnője.

nek örvend. Az enyém most sokkal jobb, mint ezekben az előző években volt, ami nem csekélység ebben a rossz időben. Olyan lelkeket találtam ebben a házban, hogy van okom értük hálálkodni az Úrnak. Igaz, nézetem szerint Estefanía is szent, azonban Casildának tehetségei és azok a nagy kegyelmek, amelyekkel az Úr beöltözése óta elárasztja, nagy örömömre szolgáltak. Ó Szent Felsége juttassa előbbre. Nagyra kell becsülnünk az ilyen lelkeket, kiket Ó olyan korán választ ki a maga számára.

El vagyok ragadtatva attól, hogy mennyire együgyű Estefanía mindenben, ami nem vonatkozik Istenre, főleg, mikor szavaiból látom, hogy tökéletesen megérti az igazságot.

A provinciális atya hivatalos látogatást tett ebben a zárdában s megejtette a választásokat. Perjelnőnek azt választották, aki volt, alperjelnőnek pedig az avilai Szent Józsefből hoztunk egyet ide, akit megválasztottak, neve: Szentlélekről nevezett Antonia. Guiomar úrnő ismeri. Nagyon jó lélek.

A zámorai alapítást egyelőre elejtettük s én arra a hosszú útra indulok, amelyet eredetileg terveztem. Már arra is gondoltam, hogy arra utazom, Kegyelmed felé, hogy megcsókolhassam kezeit. Régóta nem kaptam levelet az én Baltasar Alvarez atyámtól, s én sem írok neki. Teszem pedig ezt nem önmegtágadásból – hiszen ebben a pontban semmit sem haladok, sőt azt hiszem, másban sem –, hanem mert annyira túl vagyok terhelve levelezéssel. Ha pedig valamely levél megírására nekem magamnak volna kedvem, sohasem jut rá idő. Áldott legyen az Úristen, akit majd örökre és teljes biztonságban fogunk élvezni! Mert annyi bizonyos, hogy idelent e távollétek, és változások miatt ugyancsak kevés örömet

találunk bármiben is. Várom a véget, s ebben a várakozásban telik el az életem. Azt mondják: szenvedésben, én nem mondhatnám.

Itt a perjelno mesél nekem az én „testőrömről” s nem kevésbé van elragadtatva kedves modorától, mint én. Kérem Kegyelmedet, adja át neki legmelegebb üdvözetemet. Sokat imádkozom érte s Juan Antonio úrért hasonlóképpen. Kegyelmed ne feledjen ki imáiból, az Isten szerelméért, mert nagyon rászorulok. Guiomar úrnő miatt tehát, amint Kegyelmed mondja s ő is hangsúlyozza, nem kell többé aggódnunk. Nagyon szerettem volna tudni valami részletet arról a szerencsés eseményről, amelyről szó van, hogy kivehettem volna a részemet Kegyelmed örömeiből. Adjon a mi Urunk Kegyelmednek, ezen karácsony alkalmából, minél több ilyen örömet! Szívemből kívánom s imádkozom érte.

Ma, szent Tamás ünnepén⁹¹ Bañez atya itt beszédet mondott s oly ékesen adta elő a szenvedés gyümölcseit, hogy minél többet szerettem volna belőle elviselni. Adjon nekem az Úr a jövőben bajokat. Beszédei nagyon tetszettek nekem. Itt perjellé választották, de nem tudni, megerősítik-e. Annyira el volt foglalva, hogy csak igen rövid ideig élvezhettem társaságát. De ha legalább ugyanannyi ideig láthatnám Kegyelmedet, az is nagyon boldoggá tenne. Adja Isten, hogy megtörténjék. Kegyelmednek pedig adjon annyi egészséget és nyugalmat, amennyi szükséges az örök egészség és nyugalom megszerzéséhez! Holnap karácsony előestéje van.

---

⁹¹ December 2. A Szentanya, mint másutt is előfordul, vagy félbehagyta az írást, vagy pedig tévedett, mikor azt 23-áról keltezte.

Kegyelmed méltatlan szolgálója és alattvalója,
Jézusról nevezett Terézia

69. levél

*Egy úrasszonynak.
Valladolid, 1574 decemberében.*⁹²

JHS.

A Szentlélek malasztja legyen mindig Kegyelmeddel!

Nem volt szükséges, hogy Kegyelmed tőlem engedélyt kérjen látogatásához. Mindig kész vagyok nagy tisztelettel fogadni, valahányszor Kegyelmed alkalmat akar nekem arra adni, hogy megcsókolhassam kezeit. Amióta megtudtam, mennyire megérti Kegyelmed a jót, tőlem telhetőleg igyekeztem magamnak megszerezni ezt az örömet. Kérem tehát Kegyelmedet, higgye el, hogy ha szíveskedik idefáradni, igen nagy lesz a boldogságom, éspedig annál nagyobb, minél inkább tetszik olyan órában jönni, amikor hosszabb ideig maradhat. Szent Tamás napján oly kevés volt az idő, hogy szerettem volna, bárcsak más napot tetszett volna választani.

---

⁹² A címzett valószínűleg a Valladolidban lakó Mendoza María grófnőnek családjához vagy ismeretségi köréhez tartozott, s arra kérte a Szentanyát, tűzzön ki számára valami időt, amikor lelki ügyeit megbeszélhetné vele.

Az, amit Kegyelmed említ, inkább növelte volna az örömet, semhogy elvett volna belőle valamit. Nem volt alkalom lelki ügyeket megbeszélni, az összes többit illetőleg pedig csak nagyon is növelte volna.⁹³ Hasonlóképpen kell tennie Kegyelmednek a mi Urunk szolgálataiban is, tekintve, hogy olyan jó vezetésben van része. Világos, hogy Kegyelmed megérdemli azt. Adja a mi Urunk, ne veszítsen azáltal, hogy ennek az ő nyomorult szolgálójának vezetését is elfogadja. Éppen azért gondolja meg jól Kegyelmed, hogy mit akar tenni, mert ha egyszer már elfogadta lelkivezetőnek, akkor tartozik vele önmagának, hogy nem adja ki neki az utat. Minden dologban jó, ha fontolóra vesszük a kezdetet, mert csak úgy lehet jó a vége. Reám nézve csak jó lehet, s így azon a napon, amelyiken tetszik s abban az órában, amely Kegyelmednek megfelel, nagy szerencsének fogom tartani látogatását.

Legyen a mi Urunk mindig Kegyelmednek világossága és vezetője!

Kegyelmed méltatlan szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia

70. levél

*Doña Inés Nieto úrnőnek, Madridba.
Valladolid, 1574. december 28.*

---

⁹³ Homályos részlet, amelyet csak a címzett érthetett.

A Szentlélek malasztja legyen Kegyelmeddel!

Habár eddig nem tettem, ezen túl, biztosítom Kegyelmedet, nem fogom elfelejteni szegényes imáimban a mi Urunk előtt. Nagyon örültem annak, hogy Kegyelmed is gyakorolja a belső imát. Adja a mi Urunk, hogy sok éven át élvezhesse ezt a kegyelmet az Ő szolgálatában, s én remélem is Ő Szent Felségétől, hogy ebben Kegyelmedet semmi sem fogja akadályozni, még ha volna is része bajokban. Mindazok a dolgok, amelyeket e nyomorult életben javaknak neveznek, tisztára ilyen akadályok. Azért is nagy előnyére lesz Kegyelmednek, hogy ez utóbbi években Istenbe volt merülve, s megtanulta a dolgokat a maguk valódi értéke szerint becsülni, és semmibe venni azt, ami hamarosan úgyis elmúlik.

Isabel de Córdoba úrnő több napon át érintkezett e zárdának perjelnőjével, s ez utóbbi igen buzgó léleknek tartja. Én is majd igyekszem módját ejteni, hogy beszélhessek vele.⁹⁴ Azt mondja, hogy közeli rokona Alborno úrnak, s e miatt óhajtottam én, hogy ebbe az itteni zárdába lépjen be. Mivel azonban ez a zárda mostanában jött létre, és Mendoza María grófnő az alapítója, az illető hölgy felvételéhez szükséges, hogy hozzon magával valamekkora összeget. Ő azt mondta nekem, hogy Alborno úr megígérte neki támogatását arra az esetre, ha szerzetbe akar lépni, mire én kifejeztem előtte abbéli nézetemet, hogy ő szívesebben fogja ezt a segít-

---

⁹⁴ A Szentanya itt abba hagyta az írást s mielőtt folytatta volna, beszélt az illetővel.

séget megadni, ha ennek a zárdának lesz tagja. Mert igazán, még ha akarnám, sem vehetném fel őt másképp, nemcsak Mária grófnőre, hanem a nővérekre való tekintetből sem. Mivel ugyanis olyan keveset vehetnek fel s annyi a jelentkező, de meg akkora szükségük van pénzre, nagyon is nagy kárt okoznék nekik, ha nem olyanokat vétetnék fel, akik képesek rajtuk anyagilag segíteni. Azt mondták nekem, hogy van neki fekvőbirtoka, de olyan természetű, hogy azt eladni nem lehet. Ha erre volna mégis valami mód, s még ha kevesebb volna is a hozomány, mint amennyit mások hoznának, én megtennék mindent az ő érdekében, hiszen őszintén óhajtok a kedvére tenni Kegyelmednek és Albornož úrnak, amint-hogy ez kötelességem is. Imáikba ajánlom magamat. Én a magam szegényes imáit arra a célra fogom felajánlani, amelyet Kegyelmed kíván.

A mi Urunk fizesse meg Kegyelmednek a képet! Nagyon is számítok rá. Esedezem, őrizze meg azt számomra nagyon gondosan, mindaddig, amíg majd elkérem! Ezt pedig majd akkor fogom tenni, ha valamelyik zárdánkban több időm lesz, mint most, s így jobban élvezhetem. Legyen olyan jó Kegyelmed, s ne feledjen el engem imáiban! Adja meg a mi Urunk Kegyelmednek mindazokat a lelki kincseket, amelyekért imádkozom Óhozzá! Amen.

Ma Aprószentek ünnepe van.

Kegyelmed méltatlan szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia

71. levél

*Don Teutonio de Braganza hercegnek, Salamancába.
Valladolid, 1575. január 6.⁹⁵*

JHS.

A Szentlélek kegyelme legyen mindig Főméltóságoddal s adjon boldog újesztendőt, amelyet én kívánok, nem különben életszentséget, amelyért esedezem Őhozzá!

Nagyon óhajtottam már levelet kapni Főméltóságodtól, s azt is kívántam, bárcsak újra Salamancában volna, mert nem tudtam, hogy hová írjak. Most pedig nem tudom, lesz-e annyi időm, hogy olyan hosszasan ír hassak, amint szeretném, mert nagyon megbízható küldöncünk van, aki majd elviszi ezt a levelet, de azt nem várathatom sokáig. Hála legyen az Úristennek azért, hogy Főméltóságod jól van. Én egészséges vagyok s mostanában az is voltam, ami nem csekélység ebben a rossz időjárásban.

Ő Szent Felsége fizesse meg Főméltóságodnak, hogy olyan jól intézett el mindent, amire kértem! Igazán úgy látom, hogy a mi Úrasszonyunk, a Szent Szűz Főmél-

---

⁹⁵ A herceg lelkes pártfogója a sarutlanoknak, s a Szentanya alapítási terveket beszél meg vele. Egy grófnő zárdáját szeretné neki odaadni, hogy alakítsa sarutlanná, de ez a terv nem tetszik neki. További útiterveit mondja el. Dicséri Estefanía és Casilda nővéreket, akikről már volt szó.

tóságodat kiválasztotta, hogy pártfogója legyen az Ő Rendjének. Előre örülök annak, hogy nagyobb jutalmat fog tőle kapni, mint amelyet én tudnék kérni, bár azért kérem én is.

A zámorai alapítás egyelőre elmaradt. Egyrészt azért, mert nem volt rá alkalmas idő, tekintve, hogy ez a mostani inkább való arra, hogy meleg vidékeken alapítsunk. Másrészt pedig az, akitől a házat kellett volna megvennünk, kissé nehéz természetű embernek látszik, s most úgy sincs otthon. Azonban még nem szakítottunk vele. Azt is meggondoltam, milyen nehéz a helyzete az olyan szegény zárdának, amelynek alapítója nem tud érte sokat tenni, főleg, ha még kegyúri jogokra is igényt tart. Annyira, hogy én jobbnak tartanám más módon megvásárolni házat. Ehhez azonban több időre van szükség. Ha a mi Urunk azt akarja, hogy az alapítás megtörténjék, majd megadja a módját is.

Igen nagy szívességet tett nekem Főméltóságod azzal, hogy megszerezte nekem azt a bizonyos engedélyt. Ha küldönc akad, kegyeskedjék hozzám juttatni, de külön küldöncöt fogadni nem érdemes.

Torrijos miatt ne búsuljon Főméltóságod, mert az a helység egyáltalában nem volna kedvemre. Csak abban az esetben fogadnám el, ha Főméltóságod azt egyenesen parancsolná. Aztán meg, hogy hozzánk belépjének az ilyenek, akiknek vagyonára rá volnánk utalva, úgyhogy ha nem nekünk valók, nem bocsáthatnók el őket azonnal, az a mi zárdáinkban nem lehetséges.

Sajnálom, hogy Főméltóságodnak fáradozásai nem jártak eredménnyel. De azért én azt hiszem, hogy a mi Urunk majd csak érvényre juttatja Főméltóságodnak szavait, ha nem is látható mindjárt az eredmény. Adja

a mi Urunk, hogy a római ügy sikeresen végződjék. Nagyon imádkozom ezért, feltéve, hogy a dolog az Ő dicsőségére szolgálna. Márpedig arra fog szolgálni, ha Ő maga intézi, hiszen annyit imádkoznak érte.

Nem tudom, mit mondjak arról a zárdáról, amelyet a grófnő akar alapítani. Sokat beszélnek nekem róla. De én mondhatom Főméltóságodnak, hogy szívesebben alapítanék négy más női zárdát, mintsem hogy beleneveljem ezeket a jó lelkeket, akármennyire szentek legyenek is, a mi Rendünk szellemébe. Ugyanis az újak, akik nálunk kezdik, két hét alatt hozzáalakulnak a mi életmódunkhoz, mert nincs más dolguk, mint utánózni azokat, akik már bent vannak. Kettővel beszéltem Toledóban s látom, hogy jók. De más a szellemük, s én nem merném őket magamra vállalni, mert nézetem szerint ők inkább a szigor és a vezeklés útján járnak, mint az imádságén és az önmegtágadásén. Értem: általában véve. Ha azonban az Úristen úgy akarná, majd igyekszem több értesülést szerezni, tekintve, hogy Főméltóságodnak tetszik az eszme.

Igen nagy szerencse, hogy az őgróf annyira Főméltóságod pártján van, mert ez igen fontos dolog. Adja az Úr, hogy megkapjuk a jó hírt! Mert ami az itteni dolgokat illeti, tekintve, hogy Főméltóságod karolta fel őket, remélem, hogy minden sikerülni fog. Nekem most már nem kell azzal fáradnom, hogy olyan leveleket írjak, amelyek árthatnának Olea atyának, tekintve, hogy Főméltóságodnak kell a leveleket elküldenem. Sajnáltam a dolgot, mert sokkal tartozunk neki. Nézetem szerint a leveleket, amelyeket én küldtem, más kézbe juttatták. Lehet, hogy a segóviai perjelnő követte el a szórakozottságot s azt hihette, hogy a dolog nem fontos. Azért

örülök, hogy tudom, milyen úton-módon kell szükség esetén intéznem a dolgot.

Annak is örültem, hogy Főméltóságodnak volt alkalma szóba hozni ezeket az én utazásaimat. Annyi bizonyos, hogy egész életemben ez a dolog rám nézve a legfárasztóbb volt s legtöbb szenvedéssel járt. Hozzá pedig még azt is kell látnom, hogy mások rossznak tartják. Igen sokszor gondoltam már, mennyivel jobb volna nekem szépen megmaradnom a magányomban s nem lenne az ellenkezőre kötelezve generálisi parancs által. Viszont máskor, ha azt látom, milyen hűségesen szolgálják az Úristent ezekben a zárdákban, akkor keveset törődöm azzal, hogy mit beszélnek. A fő az, hogy Ő Szent Felsége segítsen megtennem az Ő akaratát.

Mondom Főméltóságodnak, hogy ebben a házban vannak lelkek, amelyekért majdnem állandóan vagy legalább is igen sokszor dicsóítem az Urat. Estefanía is kiváló lélek s nézetem szerint igazán szent, de azért a Fogantatásról nevezett Casilda nővér még inkább bámulatba ejt, mert igazán olyan, hogy sem külső viselkedésében, sem belső, lelki életében nem találok semmi kifogásolnivalót. Ha az Úristen megőrzi, nagy szentté kell lennie, mert kézzelfogható, hogy Ő Szent Felsége működik benne. Nagyon kiváló s ifjúkorához képest meglepő tehetségei vannak, az imának pedig magas színvonalán van. Ezt a kegyelmet az Úr mindjárt beöltözésekor adta meg neki. Olyan vidám és olyan alázatos, hogy igazán csodálni lehet. Mindketten azt üzenik, hogy nagyon buzgón fognak Főméltóságodért imádkozni.

Nem akartam, hogy Casilda írjon Főméltóságodnak, nem pedig azért, mert igen vigyázunk, nehogy úgy tűnjön, hogy nagyra becsüljük őt. Nem mintha erre nála szükség

volna, mert annyira gyermekded, hogy beillenék egy második fráter Juniperusnak. Nem akarom, hogy Főméltóságod fontosságot tulajdonítson olyasminek, amit magunkfajta kis nőcskék mondhatnak. Van jó lelkiatyja, aki buzdítja és felvilágosítja s van Istene, aki szereti.

Ami Madridot illeti, nem tudom, mit jelentsen a dolog, de bár belátom, mennyire érdekünk volna, hogy ott zárdánk legyen, valami sajtósági idegenkedéssel tölt el. Bizonyára kísértés az egész. Még nem kaptam meg Covarrubias perjelnek levelét. Nehéz volna alapítani a megyéspüspök engedelmével, mert az én engedélyező okiratom ezt feltétel gyanánt köti ki. Ugyanezt kívánja meg a királyi tanács is. Igaz, hogy ha csak ezeken múlnék, megkapnánk az engedélyeket. Irányítsa a dolgot maga az Úr!

Én innen Háromkirályok ünnepe után távozom. Avilába utazom Medinán keresztül, ahol legfeljebb egy-két napig maradok. Avilában szintén rövid ideig tartózkodom, s onnét Toledóba megyek. Szeretném befejezni azt a veasi alapítást. Akárhon leszek is, ahányszor csak küldöncöm akad, mindig írok Főméltóságodnak. Az Isten szerelmére kérem, imádkozzék értem!

Ő Szent felsége fizesse meg Főméltóságodnak a sok jószágot, amivel salamancai nővéreinket elhalmozza. Nagy kegyelem ez reájuk nézve, mert bővében vannak a bajoknak. Nagyon szeretnék arra kerülni, de mivel nincs az én alapító utamon, sajnálattal le kell mondanom róla. Ha csak nem parancsolják meg nekem, nem tehetem meg, mert nekem alkalmazkodnom kell ahhoz, amit lelkivezetőim mondanak.

Azt hiszem, ha a háztulajdonosnak valamivel többet fizetnek, az meg fog elégedni. Mert a telek kitűnő

s meg van az előnye, hogy tovább terjeszkedhetnek. Míg ellenben az, amelyet Főméltóságod említ, azt hiszem, kissé félreesik. A templom is igen szép. Egyszóval, fő a telek, mert ha az épületeket le is kellene rontani, azzal sem törődnek sokat. Szíveskedjék Főméltóságod a rektor atyával együtt mindent jól megfontolni s úgy kezelni az ügyet, mint Miasszonyunk érdekét, s azután annak megfelelően fogunk eljárni. Azonban akár így legyen, akár úgy, azt szeretném, hogy a döntést halasztsák el arra az időre, amikor Veasból hazajövök, nehogy valami újdonság csússzék be. Ha csak lehetséges, áprilisa visszatérek.

Főméltóságod gyarlóságain egyáltalában nem csodálkozom. Én magam is tele vagyok velük, bár már régóta nem volt alkalmam annyi magányt élvezni, mint itt. Ez igen nagy vigasztalás volt számomra. Adja meg az Úr ezt a lelki örömet Főméltóságodnak is. Imádkozom érte. Amen. Abból, amit Főméltóságod mond, azt látom, hogy Medina atya nagyon túloz. Valamit hallottam erről és a többiről is. Mivel azonban én hálás vagyok irányában, s ő annyira buzgó, elnézem neki, hogy olyanokat állít, amik teljesen ellenkeznek a természetemmel.⁹⁶ Mindamellettt óvatos leszek. A perjelnő nagyon kéri Főméltóságod imáit, s most, hogy tudja, kivel van dolga, igen sajnálja, hogy látogatása alkalmával nem értette meg, mekkora kitüntetés volt az reá nézve.

---

⁹⁶ Medina professzor sajátságos ember. Hol lelkesedik a Szentanyáért, hol meg szidja-hordja azért, hogy annyit utazik és még sok egyébért, ami az ő agyában szülemlett meg.

Ma január 6-a van.

Főméltóságod méltatlan szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia

72. levél

*Don Alvaro de Mendoza püspöknek, Avilába.
Veas, 1575. május 11.⁹⁷*

JHS.

A Szentlélek kegyelme legyen mindig Nagyméltóságoddal!

Napról-napra jobban belátom, mekkora kegyelme a mi Urunknak, hogy megérteti velem a szenvedésnek nagy értékét. Ez arra segít, hogy nyugodtan fogadjam azt a kevés örömet, amely ezen életben található. Olyan rövid ideig tart.

Értesítem Nagyméltóságodat arról, hogy már-már készültem ezt a nyarat Avilában vagy pedig Valladolidban tölteni, mikor ide jött Gracián atya, aki a

---

⁹⁷ A Szentanya időközben leutazott Veasba, amelyről tévesen azt hitte, hogy még Castillában van, nem pedig Andalúziában, hol neki nem lett volna szabad alapítania. Ott találkozott először életében Gracián atyával, a fiatal provinciálissal, ki egészen megnyerte becsülését. Erről ír, nemkülönben Julián de Avila önfeláldozó szívességéről.

nuncius megbízásából az andalúziai rendtartománynak főnöke. Az utóbbi küldte őt oda a bréve megérkezése után. Nekem annyira jónak és kiváló embernek látszik, hogy nagyon szeretném, ha elmehetne Nagyméltóságodhoz kézcsókra. Tudni óhajtanám ugyanis, vajon nem tévedek-e megítélésében. Ő maga is óhajtaná megtenni ezt a tisztelgést, mert elmondtam neki, milyen nagy pártfogója Nagyméltóságod a mi Rendünknek. Nagyon örültem, mikor láttam, mennyire jó ember.

Egyszóval, mi útnak indulunk Sevilla felé a jövő hétfőn. Ötven mérföldnyire van innét. Én hiszem, hogy Gracián atya nem akart engem erre az útra kényszeríteni, de annyira óhajtotta, hogy ha nem tettem volna meg, aggályaim támadtak volna. Az lett volna az érzésem, hogy nem jártam el az engedelmesség szellemében. Márpedig azt mindig kívánom megtenni. Nekem nehezemre esett, s egyáltalában nem volt kedvemre ebben a hőségben utazni s a nyarat Sevillában tölteni. De hát mindez mellékes, a fő, hogy a dolog Istennek szolgálatára történjék. Kérem Nagyméltóságod áldását, s ne feledjen el engem imáiban!

Onnét bizonyára lesz majd küldönc, úgyszólván írhatok majd Nagyméltóságodnak. Mert itt, ezen a félreeső helyen nem igen akad. Adjon a mi Urunk Nagyméltóságodnak jó egészséget! Mindig ezért imádkozom. De Julián de Avila atya is ugyanezt teszi. Nagy segítségemre van. Csókoltatja Nagyméltóságod kezeit. Sokat gondolunk Nagyméltóságodra és az avilai Szent József zárda nővéreire. De meg arra is, hogy milyen jól érezném magamat ott. Szolgáljon mindez az Úristen dicsőségére, s Ő őrizze meg Nagyméltóságodat, sokkal inkább, mint engem.

Ma van Urunk mennybemenetele ünnepének előestéje.

Nagyméltóságod méltatlan alattvalója,
Jézusról nevezett Terézia

Hála Istennek eddig egészséges voltam, és pedig jobban a szokottnál.

73. levél

*A sarutlan nővérek perjelnökének, Medinába.
Veas, 1575. május 12.⁹⁸*

JHS.

A Szentlélek kegyelme legyen Tisztelendőségeddel,
kedves leányom!

Hála Istennek, megérkeztek az Ön levelei, már nagyon vágyódtam utánuk. Ebből is látom, hogy Önt jobban szeretem, mint más közeli rokonaimat.⁹⁹ Mindig rövideknek találok leveleit. Nagyon örülök, hogy egészséges, s kérem az Urat, hogy továbbra is az maradjon.

---

⁹⁸ Elragadtatással ír Gracián atyáról. A sevillai és a caravácai alapításokról. Ambrosio Mariano atya, akiről szó van, a Rend egyik oszlopos tagja. A nuncius Ormaneto, a sarutlanok nagy pártfogója. [A legfrissebb spanyol kritikai kiadás szerint a levél címzettje Isabel de Santo Domingo anya, Segóviából.]

Viszont nagyon sajnálom Önt amiatt a szokásos fájdalmi miatt, amelyek nehezítik amúgy is súlyos hivatalos teendőit. Úgy látom, ez a baj annyira gyakori mostanában, hogy nem szabad gyógykezelés nélkül hagyni. Az Úr segítse rá, hogy kigyógyuljon!

Ó drága anyám, bárcsak velem lehetett volna ez utóbbi napokban! Mit nem adtam volna érte! Higgye el – minden túlzás nélkül mondom –, hogy ezek voltak életem legszebb napjai. Ugyanis több mint húsz napot töltött itt Gracián atya. Biztosítom, hogy bár sokat voltam vele, még mindig nem vagyok képes teljesen felfogni ennek az embernek nagy értékét. Nézetem szerint tökéletes, s számunkra olyan jó, hogy ilyet nem is tudtunk volna kérni az Úristentől. Tisztelendőséged és a többiek nem tehetnek jobbat, mintha esdve kérik az Úristent, adja őt nekünk előljáróul. Akkor azután én letehetném e zárdák kormányzatának gondját. Mert annyi tökéletességet, annyi szelídséggel párosítva én még sohasem láttam. Az Úristen tartsa őt kezében és őrizze meg! Igazán semmiért sem adnám, hogy láthattam s annyit beszélhettem vele.

Mariano atyát kellett itt megvárnia, s mi valamenynyien örültünk, hogy az késlekedett. Julián de Avila egészen belészeretett. Csodálatosan prédikál. Hiszem, hogy nagyot haladott azóta, hogy Ön látta, mert igen nagy szenvedéseken ment át, s azok bizonyára előre segítették.

Az Úristen úgy intézte a körülményeket, hogy ha Ő akarja, jövő hétfőn utazom el Sevilla felé. Diego atyának majd részletesen megírom, hogy miként.

---

⁹⁹ María Bautista unokahúga volt a Szentanyának. Ő az a María de Ocampo, akitől a sarutlan reform gondolata kiindult.

A vége a dolognak az lett, hogy ez a zárda tényleg Andalúziában van, s mivel Gracián atya ennek a tartománynak főnöke, anélkül, hogy tudtam volna, az ő fennhatósága alá kerültem, s így jogában volt nekem parancsolni. Hozzájárul ehhez az is, hogy már indulóban voltunk Caraváca felé, mivel a lovagrendek tanácsa megadta az engedélyt. Kitűnt azonban, hogy az engedély semmit sem ér, s így elhatároztuk, hogy azonnal megejtjük a sevillai alapítást. Nagyon örültem volna, ha Önt vihettem volna magammal, de eltekintve más nehézségektől, az ön zárdája tönkre menne, ha Ön most eltávoznék onnét.

Azt hiszem, hogy Gracián atya, mielőtt ide visszatérne, meg fogja Önt látogatni. Mert a nuncius küldött érte, s mire Ön megkapja ezt a levelet, ő Madridban lesz. Én a szokottnál sokkal jobb egészségben vagyok, sokkal jobban, mint voltam arrafelé. Mennyivel kellemesebben tölthetném a nyarat Tisztelendőségednél, mint abban a forró Sevillában. Imádkozzék értünk az Úrhoz s imádkoztasson a nővérekkel is! Tiszteltetem őket.

Sevillából könnyebben fog akadni küldönc, s onnét részletesebben fogunk írni. Azért legyen most ennyi elég. Csak azt az egyet még, hogy tiszteltetem a rektor atyát és a licenciátust. Mondja el nekik a történeteket, s hogy imádkozzanak értem! Tiszteltetem a nővéreket! Isten tegye Önt szentté!

Ma Urunk mennybemenetelének ünnepe van.

Jerónimó nővér tisztelteti, Sevillába viszem öt másikkal, akik mind igen kiválóak, akit pedig perjelnöknek viszek oda, az nagyon is alkalmas erre a hivatalra.

Tisztelendőséged szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia

Nem értem, miért siet annyira Juana Bautista nővér fogadalmának letételével. Hagyja még, hiszen nagyon fiatal. De ha Ön másképp gondolja a dolgot s meg van vele elégedve, akkor, ám miattam, bocsássa fogadalmra. Én azonban jobbnak tartanám, ha hosszabb ideig tennék próbára, mert nekem úgy látszott, hogy beteges.

74. levél

*Egy Avilában lakó ismeretlen személynek.
Sevilla, 1575. június 4.¹⁰⁰*

JHS.

A Szentlélek malasztja legyen mindig Kegyelmeddel!

Nagy előny, ha az embernek szükség esetére olyan kiváló letéteményese van, mint Kegyelmed. Most éppen nagyon meg vagyok szorulva, s azért kérem, szíveskedjék az Önnél levő pénzből De Julián de Avila úrnak annyit adni, amennyit adhat, hogy visszatérítse azt a kölcsönt, amelyet az utazás költségeire vett fel. Ez a levél szolgáljon Kegyelmednek sajátkezű aláírással

---

¹⁰⁰ A címzett valami bizalmas embere a Szentanyának, akinél kisebb pénzüsszegeket helyezett letétbe. Most arra kéri, hogy azokból térítse meg Julián de Avila útiköltségeit. Ez utóbbi kísérte őt Veasba és Sevillába.

megerősített nyugtatványul. Imádkozzék Kegyelmed értem, amint én is teszem Önért, bár rossz vagyok. Ugyanerre kérje meg Daza mester urat is, nemkülönben az én kedves nővéremet, Catalina úrnőt.

Nagyon egyedül érzem magamat itt, távol az olyan jó baráttól, mint Kegyelmed. De hát ilyen ez a földi élet. Ha nem mennék annyira elszántan elébe a szenvedésnek, bizony nehezemre esnék. Adja meg az Úr Kegyelmednek azt a boldogságot, amelyet szívemből kívánok s hozzá nagy életszentséget!

Kelt 1575. június 4-én, a sevillai Szent József zárdában.

Kegyelmed méltatlan szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia

75. levél

*Juan Bautista Rubeo
kármelita generális atyának, Rómában.
Sevilla, 1575. június 18.¹⁰¹*

---

¹⁰¹ Gyermeeki szeretetéről biztosítja. Magyarázza, miképpen tévesztette el a veasi alapítást. Mentegeti Gracián és Mariano atyákat, akikre a generális azért neheztel, mert a vizitátor megbízásából, tőle, a rendfőnöktől függetlenül járnak el. Dicséri a sarutlanok mintaszerrű életét. Rubeo és Rossi ugyanaz a név, az előbbi a spanyol alakja, az utóbbi az olasz. A Szentanya leveleiben mind a kettő előfordul.

A Szentlélek kegyelme legyen mindig Méltóságoddal!

A múlt héten hosszan írtam Méltóságodnak, s ugyanazt a levelet két példányban, két különböző úton küldtem el, mert nagyon óhajtom, hogy kezébe kerüljön. Tegnap, június 17-én két levelet adtak át nekem Méltóságodtól. Már nagyon is vártam őket. Az egyik októberről, a másik januárról volt keltezve. Habár tehát nem hoztak olyan jó híreket, mint szerettem volna, azért mégis nagyon örültem nekik, különösen, mivel azt láttam belőlük, hogy Méltóságod jó egészségnek örvend. Adja ezt meg továbbra is a mi Urunk! Ezt kívánják összes leányai, és ezért imádkoznak Méltóságodnak ezekben a zárdáiban. Mindennap külön imádkozunk értre a kóruson, de ezen felül is meg teszik ezt valamennyien, mivelhogy jól tudják, mennyire szeretem én Méltóságodat. Nem lévén más atyjuk, gyöngéden ragaszkodnak Méltóságodhoz, s ez magától értetődik, mert nincs nekünk másunk ezen a világon. S miután valamennyien annyira boldogok, nem győznek eléggé hálálkodni Méltóságodnak, akinek ezt a boldogságot köszönik.

Írtam Méltóságodnak a veasi alapításról, s arról is, hogy Caravacában is óhajtanak egyet. Meg is adták hozzá az engedélyt, de olyan föltételekhez kötve, hogy azt nem fogadhattam el. Újra kértük tehát, olyan alakban, mint amilyen a veasi, vagyis hogy a zárda Méltóságod joghatósága alá tartozzék. Így lesz a többi is mind, ha Isten is úgy akarja. Ugyancsak azt is megírtam Méltóságodnak, hogy miért jöttem Sevilába alapítani. Adja a mi Urunk megérnem, hogy elsimuljanak a sarutlanok nehézségei,

s ne okozzanak többé Méltóságodnak bosszúságot. Biztosítom Méltóságodat, hogy én, mielőtt Veasba mentem volna, alaposan megtudakoltam, vajon nincs-e Andalúziában. Mert ha azt mondták volna, hogy igen, már csak azért sem mentem volna oda, mert nekem az a nép sehogy sem tetszik. S valóban tény, hogy Veas nincs Andalúzia területén, hanem csak függésben van tőle. Azt csak akkor tudtam meg, mikor a zárda már több mint egy hónap óta meg volt alapítva. Mivel tehát akkor a nővérekkel együtt benne laktam, nem tartottam volna célszerűnek azt elhagyni. Ez volt egyik oka annak, hogy idejöttem. Azonban utamnak fő célja, mint azt Méltóságodnak is megírtam, az volt, hogy megértssem ezeknek az atyáknak nehézségeit. Mert ők ugyan mentetetik a maguk álláspontját, s meg vagyok róla győződve, hogy hű fiai Méltóságodnak és semmi áron sem akarnák megharagítani, de azért nem vagyok képes őket nem hibáztatni. Most már úgy látszik, ők is kezdik belátni, mennyire jobb lett volna más úton-módon intézni a dolgot és nem vonni magukra Méltóságod neheztelését. Sokat vitatkoztam, különösen Marianóval, aki igen élénk természetű. Mert Gracián olyan, mint egy angyal, s ha ő rajta egymagán múlik a dolog, akkor minden másképp történt volna. Ide azért jött, mert Baltasar atya, a pastránai perjel küldte. Biztosítom Méltóságodat, ha ismerné, büszke volna arra, hogy ilyen fia van. Amint-hogy tényleg hű fia: ezt igazán állíthatom, nemcsak ő, hanem Mariano is az.

Ez a Mariano igen erényes és vezeklő ember, s nagy tehetsége közismert. Annyi bizonyos, hogy csakis Isten dicsősége és a Rend érdeke lebegett szemei előtt, csakhogy, amilyen heves természetű, túllőtt a célon

és oktalanságot követett el. Nagyravágyást nem látok benne. Azonban, amint Méltóságod is mondja, maga az ördög kevergeti ezeket az ügyeket, s ez a jó Mariano atya olyan szavakra ragadtatja magát, amelyeknek súlyával nincs tisztában. Én magam is sokszor szenvedtem tőle, de mivel látom, hogy erényes, túlteszem magamat az ilyen dolgokon. Ha Méltóságod hallaná mentegetőzésüket, hiszem, hogy megbocsátana nekik. Ma például azt mondta nekem, hogy nem nyugszik addig, amíg nem borulhat Méltóságod lábai elé. Azt pedig úgyis megírtam már Méltóságodnak, mennyire kértek engem mindketten, írjak Méltóságodnak s mentsem ki őket, mert ők nem merik megtenni. Most tehát nem is mondok mást, mint ami a kötelességem, s amit már amúgy is megírtam.

Először is szíveskedjék Méltóságod elhinni, hogy az összes sarus atyákat együttvéve semmibe se veszem, ha csak érinteni merik is Méltóságod ruháját. Ez így van, s az én szememet sérti meg az, aki Méltóságodnak bármi kevés kellemetlenséget okoz. Ők se nem látták, se nem fogják látni ezeket a sorokat, csupán annyit mondtam Marianónak, hogy ha ők engedelmesek lesznek, akkor biztos vagyok benne, hogy Méltóságod meg fog nekik bocsátani. Gracián nincs itt, mert a nuncius magához hívatta, amint arról értesítettem Méltóságodat. Kegyeskedjék elhinni, ha én azt látnám, hogy ők engedetlenek, szóba se állnék többé velük. Tény azonban, hogy még én sem vagyok Méltóságodnak jobb gyermeke, mint amilyeneknek ők mutatják magukat.

Hadd mondjam meg mostan az én alázatos véleményemet. Amennyiben bohóság találna lenni, bocsássa meg Méltóságod. Ami azt a kiközösítési ügyet illeti, amelyről Gracián a madridi udvarból írt Mariano

atyának, az a következő: Angelus atya, a tartományi főnök közölte Graciánnal, hogy nem maradhat a zárdában, mert ki van közösítve, mire ő édesatyja házába ment. Mikor ezt a nuncius megtudta, magához hívatta Angelus atyát s nagyon megszidta. Személyes sértésnek vette, hogy olyanokat, kik az ő parancsára vannak ott, kiközösítetteknek mondanak, s kijelentette, hogy ha valaki megtalálja ismételni ezt az állítást, azt meg kell büntetni. Erre Gracián atya azonnal visszament a zárdába, most is ott van s a királyi udvarban tart szentbeszédeket.

Jóságos Atyám és Uram, nem olyan most a helyzet, hogy helyén volna a szigor. Ennek a Graciánnak van egy fivére, aki a király személyes titkára s nagy kegyben áll uránál. Maga a király pedig, amint megtudtam, nagyon is hajlandó a reformot pártfogásába venni. Maguk a sarusok is azt mondják, hogy nem értik, miképpen bánhat Méltóságod ilyen módon olyan erényes emberekkel. Ők szeretnének érintkezni a kontemplatívokkal [t. i. a sarutlanokkal], mert látják erényeiket, Méltóságod pedig ezzel a kiközösítéssel ebben akadályozza őket. Egészen másképpen beszélnek Méltóságod előtt, mint itt. Elmennek az érsekhez, s azt mondják neki, hogy nem mernek büntetni, mert az illetők azonnal Méltóságodhoz fordulnak. Sajátságos emberek ezek. Én, jó Uram, nézem az egyiket és látom a másikat, s az Úristen tudja, hogy igazat mondok: a legengedelmesebbek mégiscsak a sarutlanok, s azok is lesznek mindig. Méltóságod odaát nem látja azt, ami itt történik: én látom, s előadom az egészet, mert ismerem Méltóságod életszentségét és tudom, mennyire barátja az erénynek.

A mi bűneinkért a rendi állapotok errefelé olyan szomorúak, hogy amióta az itteni sarus kármelitákat

látom, azóta a kasztíliaiakat igen jóknak tartom. Hiszen már azóta is, hogy itt vagyok, egy igen szomorú eset történt. A rendőrség ugyanis fényes nappal két szerzetest talált egy rossz házban, s mint foglyokat, nyilvánosan vezette őket végig az utcákon. Ez igen nagy hiba volt. Nem csodálkozom azon, hogy vannak emberi gyarlóságok, de azért a becsületbe még sem volna szabad így belegázolni. Ez azóta történt, hogy utoljára írtam Méltóságodnak. S mégis azt mondják, milyen jó volt, hogy elfogták őket.

A sarusok közül egyesek eljöttek hozzám látogatóba. Nekem tetszettek, s főleg a perjel igen jó ember. Azért jött, hogy mutassam meg neki azt a felhatalmazást, amelynek alapján a zárdát alapítottam. Másolatot kívánt róla. Mondtam neki, hogy ne indítson ellenem pert, mert láthatja, hogy volt jogom alapítani. Hiszen az utolsó felhatalmazásban, amelyet nekem Méltóságod latin nyelven az után adott, hogy eljöttek a vizitátorok (minden megszorítás nélkül), engedélyezi, hogy bárhol is alapítsak. Így értelmezték azt a hittudósok. Méltóságod abban semmit sem határoz meg, sem országot, sem határvonalat, hanem egyszerűen azt mondja, hogy mindenütt. Sőt, mi több, olyan parancsot ad, amely többre kötelez, mint ami erőmtől telik, tekintve, hogy már öreg vagyok és kimerült. Nem is számítom azt a fáradságot, amelyet a Megtestesülés kívánt meg tőlem. Sohasem vagyok egészséges, de nem is kívánom, hogy az legyek. Az után azonban vágyódom, hogy bárcsak kiszabadulnék már végre ebből a földi száműzetésből, bár az is igaz, hogy az Úristen mindennap kiváló kegyelmekkel halmoz el. Áldott legyen mindenért!

Ami azokat az újonnan fölvetett szerzeteseket illeti, beszéltem a dologról Marianóval. Azt mondja, hogy ez a Piñuéla csalárd módon vette fel a rendi ruhát. Elment ugyanis Pastránába, s azt mondta, hogy őt Vargas atya, az itteni vizitátor öltöztette be, s később kiderült, hogy saját maga öltöztette be magát. Egy idő óta azon vannak, hogy ezt az atyát elbocsássák, s meg is fogják tenni. A másik már nincs náluk.

Az itteni zárdákat Vargas vizitátor parancsára alapították, az ő apostoli joghatósága alapján. Itt ugyanis az a felfogás, hogy az egyház reformnak legjobb eszköze az, ha sarutlan kármelita zárdák vannak errefele. Így az apostoli nuncius is a reform céljából adta meg Jézusról nevezett Antonio atyának a zárdaalapítási engedélyt, amikor mint vizitátort küldte ide. Ő azonban eléggé tapintatos volt, hogy semmit sem tett, amíg meg nem kapta Méltóságod engedélyét is. S ha mostanában itt lett volna Jézusról nevezett Terézia, akkor talán jobban vigyáztak volna erre. Ha előttem beszéltek volna olyan zárdaalapításról, amelyhez Méltóságod nem adta meg az engedélyt, én azonnal bátran szembeszálltam volna velük. Ebben a pontban igen okosan járt el Pedro Fernández atya, az ottani (a castiliai) vizitátor, - s ezért hálás is vagyok neki – tudniillik igyekezett elkerülni Méltóságod megbántását. Ellenben az itteni (az andalúziai) sok felhatalmazást adott ezeknek az atyáknak s kérte őket, hogy használják fel. Ha Méltóságod ezeket láthatná, megértené, hogy nem hibáztak annyira. Azt mondják például, hogy Gaspar atyát sohasem akarták felvenni, sem vele barátságot tartani, bármennyire is kérte őket, s másokat sem, s hogy azt a zárdát, amelyet a sarusoktól elvettek és nekik adtak, mindjárt visszaadták.

Ily módon sok mindent mondanak saját mentségükre, amiből azt látom, hogy nem cselekedtek rosszakaratból. Ha pedig nézem azt a sok szenvedést, amelyben részük volt, s azt a vezeklő életet, amelyet folytatnak, igazán belátom, hogy buzgón szolgálnak Istennek. Annál jobban fáj tehát azt tudnom, hogy Méltóságod megvonja tőlük kegyeit.

A zárdákat a vizitátor alapította és szigorúan meghagyta nekik, hogy nem szabad azokat elhagyniuk. A nuncius pedig felhatalmazást adott Graciának a reformálásra, s megbízta azzal, hogy ügyeljen a sarutlanokra. Méltóságod pedig maga is mondja, hogy alkalmazkodni kell a vizitátorok rendeleteihez, s amint Méltóságod jól tudja, ugyanezt parancsolja a Szentatya abban a brevéjében, amelyben fölmenti őket hivataluktól. Azért nem is értem, hogyan lehetne most mindent visszacsinálni. Ezen kívül pedig azt mondják, hogy van a mi Szabványainknak egy éppen erre a dologra alkalmazható pontja, amely szerint minden rendtartományban kell, hogy reformált testvérek legyenek. Hogy az egész Rend volna reformálva, azt itt ugyan senki sem gondolja, ellenben ezeket szenteknek tartják, akármilyenek legyenek is egyébként. S valóban igen kiválóak, nagyon ájtatosak, vannak köztük előkelő származásúak, egyetemet végzettek, és pedig – nem tudom biztosan, hogyan mondják – egyesek a jogból, mások a hittudományokból. Vannak köztük kiváló tehetségek.

Az itteni házban, továbbá a granadaiban és a péñuélaiiban, mint mondják, ha jól emlékszem, összesen többen vannak hetvennél. Nem tudom elképzelni, hogy mi legyen ezekből, s hogy mit szólna hozzá a világ, ha feloszltnák őket, tekintve, hogy olyan magas

véleményt táplál róluk. Azt hiszem, azt drágán fizetnék meg valamennyien. Mert a király nagyra becsüli őket, az itteni érsek pedig azt mondja, hogy ők az egyedüli igazi szerzetesek. Most kiléptetni őket a reformált rendből? Higgye el, Méltóságod, hogy ha a világ minden igazsága az Ön részén volna is, ebben a pontban mégsem adnának Önnek igazat. Vagy pedig megvonni tőlük Méltóságos pártfogását? Azt sem ők nem akarják, sem Méltóságod nem tenné jól, sem pedig nem szolgálna Isten dicsőségére. Ajánlja Méltóságod az egész ügyet Istennek, s mint igazi atya, feledje a múltat! Méltóságod, aki olyan hű szolgálja a Boldogságos Szűznek, gondolja meg, milyen rossz néven venné Ő, ha Méltóságod kitagadná azokat, akik arcuk verejtékében igyekeznek felvirágoztatni az Ő Rendjét. A dolgok olyan pontra jutottak, hogy itt nagy óvatosságra van szükség [...]¹⁰²

76. levél

*Doña Inés Nieto úrnőnek, Madridba.
Sevilla, 1575. június 19.*¹⁰³

JHS.

A Szentlélek malasztja legyen mindig Kegyelmeddel!

---

¹⁰² A többi elveszett.

¹⁰³ Kéri, küldje el azt a neki szánt képet, amelyről a 69. levélben volt szó. S ugyancsak szóba hozza az abban tárgyalt jelölt ügyét, akinek felvételét kérték elegendő hozomány nélkül.

Nem felejtettem el, hogy Kegyelmed olyan jó volt nekem ajándékozni egy Szűzanya-képet. Bizonyára igen szép lehet, mert Albornoz úr meg van vele elégedve. Azért kérem Kegyelmedet, szíveskedjék azt odaadni Gracián atya küldöncének, a Tisztelendő atya magára vállalta, hogy majd hozzám juttatja.

Nem fogom elfelejteni, imádkozni azért, hogy az Úristen fogadja pártfogásába Kegyelmedet és Albornoz urat. Mivel utolsó levele óta már hosszabb idő múlt el, nem tudom, vajon történt-e valami intézkedés abban az ügyben, amelyről Kegyelmed nekem Valladolidba írt.

Én egészséges vagyok, hála Istennek, s ez az éghajlat, ahová engedelmességből jöttem, jót tesz nekem. Kívánom, Kegyelmednek is legyen meg és maradjon is meg a jó egészsége, s hogy folyton előrehaladjon azon a jó úton, amelyet a mi Urunk szolgálatában elkezdett.

Adja Ő Szent Felsége, hogy nagyon előrehaladjon, s mentse ki Kegyelmedet a királyi udvar zűrzavarából.¹⁰⁴ Habár az is tény, hogy ha valaki igazán szereti Istent, azt semmi sem zavarja meg.

Ma június 19-e van. Kelt a mi dicső Szent József atyánk sevillai zárdájában.

Kegyelmed méltatlan szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia

---

¹⁰⁴ Királyi udvaron akkor nemcsak a királyi palotát értették, hanem egész Madrid városát is.

77. levél

*Antonio Gaytánnak, Albába.
Sevilla, 1575. július 10.¹⁰⁵*

JHS.

A Szentlélek malasztja legyen Kegyelmeddel,
kedves zárdaalapítóm!

Az öszvérhajcsár csak tegnap érkezett meg. Adja Isten, hogy a licenciátus küldje el a dolgot, amint azt annyira megígérte. Újra meg fogom neki írni, hogy engem nagyon aggaszt az a küldemény. A borítékban küldök két aranyat a perjelnöknek, azzal, hogy fizesse ki a többletet. Most már gazdagok vagyunk, habár az is igaz, hogy szükségét sohasem szenvedtünk, kivéve abban az egy esetben, mikor Önnek innét haza kellett utaznia.

Az érsek eljött hozzánk s megtett mindent, amire kértem. Ad nekünk gabonát, pénzt és sok jóindulatot. A betlehemi zárdával és templommal minduntalan előhozakodnak, s nem tudom, hogy majd mit teszünk. Egyéb-ként minden jól megy, ne aggódjanak miattunk. Mondja meg a nővéreknek és az én húgomnak, hogy mindaddig, amíg nem tudok nekik valami jó hírt mondani az atyákról, nincs kedvem levelet írni! Kegyelmed azonban

---

¹⁰⁵ Julián de Avila és Gaytán egészen Sevilláig kísérték a Szentanyát alapító útján. Onnét hazamentek. Az utóbbi sietett, mert aggódott kisleánya miatt, kit dajkájaival hagyott otthon, ezért csipkedi a Szentanya.

ne mulasszon el magáról életjelet adni, hiszen tudja, mennyire örülök leveleinek.

Egészségesek vagyunk, úgy én, mint a nővérek és a perjel nő. Hőség ugyan van, de itt könnyebb elviselni, mint az albínoi vendéglőben. Az udvarunk fölött ponyva van kifeszítve, ami nagyon kellemes. Azt már megírtam Önnek, hogy Caraváca számára is kaptunk ugyanolyan engedélyt, mint amilyen a veasi. Mivel tehát Kegyelmed szavát adta, most azután adjon valami eszközt is hozzá. Mert annyit mondhatok, hogy ha az alapítók¹⁰⁶ nem hozzák el személyesen a nővéreket Segóviából, akkor az egész alapítás abbamarad. Mindaddig, amíg nem látjuk, hogy milyen irányban fejlődnek ügyeink az udvarnál, semmit sem tehetünk. A mi jó barátunk, Don Teutonio kitűnően teszi a dolgát, s úgy látszik, lesz is eredmény. Imádkozzék Istenhez érte s értem is. Tiszteltetem a perjel nő anyát, Tomassinát és Franciska nővért.

Írja meg nekem, hogyan van a kis huncut,¹⁰⁷ s hogy milyen állapotban találta a házat –nem dőlt-e össze távolléte alatt –, s mit csinál a dajka! Adja át tiszteletemet mindazoknak, akiknek jónak látja. Már is szeretném Önt viszontlátni, még ha megint meg kellene is tennem érte egy darab fáradságos utat. Ő szent Felsége tegye Önt olyan szentté, amilyennek én igyekszem Önt kiimádkozni! Amen.

Ma július 10-e van.

Kegyelmed méltatlan szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia

---

¹⁰⁶ Avila Julián és Antonio Gaytán.

¹⁰⁷ Gaytán kisleánya.

78. levél

II. Fülöp királynak.

Sevilla, 1575. július 19.¹⁰⁸

JHS.

A Szentlélek kegyelme legyen mindig Felségeddel!

Aggasztó gondjaim közepette imádkoztam a mi Urunkhoz, Miasszonyunk e szent Rendjének érdekében s elgondoltam, mennyire fontos dolog, hogy ez a megújulási kezdet, amelyet az Úristen indított meg benne, ne szenvedjen hajótörést. Ekkor az eszme villant meg bennem, hogy legjobb volna reánk nézve, ha Felségedet értesítenénk arról, mennyire fontos dolog volna most ezt az épülő intézményt végleges, szilárd alapokra helyezni. Csak így lesz fejlődésre képes, s magukra a sarusokra nézve is ez volna a legelőnyösebb.

Immár negyven esztendeje élek a sarusok között s egészen világosan látom, ha nem kapunk tőlük független rendtartományt – és pedig hamarosan –, akkor nagy kárunk lesz belőle s lehetetlenség lesz tovább fejlődünk. Mivel pedig ez a dolog Felségedtől függ, s mivel

---

¹⁰⁸ Kéri a királyt, vegye pártfogásába a sarutlanok ügyét, hogy azok önálló rendtartományt kaphassanak. Gracián atyát ajánlja elöljárónak. Megköszöni Őfelségének a caravácai alapításhoz adott engedélyét. [A köszönet apropójáról beszámol a Szentanya az Alap 27,6-ban, ahol megemlíti egy ezt megelőző, II. Fülöphöz intézett kérő levelet is, amely elveszett.]

azt látom, hogy a Szűzanya, a mi Asszonyunk, Felségedet választotta az Ő Rendjének pártfogójául, azért bátorkodom esedezni Felségedhez, hogy a mi Urunk és az Ő dicsőséges Szűz Anyja iránti szeretetből parancsolja meg Felséged, hogy ez megtörténjék. A rossz szellemnek annyira érdeke ezt megakadályozni, hogy mindenféle hátrányokkal fog előhozakodni, holott hátrány egy sincs, ellenben előny annál több.

Nekünk rendkívül érdekünkben volna, ha most az elején a sarutlanok kormányzatát egy bizonyos sarutlan atyára bíznák, kinek neve Gracián, s akit én mostanában ismertem meg. Mert bár még fiatal, dicsőítenem kellett a mi Urunkat annak láttára, hogy mily kegyelmekkel díszítette azt a lelket s máris milyen nagy dolgokat cselekedett általa sokaknak javára. Azért hiszem is, hogy az Úr kiválasztotta őt, s nagy hasznára lesz ennek a Rendnek. Adja az ég, úgy forduljanak a dolgok, hogy Felséged hajlandó legyen Istennek megtenni ezt a szívességet s kiadja a parancsot.

A caravácai zárda-alapításhoz adott kegyes engedélyéért sokszorosan csókolom Felséged kezeit. Isten szerelmére kérem Felségedet, bocsássa meg nekem, hogy olyan vakmerő vagyok. Tekintve azonban, hogy az Úristen is meghallgatja a szegényeket, Felséged pedig az Ő helyettese, azt hiszem, nem fog megharagudni.

Adjon Isten Felségednek sok boldogságot és hosszú életet! Ezért imádkozom, mert erre az egész kereszténységnek szüksége van.

Ma július 19-e van.

Felséged méltatlan szolgálója és alattvalója,
Jézusról nevezett Terézia, kármelita

79. levél

*Juana de Ahumada úrnőnek, Albába.
Sevilla, 1575. augusztus 12.¹⁰⁹*

JHS.

A Szentlélek kegyelme legyen Önnel, kedves barát-
nőm, s adja meg Önnek azt az örömet, hogy élvezhesse
fivéreinek látását, kik már Sanlucárban vannak!

Ma írtak ide Cueva y Castilla kanonoknak, hogy
adja ezt tudtára Juan de Ovalle úrnak Albában, s
nekem Avilában. Azt hiszik ugyanis, hogy ott vagyok.
Nagyot fognak nézni, ha itt találnak engem. No de hát
a földi örömök mind szomorúságokkal vannak vegyítve,
nehogy rajtuk feledkezzünk.

Azt a szomorú hírt kell ugyanis Önnel közölnöm,
hogy Nombre-de-Diosban meghalt a jó Jerónimo de
Cepeda. Úgy halt meg, mint egy szent. Helyette Pedro
de Ahumada jön. Lorenzónak ugyanis, mint hallom,
meghalt a felesége. Nem kell örök sorsa miatt aggódni,

---

¹⁰⁹ A Szentanya fivérei közül ketten érkezőben vannak
Sevillába. Már Sanlucárba érkeztek. Jerónimo
indulása előtt meghalt Nombre-de-Diosban. Ugyan-
csak meghalt Lorenzo felesége is. Most Lorenzo jön
és a szerencsétlen természetű Pedro de Ahumada.

én ismertem szent életét. Már régóta a szemlélődő ima magaslatán volt, s a halála mindenkinek épülésére szolgált. Így mondták el nekem a dolgot. Ugyancsak meghalt Lorenzónak egy gyermeke is. Maradt neki három, köztük Teresita. Ezek jó egészségben vannak. Ma írok nekik és küldök holmi apróságot számukra.

Azt mondják, hogy mához három napra ideérkeznek. Előre élvezem, hogy mennyire fognak örvendeni, mikor itt találnak a közelben. Csodálatos az isteni Gondviselés, amely most idehozott engem azok számára, akik azt hitték rólam, hogy nagyon távol vagyok. Ma írtam Gracián atyának Madridba. Ugyanezen a megbízható úton küldöm ezt a levelet is, hogy Kegyelmetek haladéktalanul kapják meg ezeket a híreket. Ne sirassák azt, aki az égben van, hanem adjanak hálát az Úristennek azért, hogy a másik kettőt elhozta.

Jónak tartanám, hogy Juan de Ovalle úr ne induljon mindaddig útnak, míg nem beszélek fivéremmel. Először is az időjárás igen zord mostanában, de meg azután azt is jó lesz megtudni, van-e neki dolga Sevillában s hosszabb ideig mard-e itt. Mert ha hosszabb ideig találna itt maradni, esetleg az lesz az óhaja, hogy Kegyelmed is jöjjön velem, s azután együtt utazzanak vissza. Én hamarosan megírom s Lorenzónak is megmondom, hogy én beszéltem le Ovalle urat az utazásról s hogy el fog jönni, mihelyt enyhébb lesz az idő. Adja át Kegyelmed üdvözlétemet Juan de Ovalle úrnak s mondja meg neki, hogy ez a levél őneki is szól.

Tudatom továbbá azt is, hogy Gracián atyát kinevezték az összes itteni és ottani (t. i. andalúziai és castiliai) sarutlan férfi és női zárdák főnökévé s hogy jobbat nem is kívánhattunk volna. Hogy milyen kiváló

egyéniség, azt Antonio Gaytán bizonyára elmondta Önnek. Ez utóbbinak adja át legszívélyesebb üdvözlétemet s mondja meg neki, hogy tekintse ezt a levelet hozzá intézettnek, mert nincs időm neki külön írni. Ugyanezt mondja tiszteletem kíséretében a perjelnőnek, nemkülönben valamennyi kedves nővérnek is. Látogassa meg nevemben az őrgrófnét s mondja meg Őméltóságának, hogy egészséges vagyok. Ugyancsak Mayor úrnőnek is, s ez utóbbit értesítse Pedro de Ahumada jöveteléről, mert ha jól emlékszem, ez nagy híve volt neki. Tiszteltetek mindenkit. A salamancai perjelnőnek is írja meg ezeket a híreket, s azt is, hogy az Úr magához vette egy másik nővérét.

Ő Szent Felsege tartsa meg nekem Kegyelmedet, úrasszonyom! Biztosítom, hogy részletesen fogok írni, mert most igazán van okuk arra, hogy nyugodtak és jókedvűek legyenek.

Ma augusztus 12-e van.

Arra a levélre, amelynek továbbítására kértem Kegyelmedet, tizedikét írtam keltezésül, pedig azt hiszem, tizenkettedike van, Szent Klára ünnepe. Ha Gracián atya arrafelé járna, mindazt a kedvességet és szolgálatkészséget, amelyet vele szemben tanúsít, úgy veszem, mintha a kétszeresét tenné irányomban.

Kegyelmed szolgálója,

Jézusról nevezett Terézia

80. levél

*María Bautista anya, a valladolidi perjeltnőnek.
Sevilla, 1575. augusztus 28.*¹¹⁰

Jézus legyen Tisztelendőségeddel, édes leányom!

Sajátságos, hogy míg a többi levél mind fáraszt – kivéve természetesen gyóntatóimét – s a válaszirás még inkább, addig az Önéi ezt nem teszik, szívesen olvasom őket és örömmel felelek rájuk. Már az is boldoggá tesz, hogy amint mondja, jobban van. Áldott legyen az Úristen mindenért!

Bizonyára értesült már arról, hogy fivéreim megérkeztek ezzel a hajóhaddal.¹¹¹ Lorenzo de Cepedát szeretem közülük legjobban, mert higgye el, még ha nem is volna testvérem, akkor is szeretnem kellene őt, annyira

---

¹¹⁰ Ezt a levelet Dél-Amerikában, Limában találta meg az eredeti szöveg kiadója. Nagyon megrongált állapotban van, mert kicsire összehajtogatva, egy kis ereklyetokban tartották, s a hajtogatás folytán egész sorok váltak olvashatatlanokká. A Szentanya értesíti unokahúgát, a címzettet, hogy fivérei: Lorenzo és Pedro megérkeztek Dél-Amerikából. Két könyvét említi még meg az Önéletrajzot és A tökéletesség útját. A füzet, amelyet szintén szóba hoz, sajnos, nem maradt ránk. A Szentanya szokatlanul keményen ír unokahúgának.

¹¹¹ A hajózás a kalózok miatt annyira bizonytalan volt, hogy a személyszállító hajók lehetőleg a királyi hajóhadhoz csatlakoztak, amely időnkint átment az óceánon.

erényes és olyan hűséges szolgája Istennek. Nagyon szép lélek. Most kezd helyrejönni, mert igen rossz bőrben érkezett meg. Az Isteni Gondviselés műve volt, hogy engem itt talált, s Ő nem is győz ennek eléggé örvendeni...

A kis Teresita körülbelül nyolc esztendő, nagyon kedves és szép gyermek...

Lorenzo itt szándékozik maradni ezen a télen, mert nem akar tőlem elválni. Úgy intézkedett, hogy jöjjenek hozzá húgom és annak férje, s hogy maradjanak az ő lakásában, mialatt ő elmegy Madridba a királyhoz. Mert oda mindenáron el kell mennie. Sok bajon ment keresztül s torkig van mindennel. Az volna a leghőbb vágya, ha magányba vonulhatna vissza. Az Úristen nagy kegyelmekben részesíti. Imádkozzanak ott érte, hogy az Úristen juttasson neki letelepedésre valami olyan helyet, ahol legjobban [tud neki szolgálni]!

Most pedig hadd válaszoljak sorjában az Ön levelének egyes pontjaira, amit eddig nem tehettem, mert igen sok levelet kaptam olyant, amelyre válaszolnom kellett, főleg Medinából. Ez az utóbbi zárda folyton kínoz engem. Éppen most az jutott eszükbe, hogy megkérik Asensio Galianót, hogy elégedjék meg a nagyobbik kápolnával, s a templom megépítését engedje át Doña Elenának. Pedig hát annyival tartozunk neki, nekik pedig annyira szükségük van arra, azért hogy kimehessenek abból a kórusból, hogy nem is tudom, mit szóljak ehhez, s hogy ki az, aki nekik idegen házak megszerzését tanácsolta.

Habár Tisztelendőséged jobban meg van elégedve a magáéval, értésére adom, hogy ha az a nővér, akiről annyi jót mond, már ott volna, akkor kénytelen-kelletlen

föl kellene venni. De sokkal jobb az, ami tényleg megtörtént, s Tisztelendőséged ne legyen annyira okos! Elég, ha ért a Maga házának vezetéséhez. Nagy baj származhatott volna abból, ha őt visszatartja.

Higgye el nekem, ahol sok léleknek haszna forog kockán, ott nem sokat érnek ezek a megfontolások! Elküldeni őt olyan helyre, ahol senki sem ismeri, tökéletes eljárás volna, de ne gondolja, hogy mindenütt megvan az a tökéletesség, amelyet ő keres. Mert ha ezt megkívnának, akkor egyik-másik zárdánk kongana az ürességtől. Kezdetben a zárda érdeke szempontjából kell valamelyest engedni, s ezt meg kell tenni ott is, mert különben nem kapnak nővéreket. [...] Hiszen, ha mindjárt kezdetben, tisztában lettem volna vele, akkor nem vettem volna fel, azonban akkor nem tehettem másképp. Tisztelendőséged pedig nem járt el helyesen, mikor anélkül, hogy nekem írt volna, elbocsátotta, s ez által csodálkozást keltett a többiekben, akik tudták, hogy én már fölvettem őt. Mert azt csak fel kellett rólam tételezniük, hogy tudtam, vajon megvan-e a kellő létszámuk vagy sem! Legyen nyugodt afelől, hogy akad olyan zárda, ahol őt el lehet helyezni.

Sajátságos dolog, hogy mindentudónak tartja magát s amellet alázatosságát emlegeti. Pedig nincs elegendő gondja a házikójára, sem pedig a nővérek lényeges szükségleteire. Mindez aggodalmat kelt bennem, így teljesen tönkre megyünk. Tulajdonképpen nem őt akartam én odaküldeni, hanem Olya atyának az egyik rokonát, aki azonban most már nem akar odamenni. Jó volna megegyeznünk abban, hogy Tisztelendőséged felhagy ezzel az önfejúséggel, amelyet egyetlen perjel-nő sem enged meg magának velem szemben, sem pedig

azok, akik nem perjelnök. Biztosítom, ha megtennék, vége volna köztünk a barátságnak.

Nagyon visszatetszik nekem az is, hogy azt hiszi, nincs senki, aki olyan okosan intézné a dolgokat, mint Ön. Pedig ez csak azért van, mert nem érti ezt a dolgot, s nem fogja fel, mennyi más érdek van vele összefüggésben. Az sem elegendő, hogy Ön lelkileg szabad legyen, hanem úgy is kell viselkednie, hogy a többiek lássák Önön ezt a lelki szabadságot. Ki tudja, hogy ez a jelölt nem volt-e szentebb, mint akárki Önök közül? Nem tudom, honnét veszi annyi lelkeség mellett ezt a nagy hiúságot? Ha látná, hogy errefelé milyen nagyra vannak a hivatalokkal, s miképpen bocsátják azokat áruba, elcsodálkoznék. Hiszen jó, ha az ember vigyáz a saját tekintélyére, de ne tegye akkora szenvedéllyel! Mert azt ugyan nem hitetik el velem, hogy az Önök eljárása alázatosságból fakad, s hogy én voltam az egyedüli hibás, amennyiben nem szereztem értesülést az illetőnek kilétéről. Mivel a másikról [Olea atya] olyan hízelgően nyilatkozott, azt hittem, hogy ez [a pártfogoltja] is olyan. Minden jól van, mert annyi bizonyos, hogy nagy hála vágyunk irányában kötelezve. Én igen nagy barátságban vagyok vele, úgyhogy Ön elcsodálkoznék rajta. Nem tehettem másképp, s nem is bánom, amit tettem. Ha Tisztelendőséged Olea atyában hibákat lát, az csak azért van, mert igen keveset érintkezett vele. Biztoshatom Önt arról, hogy szent ember s egyáltalában nem elhamarkodott, hanem nagyon is elővigyázatos. Ezt nagyon is tapasztaltam nála. Nemcsak szobatudós, hanem annál sokkal több. Ön azt veti a szememre, hogy amióta Olea atyával tartok, nem emlékszem meg az én jó Domingo atyámról. Lehetséges, mert ők ketten

nagyon különböznek egymástól. Amióta Olea atyával tartok ismeretséget, nem beszéltem vele másról, mint lelki ügyekről. Úgy érzi magát az ember velem, mintha egy angyallal beszélne, aminthogy az is és mindig az volt. Viszont azonban a másik is az, s nem is tudom, hogyan jut önnek eszébe úgy beszélni, azonban ő mégis egészen más. Hála legyen az Úristennek, hogy jobban van. Adja át neki üdvözetemet!

Őn azt mondja, hogy Önnek ott rosszabb dolga van, mint nekem itten: hiszen csak próbálná meg az én itteni életemet! Igaz ugyan, magam is belátom, hogy a legfőbb bajom ez a sokféle aggodalom, főleg arra vonatkozólag, hogy Ön elveszíti a szent lelki szabadságát. Mert ha ez nem volna – no meg a hálátlanság –, akkor merem állítani, semmit sem törődnek a többivel, amint-hogy most sem számít nekem az ottani dolog. Tudja, mikor ott voltam maguknál s elmentem Önöktől, jobban meg voltam győződve, mint valaha, hogy Ön nem hálás irányomban, s ez a tudat nagy lelki hasznomra szolgált és szolgál azóta is mindennap. Míg ellenben ez a Péter Oleával való ismeretség, mint mondom, inkább növeli a lelki szabadságot. Ez egészen más a helyzet, itt az akarat nem veti magát alá, hacsak nem annyiban, amennyiben, mint mondtam, tudja, hogy Isten akaratának teljesítéséről van szó.

Miért nem beszél nekem arról, vajon jónak találta-e a kis könyvet az, aki helyeselte a nagyot?¹¹² Kérje meg őt, hogy jelölje meg a kihagyandókat, hiszen én már annak is nagyon örültem, hogy nem dobták tűzbe, s nagyon örülnék, ha a nagy is megmaradna és sok léleknek javára

---

¹¹² Bañez atya.

szolgálna. Mert végre is mi más céloom lehetne vele? Az én Uramnak dicsőségét óhajtom s azt, hogy sokan legyenek, akik őt dicsérik, s természetesen azt is szeretném, ha tudomást szereznének az én hitványságomról.

Az egyetlen dolog, amely engem itt, Sevillában boldoggá tesz, s amely arra bír, hogy tovább maradjak az, hogy itt nem komédiáznak körülöttem az én állítólagos életszentségem miatt, mint ott maguknál. Nyugodtan engednek élni, s nem kell attól remegnem, hogy az a tisztelvtihar a nyakamba zúdul! [...]

Az is nagyon rosszul esnék nekem, s ha más volna az ok, az még inkább. Mondjon neki sok mindent rólam!¹¹³ Higgye el, nagy önmegtagadás részemről, hogy nem írok neki. Attól pedig ne féljen, hogy bárki is kitérje őt barátságomból, amely olyan sokba került!

Ami Jézusról nevezett Katalint illeti, én megírtam Gracián atyának, hogy nagyon vigyázzon rá, s mivel ő közben ott volt Önöknél, Tisztelendőséged bizonyára megbeszélte vele az ügyet. Nagy megnyugtatómra szolgál, hogy ő vette kezébe ezt a dolgot.

Végül pedig csak annyit mondok, hogy Szent Ágoston napja van. Nehogy keresni kelljen a keltezt, azért írtam ide újra.

Egy gazdag és jólelkű jelölt belépésére van itt kilátás. Ha belép, azonnal házat keresünk megvételre.

Tisztelendőséged szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia

---

¹¹³ Bañez atyának.

Azokat a füzeteket őrizték meg gondosan! Van bennük néhány jó tanács a fogadalmak letételére vonatkozólag, s hogy miképpen kell viselkedni a kísértésekkel szemben. Olvastassa el őket az én Casildámmal! A mellékelt levelet küldönc útján juttassák Doña Guiomarhoz, mert minduntalan írok neki, de leveleim elvesznek, ő pedig panaszkodik rám. Az alperjelnőnek is szeretnék írni, azonban igen sok levelet kaptam és fáradt vagyok...

81. levél

*Jerónimo Gracián atyának.
Sevilla, 1575. szeptember 27.¹¹⁴*

JHS.

A Szentlélek kegyelme legyen Atyaságoddal, jó Atyám!

---

¹¹⁴ A Szentanya, nehogy levele idegen kezekbe jutva bajt okozzon, álneveket kezd használni. Graciánt Elizeusnak nevezi nagy, kopasz feje miatt. Önmagát Laurenciának. A sarusok jóindulatában, amelyről itt ír, tévedett. Azok csakhamar gyűlölettel támadtak neki Graciánnak. Teresita Lorenzo kis leánykája, akit egyelőre bennlakó gyermeknek, azután nővérnek vettek fel. Baltasar atya, a pastránai perjel, irigységre gyulladt Gracián ellen, látva annak sikereit. A Megtestesülésen a Szentanya távozása után újra elkezdődtek a bajok, s azoknak az orvoslására ajánlja, hogy hagyják ott Keresztes János atyát gyóntatónak.

Mivelhogy Atyaságod valószínűleg már útban van errefelé, s levelem már nem fogja Madridban találni, csak röviden írok. Tegnap itt volt a sarusok tartományfőnöke egy mester atyával, azután eljött a perjel s végül még egy mester atya. Tegnapelőtt pedig itt volt Nicolás Ormaneto atya. Úgy látom, mindezek el vannak tökéelve, hogy engedelmeskedni fognak Atyaságodnak, s kezére akarnak járni az összes visszaélések megszüntetésében, feltéve, hogy egyéb dolgokban nem lesz túlságosan szigorú. Biztosítottam őket arról, hogy amennyire ismerem Atyaságodat, mindent szelíden fog elintézni, s megmondtam nekik a véleményemet.

Nekem nem tetszett vissza a felelet, amelyet a Motu proprióra adtak. Remélem a mi Urunktól, hogy az egész nagy jóra fog vezetni. Illés atya sokkal nyugodtabb és bátrabb. Mondom Önnek, Atyám, kezdje csendesen és szelíden s akkor, azt hiszem, sokat fog elérni. De természetesen azt ne várja, hogy egy nap alatt lesz meg minden. Igazán azt hiszem, vannak itt okos emberek. Bárcsak volnának odaát is! [Castiliában.] Tudja meg, hogy Makárius¹¹⁵ olyan rettenetes, mint mondják, hogy igazán aggódok a lelke üdvéért. Azt írják nekem, hogy most Toledóba akar menni. Azt hittem, hogy a saját kuckójába¹¹⁶ akar visszatérni, tekintve, hogy ott már megtörtént a hivatalos látogatás, mert semmi áron sem akar találkozni az én Elizeusommal.¹¹⁷ S jobb is, ha ez nem történik meg mindaddig, amíg némileg észbe nem

---

¹¹⁵ Baltasar atya.

¹¹⁶ A pastránai zárdába.

¹¹⁷ Graciánnal.

kap. Nagyon félek mindig, mikor azt látom, hogy egy jó lélek annyira téves útra kerül.

Teresita ügyében megkérdeztük Enríquez doktort, aki a jezsuiták legtudósabb atyái közé tartozik. Azt mondja, azon magyarázatok között, amelyeket a zsinatra vonatkozólag a bíborosoknak egyik bizottsága adott s ővele közöltek, ott van a következő: „Nem lehet senkit szerzetbe beöltöztetni tizenkettedik életévén alul, de meg van engedve, hogy a gyermek a zárdában nevelődjék. Ugyanezt mondta Baltasar atya, a domonkosrendi. Most már itt is van köztünk, az ő kis csuhájában. Olyan, mint egy kis házi manó. Édesatyjának rendkívüli öröme telik benne, s valamennyien nagyon szeretik. Igazán anyagi jó természete van. Az üdülőórákon ő tart bennünket szóval, s úgy tud mesélni az indiánokról és a tengerről, hogy én magam sem tudnám jobban megtenni. Nagy örömömre szolgál, hogy nincs terhére a nővéreknek. Már alig várom, hogy Atyaságod is lássa. Nagy kegyelmet gyakorolt vele az Úristen, s azt elsősorban Atyaságodnak köszönheti. Azt hiszem, Isten dicsőségére fog szolgálni, hogy ez a lélek nem nevelődik a világi dolgok közepette. Nagyon is értem, mekkora szívességet tett nekem ezzel Atyaságod. Nagy ez már önmagában is, de még nagyobb azáltal, hogy teljesen megnyugtatta aggályaimat.

Mostanában, úgy látom, hogy mégis van bennem valamelyes önzetlen szeretet, mert bár nagyon nehezen nélkülözöm atyaságod jelenlétét, a Megtestesülés zárda érdekében szerettem volna, hogy egy hónappal tovább maradjon ott, s hogy arra az időre Önre bizzák annak gondozását. Sőt egy hét is elég lenne, ha azután Keresztes János atyát hagyná ott helyettese gyanánt. Tudom, hogyan állnak ott a dolgok, s hogy az ottani nővérek, ha

valaki kezébe veszi a gyepelőt, kezdetben ugyan lármáznak, de azután hamarosan megadják magukat. Nagyon sajnálom őket. A nuncius igazán nagy dolgot tehetne, ha így intézkednék.

Laurencia¹¹⁸ most már nem fordulhat olyan bizalommal gyóntatóihoz, mint annak előtte, s mivel eddig ebben talált vigasztalást, most egészen magára van hagyva. Milyen kíméletes módon szoktat el bennünket mindentől a mi Urunk! Adott ugyan neki gyóntatót,¹¹⁹ de attól fél, hogy nem fogja gyakran élvezni vezetését, mivel ez annyira el van foglalva.

Itt most olyan meleg van, mint arrafelé júniusban szokott lenni, sőt még annál is melegebb. Atyaságod jól tette, hogy hosszabb ideig maradt ott. A jó Padillának megírtam ezeket a Megtestesülésre vonatkozó dolgokat. Esedezem, szíveskedjék azokat elmondani az én jó Olea atyámnak s adja át neki mély tiszteletemet. Három levelet írtam neki, szíveskedjék Atyaságod megkérdezni, vajon megkapta-e őket? Ó Jézusom, milyen kevés fáradsággal lehetne annyi lelken segíteni! Szinte csodálom, hogy most óhajtom ezt, mert előtte semmitől sem rettegettem annyira, mint attól, hogy Atyaságodat e nehézségek közepette lássam. Most sokkal könnyebben tudom ezt elviselni. Adja Isten, hogy minden jól menjen, s őrizze meg Atyaságodat!

Ma szeptember 27-e van.

Atyaságod méltatlan szolgálója és alattvalója,
Jézusról nevezett Terézia

---

¹¹⁸ Maga a Szentanya.

¹¹⁹ Graciánt.

82. levél

*Jerónimo Gracián atyának.
Sevilla, 1575 októberében.¹²⁰*

[...] A zárda szempontjából, nézetem szerint, jobb lesz az ott lévők közül akármelyiket megválasztani, mint máshonnét hozni egyet. Mikor a lélek üdvösségéről van szó, minden egyebet háttérbe kell szorítani, ellenben testi egészség szempontjából tenni ezt, nézetem szerint, igen sok rosszra vezet. Annyira, hogy nemrég válaszómban ki is fejtettem azokat a rossz következményeket, amelyek éppen eszembe jutottak [...]

83. levél

*Jerónimo Gracián atyának.
Sevilla, 1575 októberében.¹²¹*

---

¹²⁰ Néhány soros levéltöredék, amelyben a Szentanya valami perjelnöi kinevezés ügyében írja, hogy inkább válasszanak egyet az ott lévők közül, mintsem hogy máshonnét hozzanak egyet oda.

¹²¹ A levél eleje hiányzik. Beszél a malagoni és a toledói zárda ügyeiről. Nem helyesli nővéreket áthelyezését. Keresztes János atya, akit Seneca néven említ, meg van elégedve Graciánnal. A sarusokat macskáknak nevezi, hogy illetéktelen olvasó ne tudja, kikről van szó.

[...] ha ő szívesen marad, akkor Atyaságod nagyon nagy jót tenne a zárdával, ha ott hagyná. De ha nem, ám küldje ide. A többi nővérrel együtt mehet Malagonig. Azonban jobban szeretném, ha nem tenné meg nekem ezt a „szívességet”. Nincs ház, amelyiknek nagyobb szüksége volna tehetséges nővérekre, mint a toledói. Az ottani perjelnőnek hivatala hamarosan letelik, s én azt hiszem, hogy az ottani ház számára nálánál megfelelőbbet nemigen lehet találni, annak ellenére, hogy annyira beteges. Nagyon gondos, s habár barátságot tart a „macskákkal” igen sok erénye van. Ha azonban Atyaságod úgy tartaná jónak, ő lemondhatna, azon címen, hogy az ottani meleg éghajlat káros az egészségének – ami tényleg úgy is van. Akkor mást lehetne választani. Csakhogy azt már én nem tudom, hogy ki mehetne oda perjelnőnek, mert a nővérek majdnem valamennyien annyira szeretik, hogy mással, nézetem szerint, nemigen volnának meg. Igaz ugyan, sohasem hiányzik egyik vagy másik, aki nincs megelégedve, s ott is van olyan.

Jó Atyám, szíveskedjék Atyaságod megszívlelni és elhinni, hogy én jobban ismerem a nőknek gyöngéit, mint Atyaságod és tudom, mennyire nem való, hogy akár perjelnők, akár mások áthelyezésre számíthassanak Atyaságod részéről, hacsak nem alapítás esetében. Sőt még ez utóbbi eshetőségre való számítás is, nézetem szerint, olyan nagy bajoknak forrása, hogy akárhányszor óhajtanám, bárcsak ne lenne többé alapítás s mindenki véglegesítve volna a maga zárdájában. Higgye el, hogy ez így van, s ha egyszer meghaltam, ne feledje el soha. Klauzúrában élő nővéreknél az ördögnek nem kell egyéb, mint hogy lehetségesnek tartsák az áthelyezést. Erről sokat lehetne beszélni. S habár nekem Generális

atyánk, a saját kérésre, megadta a jogot, hogy olyan esetekben, amidőn valamely nővérnek árt az éghajlat, máshová helyezhessem át, később annyi rossz következményét láttam ennek, hogy ha csak a Rend érdekei nem követelik, sohasem tartanám az ilyen áthelyezést megengedettnek. Inkább haljanak meg egyesek, mint hogy valamennyinek kára legyen.

Nincs egyetlen zárdánk sem, amelynek teljes volna a létszáma, sőt egyesekben nagy a hiány. Segóviában, azt hiszem, három vagy négy hiányzik, amivel nagyon is számoltam. Malagonban, mikor ezeket elhoztam onnét, nem tudom, hány engedélyt adtam a perjelciónak, hogy vegyen fel újoncokat, de lelkére kötöttem, hogy legyen nagyon óvatos. Vonja tőle vissza Atyaságod ezeket az engedélyeket, mert jobb, ha ebben az ügyben Önhöz fordulnak. Higgye el nekem, Atyám, hogy most, amikor tisztán látok s nézem, milyen nagy okossággal intézkedik mindenben Atyaságod, legjobban szeretném végleg letenni a kormányzás gondját. Most, mikor a zárdák ennyire vannak, nagyobb lehetne bennük a fegyelem. Ellenben mikor arról volt szó, hogy megalapítsuk őket, éspedig semmiből, az embernek szüksége volt erre is, arra is, s következőleg sok tekintetben kellett engedékenynek lenni.

Seneca nagyon meg van elégedve. Azt mondja, sokkal többet kapott főnökétől, mint amennyit remélni mert volna. Hálálkodik az Úristennek és nem szeretne egyebet sem tenni! Ő Szent Felsege tartsa meg nekünk Atyaságodat sok-sok esztendőre!

Kedves Atyám, nekem sehogy sem tetszenek ezek az Ön lepottyanásai, sokkal jobb volna, ha odakötöznék a nyereghez, hogy ne tudjon leesni. Nem tudom, micsoda

öszvére lehet, s azt sem értem, miért kell Atyaságnak egy nap alatt tíz mérföldet lovagolnia s hozzá nyereg nélkül. Hiszen az elég ahhoz, hogy megölje az embert. Azt is szeretném tudni, vajon volt-e gondja arra, hogy melegebben öltözzék fel ebben a hidegben. Tekintve, hogy szereti mások lelki üdvét előmozdítani, gondolja meg, mekkora kára volna sok léleknek abból, ha elbetegesednék. Az Isten szerelméért gondoljon az egészségére!

Illés már nem aggódik annyira.¹²² A rektor és Rodrigo Alvarez erősen bíznak abban, hogy minden jól fog sikerülni. Nálam elmúlt mindaz a félelem, amely azelőtt eltöltött, nem tudnék félni, még ha akarnék sem. Nagyon rossz egészségben voltam e napokban, orvosságot vettem be s most rendben vagyok. Az utóbbi négy, sőt több hónapban olyan rosszul éreztem magamat, hogy azt már nem lehetett kibírni.

Atyaságod méltatlan szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia

84. levél

*Egyik gyóntatójának, Salamancába.
Sevilla, 1575. október 9.*

JHS.

A Szentlélek malasztja legyen Kegyelmeddel,
Atyám és Uram!

---

¹²² János atya, a sevillai alperjel.

Julián de Avila és Gaspar Daza mester írtak nekem Julián de Avila házáról, amely eladó. Nagyon megfelel nekünk úgy az ár, amelyről Julián de Avila azt mondja, hogy nem sokkal lesz több ezer aranyból, mint a fekvése is, amely rendkívül előnyös. Már az is elég előny, hogy közel van Kegyelmed lakásához.

Azt ugyan hiszem, hogy az épületek jó régiiek s hogy sokat kell majd rajtuk toldozni-foldozni, azonban ez nem számít, fő, hogy tágasak s van bennük kút. Nagyon szépen kérem Kegyelmedet, hogy bocsátkozzanak azonnal alkudozásba, de ne mutassanak nagy vásárlási kedvet, nehogy felszöktessék az árat.

Öcsém Madridba utazik, s oda lehet neki írni, hogy küldje el Kegyelmednek a felhatalmazást. Adja az Úristen, hogy sikerüljön, mert igazán nagy esemény lenne, ha a saját házukba költözhetnénk. Nagyon sok levelet kell elintéznem, s azért nem írhatok hosszasan. Az Úristen tartsa meg számomra Kegyelmedet sok esztendeig s engedje meg, hogy viszontláthassam!

Errefelé annyira bonyolultaknak látszanak az ügyek, hogy azt hiszem, még sokáig kell itt maradnom. Öcsém sokszorosan csókolgatja Kegyelmed kezeit!

Ma október 9-e van.

Kegyelmed méltatlan szolgálója és őszinte híve,
Jézusról nevezett Terézia

85. levél

*Egy rokon nőnek, Avilába.
Sevilla, 1575. október 24.*¹²³

JHS.

A Szentlélek malasztja legyen Kegyelmeddel!

Ma fog ideérkezni a húgom a férjével és a gyermekeivel, hogy találkozzék öcsémmel, Lorenzóval, aki azonban időközben az udvarhoz utazott. Gyermekeit itt hagyta, mert vissza fog jönni s itt tölti a telet. Azután egyenesen Avilába megy. Nagyon rossz bőrben volt, mikor megérkezett és még beteges is. Most már jobban van. Sokat emlegettük Kegyelmedet. Ágoston ott maradt.

Jézusról nevezett Beatriz nővér annyira megszerette a malagoni perjelnőt, hogy nagyon könyörgött, ne vigyem el őt onnét. Pedig hát egyáltalában nem egészséges. Adja az Úr, hogy meggyógyuljon, mert mindnyájan nagyon meg vannak vele elégedve s dicsérik szerencsés természetét. Én ellenben sokkal kevésbé vagyok megelégedve Luis de Cepeda úrral, mert igazán adhatna

---

¹²³ Arról értesíti, hogy Juan de Ovalle és neje megérkeztek Sevilába, de Lorenzót nem találták ott, mert annak Madridba kellett utaznia. Beatriz nővér Malagonban marad, s ő mindkettőjüknek rokona. Üdvözli az avilai rokonságot. [A legfrissebb spanyol kritikai kiadás szerint Doña María de Cepeda a Szentanya levelének címzettje.]

magáról néha életjelet. Szent Pálról nevezett Izabellától ma kaptam levelet. Adja az Úristen, hogy hű szolgálói legyenek, Kegyelmedet pedig tartsa meg sok esztendeig! Valamivel egészségesebb vagyok itt, mint ott szoktam lenni. Tiszteletemet küldöm azoknak az ottani kedves rokon hölgyeknek!

Ma október 24-e van.

Kegyelmed méltatlan szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia

86. levél

*Doña Inés Nieto úrasszonynak, Madridba.
Sevilla, 1575. október 31.¹²⁴*

JHS.

A Szentlélek malasztja legyen Kegyelmeddel!

Ezt a levelet már jó néhány napja megírtam. Albornoz urat kérem benne, hogy vegye pártfogásába az én unokaöcsémet, Gonzalót. Gondolja meg, hogy valamit

---

¹²⁴ Unokaöccse, Gonzalo de Ovalle számára kér pártfogást, hogy az albai hercegnek nemes apródja lehessen. Gonzalo az a gyermek, akit a Szentanya halottaiból életre támasztott kicsi korában. Attól félti, hogy az Olaszországba induló hadsereghez csatlakozik, s ott elrontják.

mégis csak köszön az én imáimnak, hiszen Kegyelmeteknek olyan hű szolgálója vagyok. Kérem tehát Kegyelmedet, legyen segítségemre ebben az ügyben!

Arról van szó, hogy levelet írok az én úrnőmnek, a hercegnőnek s kérem Őfőméltóságát, hogy fogadja fel apródnak. Azt hiszem ugyanis, hogy nagyon arravaló fiatalember. Azt pedig szintén tudom, hogy ezen a téren Albornoz úrnak nagy a befolyása. Mivel ugyanis ebben a dologban egyik is, másik is érdekelve van, attól félek, azt fogják ellene vetni, hogy már sokkal idősebb, semhogy apród lehessen. Hiszen, ha én tudnám, hogy amúgy is Isten szolgálatára lehet, nem törődnék az egésszel, azonban azok az olaszországi ügyek veszedelmesek. Ő Szent Felsége óvja meg, Kegyelmeteket pedig világosítsa fel kegyelmével.

Nagyon örültem, hogy öcsém, Lorenzo, részletesebb híreket hozott nekem Kegyelmedről, s arról az angyali kisgyermekéről. Isten őrizze meg őt számunkra s adja meg Kegyelmednek mindazt, amiért hozzá imádkozom! Minél tovább nézem a nekem küldött képet, annál szebbnek találom. A koronája rendkívül bájos. Az a szándékom, hogy magammal viszem, ha hazautazom.

Ma október utolsó napja van.

Kegyelmednek méltatlan szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia

87. levél

*Jerónimo Gracián atyának, Sevillába.
Sevilla, 1575. november közepén.¹²⁵*

JHS.

A Szentlélek malasztja legyen Kegyelmeddel,
jóságos Atyám!

Ó, ha látná, mennyire oda vagyok ma s mennyire gyötörnek az aggályok! Megvallom, nagyon hitvány vagyok, és nem tudok megjavulni. Megmondtam ma a püspöknek, hogy mit tett Salazar Angelus atya Albában. Úgy tetszett neki, hogy a dolognak nincs semmi jelentősége. Azt kérdezte ugyanis tőlem, mi rossz származhatnék abból, ha a mi kezünkben van ezeknek a zárdáknak kormányzata. Mit árthat ez nekünk? Mondtam neki egyet-mást a medinai ügyről is, mivel ugyanis ők nem tartják a dolgot titokban, úgy gondoltam, hogy nem szükséges hallgatnom róla. De meg azután arra is gondoltam, jó lesz, ha ő tud valamit ezekről a dolgokról. Észrevettem ugyanis, hogy nem lát bele a helyzet lényegébe. Mindamellett ezek a dolgok annyi aggályt okoztak

---

¹²⁵ A Szentanyát aggályok gyöttrik és kéri Graciánt, küldjön neki egy sarutlan gyóntatót. A castiliai sarutlan nővérek ügyei. Arról beszél, hogy milyen jogköre van az andalúziai sarusok vizitátorának. Diego de León sarus kármelita, címzetes püspökről van szó, aki nem akar Gracián, mint vizitátor ellen lázongó sarus kármeliták ügyeibe beleavatkozni.

nekem, hogy ha holnap reggel nem jön át valaki Önöktől, akinél meggyónhatok, nem merek megáldozni. Gondolja meg, hogy ez könnyíteni fogja azon aggodalmaimat is, amelyek Tisztelendőségednek ügyei miatt nyomják a lelkemet.

Beszéltem neki a másik dologról is. Azt hitte, hogy Padilla írt nekem róla s én meghagytam őt ebben a véleményben. Azt mondta rá, jöjjön akárhány tekintélyes egyén, sőt akár maga a granadai érsek is, akivel ők is jóban vannak, akkor sem fogják őket [t.i. a sarusokat] engedelmességre bírni, hacsak nincs joghatóságuk fölöttük. Ha ővele beszélnek – folytatta a püspök –, akkor csak azt akarják megtudni, vajon egy nézetten van-e velük, de tanácsaira nem adnak semmit. Ő nem érzi magát arra kötelezve, hogy engedelmességre bírja őket, s ő azáltal, hogy nem avatkozik bele ebbe a dologba, senkivel szemben sem követ el sérelmet. Különben is, miért avatkoznék ő bele egy dologba, amelyhez neki semmi köze, más eszközöket kell ebben az irányban felhasználni.

Úgy emlékszem, mintha olyasmit mondott volna, hogy ha cenzúrákkal fenyegetik meg őket, akkor engedelmeskedni fognak. Nem mondta világosan, s jobb is nem venni számba ezt az állításomat, mert lehet, hogy csak úgy álmodtam. Sokat imádkozunk ezen ügyben Istenhez. Ha meggondoljuk, már csak azért is jobb volna, ha engedelmeskednének, hogy megszűnjék a botrány a városban. Mert bizonyára sokan vannak, akiknél támogatásra találnak. Isten világosítsa meg őket!

Még ha nem is volnának hajlandók engedelmeskedni, ne siessen Atyaságod a kiközösítéssel, hogy legyen ideje mindent alaposan megvizsgálni. Nekem legalább

ez volna a véleményem. Odaát¹²⁶ bizonyára többet értenek a dologhoz, azonban én abban szeretném, ha nem tennék nyakukra a kötelet.

Azt mondja a püspök, hogy az a szerzetes, akit az udvarhoz küldtek, elment Rómába, s nem is beszélt a nunciussal. Úgy látszik, ők már észrevették, hogy az ügyük rosszul áll.

Értesítsen Tisztelendőségem a hogylétéről! Annyit amúgy is látok, hogy gondja van elég. Ez nekem is sok aggodalmat okoz. S ugyancsak szép segítsége van Atyaságodnak egy ilyen magam forma haszontalan személyben. Adja Isten, hogy megjavuljak, s tartsa meg nekem Atyaságodat!

Mindamellet, mondotta a püspök, mikor Angelus atya ügyéről beszéltem neki (mert a másik nem érdekli, s abba nem akar beleavatkozni), jó volna, ha értesíteném a nunciust, tekintve, hogy ő a mi felsőbb elöljárónk. Minél többet gondolkozom azonban az ügyről, annál inkább látom, mennyivel jobb volna, ha Atyaságod írna a generálisnak egy nagyon udvarias levelet. Ezt senki sem tarthatná rossznak. Elég baj, hogy a dolgok az ő akarata ellenére történnek a nélkül, hogy őt egy jó szóra méltatnák vagy vele törődnének. Gondolja meg Atyám, hogy végre is mi őneki fogadtunk engedelmességet, s hogy semmit sem veszíthet, ha ír!

Atyaságod méltatlan leánya,

Jézusról nevezett Terézia

---

¹²⁶ A sarutlan férfizárdában.

A mellékelt levelet öcsém hozta. Írja meg nekem Tisztelendőséged, hogyan van az Ön fivérének egészségi állapota. Azután meg küldjön nekem holnap reggelre valakit, aki meggyóntat. Évek óta nem volt annyi lelki szenvedésem, mint amióta ezek a reformok folynak, mert itt is, ott is minduntalan többet mondok annál, amit szerettem volna, s nem úgy mondom, amint óhajtanám.

88. levél

*Diego Ortiznak, Toledóba.
Sevilla, 1575. december 26.¹²⁷*

JHS.

A Szentlélek malasztja legyen Kegyelmeddel!
Amen.

Hála legyen az Úristennek azért, hogy úgy Kegyelmed, mint egész háza népe jó egészségnek örvend. Nagyon kívánom ezt Alonso Alvarez úrnak is, mert annyi bizonyos, hogy nagyon szeretem őt az Úrban. Sokat imádkozom érte s imádkoztatom ezeket a nővéreket is, ugyanezt tesszük Kegyelmedért.

Kezeit csókoltatom neki s kérem, tekintse ezt a levelet úgy, mintha őhózzá is volna intézve. Legyen arról is

---

¹²⁷ A toledói zárda alapítói Martín Ramirez örökösei, Alonso Alvarez és ennek veje, a címzett. A levél ezeknek és az alapító család egyéb tagjainak szól.

meggyőződve, hogy bárhol tartózkodjam is, az ő hűséges szolgálójának tekintem magamat. Kérem, kegyeskedjék ugyanezt mondani Francisca Ramirez úrnőnek is. Mivel-hogy az ottani perjelno útján kapok híreket Kegyelme-tekről, olykor elfeledkezem a levélírásról, és legtöbbször annyi az írivalóm, hogy nem is jutok hozzá. Hála Isten-nek, egészség dolgában itt elég jól voltam. Egyébként jobban szeretem az ottani embereket,¹²⁸ mert az itteni-ekkel¹²⁹ nem nagyon értjük meg egymást.

Provinciális atyánkkal beszéltem arról az ügyről, mellyel Kegyelmed megbízott. Azt mondja, hogy azt csak ott lehetne elintézni, mivel pedig az ő fivére most betegem fekszik, semmit sem lehet tenni. Megpróbáltam itt tenni valamit az ügy érdekében, de azt mondják, itt nem lehet vele dűlőre jutni. Ha tehát ott volna valami illetékes hatóság, a késedelem pedig veszedelemmel járna, akkor tegye meg Kegyelmed ott a lépéseket. Kamat ügyekben ugyanis nekem nem sok befolyásom van az udvarnál, habár megtennék mindazt, amit tehetünk. Segítsen meg bennünket az Úristen, aki látja, mennyi-re szükséges nekünk ez a dolog! Legalább is én nagyon érzem, mennyire az érdekünkben is van. Elég bajuk volt Kegyelmeteknek ebben az ügyben eddig is. Igazán még csak ez kellett hozzá!

Ő Szent Felsége őrizze meg Kegyelmeteket, s tartsa kezében! Amen. Alonso Alvarez urat pedig hasonlóképpen.

---

¹²⁸ A castiliakat.

¹²⁹ Az andalúziakkal.

Ma 26-a van.

Kegyelmed méltatlan szolgája,
Jézusról nevezett Terézia

89. levél

*María Bautista anyának, Valladolidba.
Sevilla, 1575. december 30.¹³⁰*

Jézus legyen Önnel, leányom s éltesse hosszú éveken át! Ezért imádkozom Öhöz.

Biztosítom, jót nevettem, mikor a múltkor azt írta, hogy meg akarja velem osztani nézetét egyes dolgokra vonatkozólag. Bizonyára megint tanácsokkal akar engem ellátni.

Húsvét másnapján kaptam meg a levelet, amely Medinán keresztül jött és előzőleg a másikat, amelyhez az én atyámé¹³¹ volt mellékelve. Nem volt senkim, akivel választ küldhettem volna. Nagyon örültem, hogy ez utóbbi hírt hozott nekem María grófnőről. Mivel ugyanis a püspök¹³² azt írta róla, hogy láza van, aggódtam miatta, s valamennyien sokat imádkoztunk érte.

---

¹³⁰ A címzett, a Szentanyának unokahúga, híres volt arról, hogy csapon állt nála a jó tanács. Ezért csipkedti meg a Szentanya. A Szentanyát arra ítélték, hogy válasszon magának egy zárdát, s abból ne mozduljon ki többé. Komor fellegek a sarutlanok egén.

¹³¹ Bañez Domonkosé

Mondja ezt meg neki s adja át mély tiszteletemet. Hála legyen az Úristennek azért, hogy visszanyerte egészségét! Jóakaratóba ajánlom magamat, úgyszintén leányainak, s mindnyájuknak.

Azt a bizonyos levelet én inkább kötelességtudásból írtam, mint abból a szándékból, hogy kedvére tegyek. Úgy szeretnék vele szemben viselkedni, hogy az, amit mondok, legalább részben tetszésével találkozzék. Sajátságos, hogy az a nagy szeretet, amellyel a másik atyánk¹³³ irányában viseltetem, csöppet sem zavar. Olyan, mintha nem is volna. Ő most nem tudja igazában, hogy írok Önnek. Jó egészségben van. Ó, mennyi minden szenvedéssel járnak ezek a reformok! Amióta ő itt van, sokkal több szenvedésben van részem, mint örömben. Összehasonlíthatatlanul kedvezőbb volt a helyzetem annak előtte.

Ha volna rá engedélyem, már régen ott volnék Tisztelendőségednél. Azonban nem tehetem, mert közölték velem a generális atya parancsát, amely szerint választanom kell egy zárdát, s abban kell véglegesen maradnom. Nem szabad többé alapítanom, mert a zsinati határozat értelmében nincs megengedve, hogy elhagyjam a zárdát. Világos, hogy itt visszatetszik az idejövetelem, s azt hitték, ezzel a határozattal nagy rosszat tesznek velem. Pedig ellenkezőleg, nagy örömet okoztak velem, csak attól félek, hogy nem lesz alkalmam ezt a boldogságot kiélvezni. Szeretném az Ön zárdáját választani, több olyan okból, amelyet nem lehet papírra

---

¹³² Alvaro de Mendoza avilai püspök, Mária Mendoza grófnőnek az édestestvére.

¹³³ Gracián.

vetni. Illetve egyet megmondhatok, azt tudniillik, hogy ott van az én atyám¹³⁴ és Tisztelendőséged. Azonban a vizitátor atya¹³⁵ nem akar innét elereszteni, márpedig ő most magasabb tekintély, mint a generális atya. Nem tudom, hogyan fog a dolog végződni.

Reám nézve nagyon is kívánatos volna, ha nem kellene bent lennem ezeknek a reformoknak zűrzavarában. Azonban az Úr nem akar engem ezektől a szenvedésektől megszabadítani, pedig ugyancsak utálom őket. Atyánk azt mondja, hogy majd tavasszal utazhatom. Ami ezt a zárdát, azaz hogy ezt az alapítást illeti, annak semmi szüksége sincs az én további jelenlétemre. Egészségemnek, igaz, sokkal megfelelőbb ez az éghajlat, sőt részen a kényelmemnek is, amennyiben itt feledem azt, hogy miképpen mutogatnak engem és dicsekszenek velem odaát maguknál. Azonban vannak más okok, amelyek miatt, azt hiszem, jobb volna odaát megtelepednem. Az egyik az, hogy közelebb volnék a zárdáinkhoz. Tegyen az Úr velem úgy, amint Őneki tetszik. Merem állítani, hogy nekem nincs saját akaratom, s ahová tesznek, ott meg leszek elégedve.

Őcsém megérkezett, és pedig igen rossz bőrben. Most már lázmentes. Az udvarnál nem ért el semmit. Mivel azonban a vagyona itt biztos helyen van elhelyezve, lesz bőven miből megélnie. Tavasszal majd visszamegy az udvarhoz, mert most kedvezőtlenek voltak a körülmények. Nagyon jól érzi magát nővérének és Juan de Ovalle társaságában, akik mindent elkövetnek szórakoztatására, s viszont sokat kapnak is tőle. Csak egészen rövid

---

¹³⁴ Domingo Bañez.

¹³⁵ Gracián.

időre jött ide, s azért nem is hoztam még szóba előtte az Ön ügyét, azonban, azt hiszem, hogy egy szavamba fog kerülni s ő meg fogja tenni. Tekintve, hogy az ő gyermekeinek szükségük van apródra, az Ön ajánlata kapóra fog neki jönni. Húgom azt mondja, hogy ha az az apród idejön, édesanyja úgy tekintheti, mintha ő vette volna őt magához. Ha pedig megfelel, és jól viseli magát, akkor a fiúkkal együtt tanulhat a jezsuita atyák kollégiumában. Jobb is volna neki ott, mint bárhol másutt. Juan de Ovalle pedig, mikor közöltem vele Tisztelendőséged óhaját, szinte nevettem rajta, oly hévvel jelentette ki, hogy teljesen magára vállalja az ügyet. Mert ez az én jó sógorom, ha csak sejti is valamiben az óhajomat, a legnagyobb örömmel teszi meg. Öcsémmel most úgy összebarátkoztak, hogy hiszem, nagy hasznuk lesz belőle. Ő pedig szintén nem veszít, mert meleg családi kört talál náluk.

Juan de Ovalle végtelenül kedves velem szemben, s a gyermekek nem győzik eléggé dicsérni. Azért említem ezt, mert így majd az az ifjú, ha ide talál jönni, nem lát mást, mint erényes példát. Ha idejön – mert áprilisban már Avilában lesznek –, én nagyon szívesen rendbe hoznám ezt az egész ügyet, hogy megszabadítsam az én jó atyámat¹³⁶ ettől a gondtól. Igazán csodálom, hogy tekintve állapotát, ennyire szívére vette ezt az ügyet. Bizonyára maga az Úristen indította erre, mert a fiú családja másképpen nem tud megélni.

Nagyon sajnálom, ha Toledóba menne.¹³⁷ Nem értem, hogymiért óhajt inkább ottlakni, mint Madridban, s attól félek, hogy végül is megvalósítja ezt a tervét. Az

---

¹³⁶ Bañez atyát

¹³⁷ Bañez atya.

Úristen tegye vele azt, ami az Ő nagyobb dicsőségére szolgál, mert végre is csak az számít. Önt nagyon sajnálnám abban az esetben, sőt nekem is nagyrészt elvinné a kedvemet attól, hogy az Ön zárdájában telepedjem le. Különben, mint mondom, engem majd oda küldenek, ahol a jelenlétemre szükség van.

Ami a fiúnak nővérét illeti, arról egyelőre ne beszéljünk mindaddig, amíg Gracián atyánk nem megy oda. Igazán attól félek, hogy mialatt mi meg akarjuk kímélni a szülőket a költségektől, nagyobbakat okozunk nekik. Tekintve, hogy ott nevelkedett¹³⁸ nem látom be, miként fog itt¹³⁹ megszokni, s amint fél füllel hallottam, nem is fér meg jól a testvéreivel. Úgy értem, hogy kissé önfejtű. Adja Isten, hogy ne legyen egyike azoknak a bizonyos mélabús szenteknek! Hiszen Gracián atyánk majd mindezekre vonatkozólag megszerzi a szükséges értesítéseket, s mindaddig ne is beszéljünk róla!

Bizonyára megkapta már azt a leveletem, amelyben megírtam, hogy innét küldtem perjelnőt Caravácába. Nagyon szívesen fogadta ezt a küldetést, s a malagoni perjelnő, akihez benézett, azt írja róla, hogy meg van elégedve. Biztosítom, hogy kiváló lélek. Levelében arra kért, írjak neki Tisztelendőségedről, mert, mint mondja, igen sokkal tartozik Önnek. Igen nagy szeretettel beszél Önről. A zárda alapítása bizonyára megtörtént már karácsony előtt, de biztosat, semmit sem tudok.

Azt hiszem, jobb volna, ha az én jó atyámnak¹⁴⁰ semmit sem szólna a fiúról mindaddig, amíg nem beszélek róla öcsémmel. Írja meg nekem, hány éves s

---

¹³⁸ Castiliában.

¹³⁹ Andalúziában

tud-e írni és olvasni, mert el kell járnia velük az iskolába. Keresztről nevezett kedves Máriámnak és a többieknek üdvözetemet küldöm s az én jó Doroteámnak is. Aztán meg miért nem írta meg nekem, hogy hogyan van a káplán? Tartsák meg, mert igen kiváló ember. Azután meg, hogyan van Ön megelégedve a szobájával? Megvan-e benne télen olyan jól, mint nyáron? Akármit mondjon is az alperjelnőről, Ön sem volna engedelmesebb. Ó Jézusom, mennyire nem ismerjük magunkat! Ó Szent Felsége világosítsa meg elménket s tartsa meg Önt nekem.

Ami a Megtestesülés zárda ügyeit illeti, megírhatja Keresztes Izabellának, hogy sokkal többet tehetek értük innét, mintha ott volnék, és teszem is. Remélem, ha az Úristen életben tartja a pápát, a királyt és a nunciust, legalább egy-két esztendeig, akkor minden sokkal jobbra fog fordulni! De akármelyiket veszítjük is el közülük, végünk van, tekintve a generális atyánknak irányunkban való hangulatát. Habár az is igaz, hogy akkor majd az Úristen valami más módon segít rajtunk. Most akarok a generális atyának írni, éspedig hódolatosabb hangon, mint valaha. Nagyon szeretem őt, s ezzel tartozom is neki. Nagyon fáj nekem az, amit rossz értesülések következtében tesz. A nővérek valamennyien az Ön imáiba ajánlják magukat.

Szomorú időket élünk. Gondolja csak meg, hogyan állnak a dolgok. Imádkozzanak buzgón Gracián atyánkért, mert éppen ma mondta egy szavahihető ember az érsek előtt, hogy talán még meg is gyilkolják. Igazán szomorú látvány, hogy milyen súlyos bántalmaknak van kitéve ebben a városban. Ó Szent Felsége éppen szerzetesnők

és szerzetesek részéről. Az Úristen segítsen ezen a helyzeten s adja, hogy legalább én ne bántsam meg Őt. Gracián atyánknak kínos szerepet juttatott ez a vizitáció. Az sem lehetetlen, hogy a Megtestesülésbe küldenek. De végre is, ha Isten szolgálatáról van szó, mit sem számít az én életem, sőt azt szeretném, ha több életet áldozhatnék neki.

Holnap lesz az Újesztendő előestje.

Tisztelendőséged

Jézusról nevezett Teréziája

Öcsémnek szerzetbelépéséből nem lett semmi és nem is lesz.

90. levél

*Jerónimo Gracián atyának.
Sevilla, 1575 decemberében.¹⁴¹*

[...] Mint már máskor is említettem, ne gondolja Atyáságod, hogy olyan könnyű dolog olyanokat találni, akiknél együtt van úgy a hozomány, mint a többi kellék. Biztosítom, ha én nem alkudtam volna meg a

---

¹⁴¹ Levéltöredék, amelyben a Szentanya azt mondja, hogy igen nehéz dolog olyan jelölteket kapni, akiknek megvan a hozományuk, s azon felül bírnak a kellő tulajdonságokkal.

körülményekkel azoknál a csekély számú jelölnél, Atyaságodnak ugyancsak kevés szerzetesnője volna olyan, aki mindkettővel bír.

91. levél

*Luis de Granada atyának, Lisszabonban.
Kelt Sevillában.*¹⁴²

JHS.

A Szentlélek kegyelme legyen Atyaságoddal! Amen.

Azon nagyszámú lelkek sorába tartozom, akik az Úrban őszintén szeretik Atyaságodat, nagyra becsülik szent és hasznos lelki iratait és hálát adnak Ő Szent Felségének, hogy Atyaságodat nekünk adta a lelkeknek olyan nagy és általános hasznára. Ha szerzetesi állapottal és azzal a körülménnyel, hogy nő vagyok, össze volna egyeztethető, azt hiszem, semmi nehézség sem riasztana attól vissza, hogy személyesen keressem fel azt, kinek írott szavai olyan vigasztaló hatásúak lelkemre. De eltekintve ettől az indítóoktól, mindig igyekeztem Atyaságodhoz hasonló egyénekkel találkozni, hogy megnyugtassanak azon aggodalmakat illetőleg, amelyek lelkemet éveken át kínozták. Bár nem

---

¹⁴² Luis de Granada, egy domonkosrendi atya, e kornak az egyik legkiválóbb lelki embere és írója. [A legfrissebb spanyol kritikai kiadás 1575 májusára datálja ezt a levelet.]

lehetett szerencsém Atyaságoddal személyesen találkozni, örömömre szolgált, mikor Don Teutonio herceg megparancsolta nekem, hogy írjam meg ezt a levelet, amelyhez egyébként nem lett volna bátorságom. Bízva azonban az engedelmesség erejében, remélem Istentől, hogy lelki hasznomra lesz, amennyiben Atyaságodat arra fogja indítani, hogy olykor-olykor megemlékezzék rólam imáiban. Mert nagy szükségem van erre. Igen kevés egyéni értékkel bírok, ki vagyok téve a világ szeméinek, s nincs módomban, hogy igazoljam a rólam táplált jó véleményyt.

Ha Atyaságod ezt belátja, bizonyára nem fogja tőlem sajnálni imáinak ajándékát és alamizsnáját, hiszen jól tudja, milyen a világ, s mekkora szenvedés az, ha valakinek múltja olyan rossz, mint amilyen az enyém. De bár ennyire hitvány vagyok, gyakran bátorodom kérni az Úrtól, adjon Atyaságodnak igen hosszú életet! Hallgassa meg Ő Szent Felsége ebbéli kéréseimet s vezesse Atyaságodat mindig magasabbra az életszentesség és az Istenszeretet ösvényén! Amen.

Atyaságod méltatlan szolgálója és alattvalója,
Jézusról nevezett Terézia, kármelita

Azt hiszem, hogy Teutonio herceg úr egyike azoknak, akik engem illetőleg csalódásban ringatják magukat. Azt írta nekem, hogy nagyon szereti Atyaságodat. Ilyen körülmények között Atyaságod részéről illenék, ha meglátogatná Őfőméltóságát. Ezzel igazán tartozik neki.

92. levél

*María Bautista anyának, Valladolidban.
Sevilla, 1576 elején.¹⁴³*

Jézus legyen Önnel, kedves leányom!

Szeretném, ha több időm volna a levélíráshoz. Mert igazán annyi levelet kell elolvasnom és megírnom, hogy nem is értem, miképpen tudom elvégezni. Röviden akarom összefoglalni a mondanivalómat, s adja Isten, hogy sikerüljön.

Hogy én menjek magukhoz? De hát mondja csak, ében voltak maguk akkor, amidőn azt akarták, hogy én válasszak? Hát nem kötelességem nekem odamenni, ahová parancsolják? Igaz, volt arról szó, hogy odaküldenek, s bizonyos okokból Gracián atyánknak tényleg ez is volt a szándéka. Mivel azonban az okok megszűntek, most már letett erről. Különben sem gondolt arra, hogy állandó tartózkodásra küldjön oda. Pedig én úgy szerettem volna. A nuncius máris azt üzenete nekem, hogy csak alapítsak zárdákat ezután is, mint eddig tettem. Úgy látszik, Gracián atya oly módon tett neki jelentést, hogy a nuncius elfogadta az ő álláspontját. Most tehát, mint mondom, ez az ő felfogása, mivel ebben az irányban befolyásolták. Ami engem illet, én elhatároztam, hogy többet nem alapítok, hacsak ő maga meg nem parancsolja.

---

¹⁴³ A Szentanya kész akárhová menni, ahová parancsolják. Bañez atya betegsége. A kis apród ügye. Egy kiváló laikus nővér. [A legfrissebb spanyol kritikai kiadás 1576. február 19-re datálja ezt a levelet.]

Elég az, ami megvan. Mostanában kell megkezdődnie a férfiszerzetesek kánoni látogatásának. Mert még eddig nem kezdtek el.

Testvéreim mindenáron azt akarják, hogy velük utazzam. Főleg Lorenzo kívánja ezt, s kijelentette, hogy el nem mozdul innét, míg meg nem tudja, mit parancsolnak nekem. Úgy látszik, Gracián atyánk is hajlandó neki engedni. Én semmit sem teszek, hanem csak hallgatok s kérem az Urat, indítsa őt arra, ami inkább válik Ő Szent Felségének szolgálatára. Ez lesz nekem is kedvemre. Csak az elégíthet ki engem, ami az Ő dicsőségére szolgál, s Isten szerelmére kérem, gondolkodjanak Önök is így. Mondja meg az én kedves ottani leányaimnak, hogy Isten fizesse meg nekik irántam való jószágukat, de hallgassanak reám, s ne keressék boldogságukat múlt dolgokban, mert ráfizetnek. Ugyanezt mondja meg az én drága Casildámnak is, mert nem tudok neki írni.

Egy levelemben, amelyet a medinai perjelnö bizonyára elküldött Tisztelendőségednek, azt mondtam, hogy megkaptam a leveleket és a postapénzt. Ezen túl ne küldjön postapénzt mindaddig, amíg meg nem írom Önnek. [...]

[...] Az összeg nagyon csekély. Ha levonják belőle azt a hozományt, amelyet neki¹⁴⁴ adtak s számba veszik az élelmezési költségeket, semmi sem marad belőle. Az édesanyja ismét írt nekem s azt mondja, hogy nem azért tette, hanem mert ez volt leányának óhaja. Hát hiszen, ezen óhajhoz szó fér. Azonban végre is lehetséges, hogy úgy van a dolog. Ha Isten így akarta, Ő majd megvilágosít bennünket.

---

¹⁴⁴ Casildának.

Nem is értem, hogyan tudtam levelem végére hagyni, mekkora fájdalmat okozott nekem jó atyám¹⁴⁵ betegségének a híre. Attól félek, vezeklést gyakorolt, mint azt az adventben szokta, például azt, hogy a pusztza földön hált. Egyébként nem szokott ez a baja lenni. Mondja neki, hogy húzzon meleg lábbelit. Ő azt állítja, hogy ez a baj nem nagyon fájdalmas. Hát hogy is ne volna az! Ha pedig krónikussá lesz, akkor nagyon is rossz és igen soká tart. Vigyázzon rá, hogy melegen öltözködjék! Hála legyen az Úristennek, hogy már jobban van! Semmi sem okoz nekem akkora szenvedést, mint ha tudom, hogy valakinek éles fájdalmai vannak, még ha ellenségem volna is, hát még, ha annyira szeretem. Jelentse neki mélységes tiszteletemet!

Ha még csak tizenegy éves az a gyerek,¹⁴⁶ akkor nagyon fiatalnak találom. Tizenkét évesnek kellene lennie. Szeretném, ha meg tanulna írni, mielőtt idejönne, mert ezekkel a gyerekekkel majd a Szent Egyed kollégiumba kell eljárnia s elkezdenie a tanulást. Bátyám azt mondja, hogy Bañez atya a pártfogója, így még akkor is fölvenné, ha semmi szükség sem volna rá. Ugyanis elmondtam neki, mennyire le vagyok kötelezve Bañez atya irányában.

Nagyon szeretném, ha azt a szolgálattelvő nővért fel lehetne maguknál venni, de én nem látok rá módot. A jó Ascensio ugyanis már előzőleg megkért, hogy vegyük fel egyik cselédjét, nekem pedig Medinából kell egyet Önökhöz áthelyeznem. Olyan szent, mint Estefanía, s még nincs is beöltözve. Ha nem hiszi, kérdezze

---

¹⁴⁵ Bañez atya.

¹⁴⁶ A Lorenzo fiai mellé szánt apród.

meg Albertától.¹⁴⁷ Végtelenül hálás volnék Önnek, ha befogadná ezt a szentet. Ha Mária grófnő tudná, hogy milyen, ő maga kérte volna őt tőlem. Mariana úrnő helyett őt vehetné, annak számára pedig, akit Gracián atyánk ajánl, találnék valamilyen helyet.

Sajátságos, hogy nem írta meg nekem, amit az illető önmagáról mondott. Bizonyára azért tette, mert nem látta be, mi a szándékom. Igyekezzen őt jól kiismerni, s ha megfelelő, akkor, még ha nem is volna semmije, fel kell őt vennünk! Itt hiányzik egy, s nagyon szeretnék Önöktől egyet átvenni. De mivel olyan nagy a távolság, nem tudom, miképpen volna lehetséges. Tudja meg, hogy Gracián atyánknak igen sok nővére van, s valamennyi nagyon szegény. Tekintve, hogy a Szűzanya őt kihívta családjából, amelynek támasza lett volna, illik, hogy mi befogadjuk őt. [...]

93. levél

*Juan Bautista Rubeo atyának,
a kármeliták generálisának, Rómába.
Sevilla, 1576. február havában.¹⁴⁸*

---

¹⁴⁷ A medinai perjelnőtől.

¹⁴⁸ A generális mindössze két sarutlan férfizárda alapításához adott engedélyt, s még azt is csak nagy nehezen, mert félt a sarusok felhorkanásától, s íme, nyolc esztendő alatt, a király, a nuncius és az egész spanyol közvélemény támogatásával máris nyolc volt a sarutlan férfizárdák száma. Ráadásul a nuncius, a generális jogainak teljes mellőzésével Graciánt kinevezte a

JHS.

A Szentlélek kegyelme legyen mindig Méltóságoddal! Amen.

Amióta ideérkeztem, Sevillába, háromszor vagy négyszer írtam már Méltóságodnak. Hogy nem írtam még többször, annak egyedüli oka az volt, hogy – amint azt nekem a káptalanról hazatérő atyák mondták – Méltóságod eltávozott Rómából a mantuai tartomány kánoni látogatására. Hála legyen Istennek, hogy most már az is el van intézve! Azokban a leveleimben

---

sarutlanok és a sarusok teljhatalmú vizitátorává. Nem csoda, hogy a sarusok részéről megindult az üldözés a sarutlanok ellen, s egymást érték az elnyomó rendeletek, amelyeket azután a nuncius hatályon kívül helyezett, ezáltal még inkább szítva a sarusok haragját. A Szentanya vállalkozik a békítés reménytelen szerepére, de a generális többé övele sem állt szóba.[Erre a levélre vonatkozólag, egyik bírálóm a következő megjegyzést tette: „Ehhez a páratlanul szép levélhez érdemesnek tartanám egy kis méltatást írni. Reám – bevallom – csodálatos hatással volt. Az összes eddig olvasott levele közül a legértékesebbnek tartom. Szent Terézia anyánk páratlan zsenialitása ebben nyilatkozik meg legjobban. A levél hangja, amellet, hogy mélyen alázatos, férfiasan bátor és nyílt. Valami szent rafinéria – ha szabad ezt a szót használnom – is van a levélben. Stilisztikailag is remekműnek tartom. Az a benyomásom, hogy Szent Terézia anyánk ezt a levelet – kivételesen – leírása előtt külön megfogalmazta.”]

beszámoltam Méltóságodnak az ezen év folyamán történt zárdaalapításokról, a veasiról, a caravácairól és az itteniről. Méltóságodnak ezekben olyan alattvalói vannak, akik igazán buzgón szolgálnak az Űristennek. Két zárdának jövedelme van, míg az itteni a tökéletes szegénység alapján áll. Még saját házunk sincs, de remélem, hamarosan lesz. Mivel biztosra veszem, hogy előbbi leveleim közül az egyik vagy a másik eljutott Méltóságod kezeihez, nem akarok újra ezekről részletesen beszámolni.

Ott azt is mondtam, hogy mennyire más dolog hallani ezeket a sarutlan szerzeteseket, mint Gracián és Mariano atyákat és mennyire más az, amit róluk arrafelé híresztelnek. Mert annyi bizonyos, hogy hű fiai Méltóságodnak, sőt azt is merem állítani, hogy azok közül, kik annyira dicsekszenek hűségükkel, egy sem múlja őket ebben a pontban felül. Engem felkértek arra, hogy járjak közben érdekükben s kérjem Méltóságodat, fogadja vissza őket kegyeibe. Mert ők maguk már nem mernek írni. Én tehát azokban a levelekben a tőlem telhető legnagyobb melegséggel esedeztem s teszem ugyanezt most is, hogy gyakorolja velünk szemben ezt a jóságot. Higgyen szavaimnak, mert semmi okom sincs rá, hogy mást mondjak, mint ami a színigazság. Eltekintve attól, hogy Isten elleni bűnnek tartanám az ilyen eljárást, sötét árulás és gonoszság volna részemről.

Ha majd egyszer ott leszünk Isten színe előtt, meg fogja látni Méltóságod, hogy mit köszönhetett hűséges leányának, Jézusról nevezett Teréziának. Ez a tudat az én egyetlen vigasztalásom ezekben a dolgokban. Világosan látom, hogy vannak, akik az ellenkezőt állítják rólam. Azonban én, ameddig csak élek, mindig

be fogom bizonyítani hűségemet azok előtt, akik szenvedély nélkül tudják megítélni a dolgokat.

Már megírtam Méltóságodnak, milyen megbízást kapott Gracián atya a nunciustól s hogy mostanában magához hívatta. Méltóságod bizonyára értesült arról is, hogy újra megadták neki ezt a megbízást, és pedig kiterjesztették azt a sarutlan férfi és női renden kívül az andalúziai rendtartományra is. Én egészen biztosan tudom, bármit mondjanak is egyébként, hogy ez utóbbit ő minden erejéből igyekezett visszautasítani. Ez határozottan igaz. Sőt még az ő fivére, a király titkára sem akarta, hogy ezzel megbízzák, és pedig a velejáró nagy nehézségek miatt.

De ha már egyszer megtörtént, ha ezek a sarus atyák hallgattak volna a szavamra, nem kellett volna senkinek szólni róla, hanem elvégezni a dolgot úgy, amint testvérek között szokás. Én mindent megtettem ez irányban. Mert végre is, eltekintve minden másról, erre indított engem az a körülmény, hogy amióta itt vagyunk, mindenben segítségünkre voltak. De meg azután, amint Méltóságodnak meg is írtam, találkoztam köztük igen tehetséges és tudós egyénekkel, amelyeneket nagyon szívesen látnék a mi castiliai rendtartományunkban is.

Részemről mindig igyekszem a szükségből, amint mondják, erényt csinálni, s azért szerettem volna, ha mielőtt szembehelyezkednek a vizitátorral, megfontolják, vajon sikerre fog-e vezetni ez a magatartásuk. Másrészt azonban nem csodálom, hogy ráuntak már arra a sok mindenféle hivatalos látogatásra és újdonságra, amelyekben – a mi bűneink miatt – annyi éven át részük volt. Adja az Úr, hogy mindezt hasznunkra

fordítsuk, mert bizony Ő Szent Felsége alaposan szorongat minket. Azonban, tekintve, hogy ez a vizitátor az ő saját Rendjükből való, ez még sem lett volna rájuk nézve olyan megszegyenítő. Remélem az Ūristentől, hogy ha Méltóságod ezt az atyát¹⁴⁹ pártfogolja, s ő belátja, hogy újra kegyében van Méltóságodnak, akkor minden nagyon jól végződik. Ő majd szintén ír Méltóságodnak, s hő vágya visszajutni kegyeibe, s nem okozni Méltóságodnak semmi kellemetlenséget, mert engedelmes fiának tekinti magát.

Amit tehát én e levelemben ismételten esedezve kérek Méltóságodtól, éspedig kérem a mi Urunk szerelmére és az Ő dicső Szűz Anyjáéra (ki Méltóságod annyira szeret, de éppen úgy ez az atya is, mert az iránta való buzgó áhitatból lépett be a Rendünkbe), az, hogy Méltóságod válaszoljon neki. Tegye meg ezt jóságosan, s térjen napirendre a múltak fölött, még ha lett volna is az ő részéről valamilyes hiba. Fogadja őt szeretettel fiának és alattvalójának, mert valóban az is. S a szegény Marianóval tegyen éppen így, ha olykor el is járt a szája. Nem csodálom, hogy Méltóságodnak más hangon írt, mint ahogy érez, mert ő néha nem találja el a megfelelő kifejezést. Határozottan állítja, hogy sohasem volt szándéka Méltóságodat megbántani, akár szóval, akár cselekedettel. Mivel az ördögnek akkora a nyeresége, ha a dolgokat az ő szempontjából mérlegelik, bizonyára ő okozta, hogy ezek az atyák akarataik ellenére elhibázták a dolgukat.

Azonban fontolja meg Méltóságod, hogy a gyermekeknek szokása a hibázás, viszont azonban a szülőknek

---

¹⁴⁹ Graciánt.

az a természete, hogy megbocsátanak nekik, s napirendre térnek hibáik fölött. A mi Urunk szerelmére kérem Méltóságodat, tegye meg nekem ezt a szívességet. Fontolja meg, hogy erre igen sok szempontból van szükség, amelyeket talán Méltóságod odaát nem lát olyan világosan, mint én itt a helyszínen. S ha mi nők általában véve nem is vagyunk alkalmasak arra, hogy tanácsokkal szolgáljunk, azért mégis csak vannak esetek, amikor eltaláljuk a helyeset. Nem látom be, mi rossz származhatnék abból, ha Méltóságod engedne, sőt ennek igen nagy haszna volna. Mi rossz lehetne abban, ha Méltóságod visszafogadja azokat, akik olyan készséggel borulnának lábaihoz, ha ott volnának a színe előtt? Hiszen az Úristen is megbocsát! Mi rossz lehetne abban, ha az emberek megértik, mennyire örül Méltóságod annak, hogy a Rendnek reformja egy alattvalója és fia által történik, s hogy éppen ezért szívesen bocsát meg neki?

S még ha legalább volnának sokan mások, akiket ezzel a reformmal meg lehetne bízni! De mivel úgy látszik, hogy nincs olyan, aki bírna ezen atya kiváló tehetségével – amit, meg vagyok róla győződve, Méltóságod is megvallana, ha látná őt –, miért ne mutathatná ki Méltóságod örömét a fölött, hogy alattvalói közé számíthatja? Mi rossz lehetne abban, ha az emberek megértik, hogy ez a reform, ha sikerül, Méltóságod akarata szerint, tanácsai és utasításai alapján ment végbe? Elég volna az, ha tudnák, hogy a dolog Méltóságod kedvére van, s azonnal elsimulna minden nehézség. Sokat szeretnék még elmondani erről az ügyről, azonban, azt hiszem, többet érek el, ha a mi Urunkhoz esedezem, értesse meg Méltóságoddal, mennyire érdekében volna ez az eljárás. A szavaimat Méltóságod már jó ideje semmibe sem veszi.

Pedig meg vagyok arról győződve, hogy még ha tévednék is, a szándékom egészen tiszta.

Antonio de Jesús atya itt van, nem tehetett másképp. Ő is elkezdte mentetegetni magát, mint ezek az atyák. Ő is írni fog Méltóságodnak, s talán több szerencséje lesz, mint nekem. Talán sikerül neki meggyőznie Méltóságodat arról, mennyire jó volna, ha úgy tenne, amint én mondtam. Adja az Úristen, aki mindent megtehet, s látja, hogy erre szükség van.

Értesültem a Nagykáptalan rendeletéről, amely szerint nem szabad többé a zárdát elhagynom. A tartományi főnök, Angelus atya, küldte azt ide Ulloa atya útján, megparancsolván ez utóbbinak, hogy adja azt tudtomra. Ez utóbbi azt hitte, hogy nagy fájdalmat okoz vele nekem (aminthogy tényleg azoknak az atyáknak az volt a szándékuk, hogy megnyomorítsanak engem, s ezért harcolták ki ezt a rendeletet), s éppen azért sokáig magánál tartotta. Kevéssel több, mint egy hónapja annak, hogy én más úton értesültem erről a tilalomról, s magam kértem, hogy kézbesítsék nekem.

Biztosítom Méltóságodat arról, hogy amennyire ismerem magamat, igen nagy öröömre szolgált volna, ha Méltóságod nekem ezt sajátkezű levélben parancsolja meg, s ha azt látom, hogy ezt azért teszi, mert részvétellel van irányomban azon nagy fáradságok miatt, amelyeket gyöngye egészségem ellenére el kellett viselnem ezekben az alapításokban, s most ezért jutalmul akar nekem pihenést juttatni. Azonban még így is, mikor tudom, hogy mi volt a rendeletek indítóoka, nagyon örültem neki, hogy végre valahára megpihenhetek.

Azonban, tekintve, hogy én annyira szeretem Méltóságodat, kitüntetésnek vettem, hogy úgy bánnak

el velem, mint valami engedetlen személlyel, s hogy Angelus atya bejelentette a rendeletet az udvarnál, mielőtt engem értesített volna róla. Azt hitte, hogy a tilalom egészen le fog engem törni. Sőt még azt is megírta nekem, hogy a római Szentszéknél kereshetek ellenében orvoslást, mintha bizony nekem ilyen vigasztalásra volna szükségem. Mert annyi bizonyos, még ha nem is szolgálna örömökre megtenni Méltóságod parancsát, sőt még ha az a legnagyobb áldozatomba kerülne is, eszembe se jutna ellenkezni. Isten mentsen engem attól, hogy Méltóságod akarata ellenére tegyem azt, amihez kedvem van. Mert igazán őszintén állíthatom, s az Úristen tudja, hogy azon sok fáradság, szenvedés, üldöztetés és rágalom közepette, amelyekben részem volt, egyedül az szolgált nekem vigasztalásul, hogy Méltóságod akaratát teljesítem. Ez volt egyedüli örömöm. Hasonlóképpen most is örömökre szolgál, ha teljesíthetem Méltóságod parancsát.

Tényleg teljesíteni is akartam, és pedig haladéktalanul. Azonban Karácsony táján kaptam a rendeletet, s mivel az út olyan hosszú, nem eresztettek el. Azt mondták, nem lehet Méltóságod akarata, hogy kockára tegyem az egészségemet. Ennek következtében még most is itt vagyok. Azonban nem az a szándékom, hogy véglegesen itt maradjak ebben a házban, hanem csak addig, amíg elmúlik a tél, mert ezekkel az andalúziakkal nemigen értjük meg egymást.

Nagyon kérem tehát Méltóságodat, hogy írjon nekem, akárhol legyek is. Tekintve ugyanis, hogy most már nem lesznek többé hivatalos ügyeim – ami nagy boldogság lesz számomra – attól félek, hogy Méltóságod el talál engem felejteni. Az is igaz azonban, hogy ezt én

nem fogom annyiban hagyni, mert még ha untatnák is leveleim, nekem megírásuk örömömre szolgál.

Errefelé sohasem értették úgy, s most sem úgy értik, mintha a zsinat Motu-proprioja megfosztaná az előjárókat azon joguktól, hogy szerzetesnőket más házakba helyezzenek át, olyankor, amikor azt a Rend érdekei kívánják. Ilyen eset pedig gyakran fordul elő. Ezt nem a magam érdekében mondom, mert én már semmire sem vagyok használható. Hiszen nemcsak bármely zárdában lennék meg szívesen, hanem még élethossziglani börtönben is, ha tudnám, hogy ezzel Méltóságodnak kedvére teszek. Ezt csak azért mondom, hogy Méltóságodnak ne legyen aggálya a múltra vonatkozólag. Mert bár megvoltak a felhatalmazási okmányaim, sohasem mentem ki a zárdából alapítás végett – hiszen magától értetődik, hogy más okból amúgy sem léphettem ki belőle –, anélkül, hogy írásbeli engedélyt nem kértem volna főnökömtől. Angelus atyától kaptam meg az engedélyt a veasi és caravácai alapításokra, Gracián atyától pedig arra, hogy idejőjtek. Ez utóbbinak akkor éppúgy megvolt a megbízatása a nuncius részéről, mint most, csak hogy még nem élt vele. S mégis Angelus atya azt állítja, hogy én, mint hitehagyott jöttem ide, s hogy ki vagyok közösítve. Isten bocsássa meg neki! Méltóságod tanúja lehet annak, hogy mindig igyekeztem megnyerni Méltóságod jóindulatát az ő számára, s törekedtem kedvére tenni minden olyan dologban, amely nincsen Isten akarata ellen, azonban ő sohasem tudott békekességben meglenni velem.

Sokkal helyesebben tenné, ha Valdemoro atyával szemben lépne fel ilyen szigorral. Ez utóbbi ugyanis, mint avilai perjel, elkergette a Megtestesülés gyóntatóit,

két sarutlan atyát, éspedig nagy botránnyára az egész városnak. Sőt olyan durván bánt azokkal a nővérekkel, akiknél, hála Istennek minden a legszebb rendben volt, hogy igazán megesik az ember szíve rajtuk. Minden fel van náluk forgatva, s azt írják nekem, hogy azok a jó lelkek még mentegetik őt s magukat vádolják hibával. A sarutlanok máris visszatértek, s amint írják nekem, a nuncius megtiltotta, hogy a nővérek sarus atyánál gyónjanak.

Nagyon fáj nekem, azoknak a jó nővéreknek az esete, mert kenyéren kívül mást sem adnak nekik, s ráadásul még szorongatják őket. Igazán nagyon sajnálom őket. Az Úristen tegye jóvá mindezeket a dolgokat, Méltóságodat pedig tartsa meg nekünk sok esztendőre!

Ma hallottam, hogy idejön a domonkosok generálisa. Micsoda Isten kegyelme volna az nekem, ha Méltóságod találna idejönni! Az is igaz, hogy másrészt sajnálom a fáradalmak miatt. Ez az örömem tehát hadd maradjon az örökkévalóságra, ahol azután nem lesz soha vége, s ahol Méltóságod is meg fogja érteni, mivel tartozik nekem.

Adja az irgalmas Úristen, hogy én megérdemeljem! Azokat a tisztelendő atyákat, Méltóságod tanácsosait, szintén kérem, hogy Őatyaságaik imádkozzanak értem! Atyaságodnak itteni alattvalói és leányai kérik áldását, s ugyanazt kérem a magam számára is.¹⁵⁰

Méltóságod méltatlan leánya és alattvalója,

Jézusról nevezett Terézia

94. levél

*Rodrigo de Moya úrnak, Caravácába.
Sevilla, 1576. február 19.¹⁵¹*

JHS.

A Szentlélek malasztja legyen Kegyelmeddel!

Nagy öröömre szolgált Kegyelmednek levele, mert egészen más színben tünteti fel az ügyet, mint ahogy nekem beszéltek róla. Hála legyen érte az Úristennek! Ugyanis nagyon meglepett a dolog a perjelnö részéről, s nagyon haragudtam volna rá, ha tényleg bármit is tett

---

¹⁵⁰ Ha az összes szereplő egyéneknek olyan önzetlen, nemes és annyira természetfölötti lelkülete lett volna, mint a Szentanyának, akkor, de csakis akkor járhattott volna ez a levél eredménnyel. Azokat a hódolatos leveleket, amelyeket Gracián, Mariano és Antonio atya ígérgettek, sohasem írták meg, de nem is igen tehették. Ők a nunciushoz voltak eszközei, aki nem volt hajlandó bevárni a generális késedelmes reformját, hanem elnézve annak feje fölött, saját maga vette kezébe az ügyet. Egy Szent Terézia képes lett volna erényt csinálni a kényszerűségből, de nem Rubeo. Egyike volt azoknak a tragikus helyzeteknek, amelyeken a maga szempontjából mindkét félnek igaza volt, csak hogy a szempontokat nem lehet összeegyeztetni. Rubeo meghalt anélkül, hogy az ő annyira gyöngéden szerető leányát, Teréziát, csak egy szóra is méltatta volna. Pedig ő is szentéletű ember volt!

volna Kegyelmed akarata ellenére. Félig-meddig értem ám, miért gondolta az illető, aki mondta, hogy igazat állít. Én azonban sehogy sem tudtam elhinni a dolgot, s azért kértem meg Kegyelmedet, értesítsen arról, hogy mit tud róla. Hiszen a perjelnő anya minduntalan azzal hozakodik elő, hogy mennyire le van kötelezve Kegyelmednek, hogy mennyire igyekszik azt kimutatni, s hogy Kegyelmed mennyi szívességet tesz neki mindenben.

A ház árával meg vagyok elégedve, s Kegyelmed se nyugtalanodjék miatta. Mert a jó fekvés fejében mindig hajlandó vagyok egyharmaddal többet fizetni, sőt volt eset, amikor felével többet fizettem az értékénél. A jó fekvés ugyanis annyira érdeke a zárdának, hogy tévedés volna némi ártöbblet miatt lemondani róla. A vízért és a jó kilátásért szívesen fizetnék én másutt még többet is annál, amennyibe ez került. Hála Istennek, hogy olyan jól sikerült ez a vétel. Ami a püspöki helynököt illeti, amiatt Kegyelmed ne aggódjék. Hiszen, amint Kegyelmed is mondja, nem ő rendelkezik elsősorban. A zárda alapítása a lovagrendek tanácsának engedélyével és a király parancsára történt, aki e téren igen kegyes irántam, mert nagyra becsüli ezeket a zárdákat. Amíg Őfelsége nem adta ki parancsát, a veasi zárdának alapítója tizenkét esztendeig vesződött hiába, hogy megszerezze az engedélyt. Akkor még nem ismerte a mi Rendünket s egy másik Rend számára akart alapítani. Nem lehet ám azt a zárdát olyan könnyen eltörölni, miután olyan könnyen

---

¹⁵¹ A címzettnek nagy érdemei voltak caravácai alapítás körül. Közte és a perjelnő között valami félreértés támadt, amelyet a Szentanya szokott tapintatosságával oszlat el.

sikerült azt megalapítanunk. Semmi okunk sincs arra, hogy ilyesmitől féljünk. Azt hiszem, most már elküldik Kegyelmednek az összes iratokat, kivéve azt az egyet, amely miatt Miguel Caja úrnak írtam. De azt is hamarosan kezéhez fogom juttatni. Ha pedig nem tenném, az azért volna, mert a püspök, amint mai levelében írja, személyesen akar Caravácába menni. Azzal a szándékkal megy oda, hogy azonnal jóváhagyja a zárdalapítást. Mert talpig úriember, s különben is vannak neki rokonai és jó barátai, akik pártomat fogják nála, úgyhogy e tekinteten aggodalomra nincs semmi ok.

A hiba ott volt, hogy nem szóltak nekem azonnal a dologról. Annyiszor megírtam, hogy a megyéspüspök engedélye nélkül nem alapítok zárdát, s ennél fogva magától értetődőnek tartottam, hogy azt már megszerzték. Egyébként feltétlenül magam gondoskodtam volna róla, mielőtt idejöttem. Szükség lesz rá. Itt azt mondtam, hogy a nővéreknek hétszáz arany jövedelmük van, amint ezt a perjelnő írta nekem. S miután úgy találtam, hogy ez tényleg így van, így értesítettem a püspököt is. Ha pedig ez nem volna elég, akkor egészsítsék ki valamelyik nővérnek esetleg csekély hozományával is. Minden jól fog végződni. Ne aggódjék Kegyelmed, mert a mi Urunk akarja, hogy szenvedjünk is valamit. Sőt eddig igazán gyanúsnak tűnt fel nekem ez az alapítás, mivel annyira nyugalmasan történt. Ha ugyanis valamely zárdában nagyon buzgón fogják szolgálni a mi Urunkat, az nagyon fáj az ördögnek. Ez mindig így van. Nagyon örültem, hogy a mi nővérünk és úrasszonyunk jobban van. Adja Isten, hogy hosszú éveken át tartson az egészsége! Sokszorosan csókolom Kegyelmetek kezeit.

Ma hetvened vasárnap van.

Kegyelmed méltatlan szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia

95. levél.

*María Bautista anyának, Valladolidba.
Sevilla, 1576. április 29.¹⁵²*

JHS.

A Szentlélek kegyelme legyen Önnel, leányom!

Holnap megy a posta, s nekem nem volt szándékom Önnek írni, mert egyetlen jó hírt sem tudtam mondani. Azonban ma este, kevéssel a kapuzárás előtt azt üzenték nekem, hogy a házunk lakója hajlandó azt nekünk holnaputántól kezdve átengedni. Tehát Szent Fülöp és Szent Jakab napján beköltözhetünk. Ebből azt látom, hogy az Úristen már kezd bennünket vigasztalni szenvedéseinkben. Legyen szíves ezt a levelet a lehető legsietősebben átküldeni a medinai perjelnőnek, akit utolsó levellel megszorítottam, habár a felét sem mondtam el bajainknak. Higgye el, hogy az avilai Szent József alapításától eltekintve, a többi szenvedés mind semmi sem volt ahhoz képest, amit itt kellett elviselnem. Ha elmondom, látni fogja, hogy nem túlzok, s igazán

---

¹⁵² Azon szenvedésekről beszél, amelyeket az alattomos lelkületű andalúziak okoztak neki Sevillában.

Isten irgalmának köszönhető, hogy minden jól végződött. Mert most már csakugyan azt lehet mondani, hogy véget értek a bajok. Hallatlan dolog, hogy ebben a tartományban mennyi az igazságtalanság, milyen kevés az őszinteség, s mennyi a kétszínűség. Biztosítom, hogy nagyon is rászolgált a rossz hírére. Hála legyen az Úrnak, aki mindenből jót tud kihozni! Mikor így csöstül zúdultak a nyakunkba a bajok, rendkívül örültem, de ha nem lett volna itt az öcsém, szinte még az életünk is rámehetett volna.

Ő is sokat szenvedett, de olyan bőkezű volt velünk szemben s olyan türelmesen viselt el mindent, hogy igazán dicsérjük érte Istent. A nővéreknek van okuk arra, hogy szeressék, mert senki más nem jött segítségünkre, sőt a többiek csak növelték a bajainkat. Most rejtőzködik miattunk, s még szerencse, hogy sikerült elmene-külnie, különben börtönbe vetették volna. Mert ez itt valóságos pokol, igazság nem létezik, követelnek rajtunk olyat, amivel nem tartozunk, s ő, mint kezes szerepel. Mindennek vége lesz, mihelyt az udvar elé kerül, hiszen a vádnak semmi alapja sincs, neki pedig alkalma volt Istenért valamit szenvedni.

A Kármelben van, Gracián atyánknál. A bajok úgy zuhognak rá, mint a jégverés. Hiába igyekszem előle leplezni a magunk bajait, pedig ezek jobban bántják őt, mint a magáéi. S ebben igazsága is van.

Hadd mondjam el nagyjából. Már megírtam Önöknek, hogy milyen vádak emelt ellenünk az a bizonyos személy, aki tőlünk kilépett. De az mind semmi ahhoz képest, amit azóta mondott ránk minden alap nélkül és nem is egyszer, hanem minduntalan nyakára járva azoknak, akiknél minket feljelentett. Ezt ugyanat-

tól a személytől tudtuk meg, akit az inkvizíció megidézett. Ami engem illet, meg kell Önnek vallanom, hogy az Úristennek rendkívüli kegyelméből valósággal úsztam a boldogságban. Olyan nagy volt az örömem, hogy még az a gondolat sem tudta elrontani, mekkora kára lehet ezekből a rágalmakból a mi összes zárdáinknak. Mert nagy dolog ám a nyugodt lelkiismeret és a lelki szabadság.¹⁵³

A másik személy más zárdába lépett át. Tegnap értesítettek arról, hogy eszét veszttette, éspedig nem másért, hanem csakis azért, mert tőlünk kilépett. Nézze, milyen felségesek az Úristen ítéletei, mikor helytáll az igazságért! Most már mindenki be fogja látni, hogy ostobaság volt az egész. S csakugyan az volt minden, amit rólunk állított, például, hogy összekötöttük a nővérek kezét-lábát s úgy ostoroztuk őket. S bárcsak adta volna

---

¹⁵³ Az ártatlanul szenvedett üldözést tekinti a Szentanya akkora szerencsének. Ekkor történt a következő bájos eset. A generális és a definitórium azt parancsolta neki, menjen azonnal vissza Castiliába, vonuljon vissza valamelyik zárdába s azt többé ne hagyja el. Gracián atya, az apostoli vizitátor viszont nem engedte el. A Szentanya nem tudta, kinek engedelmeskedjék. Ekkor a sevillai perjelno, aki természetesen azt óhajtotta, hogy maradjon, ismerve a Szentanya lelkületét, így szólt hozzá: „De anyám, hogyan is mehetne el, amikor minden percben jöhetnek az inkvizíció poroszlói, hogy önt börtönbe vessék.” A Szentanya arca felderült a kecségtető gondolatra, s így felelt: „Igaz van, leányom. Látja – erre nem is gondoltam.” Ha valaki tudja élvezni a finom humort, annak számára ez az eset valóságos szellemi csemege.

az Úristen, hogy ennél rosszabbat ne mondott volna. Ezen súlyos vádon felül ezernyi más dolgot híresztelt rólunk. Szembeszökő dolog volt, hogy maga az Úristen akart minket próbára tenni, hogy azután mindebből jót hozzon ki. S ezt meg is tette. Azért ne is búsuljanak miattuk. Nincs semmi baj. Sőt remélem, hogy mihelyt a nővérek átköltöznek a saját házukba, mit hamarosan hazafelé indulhatunk. A ferencesek nem jöttek újra tiltakozni. De miattam jöhetnek, mert ha egyszer a zárda meg van alapítva, akkor hiába okoskodnak.

Nagyon kiváló lelkek vannak ebben a házban. A perjelnő¹⁵⁴ olyan bátor lélek, hogy nem győzöm eléggé csodálni. Határozottan túltesz rajtam. Azt hiszem, hogy az én ittlétem is hasznukra volt a nővéreknek, mert a csapásokat én kaptam elsősorban. A perjelnő nagyon eszes, s biztosítom, nem lehetne Andalúzia számára jobbat kívánni. De mennyire szükséges volt, hogy a nővéreket annyira megválogattam! Most egészséges vagyok, bár eddig nem nagyon voltam az. Az a szirup igen jót tesz nekem. Gracián atyánk beteges, de nem lázas. Ő nem tudja, hogy ezt a levelet írom Önnek. Imádkozzék érte Istenhez, és kérje, hogy az Úr mentsen ki bennünket mindezekből a zavarokból! Hiszem, hogy megteszi. Ó, micsoda esztendőt töltöttem én itt!

Mármost beszéljünk az Ön tanácsairól. Először is, ami a Don címet illeti, odaát az Indiákon mindenki viseli, akinek jobbágyai vannak. De mikor idejöttek, én kértem a gyerek apját,¹⁵⁵ hogy ne szólíttassa így, s megmondtam neki az okaimat. El is fogadta a nézete-

---

¹⁵⁴ *María de San José.*

¹⁵⁵ *Lorenzót.*

met, mindenki meg volt elégedve s rendben volt a dolog. Ekkor azonban jött Juan de Ovalle a húgossal, s annak nem voltak elegendők az okaim – mert alighanem a saját fiának rangját akarja feljavítani –, s mivel az öcsém nem volt itt, sőt hosszabb ideig volt távol, mikor hazajött, úgy telebeszéltek a fejét, hogy minden hiábavalónak bizonyult. Hiszen az is igaz – elég szégyen – hogy Avilában már alig van ember, aki ne volna Don. Engem vérig sért ez a dolog, de csakis ő miattuk. Mert magamra nem is gondolok, s azért az én becsületem kérdése ne fájjon Önnek! Azokhoz a dolgokhoz képest, amelyeket rólam beszélnek, ez ugyancsak semmi. Jól van, az Ön kedvéért még egyszer szólok a gyerek atyjának, de nem hiszem, hogy volna haszna, tekintve, hogy nagybátyja már annyira rákapott erre a címzésre. Nekem valósággal fáj, valahányszor hallom.¹⁵⁶

Hogy Teresita írt volna Padillának, azt nem hiszem. Nem írt ő senki másnak, mint a medinai perjelnek és Önnek, hogy kedvükre tegyen. Padillának tudtommal egyszer írt két-három szót. Ő meg van arról győződve, hogy én bele vagyok bolondulva az öcsémbe és Önbe, s ezt nem lehet a fejből kiverni. S tényleg úgy is kellene lennie, ha más volnék, mint ami vagyok. De gondolja csak el, hogy bár annyira le vagyok neki kötelezve, örültem, mikor el kellett rejtőznie, s így nem jöhetett ide annyit. Való tény az, hogy kissé terhemre van. Pedig olyan jó, mint egy angyal, s ha azt mondom neki, hogy Gracián

---

¹⁵⁶ Bautista anya is a rokonsághoz tartozott, s ezért szégyellte ezt az úrhatnáságot. Fájt neki, hogy a Szentanyáról azt híresztelik, mintha ő akarna nagyképüsködni Lorenzo fiainak, Franciscónak és Lorenzónak a Don címével.

atyánk jött vagy valaki más, szépen eltávozik. Nem azért van tehát, mintha nem szeretném, mert igenis, szeretem, hanem azért, mert egyedül akarnék lenni. Ez tényleg így van. Gondoljanak rólam, amit akarnak, az mind keveset számít.

Mikor Padilla vizitátornak mondta magát, azt tréfából tette. Ismerem őt. De azért igen nagy segítségünkre van és okkal tartozunk neki. Másrészt azonban, – mit akar? – hibátlan ember nincs a világon. Nagyon örültem, hogy Mariá grófnő annyira meg van elégedve az engedéllyel. Adja át neki mély tiszteletemet. Nagyon későre jár már az idő, azért nem írok neki. Sajnálom, hogy a hercegnő nincs vele, de azt látom ebből, az Úr azt akarja, hogy csupán Ővele legyen együtt és nála keresen vigasztalást.

Aviláról nem tudok többet annál, amit Ön ír nekem. Isten Önnel! Casildát és a többieket üdvözlöm, egészen különösen pedig az én jó atyámat, Bañez Domingot. Nagyon szeretném, ha nem távoznék Avilából éppen akkor, midőn én ott leszek, de ha már azt akarja, hogy minden téren szenvedjek, ám legyen. Mondja meg neki, hogy írjon nekem. Azt a nővért, akit annyira dicsér, ne küldje el. Ó, ha ide akarna jönni, de jó volna! Mert nagyon szeretnék onnét hozni ide néhányat, ha tehetném. Nézetem szerint, most semmi okuk sincs miattunk búsulni, mert hiszem, hogy minden jól fog végződni.

Ne mulassza el ezt a levelet elküldeni a medinai perjel nő anyának, az pedig küldje tovább a salamancainak. Szóval, mindhármukhoz van intézve. Az Úristen tegye Önöket szentekké! Megvallom, hogy ennek a tartomány-

---

¹⁵⁷ Castiliában.

nak a népe nem áll közel hozzám, s hogy nagyon szeretnék már, ha Isten is úgy akarja, az Ígélet földjén¹⁵⁷ lenni. Ha azonban tudnám, hogy Istennek nagyobb szolgálatot tennék vele, szívesen maradnék itt is, annak ellenére, hogy azok az utálatos bűnök errefelé nagy szenvedést okoznak. Elborzadnának tőlük. Segítsen az Úr.

Ma fehérvasárnap van.

Tisztelendőséged,

Jézusról nevezett Teréziája

Kedves Maríá de la Cruzomat és az alperjelnőt üdvözlöm. Maríá de la Cruznak olvassa fel Tisztelendőséged ezt a levelet. Imádkozzanak értünk valamennyien!

96. levél

*Ambrosio Mariano atyának, Madridba.
Sevilla, 1576. május 9.*¹⁵⁸

---

¹⁵⁸ A címzett a sarutlan férfi reformnak sorrendben harmadik, éspedig oszlopos tagja. Rendkívül érdekes egyéniség. Nagyműveltségű ember, aki a legmagasabb társadalmi körökben forgott, s onnét ment el előbb remetének, azután sarutlan kármelitának. Kiváló mérnök, akit Fülöp király már, mint kármelitát is felhasznált nagyobb szabású mérnöki műveleteknél, pl. folyószabályozásoknál. Azonban olasz vére minduntalan heves kitörésekben nyilvánult. A Szentanya kedvesen enyeleg vele.

A Szentlélek kegyelme legyen Tisztelendőségeddel!

Ó Istenem, mennyire alkalmas természete van Önnek arra, hogy az embert méregbe hozza! Higgye el, nagy erénygyakorlat részemről, hogy írok Önnek. A legrosszabb pedig a dologban az, hogy az Ön természete, úgy látszik, ráragad az én jó atyámra is, Padilla licenciátus úrra, mert az is, sem nem ír, sem nem küld üzenetet, pont úgy, mint Tisztelendőséged. Isten bocsássa meg Önöknek! Igaz, hogy Padilla licenciátus úrral szemben annyira le vagyok kötelezve, hogy bármennyire megfeledkezzeék is rólam, én nem feledkezhetném meg Ókegyelméről. Kérem őt, hogy tekintse ezt a levelet a magáénak is.

Ha elgondolom, milyen kellemetlenségek közepette hagyott magamra Tisztelendőséged, s mennyire nem törődik velem, nem tudom, mit mondjak, hacsak nem azt, hogy „Istenverte ember az, ki emberben bízik” stb. Mivel azonban a rosszat jóval illik viszonzni, azért írok s jelentem Tisztelendőségednek, hogy Szent Jakab napján foglaljuk el a házunkat, s hogy a ferencesek úgy hallgatnak, mint a halottak. Gracián atyánk szólt Navarrónak, s azt hiszem, ez utóbbi hallgattatta el őket.

A ház olyan szép, hogy a nővérek nem győznek érte eléggé hálát adni Istennek. Hála legyen Öneki! Mindnyájan azt állítják, hogy igen olcsó volt, sőt azt mondogatják, hogy most nem kapnánk meg húszezer aranyért. A fekvése pedig, szerintük, egyike a legszebbeknek egész Sevillában. A las-cuévas-i jó perjel kétszer is eljött megnézni s nagyon meg van vele elégedve. Bartolomé de

Aguilar atya elutazása előtt szintén itt volt egyszer. Már írtam Tisztelendőségednek arról, hogy a rendi káptalanra megy. Igazán nagy szerencse volt, hogy ennyire megfelelő házra akadtunk. Az adásvevési illeték miatt még pereskedünk, de azt hiszem, az egészet meg fogják velünk fizettetni. Öcsém volt kénytelen nekünk pénzt kölcsönözni, s ő maga vezeti a munkálatokat, amivel igen nagy gondot vesz le a vállamról. Az illetéket illetőleg a közjegyző követett el hibát. Gracián atyánk rendkívül meg van elégedve a házzal, amint hogy mindenki más is. Soto atya, aki éppen most volt itt, nagy reményeket fűz hozzá. Azt mondja, hogy mivel Tisztelendőséged nem ír nekem, ő sem fog Önnek írni. A templomot a kapu helyére építik s igen szép lesz. Minden kitűnően megy. Ennyi legyen elég a házról.

Ami Tostadót illeti, most jött ide egy szerzetes, aki Barcelonában hagyta őt. Ez a szerzetes az itteni Kármelhez tartozik, s egy okiratot hozott tőle, amelyen úgy szerepel, mint egész Spanyolország generális vikáriusa.¹⁵⁹

Cota tegnap érkezett meg. Don Jerónimo házában rejtőzködik, s ott várja meg Agustín Juárez atyát, aki, mint mondják, ma fog idejönni. A két előbbi dolog való tény, mert az okiratot magam is láttam s tudom, hogy az

---

¹⁵⁹ 1575 májusában nyílt meg a kármeliták nagykáptalana Piacenzában, amelyen a sarusok állást foglalnak a sarutlanokkal szemben s Tostado atyát küldik Spanyolországba, azoknak teljes elnyomására. Tostado tehát a félelmetes mumus, akiről a Szentanya beszél, de akinek egész vállalása csődöt mondott a nuncius és a király ellenállása miatt. Elszedték okiratait és hazaküldték Itáliába.

a másik itt van. Azt, hogy a provinciális visszajön állásába, biztosra veszik, s állítólag hoz magával egy pápai motu-propriót, amely a sarusoknak minden óhaját teljesen kielégíti. Maga a perjel mondta ezt nekem, s azt állítja, hogy ezt a hírt olyasvalakitől kapta, akiben ők teljesen megbíznak. Az érsek úr öngyméltósága, nemkülönben az ő tanácsosa és a fiskális azt ajánlották, hogy Gracián atyánk térjen ki előlük, nehogy bármit is kézbesíteni találjanak neki mindaddig, amíg nem tudja, mit parancsol a nuncius öngyméltósága. Erre igen sok indítóókot hoztak fel. Ő tehát elutazik Castiliába s egyelőre nem folytatja a kánoni látogatást. Kerülő utakon megy, mert ezeket most amúgy sem lehetne hivatalosan látogatni, annyira fel vannak izgulva. Isten bocsássa meg azoknak, akik ekkora jót akadályoznak meg! Habár, szerintem, mindezt az Úr azért engedi meg, hogy valami nagyobb jót hozzon ki belőle. Adja Isten, hogy ezek a sarusok megérdemeljék a javulást! Arra vonatkozólag semmi kétségem, hogy a sarutlanok nagyon előre fognak haladni, s hogy az Úr mindent nagyobb jóra fordít. Gracián atyánk helyettes tartományi főnökké az itteni sarus kármel perjelét, Evangelista János atyát nevezte ki, aki most azt várja, hogy lecsapnak reá. Én azzal biztatom, hogy mivel végre is nem ő a fej, neki semmit sem fognak kézbesíteni. Ő bátran néz elébe a fejleményeknek, az érseki tanácsos pedig készenlétben van, hogy közbelépjen, ha valami baj találna támadni.¹⁶⁰

Holnap a sarusok perjele és alperjele Umbrétébe mennek. Az érsek hívatta őket oda magához. Ha a sarusok nem tudják bebizonyítani, hogy mindaz, amit a vizitátor atya elrendelt, érvénytelen, amit nézetem szerint nem lesznek képesek megtenni – akkor máris

sok az eredmény. Az Úr irányítson mindent a maga szolgálatára. Tisztelendőségedet pedig s az én jó atyámat, Padilla licenciátus urat mentse meg a szírének énekétől.¹⁶¹ Fivérem mindkettőjüknek kezét csókoltatja.

Nagyon szeretném, ha itt volna s láthatná, milyen jól sikerült nálunk minden. Három nappal a lakó kiköltözése előtt jöttünk át, s nagyon megbarátkoztunk úgy övele, mint a feleségével. Mindnyájan bőven elláttak bennünket étellemmel s igen kedvesek voltak velünk szemben. Azt mondja a lakó, hogy nincs jobb ház egész Sevillában, sem pedig jobb fekvésű. Azt hiszem, a hőség nem lesz benne nagyon érezhető. Az udvara olyan, mintha cukorból volna. Mindenki bemehet még, mert a szentmisét az egyik teremben mondják mindaddig, amíg a templom elkészül. Most mindenki megnézheti a zárdát. Egy másik, belső udvar körül igen jó szobák vannak, amelyekben sokkal jobban vagyunk meg, mint a másik házban. A kert igen szép, s kilátás pedig gyönyörű. Sok vesződésünkbe került, míg megszereztük, de igazán megérte. Nem is gondoltam volna, hogy ennyire jó.

A perjelnő anya és a nővérek valamennyien imáiba ajánlják magukat. Tisztelendőségednek és az én jó Padilla atyámnak. Én pedig Angelus Salazar provinciális atyáéba. Nagyon csodálom, hogyan tudott olyan

---

¹⁶⁰ Arról van szó, hogy a Rómából jövő sarusok Tostado és társai esetleg egy ott elnyert kiközösítő rendeletet találnak kézbesíteni. Graciánt ez alól szöktették meg. Evangalista atya, az egyetlen sarus volt, aki alávetette magát Gracián vizitációjának, elismerve a nunciustól kapott joghatóságát.

¹⁶¹ A madridi udvar befolyásától.

gyorsan odaérkezni. Adja Isten, hogy a káptalan az Ő dicsőségére váljék, s úgy is lesz, ha úgy tesznek, amint Tisztelendőséged mondja. Isten tartsa meg Önt minden hibái ellenére s tegye nagyon szentté!

Ma május 9-e van.

Legyen olyan kegyes Atyaságod s értesítsen arról, hogy mi történik! Mivel ugyanis Gracián atyánk nincs itt, nem lesz módom más úton értesülést szerezni. Nem szeretném, ha Tisztelendőséged elmenne onnét,¹⁶² mielőtt látná, hogy miképpen fordulnak a dolgok. Pedig, biztosítom, hogy nagyon nélkülözöm Tisztelendőségedet itt, tekintve, hogy jól van értesülve. Most majd mindnyájan nagyon óvatosak és körültekintők leszünk. Ajánlom magamat Vincente atyának és szerencsét kívánok neki fogadalomtételéhez.

Tisztelendőséged méltatlan szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia, kármelita

Hallatlan, hogy milyen hazugságok vannak itt forgalomban! Az ember valósággal beleszédül. Éppen most mesélték nekem, hogy az ő vizitátoruk, tudniillik a sarusoké – mert így nevezik –, Carmónában van, s hogy engedelmességgel hódoltak neki igen sok zárdában. Megvallom, kissé félek ezektől a római dolgoktól, mert visszaemlékszem a múltra. Nem mintha amiatt aggódnék, hogy bajunk lesz, sőt azt hiszem, minden javunkra

---

¹⁶² Madridból.

fordul. Nekik¹⁶³ bizonyára van valami a kezükben, mert különben nem volnának olyan oktanok, s nem jönnének ide, mikor még azt sem tudják, hogy Gracián atyánk eltávozott. Ők azt hiszik, hogy itt van. Mindenfelől szerencsét kívánnak nekünk. Az egész városrész örül. Szeretném, ha a sarusokkal való ügyes-bajos dolgainknak vége szakadna, mert végre is az Úr csak nem fogja sokáig tűrni okoskodásukat, s a mi sok szenvedéseinknek is csak vége szakad egyszer!

97. levél

*Jerónimo Gracián atyának, Sevilába.
Malagon, 1576. június 15.¹⁶⁴*

A Szentlélek kegyelme legyen Atyaságoddal, kedves Atyám!

Nagyon megörültem, hogy ez az öszvérhajcsár ajánlkozott levelem elvitelére, s így megbízható személy

---

¹⁶³ A sarusoknak.

¹⁶⁴ Június 4-én a Szentanya öccsével, Lorenzóval, és annak kisleányával, Teresitával és még másokkal elutazott Sevilából, míg ő Malagonban maradt, és a többiek tovább mentek Avila felé. Aranda doktor a sevillai inkvizíció fiskálisa, akiről már az előbbi levélben is szó volt. Az a terv merült fel, hogy a malagoni zárdát áthelyezik Paracuellosba. Erről a helységről már volt szó a Cerda úrnőhöz intézett levelekben. A tervből nem lett semmi.

útján kereshetek némi vigasztalást Atyaságodnál. Mert az a gondolat, hogy már Sevillában van, s hogy annyira siettették visszatérését, nagyon aggaszt engem. Sokkal nyugodtabban nézném a dolgokat, ha magam is ott volnék. Ha pedig elgondolom, milyen ritkán számíthatok Atyaságod részéről értesítésekre, azt sem tudom, hogyan fogom kibírni. Isten segítse meg, nekem pedig adja meg azt a kegyelmet, hogy lássam megszabadulását ezektől az emberektől.

Nem tudom, miért akarják Atyaságodat és a többiket ott megnyomorítani. Vagy talán nem volt nekik elég, hogy kiközösítették Mariano atyát és a perjelt? Egyedül vigasztalásom az, hogy Aranda doktor urat ott látom Atyaságod pártján. Adja át neki mély tiszteletemet, legyen szíves. Nagyon szeretném őt viszontlátni. Ne felejtse el, kérem megmondani neki, ne bízzék annyira abban, hogy ezek az emberek¹⁶⁵ nem igyekeznek majd visszanyerni a szabadságukat, éspedig akármilyen erőfeszítés árán! Legalább is ők úgy beszélnek, hogy megteszik abban az esetben, ha Atyaságod visszamegy. De még ha nem is mozgolódnának, még akkor is jó lesz résen lenni s elkészülni minden eshetőségre az ilyen, szenvedélytől megvakított emberekkel szemben.

Higgye el, Atyám, hogy nagyon örültem látásának, amikor meglátogatott, de azért sohasem fogom sajnálni, hogy Atyaságod nem volt jelen azon zavargások alkalmával, amelyek akkor történtek.¹⁶⁶ Mert jelenléte nem tudta volna azokat megakadályozni s csorba esett volna a becsületén és a tekintélyén.

---

¹⁶⁵ A sarusok.

¹⁶⁶ A sevillai sarusoknál.

Nagyon szeretném tudni, vajon Atyám jó egészségben van-e, tekintve, hogy olyan hosszú utat tett meg? A mi Urunk szerelmére kérem Atyaságodat, írjon nekem mielőbb s juttassa hozzám leveleit valami úton. Mert az is nagy szenvedés reám nézve, hogy Avilának olyan rossz a posta összeköttetése, úgyhogy Atyaságodról csak nagy ritkán kaphatok hírt. A leveleknek ugyanis vagy Madridon vagy Segóvián, sőt olykor Toledón át kell menniük. Gondolja meg, micsoda kerülők ezek, különösen a mostani izgatott helyzetben, amikor az ember szeretne Atyaságodról, óráról-órára hírt kapni. Mivel Atyaságod ezt jól tudja, kegyetlenség volna részéről elhanyagolni az írást. S még ha nem is tudna hosszasan írni, legalább arról értesítsen, hogy egészséges-e. Adja meg a mi Urunk Önnek ezt az egészséget, amelyre a mi Rendünknek akkora szüksége van!

Legyen szíves, értesítsen arról, miként állnak az ügyek, s arról, vajon örült-e, mikor látta, milyen jól van elhelyezve a (sevillai) Szent József zárda, s hogy az áthelyezési ünnepély mennyire közismertté tette. Mikor láttam, hogy ott némi kényelemben lehetne élnem, mindjárt tudtam, hogy az Úristen nem fog engem otthagyni. Áldott legyen mindenért! Itt bizony nagyon kényelmetlenül lagnak, s mivel abból a szép házból jöttem, még rosszabbnak tekintem a helyzetet.

A perjelnő anya jobban van, de azért nem egészen egészséges. Nagyon fáj nekem az ő baja, s még jobban fájna, ha nem remélném felgyógyulását. Betegsége ugyanis veszedelmes természetű, s ha elvinné, Rendünknek egyik legértékesebb tagját veszítenénk el. Ami hibája volt, abból annyira kigyógyult, hogy nem tesz semmit érett megfontolás nélkül. Nagyon szeretem őt, s az is jól esik nekem,

hogy annyira ragaszkodik Atyasághoz, s úgy aggódik egészsége miatt. Ne feledkezzék meg róla imáiban! Ez a ház valósággal el volna veszve, ha ő nem volna itt.

Azonnal küldöncöt menesztettem Doña Luisához, azt várom most vissza. Elhatároztam, hogy ha ezek a dolgok nem rendeződnek, arra fogom őt kérni, helyezze el a nővéreket a saját házában. Paracuellosban mindaddig, amíg itt meg nem épül az új zárdá. Paracuellos három érföldnyire van Madridtól és kettőre Alcalától, s amennyire tudom igen egészséges vidék. Én eredetileg azt óhajtottam, hogy ott alapítson zárdát, de ő sohasem akarta. Sokkal jobban szeretném, hogy ha már itt vannak, ne is menjenek el innét, tekintve, hogy ez a helység a nagy útvonalak mentén fekszik. De ha nem lehet a dolgot másképp megoldani, akkor adja Isten azt a módot, s Atyaságod is legyen szíves beleegyezni. Nem fogom megvárni engedélyét, mert fölteszem, úgyis megadja, s mi nem tehetünk másképp. Megszüntetni a zárdát úgy, amint a pastránáival tettük, az semmiképpen sem volna megengedhető. Ha tehát a hercegnő nem adna kedvező választ, elmegyek Toledóba s küldök hozzá befolyásos egyéneket. Nem is mozdulok el onnét, míg egyik vagy másik módon meg nem szűnik ez a tarthatatlan helyzet. Atyaságod ne búsuljon miatta.¹⁶⁷

---

¹⁶⁷ Már láttuk, mennyire késedelmes volt a hercegnő a Szentanya Önéletrajzának elküldésében. Most is ez a jellemhibája okozza a bajt. 1568-ban alapított a nővérek számára zárdát Malagonban, de csak ideiglenesen helyezte el őket. A végleges zárdá megépítését folyton halogatta és tényleg az csak 1579-ben, tehát 11 évvel később lett készen

Jó egészségben érkeztem ide. Az utazás sokkal könnyebb volt így,¹⁶⁸ mint szekéren. Akkor indulhatam, amikor tetszett, s a fivérem egész úton kényeztetett. Kezeit csókoltatja Atyaságodnak. Ő is egészségesen érkezett s most is az. Igazán nagyon jószívű ember. Csak arra tudnám rávenni, hogy hagyjon engem Toledóban, s ő menne tovább, míg ezek az ottani bajok el nem simulnak. Mert úgy könnyebben kaphatnék hírt Atyaságodról. De nem lehet vele beszélni. Teresita is velünk jött s az egész úton szórakoztatott bennünket, nem volt soha terhünkre.

Ó Atyám, micsoda kalandom volt az úton! Megálltunk egy korcsma mellett, s mivel abba nem lehetett bemennünk, egy mellette lévő pajtában húztuk meg magunkat, s még örültünk, hogy ez lehetséges volt. Ekkor egy nagy szalamandra, vagy gyík beszaladt a ruhám ujjába, föl a meztelen karomon. Még szerencse, hogy nem máshová mászott be, mert azt hiszem, behaltam volna, annyira megijedtem. Az öcsém hirtelen utána kapott, de olyan szerencsétlenül dobta el, hogy Antonio Ruiz szájához vágódott. Az utóbbi nagy szolgálatokat tett nekünk az úton s hasonlóképpen Diego is. Jutalmul ezért öltöztesse be, mert olyan, mint egy kis angyal. Úgy viselkedett, mint valami kis apáca, s igazán sokkal szívesebben vinném magammal őt kedves nővérnek, mint Catalinát, aki innét fog velem jönni. Ez utóbbi úgy látszik, jobban van, de mindenáron óhajt elkerülni Malagonból. A beteg el van veszve. Elhiheti Atyaságod, hogy már akkor is az volt, mikor azt a nemes cselekedetet végbe vitte. Azt mondja, azért tette, hogy becsületére szolgáljon a szerzetnek.

---

¹⁶⁸ Hintón.

A perjelnő nagyon tisztelteti Atyaságodat. Azt mondja, azért nem ír, mert nem akarja fárasztani. Már fölkel az ágyból, de mivel annyira szeret mindent maga intézni és mindenütt ott lenni, ő maga akadályozza a meggyógyulást. Ha majd Atyaságod eljön ebbe a zárdába, kérem, tüntesse ki jóságával Gabriela nővért, aki nagyon aggódik Ön miatt. Valóságos angyal, csupa egyszerűség és kitűnő lelkületű nővér, kinek én nagyon le vagyok kötelezve.

Legyen szíves Atyaságod elrendelni, hogy a beszélőszobában ne adjanak senkinek enni, mert ez nagyon zavarja a testületet. Kivéve Atyaságodat (akire ez semmiképpen sem vonatkozik, s akivel szemben megteendő, valahányszor szükséges), mással egyáltalán nem teszik szívesen. Én pedig helytelennek tartom, hogy egyáltalában teszik. Mert nagyon sok rossz oldala van a dolognak. Hogy csak egyet említsek, ilyen esetben nekik maguknak nem jut elég ennivaló, mert az alamizsna szűkösen folyik. Ezt ők nem fogják megvallani, hanem inkább koplalnak. Pedig ez még a legkisebb baj. Mikor ott voltam, volt gondom rá, hogy nekik ne hiányozzék semmi, s nem engedtem, hogy a testületnek szükséges élelmiszerekből vegyenek el. A kezdeten múlik mindennek további fejlődése, márpedig ebből a kezdetből igen sok rossz származhatnék. Szíveskedjék tehát megérteni, Atyaságod, hogy itt igen fontos dologról van szó, s hogy a nővéreknek nagy öröme fog szolgálni, ha azt látják, hogy Atyaságod meg akarja velük tartatni azokat a rendeleteket, amelyeket Pedro Hernández atya hozott és megerősített. A nővérek valamennyien fiatalok, s higgye el nekem, jó Atyám, hogy a legbiztosabb eljárás, ha egyáltalában nem érintkeznek a férfiszervezetesekkel.

Nincs semmi, amitől ezeket a mi zárdáinkat annyira félténém, mint ez a pont. Mert itt a földön semmi sem egészen szent. Én pedig tudom, hogy hová vezet az ilyesmi, ha nem segítenek rajta azonnal. Ezért hangsúlyozom a dolgot annyira. Bocsássa meg nekem, Atyám, s Isten legyen Önnel. Ő Szent Felsége tartsa meg nekem, s adjon türelmet, ha sokáig kell várnom levelére.

Húsvét másnapján érkeztem ide, s most a rákövetkező péntek van. Almodóváron utaztam keresztül, s ott Ambrosio atya igen fényesen fogadott. Nagyon rosszul esett hallanom, hogy Baltasar atya Toledóba ment. Nem értem Mariano atyát, hogyan tudta őt a kísértésnek ilyen közeli veszedelmébe beleküldeni, mikor az még a távolban is olyan erős.

Éppen ideérkeztem, mikor megjött Doña Luisának válasza. Azt írja, hogy még e héten küld egy jó kőművest. Nagyon rosszul esett nekem ez a válasz.

Elfelejtettem, hogy Sevillában beszélt nekem az alperjel, Alonso atya arról, mennyire gyötri őt a fejbaja s hogy kérjem meg Atyaságodat, lenne szíves őt máshová áthelyezni. Nagyon jó ember, s megérdemelné, hogy ez a kívánsága teljesüljön. Azt hiszem, Almodóvar megfelelne neki, s ott van is elegendő élelem. Mivel azonban nincs ott a perjel, jó volna helyettest kinevezni, és pedig azt hiszem, hogy Gregorio atya volna arra való. Alatta minden jól menne nézetem szerint. Mert minél többször beszélek ez utóbbi atyával, annál jobbnak találom őt. Ha majd ott lesz Ön is, látni fogja.

Főleg azért esedezem Atyaságodhoz, hogy vigyázzon magára. Nem tetszik nekem, hogy annyira nem törődik az egészségével. Így egészen tönkre megyünk. Az itteni perjelnő, tudom, nem fog semmit sem

elmulasztani ez irányban, s nekem pedig lesz gondom rá, hogy legyen miből. Azért mondom ezt, hogy ha valamire szüksége volna, írja meg a perjel nőnek, mert a hozzávaló pénzt még ma elküldjük neki, nemkülönben mindazt, amire szükség lehet. De meg azután, nem is tudom, hogy reált hagytam Gabriela nővérnek. Mindazt, amim megmaradt, igaz, hogy nem volt sok. Ne értse valahogy félre azt, amit a többi szerzetesekről mondtam. Az nem vonatkozik Atyaságodra. Világos, hogy szüksége van rá, s különben is nagyon nem szívesen látnám, ha a nyarat Sevillában töltené. Hogy pedig innét akarjuk ellátni a szükségeseikkel, az nem azért van, mintha az ottani perjel nő, alperjel nő és a nővérek nem tennék szintén szívesen, hanem azért, mert ott kevés lévén az alamizsna. Atyaságod nem merne hozzájuk fordulni.¹⁶⁹

Adja Isten, hogy egészséges legyen, őrizze meg számunkra! Távollétét valahogy csak elviseljük, de igen nehezünkre esik!

Atyaságod méltatlan szolgálója és alattvalója,

Jézusról nevezett Terézia

---

¹⁶⁹ Az ifjú Gracián a férfi kármelnek első olyan tagja, akiben a Szentanya hivatottságot lát a Rend kormányzatára. Ezért gondoskodik róla olyan anyai szeretettel.

98. levél

*María de San José, sevillai perjeltnőnek.
Malagon, 1576. június 15.¹⁷⁰*

JHS.

A Szentlélek kegyelme legyen Tisztelendőségeddel,
leányom!

Ó, mennyire szeretnék hosszasan írni, de mivel sok más levelet is kell küldenem, nincs rá idő. Gregorio atyának megmondtam, hogy írja le részletesen az utazásunkat. Tény azonban, hogy nincs róla sok mesélni való, mert igen kényelmesen utaztunk s a hőség sem volt túlságosan nagy. Hála Istennek, egészségesen érkeztünk ide húsvét másnapján. A perjelnt kissé jobb állapotban találtam, de azért még egyáltalában nem egészséges. Szíveskedjék buzgón imádkoztatni érte. Nagyon örültem látásának. Visszaemlékeztem arra, hogy maguk milyen bőségben úsznak.¹⁷¹ Adja Isten, hogy semmijük sem hiányozzék!

Nagyon kérem, írjon nekem s küldje leveleit, amint csak tudja, minden irányba, hogy mindig tudhassam,

---

¹⁷⁰ A címzett a sarutlan női Kármel egyik legkiválóbb tagja. Egyebek között jeles írónő, kinek *Recreaciones* című műve egyik forrásmunkája a sarutlan reform első idejének. Gregorio atya viszont a férfirendben játszik fontos szerepet.

¹⁷¹ Tréfásan mondja, hiszen a sevillai nővérek igen szegények voltak.

hogyan vannak. Mindenesetre küldjön levelet Toledón át is s én majd megkérem a perjelnt, juttassa azt sürgősen hozzám. Az sem lehetetlen, hogy néhány napra ott maradok, mert attól félek, nem lesz könnyű dolog megkötni a szerződést Doña Lujzával ebben az ügyben. Ajánlják azt Isten jóságába. Üdvözlöm az alperjelnt anyát és a kedves nővéreket. Legyen szíves cirógassa meg nagyon gyengéden Gabriela nővért, mert annyira csacsi módra viselkedett, mikor én eltávoztam maguktól.¹⁷² Mély tiszteletemet küldöm Garciálvareznek! Írjon nekem a per állásáról, mindenről, de legtöbbit Gracián atyánkról! Megérkezett-e már? Én írtam neki és nagyon a lelkére kötöttem, ne engedje, hogy bárki is egyék Önöknél. Vigyázzon, hogy ebben a pontban ne csússzék be visszaélés. Az egyedüli kivétel Gracián atya, mert akkora szüksége van kissé jobb ételre. De azt is tegyék úgy, hogy ne tudja senki sem. De még ha meg is tudnák, az sem akkora baj, mert végre is nagy különbség van az elöljáró és az alattvaló között, s az ő egészsége olyan fontos érdekünk, hogy sohasem tehetünk érte eleget. Az itteni perjelnt erre a célra majd küld egy kis pénzt Gregorio atya útján, nemkülönben néhány szükséges tárgyat. Nagyon szereti Gracián atyát, s azért szívesen teszi érte mindezt. Jó lesz, ha Gracián atya tud erről, mert én mondom Önnek, hogy Önök igen kevés

---

¹⁷² Azt akarja mondani, hogy a jó nővér keservesen sírt. A Szentanya végtelenül szeretetreméltó egyéniség volt. A nővérek rajongtak érte, s távozása rendesen könnyzáport okozott. Gabriela nővért tehát nagyon ki kellett tennie magáért, hogy e téren feltűnést keltsen. Nagyon egyszerű, jóságos, szentéletű nővér volt.

alamizsnát kapnak, s esetleg nem marad betevő falatjuk, ha másokat megvendégelnek. Nagyon óhajtom, hogy Önöknek ne legyen semmi gondjuk, hanem hogy nagyon buzgón szolgáljanak a mi Urunknak. Adja Ő Szent Felsége, hogy így legyen. Ezért imádkozom Őhozá.

Francisca nővérnek azt üzenem, hogy mint lelkiismeretes történetíró, híven írja le mindazt, ami a sarusoknál fog történni. Mivelhogy az Önök zárdájából jöttem, hát bizony ezt nagyon nyomorúságosnak találok. Ezek a nővérek sokat szenvednek itt. Teresita utazásunk első napján kissé szomorkás volt. Azt mondta, azért, mert fáj neki elhagynia a nővéreket. Mikor azután ideérkeztünk, egyszeriben olyan otthonosnak érezte magát, mintha egész életében itt lakott volna, s érkezésünk estéjén az örömtől nem is igen tudott vacsorázni. Nagyon örültem, mert látom, hogy igazán szíve mélyéből szereti a nővéreket. Újra írok majd, mikor Gregorio atya útnak indul. Most legyen ennyi elég. Az Úristen tartsa meg, tegye szentté, hogy a többiek is azzá lehessenek! Amen.

Ma húsvét utáni péntek van.

A mellékelt levelet juttassa Gracián atyánk kezébe, s ha nem volna ott, küldje el neki, de csakis nagyon megbízható személy útján, mert igen fontos.

Tisztelendőség

Jézusról nevezett Teréziája

Teresita azért nem írt Önnek, mert most nagyon el van foglalva. Azt mondja, hogy ő most perjelnő s mély tiszteletét küldi Önnek.

99. levél

*María de San José perjel nőnek, Sevillába.
Malagon, 1576. június 18.¹⁷³*

Jézus legyen Tisztelendőségeddel, leányom!

Biztosítom magukat, hogyha kissé fáj Önöknek az én távollétem, azt szeretetem által meg is érdelem a maguk részéről. Adja az Úristen, hogy az Ő dicsőségére szolgáljon az a sok fájdalom és bánat, amit nekem az én szeretett leányaimtól való elválások okoznak! Adja Isten azt is, hogy Tisztelendőséged és a többiek jó egészségben legyenek! Én, hála Istennek, nem panaszkodhatok.

Bizonyára megkapták már azokat a leveleket, amelyeket az öszvérhajcsár vitt Önöknek. Ez a mostani nagyon rövid lesz, mert azt hittem, hogy néhány napig itt maradhatok, de mivel vasárnap Szent János ünnepe van, megrövidítem itt tartózkodásomat, s ennek következtében kevés az időm. Tekintve azonban, hogy Gregorio atya viszi ezt a levelet, a baj nem nagy.

Az a gondolat aggaszt, vajon Tisztelendőséged meg tudja-e majd fizetni ebben az esztendőben azokat a bizonyos illetekeket. Mert a következő esztendőre az Úristen már gondoskodott valakiről, aki megfizeti. Mármost az itteni Angela nővérnek van egy húga, kit a

---

¹⁷³ A Szentanya biztosítja szeretetéről a sevillai nővéreket, akiket Teresita sem tud elfelejteni. Egy jelöltről beszél, akinek belépéséből azonban semmi sem lett. [A címzetthez intézett júniusi levelek tartalmához lásd még: Alap 26,14.]

perjelnő nagyon dicsér, annyira, hogy szívesebben látná a zárdájában, mint a nénjét. Azt mondja, hogy ugyanannyi hozománya van, mint a nénjének, vagyis háromszáz aranya. Ezzel megfizethetnék az ez idei illetékeket. Igaz, hogy hozománynak igen kevés. Viszont, ha tényleg olyan jó, mint amilyennek mondják, s minthogy idevaló beszéljék meg a dolgot Gracián atyával, s ha nem volna más módjuk kijutni a nehézségből, vegyék fel! A hiba csak az, hogy csak a legvégső esetben vegyék fel. Ott majd meglátják, hogy mi a teendő.

Nézetem szerint Gracián atyánk jól tenné, ha Beatrizszel azonnal letetné a fogadalmat. Több okból volna jó, de főleg azért, hogy vége legyen ezeknek a kísértéseknek. Üdvözetemet őneki, édesanyjának, s mindazoknak, akikkel találkozik, nemkülönben az alperjelnő anyának, valamennyi nővérnek, különösen pedig az én drága ápolómnak.¹⁷⁴ Isten tartsa meg, jó leányom s tegye Önt nagyon szentté! Amen.

Öcsém a napokban írt Önöknek s mély tiszteletét küldi. Ő méltányosabb, mint Teresita, aki senkit sem tud úgy szeretni, mint Önöket. Mivel a perjelnő is írni fog – fölösleges mondanom, mennyire örültem viszontlátásának –, meg azután Gregorio atya is elmondja majd az elmondandókat, nincs több közölnivalóm. Az a szándékom, hogy néhány napot Toledóban töltök. Írjanak nekem oda!

Tegnap Szentháromság vasárnapja volt.

---

¹⁷⁴ Ez a jó Gabriela nővér, aki a Szentanyát távozásakor annyira megsiratta.

Igyekezzenek nekem levelet íratni Gracián atyánkkal, vagy pedig írjon róla részletesen, mert semmi hírt sem hallottam róla. Isten tegye Önöket szentekké!

Tisztelendőséged

Jézusról nevezett Teréziája

A jelöltre vonatkozólag bővebb értesülést szereztem: most egyelőre szó sem lehet arról, hogy belépjen.

100. levél

*Jerónimo Gracián atyának, Sevilleba.
Toledo, 1576. június végén.¹⁷⁵*

[...] Majd ha megtudom, vajon Atyaságod ott van-e abban a városban. Itt ma átutazott a carmónai sarusok perjele egy prezentátussal. Gregorio atya majd elmond egyet-mást abból, amit átéltünk. Ez a perjel mesélte nekem, hogy egyedül Cotá-t (a kordovai perjelt) fogták el a sarus kármeliták közül, és hogy a királyi tanács fiskálisa vállalta el az ő perét, amely a tanácsban folyik. Nézetem szerint ez nagyon is kíméletes eljárás azokhoz a kihágásokhoz képest, amelyeket elkövettek. Megjegyzendő, hogy ez az atya maga is belátja, mennyire helytelen volt a magatartásuk, s azt állítja, hogy ismételten

---

¹⁷⁵ Beszél a sarusoknak lázongásáról Gracián vizitátorsága ellen és tanácsolja neki, mondjon le erről a hivataláról. Hiszen Gracián szívesen lemondott volna, de a nunci-us nem engedte. A levél eleje és vége elveszett.

mondogatta ezt nekik. Most a nunciushoz megy, arra kérni őt, hogy büntesse meg a tetteseket, nehogy valamennyien megadják az árát. De arra is fogja őt kérni, hogy Atyaságod ne legyen tovább vizitátor, mert senki sem fog Önnek engedelmeskedni. Legyen akárki más.

Arra gondoltam, hogy jó volna, ha Atyaságod maga kérné ezt a nunciustól és a királytól. Magyarázza meg nekik, hogy miután ezek a sarusok már egyszer annyira el vannak telve gyűlölettel, nagyon kevés eredményt tudna köztük elérni. Azt hiszem ők, tudniillik a király és a nuncius is szívesen vennék ezt a lépést, s az egész világ meg volna elégedve ezzel. S még ha azok nem is mentenék fel hivatala alól, nekem nagyon tetszenék, ha Atyaságod a maga részéről megtenne minden tőle telhetőt az irányban, hogy szabaduljon tőlük. Nekem rosszabb a halálnál az a gondolat, hogy újra kötelezzék őket Atyaságod iránt engedelmességre, s hogy mindent újra kezdjenek. Gondolja meg jól a dolgot, Atyám, s ha nem sikerül félre állnia, akkor legalább az engedelmeség kényszere alatt marad, amely esetben Isten nem fogja elbocsátani a kezét.

Ők azt mondják, hogy hiszen van nekik tartományi főnökük, s hogy Tostado atya majd elintézi a dolgot. Intézze el az Úr! Mert igazán jó volna valamit tenni ezzel a megtévelyedett testülettel, tekintve, hogy Atyaságod olyan jól kezdte meg a reformot. Ó Jézusom, milyen nehéz nekem oly messze lennem az események színterétől! Higgyc el, hogy súlyos kereszt ez a számomra!

Most Toledóba megyek, s az a szándékom, hogy nem mozdulok onnét, amíg Doña Luisa nem intézi el

valami módon a malagoni ház ügyét. Most azt mondja, hogy majd küld egy kőművest, de ezt is halogatja. Én egészséges vagyok [...]

101. levél

*María de San José, sevillai perjeltnőnek.
Toledó, 1576. július 2.*¹⁷⁶

Hogy annyira nélkülözi jelenléteket, az, higgye el nekem, szívem mélyéig meghat. Azóta, hogy megírtam a mellékelt levelet, megkaptam az Önét. Annyira örültem, hogy egészen elérzékenyített. Az Ön bocsánatkérésein azonban nevetnem kellett. Feltéve, hogy annyira szeret engem, mint ahogy én Önt, megbocsátom Önnek úgy a múltat, mint a jövőt. Az egyetlen panaszom Önre az volna, hogy oly keveset akart velem együtt lenni, de azt is belátom, hogy ez nem volt az Ön hibája – amint ezt el is mondtam a malagoni perjeltnőnek –, hanem az volt az oka, hogy az Úristen Önre ott annyi gondot és bajt bocsátott. Nagy volna a megkönnyebbülésem, ha Ő Szent Felsége ezeket levinné az Ön válláról. Az is igaz azonban, ha e bajok árán Tisztelendőséged, és a nővérek jobb helyzetbe jutnának, azt hiszem, érdemes volt azokat, sőt még nagyobbakat is elviselni. Higgye el nekem, hogy nagyon szeretem Önt, s mivel ezt szemmel láthatja, elhíheti, hogy a többi mind gyerekség, amire nem érdemes szót vesztegetni. Mindamellet, mivel ott

---

¹⁷⁶ Egymás iránti gyöngéd szeretetükről beszél és a sevillai zárda ügyeiről.

kijutott az egyikből is, meg a másikból is, én pedig Önnel mindig úgy bántam, mint szeretett leánnyal, igen rosszul esett, hogy az Ön részéről nem tapasztaltam a kellő bizalmat és szeretetet. Ez a levele azonban teljesen megszüntette bennem ezt az érzést. Nem maradt meg bennem más, mint a szeretet, s ezt nem csökkenti immár a múlt dolgok emléke.

Végtelenül örültem, hogy sikerült mindent olyan jól elintéznie. A szerződést ne mulassza el megkötni, még ha nem is jár vele nagy biztonság, mert keserves dolog a pereskedés, különösen az ilyen zárdaalapítás kezdetén. Igyekezni fogunk minél előbb visszatéríteni öcsémnek azt az összeget, amelyet az adásvételi illetékek kifizetésére adott nekünk kölcsön, mert nagyon szíven hordja az Önök zárdájának ügyét, talán most még inkább, mint mikor ott volt. Ó, mennyire örült az Ön leveleinek! Nem győzi eléggé dicsérni az Ön okosságát. A levelek jó állapotban érkeztek meg, azonban Tisztelendőséged, ha szebben igyekszik írni, akkor még rosszabbul ír. Mivel öcsém és Teresita szintén írnak, nem beszélek róluk. Nem írtam eddig a jó cuevas-i perjel atyának, most pedig nem tudom megtenni, mert fontos ügyekben kell Malagonba írnom és Gracián atyánknak is. Éppen azért még a nővéreknek is aligha tudok válaszolni, mert a látogatók is folyton zavarnak.

Nagyon is elhiszem, hogy a jó Garciálvarez annyi szívességet tesz Önöknek, mert nagy benne a szeretet. Adja át neki meleg üdvözlétemet! Igen megörvendeztetett a perjel atya levele. Az én jó barátaim nagy szolgálatot tesznek nekem azzal, hogy Önöknek annyira a kezükre járnak. Vigyázzon, hogy megtartsa barátságukat! Ha pedig alkalom kínálkozik, tegyen szívességet

Mariano és Antonio atyáknak, mert nem szeretném, ha bármi kevéssé elidegenednének Öntől. Isten bocsásson meg nekik! Azt az egész kellemetlenséget a sarusokkal el lehetett volna kerülni, ha másképp járnak el. Gracián atyánkat nagyon bántja a dolog. Egyébként egészséges, s a nuncius helyeselte, hogy nem ment vissza Sevillebe.

Nem mondhatja, hogy nem írok Önnek gyakran. Tegyen Ön is úgy, mert levelei nekem nagy örömet okoznak. Semmit sem tudtam azokról a dolgokról, amelyek ott történtek, mert Gracián atyánk igen röviden szokott írni, bizonyára nincs elég ideje. Isten legyen Önnel és tegye Önt nagyon szentté! Mikor ennek a levélnek nagy részét már megírtam, akkor olvastam el Gabriela levelét. Azt írja, hogy nincs jól, s hogy a gyomrával van baja. Adja Isten, hogy ne legyen valami súlyosabb betegség. Nem tudom már, kit bíztam meg azzal, hogy ügyeljen rá. Legyen az alperjelnő ez a feladat, követeljen tőle engedelmességet s irántam való szeretetből vigyázzon a jó nővér egészségére! Mert végtelenül fájna nekem, ha azt elveszítené. Adjon neki az Úr egészséget úgy, amint azért én imádkozom. Üdvözlöm Beatriz édesanyját és Delgadót! A perjelnő pedig Tisztelendőségnek küldi üdvözlését. Mindnyájan igen örültek, hogy jól megy a dolguk. Adja Isten, hogy mindig így legyen!

Azt hiszem, már említettem, hogy Gyümölcsoltó Boldogasszony napja van.

Az a pap szentmise közben érkezett, s miután elmondta a magáért, mindjárt el is ment. Azért néhány szót mégis váltottam vele, s örömet tettem volna neki valami szívességet, de nem maradhatott. Azt mondta, hogy társasággal van együtt, s azért kell tovább mennie.

Tisztelendőséged

Jézusról nevezett Teréziája

Azt is írja Gabriela, hogy Tisztelendőséged a házat nagyon szépen rendezte be. Igazán szeretném látni. Mindeddig nem tudtam megnézni, micsoda levelek vannak a csomagban. Igen örültem annak, hogy a mi jó Garcialvárez atyánk is írt. Nagyon szívesen válaszolok neki, az én leányaim pedig bocsássanak meg, hogy nem írok, de azzal szemben kell udvariasnak lennem, aki nekik olyan nagy jótevőjük.

102. levél

*María de San José, sevillai perjeltnőnek.
Toledo, 1576. július 11.¹⁷⁷*

Jézus legyen Tisztelendőségeddel!

Nem mondhatja, hogy nem írok Önnek gyakran. Lehetséges, hogy ez a levél hamarabb ér oda, mint az, amelyet három vagy négy nappal ezelőtt írtam. Azt akarom Önnel tudatni, hogy egyelőre itt maradtam, hogy fivérem tegnapelőtt indult el innét, s vele küldtem Teresitát. Ugyanis nem tudom, nem küldenek-e engem innét valami körútra, s nem akarom, hogy a gyermeket magammal kelljen cipelnem.

---

¹⁷⁷ A Szentanya Toledóban maradt, mialatt fivére, Lorenzo, Teresitával tovább utazik Avila felé. A sevillai nővéreknek és a sarutlan reformnak ügyeiről beszél.

Egészségem jó, s mivel megszabadultam attól a zűrzavartól, ki is pihentem magamat. Bármennyire szeretem fivéremet, nem nézhettem tovább, hogy annyi ideig legyen távol otthonától. Nem tudom, mennyi ideig maradok itt, mert még mindig azzal vesződöm, hogy miként lehetne legjobban megoldani ezt a malagoni építkezést.

Rosszul esett hallanom betegségéről, azt pedig, hogy ilyen időben vett be orvosságot, nem tartom jónak. Értesítsen egészségi állapotáról. Adja meg azt Önnek az Úr, amint kívánom Önnek és az én jó leányaimnak is! Mindnyájukat nagyon melegen üdvözlöm. Nagyon örültem leveleinek. Egyikre-másikra már válaszoltam is. Most az én jó Gabrielámnak és az én jó Franciscámnak felelek. Mindketten alaposan tudnak nagyítani, s adja Isten, hogy ne hazudjanak! Azt is jegyezzék meg, hogy amit az egyik elmond nekem, azt ne mondja el a másik is. Most például az Úrnap nyolcadának ünnepét mind a hárman leírták nekem. Igaz, hogy legkevésbé sem untatott, mert akkora örömömre szolgált, hogy az ünnepély olyan jól sikerült. Isten fizesse meg a Garcialvárez atyánk jóságát. Adja át neki kézcsókomat! A minap írtam neki.

Hogy olyan jól tudta elintézni az adásvevési illetékek ügyét, annak nagyon örültünk, úgy én, mint az öcsém. Sajátságos dolog, hogy mennyire megszerette magukat, még énreám is ragadt az ő szeretetéből. Annak is nagyon örülök, hogy könyveket küldök Önöknek, meg hogy az én szent perjelem annyira elhalmozza Önöket szívességeivel. Isten fizesse meg neki!¹⁷⁸

Szeretném, ha részletesen megírná nekem, mit csinálnak azok a szegény barátok – a sarus kármeliták –

és van-e arra mód, hogy helyreálljon a békesség. Hát a ferencesekkel hogy vannak? Jézusról nevezett Antonio atyának és Mariano atyának adja át tiszteletemet, s mondja meg nekik, hogy a levélírás erényében igyekszem annyira vinni, mint ők. Mariano atyának azt üzenem, hogy Baltasar atya, meg én igen jó barátok vagyunk.

Tegnap érkezett ide Madridból Juan Díaz. Úgy látszik, itt most nem alapítanak zárdát, mert Juan Díaz visszamegy Madridba. Gracián atyánknak azt parancsolta a király, hogy ezekben a rendi ügyekben forduljon a királyi tanács elnökéhez és Quirógához. Adja Isten, hogy ez jóra vezessen! Higgye el nekem, sokat kell érte imádkozni! Ugyancsak imádkozzanak a generális atyánkért is, mert leesett az öszvéréről, s eltörte a lábát. Ez nekem nagyon fáj, annál inkább, mert már nagyon öregember. Valamennyi jó barátomnak és barátnőmnek adja át tiszteletemet! Tegyétek meg mindazt, amit ebben a levélben írtam.

Ó, mennyire kitűnőek azok az alsóruhák, amelyeket Ön posztóból készített! Az itteniek azt mondják, hogy olyan, mintha az ember vásznat viselne. Isten tegye önöket szentekké, Tisztelendőségednek pedig adjon egészséget!

Vigyázzon nagyon magára, mert sokkal okosabb dolog kímélni magát, mint ágyynak esni!

Ma július 11-e van.

---

¹⁷⁸ Hernando de Pantoja, a de-las- cuevas-i karthauziak perjele.

Tisztelendőséged szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia

103. levél

*Lorenzo de Cepedának, Avilába.
Toledo, 1576. július 24.*

JHS.

A Szentlélek malasztja legyen mindig Kegyelmeddel!

Ó, milyen hosszú volt ez a két hét! Hála legyen Istennek, hogy Kegyelmed egészséges! Nagyon örültem ennek. Amit pedig cselédségéről és háztartásáról ír, azt nem tartom túlzásnak. Nagyon jót nevettem a „szertartásmesteren” [Ospedál úrnón], s az eset egészen felvilanyozott. Higgye el nekem, igazán nagyon jó lélek, s rendkívül szorgalmas. Mihelyt újra találkozik vele, adja át neki legmelegebb üdvözetemet, mert igen sokkal tartozom neki és Francisco de Salcedónak.

Nagy részvéttel vagyok az Ön bántalma iránt, úgy látszik, a hideg éghajlat korán kezd Önnek ártani. Én jobban vagyok, mint voltam évek óta. Igen kellemes cellám van, az ablaka a kertre nyílik, s jó messze fekszik a többiektől. Látogatások csak ritkán zavarnak. Ha nem volna ez a sok levélírás, kitűnő dolgom volna, s azt mondanám, hogy ez az állapot nem is tarthat soká, mert valahányszor jól vagyok, annak mindig hamarosan vége szakad. Ha Kegyelmed itt volna, akkor igazán semmim sem hiányoznék, de mivel az Úristen azzal örvendez-

tet meg, hogy Önnek egészséget ad, jól el tudom viselni távollétét. Isten fizesse meg Önnek, hogy annyira törődik az én egészségemmel. Nagyban enyhíti a távollét okozta szomorúságomat az a gondolat, hogy Kegyelmed gondol az én itteni állapotommal. Remélem, ez a távollét nem fog annyi ideig tartani, hogy engem megmentsen az avilai hideg téltől. Mert azért, hogy az nekem árt, egy nappal sem halasztanám el odautazásomat, hiszen, végre is, ha az Úristen egészséget akar adni, azt bárhol is megadhatja. Ó, mennyivel inkább kívánom én, hogy Kegyelmed érezze magát jól, mintsem hogy nekem ne legyen bajom. Adja meg az Úristen, mert megteheti!

Juan de Ovalle-től kaptam egy hosszú levelet, amelyben hangoztatja, mennyire szereti Kegyelmedet, s hogy kész volna kedvéért mindent megtenni, azonban bántja őt, hogy Cimbrón, úgy látszik, mindenható Kegyelmednél, s hogy azt teszi Kegyelmed dolgaival, ami neki tetszik, s hogy ez volt az ok, amiért a húgom nem ment oda. Őnála ez csupa féltékenység. Erről meg vagyok győződve. Ilyen a természete és igen sokat szenvedtem miatta azért, mert Doña Guiomarral voltam olyan jó barátságban. Cimbrón az ő egyetlen panasza. Ilyen tekintetben valóságos kisgyerek. De tekintve, hogy Sevillában olyan jól és akkora szeretettel viselkedett Kegyelmed iránt, az Isten szerelmére kérem, legyen elnézéssel iránta.

Én megírtam neki a véleményemet. Azt is, hogy mennyire szereti őt Kegyelmed, s hogy neki inkább örülnie kellene, mikor azt látja, milyen jól rendezi Cimbrón Kegyelmed ügyeit. Ő pedig igyekezzék Kegyelmednek kedvére tenni. Biztosítottam arról, hogy ha pénzt kér Kegyelmedtől, meg fogja kapni. Azt is írtam

neki, hogy legjobb, ha ki-kí a saját otthonában marad, s hogy a jelen helyzetben Isten akaratát kell látni. Egyszóval ráhárítottam a hibát és mentegtettem Cimbrón Perálvarezt. A legrosszabb a dologban az, hogy valószínűleg el fog ide jönni, bármennyire is igyekeztem őt erről lebeszélni. Annyi bizonyos, hogy nagyon sajnálom a húgomat, s rá való tekintetből sokat el kell viselnünk. Mert arra esküt mernék tenni, hogy De Ovalle mindenáron kegyelmednek óhajt kedvére tenni és szolgálatára állni. Többet nem adott neki az Úristen. Ő Szent Felsége azért ad egyeseknek szerencsésebb természetet, hogy az ilyenekkel szemben tudjanak türelmet gyakorolni. Kegyelmednek tehát szintén ezt a szerepet juttatja.

Az Agnus Dei a kazettában van, úgy gondolom, vagy pedig az utazótáskában, valamint a gyűrűk is. Már megmondtam az alperjelnőnek, hogy küldje el azt Kegyelmednek. Kegyelmed pedig vegye ki belőle Az alapítások kéziratát és papírborítékba téve és lepecsételve juttassa el az alperjelnőhöz. Ők ugyanis el akarják nekünk küldeni társnőmnek valami holmiját, egyik palástomat (mert nagyon siettünk ezeknek elküldésével). Azután még más írások is lehetnek ott, s nem szeretném, hogy bárki is lássa őket. Azért kérem, vegye ki őket, mert Kegyelmed miattam láthatja és olvashatja úgy azokat, mint Az alapításokat.

A kazettának a kulcsa eltörött. Vegye le a zárat Kegyelmed s őrizze valami fiókban, amíg nem csinálnak új kulcsot hozzá! A kazettában van egy kulcs, az irattáskához való, amelyet szintén elküldetek Kegyelmednek. Abban is van, ha jól emlékszem, néhány irat. Az imaéletre vonatkoznak. Azt is elolvashatja. Azon kívül vegyen ki belőle egy iratot, amelyben az albai alapításnak

néhány részlete van elmondva. Legyen szíves, küldje el nekem ezt is, a többiekkel együtt, mert a vizitátor atya megparancsolta nekem, hogy fejezzem be Az alapítások könyvét, ezekre a papírokra pedig szükségem van, hogy összevessem őket azzal, amit megírtam, s hogy befejezzem az albai alapítás történetét. Nagyon nehezemre esik ez a feladat, mert arra számítottam, hogy ami időm a levélírás után megmarad, azt magamban tölthetem, s pihenésre fordíthatom. Úgy látszik, az Úristen nem akarja ezt nekem megengedni. Adja Ő, hogy a dolog az Ő dicsőségére szolgáljon.

Arról is értesítem Kegyelmedet, hogy a valladolidi perjelno legutóbbi levele szerint Doña María Mendoza a püspöknél levő könyvről – az Önéletrajzról – másolatot készíttetett, s hogy a püspök azt most elvette tőle. Nagyon örülök ennek Kegyelmed miatt, mert ha majd Avilában leszek, elkérhetjük tőle, hogy Ön elolvashassa. Ne szóljon erről senkinek! Ha a püspök találna odamenni, Kegyelmed is elkérheti tőle.

Meg fogom írni Sevilába az Ön üzenetét, mert nem tudom, vajon odaadták-e neki a levelet. Ugyan érdemes-e négy réal miatt akkora lármát csapni? Ők bizonyára nem küldték el, mert, ha a küldönc sejtette volna, hogy pénz van a levélben, nem adta volna azt át. Az itteni perjelno nagyon jó egészségben van, már tudniillik ahhoz képest, amint szokott lenni. Úgy ő, mint a többiek Kegyelmednek kezét csókolatják. Nagyon imádkoztunk Istenhez, hogy jó egészségben maradjon. Küldök Önnek néhány birsalmát, hogy a szakácsnéja főzze be. Egyék belőle az étkezések után. Azon kívül egy doboz gyümölcsízűt Önnek, egy másikat pedig a Szent József zárda perjelnojének, mert azt írta nekem, hogy igen gyöngének

érzi magát. Mondja meg neki Kegyelmed, hogy ő egye meg! Kegyelmedet pedig szintén kérem, hogy saját maga fogyassza el, s ne adjon belőle senkinek! Tegye meg szeretetből irántam! Ha pedig elfogy, tudassa velem, mert itt ez a dolog igen olcsó, s nem a zárda pénzéből veszem. Különben is Gracián atya engedelmesség terhe alatt megparancsolta nekem, hogy tegyek továbbra is úgy, mint eddig szoktam tenni, mert a pénz, amely akkor volt nálam, nem az én használatomra, hanem rendi célokra volt szánva. Egyrészt ez a parancs rosszul esett nekem, de másrészt örültem neki, mert bárhol vagyok is, sok kiadásra nyílik alkalom. Hogy csak egyet említsek, ott vannak a levélküldöncök bérei. Sokszor igazán fáj, hogy oly magasak, s hozzá annyira gyakoriak.

Emlékirat

*Don Lorenzo fiainak nevelésére
vonatkozólag.*

Nem szeretném, hogy Kegyelmed elfeledjen egy igen fontos dolgot, s azért ezennel megírom! Nagyon félek, hogy ha nem vigyáz fiaira, mindjárt kezdettől fogva, azok esetleg belekeverednek az avilai léha ifjúság társaságába. Azért szükségesnek tartom, hogy Kegyelmed azonnal küldje őket a jezsuitákhoz. Én írok is mindjárt a rektornak, amint Kegyelmed látni fogja. Ha pedig a jó Francisco de Salcedo és Daza Mester célszerűnek tartanak, viseljék az intézet kucsmáját. Rodrigo leányának hat gyermeke közül csak egy volt fiú, s azt szerencsére, mindig taníttatták, s most Salamancában

végzi az egyetemet. Don Diego egyik fia szintén így járt iskolába. Végre is ott tudni fogják, hogy mi a legmegfelelőbb. Adja Isten, hogy az én fivéreim ne neveljenek fiaikból léha embereket!

Kegyelmed nem igen beszélhet Francisco de Salcedóval, sem pedig Daza Mesterrel, ha csak nem fárad el személyesen hozzájuk, mert messze laknak Cimbrón Peralvárez házától, s az ilyen megbeszélést legjobb négy szemközt végezni. Azt se felejtse el Kegyelmed, hogy egyelőre ne válasszon magának állandó gyóntatót.

Házában ne tartson több cselédséget, mint amennyire elkerülhetetlenül szüksége van, mert könnyebb újat fölvenni, mint a meglévőt elbocsátani! Írok Valladolidba, hogy küldjék már a kis apródot. Bár ez sem sokat számít, ha néhány napig nélküle járnak iskolába. Hiszen ketten vannak, mehetnek együtt.

Kegyelmedben meg van a hajlandóság az előke-lő módra, s hozzá is van szokva. Ebben a pontban jó lesz, ha egy kis önmegtagadást gyakorol, s ha nem hallgat mindenkire, hanem csak az említett kettőre, s ha úgy tetszik, még Páter Muñoz jezsuita atyára. Bár az előbbi kettőnek tanácsa teljesen elegendő, s ha fontos dolgokról van szó, fogadja is meg. Fontolja meg, hogy mikor az ember elkezd valami szokást, nem látja előre a belőle származó bajokat. Ha egyszerűbben él, többet nyer Istennek, sőt még a világnak szemében is, több jót tehet, s többet hagyhat gyermekeire. Azt szeretném, hogy egyelőre ne vegyen háttas öszvért, hanem csak szekérbe való lovat, amelyen ki is lehet lovagolni, de amely a ház körül is elvégzi a teendőket. Semmi szükség sincs arra, hogy a gyerekek lovagoljanak. Járjanak gyalog és tanuljanak.

104. levél

*A veasi sarutlan nővéreknek.
Toledó, 1576 júliusában.¹⁷⁹*

Azt hiszem, nem mutat elegendő Istenbe vetett bizalomra, ha attól félünk, hogy nem lesz meg a szükséges betevő falatunk, tekintve, hogy Ő Szent Felsége gondját viseli a legkisebb állatnak is és fenntartja azt. Kedves leányaim, bízzák magukat teljesen a mi jó Jézusunkra, s igyekezzenek neki minél buzgóbban szolgálni és akkor én biztosíthatom Önöket, hogy nem fog bennünket cserbenhagyni, és nem fogja tőlünk megvonni a pártfogását.

Azt is gondolják meg, hogy mivel olyan kevés ideje múlt még az Önök zárdája alapításának, nem volna illő azt már most áthelyezni onnét. Várjanak néhány eszten-deig, és ha a mi Urunk addigra nem segítene, azt olybá vesszük, hogy nem akarja a zárdának ottmaradását. Akkor azután aszerint lehet majd cselekedni, amint azt az előjáróság jónak látja.

105. levél

*Jerónimo Gracián atyának.
Toledó, 1576 augusztusában.¹⁸⁰*

---

¹⁷⁹ A levélből csak ez a töredék maradt meg, amelyben arra bátorítja a nővéreket, hogy ne csüggedjenek el szegénységük miatt.

[...] A világiak, ha érdekük forog szóban, nem igen hallgatnak az észre. Ennek a perjelrnőnek van esze elég, de mivel Pastranában hozzá voltak szokva a bőséghöz, nagyon lecsökkent benne a lelki szegénység. Nekem mindig fáj és fájni fog, valahányszor ilyesmit hallok. Ezeket a sarutlan zárdákat, hála Istennek, csupán csak az Őbelé vetett bizalomra alapítottuk, de éppen azért félek, hogy ha elkezdünk emberi segítségben bízni, elveszítjük az Istenit. Ezt nem éppen erre az ügyre vonatkozólag mondom, de tudom, hogy nem tenné oda be a saját leányát, ha nem volna ilyen, azonban neki olyan kevéssel tartozik, hogy bizonyára maga az Úristen akarja a dolgot így.

A sarutlan nővérek látogatása úgy van megírva, amint azt maga az Úristen mondta tollba. Legyen mindenért áldott!

Nem szükséges Atyaságodnak írásban parancsolnia (hogy ne vegyenek fel ezen túl nővért Atyaságodnak megkérdése nélkül), mert én különben is úgy tekintem a dolgot, mintha megparancsolta volna, s aszerint fogok eljárni. Igazán örülni fogok, ha elmúlik rólam ez a teher. Azt azonban nem tudom jó szemmel nézni, hogy egyik-másik zárdában több a kelleténél a pénzhez való ragaszkodás. S adja Isten, hogy Atyaságodat ne vezessék jobban félre, mint teszik velem. Ez bántott engem, azt hiszem jobban, mint bármi más. Amennyire meg tudom magamat ítélni, amúgy is feltett szándékom volt – még

---

¹⁸⁰ A levél eleje és vége hiányzik. Az egyik perjelrnő nem akart hozomány nélkül felvenni egy jelöltet, akinek a Szentanya a felvételt megígérte. Beszél A sarutlan zárdák látogatása című kis könyvéről.

abban az esetben is, ha Atyaságod nem volna előljáró –, senkit sem venni fel megkérdezése nélkül, ha a közelben tartózkodik, sőt még akkor sem egykönnyen, ha távol van tőlem. Lehetetlenség mindenben eltalálni a helyeset. Idő multával fog kiderülni, mi lett volna a teendő. De ha hozományokra nézünk, akkor bizony nem lesz jó vége.

Íme, itt van a perjelnőnek információja. Nekem akkor van sok információra szükségem, ha a zárdák javáról és azoknak ügyeiről van szó. Nem értem, hogyan tudnak ilyet állítani! Isten adjon máskor világhosságot, hogy jobban eltalálják az igazat. Azonban mennyi szót vesztegetek a magam mentségére! A legrosszabb a dologban pedig az, hogy nagyon haragszom a perjelnőre [...]

106. levél

*Jerónimo Gracián atyának.
Toledó, 1576. szeptember 5.¹⁸¹*

[...] Mivel a küldönc olyan ember, akiben bízni lehet, most valami lelki dolgot akarok Atyaságodnak megírni. Azt már tudja, hogy Angéla a sislai perjelt választotta gyóntatóul, mert higgye el, sok olyan dolog van, amelyre nézve az ember tanácsra szorul, s anélkül

---

¹⁸¹ A Szentanya jelenti, hogy eddigi gyóntatója, Diego de Yepes atya helyett az édes Jézus szavára Velasquez doktort, a későbbi osmai püspököt kérte meg, hogy gyóntassa őt. Angéla a Szentanyának, Pál pedig (máskor Elizeus) Gracián álneve. József az édes Jézusé. A levél eleje hiányzik.

nem is tudja azt jól elintézni, de nem is volna nyugodt felőlük. Mármost, az említett perjel annak előtte gyakran meglátogatta őt, de amióta elkezdett nála gyónni, többé úgyszólván sohasem jött. Nem tudtuk megérteni ennek okát, sem a perjelnő, sem pedig én. Egy alkalommal azután az a csúnya Angéla Józsefval beszélgetett, s tőle tudta meg, hogy Ő tartja vissza a perjelt a látogatásoktól, és pedig azért, mert mint gyóntató jobban meg fog neki felelni Velasquez doktor. Ez egy kiváló műveltségű itteni kanonok és nagy tudós. Hozzátette József, hogy ennél vigasztalást fog találni, mikor pedig Angéla azt az aggodalmát fejezte ki, hogy a kanonok aligha fog ráérni, azt mondta, neki lesz rá gondja, hogy ráérjen. Mivel József, amint Atyaságod is tudja, annyira tekintélyes egyén, s ehhez hasonló nyilatkozatai eddig mindig igazaknak bizonyultak, Angéla nem tudta, mit tegyen. Egyrészt ugyanis a perjellel már megtörtént a megegyezés, s annyira le van irányában kötelezve, másrészt pedig nem akarta Józseft megbántani.

Angélának ez a habozása eltartott néhány napig, s nagyon rosszul esett neki, hogy nem kérhette ki Atyaságod véleményét. Attól is félt, hogy az új gyóntató esetleg meg találja zavarni lelki nyugalmát, de meg azután semmi kedve sincs lelkét annyi ember előtt feltárni. Szerencsére ekkor jött ide Salazar atya, s azzal úgy beszéltek meg a dolgot, hogy meg kell tennie, amit József mondott. Angélának olyan nehezőre esett gyóntatót változtatni, hogy szinte kedve lett volna szemére vetni Józsefnek, miért nem figyelmeztette őt előbb. Salazar atyának elmondott mindent, úgy amint történt, mert mikor legutóbb itt volt, ő ajánlotta neki gyóntatóul a sislai perjelt. Különben is Salazar atya,

amint Atyaságod is tudja, olyan ember, akinek mindent el lehet mondani, mert amúgy is mindent tud már. Ő tehát azt mondta, tegyen mindent József szavai szerint, s Angéla meg is tette. S csakugyan mindaz valóra vált, amit József mondott. Először is, mikor a perjel eljött és a perjelnő anya megkérdezte tőle, miért tesz így, az azt felelte, hogy maga sem érti a dolgot. Mert míg egy részről mindennél jobban óhajtja Angélát gyóntatni, olyannyira, hogy utólag siratni fogja ezt a hanyagságát, ebben a dologban ő nem volt ura önmagának, s bár nem szűnt meg csodálkozni tehetetlenségén, nem volt képes eljönni a gyóntatásra.

Míg ellenben a másik, tudniillik Velasquez doktor, nem mondatta magának kétszer a dolgot, hanem azonnal kijelentette, hogy bármennyire el legyen is foglalva, minden héten el fog jönni, s hogy ez a meghívás akkora örömet okoz neki, mintha megtették volna toledói érseknek. Ezt persze nem kell szó szerint venni, mert amilyen erényes ember, az érsekségen bizonyára nem kapott volna. Hernando de Medina atya megmondhatja Atyaságodnak, hogy milyen kiváló egyéniség, ne mulassza el efelől megkérdezni. Hogy lássa, miképpen fogja fel ezt a lelkivezetést, ide mellékelem egy levelét, amelyet bizonyos aggályaimra vonatkozólag írt. Ez utóbbiakról nem akarok beszélni, mert hosszadalmas dolog. Nem az imára vonatkoztak.

Így tehát, Atyám, Angéla most nagyon boldog, amióta meggyónt nála. Örömét még növeli az a körülmény, hogy amióta Pablóval találkozott, lelke senki másnál nem tudott megnyugvást találni, sem pedig vigasztalást, most pedig ha nem is akkorát, mint

Pablónál, de mégis elégedettséget és nyugalmat talál nála. Érti lelkében a készséget arra, hogy engedelmeskedjék neki, ami igen nagy megnyugvást jelent az ő számára, hiszen egész életében ehhez volt szokva. Amióta pedig távol van Pablótól, bármit tegyen is, az nem elégíti ki, s nem is tudja elhinni, hogy helyesen cselekszik, ha pedig igyekezett alávetni belátását valami lelkivezetőnek, az nem sikerült neki. Higgye el, hogy az, aki az egyiket csinálta, az csinálta a másikat is. Angéla is ámul-bámul ezen az újdonságon, éppúgy, mint a perjel azon, hogy nem tudta megtenni azt, amihez egyébként lett volna kedve.

Ha Atyaságod örömet akar szerezni Angélának, akkor örüljön Ön is ennek a változásnak. Hiszen elég baj neki, hogy nem élvezheti Pál lelkivezetését: ne tagadja meg hát tőle ezt a kis örömet. A kanonok előtt nem volt ismeretlen az olyan barátság, amilyen Angéla és József között van, mert ilyenről ő gyakran hallott, s azért nem is csodálkozik rajta. Mivel annyira tudós ember, tisztában van azzal, hogy ez a dolog nem ellenkezik a Szentírással. Ez nagy vigasztalás a szegény Angélának, akit az Úristen elszakított mindentől, amit szeret. Áldott legyen érte mindörökké!

Most természetesen arra kell vigyáznunk, hogy össze ne különbözzünk a perjellel, tehát, hogy semmit se vegyen észre, hanem csak annyit értsen, hogy az ő késedelmessége miatt néhanapján Velasquez doktornál fog a gyónás megtörténni. Kegyeskedjék Atyaságod Angélának azt parancsolni, hogy úgy vegye mindazt, amit neki mondani fog, mintha Atyaságod maga mondaná, hogy így a lelkének megmaradjon az engedelmesség érdeme! Arról biztosíthatom, hogy ez a nő nagyon

óhajtja az életszentséget, és ég benne a vágy, valamit tenni Istenért. Mivel pedig nem tud érte nagy dolgokat tenni, arra kell igyekeznie, hogy legalább a kicsiny dolgokban tegyen kedvére.

Atyaságod méltatlan szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia, kármelita

107. levél

*Jerónimo Gracián atyának.
Toledó, 1576. szeptember 5.¹⁸²*

JHS.

A Szentlélek kegyelme legyen Atyaságoddal!

A mai napon a főpostás útján néhány levelet küldtem Atyaságodnak. Nagyon szükséges, hogy megírja nekem, vajon megkapta-e őket, kérem, ne felejtse el ezt megtenni! Azt hiszem, hogy biztosan meg fognak érkezni Sevillába, mert aki viszi őket, fitestvére az egyik nővérünknek.

---

¹⁸² Tostado atya, akit a sarusok a sarutlanok elnyomására Spanyolországba küldtek, látva a nuncius és az udvar hangulatát, jobbnak gondolta egyelőre Portugáliába utazni. A Szentanya szerint gondoskodni kellene arról, hogy a pápai udvarban legyen valaki, aki a sarutlanokat védelmébe veszi. Később tényleg küldtek oda két atyát.

Említettem már, hogy Tostado elutazott Portugáliába, és pedig azon a napon, amelyen Atyáságod ideérkezett. Az andalúziai provinciális és egy sarus hitszónok várták őt, s Madridba küldtek hozzá követet, s az ezt a hírt hozta nekik. Hála legyen az Úrnak azért, hogy ezt a helyzetet így intézte el! A királyi tanács tagjai azt mondják, hogy [a valladolidi férfizárda alapításához] az engedélyt nem adhatják meg, mert több értesítéssel kell felszerelnünk a folyamodványunkat. Elég azonban, ha fel tudjuk mutatni a nunciának levelét, amelyen ő megadja az engedélyt, akkor ők is megadják minden további alakiség nélkül. Ezt egy benső tanácsos mondta meg Pedro González kanonoknak. Írjon nekem Atyáságod és küldje levelét azokkal, akik a káptalanról jönnek. Közölje velem, hogy milyen utat-módot akarnak választani, s hogy nem volna-e jó kikérni néhány udvari ember tanácsát, például a herceget s másokét is.

Nekem az a gyanúm támadt, vajon nem tiltoták-e el a nunciust levél útján Rómából ezen engedélyek megadásától. Antonio atyának, úgy tudom, minden nehézség nélkül szokta megadni. Arra is gondoltam, hogy ha a sarusok a pápa elé terjesztik ezeket a hamis vádakot, s ott nincs senki, aki pártunkat fogja, annyi brévét szereznek ellenünk, amennyit csak akarnak. Nagyon is érdekünk tehát, hogy legyenek ott néhányan a mieink közül, mert ha majd látják életmódjukat, az illetékes körök meg fogják érteni, hogy a sarusokat szenvedély tüzei ellenünk. Amíg ez meg nem történik, azt hiszem, jobb volna semmit sem tennünk, ők azután majd megszereznék az engedélyt néhány zárda alapítására. Higgye el nekem, nagyon nagy előny, ha az ember el van készülve minden eshetőségre.

Ezt sietve írom, s azért nem is fűzhetek hozzá mást, mint azt, hogy a nővérek valamennyien Atyaságod imáiba ajánlják magukat, én pedig a káptalani atyák imáit kérem, főleg pedig a sevillai perjel atyáét, habár haragszom rá. Szeretném tudni, odaérkezett-e már Mariano atya.¹⁸³ Isten őrizze meg Atyaságodat és tartsa mindig kezében! Amen.

Nagyon örülök, hogy az időjárás az utazás szempontjából olyan kedvező. Én most Antoniót várom. Ne felejtse el Atyaságod megírni nekem, hogyan hívják azt az embert, az Ön édesatyjának azt a szolgáját, akinek címére kell küldenem Madridba a leveleket. Vigyázzon, valahogy el ne felejtse, s azt is írja meg, hogyan kell neki címezni a levelet, s vajon olyan személy-e, kinek illik megfizetni a szívességét.

Ma szeptember 5-e van.

Mi egészségesek vagyunk, s az én lelkem kissé megnyugodott, tekintve, hogy innét könnyebben írhatok Atyaságodnak, mert a levelek elküldésére jók az alkalmatosságok.

Atyaságod méltatlan szolgálója,

Jézusról nevezett Terézia

Vigyázzon, Atyám, hogy el ne veszítse azt a papírost, amit adtam Önnek. Ön azt mondta, hogy

---

¹⁸³ Tudniillik az almodóvari sarutlan kármelita káptalanra.

lemezre kell felhúzatni, de nem tette meg. Jó volna, ha volna róla másolata a fiókjában, mert nagy baj volna, ha elvesznék.

108. levél

*Jerónimo Gracián atyának.
Toledó, 1576. szeptember 6.¹⁸⁴*

Jézus legyen Atyaságoddal!

Éppen most jött meg az, aki majd el fogja vinni ezt a levelet, s így nem sok időt hagy nekem annak megírására. Azért nem is mondok mást, mint hogy hála legyen az Úristennek, amiért Atyaságod egészségesen ért oda.¹⁸⁵ Már két úton is megírtam Önnek, hogy Peralta elutazott Portugáliába, éspedig ugyanazon a csütörtökön, amelyen Atyaságod ideérkezett. Santelmo ma írt nekem s a levelét ide mellékelem. Szerinte nincs okunk félni, Matusalén, mondja ő, erősen föltette magában, hogy teljesíti óhajainkat és elválasztja tőlünk a sasokat, mert belátja, hogy ez a legmegfelelőbb eljárás.

Ma írják nekem Sevilából, mekkora ott az ujjongás Peralta és az ő felhatalmazásai miatt. Azt hirdetik, hogy a

---

¹⁸⁴ E levélben sok az álnév: Peralta Tostadónak, Santelmo P. Olea jezsuita atyának, Matuzsálem Ormaneto nunci-usnak, a sasok a sarusoknak, a pillangók a sarutlan nővéreknek, Infans az andalúziai sarusok provinciálisának, Pál pedig Gracián atya álneve.

¹⁸⁵ A káptalanra.

pillangókat teljesen le fogják igazni. Igazán szükség volt arra, amit az Úr tett. Áldott legyen mindörökké! Infante is itt volt s ajánlólevelet kért tőlem Pablóhoz. Azt feleltem neki, hogy Pál semmit sem tesz az én kedvemért ebben a dologban, intézze el ő azt élőszóval. Ő semmi-
ben sem érzi magát bűnösnek. Azt hiszem, ha remélné, hogy Peralta vissza fog jönni, akkor nem volna ennyire készséges.

Amit Atyaságod ír a malagoni perjelnőről, arra vonatkozólag én is tettem már jelentést Atyaságodnak. Azonban nagyon kérem Atyaságodat, ne bízza rám ilyen fontos dolognak elintézését, az egyáltalában nem járja. Másrészt az is igaz, engem nem vinne rá a lélek, hogy ellenkezsem Atyaságodnak kifejezett óhajával. Esedezem tehát, tegye azt, amit legjobbnak tart, s nézzen utána, ki volna való arra az állásra. Mindenesetre több kell hozzá, mint ahhoz, hogy valaki alperjelnő lehessen. Nem ismerek ilyet, mást, mint a salamancai perjelnőt, mert azt, akit Atyaságod ajánl, nem ismerem, de meg különben is nincs régóta a Rendünkben. Sőt még a salamancai is aligha fogja azt az állást úgy betölteni, mint az eddigi perjelnő. Ez az eset nagyon fáj nekem. Atyaságod ajánlja imáiban a dolgot az Úristennek, s azután rendelje el azt, amit jónak lát. Nagy baj az, amikor nővéreket kell a zárdájukból kivenni és másfelé áthelyezni. Az Úr vegye kezébe az ügyet, mert végre is szükség törvényt bont!

Ma szeptember 6-a van, csütörtök.

Antonio atyámnak írni nincs időm, de nem is tudnék neki ezeken kívül mást mondani.

Tisztelendőséged szolgálója és leánya,
Jézusról nevezett Terézia

109. levél

*María de San José, sevillai perjelrnőnek.
Toledo, 1576. szeptember 7.*¹⁸⁶

Jézus legyen Tisztelendőségeddel!

Higgye el, annyira örülök az Ön leveleinek, hogy alig tudom őket bevárni. Nem is értem, miért viseltem olyan rendkívüli szeretettel az Önök zárdája és a benne lévő nővérek iránt, hacsak nem azért, mert annyit szenvedtem ott. Én hála Istennek egészséges vagyok, mert a lázamból mindössze a nagy nátha maradt vissza.

Nagyon is belátom, mennyit szenvednek Önök azoknak a sarus atyáknak nyelvétől és tetteitől. Hiszen itt is volt részünk benne elég. De amint az Úristen megmentett bennünket Tostadótól, remélem, hogy Ő Szent Felsége pártunkat fogja majd az egész vonalon. Nem kell abból semmit sem visszavonnia, amit mond, tudniillik, hogy a sarutlanok ellen és ellenem jött, hiszen eléggé elárulta szándékait. Nagyon sokat kell mindig

---

¹⁸⁶ Megjelenik a Kármel látóhatárán Nicolao Doria, a génuai bankár, aki később belép a Rendbe s annak generálisa lesz. Most egy leányt akar felvétetni, akinek azonban valami hibája van. A sevillai nővérek ellen, 300 arany házvételi illeték címén végrehajtást rendeltek el, s csak nehezen tudtak halasztást elintézni.

imádkoznunk, hogy az Úristen mentse meg a mi Atyáinkat ezektől az emberektől, s világosítsa meg őket: hadd álljon helyre végre-valahára a béke. Mert mindaddig, amíg a mi főtisztelendő generális atyánk haragszik ránk, mindig lesz alkalmunk arra, hogy érdemeket szerezzünk.

Mivelhogy Gracián atyánkra vonatkozólag bizonyára mindent tud, most nem mondok róla semmit, csak arra kérem, legyen olyan jó és értesítsen mindarról, ami ott történik, főleg olyankor, amikor a mi Atyánk azt nem tudná megtenni, továbbá, hogy adja át neki leveleimet, az övéit pedig juttassa hozzám. Hiszen tapasztalhatja, mennyit szenved a meglepetésektől még az is, aki a helyszínen van, hát még az, aki, mint én, távol van tőle. Az itteni főpostás unokatestvére egyik segóviai nővérünknek. Eljött hozzám látogatóba, s megígérte, hogy unokatestvére való tekintetből csodákat tesz értünk. Figueredo a neve. Utána számítottunk, s ő azt mondja, hogy Önök az ottani főpostásnak adják kezébe a levelüket, akkor körülbelül nyolc nap alatt kaphatom meg az értesítést. Nézze csak, milyen nagyszerű dolog volna! Azt mondja, ha a nekem szóló leveleket borítékba teszik s ráírják, hogy „Figueredónak, a toledói főpostásnak”, akkor, még ha sok levél volna is, egy sem fog elveszni. Igaz, hogy ez Tisztelendőségednek fáradságot okoz, azonban tudom, hogy a kedvemért sokkal nagyobbat is vállalna, amint én is az Önök kedvéért.

Képzelve, néha akkora vágyam támad az Ön látása után, mintha igazán más dolgom se volna! Ez való igazság. Kérdezze meg ott, hogy mi a címe a főpostásnak: vajon „Nagyságos”-nak kell-e címezni a borítékon! Mert igen jó állása van. Ezért örültem én, hogy egyelőre itt maradhattam, mert Avilában nincsenek meg ezek az

előnyök a levélírás terén, de más tekintetben sem. Csak az öcsém miatt fájlalom a dolgot, mert neki nagyon rosszul esik a távollétem. Nem jól teszi, hogy nem ír neki néha-néha. A mellékelt leveléből láthatja, hogy milyen gyöngén áll egészség dolgában, habár, hála Istennek, legalább nincs láza.

Mindig elfelejtem megőrizni azokat a leveleket, amelyekben Teresitáról írnak nekem. Mindnyájan azt mondják, hogy szégyenkezniük kell az ő tökéletességének láttára, s hogy mekkora előszeretettel viseltetik az alacsony foglalkozások iránt. Azt mondogatja, ne tekintsek őt másnál előbbre valónak azért, mert unokahúga az alapítónőnek, hanem inkább mindenkinél kevesebbnek. Nagyon szeretik és sok kedves apróságot mesélnek róla. Azért mondom ezt el Önöknek, hogy adjanak ezért hálát Istennek, hiszen Önök szerezték meg neki ezt a boldogságot. Nagyon örülök, hogy imádkoznak érte Ő Szent Felségéhez. Nagyon szeretem őt és édesatyját is, azonban az is igaz – meg kell vallanom –, hogy jobban érzem magamat, mikor távol vagyok tőlük. Nem tudom megérteni, mi ennek az oka, hacsak nem az, hogy e földi életnek minden öröme terhemre van. Bizonyára hozzájárul abbeli félelmem is, hogy a szívem esetleg hozzájuk találna tapadni, s így jobbnak látom elkerülni az alkalmat. Habár jelenleg, nehogy hálátlan legyek öcsém iránt azon sok jóért, amit velünk tett, szeretnék ott lenni Avilában mindaddig, amíg el nem intéz velem bizonyos ügyeket. Mert ezek miatt vár reám.

Ne mulassza el vele és velem is közölni, hogy mi van az adásvételi illetekkel, éspedig tegyék ezt a mellékelt irat utasítása szerint. Belátom, hogy nincs pénzük, s azért igyekeztem Nicolaóval megegyezni, hogy adjanak

Önöknek azonnal 400 aranyat. A jelöltjét én már elutasítottam, mert azt mondják, hogy valami folt van rajta, de Nicolao újra írt nekem ebben az ügyben. Mellékelem a levelét. Gracián atyánk azt mondja, hogy nem hozzánk való. Mindazonáltal nem mertem őt másodszor is elutasítani, mert ki tudja, nem jutnak-e olyan szorult helyzetbe, hogy esetleg mégis jónak látják vele próbát tenni. Tárgyalja meg a dolgot Gracián atyánkkal, s abban az esetben, ha tényleg szorult helyzetbe jutna, tudakozódjék, hogy mik a hibái. Mert én bizony erről csak igen röviden beszéltem vele. Látom, hogy Önök anyagilag rosszul állnak, s nagyon csodálkoztam azon, hogy Beatriz édesanyja mindössze tizenötezer arany hozományt adott a leányának. Bár az is igaz, hogy ha semmije se volna, akkor is sokat nyernének vele, annyira kiváló lélek. Nagyon örülök annak, hogy harisnyát kötnek és kézímunkáznak. Segíts magadon, s az Isten is megsegít!

Ami azt a tervét illeti, hogy eladja a részvényeit, és kifizeti az adósságát, arra vonatkozólag azt felelem, hogy mindenesetre igen jó volna a tehertől megszabadulni. Ha Bernalda hozományával kiegészítve az összeg megütné a háromezer aranyat, én bizony nem mulasztanám el ezt az eljárást. Azonban beszéljék meg előbb a dolgot hozzáértőkkel. Mikor azt a bizonyos feltételt kikötötték, Mariano atya azt mondta nekem, hogy annak nincs semmi jelentősége, mert bármennyire ki legyen is kötve, az igazság követeli, hogy a pénzt fölvegyék. Igyekezzék minden tekintetben értesülést szerezni, hogy a részvények eladása után a pénz a zárda kezén maradjon. Kérje ki tanácsát ennek is, annak is, többek közt Garcialvárez atyáét, azután hányják-vessék meg a dolgot Gracián

atyánkkal. Tekintve, hogy ő ott van, egészen fölösleges, hogy bármiben is hozzám forduljon, intézze el a dolgát övele.

Adja Isten, hogy Leonórával szemben el ne veszítse a tekintélyét! Írja meg nekem, hogyan viseli magát s hogyan tesz-vesz, mert én egyáltalában nem vagyok megelégedve az ő gondolkozásmódjával.

Ami Mariana Vanegast illeti, nagyon nehéz dolog mostanában valakit hozomány nélkül fölvenni. Ezt az eljárást csakis az tenné indokolttá, ha Isten iránti szeretetből történnék, s azért is, mert még egyet sem vettek föl Önök így, pusztán irgalomból. Ennek fejében az Úr majd csak megsegítené Önöket, s esetleg másokat, vagyonosokat vezetne Önökhöz. De ezt csak akkor tegye, ha Gracián atyánkat nagyon ostromolnák kérésekkel, s ő azt megmondaná Tisztelendőségednek. Ön addig egy szót se szóljon, s egyáltalában fontolja meg, édesem, hogy semmi áron sem szabad elhamarkodnunk a nővérek föl vételét, mert életbevágó kérdés ránk nézve, vajon hozzánk valók-e vagy sem! Nicolao jelöltje, úgy látszik, helyes fiatal leány, de semmivel sem több ennél.

Garcialváreznek unokahúga vagy unokatestvére, azt hiszem, teljesen olyan, amilyennek őt Ön előtt lefestettem. Caballár beszélt nekem róla. Nem hiszem, hogy Doña Clemenciáról van szó, hanem a másikról. Garcialváreznek kíméletesen annyit mondhat, hogy értesülésünk szerint nagyfokú mélabúban szenvedett. Nekem határozottan azt mondta, hogy örült volt, ezért nem szóltam többé róla, s azt hiszem, nem jártam el helytelenül. Az ilyenek maradjanak apjuknál, mert mielőtt valami hasznukat látnák, meggyűlne velük a baja. De még ha nem is állna így a dolog, most nem

szabad a zárdát még jobban megterhelni, hacsak nem azért, hogy azonnal törlesszék az adósságot. Várjunk egy kicsit! A sarus atyáknak mostani zavargása közepette nem csoda, hogy senki sem lép be hozzánk.

Ami postaköltsége van, azt jegyezze fel, hogy le lehessen vonni abból a negyven aranyból, amelyet az avilai Szent Józsefbeliek kölcsönöztek Önnek. Ezt ne mulassza el megtenni. Ha másképp cselekednék, az nem volna udvariasság, hanem bohóság. Nekem megvannak az okaim arra, hogy így beszéljek. Azután meg, hogyan merészel maga nekem pénzt küldeni? No, nézze meg az ember! Igazán nevetnem kellett rajta. Engem itt emészt az aggodalom, hogy miképpen tudnak maguk megélni, Ön meg így tesz! Megvallom azonban, hogy kapóra jött, mert meg tudtam vele fizetni a levelek vitelbérét. Isten fizesse meg magának! A narancsvíz is igen jó állapotban érkezett meg. Juana de la Cruznak pedig nagyon köszönöm a fátyolt. Többé azonban ne merjenek ilyen tenni! Ha valamire szükségem lesz, egészen nyugodtak lehetnek afelől, hogy őszintén meg fogom írni. Igazán azt hiszem, hogy gyermeki egyszerűséggel, teljes bizalommal és örömmel tudnék ilyesmit Öntől kérni, akárcsak azoktól, akikre leginkább számíthatok, mert hiszem, hogy Tiszteendőségem és a többiek is szívesen megtennék nekem.

Az a szép hangú nem jött vissza. Azon töröm a fejemet, hogyan tudnék Önök számára megfelelő jelöltet találni.

Ó, mennyire óhajtom, hogy önök megkapják a vizet! Annyira, hogy nem is merek benne bízni. Némi reménysugarat abban látok, hogy Mariano atya és Gracián atyánk esetleg ki tudnak valamit vinni Bonaventura atyánál, a ferencesek házfőnökénél.

Adja az Úr, hogy sikerüljön, mert igazán nagy könnyebbség volna. Tekintve, hogy Gracián atyánk most Sevillebe utazik, elhihetik, hogy szívesebben volnék ott, mint itt, még ha kellene is szenvednem valamelyest a püspök részéről. Szinte félnék ekkora örömmel utazni Magukhoz, sokkal jobb, hogy az Úristen azt így intézte. Áldott legyen mindenért, s tartsa meg nekem Tisztelendőségedet sok számos évig!

Hogy megkíméljem Önöket a fájdalomtól, nem akartam említeni a magamét, amelyet a malagoni perjel-nő állapota okoz, habár az óta az Úristen kissé megvigasztalt. Mert eltekintve attól, hogy rendkívül szeretem, rettenetesen fog nekünk hiányozni ebben a mostani időben. Elhoztam volna őt ide, Toledóba, azonban a házi orvosunk azt mondja, hogy ha ott élél egy esztendőig, itt nem húzza el tovább egy hónapnál. Az Úr gyógyítsa meg. Imádkozzanak sokat érte. Az orvosok lemondtak róla s azt állítják, hogy sorvadása van.

Óvakodjanak a salzaparilla víztől, bármennyire jó legyen is gyomorfájás ellen. A perjel-nő és a nővérek tiszteletüket küldik. Nagyon rosszul esett nekem az a hír, hogy az én szent perjelem¹⁸⁷ beteg. Legyen szíves, írjon nekem róla. Azon kívül Delgadóról is: mi van vele? Beatriz és nővére kaptak-e valamit az anyjuktól olyant, ami azután a zárdára maradna? Adja át tiszteletemet mindazoknak, akiknek gondolja, hogy illik. Isten áldja meg! Most legyen elég, mert nagyon is hosszúra nyúlt a levelem. Nagyon örültem, hogy jól vannak, különösen pedig, hogy Tisztelendőséged egészséges. Nagyon félttem

---

¹⁸⁷ A delascuévasi karthauzi perjel.

ám a perjelnöket: annyira rájuk vagyunk szorulva. Isten tartsa meg Önt nekem, leányom!

Caravácából és Veasból kapok itt néha levelet. Caravácában van baj elég, de remélem, az Úristen majd csak megsegíti őket.

Ma szeptember 7-e van.

Tisztelendőséged

Jézusról nevezett Teréziája

Ezen túl gyakrabban váltunk levelet. Vigyázzon, el ne felejtse! De azt sem, hogy időnként megvendégtel Gracián atyánkat. Ő teljesen osztozik nézetünkben, tudniillik, hogy a férfi szerzetesekkel ezt nem kell tenni, azonban, bár ezt annyira elhatároztuk, nem akarnám, hogy túlzásba essenek, mert szemmel látható, hogy ő mennyire rászorul az ilyesmire, s hogy nekünk az ő egészségére mekkora szükségünk van.

Miért nem beszél nekem semmit Gregorio atyáról?¹⁸⁸ Adja át neki legszívélyesebb üdvözlőmet. Írjon nekem arról is, hogyan megy ott az atyáknak a dolga, mert ha Ön nem teszi, senki sem értesít engem semmiről. Hogy jön ki Antonio de Jesús atyával?

---

¹⁸⁸ [Ernő atya Nazianzoszi Gergelyként utal arra személyre, aki mielőtt kármelita lett volna a Gregorio Martinez nevet viselte. Két nővére sarutlan kármelita volt. Teréz az Alapítások könyvében is beszél róla: Alap 24,5. A legújabb spanyol kritikai kiadás csak Gregorióként említi itt és 372., illetve a 377. levélben.]

Nem válaszolok Nicolaónak mindaddig, amíg Ön nem mondja. Fél reált fizessen vitelbérül, ha csak három vagy négy levelet küld, egyébként többet.

Mivel tapasztaltból tudom, mit jelent ott pénz dolgában megszorulni s mennyire nehéz Sevillában kölcsönt kapni, nem mertem Nicolaót eddig végleg elutasítani. Ha valami kéréssel fordul Gracián atyánkhoz, igyekezzék neki a dolgot hosszasan és alaposan megmagyarázni, mert egyébként, annyi lévén a gondja, nem fog eléggé odafigyelni.

110. levél

*María de San José, sevillai perjelrnőnek.
Toledo, 1576. szeptember 9.*¹⁸⁹

JHS.

A Szentlélek kegyelme legyen Tisztelendőségeddel,
leányom!

Higgye el, az Ön levelei nekem egészen rendkívüli örömet okoznak, annyira, hogy miután végigolvastam az egyiket, nem is gondolva arra, hogy másik is van, s ez utóbbit megtaláltam, ez annyira megörvendeztetett,

---

¹⁸⁹ A sevillai zárda anyagi nehézségeinek megoldásáról beszél. A püspök, akit már kétszer is említett előbbi leveleiben, Diego de León sarus kármelita segédpüspök. Az asszisztens: Francisco de Zapata, Barajas grófja.

mintha az előbbit nem is láttam volna! Szinte elcsodálkoztam magamon. Értse meg ebből, hogy az Ön levelei mindig felüdítenek engem! Mellékeljen mindegyikhez egy kis cédulát s írja rá, hogy mi mindenre kell válaszolnom, nehogy elfelejtsek valamit!

Ami a nővéreket illeti, úgy tudom, Gracián atyánk már megmondta, hogy Beatriz édesanyját föl lehet venni, aminek én nagyon örültem. Tehát csak tegye meg s öltöztesse be. Szerencsét kívánok neki hozzá. Mondja meg neki, mekkora örömömre szolgál a beöltözése, s hogy igen szeretnék vele egy zárdában lakni. Azt már megírtam, hogy Beatrizt fogadalomra lehet bocsátani, én majd elintézem a dolgot Gracián atyánkkal. Kösse lelkére, hogy azon a napon ne feledjen ki engem imáiból!

Ami Garcialváreznek unokatestvéreit illeti, nem tudom, emlékszik-e arra, mit mondtak nekem róluk, tudniillik, hogy az egyik a legnagyobb fokban búskomor volt, sőt teljesen el is veszítette az eszét. Nem hiszem, hogy Doña Constanza legyen az illető. Beszélje meg a dolgot kíméletesen! Az unokahúgáról semmit sem tudok, de magától értetődik, hogy mindenki, aki közel áll Garcialvárezhez, nálunk, másokkal szemben előnyben részesül, feltéve természetesen, hogy meg vannak benne a kellő tulajdonságok. Tájékozódjék, s ha azt találja, hogy nekünk való, akkor kérje ki Gracián atyánk engedélyét a felvételhez! Ő most Almodóvarban van, amint talán tudja is, mert ott tartják a sarutlanok káptalanát, ami igen nagy jó.

Miért nem beszél nekem Gregorio atya betegségéről? Igazán elszomorít!

Hogy visszatérjek a nővérekre, az a jó hangú, akiről írtam, azóta nem jött vissza. Egy másiknak ügye most van folyamatban, ez az, akinek érdekében Nicolao annyira könyörög. Mariano atya pedig azt mondja, hogy Nicolao igen sokat tehet az Önök zárdája érdekében. A leánynak hozománya valamivel több, mint négyszáz arany és a kelengye. Mindezt beléptekor adná át. Ez az, amire én törekszem, tudniillik, hogy így azonnal fizethessék a járadékot, s az ne nyomja többé a lelküket. Sőt még az adásvételi illetékeket is törleszthessék úgy, amint az meg volt beszélve. Nagyon sajnálom, hogy ez az ügy nem volt még lebonyolítva, mikor az illető meghalt! Különben, ki tudja, talán jobb így.

Jegyezze meg egyszer s mindenkorra és sohase felejtse el, hogy jobb kiegyezni! Maga Gracián atyánk írta ugyanis nekem – neki pedig az udvarnál egy kiváló jogtudós mondta –, hogy nincs igazunk, de még ha igazunk volna is, akkor is célszerűbb kiegyezni, mint pereskedésbe keveredni. Ne felejtse ezt el!

Nicolao jelöltjéről azt mondják nekem, hogy igen kiváló lélek. Megkértem Juan Díazt, hogy keresse fel, nézze meg, s ha az a folt, amelyről beszélnek, az arcán van, s annak következtében el van rútitva, akkor ne vegyék fel. A pénze, megvallom, kissé vonz engem, annál inkább, mert azonnal átadná Önöknek. Nagyon szeretném ugyanis, hogy Beatriz édesanyjától és Pablótól kapott összeghez ne nyúljanak hozzá, mert az a főfizetésre való, márpedig ha azt lassankint elköltenék, nyakukon maradna a nagy teher, ami rettenetes volna. Azért volna kívánatos, hogy e jelölt hozománya útján lehessen segíteni a helyzeten. Majd igyekszem erre a leányra

vonatközólag tájékozódni, mert nagyon dicsérik, hogy idevaló.¹⁹⁰ Igyekszem majd vele személyesen találkozni!

Ami a szentbeszédeket illeti, legyen egyelőre úgy, s ilyen alkalmakkor tegye azt, amit mondanak! De később azután nem lehet folytatni, hanem a Szabályainkhoz kell magunkat tartanunk, még ha meg is haragszanak ránk.

Ismétlem, nem szeretném, ha eladnák annak a nővérnek a járadékait, inkább keressünk valami más megoldási módot, nehogy a nyakunkon maradjon az a nagy teher. Túlzás volna, egyszerre megfizetni azt az adósságot Pablo pénzével. Habár az is igaz, hogy ebben az esetben nagy volna a megkönnyebbülésük.

Ó, mekkora örömünkre szolgált az én kedves leányaimnak levele! Igazán mondhatom, nem lehetne jobban megírva. Fejezze ki nekik köszönetemet, mert most nem válaszolhatok, mivel a jó Garcialváreznek kell írnom! Nagyon örülök, hogy ez utóbbi olyan jó kedvében van. De azért legyenek vele szemben tartózkodók, mert ő annyira tökéletes, hogy amit mi az ő épülésére akarunk tenni, esetleg meg találja őt botránkoztatni. Andalúzia nem a gyermeki egyszerűség földje.

Rendkívül örültem annak, hogy a püspök jól van. Hálát adtam érte az Úrnak! Mondja meg neki ezt, ha eljön magukhoz. De ha nem sokszor látja, azzal se törődjék. Most nagyon ügyesen voltak megszerkesztve a nővérek levelei: mindegyik mást mondott el nekem. Nagyon élveztem őket.

Teresita nagyon jól van. Igazán meglepő volt, hogy milyen példásan viselte magát az úton. Mindenki csodálkozott rajta. Például, nem lehetett rávenni, hogy egy éjjel

---

¹⁹⁰ Castiliai.

a zárdán kívül aludjék. Igazán, higgye el, ha vesződtek is a nevelésével, most becsületükre válik. Sohasem tudom eléggé meghálálni Önöknek azt a gondot, amelyet az ő jellemének fejlesztésére fordítottak, s az édesatyja is így beszél. Ez utóbbi jól van. Sajnálom, eltéptem Teresita egyik levelét, amely megnevettetett bennünket. Kérem, ne szűnjenek meg érte imádkozni, különösen nevelőnőjét kérem erre. Írjanak neki, mert még mindig honvágya van Sevilla után, s folyton dicséri Önöket. Azt hiszem, ezzel a levéllel mennek majd levelek az asszisztens számára is. Ha nem, akkor majd később küldöm őket.

Ma küldtem levelet Madridba Oliváres grófnak, s arra kértem, írjon Sevillebe a mi érdekünkben. Nagy szerencse volna, ha megtenné. Adja Isten, hogy teljesítse kérésemet! Én tőlem telhetőleg minden követ megmozgatok, s adná az Úr, hogy képes legyek valamit elérni! Nagyon örülök annak, hogy a házuk hűvös, s ennek fejében szívesen tűröm itt a hőséget. Az Isten szerelméért, ne küldjenek nekem semmit, mert többre kerül, mint amennyit ér! Néhány birsalma jó állapotban érkezett meg, de kevés. A halak jók. A tonhal Malagonban rekedt, s csak maradjon is ott én miattam. Mivelhogy onnét amúgy is írnak Önnek, nem beszélek most a perjelno sok szenvedéséről és rossz egészségéről, habár a vérhányása megszűnt, hála Istennek. Isten őrizze meg Önöket, leányaim, és tegye szentekké! Amen.

Úgy látszik, nem mernek válaszolni az Ön levelére. Mindamellet azt mondanám, hogyha már úgyis vékony gyapjútunikát viselnek, semmit sem vétenek az által, ha az alsószyoknyát is abból készítik. Mindenesetre sokkal inkább legyen abból, mint posztóból.

Ma szeptember 9-e van.

Tisztelendőséged szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia

111. levél

*Jerónimo Gracián atyának.¹⁹¹
Toledo, 1576. szeptember 9.*

JHS.

A Szentlélek vezesse Kegyelmedet és világosítsa meg, és a Boldogságos Szűz kísérje útjaiban!

Nekem az volna a nézetem, hogy e sarus atyák közül a kevésbé hibásakat kellene felhasználni arra, hogy hajtsák végre Atyaságodnak rendeleteit. Ez az andalúziai sarus provinciális, ha nem követett volna el annyi bolondságot, nem is volna olyan alkalmatlan a hóhér szerepére. Most sokkal bátrabbnak érzem magamat, mint a múltkor.

---

¹⁹¹ Szokatlanul rövid levél, amelyet a Szentanya tréfásan mond hosszúnak. Még mindig folyik Gracián veszedelmes vizitálása az andalúziai sarusoknál. Gaspar de Salazar jezsuita atya Főangyalnak nevezi a főinkvizítort, a későbbi toledói bíboros érseket, Quirogát. Pillangók a sarutlan nővérek, sasok a sarutlan atyák. Doña Juana Gracián édesanyja. Isabel nővér Gracián testvére.

Képzeld, itt van az én kedves barátom, Salazar atya. Elég volt néhány sorban megírnom neki, hogy beszélni szeretnék vele, s ő nem átalott jó sokmértföldnyi kerülőt tenni s ide jönni. Igazán hűséges jóbarát. Nagyon örültem látásának. Azt mondja, a főangyal nagyon örül annak, hogy unokatestvére a pillangók közt van, s mikor a páter a sasokat hozta szóba előtte, nem győzte őket eléggé dicsérni.

A perjelnő és a nővérek legmélyebb tiszteletüket küldik. Sokat imádkoznak Atyaságodért. Az én kedves Isabelem igen jó. Olvassa el úrasszonyomnak, Doña Juanának a mellékelt levelét.¹⁹² Nagyon örülök annak, hogy itt van, csak az bánt, hogy ebben a házban nem tudom őt méltóképpen fogadni és ellátni.

Miért nem értesítette Roquet az én leveleimről? Mert most már eszembe jutott, hogy ez az a név, amelyet tudni akartam. Bocsássa meg e levél hosszúságát. Megírása pihenés volt reám nézve. Isten legyen Atyaságoddal!

Tegnap a Boldogságos Szűznek ünnepe volt.

Ma érkezett ide Antonio Ruíz.

Méltatlan szolgálója,

Jézusról nevezett Terézia

Rodrigo Alvarez atya írt nekem. Levelében hosszasan beszél Atyaságodról. Tartsa fel az érintkezést ezekkel a jezsuita atyákkal úgy, amint eddig szokta. Ne szüntesse meg semmi áron!

---

¹⁹² Gracián atya édesanyja.

112. levél

*Francisco de Salcedo úrnak, Avila.
Toledó, 1576. szeptember 13.¹⁹³*

JHS.

A Szentlélek legyen mindig Kegyelmeddel!

Úgy látom, az Úr Kegyelmedet erős léleknek tekinti s annak megfelelő bánásmódban részesíti, tekintve, hogy megfosztotta jövedelmétől. Legyen Ő mindenért áldva, az ilyen szenvedések gazdagítják legjobban a lelket!

Nagyon fájt nekem, midőn hallottam az esetről, s mindjárt el is mondtam a mi vizitátor atyánknak, aki azonban már tudott róla: a királyi tanács méltóságos elnök ura beszélte el neki. Jó is, hogy Őméltósága tud róla, hiszen lehetetlen, hogy cserbenhagyja Kegyelmedet most, mikor látja, hogy nincs miből megélnie. Az Úristen intézze a dolgot úgy, hogy Kegyelmed minél buzgóbban szolgálhassa Őt. Ezt kívánjuk egymásnak mi, akik szeretjük egymást az Úrban, mert ez áll érdekében Önnek a leginkább, semmint bármi más. Ezért imádkozom s az itteni nővérek is, az ottaniak pedig szintén nem fogják ezt elmulasztani. Éppen azért lehetetlenség, hogy Kegyelmed meg ne kapja azt, amiből a legnagyobb

---

¹⁹³ A Szentanyának hűségese, öreg barátja, a „szent lovag” anyagi bajokkal küszködik, s a Szentanya vigasztalja. A levél helyenként csonka. Azt is látjuk, hogy Salcedo időközben özvegységre jutott és pappá szenteltette magát.

lelki haszna lesz. Legyen tehát bizalommal és maradjon derűs kedélyű [...]

A perjelnö anya betegsége miatt nem írhatott nekem még a dolgról. Legyen áldott az Úr, s fizesse vissza Kegyelmednek azt, hogy nővéreinkkel szemben mindig a jó atya szerepét játssza, és nem fárad bele velük jót tenni. Ő Szent Felsége meg fogja segíteni, mert Ő jó fizető [...]

[...] a kelyhet tehát nem szentelik meg. Azt mondják, hamarosan itt lesz, s mihelyt megérkezik, lesz rá gondom, hogy azonnal elküldjék, s ott javíttassák ki. Addig is kérem Kegyelmedet, hogy ne feledkezzék meg rólam Szentmiséiben. Isten tartsa meg sok esztendőig, és pedig a szentség olyan magas fokán, amilyet kérek Önnek.

Ma szeptember 13-a van.

Kegyelmed méltatlan szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia

113. levél

*Jerónimo Gracián atyának, Sevillába.
Toledo, 1576. szeptember 20.¹⁹⁴*

JHS.

A Szentlélek kegyelme legyen Atyaságoddal!

Ne gondolja, Atyám, hogy egy csapásra tud majd mindent rendbe hozni. Mi célja van annak, hogy azokban a kisebb zárdákban személyesen végzi a látogatást s ott két-három napot tölt? Ezeket a kevésbé fontos látogatásokat éppen oly jól elvégezhetné Ön helyett Antonio atya. Alighogy kiteszik belőlük a lábukat, már megint ugyanolyan állapotban vannak, mint voltak a látogatás előtt, s hiába tették ki magukat ezer veszedelemnek.

Doña Juana úrnő erősen hiszi, hogy Atyaságod megteszi, amire én kérem. Adná Isten, hogy legalább ebben a dologban tényleg úgy legyen! Őnagysága három

---

¹⁹⁴ Dantisco Doña Juana, Gracián édesanyja, Toledóba jött, hogy meglátogassa ott két leányát, akik közül az egyik, Isabel, mint nyolcéves leányka a Kármelben volt bennlakó, a másik, a tizenhat éves Juana, egy nevelőintézetnek volt a növendéke. Az anya félti a fiát a sarusoktól, s a Szentanya útján akarja rábírní, hogy mondjon le erről a veszedelmes hivatalról. Három napot töltött Toledóban s nagyon összebarátkozott a Szentanyával. A Szentanya szeretné Juanát bevenni. Az már-már hajlik a szavára, de végül férjhez ment s egy évre rá meghalt.

napot töltött itt, de sajnos, nem tudtam társaságát úgy kiélni, amint szerettem volna, mert igen sok látogatója volt, főleg a kanonok volt nála sokszor, s nagyon összebarátkoztak. Mondhatom Atyaságodnak, hogy az Úristen igazán a legjobb tulajdonságokkal áldotta meg őt: olyan szellemi tehetséggel és szerencsés természettel, amelyet életemben keveset láttam, sőt azt hiszem, kivüle egyet sem. Olyan őszinte és közvetlen, hogy egészen el vagyok tőle ragadtatva. E tekintetben még a fiát is messze felülmúlja. Sokért nem adnám, ha olyan helyen lalnék, ahol gyakran találkoznék vele. Úgy megértettük egymást, mintha egész életünk folyamán ismerősök lettünk volna.

Azt mondta, hogy nagyon jól érezte magát itt. Az Úristen úgy intézte a dolgot, hogy a közvetlen szomszédságban találtunk neki lakást egy özvegyasszonynál, aki egyedül él a cselédjeivel. A szoba igen tetszett neki, s azt is nagy szerencsének tartottam, hogy ilyen közel volt hozzánk. Tőlünk vitték neki elkészítve az ételt, s igazán nagyon boldog voltam, hogy Atyaságod engedelméből volt nálam pénz. Így azután nem kellett a zárdától semmit sem elfogadnom, amit nem szívesen tettem volna. Csekélység volt az egész, de így mégis a magam ízlésének megfelelően tudtam mindent elkészíteni.

Mulattam azon, hogy Atyaságod szükségesnek tartotta nekem megírni, hogy fogadjam fátyol nélkül. Látszik, hogy nem ismer engem. Hiszen még a szívemet is szerettem volna megmutatni neki. Egészen az utolsó napig vele volt a leánya, Juana kisasszony, aki nagyon tetszett nekem. Sajnálom, hogy ott lakik, azok között az úrileányok között, ahol többet szenved, mint amennyit nálunk szenvedne. Milyen szívesen öltöztetném be őt

is ezzel az én kis angyalommal, az ő hűgával, Isabelle együtt. Ez utóbbit öröm nézni, olyan kedves és jó kövérke. Édesanyja nem tud hová lenni a csodálkozástól. A kis Periquito szintén eljött, de bár okos fiúcska, mégsem tudott ráismerni. A vele való foglalkozás itt az én legjobb szórakozásom. Sokat beszéltem Juana kisasszonnyal, s az utolsó napon, úgy látszik, kissé már meg volt ingatva. Legalább is Ana de Zurita szerint azt mondta, hogy azon éjjel már-már kész lett volna belépni a zárdába, de hogy azért még meg akarja gondolni a dolgot. Adja Isten, hogy legyen valami belőle! Imádkozzék érte Atyaságod! Mivel nagyon hasonlít Önhöz, azért szeretném, hogy velem legyen.

Mivel Doña Juana látta, milyen elégedettek a mi nővéreink és milyen épületes a társalgásuk, elhatározta, hogy leányát, Doña Mariát, hamarosan belépteti a valladolidi zárdába, sőt azt hiszem, megbánta, hogy másik leányát, Doña Adrianát is nem adta be. Úgy láttam, nagyon meg volt elégedve, márpedig azt hiszem, nem mutatta volna, ha nem érzett volna úgy. Tegnap igen kedves levelet írt nekem, tele ezeryi gyöngédséggel, s azt mondta egyebek közt, hogy itt nálunk megfélekedett bajairól és szomorúságáról. Sajnos, levele más levelek közé talált keveredni s így megsemmisítették, mert ezen a két napon megszámlálhatatlanul sok levelet kaptam, úgyhogy azt sem tudtam, hol áll a fejem. Nagyon sajnálom a dolgot, mert szerettem volna elküldeni Atyaságodnak. Azt mondja, hogy azon a napon, amikor itt volt, Lucas Gracián úrnak megszűnt a váltóláza, s hogy már egészen jól van. Jaj de kedves természete van Tomás Graciánnak! Nagyon örültem látásának, mert ő is eljött ide. Ma írtam neki arról, hogy Atyaságod elutazik. Jó egészségben volt.

Azon törtem a fejemet, vajon kit szeret Atyaságod jobban kettőnk közül? Mert végre is Doña Juanának van férje és vannak más gyermekei, akiket szeret, ellenben a szegény Laurenciának¹⁹⁵ nincs senkije az ő lelkiatyján kívül. Tartsa meg Isten az ő számára! Igyekszem őt megvigasztalni. József¹⁹⁶ is bátorítja, s így hát csak tengeti életét a sok baj között, minden könnyebülés nélkül.

Mármost beszéljünk a káptalanról. Az atyák nagyon elégedetten jönnek róla haza, s én is rendkívül örülök, hogy olyan jól sikerült. Hála legyen Istennek! Annyi bizonyos, hogy ez alkalommal Atyaságod nem viszi el nagy dicséret nélkül. Minden Isten kezéből jön, s amint Atyaságod is mondja, sokat nyomott a latban, hogy annyit imádkoztak erre a szándéokra. Végtelenül tetszett nekem, hogy zelátort neveztek ki a zárdák számára. Ez kitűnő gondolat, s bizonyára nagyon hasznos lesz. Megbeszéltem vele, hogy nagy súlyt kell vetni a kézimunkára, mert ez végtelenül fontos. Megmondtam neki, hogy majd megírom ezt Atyaságodnak, mert szerinte a káptalanon erről nem esett szó. Azt feleltem neki, hogy bent van a Szabványokban és az Eredeti Szabályban, s hogy vajon nem ezeket akarja-e megtartatni a zárdákban? Annak is nagyon örültem, amit nem is mertem remélni, hogy egyeseket kivetettek a Rendből, s hogy ez máskor is meg fog történni. Ez nagyszerű.

Az is rendkívül megörvendeztetett, hogy igyekezni fognak a mi generális atyánk útján független rendtartományt szervezni, s hogy ez irányban minden lehetséges

---

¹⁹⁵ Maga a Szentanya.

¹⁹⁶ Az édes Jézus.

eszközt fel fognak használni. Mert túrhetetlen állapot, mikor a rendi főelőjáróról tudjuk, hogy haragszik ránk. Ha ehhez pénzre van szükség, az Úristen bizonyára nem fogja megtagadni, s azután adják a követség tagjainak kezébe. De az Isten szerelmére kérem Atyaságodat, sürgesse a dolgot, hogy ne halogassák az indulást! Ne tekintse ezt az ügyet mellékesnek, mikor ez a mi legfőbb érdekünk. S ha az a peñuelai perjel csakugyan olyan jó viszonyban van a generális atyával, ám hadd menjen ő, Mariano atya kíséretében. Ha pedig a generálisnál semmit sem tudnánk elérni, akkor forduljanak a Szentatyához. De sokkal jobb volna az előbbi eljárás, tekintve, hogy erre most ilyen kitűnő alkalom nyílik. S tekintve Matusalén egészségi állapotát, nem tudom, miért késlekedünk. Semmi végelegeset sem tudtunk eddig elérni, most pedig vesztegetjük ezt a kedvező időt!

Vegye tudomásul, a napokban egy kedves ismerősöm, egy pap, aki lelki ügyeit szokta velem megbeszél-
ni, azt mondta nekem, hogy Gilberto¹⁹⁷ egészen biztosan meghal, mégpedig rövid időn belül, sőt hozzátette, hogy ez még ezen esztendőben meg fog történni. Azt állítja, hogy neki más egyénekre vonatkozólag is voltak ilyen előérzetei, s még eddig sohasem csalódott. Ez lehetséges, habár egyébként ezt a jóslatot nem veszem komolyan. De mivel a dolog tényleg nem lehetetlen, nagyon is jó volna, ha Atyaságod számolna ezzel az eshetőséggel s aszerint intézné a bennünket oly közelről érdeklő ügyeket. A kánoni látogatás ügyét tehát szintén kezelje úgy, mint akinek hivatala nem fog sokáig tartani. Pedro Hernández mindazt, amit a Megteste-

---

¹⁹⁷ A nunciusnak más álneve.

sülés zárdában be akart vezetni, Angelus Salazar atya közvetítésével végezte. Ő maga távol maradt, de azért mégis csak ő volt a vizitátor s jól teljesítette feladatát. Mindig eszemben tartom, hogy a sarusok sevillai tartományi főnöke milyen vendégszeretően bánt Tisztelendőségeddel és társaival, mikor egy ideig az ő zárdájában tartózkodtak. Nagyon kíváncsún tartanám, ha csak lehetséges, hogy ennek fejében legyen hálás irányában. Arról panaszkodnak, hogy Atyaságod Evangelista János atyának befolyása alatt áll. Ebben a pontban is vigyázni kell, mert hiába, nem vagyunk tökéletesek, s könnyen becsúszhat egyesekkel szemben egy kis harag, másokkal szemben egy kis előszeretet. Mindezt tanácsos szemmel tartani.

A malagoni perjelnő, hála Istennek, valamivel jobban van, habár az orvosok szerint ennek a javulásnak semmi jelentősége sincs. Nagyon csodálkoztam, hogy Atyaságod ezt a dolgot rám akarta bízni, holott egy szóval sem említettem, hogy elmennék Malagonba. Nem tettem, éspedig több okból. Az egyik az, hogy utazásomnak nem volna célja, mert ahhoz, hogy beteget ápoljak, nincs bennem sem elegendő egészség, sem elegendő szeretet. A zárda érdekében, értem az építkezést, sokkal többet tehetek itt, mint ott. A nővéreknek pedig van ott tanácsadójuk, Antonio Ruiz személyében, s így nincs szükségük reám. De még ha tényleg szükség volna is ott reám, most nagyon kedvezőtlen az időjárás.

Azonban az is nagyszerű dolog, hogy ezt az utat nem parancsolja nekem, sőt még azt sem mondja, hogy jónak látná, hanem reám bízva, hogy tegyem azt, amit jobbnak tartok. Igazán szép tökéletesség volna részemről, ha én a magam felfogását jobbnak tartanám, mint

Atyaságodét! Mivel azt mondták nekem, hogy a perjel-nő eszméletlen, nem tud beszélni, s nagyon sürgettek, azt üzentem, hogy viselje gondját a háza Juana Bautista nővér, mert nézetem szerint Ő való erre leginkább. Ugyanis igen nehezen tudom magam arra rászánni, hogy máshonnét helyezzek át nővéreket, s nem is teszem, amíg másképp is lehet. A perjel-nőnek pedig megírtam, hogy ezt találnám a legjobbnak, de ha ő el tudja olvasni a leveletemet, s ha neki más volna a nézete, nevezze ki helyettesévé azt, akit jónak lát, mert ez annak a rendje és módja.

A perjel-nőnek nem kellett Juana Bautista, hanem Jézusról nevezett Beatrizt nevezte ki, mert szerinte az sokkal megfelelőbb. Lehet, hogy így van, de nekem más a véleményem. Azt sem akarta, hogy Jézusról nevezett Isabel legyen az újoncmesternő, pedig sok az újonc, s ez nekem nagy gondot okoz. Isabel már viselte ezt a hivatalt s nem nevelte őket rosszul. Mert bár nincs valami nagy szellemi képessége, igen jó szerzetesnő. Sem a perjel-nő, sem a zárda gyóntatója nem adtak nekem ebben igazat, hanem mindent Beatriz nyakába akasztottak, pedig szegény, ugyancsak el van fáradva. Ha nem volna képes jól elvégezni a dolgát, másvalakit kellene megbízni ezzel s a zárda kormányzatával is. De mindaddig, amíg az Úristen a perjel-nőt életben tartja, jobb a bennlakók közül akármelyiket is kinevezni, mintsem kívülről vinni valakit oda. Megértettem, hogy Atyaságod azért intézte így a dolgokat, hogy kedvére tegyen a perjel-nőnek. De ha nekem kísértésem támadna arra, hogy odamenjek, az igen kemény dolog volna. Mert alighogy eszembe jut valahová utazni, sőt már annak előtte, úgy tűnik fel előttem, mintha az egész világ tudna róla. Mert ami

engem illet, megvallom Atyaságodnak, hogy nekem kedvem volna odamenni s ott maradni néhány napig.

Tegnap itt volt nálam Doña Luisa, s azt hiszem, sikerül nála elérnem, hogy adjon ebben az esztendőben négyezer aranyat, ugyanis tulajdonképpen csak kétezerre volna kötelezve. Mert azt mondja az építőmester, hogy ha ezt az összeget megadja, akkor a mostani karácsonyhoz egy esztendőre megépíti a zárdát, úgy hogy a nővérek beköltözhetnek. Szóval, hogy akkorra elfoglalhatnák. Ebből is látszik, mennyire vezet Isten Atyaságodat intézkedéseiben, mert nagy haszna lesz annak, hogy engem itt marasztalt. De velem is nagy jót tett, mert legalább távol vagyok a rokonaimtól, s nem kell Avilában viselnem a perjelnoi hivatalt.

Sajátságos ez az én természetem. Mihelyt észrevettem, hogy Atyaságod nem törődik azzal, mennyire nem szívesen maradok én Toledóban, ez egészen rendkívüli öröme hangolt. Sőt annál szabadabban nyilvánítom Atyaságod előtt óhajaimat, minél inkább látom, hogy azokat semmibe se veszi.

Az Ön kis mesternőjével, Isabellel¹⁹⁸ írtam Önnek, hogy ha közben esetleg elfelejtette volna a nevét, hadd olvassa a levelét. Ó, milyen szépen fejlődik. Hogyan hízik és milyen kedves! Az Úristen tegye szentté, Atyaságodat pedig tartsa meg nekem, sokkal inkább, mint magamat. Bocsássa meg, hogy ilyen hosszúra nyúlt a levelem, de legyen türelemmel velem szemben, tekintve, hogy Ön ott van, én pedig itt (jó messze egymástól). Én egészséges vagyok. Ma Szent Máténak elő napja van. Még egyszer kérem Atyaságodat, hogy siessen azzal a római

---

¹⁹⁸ Gracián nyolcvéves kis húga.

üggyel. Ne várják meg a tavaszt! Most kedvező az időjárás, s higgye el nekem, nem szabad a dolgot halogatni.

Atyaságod méltatlan alattvalója és szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia

Ami a sarus nővérek vizitációját illeti, azzal ne ölje magát Atyaságod, mert amint Matusalén mondta, ez a hivatala nem fog sokáig tartani. Az éjjeli baglyok¹⁹⁹ szintén úgy tudják, s szerintük azt mondta volna Peraltának,²⁰⁰ hogy siessen, mához két hónapra legyen itt. Azt mondják, hogy őt fogják minden hatalommal felruházni. Ó, ha megérhetném, hogy akkorra a mi ügyünk nyélbe volna ütve! Adja Isten, hogy úgy legyen, s mentsen meg bennünket Ó Szent Felsége ezektől az örökös ijedelmektől!

114. levél

*María de San Josénak, sevillai perjelnőnek.
Toledo, 1576. szeptember 20.*²⁰¹

JHS.

A Szentlélek kegyelme legyen Tisztelendőségeddel,
kedves leányom!

---

¹⁹⁹ A sarus nővérek.

²⁰⁰ Tostado.

²⁰¹ Négy reálról, amelyet Lorenzo levélben küldött egy patikus számára. Gondozza Gracián atya egészségét.

Gracián atyánknak éppen most írtam hosszú levelet, s így nincs más mondanivalóm, mint az, hogy a malagoni perjelnö valamivel jobban van.

Az öcsém azt kérdezteti, megkapta-e Tisztelendőséged azt a levelét, amelyben négy reált küldött egy patikus számára, valami kenőcs fejében? Azt a kenőcsöt, ha nem csalódom, akkor használta, amikor a lába fájt. Ha nem kapta volna meg, legyen szíves, fizesse meg s írjon neki, mert úgy látom, számít az Ön leveleire, habár én mindig megküldöm neki az Ön üzeneteit. Melegen üdvözlöm mindnyájukat, a perjelnö pedig tiszteletét küldi Önnek. Ő is ír, ha majd az öszvérhajcsár viheti a levelét. Most én tartottam vissza az írástól, nehogy túlságosan nagy legyen a vitelbér. Ugyanis már így is nagy, mert több levél érkezett, mint amennyire számítottam.

Az én jó atyámról, a de las cuévas-i perjelről szeretnék hírt hallani. Azután meg, mi van a vízvezetékekkel? Intézze Isten ezt az ügyet, amint jónak látja, Önöket pedig tartsa meg nekem! Tiszteltetem valamennyit! Az Isten szerelmére kérem, intse Gracián atyánkat arra, hogy vigyázzon magára, s ne mulassza el őt időnkint megvendégelni, a költséget pedig vonja le abból a negyven aranyból, és ne okoskodjék. Tegye meg, amit mondok, s a levelek viteldíját is fizesse vissza magának, mert én majd utána fogok számítani. Itt sokat imádkoztatok Önért, habár, amint látom, nincs rá akkora szüksége.

Ma Szent Máté előnapja van.

Tisztelendőséged szolgálója,

Jézusról nevezett Terézia

115. levél

*María de San Josének, Sevillába.
Toledo, 1576. szeptember 22.²⁰²*

Jézus legyen Tisztelendőségeddel!

Két nappal ezelőtt írtam Tisztelendőségednek s főpostás útján, s azért most nincs is más mondanivalóm, mint az, hogy az öcsém már felgyógyult. A gyapjúszővetet az itteniek túlságosan drágának találják. Az, amiből itt készítik az alsószoknyákat, olyan, mint az, amilyenből Teresita számára varrtak, sőt annál is durvább. Minél durvábbat találnak, annál jobb. Az Isten szerelmére kérem, legyen gondja rá, hogy híreket kapjak Gracián atyánkról. Tegye azon az úton, amelyet az övele küldött levélben magyaráztam meg. Nagyon óhajtom tudni, vajon jó egészségben érkezett-e meg s hogyan folyt le az utazása. Értheti, hogy ha annyira aggódtam miatta, mikor itt volt a közelben,²⁰³ mennyivel inkább tölt el most ugyanez az érzés.

Szeretném, ha nagyon vigyázna arra, hogy ne töltse meg a zárdáját akármilyen nővérekkel! Csak olyanokat vegyen fel, akik igazán odavalók, s akik kiségitik a pénzzavarából. Azt is szeretném, ha már el volna intézve annak az adásvételi illetéknek az ügye. Higgye el, nekem nagyon nyomja a szívemet, hogy Önnek annyi baja van. Adja Isten megérem, hogy megszabaduljon ezektől

---

²⁰² Lorenzo egészsége. Aggodalmak Gracián atya miatt. Alsóruhának való gyapjúszővet.

²⁰³ Almodóvarban.

a gondoktól s olyan jó egészségben legyen, amilyent én kívánok önnek. Üdvözlöm a nővéreket, különösen az én betegápolómat, akire, ha máskor nem, de éjjelenként mindig gondolok. Gracián atyáknak most nem írok újra, mert tegnapelőtt küldtem Őatyaságának egy hosszú levelet. Különben is, azt hiszem, most sok lehet a dolga, s így nem illik őt szükségtelen dolgokkal zaklatni. Itt nagyon buzgón imádkozunk érte. Ott se feledkezzenek meg róla. Gregorio atyának adja át mély tiszteletemet. Miért nem írta meg nekem, vajon felgyógyult-e már?

Tegnap Szent Máté ünnepe volt.

Tisztelendőséged szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia

Mi egészségesek vagyunk.

116. levél

*María de San Josének, Sevillába.
Toledo, 1576. szeptember 26.²⁰⁴*

Jézus legyen Tisztelendőségeddel!

A küldönc, aki ezt a levelet elviszi, annyira siet, hogy nem sokat írhatok. Egészséges vagyok. Tegnap késő este

---

²⁰⁴ Mariano atya Toledóban. Ne vegyenek fel jelöltet hozomány nélkül. A perjel, akiről szó van, a de las cuévas-i karthauziaké.

érkezett ide Mariano atya. Nagyon örültem az Ön levelének. Hála Istennek, hogy mindnyájan jól vannak!

A portugálnak a leányát ne vegyék fel, hacsak előzőleg valami megbízható személynél letétbe nem helyezik a hozományát, mert úgy hallom, hogy egyébként egy fillért sem kapnak tőle. Márpedig most nem olyan időket élünk, hogy csak amúgy könnyedén vehetnénk fel akárkit. Vigyázzon, hogy szigorúan ehhez tartsa magát!

A mellékelt leveleket adja Gracián atyánknak saját kezébe s mondja meg neki, hogy ne aggódjék, mert Mariano atya és én tárgyaljuk azt a bizonyos ottani ügyet s keresünk valami megoldási módot. Meg fogunk tenni mindent, ami megtehető. Mikor ezek a levelek már meg voltak írva s a jó Antonio Ruiz már indult velük Madridba, akkor toppant be Mariano atya. Nagyon örültem látásának, s annak a hírnek, hogy az Úr maga intézi ezeket a dolgokat, s azok az atyák jobbnak látták önként távozni a Rendből, mielőtt kitették volna őket.

Az Isten szerelmére kérem Tisztelendőségedet, írja meg nekem azonnal és részletesen, ha valami történne. Ne hagyatkozzék Gracián atyánkra, mert annak ehhez nem lesz ideje. Garcialvárez úrnak sokszoros üdvözlöttemet, s azt, hogy nagyon szeretném őt látni. Látja, milyen lehetetlen vágyaim vannak nekem! Isten fizesse vissza önnek azt a sok szívességet, amelyet nekünk tesz s tartsa meg jó egészségben! Hasonlóképpen a mi jó perjelünket is. Nagyon sokat imádkoztunk érte, s igen örülök, hogy valamivel jobban van. Írjon nekem az ő egészségéről. Gracián atyánknak pedig mondja meg, hogy nagyon szerettem volna, ha Mariano atya megvárja őt.

Üdvözlöm kedves leányaimat! Isten Önnel, kedves leányom! A caravacai nővérek betegek voltak.

Azt mondják, írtak Tisztelendőségednek. Most már jól vannak. Házat vesznek maguknak. Még nem válaszoltam a levelükre s azért nem is küldhetem el Önnek. A veasiak levelének nagyon örültem, nemkülönben az olvasószemeknek, amelyeket Gregorio atya küldött. Majd írok neki. A malagoni perjelnő nagyon rosszul van.

Ha nem csalódom, ma szeptember 26-a van.

Tisztelendőséged híve,

Jézusról nevezett Terézia

117. levél

*Jerónimo Gracián atyának.
Toledó, 1576. október 5.²⁰⁵*

A Szentlélek kegyelme legyen Atyaságoddal, kedves Atyám!

Ha nem kaptam volna meg azt a levelet, amelyet Atyaságod Madridon át küldött, ugyancsak tele volnék aggodalommal. Mert ma a Szent Ferenc ünnepére következő nap van, s Antonio atya nem jött ide. Arról pedig

---

²⁰⁵ A levélben használt álnevek közül Pál és Elizeus magát Gracián atyát jelenti, József az édes Jézus álneve. Ellenben nem tudjuk, kicsoda Dávid és Esperanza. Úgy látszik, ferences atyák voltak s a sarutlan kármelitákhöz akartak átlépni, ami nem tetszik a Szentanyának.

szintén semmit sem tudtam, vajon Atyaságod egészségesen érkezett-e vissza Sevillába, míg csak nem kaptam meg levelét.

Hála Istennek, hogy egészséges s Pál szintén, s hozzá megvan a belső békéje. Ez igazán természetfölötti dolognak vehető, tekintve, hogy Pál annyira tökéletesedik. Bizonyára mindez [a sok baj] szükséges a mi természetünknek, amennyiben megaláz és önmagunk megismerésére vezet bennünket. Amióta itt vagyok, sokat könyörögtem az Úrhoz ezért a kegyelemért, mert úgy gondoltam, hogy Pablónak amúgy is van baja elég. Atyaságod mondja meg neki ezt az én nevemben.

Ami engem illet, nekem most igazán semmi bajom, s nem is tudom, hová fog ez a túlságos jólét vezetni. Igen barátságos cellát kaptam, messze a többiektől, úgyhogy olyan, mint egy remetelak. Egészséges is vagyok, hozzá távol a rokonságtól, bár leveleikkel mégis el tudnak érni. Egyetlen bajom az, hogy a sevillai események miatt aggódom. Biztosítom Atyaságodat, hogy nem tehetett volna jobban a kedvemre, mint mikor engem itt hagyott, s még az imént említett aggodalmam tekintetében is most a szokottnál nyugodtabb vagyok.

Ma este olvastam Mózes történetét és azt, miképpen verte meg azokkal a csapásokkal azt a királyt és az egész országot, s hogy mégis sohasem mertek hozzányúlni. Ez a körülmény bizonyos tekintetben csodálatot, de örömet is kelt bennem, mert azt látom belőle, hogy ha az Úristen akar valamit, akkor nincs az a hatalmas ember, aki ártani tudna. Élvezettel olvastam a Vöröstengeren való átkelést s elgondoltam, hogy mennyivel kevesebbet kérünk mi ennél. Gyönyörködve láttam, hogyan forgolódott a Szent az Úristen akaratából olyan

nagy küzdelmek között, s felemelőnek találtam azt a gondolatot, hogy az én Eliseóm is hasonló helyzetben van. Újra felajánlottam őt Istennek. Visszaemlékeztem azokra a nagy kegyelmekre, amelyekkel elhalmozott, amikor József így szólt hozzám: „Még sokkal többet kell majd látnod Isten dicsőségéért.” S akkor elfogott a vágy, hogy bárcsak ezernyi veszedelemmel szállhatnék szembe az Ő szolgálatában. Ilyenekben és más hasonlóban telik el az ember élete. Ezen kívül pedig még leírtam néhány bohóságot a mellékelt lapon.

Most belekezek az Alapítások további elbeszélésébe, mert József azt mondta nekem, hogy sok léleknek lesz hasznára. Ha Ő segít, akkor csakugyan el is hiszem, hogy úgy lesz. Habár, még mielőtt Ő szólt volna, meg akartam tenni, mivel Atyaságod úgy parancsolta.

Nagyon örültem annak, hogy Atyaságod olyan részletesen számolt be a székesegyházi káptalan előtt. Nem értem, hogy nem szégyellték magukat ezzel ellenkező értelemben írni. Nagyon jó, hogy azok a szerzetesek önként távoznak a Rendből, mert esetleg úgy kellett volna őket belőle kizárni. Úgy látszik, a mi Urunk saját maga kezdi intézni ezeket az ügyeket. Adja Ő Szent Felsége, hogy minden az Ő dicsőségére és e lelkek üdvére szolgáljon!

Nagyon jól tenné Atyaságod, ha a zárdájából küldené rendeleteit a teendőkre vonatkozólag, hogy ne leshessék azt, vajon jár-e a zsolozsmára vagy sem. Ezt azért mondom, hogy minden a lehető legjobban történjék. Itt nincs hiány a mi imáinkban, márpedig azok erősebb fegyverek, mint azok, amelyeket ezek az atyák használnak.

A főpostás útján hosszasan írtam Atyaságodnak s mindaddig, míg nem tudom meg, vajon kézhez vette-e,

nem írok arrafelé, hanem Madridon át. Ami Dávidunknak ügyét illeti, én azt hiszem, hogy ő el fogja csábítani Esperanza atyát, mint rendesen teszi, valahányszor összekerülnek, s az ő fivére nincs ott. Igaz ugyan, hogy Bonaventura atya sokat tehet, ha közbelép, s mindenestre nagy szerencse, hogy Önök mindketten tudnak a dolgról. Isten bocsássa meg nekem, de én bizony azt óhajtanám, hogy térjen vissza előbbi hivatásához, mert attól félek, hogy csak bajt fog okozni! Amióta itt vagyok, nem tudtam meg semmi újat erről a dolgról.

Atyaságod leánya és szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia

118. levél

*Juan de Jesús Roca atyának.
Toledó, 1576 októberében.²⁰⁶*

JHS.

A Szentlélek kegyelme legyen Tisztelendőségeddel,
kedves Atyám!

---

²⁰⁶ Egy bizonyos Antonio atyáról van benne szó, aki a jeromos-rendiek közül lépett át a sarutlan kármelitákhoz, megint visszament rendjébe s újra eljött a Kármelbe. Juan Roca atya volt kiszemelve a római követségre, és el is megy oda, de csak három év múlva.

Az a zárda, amelyben ön most van, annyira félre esik, hogy legjobb akaratom ellenére senkit sem találtam, aki elvitte volna válaszomat s azért meg kellett várnom ezeknek az atyáknak az indulását.

Ami Antonio atyánk esetét illeti, ki tudja, nem tett-e velünk így jót az Úristen, mert úgy tudom, súlyos búskomorságban szenved, az pedig a mi élelmünk mellett még csak rosszabbodott volna. Isten legyen vele, hiszen viselkedését sokkal inkább okozta a betegsége, mintsem a jó lelkület hiánya. Mert ez utóbbi meg van benne. Nem lehet a dolgot eltitkolni, mert Almodóvar számára új hitszónokról kell gondoskodni. Azzal, hogy ő jött és ment semmit sem veszít a mi Rendünk.

Azt hittem, hogy Tisztelendőséged errefelé fog hazamenni, amivel nem nagy kerülőt tett volna. Úgy látszik, nem nagyon óhajt a kedvemre tenni, mert mikor itt volt, akkor is igen keveset beszélhettem Tisztelendőségeddel. Higgye el, hogy a befolyásom is igen csekély, s amiről Tisztelendőséged ír, tudniillik a Rómába való utazás tekintetében, igen keveset tehetek. Hiszen magam is már régóta sürgetem, s azt is, hogy írjanak végre valahára levelet annak, akinek írni annyira illenék, de mindhiába. Mi tehát tegyük meg azt, ami tőlünk telik, s azután történjék az, aminek történnie kell. Nem a mi vizitátor atyánkon múlik a dolog, ő már megtette volna. Azonban annyian vannak, akik mást tanácsolnak neki, hogy én keveset tudok nála elérni. Nagyon sajnálom, hogy nem tehetek többet! Azt hittem, hogy ezt a római küldetést már elhatározták, legalább nekem olyasmit mondtak. Adja Isten, hogy megtörténjék! Sürgesse Atyaságod, az Isten szerelméért, mert ebben többet tud kivitelezni, mint én.

Már elküldtem a leveleket Sevillába és Almodóvarba, s mindjárt indultak is velük, azonban a perjel atya, azt hiszem, már megérkezett Madridba, s ott tartózkodik. Hasonlóképpen küldtem levelet Caravácába is, mert szerencsére éppen akkor indult oda egy küldönc, pedig arrafelé ritkán akad. Nagyon sajnáltam, hogy Gabriel atya beteg. Mondja ezt meg neki Tisztelendőséged s adja át neki tiszteletemet. Itt imádkozunk érte. Ő egyike azoknak az atyáknak, akiket én nagyon szeretek, de ő engem nem valami nagyon.

Gracián atyánk megírta nekem, hogy szerencsésen megérkezett és hogy a sarus atyák közül egyesek kiléptek, ő pedig meggyőzte a székesegyházi káptalant. Ezen kívül csak annyit írt, hogy azok az atyák lecsillapultak, s hogy ők maguk kérték közvetítését. Ha Isten megtartja őt nekünk, azt hiszem, igen sok jót fog tenni. Ne mulasszon el Tisztelendőséged sokat imádkozni érte, de érettem is! Tiszteltetem az ottani atyákat! A perjelnő Tisztelendőségednek imáiba ajánlja magát. Tegye Isten olyan szentté, amilyennek én igyekszem kiimádkozni!

Tisztelendőséged méltatlan szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia

119. levél

*María de San José, sevillai perjelnőnek.
Toledó, 1576. október 5.²⁰⁷*

---

²⁰⁷ Öccse, Lorenzo, birtokot vásárolt. Elkeveredtek Teresita Agnus Dei-je és gyűrűi, de később megkerültek.

JHS.

A Szentlélek kegyelme legyen Tisztelendőségeddel!

Nem tudom megérteni, hogyan jöhetett ide az öszvérhajcsár a nélkül, hogy levelet hozott volna Öntől, különös tekintettel arra, hogy Gracián atyánk ott van, s mi naponta szeretnénk róla hírt hallani. Nagyon irigykedem magukra azért, hogy élvezik jelenlétét. Az Isten szerelmére kérem, máskor ne tegyen így, hanem írjon meg mindent, ami ott történik! Mert Gracián atyánk igen röviden szokott írni. Ha pedig neki nem volna ideje az írásra, ne mulassza el megtenni, mert már megírtam önnek, hogy amelyik úton küldhet nekem részletes értesítést.

Nagy örömmel látom abból a levélből, amelyet Mariano atya hozott, hogy Tisztelendőséged és a többiek is jól vannak, s hogy az adásvételi illetek ügyét sikerült elintézni. Antonio atya nem jött el.

Lorenzo öcsém most már egészséges. Mindig örül annak, ha valamit hall Tisztelendőségedről. Már többször mondtam Önnek, hogy írjon neki néha-néha. Vett egy birtokot, amint az már Sevillában is szándéka volt. Avila közelében fekszik, ha nem csalódom, másfél mérföldnyire, vagy talán annyira sem. Van rajta legelő, szántóföld és erdő. Az ára tizennégyezer arany, de a szerződés még nincs megkötve. Azt mondja ugyanis, hogy ami Sevillában történt velem, az óvatossá tette, s ha

---

A nővérek gyónjanak néha jezsuitáknál. Egy idős nőről van szó, aki szívességéből külső kapusnőjük volt, s utóbb szélütésben meghalt.

az egész dolog nem bizonyul egészen tisztának és megtámadhatatlannak, akkor nem veszi meg, mert nem akarja magát pereskedésnek kitenni. Imádkozzanak mindig érte és fiaiért, hogy híven szolgálják az Urat! A fiúknak már házassági ajánlatokat tesznek!

Képzelve, mikor ideérkeztem, abban a hiszemben, hogy hamarosan tovább utazom [Avila felé], az útitáskát és az összes csomagokat egy öszvérhajcsárral odaküldtük, s nem tudom, hogyan történhetett, de tény, hogy nem találták meg bennük Teresitának nagy Agnus Dei-jét, sem pedig két smaragdgyűrűjét. Nem emlékszem, hová tettem, sőt még arra sem, vajon odaadták-e őket nekem. Igazán nagyon rosszul esett nekem, hogy annak a gyermeknek minden a kedve ellen történt, mert ő azt remélte, hogy majd ott leszek vele, s igen sok tekintetben érzi a hiányomat. Gondoljanak vissza, vajon ott voltak-e a zárdában ezek a dolgok, mikor onnét elindultunk, s kérdezzék meg Gabrielát, nem emlékszik-e rá, hogy hová tette őket? Imádkozzanak azért, hogy megkerüljenek!

Nagyon elcsodálkoztam azon, amit Ön ír a jezsuita atyák felfogásáról. Tehát, amint az a jelölt beszélte, ők a mi életünket túlságosan szigorúnak tartják! Jó volna, ha a mi Garcialvárezünk beszélne a fejükkel. Foglalja imáiba ezt a dolgot, s kérje az én összes leányaimat, nemkülönben a delascuévasi perjelt, hogy imádkozzanak erre a szándékra. Az utóbbinak felgyógyulásáért itt buzgón imádkozunk. Adja az Úristen, hogy visszakapja egészségét, mert az állapota nekem nagy szomorúságot okoz! Nem is írok neki addig, amíg nem hallom, hogy jobban van. Adjon nekem róla hírt, mihelyt lesz rá alkalm!

De bár ezek a dolgok így vannak, azért mégis csak jó volna, ha adandó alkalommal gyönnának egyik-másik

jezsuita atyánál, már csak azért is, hogy eloszlassák félelmüket. Legjobb volna természetesen erre a célra Acosta atyát hívatni. Isten bocsássa meg nekik, mert ezzel a jelölttel (akit ők lebeszéltek), minden rendbe jöhetett volna, olyan gazdag volt. De mivel Ő Szent Felsege nem léptette be hozzánk, bizonyára gondját fogja viselni. Ki tudja, talán nagyobb szükség van reá ott, ahová belépett.

Azt hittem, hogy mivel Buenaventura atya ott van, jobban sikerül majd elintézni a vízvezeték ügyét, de úgy látom, hogy nem szándékoznak Önökön segíteni. No de nem baj. Adja Isten, hogy ki tudjuk fizetni a házat, s ha akkor lesz pénz, mindent meg lehet szerezni. Most legyenek meg vízvezeték nélkül, mert végül is vannak jó kútjaik. Sokat nem adnék érte itt, ha csak az egyik volna is nálunk, mert nagy fáradsággal jár a vízhozatás.

Mondja meg nekem, hogyan van megelégedve Buenaventura atya az ő kánoni látogatásával, s hogy mi történt azzal a zárdával, amelyet beszüntettek Cordova mellett, mert semmit sem tudok róla. Én egészséges vagyok, s teljesen rendelkezésére állok, amint mondani szokás. Azt is írja meg nekem, hogy eljár-e néha Gracián atyánk magukhoz étkezni, s hogy van-e ily módon alkalom neki valami jobb eledelt adni, mert ez az ő zárdájában nem igen lehetséges, s nem is szülne jó vért. Minderől szíveskedjék engem értesíteni! Isten legyen Önnel! Ezentúl gyakrabban írunk egymásnak, úgy amint illik.

Nagyon örültem annak, hogy az jó öregasszony ott van maguknál, s hogy a lépcső megfelel. Ott van még az a fiú? S ha nem, ki szolgálja ki magukat? A malagoni perjelnő azt írja nekem, hogy jobban van, azonban az ő baja olyan komoly, hogy ennek a csekély javulásnak nem tudok örülni. Imádkozzanak továbbra is érte! Isten

Önnel kedves leányom, s tegye önt szentté, valamint a többieket is! Amen.

Alberta nővérnek mellékelt leveléből láthatja, hogy miként vannak Caravácában. Nagyon örültem a veasi levelnek, mert már régóta semmit sem hallottam róluk, de meg annak is, hogy az a gazdag jelölt belépett hozzánk. Hála Istennek, minden jól megy! Sokat imádkozzanak Gracián atyánkért és érettem, mert nagyon rászorulunk.

Tegnap Szent Ferenc napja volt.

Itt küldöm a levélben a viteldíjat, mert nagyon magas. Ha pedig nem volna pénze arra, hogy megvendégelje Gracián atyánkat, akkor írja meg nekem. Ne legyen ebben a pontban szégyenlős, mert az bohóság volna. Én abban a helyzetben vagyok, hogy meg tudom Önnek téríteni a költséget. Tisztelendőséged pedig vigyázzon az egészségére, már csak azért is, hogy engem ne vigyen sírba. Mert elhiheti, hogy nagyon szenvedek emiatt a malagoni perjelnő miatt. Isten segítse meg és adjon neki egészséget!

Tisztelendőséged híve

Jézusról nevezett Terézia, kármelita

Mivel a levelet az öszvérhajcsár viszi, bele lehetett tenni a viteldíjat. Egyébként úgyis tudja, hogy mi szokott történni, s hogy maga a levél is veszedelemnek van kitéve. Azért máskor sohase tegyen bele pénzt!

120. levél

*María de San Josének, Sevillába.²⁰⁸
Toledó, 1576. október 13.*

JHS.

A Szentlélek kegyelme legyen Tisztelendőségeddel,
kedves lányom!

Betegsége nagy bánatot okozott nekem. Nem tudom, mit tegyek már, hogy ne vegyem annyira, szívemre a perjelnőknek bajait. A malagoni perjelnő, hála Istennek, jobban van. Tisztelendőséged vigyázzon magára, s őrizkedjék attól, hogy sassaparilla-vízét akár saját maga használjon, akár pedig mással vetessen be. Isten szerelmére kérem, használjon valamit a láza ellen, ha nem is éppen azt a bizonyos orvosságot! Kissé megvigasztalódtam, mikor eszembe jutott, hogy már akkoriban is néhányszor azt gondolta, láza van, én pedig láttam, hogy nem az volt. Imádkozom, hogy az Úristen tartsa meg Önt egészségben! Amen.

A csomagok igen jó karban érkeztek meg, s így is fognak mindig megérkezni, ha Figueredo címére küldi

---

²⁰⁸ A Szentanya ellensége a sassaparilla-víznek, egy akkoriban használatos házi szernek, s óva inti tőle a címzettet. Arról beszél, miképpen kell küldeni a leveleket, hogy biztosan célhoz jussanak: ez akkoriban nem csekély gondot okozott. A sevillai nővérek adósai Lorenzo Cepedának, s annak jól esnék, ha legalább az összeg harmadrészét megfizetnék.

őket. A viteldíj is épségben érkezett meg, de azt, amit beletesz, jelezze máskor a borítékon. Sohase mulassza el a vitelbért beletenni. Föltétlenül írja meg nekem azt is, hogy milyen úton kapta meg leveleimet, mert nem vagyok biztos afelől, vajon kezéhez jutottak-e azok, amelyeket Figueredo közvetítésével küldtem. Itt nem veszhetnek el, mert ő nagyon óvatos és igen jó lélek. Habár Tisztelendőséged felel egyik-másik levelemre, én már nem emlékszem arra, hogy amelyik levelemben írtam meg ezt vagy azt. Isten tartsa meg, mert nagyon jól teszi a dolgát, az azonban nem szükséges, hogy valamennyi levelet a saját levelébe tegye bele, mert az fölösleges fáradság Önre nézve!

Ó, mennyire irigykedem én magukra azért, hogy hallgathatják Gracián atyánk beszédeit, s mennyire szeretnék most ott lenni Önöknél! Itt azt mondogatják, hogy az Önök zárdáját jobban szeretem valamennyi többinél, s van is benne valami. Nem tudom, mi okozta, de tény, hogy nagyon megszerettem Önöket, s azért nem is csodálom, hogy Tisztelendőséged is szeret engem. Mindig szerettem Önt, de azért jól esik hallanom, hogy szeret. Ne beszéljünk többé a múlttól, hiszen világos, hogy akkori viselkedéséről mit sem tehetett. Nagy örömmel látom, hogy milyen bátor, s azért hiszem is, hogy az Úristen meg fogja segíteni. Adjon Önnek elsősorban egészséget, ezért imádkozom Hozzá!

Nagyon örültem a beöltözésnek és a fogadalomnak. Adja át nekik szerencsekívánataimat. Franciscának is, mert nagyon örülök leveleinek. A többieknek is, s bocsásák meg nekem, hogy nem válaszolhatok mindegyiknek. Akkori levelezésem semmi sem volt a mostanihoz képest, most igazán rettenetes.

Ami Garcialvárez rokonait illeti, tegyen belátása szerint, mert ő bizonyára meg fogja mondani az igazat, s akik az ő véréből valók, nem lehetnek rosszak. Ha időhöz jutok, írok neki s megkérem, hogy ne tagadja meg Önöktől a gyóntatást, mert az fájna nekem. Ha pedig én nem írhatnék, mondja meg neki ezt a nevemben Tiszteendőséged. Nagyon elszomorít a mi jó (karthauzi) perjelatyánk betegsége. Imádkozunk érte. (Attól félek, hogy a postás már indulófélben van, s azért nem írok neki.) Ha meghal, sokat vesztenek, de azért megmarad Önöknek az Úristen, aki örökéletű.

Ami azoknak a nővéreknek belső imáját illeti, annak ügyében írok Gracián atyának. Ha Jerónimo nővérnek volna valami nehézsége, írják meg nekem. Rodrigo atyával ne tárgyaljanak semmiféle ügyben, Acosta atyával igen. Adja át ez utóbbinak tiszteletemet, mert én igen jóban vagyok vele, s nagyon le vagyunk neki kötelezve.²⁰⁹

Nagyon örültem annak, hogy az adás-vételi illeték ügye rendezve van. Lorenzo öcsém megvette La-Sernában azt a földesúri birtokot. Közel van Avilához. Igen jó a földje s van rajta legelő, szántó és erdő. Tizennégyezer aranyat kell érte fizetni. Mivelhogy ennyi pénze nem volt, sőt sok hiányzott belőle, kár volt meg nem fizetni neki a nála lévő adósságuknak harmadrészét. No de remélem, nem lesz rá szükség. Ha lassan-lassan megkapják azt, amit a házbeliek hoznak, az kitűnő dolog lesz.

---

²⁰⁹ Az eredeti szöveg kiadója kifejezi abbeli sejtelmét, hogy Rodrigo atya egyike lehetett azoknak a jezsuita pátereknek, akik azt a gazdag jelöltet, kiről az előbbi levélben volt szó, lebeszélyték arról, hogy a Kármelbe lépjen.

Semmit sem ír nekem az asszisztens feleségéről. Adja át neki üdvözetemet, nemkülönben valamenyny nővérnek, meg akivel találkozik, nemkülönben Delgadónak és Balázsnak. Isten Önnel! Gregorio atyának üdvözetet küldtem. Szíveskedjék engem mindig értesíteni az ő egészségi állapotáról. Isten adjon egészséget Tisztelendőségnek! Nagyon tetszetek nekem a kézimunkái. De azért, ha láza van, akkor ne fonjon Tisztelendőség, mert különben sohasem gyógyul ki belőle, fonás közben ugyanis a karját sokat kell mozgatni, de meg különben is igen sokat fon. Margaritát üdvözlöm.

Arra az esetre, ha laikus nővérré volna szükségük, értesítem, hogy Gracián atyánknak egyik rokona ostromol bennünket kéréseivel. Értesítsen, vajon felvehetné-e. A valladolidi perjelnő beszélt vele s azt állítja, hogy laikus nővérnek megfelelő. Olvasni nem tud. Gracián atyánk nem akar a dologba avatkozni. Az ő kis húga (Isabel) rendkívül bájos, szelídebb természetű, mint Teresita és rendkívül ügyes. Nagyon sok örömet okoz nekem.

Ma október 13-a van.

Tisztelendőség szolgálója,

Jézusról nevezett Terézia

121. levél

*Ambrosio Mariano atyának.
1576 októberében.*

JHS.

A Szentlélek legyen Tisztelendőségeddel és jutalmazza meg azon jó hírekért, amelyeket nekem a mi jó atyánk, Padilla licenciátus egészségéről írt!

Adja Isten, hogy sok esztendeig eltartson ez az egészség. Azonban mi jut eszébe, hogy engem Tisztelendőnek és Úrnőnek címez? Isten bocsássa meg Önnek, mert úgy látszik, hogy „Kegyelmes Tisztelendőséged” és csekélységem újra visszaöltöztünk sarusoknak. Igazán tetszett nekem, annak a Tisztelendő Atyának kedvessége, aki elment Tisztelendőségedhez és pártfogását kérte. Velem Avilában beszélt a dolgról. Bárcsak adna neki Isten jobb egészséget! No de hát a napnak végre is tizenkét órája van,²¹⁰ s ki tudja, talán megváltoztatta szándékát.

Képzeld, azt mondták nekem, s tényleg úgy is van, hogy Tostado atya postást küldött ide Toledóba, levelekkel a provinciális számára, ez utóbbi pedig egy szerzetest akar Madridba küldeni. Mekkora igyekezet! Sajnálom, hogy Bonaventura atya eljön onnét, s így működésének eredményét teszi kockára. Ha annyira javára szolgálnak azok a kellemetlenségek, amelyeket neki okoznak, mindenki be fogja látni, hogy Isten különös kegyelmekben részesíti őt. Miért nem írja meg nekem, hogy mit

---

²¹⁰ A Szentanya bizonyára a nappalra céloz.

csináltak annak a zavargásnak ügyében? Ó Jézusom, mennyi mindent elviselsz!

Nagyon szeretném már azt hallani, hogy megvették [Madridban] azt a házikót. A többi, ha Isten is úgy akarja, majd csak sikerül. Mert én bizony még csak látni sem óhajtom azoknak zárdafalait, akik bennünket annyira nem szeretnek. Már mondtam, hogy a nunciushoz egyetlen levelével minden el volna intézve. Kedves Atyám, siessünk, amennyire csak képesek vagyunk, Tisztelendőséged pedig sürgesse a külön rendtartomány ügyét, mert nem tudjuk, mit hoz a jövő. Hiszen törekvésünkkel semmit sem veszíthetünk, de annál többet nyerhetünk. Isten szerelmére kérem, ha Tisztelendőséged valami hírt tud Gracián atyánkról, írja meg nekem! Padilla licenciátus úrnak és Baltasar atyának tiszteletemet küldöm! A perjel-nő hasonlóképpen úgy nekik, mint Tisztelendőségednek. Nagyon örültem annak, hogy az a jó atya ott van! Legyen Isten övele és Tisztelendőségedd!

Tisztelendőséged méltatlan szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia

---

²¹¹ Figyelmezteti Gracián atyát, hogy helytelenül jár el, mikor kánoni látogatást végez a nélkül, hogy megmutatná felhatalmazásait. Melkizedek, vagyis Angelus Salazar, a castiliai sarus provinciális őt kiközösítettnek tekinti, mivel a klauzúrán kívül járt, s azt állítja, hogy nincs joga zárdákat alapítani. Salamancában a megtért nők intézetének vezetését akarják a sarutlan atyákra bízni, amit a Szentanya nem tart elfogadhatónak.

122. levél

*Jerónimo Gracián atyának, Sevilla.²¹¹
Toledó, 1576. október 21.*

JHS.

A Szentlélek kegyelme legyen mindig atyasággal!

Tegnap azt írtam, hogy ezek az itteni (sarus) atyák annyira higgadtak és békés hangulatúak, hogy dicsérem kellett érte az Úristent. Most azonban értesítenem kell Önt arról, hogy még mindig nem olvasták fel előttük a vizitatori megbízást és a nuncius Motu Proprióját. Előre félttem attól, ami tényleg be is következett. Ma ugyanis nálam volt az egyik, s azt mondta, hogy rendkívül fel vannak háborodva. Magától értetődik, hogy mihelyt valami jogcím szól látszólag mellettük, azonnal kirúgnak a hámból. Azt mondják – amit én is hangsúlyoztam Mariano atya előtt s nem tudom, nem írtam-e meg Atyaságodnak –, hogy előjáróként fellépni anélkül, hogy az ember megmutatná az írott felhatalmazást, amelynek alapján parancsol, sohasem volt szokásban.

A Mariano atyához írt levelében Atyaságod kifejti az okokat, amelyek miatt nem küldte el nekik a brevét, s tényleg, ha abban vannak nem világos helyek, azokat jobb előzőleg tisztázni. Bárcsak olyanok volnának, hogy azok alapján felmentenék Atyaságotat ezen feladat alól, s visszaadnák nekünk, sarutlan atyáknak és nővéreknek.

Padilla atya majd megmondja Atyaságodnak, hogy Melkizedek állítása szerint én nem alapíthatok többé

zárdát, mert azt megtiltja nekem a tridenti zsinat és a mi generális atyánknak ahhoz fűzött magyarázata. Nagyon szeretném, ha Atyaságod utána nézne, vajon van-e alapja ennek a kijelentésnek. Szememre veti, hogy mindig nővéreket viszek magammal, de hiszen én azt előljáróim engedelmével tettem! Most is kezemben van az okirat, amelyben maga Melkizedek engedte meg nekem, hogy vihessek nővéreket Veasba és Caravácába. Hát miért nem gondolta meg akkor a dolgot, tekintve, hogy a generális atyának magyarázata már megvolt? Ó, bárcsak hagynának engem békében!

Adja meg Isten Atyaságodnak azt a békét, amelyet én kívánok. Ki tudja, ezek a sarusok talán most kiadják a mérgüket, s akkor jobbak lesznek. Amennyire én láttam, készek voltak engedelmeskedni. Nem tartom rossznak ezt a vihart, sőt örülök ennek a nagy lázadásnak, mert annak a jele, hogy minden Isten nagyobb dicsőségére fog szolgálni!

Elküldöm Atyaságodnak a mellékelt levelet, amelyben arról a bizonyos salamancai ügyről van szó. Azt hiszem, már írtak róla Atyaságodnak. Azt feleltem rá, hogy az a foglalkozás (tudniillik, hogy bukott nők intézetének legyenek a vezetői), nem való sarutlan kármelita atyáknak. Azt megtehetik, hogy küldenek oda megtérteket, de azt nem, hogy ők legyenek az igazgatók. Pedig úgy látom, hogy éppen ezt akarnák. Különben is két hónap amúgy sem volna elegendő erre a célra. A püspök ezt nem kívánja tőlük, s esze ágában sincs, hogy őket odaküldje. Ismétlen, ilyen feladat nem való nekik. Én azt szeretném, hogy a sarutlanok ott úgy jelenjenek meg, mint nem erről a világról való lények, s ne járkaljanak nőkhöz. A püspök a mi pártunkon van,

s ha erre a feladatra vállalkoznánk, ki tudja, talán el is vesztenénk az ő jóindulatát. Nem tudom, a jó Don Teutonio el tud-e érni valamit, mert nincs sok befolyása, de különben sem ügyes közvetítő. Ha ott volnék, nem hagynék nyugtot, s bizonyára sikerülne nyélbe ütni [a férfizárda alapítását]. S ki tudja, talán lenne is belőle valami, ha Atyaságod jónak látna engem odaküldeni. Mindezt megírtam nekik.

A perjelno és a többi nővérek Atyaságod és a többi atyák imáiba ajánlják magukat, én pedig Gregorio atyáéiba. Az én kis Isabelem egészséges s igen kedves. Juana úrnő és családja szintén jól vannak. A fiskális úrnak s az érseknek legyen szíves néha átadni tiszteletemet, nemkülönbén Delgado úrnőnek, továbbá Atyaságod jó ismerőseinek, különösen Bernardának. Ezt egyszer s mindenkorra kérem! Isten legyen Atyaságoddal! Bevégezem, mert már nagyon késő van.

Ma Szent Hiláron atyámnak van az ünnepe.

Atyaságod szolgálója és alattvalója.

Jézusról nevezett Terézia

123. levél

*Ambrosio Mariano atyának, Madridba.
Toledo, 1576. október 21.*²¹²

JHS.

A Szentlélek kegyelme legyen Tisztelendőségeddel!

Látszik, hogy Tisztelendőséged nem tudja, mennyire szeretem Páter Oleát és mennyire le vagyok neki kötelezve, mert különben nem írna nekem ebben az ügyben, amelyet ővele elintéztem. Azt hiszem, tudja, hogy nem természetem a hálátlanság, s azért, ha ebben a dologban csak az egészségem vagy nyugalmam forogna kockán, akkor már régen minden rendben volna. Azonban ha valamibe a lelkiismeret szól bele, akkor nálam a barátság nem számít, mert Istennek többel tartozom, mint akárki másnak. Adná Isten, hogy csak a hozomány hiányoznék! Tisztelendőséged tudja, vagy ha nem tudná, utána kérdezősködhet, hogy hányan vannak a mi zárdánkban olyanok, akik semmit sem hoztak. Pedig hát ennél a

---

²¹² Mariano atya egy elbocsátott és egy föl nem vett jelölt érdekében sürgetően írt neki, de a Szentanya elutasítja mindkét kérését. A tervezett madridi és salamancai férfizárdák ügyét tárgyalja. Az előbbire főleg azért van szükség, hogy a sarutlan atyák, mikor az udvarnál van valami ügyük, ne legyenek kénytelenek – mint most Mariano atya – a sarus kármelitáknál megszállni.

jelöltnél e tekintetben nincs hiba, mert jó hozománya van. Ötszáz aranyat adnak neki, márpedig azzal fölveszik akármelyik zárdába.

Mivel Olea atya nem ismeri a mi sarutlan zárdáink nővéreit, nem csodálom, hogy hitetlenül rázza a fejét. Ellenben én, aki tudom, hogy hűséges szolgálói Istennek, aki ismerem lelkiismeretük tisztaságát, sohasem tudnám feltételezni róluk, hogy bárkitől is elvegyék a rendi ruhát, anélkül, hogy okuk legyen rá. Tudom, hogy ebben a pontban mennyire aggályosak szoktak lenni, s hogy milyen nagy ok kell ahhoz, míg ilyesmire elhatározzák magukat. Mivel ugyanis csekély számban vagyunk egy-egy zárdában, ha hozzánk nem való talál bekerülni, az akkora bajt okoz, hogy ilyen körülmények között még durva lelkiismeretű egyén sem kívánna bennmaradni, hát még egy olyan, aki semmit sem akar tenni a mi Urunk kedve ellenére.

Azután meg mondja meg nekem Tisztelendőséged, ha a nővérek nem szavazzák meg, hogyan tarthatnám én meg erőszakosan azt a jelöltet az ő akaratuk ellenére, vagy hogyan tehetné ezt meg más elöljáró? De gondolja meg azt is, hogy Olea atya egyáltalában nem vet súlyt erre az egész dologra, s hogy, amint nekem írta, neki nincs több köze ahhoz a jelölthöz, mint akármelyik más, az utcán átmenő ismeretlen emberhez. Igazán csakis az én bűneim okozhatták, hogy Tisztelendőséged olyan hévvel tör lándzsát egy ügy mellett, amelyben nem lehet kedvére tenni, s amelybe én nem lehetek szolgálatára. Ez nekem igen fáj. Azonban, még ha lehetséges volna is a dolog, nem tennénk jó szolgálatot magának a jelöltnek sem, ha ott marasztalnánk olyanoknál, akiknek ő nem kell.

Ami engem illet, én ebben az ügyben igazán többet tettem, mint amennyit tennem kellett volna, amennyiben azt kívántam tőlük, hogy bármennyire kedvük ellenére legyen is a dolog, tartsák ott még egy esztendeig, s igyekezzenek őt jobban kipróbálni, s hogy én, majd ha Salamancába megyek, magam is utánanézek a dolognak. Ez Olea atya kedvéért történt, hogy teljesen eleget tegyünk neki. Azt ugyanis világosan látom, hogy a nővérek nem hazudnak, hiszen tudja Tisztelendőséged, mennyire ki van zárva az ilyesmi a mi nővéreinknél, még a legcsekélyebb dolgokban is. Azután meg nincs abban semmi rendkívüliség, ha egy újonc-növendék kilép a mi zárdánkból, sőt ez igen gyakran megtörténik. Ezáltal a legkisebb csorba sem esik a becsületén, mert azt mondhatja, hogy az egészsége nem bírta ki a mi fegyelmi szigorát. Sohasem láttam egyet sem, akit emiatt kevésbé néztek volna jó szemmel.

Ez az eset tanulságos volt reám nézve, s ezen túl jobban utánanézek. Így például azon kezdem, hogy nem veszem fel Nicolao úr jelöltjét, bármennyire tessék is az Tisztelendőségednek. Más oldalról is kaptam ugyanis reá vonatkozólag értesüléseket, s nem akarok azért, hogy az én uraimnak és jó barátaimnak kedvére tegyek, ellenségeket szerezni. Sajátos dolog, amit Tisztelendőséged mond, tudniillik, hogy akkor miért foglalkoztam egyáltalán vele? Ha azt nem tenném, akkor sohasem vehetnék fel nővért! Azért tettem, mert kedvében akartam járni Nicolao úrnak, s azért, mert akkor más értesülést kaptam róla, mint annak utána. Azt is tudom, hogy Nicolao úr elébe helyezi a mi zárdáinknak javát az egyén érdekének, s így az ügy el van simítva.

Az Isten szerelméért, hagyjon nekem békét Tisztelendőséged ezzel a dologgal! Hiszen jó hozományt adnak neki, s beléphet máshová! Ne akarjon tehát olyan helyen belépni, ahol olyan kevesen vannak, s éppen azért nagyon, de nagyon válogatottnak kell lenniük! S ha eddig egyeseknél nem tartottuk magunkat ilyen szigorú elvekhez, azokkal úgy megjártuk, hogy ezen túl semmi kedvünk sincs engedékenynek lenni. Kérem, ne okozzon kellemetlenséget Nicolao úr és mi közöttünk, mert jelöltjét újra kénytelenek lennénk elbocsátani!

Nagyon mulattam Tisztelendőségednek azon állításán, hogy elég volna, ha őt egyszer láthatná, azonnal kiismerné. Nem vagyunk mi nők olyan könnyen kiismerhetők. Hiszen megtörténik, hogy Önök egyiket-másikat éveken át gyóntatják, s az után elcsodálkoznak, hogy olyan kevéssé értették meg. Ez pedig azért van, mert az illetőnek nincs elég önismerete ahhoz, hogy világosan vallja be hibáit. Önök pedig a vallomása alapján ítélik meg őt. Atyám, ha Ön azt akarja, hogy mi szolgálatára legyünk ezekben a mi házainkban, akkor vezessen hozzánk igazán nekünk való leányokat, s meg fogja látni, hogy mennyire nem lényeges nálunk a hozomány. Ellenben ha nincs meg valakinél a kellő rátermettség, akkor én semmiben sem lehetek szolgálatára.

Tudja, Atyám, én abban nem láttam semmi nehézséget, hogy legyen Maridban házuk, amelyben a férfitagok megszállhatnának, s hogyha nem is volna éppen zárda, megkaphatnák az engedélyt arra, hogy ott misézhessenek, amint azt megadják világi uraknak is a házi kápolnájuk részére. Ezt meg is üzentem Gracián atyánknak. Ő azonban azt mondta nekem, hogy ez nem volna célszerű, s káros befolyással lehetne ügyeinkre.

Nézetem szerint igaza is volt. Tisztelendőséged tehát, tekintve, hogy ismerte ebben az ő akaratát, nem jól tette, hogy annyi rendtagot gyűjtött ott maga köré, mintha csak engedélye volna erre, s hogy még a templo-
mot is berendezte. Igazán nevetnem kellett rajta. Házat sem vettem volna a megyéspüspök engedélye nélkül. Ön jól tudja, hogy mennyi bajunk volt Sevillában, ahol ezt elmulasztottuk megtenni.

Nagyon is megmondtam Tisztelendőségednek, hogy addig, amíg a nunciustól nincs írásban engedélyük, ne tegyenek semmit. Mikor Jerónimo megmondta nekem, hogy Ön az engedélyt a sarus atyáktól kérte, egészen elképedtem. Igazán nem akarok Tisztelendőségedhez abban hasonlítani, hogy annyira bízik bennük, s azért most nem is beszélek Valdemoro atyával. Nekem ugyanis az a gyanúm, hogy nem azért barátkozik velünk, mintha valami jót akarna velünk tenni, hanem azért, hogy rajtakapjon minket valamin, s azt azonnal közölje az ő barátaival. Szeretném, ha Tisztelendőséged is így gondolkoznék, és nem bízna benne, főleg pedig nem ilyen „jó barátok” közvetítésével igyekeznék ezt a mi ügyünket nyélbe ütni. Hagyja a dolgot arra, akinek gondja van rá, vagyis az Úristenre s Ő Szent Felsége majd megcsinálja a maga idejében. De ne siettesse ennyire, hiszen ez magában véve elég arra, hogy meghíusuljon.

Legyen arról meggyőződve Tisztelendőséged, hogy Diego Mejía kifogástalan úriember, aki minden bizonynyal megteszi azt, amit ígért. Ha tehát ő elhatározta, hogy beszélni fog érdekünkben, bizonyára értesült unokatestvére útján arról, hogy a dolog sikerrel kecsegtet. Azt is higgye el nekem, hogy amit nem tesz meg unokatestvére kedvéért, azt nem fogja megtenni a nagynénjének sem,

s így semmi célja sem volna írni ez utóbbinak, vagy bárki másnak. Mert ők ketten igen közeli rokonok, márpedig Diego Mejía rokonságát és barátságát nagyra kell becsülni. Az is jó jel, hogy a főesperes hajlandónak nyilatkozik a mi érdekünkben emlékiratot benyújtani. Mert ha nem az volna a szándéka, hogy jól készíti el, nem vállalkoznék ilyesmire. Egyszóval a mi ügyünk jól áll. Tisztelendőségged tehát ne sürgesse azt tovább, mert el találja rontani. Lássuk először, hogy mit érnek el Don Diego és a főesperes. Majd utána kérdezősködöm itt, hogy nincs-e valaki, kinek náluk befolyása van, s aki nevemben sürgethetné náluk a dolgot. Ha pedig a dékánra volna szükség, annak megnyerését Doña Luisára lehet bízni.²¹³

Mindez nagyon a kedvemre volt, s megerősítette bennem azt a meggyőződést, hogy az a [madridi] alapítás nagyon Isten szolgálatára fog válni, annál inkább, mert mindezek a dolgok a mi közreműködésünk nélkül történtek. Nagyon is célszerű, hogy Önöknek legyen ott zárdájuk, s előbb-utóbb megszerezzen hozzá az engedélyt. Ha a nuncius úr megadta volna, akkor már minden készen lehetne. Adjon neki a mi Urunk egészséget, mert látja, mennyire szükségünk van reá. Biztosítom Önt, hogy Tostado még egyáltalában nem veszítette el a bátorságát, s hogy az, aki őt eszközül választotta, fel fogja őt még ellenünk használni. Eziránt egyáltalában nem vagyok megnyugtatta.

Ami a salamancai alapítást illeti, Juan de Jesús (Roca) atya annyira odavan a váltóláztól, hogy nem

---

²¹³ Az ügy, amelyről itt szó van, s amelyre ez időben a Szentanya egész törekvése irányul, a külön rendtartomány megszervezése.

tudom, mit tudna tenni, Tisztelendőséged pedig nem mondja meg nekem nyíltan, hogy milyen téren kellenek működniük. Az ott alapítandó kollégiumot illetően kezdjük azon, ami lényeges, vagyis igyekezzünk megszerezni a nuncius úrnak engedélyét. Ha ezt már megkaptuk volna, akkor a többi is meg volna, míg ellenben, ha elhibázzuk a kezdetet, a további is mind helytelen irányba téved. Amit a püspök óhajt, nézetem szerint az, hogy mivel Juan Díaz úr [a megtért nők intézetének igazgatója] kénytelen egy ideig Madridban tartózkodni, valaki helyettesítse ezen idő alatt. Azonban nem tudom, vajon a mi Rendünk szellemével összeegyeztethető-e az ilyen helyettesítés. Nézetem szerint nem. De még ha az is volna, mi haszna lenne annak a két hónapig tartó helyettesítésnek, amely után elhagynák az intézetet, s ezek magukra haragítanak a püspököt? Azt sem tudom, hogyan sikerülne ezeknek a mi atyáinknak ez a vezetés, tekintve, hogy ők valószínűleg nagy tökéletességet várnának [azoktól a nőktől], ami ott nem volna helyén, s az is nagy kérdés, vajon a püspöknek azon intézet élén kedvére volnának-e a szerzetesek.

Higgye el Tisztelendőséged, hogy többre van szükség, mint Ön gondolná, s hogy könnyen veszíteni találunk az által, amivel nyereséget akarunk biztosítani. Rendünk méltóságának sem megfelelő, hogy ilyen helyettesítés útján jussanak be (a városba), márpedig csak e célból hívják atyáinkat. Ha ők megjelennek a világ szeméi előtt, az lásson bennük remetét, nem pedig olyanokat, akik ilyenfajta nőknél járnak ki és be. Hogy megtérítsék őket rossz életükből, az rendjén van, ellenben az ilyesmi, nem tudom, vajon jól festene-e.

A nehézségekre mutatok rá, ellenben Tisztelendőségetek tegyék meg azt, amit jónak látnak! Kész vagyok magamat megadni. Önök bizonyára eltalálják azt, ami helyes. Olvassák fel [ezeket az észrevételeket] Padilla licenciátus és Juan Díaz úr előtt, mert ennél többet nem tudok mondani. A püspök engedélyére mindig biztosan lehet számítani. Enélkül nem nagyon bíznám Don Teutonio tárgyalási képességében. Hiszen a jóakarát meg van benne, de befolyása kevés.

Azt vártam, hogy ott lehessek Salamancába, s magam sürgethessem ezt az ügyet, mert ehhez a mesteriséghez jól értek. Ha nem hiszi, kérdezze meg az én Valdemoro barátomat. Nem szeretném, ha azon buknék meg ez a [zárdalapítás], hogy elhibázzuk a módját, mert igen óhajtom annak megvalósulását, nemkülönben a madridiét is.

Hogy a ciudad-reáli alapítást kedvezőbb időre halasztották, annak örültem, mert csakugyan most nem látok rá utat-módot, hogy meg lehessen valósítani. Mindent számba véve, sokkal kedvezőbb volna a malagoni, mert Doña Luisa nagyon óhajtja, s idővel bizonyára nagy előnyöket biztosítana Önöknek. Azután meg a környéken vannak nagy helységek, úgyhogy a megélhetés biztosítva volna. Jobban is festene, ha Madridból odamennének, azt a látszatot keltve, hogy [a madridi alapítás tervét] nem adják fel végleg, hanem csak azt várják, hogy a ház megépüljön. Mert egyik nap alapítani, másnap pedig feladni a dolgot, az nem volna komoly eljárás.

A Diego Mejíához intézett leveletem Don Jerónimónak adtam oda, s ő bizonyára elküldte azzal a másikkal együtt, amelyet Olivares grófnak írtam. Majd

megint írok neki, ha szükségét látom. Tisztelendőséged azonban emlékeztesse őt, hogy el ne feledje a dolgot. S újra ismétlem, ha ő nyíltan mondta, hogy lépéseket fog tenni, s hogy tárgyalt a dologról a főesperessel, s hogy a sikert biztosra veszi, akkor azt el is hiheti, mert ő őszinte ember.

Éppen most kaptam tőle levelet egy jelölt érdekében. Ez utóbbi annyira kiváló, hogy ha azok, akiket az imént utasítottunk el, hasonlók volnának hozzá, biztosan felvenném őket. A vizitátor atyánk édesanyja szerezte be róla az értesüléseket. Most jut eszembe, hogy mivel ennek ügyében írnom kell Don Diegónak, a mi ügyünket is szóba hozhatnám előtte, s újra megkérhetném, hogy járjon közbe érdekünkben. Meg is fogom tenni. Tisztelendőséged legyen szíves hozzá küldeni valakit a levellemmel!

Isten áldja meg! Ugyancsak hosszúra nyúlt a levellem, mintha bizony más dolgom sem volna.

A perjel atyának most nem írok, mert igen sok más levelet kell elintéznem, de meg különben is Ő Atyasága ezt úgy tekintheti, mintha neki írtam volna. Az én jó Padilla atyámnak mély tiszteletemet küldöm! Hálát adok Istennek azért, hogy most egészséges. Ő Szent Felsege legyen mindig Tisztelendőségeddel!

A cédulát meg fogom szerezni, még ha magához Valdemoróhoz kellene is fordulnom érte. Nagyobbat nem mondhatok. Mert tudom, hogy ő az ujját sem fogja mozdítani érdekünkben.

Ma Szent Orsolya napja van.

Tisztelendőséged méltatlan szolgája,
Jézusról nevezett Terézia

Ma megkaptam Tisztelendőséged többi levelét is, még mielőtt Diego ideérkezett volna. A Gracián atyához címzett mellékelt levelet szíveskedjék Tisztelendőséged az első postával neki elküldeni. Néhány engedélyt kérek benne. Mivelhogy ezekről az ügyekről semmit sem írok benne, ne mulassza el Tisztelendőséged őt azokról értesíteni!

Hogy lássa, mennyivel élelmesebbek az én nővéreim, mint Tisztelendőségetek, ide mellékelem a veasi perjelnő levelének egy darabját. Nézze csak, milyen jó házat szerzett a peñuélaiaknak! Igazán nagy örömmre szolgál. Annyi bizonyos, hogy Tisztelendőségetek ezt nem csinálták volna meg olyan gyorsan. Belépett hozzánk egy nővér, akinek a hozománya hétezer aranyat ér. Más kettő készül belépni ugyanennyivel. Azon felül pedig, egy igen előkelő úrnőt vettek fel. Tendilla gróf unokahúgát, aki még többet hozott ezüsttárgyakban, amelyeket előre küldött nekik, tudniillik gyertyatartókat, korsókat és sok minden mást, ereklyetartót, egy kristályfeszületet. Hosszas volna elmondani, hogy mi mindent küldött.

Éppen most perbe fogták őket, amint ebből a levélből láthatja. Legyen szíves Tisztelendőséged átgondolni, hogy mit lehetne érdekükben tenni. Talán jó volna beszélni azzal a Don Antonióval, s megmondani neki, hogy milyen magas az a kerítés, s hogy az ránk nézve fontosabb, mint amennyi kellemetlenséget okoz másoknak. Egyszóval: nézzen utána, hogy mi a teendő!

124. levél

*Jerónimo Gracián atyának, Sevillába.
Toledo, 1576. október 23.²¹⁴*

JHS.

A Szentlélek kegyelme legyen Atyaságoddal, kedves atyám!

Ma Atyaságotól három levelet kaptam a főpostás útján, tegnap pedig azokat, amelyeket Alonso atya hozott magával. Az Úristen bőven megjutalmazott azért, hogy annyi ideig vártam rájuk. Hála legyen Őneki azért, hogy Atyaságod egészséges! Az első pillanatban megijedtem, mert mikor átvettem a perjelnő küldeményeit, egyikben sem találtam levelet Atyaságotól. Elképzzelheti, hogy ez mennyire fáj. No, de hamarosan megjött a vigasztalás. Legyen szíves, Atyaságod, írja meg nekem mindig, vajon amelyik leveleimet kapta meg, mert rendesen csak a kérdéseimre felel, azután elfelejti odaírni a dátumot.

Az egyikben meg a másikban is azt kérdezi tőlem, hogy mit végeztem Juana úrnővel, pedig azt megírtam az itteni főpostás útján. Azt hiszem, a választ majd abban a levélben kapom meg, amelyet, mint mondja, Madridon át küldött, s azért emiatt nem is igen aggódom. Egész-

---

²¹⁴ Gracián édesanyja, Doña Juana és kishúga, Isabel jól vannak. A levél tele van álnevekkel. Gracián álnevei: Elizeus és János atya, József az édes Jézust jelenti, a Szentanya: Laurencia. Patillas az ördög, körülbelül azt jelenti, hogy lólabú.

séges vagyok, s az én kis Isabelemben nagy örömről telik. Egészen rendkívüli dolog, hogy mennyire szelíd és vidám. Tegnap kaptam levelet Juana úrnőtől. Mindnyájan egészségesek.

Hálát adtam a mi Urunknak azért, hogy a mi ügyeink olyan jól folynak, de elcsodálkoztam azon, amit Alonso atya beszélt nekem arról, hogy milyen híreket terjesztenek Atyaságodról. Én Istenem! Mennyire szükség volt arra, hogy Atyaságod odautazzék. Még ha nem is tenne egyebet, lelkiismeretben kötelezve volt erre a Rend becsülete érdekében. Nem tudom elképzelni, hogyan tudtak ilyen rágalmakat szórni. Isten világosítsa meg őket! Ha Atyaságod találna olyan embert, akiben meg lehetne bízni, nagyon jó volna megtenni velük azt, hogy más perjelt nevez ki számukra. Mivel azonban olyan egy sincs, csodálom, hogy ki adta Önnek ezt a tanácsot, hiszen ezzel semmit sem érne el. Mert nagy előny volna, ha olyasvalaki állna az élükön, aki nem ellenkezne mindenben. Csakhogy természetesen az volna a nagy nehézség, hogy a tényleges perjel nem akarna lemondani. Ezek az atyák nem igen szokták azt kívánni, hogy csekélyebb közbecsülésben legyen részük. Ami nem is csoda.

Sokkal inkább csodálkozom azon, hogy Pál nagy elfoglaltsága ellenére olyan benső viszonyban tud lenni Józseffel. Nagyon dicsérem ezért az Urat! Mondja meg neki Atyaságod, hogy elégedjek meg végre valahára a benső imájával, s ha az Úr ezt a másik kegyelmet [a szemlélődést] adja meg neki, akkor ne törődjék az értelmi elmélkedéssel. Mert nekem nagyon tetszik az, amit nekem ír. A dolog úgy van, hogy ezekben a belső szellemi dolgokban az Istennek legtetszőbb és legbiztosabb eljárás az, ha

elhagyjuk mindazt, ami elhagyható. Nem azt akarom ezzel mondani, hogy az emberben ne keljenek nagy vágyak, bár ez jó, kezdetben vigyázni kell, mert bizony azok nem egyszer távolról sem olyan értékesek, mint amilyeneknek önszeretetünk tünteti fel őket. Elhagyáson azonban olyan lemondást értek, amely tényleg végre van hajtva, az Isten dicsőségére irányuló vágyakon pedig olyanokat, amelyek a gyakorlatban érvényesülnek, amennyiben az ember igazán törekszik azt előmozdítani, s egész gondolkodása akörül forog, miképpen tudna Őneki kedvére tenni, s az Ő irányában minél nagyobb szeretetet tanúsítani.

Ó Istenem! Ez az igazi imádság, nem pedig az a holmi kis melegség, amely csak nekünk magunknak szolgál élvezetünkre, mikor pedig alkalom kínálkozik arra, amit mondtam, akkor csupa lanyhaság áll be, nemkülönben aggodalom és nekibúsulás amiatt, hogy nem eléggé becsülnék meg bennünket. Nem tudok magamnak más belső imát kívánni, mint olyant, amely növeli az erényeket. Ha lelki életem teli van kísértésekkel, szárazsággal és megpróbáltatásokkal, s ez engem alázatosabbá tesz, akkor én ezt kitűnő benső imának tekintem. Ha pedig van valami, ami Istennek még inkább van kedvére, azt tartom még jobb imának. Nem akarják ugyanis megérteni, hogy az, aki szenved, igazán imádkozik, szenvedését Istennek ajánlja fel, sőt hogy gyakran jobban imádkozik, mint az, aki elmélkedve törli a fejét, s azt hiszi, ha sikerült szeméből néhány könnyet kisajtolnia, az igazi imádság.

Bocsássa meg nekem Atyáságod ezt a Pálnak szóló hosszú üzenetet, de mivel szereti őt, azt hiszem, nem fog érte haragudni. Ha pedig jónak látja, adja át neki. Ha

nem, akkor hagyja. Én csak azt mondtam, amit magam számára szeretnék elnyerni. Mert higgye el nekem, nagy dolog, ha az ember teszi a jót és tiszta a lelkiismerete.

Nagyot mulattam János atya esetén. Lehetséges, hogy az ördög akar valami rosszat tenni, amit azután az Úristen jóra fordít. Azonban nagyon óvatosnak kell lenni, mert az ördög tőle telhetőleg minden követ meg fog mozdítani, hogy Elizeusnak árthasson. Azért jól teszi, ha a dolgot Patillasnak tulajdonítja. Azt hiszem, hogy jó volna ezeket a dolgokat süket fülre venni. Ha az a céljuk, hogy Jánosnak vezeklésre szolgáltatassanak alkalmat, ilyen ügyis bőven adott neki az Úristen. De ha szenvednie kellett is, nem egymagában tette, mert azok a hárman, kik azt a tanácsot adták neki, hamarosan megadták az árát.

Amit József akkoriban mondott, az mindenesetre úgy értendő, hogy Kelemen nem bűnös, s ha volt is valami hiba, az betegségének tulajdonítandó, s hogy ez az atya ott, azon a helyen, ahová küldték, teljesen jól érzi magát. Különbén is József előre megmondta neki, hogy milyen szenvedéseket fognak neki okozni. Laurencia ezeket a dolgokat nem József útján tudta meg, hanem csupán hallomásból. Nem hiszem, hogy József ilyen titkokat kibeszélne, mert Ő nagyon óvatos. Nézetem szerint azt az atyát megrágalmazták, s minél többször hallom, hogy másfelé mond szentbeszédeket, – amiről Laurencia nem tudott bizonyosságot szerezni –, annál inkább gondolom, hogy az egész dolog Patillas találmánya. Már igazán nevetve kérdezem, hogy merrefelé fogja legközelebb felállítani a csapdáját. Mert vajon mi célja volt azzal, hogy megszabadítsa őt a beátáktól, azon ürügy alatt, hogy ez lelkének javára fog szolgálni?

Jó volna ezt az engedélyt megszerezni az Angyaltól, habár annak is örülnék, ha igyekeznének Patillast abból a zárdából kiűzni, azon eszközökkel, amelyeket erre a célra használni szoktak. Járjon el óvatosan, s meglátja, hogy ő színt fog vallani! Én majd Istennek ajánlom ezt az ügyet, és Angéla majd egy másik levélben fogja megírni, hogy mit gondol erről az esetről. Nagyon okos dolog volt, hogy ezt az ügyet gyónási titok alatt kezelték.²¹⁵

Szent Jeromosról nevezett Izabella nővérrel etesse nek néhány napig húst, s parancsolja meg Atyaságod, hogy csupán csak Önnel tárgyaljon vagy pedig írjon nekem. A képzelőtehetsége ugyanis nem megbízható, s amiről elmélik, arról azt hiszi, hogy látja és hallja. Olykor lehet, hogy igaza is van, amint volt is bizonyos esetekben, mert igen jó lélek.

Beatrizre vonatkozólag ugyanaz a véleményem, bár amit fogadalmának idejéről írnak nekem, azt nem tekintem képzelődésnek, hanem nagyon is jó dolognak. Arra kell vigyázni, hogy ne böjtöljön sokat. Legyen szíves Atyaságod ezt megparancsolni a perjelnőnek, valamint azt is, hogy időnkint tiltsa el ezt a kettőt a belső imától, s adjon nekik valami más elfoglaltságot, hogy nagyobb baj ne legyen belőle. Higgye el nekem, hogy erre szükség van!

---

²¹⁵ A Szentanya és Gracián ellenségektől voltak körülvéve, a sarusoktól. A levelek kézhez jutása, mint az eddigiekből láttuk, igen bizonytalan volt. Így tehát nagyon is volt okuk rá, hogy kényes dolgokat afféle virágnyelven tárgyaljanak, amelyet csak ők ketten értettek meg. Itt is lesz szó olyan levelekről, amelyek ellenséges kézbe kerültek.

Nagyon rosszul esett hallanom, hogy levelek veszttek el, miért nem mondja, vajon fontos dolgokról szóltak-e azok, amelyekről sejti, hogy Peralta kezébe kerültek? Vegye tudomásul, hogy éppen most küldött ide egy postást. Nagyon irigykedtem a nővérekre azért, hogy élvezhették Atyaságod szentbeszédeit. Látszik, hogy ők ezt érdemlik, én pedig csupán a szenvedéseket. De azért mégiscsak azt kérem Istentől, adjon nekem minél többet ez utóbbiakból! Igen sajnálom, hogy Atyaságodnak Granadába kellett utaznia, szeretném tudni, meddig marad ott, s hogyan és amely úton lehet oda levelet küldenem. Az Isten szerelméért, legyen szíves erről értesíteni!

Aláírástos űrlapot, egyet sem kaptam.²¹⁶ Legyen szíves Atyaságod néhányat küldeni, mert bár nem hiszem, hogy szükség legyen rájuk, tekintve, hogy annyi a dolga, szeretnék azon könnyíteni, legalább addig, amíg Atyaságod kissé kényelmesebb állásban lesz. Isten adja meg Önnek azt a nyugalmat, amelyet én kívánok s akkora életszentséget, amekkorát csak adhat! Amen.

Ma október 23-a van.

Atyaságod méltatlan szolgálója,

Jézusról nevezett Terézia

---

²¹⁶ Gracián atya tartományfőnöki aláírásával ellátott üres lapokat szokott adni a Szentanyának, hogy szükség esetén fölébe írhasa a rendeletet vagy az engedélyt.

125. levél

*María de San José, sevillai perjeltnőnek.
Toledo, 1576 októberében.*²¹⁷

JHS.

A Szentlélek legyen Tisztelendőségeddel, Leányom!

Már feleltem leveleire, amelyek szerencsésen megérkeztek a postás útján. Nagyon örültem nekik, azonban az fáj, hogy Ön beteg. Szépen kérem, értesítsen hamarosan egészségi állapotáról, s arról, hogy mit tud Gracián atyánkról. Nagyon irigylem, hogy alkalma volt életgyónást végezni, bizonyára nem volt annyi gyónnivalója, mint nekem volna. Nálam nem is menne az olyan könnyen. Hála legyen Istennek, ki mindnyájunkat szeret!

Lorenzo öcsém ma említette levelében, hogy írt Önnek és nyugtát küldött adósságuknak harmadrészéről. Egészsége jó, s a birtokvétele már megtörtént. Nem járnak rosszul az avilai Szent József zárda nővérei. Mellékelem Teresita levelét, aki azt írja, hogy az Agnus Dei és a gyűrűk megkerültek. Hála Istennek, mert ez a dolog nagy gondot okozott nekem. Én egészséges vagyok. Az egyiket oda fogja adni. Most nem írok többet. Szeretnék valamit tudni az én jó delascuévasi perjel atyámról.²¹⁸

---

²¹⁷ A levélben említett Doña Guiomar leánya Doña Luisa de la Cerda úrnőnek, a Szentanya nagy barátnőjének. A sevillai perjelnt onnét ismeri, hogy az, fiatal leány korában, a hercegnő udvarában nevelkedett. A levél vége elveszett.

A tonhalat a múlt héten küldték el Malagonból, nyersen, s igen jó volt. Nagyon ízlett nekünk. Keresztfelmagasztalás óta egyetlen böjti napot sem szegtem meg, elképzelheti, hogy mennyire jól vagyok. A mi malagoni perjelnőnk azt írta, hogy jobban van. Azért írja ezt az a jó lélek, hogy én ne szomorkodjam miatta, pedig az egész javulás semmit sem ért. Ma megint kaptam tőle levelet, amely szerint igen rosszul van s undorodik minden ételtől, ami, tekintve legyöngült állapotát, a lehető legrosszabb. Nagyon sokat imádkozunk érte, de úgy látszik, az én nagy bűneim miatt nincs foganatja. Maguknak nem is szükséges ezt mondanom, másutt azonban mindenfelé kérek imát az ő számára.

Doña Guiomar ma ment férjhez. Nagyon örült, mikor mondtam neki, hogy Tisztelendőséged jól van. Doña Luisa is. Ez utóbbi sohasem volt irányomban olyan kedves, mint most, s mindenképpen igyekszik engem kényeztetni, ami nem csekélység. Imádkozzék érettük Istenhez, mert ezzel tartozik nekik, engem pedig ajánljon melegen valamennyi nővér imáiba!

Nagy gondot okoznak nekem azok a zárdák, amelyeket Gracián atyára bíztak. Már felajánlottam neki a [reform céljaira] a sarutlan nővéreket, s igen szívesen ajánlanám fel önmagamat is. Biztosítom Önt, hogy szomorúan állnak a dolgok. Azt írja nekem, hogy Önök megvendégelték. Isten tartsa meg Önt nekem. Figyelmeztesse, hogy az Isten szerelméért ne étkezzen valahogy együtt a sarusokkal. Igazán más célja sincs annak, hogy odamegyünk, mint az, hogy ennyi szenvedést

---

²¹⁸ A már többször említett De las Cuevas karthauzi zárda volt Sevilla mellett.

okoznak ott nekünk. Már megmondtam Tisztelendőségnek, hogy amennyit rákölt Gracián atyára, azt vonja le az avilai Szent Józsefből kapott pénzből. Bohóság volna, ha másképp tenne, így értem a dolgot. Önök költsenek, de ne a maguk pénzből! Ne tegyen másképpen! Végezze ezt a számadást az alperjelnő anya, aki még majd a vizet is fel fogja számítani. Ezt mondja meg neki. Az én kedves Gabrielámat melegen üdvözlöm. Isten legyen velük!

Igyekezék minél hamarább megfizetni annak a nővérnek tartozását, s törlesszen minél többet abból, ami a házbelieknek jár, hogy ne kelljen annyi adót fizetniük, mert az igen súlyos teher. Mert még ha nem is akarnák [...]

126. levél

*Jerónimo Gracián atyának, Sevilába.²¹⁹
Toledo, 1576 októberében.*

JHS.

---

²¹⁹ Santelmo néven Olea atyát érti, akinek jelöltjét visszatartotta éppúgy, mint Nicolaóét is. Ebben a rövid levélben az emberi természetnek néhány, a Szentanya bölcsességére oly jellemző értékelését olvashatjuk. József, mint tudjuk, az édes Jézus álneve. [A legfrissebb spanyol kritikai kiadás 1576. október 31-re datálja ezt a levelet. Teréz levél elején szereplő befejező szándékaról tanúskodik a következő hely is: Alap 27,6.]

A Szentlélek kegyelme legyen Atyasággal!

Az Alapítások könyvének már a legvégét írom. Azt hiszem, örülni fog, ha meglátja, mert nagyon érdekes. Most beszéljen: nem vagyok-e engedelmes? Minduntalan azt hiszem, hogy ez az erény valóban meg van bennem, mert még ha csak tréfából parancsolnának is nekem valamit, szeretném azt a lehető legjobban megtenni, és pedig sokkal szívesebben végezném, mint ez a sok levélírást. Mert ez a folytonos zaklatás valósággal megöl engem. Igazán azt sem tudom, hogyan értem rá megírni, amit megírtam. Pedig jutott idő József számára is, mert Ő ad nekem mindenhez erőt.

A börtöt is meg tudom tartani, mert ezen a vidéken nincs olyan hideg, s így a böjtölés nem árt nekem annyira itt, mint másutt. Antonio atyának legyen szíves átadni mélységes tiszteletemet! Habár jó volna, amennyiben lehetséges, elhallgatni előle, hogy Atyasággodnak annyit írok, neki pedig olyan keveset. Lehet, hogy most majd írok neki is néhány sort.

Ha Santelmo az ő jelöltjének elutasítását olyan nyugodtan vette volna, mint Nicolao a magáét, akkor nem okozott volna nekem annyi szenvedést. Mert hát higgye el nekem, nem tudunk mi ezen élet folyamán igazában szentek lenni! Csak látná, hogy mennyivel inkább lehetett volna fölvenni az utóbbit [Nicolaoét], s hogy az előbbi miatt [Olea atya] miket vagdalt a perjel nő fejéhez! Adja Isten, Atyám, hogy csak Ő szent Felségére szoruljunk rá! Nálam azonban semmit sem fog elérni, mert belátom, hogy nem tudnám azt a felvételt a lelkiismeretemmel összeegyeztetni. Tehát nem teszem, még ha összedől is a világ. E mellett pedig azt mondja [Olea

atya], hogy őt az a jelölt nem érdekli közelebről, mint akármelyik nő, aki végigmegy az utcán. Jaj, nekem! Mi lenne hát akkor, ha érdekelné! Nem volna bátorságom olyasvalakit felvenni, aki hozzá közel áll!

Mariano odavan a dologtól, s mivel sejtem, hogy írni fog ez ügyben Atyaságodnak, azért közlöm Önnel ezeket. Kérem, ne törődjék az egésszel, mert máris sokkal több gondot fordítottunk rá, mint amennyit az egész ügy megér. Remélem, Santelmo végre is meg fogja érteni, hogy mi az igazság, ha pedig nem teszi, az se baj! Nekem egyetlen gondom az, hogy tartsa meg nekem Isten Atyaságodat, s tegye nagyon szentté!

Mindenszentek előestéje van. Halottak napján lesz beöltözésemnek évfordulója. Kérje Atyaságod Istentől, hogy tegyen engem igazi kármelita szerzetesnővé, mert jobb későn, mint soha!

A fiskálisnak, Acostának és rektornak tiszteletemet küldöm.

Méltatlan szolgálója és alattvalója Atyaságodnak (ami, hála Istennek, mindig meg is maradok, történjék akármilyen),
Jézusról nevezett Terézia

127. levél

*María de San José, sevillai perjeltnőnek.
Toledo, 1576. október 31.²²⁰*

---

²²⁰ Panaszkodik a miatt, hogy levelei vesztek el. Ismételten megírja, hogy Teresitának dolgai előkerültek. Megint óvja a perjelnt a sassaparilla-víz használatától.

Jézus legyen Tisztelendőségeddel, kedves Leányom!

Az Isten szerelmére kérem, tudakozódjék mindig utána, vajon Gracián atya megkapja-e a levelemet, habár úgyszólván sohasem írok neki anélkül, hogy Tisztelendőségednek is ne küldenék levelet. Ma kaptam ugyanis Óatyaságától levelet, amely október 22-én kelt s azt írja benne, hogy már régóta nem kapott tőlem semmit, holott én folyton-folyvást írogatok. Különösen az öszvérhajcsárral küldtem hosszú levelet. Nem szeretném, ha leveleimet elfognák, mert ha csak elvesznek, az még nem akkora baj. Ha ott nem rekednek a főpostás házában, akkor biztosan megkapják, mert innét feltétlenül továbbítják őket. Tisztelendőséged jól tenné, ha időnként küldene valakit oda megnézni, nincsenek-e levelek!

Nehogy elfelejtsem: megkerültek a gyűrűk és az Agnus Dei, s amint a mellékelt levelekből láthatja, Avilában jól vannak. Lorenzo öcsém azt írja, hogy nagyon örült az Ön leveleinek s jót nevetett rajtuk, hogy beadta őket a Szent Józsefbe. Legközelebb majd ír Önöknek. Nagyon nagy szeretettel viseltetik Önök iránt. Sajátságos, de mondhatom Önnek, hogy énnekem ő nem hiányzik. Ismételten mondja, hogy Nicolao úr²²¹ igen sokat fog tenni az Önök érdekében, s gyóntatni fogja Önöket, mert igen jó ember. Legyen irányában szívélyes!

Írja meg már végre, vajon egészséges-e, s ne kerülgesse a dolgot, hanem mondja meg őszintén!

---

²²¹ Nicolao Doria, aki időközben belépett a Kármelbe és pap lett.

Nem tudom, mit mondjak Önnek a malagoni perjel-nő állapotáról, hacsak azt nem, hogy igen rosszul van. Arról volt szó mostanában, hogy idehozzák, de az orvos azt állítja, hogy akkor még hamarább eltávozik. A baja olyan természetű, hogy abban csakis az Úristen segíthet. Földi orvosság sem nem árt neki, sem nem használ.

Újra figyelmeztetem, hogy ne igyanak sassaparilla-vízet! Nagyon hangsúlyoztam ezt Garcialvárezhez és Gracián atyánkhoz írt leveleimben is. Írja meg nekem részletesen, hogyan van minden, s hogy miért nem etet olykor húst Gracián atyánkkal. Isten Önnel! Csak nemrégiben írtam, s így nincs más mondanivalóm, mint az, hogy melegen üdvözlöm mindnyájukat!

Ma Mindenszentek előestéje van.

Tisztelendőséged szolgálója,

Jézusról nevezett Terézia

128. levél

*María Bautista perjelnőnek. Valladolidba.
Toledó, 1576. november 2.²²²*

---

²²² María Bautista, Covarubbias püspök, a nuncius és Fernández atya, az apostoli vizitátor, mind betegek. A Szentanya melegen ajánl egy orvosságot, amelynek hangzatos a neve: „A méd királyok szörpje” s azzal a bizonyos szerrel együtt használandó, amelyet az előszavunkban kifejtett okból egyszerűen orvosságnak nevezünk.

A Szentlélek kegyelme legyen Önnel!

Ha legalább olykor megfogadná az én szavamat, akkor nem jutnánk ennyire. Hiszen csak nemrég könyörögtem Önnek, hogy ne vágasson többé eret magán! Nem értem, hogyan lehet olyan oktalan, bármennyire ajánlja is a dolgot az orvos. Nagyon fáj nekem ez az Ön betegsége, főleg mivel a feje van megtámadva. Hát még Catalina, az is mennyire rosszul van! Valahogy el ne felejtsem imádkoztatni érte. Szeretne odamenni, mert tudja, mennyire szeretik őt. Biztosítom, hogy ez a nő igen kiváló, s adja Isten, hogy Ön ne járja meg azzal az iránta való nagy szeretettel. Ez most jutott eszembe. (Emiatt nagyon fog Önnek fájni, ha meghal.) Azért mondom, hogy bánja meg (ezt a túlságosan meleg érzelmét).

Megkaptam valamennyi levelét. Ide biztosan megérkeznek. Annak pedig semmi célja, hogy megküldje nekem a viteldíjat, mert Lorenzo öcsém ad nekem pénzt. Minden tekintetben nagy hála rá vagyok irányában kötelezve. A vizitátor atya jól van, két napja, hogy levelet kaptam tőle. Igen komolyan veszi, hogy időnkint írjon nekem. Mostanig aránylag jól meg van azokkal az emberekkel, de viszont ő is nagy okosságot és szelídséget tanúsít. Már jó néhány napja, hogy megtörtént a

223

A ferencesek vizitátoráról, Bonaventura atyáról van szó, kit már említett leveleiben. Az a bizonyos vizitáció egy zárdának felosztatásával végződött. Az agyonütés említése döbbenő lehet, de hát azok kemény idők voltak, a spanyol vér pedig igen heves.

ferenceseknek az a bizonyos kánoni látogatása, s íme, mindeddig nem ütötték agyon a vizitátort.²²³

Amit Quiróga püspökről hallott, az tényleg igaz, s mi nagyon örültünk neki, mert rendkívül jóban van Gracián atyánkkal. Jelenleg úgy a püspök, mint a nunci-us igen betegek. Imádkozzanak ott értük, mert haláluk nagy veszteség volna számunkra, a püspökét pedig megsínylené az egész ország. Ugyancsak ajánlják Isten kegyelmébe János osztrák herceget, aki álruhában, egy flamand úr inasának öltözve utazott Flandriába.²²⁴

Ó, mekkora örömet szerzett nekem az a hír, hogy Pedro Fernández atya meggyógyult. Tudtam ugyanis a bajáról és szomorkodtam miatta, ellenben arról nem értesítettek, hogy túl van rajta. Annyit mondhatok, hogy nem olyan hálátlan, mint az ő barátja, mert akármennyi dolga legyen is, mindig talál arra időt, hogy írjon nekem. Igaz, hogy ezzel tartozik is nekem, de ha úgy vesszük, az a másik még sokkal inkább le van nekem kötelezve. Jegyezze meg magának, hogy Ön iránt is csak addig lesz akkora jóakarattal, amíg nem talál másvalakit, aki jobban megfelel neki, mert akkor Önt is faképnél hagyja, bármennyire is bízik benne.

Ha az Úristen nem tartott volna vissza, már régen megtettem volna azt, amit Ön akart tenni. De Ő nem enged s én belátom, hogy az illető mégis csak Isten szolgája, s mint ilyen megérdemli, hogy szeressük, nemcsak őt, hanem minden hozzá hasonlót a földön. Ha azt képzelnök, hogy azok mind egyúttal jó barátaink

---

²²⁴ A híres lepantói győzőről van szó, aki ez időben átfestett hajjal és szakállal, Octavio Gonzaga herceg inasának öltözve utazott a postakocsin Németalföldre.

is, nagyon együgyűek volnánk, azonban ebből nem következik az, hogy úgy tegyünk, mint ő, hanem ellenkezőleg, maradjunk mindig hálásak azért a jóért, amit velünk tett. Hagyjon fel tehát Tisztelendőséged ezekkel az érzékenykedésekkel, s ne adja fel a vele való levelezést. Inkább igyekezzék magát lassankint az ilyen érzelmektől függetleníteni, ami nekem, hála Istennek, már nagyon is sikerült, ha talán nem is annyira, mint Ön gondolja. Áldott legyen az Úristen, mert Ő mindig hű barátunk marad, feltéve, hogy keressük az Úr barátságát!

A levelet el fogják vinni Luis de Cepedának. Már megírtam Tisztelendőségednek, hogy az ő atyja meghalt, és hogy itt betegsége alatt sokat imádkoztunk érte.

Azt az öcsém számára készített számadást, amelyet említ, legyen szíves nekem elküldeni, mert azt a másikat, amelyet Doña María Mendozától kaptam, én odaadtam neki. Küldje el tehát nekem ezt és valamennyi emlékiratát. Ha pedig majd ráér, küldjön nekem Estefániára vonatkozólag olyan értesítést, amilyent Avilában kaptam Öntől – mert az nagyon sikerült volt –, de legyen olvashatóan írva, nehogy nekem kelljen lemásolnom. Ezt a munkát pedig ne bízsa rá Julianára, mert amennyi bohóságot és ostobaságot az összebeszélt a Megtestesülésről nevezett Beatrizre vonatkozó értesítésben, hogy az minden fogalmat meghalad. Inkább várjon addig, amíg egészen rendbe jön az egészsége, s akkor írja meg Tisztelendőséged saját maga, amit róla tud, mert tartományi főnök atyánk kívánja.

Én, hála Istennek, jól vagyok. Azonban sajátságos, nem tudom magát rábírní arra, hogy igyon abból a „méd királyok szörpjé”-ből, valahányszor „orvosságot” kell bevennie. Engem valósággal új életre támasztott,

ártani pedig egyáltalában nem árthat. A számadásokat ne küldje a rendes postával, ilyesmi ne is jusson eszébe, mert sohasem jutnának a kezünkbe, hanem küldje az öszvérhajcsárral, még ha csak később teheti is!

Ami azokat a lelki nehézségeket illeti, minél több van belőlük, annál kevesebbet törődjék velük. Hiszen egészen világos, hogy a képzelőtehetségnek zavara okozza őket, nemkülönbén holmi rossz nedvek. Ha pedig az ördög észreveszi az ilyesmit, akkor természetesen ő is megteszi a magáét. Azonban mindez ne aggassza, mert megmondta Szent Pál, hogy az Úristen nem bocsát ránk nagyobb kísértést, mint amelyet el tudunk viselni.²²⁵ Ha pedig úgy érezné is, hogy belegyezett, legyen nyugodt afelől, hogy ez nem igaz, sőt hogy annál nagyobb az érdeme. Azonban az Isten szerelmére, gyógyítsa ki magát végre valahára. Egyék jól, ne maradjon magában egyedül, s ne aggódjék semmi miatt! Szórazózzék, amennyire csak tud, és ahogyan tud. Szeretnék ott lenni, mert volna elég beszélőnivalóm, amivel szórazóztathatnám.

Miért nem írt nekem Francisco de Salcedo úr bajairól? Írtam volna neki, hiszen annyira le vagyok kötelezve irányában. Mihelyt találkozik Ozorno grófnővel, adja át neki tiszteletemet! Ugyancsak María de la Cruznak is, Casildának, Doroteának, az alperjelnőnek és az ő nővérének. Nem tudom, mit csináljunk azzal a vak újoncnövendékkal, igazán mondom, ez nagy nehézség.

Prádanos atya valóban hűséges jó barátunk, s igen jól teszi, ha tanácsot kér tőle, még ha most meg is változtatják a házfőnököt. Sokért nem adnám, ha visszakül-

---

²²⁵ [Vö.: 1Kor 10,13]

denék oda Domeneque atyát, igen jó volna Önnek. Írja meg nekem minél előbb, hogy hogyan van, s Isten áldja meg! Valamennyien imádkozunk Önért. Bañez Domingo atyának mindig adja át tiszteletemet, s írjon nekem hogylétéről!

Ma Halottak napja van.
Tisztelendőséged híve,

Jézusról nevezett Terézia

129. levél

*Ambrosio Mariano atyának.
Toledo, 1576. november 3.²²⁶*

Jézus legyen Tisztelendőségeddel!

Ma itt volt nálunk a jó Valdemoro, s azt hiszem, igazi barátságot mutat, mert most szüksége van ránk. Sokat beszélt nekem arról, hogy Szent Pál is mennyi-
re üldözte a keresztényeket, s azután mennyire megvál-
tozott. Hát hiszen, ha ő csak a tizedrészét teszi is meg
annak, amit Szent Pál tett, akkor szívesen megbocsát-
juk neki mindazt, amit tett, s amit még tenni fog. Azért

---

²²⁶ Valdemoro atya, a sarutlanok esküdt ellensége, fivér-
ét, aki már volt Domonkosrendi és sarus kármelita,
most a sarutlanokhoz akarja felvétetni, s azért barát-
ságot színlel, de a Szentanya keresztül lát rajta. A
Peñuelából az alcalái kollégiumba menő klerikusok
benéztek a Szentanyához, s az el van tőlük ragadtatva.

esedezett, hogy én kérjem meg Tisztelendőségedet, vegyétek fel az ő fivérét.

Hiszen igaz, amint ő mondja, tekintve, hogy szükségük van hitszónokokra, volna haszna, azonban Gracián atyánk sorra kiteszi azok szűrét, akik más rendből jöttek át hozzánk, s így nem hiszem, hogy hajlandó volna ezt felvenni. Majd azzal viszonzom ezt a barátságot, hogy imádkozom érte Istenhez. Önök ott majd látni fogják, hogy mi a teendő.

Sokat imádkozunk azoknak az uraknak felgyógyulásáért. Adja meg Isten, mert igazán szükségünk van rájuk. Nagyon szomorkodom a mi jó Padilla atyánk bajai miatt. Ő olyan nagy dolgokat tesz, hogy nem csoda, ha az ördög támadást intéz ellene. Adjon neki Isten erőt és egészséget, valamint Tisztelendőségednek és az újoncmester atyának is, és tegye Önöket nagyon szentekké!

Nem tudtam meg egyebet az ügyek állásáról, Önök ott bizonyára többet tudnak. Holnap kell Valdemorónak ajánló levelet adnom Tisztelendőséged címére s abban majd könyörögni fogok az ő fivére érdekében, de azért nekem az igazi óhajom, hogy tegyétek azt, ami inkább szolgál Isten dicsőségére.

Azok a kis klerikusok olyanok voltak, mint az angyalok, igazán öröm ilyen szép lelkeket látni, s érettük szívesen viseli el az ember mindazt a szenvedést, ami még reánk vár.

Ma november 3-a van.

Tisztelendőséged híve,

Jézusról nevezett Terézia

130. levél

*Jerónimo Gracián atyának, Sevilába.²²⁷
Toledó, 1576. november 4.*

JHS.

A Szentlélek kegyelme legyen mindig Atyaságoddal!

Az utóbbi időben többször írtam s bárcsak adná Isten, hogy leveleimet megkapja, mert igazán elkeserít, hogy annyit írok. Atyaságod pedig, amint mondja, olyan kevés leveletem kapja meg.

---

²²⁷ Rómából megjött az engedély, hogy Casilda 16 éves kora előtt letehesse a fogadalmat. Ez meg is történt, azonban családjá nem nyugodott, s ez a szép lélek, akihez a Szentanya akkora reményeket fűzött, négy évvel utóbb, egy gyöngé pillanatban mégis hallgatott övéire, s kilépett. A burgosi ferences nővéreknek lett apátnője, s mint olyan, haláláig siratta tettét. Perucho Valdemoro álneve. A baglyok a sarusok. A sasok a sarutlan atyák. Matuzsálem a nuncius. Angéla és Laurencia a Szentanya. Pál Gracián. József Jézus álneve. A Szentanya aggályait az okozza, hogy őt Fernandez vizitátor Salamancába, Gracián Malagonba, azután pedig Avilába rendelte, a generális pedig bármely, szabadon választandó castiliai zárdába, de végleges ott lakásra. Nem tudta tehát, kinek engedelmeskedjék, főleg ha a nuncius halálával megszűnik Gracián joghatósága. Valdemoro, azaz Perucho sarus perjel, a sarutlanok egyik legveszedelmesebb ellensége.

Ma kaptam meg a mellékelt levelet Valladolidból. Azt írják benne, hogy Rómából megjött az engedély, s így Casilda leteheti a fogadalmat, aminek ő nagyon örül. Nem találnám célszerűnek, ha Atyaságod elmulasztaná megadni hozzá a saját engedélyét azért, hogy személyesen öltöztethesse be, mert nem tudjuk, mi minden jöhet közbe ebben az életben. Ami biztos, az biztos. Legyen tehát Atyaságod olyan szíves és küldje el nekem az engedélyt egyszerre több úton, nehogy az a kis angyal agyon búsulja magát, mert alig várja már azt a napot. Már bizonyára bejelentették Atyaságodnak, vagy ha nem, be fogják jelenteni, hogy kiknek adta át nyilatkozatát. Az egyik Bañez Domingo volt. Ha lesz időm, elolvasom az iratokat, mert ha nincs bennük az, ami bent van az én értesítésemben, akkor ez utóbbit elküldöm Atyaságodnak.

Azt is meg kell írnom, hogy két nappal ezelőtt itt volt Perucho. Azt mondta, hogy Szent Pál is üldözte valamikor a keresztényeket, s miként azért, úgy az ő szívét is megérintette Isten, hogy most új lapot kezd az életében. Hiszem is, hogy megteszi mindaddig, amíg érdeke úgy kívánja. Egészen bizonyosra veszi, hogy Pál ellenük fog jönni, azonban ő lesz az első, aki szívélyesen fogja őt fogadni. Van neki egy fivére, akit a baglyok kitaszítottak, noha igen nagy szent, kitűnő szónok, egyszóval teljesen hibátlan ember, aki annak előtte domonkosrendi volt, s most a sasok közé szeretne bejutni. Bárcsak olyan volna, mert az ilyenekre nagy szükség van nálunk! A baj csak az, hogy én ezt az egész dolgot mesének tartom. Egyszóval Perucho barátunkká szegődött! Isten mentsen meg bennünket az ilyenektől!

Az illető, aki az alapítandó zárda számára felajánlotta a telket, azt kívánja, hogy mondjanak érte hetenként egy szentmisét, s ő ennek fejében hajlandó hat jó cellát építeni. Megmondtam neki, hogy ebbe Atyaságod aligha megy bele. Azt hiszem, kevesebbel is be fogja érni, sőt talán egészen eláll minden követeléstől.

Attól félek, hogy elveszítjük Matuzsálemet. Akár elveszítjük most, akár nem, legyen szíves, mondja meg nekem, hogy mit csináljon akkor Angéla, mert azonnal fel fognak benne merülni az aggályok az engedelmességet illetőleg, vagyis az a kérdés, hová kell mennie állandó tartózkodásra. Világos előttem, hogy az a zárda [a malagoni], nagyon félreesik, s hogy ott, legalább is egészségi szempontból sokkal rosszabb helyen lesz, mint ahol Laurencia most van. A döntő szempont azonban mégis az, hogy hol van reá nagyobb szükség, s egyéni kényelme egyáltalán nem nyom a latba. Tévedés volna e földi életben ilyen mellékes dolgokat számba venni. Legjobban az felelne meg neki, ha egy helyen lehetne gyóntatójával, Pállal, mert lelki szempontból ez volna előnyös. Viszont azonban azt a [malagoni] zárdát meg kell építeni, s ő belátja, hogy jelenlegi tartózkodási helye [Toledó] a rendi ügyek intézésére még Avilánál is alkalmatlabb. Akár így forduljanak a dolgok, akár úgy, Atyaságod szíveskedjék vele közölni elhatározását, mert a nuncius halála esetén megtörténhetnék, hogy – ha gyóntatói ügy tanácsolnák – nem várná meg Atyaságod feleletét, ami neki igen nehezeére esnék.

Azt is szíveskedjék Atyaságod megfontolni, vajon, tekintve, hogy az előbbi vizitátor [Fernandez atya] kijelölt számára zárdát [a salamncait], nem volna-e tökéletesebb dolog ehhez alkalmazkodni, mintsem hogy

ő maga válasszon, eltekintve attól az esetleg szükséges [malagoni] úttól. Gondolja meg jól, Atyám, hogy mi a legmegfelelőbb, mert akár eltalálja a helyeset, akár nem, a dolog nem fog titokban maradni! Egyébként, azt hiszem, ez a bizonytalanság nem fog sokáig tartani, mert hamarosan lesz más Matuzsálemünk, de azért az is lehetséges, hogy eltart egy ideig.

Ó Istenem! Mekkora lelki szabadságot élvez ez a nő mindezen események közepette! Azt hiszem, nem is történhetnék olyasmi, ami kihozná a sodrából akár őt, akár Pált. Mert nagy hatással bírnak József szavai, s képesek ezt a nyugalmat biztosítani. Viszont Pálnak is mekkora a tudománya, s hogyan tud beszélni! Igazán áldani kell érte Istent! Mondja meg neki ezt Atyaságod. Nekem pedig legyen szíves válaszolni, mert azzal nem kockáztat meg semmit, ellenben sokat veszthetne, ha ellenkező vélemények után indulna. Buzgón imádkozunk Matuzsálemért és a Nagy Angyalért,²²⁸ s ez utóbbi miatt, nem tudom miért, nekem még jobban fáj a szívem. Ő Szent Felsége adja vissza egészségét, Atyaságodat pedig tartsa meg nekem még számos évekig, s tegye nagyon szentté! Amen.

Ma november 4-e van.

Atyaságod méltatlan alattvalója és őszinte lelki gyermeke,

Jézusról nevezett Terézia

---

²²⁸ Covarubbias püspökért.

131. levél

*Lorenzo de Cepeda úrnak, Avilába.
Toledó, 1576 novemberében.*²²⁹

[...] Biztosítom Kegyelmedet, hogy az a félreértés bizonyára már megszűnt. Miatta annyi zavar volt köztük, hogy kifelé nem tudták azt elrejtteni. Most azt írja nekem [a sevillai perjelről], hogy nála van a zárdában, Kegyelmednek a pénze, de nem meri azt elküldeni, amíg Kegyelmed nem intézkedik afelől, hogy akinek a kezébe adja, s nem küld neki az illető által átvételi igazolványt. Kísérje tehát figyelemmel Kegyelmed, hogy mikor megy oda az öszvérhajcsár, mert ha megbízik benne, ez volna a legalkalmasabb arra, hogy átvegye és elvigye Önnek az összeget.

Antonio Ruiznak mostanában el kell mennie bizonyos ügyei miatt Sevillába, de ha ő nem mehetne, Malagonból lehetne valakit ebben az ügyben odaküldeni. Ő nagyon örülne, ha elmehetne, mert az idő nem lévén alkalmas az ottani építkezés folytatására, nincs ott semmi tennivalója. Legjobb tehát az volna, ha ő menne oda, s mindent elintézne. Reá nézve nagy jótétemény volna a dolog, mert anyagilag kissé segítve lenne rajta, Kegyelmed pedig nem vesztené semmit.

Mikor belefogtam a levél megírásába, úgy látszik, inkább gondoltam arra, miként lehetne ezeken a jólelkű

---

²²⁹ A levél eleje és vége elveszett, és a megmaradt szöveg is megrongált állapotban maradt ránk. Szó van benne Lorenzo Sevillában kölcsönadott pénzének behajtásáról és Francisco de Salcedo anyagi nehézségeiről.

szegény embereken segíteni, mintsem Kegyelmednek anyagi előnyére. Pedig azért szeretném azt is és igazán óhajtom, hogy legyen nagyon gazdag, mert olyan jól használja vagyonát. S éppen ma reggel jutott eszembe, mennyivel jobb volna, ha a fiait nem házasítaná meg olyan hamar, hogy annál többet tehessen a saját lelki életének fejlesztésére. Mert ha egyszer elkezdődnek azok a nagy kiadások, nem jut majd annyi a jótékony célokra. Márpedig annak a sok munkának, amelybe a vagyonának megszerzése került, csupán azon érdemét viszi magával a másvilágra, hogy Annak dicsőségére fordította, Aki az egek országát adja Önnek. Ez az egyetlen, amit a halál nem vehet el Öntől. Adja meg ezt Önnek Ő szent Felsége!²³⁰

[...] Lelki szenvedések elviselésére Kegyelmedet természetes és lelki ereje sokkal inkább képesíti, mint őt (Francisco de Salcedót). Igen nagy kedvességet kell irányában tanúsítani, mert különben mindjárt azt hiszi, hogy másoknak terhére van. Nem tudom, van-e a világon ember, kinek minden tekintetben akkora hálára volnék kötelezve, mint őneki, mert ő volt az, aki először nyújtott lelkemben nagy világosságot, s azért nagyon szeretem őt. Nagyon elszomorít, hogy nem tudja ezt a per okozta szenvedést erősebb lélekkel elviselni, holott azt Isten küldte rá. Nem tudom elhinni, hogy máshonét származzék. Imádkozzék Kegyelmed is azért, hogy

---

²³⁰ Lorenzo fia közül Francisco ez időben tizenhat, Lorenzo pedig tizennégy éves. A Szentanya bizonyára visszaemlékszik arra, milyen hamar vége volt az ő édesatyja gazdagságának, amikor fiait felszerelte az amerikai útra.

az Úr értesse meg ezt vele, s ne izguljon így tovább. Így járunk, ha nem vagyunk képesek mindenről lemondani. Nyugtalanokodunk amiatt, ami a legnagyobb hasznunkra szolgál, s így elvesztünk minden érdemet. Bánt az, ha elúszik a vagyonunk, pedig hát milyen rövid ideig marad az birtokunkban, s milyen csekély az értéke, ha az örök javakkal hasonlítjuk össze! Viszont legyünk tapintatosak, s ha valakinek az Úristen nem adta meg ezt a kegyelmet, ne beszéljünk neki ilyen hangon, mert az ugyancsak nem vigasztalná meg őt, ellenkezőleg mutassuk, hogy elszomorít bennünket az ő szenvedése.

Elgondolkoztam azon, hogy végre is az Úristen saját tetszése szerint osztja ki a földi javakat, s milyen sajátosságos, hogy egy ilyen ember [mint Salcedo], aki már olyan régóta és olyan hűségesen szolgálja Őt, s akinek vagyona amúgy is inkább volt a szegényeké, mint az ő sajátja, mondom, hogy egy ilyen ember annyira nekibúsulja magát, mikor azt elveszíti. Elképzelttem, hogy ha velem történnék ilyesmi, ugyancsak kevésbe venném. Igen ám, de akkor eszembe jutott, hogy mikor Sevillában veszélyben forgott Kegyelmednek magával hozott vagyona, mennyire odavoltunk miatta! Ebből megint csak az a tanulság, hogy sohasem ismerjük magunkat tökéletesen. Azért legjobb mindent elhagyni a Minden kedvéért, nehogy a mi romlott természetünk ilyen hitvány dolgok rabjává tegyen bennünket. Erről elmélkedjenek gyakran azok, kikben nincs meg a lemondás szelleme! Tegye meg Kegyelmed is, valahányszor a természete az anyagiak felé akarja vonzani [...]

132. levél

*María de San José, sevillai
perjeltnőnek.²³¹
Toledó, 1576. november 8.*

Jézus legyen Tisztelendőségeddel!

Nincs annyi időm, hogy elmondhatnám mindazt, amit szeretnék. Ma hozta meg levelét az öszvérhajcsár. Minél hosszabb, annál jobban örülök neki. Ma azonban annyit kaptam, hogy még ennek megírására is alig érek rá, még kevésbé pedig arra, hogy elolvassam a nővérek leveleit. Adja át nekik üdvözlömetem.

Már megírtam, hogy vegyék fel Garcialvárez nővéreit. Azt hiszem, azt a levelet meg kellett Önnek kapnia. Ha csakugyan olyan jók, akkor fölösleges késleltetni felvételüket. Azonban elszomorít az, hogy Önnél szaporodik a nővérek száma anélkül, hogy az anyagi helyzete javulna. Legalább azt a háromszáz aranyat igyekezzék tőlük megkapni, amit ebben az esztendőben a szegény Antonio Ruiznak kell fizetnie, mert annak szüksége van arra a pénzre a megélhetéshez, nem lévén mása, mint az a kis nyája Malagonban. Most azon mesterkedem,

---

²³¹ Doria Nicolaónak volt Toledóban két unokatestvére, az egyik házasember, a másik kanonok. Egy Pablo Matías nevű ember leányáról van szó, aki nem készpénzben kapott hozományt, hanem örökségi kilátásban, a Szentanya azt mondja, hogy az ilyen örökség semmit sem ér (bizonyára azért, mert mikor esedékes lesz, a rokonok perrel támadják meg).

hogy más oldalról, és pedig öcsémtől szerezzek neki valamennyi pénzt oly módon, hogy öcsémnek is legyen haszna belőle, Ruiz Antonio pedig annyira, amennyire rendbe jöjjön anyagilag. Azt hiszem, hogy ez lelkiismereti kötelességünk, tekintve hogy Malagonban neki olyan kevés a keresete.

Nicolao jelöltjét még akkor sem utasítanám el, ha nem volna annyira kiváló. Adja át neki tiszteletemet, s mondja meg neki, hogy unokafivére meglátogatott engem, s adományt küldött nekünk.

Ami Pablo Matíast illeti, nem tudom, mit mondjak, mert igazában még nem is értettem meg a dolgot. Majd újra elolvasom. Azonban miért siet Ön most annyira, mielőtt még letelnék az esztendeje? Ha adnak Önnek kétezeröt száz aranyat és azt, amivel erre az esztendőre tartoznak, akkor csak mondjon le szépen az örökségről. Nekünk ezek az örökségek nem valók, s rendesen semmi sem lesz belőlük. Azt ne is fogadja el! Pablo Matías úr tehát vállalja magára azt az összeget, amelyet erre az esztendőre kell fizetniük a házáért. Ellenben örökséget elfogadni, az ne is jusson eszébe! Mondja, hogy ezt nem teheti, mert Önöknek tilos jövedelemmel bírniuk. Különben is ezekkel a dolgokkal fölösleges hozzám fordulni, fontolják meg ott, hogy mi a legcélszerűbb. Azt szeretném, hogy sem ebből a hozományból, sem pedig Beatrizéből ne engedjenek el semmit, hanem hogy kapják meg mind a kettőt egyszerre, mert tekintve, hogy évenként annyit kell fizetniük, egyébként nem fognak boldogulni, s ha némileg segítenek is az egyik bajon, más oldalról többet fognak veszíteni. A szolgálattevő nővér ügyében írtam Valladolidba, s majd értesítem Önt, különben is hamarosan megint írok. Egészség tekintetében jól vagyok.

Ma november 8-a van.

A Gracián atyánknak szóló leveleket nem teszem ezen túl külön borítékba, hanem Tisztelendőségednek címezem. Teszek azonban rá két keresztet vagy hármat, ami még jobb, mint kettő vagy egy. Mert sok levél megy oda. Tisztelendőséged pedig figyelmeztesse őt, hogy a címet ne ő írja rá, hanem Tisztelendőséged, s tegyen rá ugyanolyan jeleket. Így jobban rejtve marad a levelezésünk, s ez sokkal célszerűbb eljárás, mint az, amelyet előzőleg ajánlottam.

Adja Isten, hogy igazat mondjon abban, hogy egészséges! Isten Önnel!

Híve,

Jézusról nevezett Terézia

Már megírtam Önnek, hogy a leveleit átadták Lorenzo öcsémnek, s hogy nagyon örült nekik. Ő egészséges, a Szent Józsefi perjeltnő pedig úgy van, amint szokott lenni.

133. levél

*María de San José, sevillai perjeltnőnek.
Toledó, 1576. november 11.²³²*

---

²³² Igen értékes utasításokat tartalmaz a vezeklés módjaira vonatkozólag és elítéli a Malagonban gyakorolt durva vezekléseket.

Jézus legyen Tisztelendőségeddel!

Írja össze mindig egy cédulára azokat a dolgokat, amelyekre vonatkozólag választ vár tőlem, mert levelei hosszúak, s bár ennek én nagyon örülök, mikor sietve kell írnom, nem érek rá őket egész terjedelmükben szemmel tartani.

Az öszvérhajcsárral küldött levelemben – két vagy három napja vagy talán négy is – azt írtam Önnek, hogy a Gracián atyánknak szóló leveleimre két keresztet fogok rajzolni, a címzés pedig Tisztelendőséged nevére fog szólni. Legyen szíves arról értesíteni, vajon megkapta-e már ezt a közlést, mert addig nem akarom elkezdeni!

Higgye el, hogy nagyon elszomorít engem az Ön lázas állapota! De hát akkor miért mondja, hogy egészséges? Igazán haragszom! Figyelje meg nem szorulás okozza-e a bajt, s tegyen ellene valamit, nehogy idültté váljék. Felteszem, hogy időnkint azért mégis csak elmarad a láza, s ez némi vigasztalásomra szolgál. Jó volna talán valamilyen kenőcsöt vagy más szert használni e hőemelkedések ellen, s ne mulasszák el szólni róla az orvosnak. Ha nem csalódom, Ön minden évben eret szokott magán vágatni, talán az is jó volna, amint az alperjelnő is hiszi. Azt akarom mindezzel mondani, hogy ne maradjon tétlenül, nehogy azután mikor majd akarnánk, nem lesz többé számára orvosság. Adjon Isten, javulást!

Már régóta semmit sem tudok Malagonról. Nagy gondot okoz nekem s az itteni orvosok a perjelnő állapotát reménytelennek mondják, mert bajának valamennyi tünete tüdővészre mutat. Az Úristen maga az élet, s Ő megadhatja azt neki is! Azért imádkozzanak is állandóan

érte s egy személyért, akinek nagyon le vagyok kötelezve. Mondja ezt meg mindnyájuknak, adja át nekik üdvözetemet! Nagyon örültem leveleiknek, de nem tudom, lesz-e időm rájuk válaszolni.

Higgyék el, nagyon irigylem Önöktől, hogy olyan szépen, nyugodtan élvezhetik Gracián atyánknak társaságát. Igaz, hogy én nem érdemlem meg ezt a boldogságot, s így nincs jogom panaszkodni. Örülök annak, hogy van ebben része, mert különben nem tudom, hogyan bírná ki azt a sok szenvedést. De azért mégis csak azt mondom, parancsolja meg az én nevemben az alperjelnőnek, hogy mindent, amit őreá költenek, írja annak a Szent Józsefből kapott negyven aranynak rovására. Ne tegyenek másképp, mert egyébként az nagy veszteség volna Önökre nézve! Tekintsék adósságuk törlesztésének, s írjanak le abból mindent, amit az ő élelmezésére fordítanak. Nevetek arra a gondolatra, hogy a jó alperjelnő még a vizet is fel fogja számítani. De úgy kell tennie, mert én úgy akarom. Jegyezzen csak fel mindent, kivéve azokat az egészen apró ajándékokat, amelyeket alamizsnaként adnak Önöknek. Igazán megharagudnék, ha másképp tennének.

Sohasem írja meg nekem, hogy ki a társa Gracián atyánknak: ez most az egyetlen kifogásom. Egyébként ugyanis nagyon meg vagyok elégedve, mert [Gracián atyánk élelmezését] olyan ügyesen csinálják, hogy senki sem tud róla. Szeretném, ha a sarutlan atyák zárdájában sem sejténék, hogy hol étkezik, mert ebből az eljárásból nem szabad soha, semmiféle más elöljáró számára irányadó példát csinálni. Higgyék el, a jövőt mindig szemmel kell tartani, s nekünk, ha valami szokást elkezdtünk, számot kell arról adnunk Isten ítélőszéke előtt!²³³

Nagyon aggódom annak láttára, hogy Önök annyi nővért vesznek föl minden hozomány nélkül. Garcialvárez atya már bizonyára megkapta azt a levelet, amelyben közöltem vele, hogy felveszik rokonait, Tisztelendőségednek pedig azt írtam, igyekezzék tőlük valamelyes pénzt kapni, hogy megfizethesse a járandóságokat. Mert az örökség bizonyára semmit sem ér. Nem szeretném, ha annyira jutna, hogy nem tudna magán többé segíteni. Fontoljon meg tehát mindent jó előre, hogy össze ne csapjanak feje fölött a hullámok! Fölvettem egy jelöltet Salamanca számára, akiről azt mondták nekem, hogy készpénzben van meg a hozománya. Az volt a szándékom, hogy abból elveszek háromszáz aranyat s elküldöm Önöknek, hogy megfizethessék adósságukat a malagoniaknak, s azt a száz aranyat Asensio Galianónak, azonban sajnos, nem jött el. Imádkozzanak, hogy Isten elhozza! Látja, mennyivel tartozik nekem azért, hogy mindenáron mentesíteni akarom Önt az anyagi gondoktól! Miért nem mondja meg Juana de la Cruznak, hogy fizesse meg Önnek azonnal azt a pénzt,

---

233

A Szentanya azért tartja szükségesnek Gracián atyával kivételt tenni, vagyis neki a sarutlan nővéreknél élelmet adatni, mert egyrészt attól fél, hogy a sarusok, akik gyűlölik őt, mint vizitátorukat, meg találják mérgezni, a sarutlan atyákról pedig tudja, hogy az élelmük, túlzott önsanyargatásuk miatt igen rossz, s nem elég Graciánnak, aki olyan nagy szellemi munkát végez. Az első sarutlan atyák, éppen a rossz élelem miatt, sokkal többet költöttek patikára, mint konyhára. Egyik-másik zárdának évi patikaszámlája valósággal félelmetes.

amellyel Önöknek tartozik? Mindjárt könnyebb volna a helyzetük. Gondolja meg, hogy ezt nem szabad olyan könnyen venni! Aztán igyekezzen annyit elérni, hogy Anegas legalább annyit adjon Önnek, amivel kifizethetné Antonio Ruizt, mert mint mondtam, tekintve az ő nehéz anyagi viszonyait, a lelkiismeret tiltja halogatni az őt megillető összeg megtérítését.

Ami Pablo Matías ügyét illeti, azt újra elolvastam. Ne gondolja ő, hogy Önöknek nagyon kell az ő leánya. Ez utóbbi mondjon le örökségéről. Higgye el, ez sokkal jobb volna, éspedig több okból. Mert ezek, akik így beszélnek, egyik nap dúsgazdagok, azután pedig kisül, hogy semmi-jük sincs. Főleg az olyanok, akiknek még élnek a szüleik, kiket segíteniük kell, úgyszólván azután alig marad valamijük. Ha tehát a leánynak hozománya tényleg ezerötszáz arany, akkor legjobb volna, ha ő kifizetné azt, amivel a zárda épületéért tartoznak. Örökséget azonban ne fogadjanak el, kisebb összegben pedig szintén ne egyezzenek meg. Ellenben, ha többet kaphatnak, azt vegyék szívesen. Mondassák meg neki valaki által, hogy miért akarja gyermekeit maga ellen ingerelni azáltal, hogy egy zárda javára végrendelkezik? Még ha kétezer aranyat adna, az sem volna sok.

Ami azt a másik jelöltet illeti, a portugált, azt mondják, hogy az anyja meg tudná fizetni a hozományt. Azt hiszem, ez többet fog érni, mint az előbbieket. Egyszóval, majd csak lesz valahogy, s mikor majd legkevésbé várják, majd küld Önöknek az Úristen olyat, aki többet hoz, mint amennyit remélni mernek. Az sem volna rossz, ha az a kapitány magára vállalná a nagyobbik kápolnát. Ne mulasszák el olykor tiszteletüket küldeni neki s hálájukat kimutatni iránta, még ha nincs is miért!

Hogy el ne felejtsem: képzelje, megtudtam, hogy Malagonban egészen sajátságos önsanyargatásokat gyakorolnak. A perjelnő például megparancsolja az egyik nővérnek, hogy a másiknak egészen váratlanul adjon egy-két pofont vagy más ilyesmit. S ez a találmány innét, Toledóból ered. Úgy látszik, maga az ördög tanít ilyeneket tökéletesség ürügye alatt, hogy a lelkeket bűnözés veszedelmébe sodorja. Semmi áron se engedje meg, hogy egyik a másiknak ilyesmit tegyen vagy pedig, mint hallom, ott teszi, hogy megcsípje a másikat! Ne bánják a nővérekkel olyan keményen, amint azt Malagonban látta, mert végre is nem rabszolgák, az önsanyargatásnak pedig ne legyen más célja, mint a lelki előmenetel. Higgye el nekem, leányom, nagyon kell vigyáznunk azokra a dolgokra, amelyeket a perjelnők a saját eszük szerint csinálnak. Olyanokat jelentenek most nekem, hogy egészen el vagyok csüggedve. Tegye Isten Önt szentté! Amen.

Lorenzo öcsém és Teresita jól vannak. Azt a levelét, amelyben arról a négy reálról írt neki, nem kapta meg, a többit azonban igen. Nagy örömet okoztak neki. Ő jobban szereti a sevillai nővéreket az ittenieknél.

Ma november 9-e van.

Tisztelendőséged híve,

Jézusról nevezett Terézia

Szíveskedjék Tisztelendőségem arra vigyázni, hogy Gracián atyánk válaszoljon nekem azon ügyekre vonatkozólag, amelyekről a mellékelt levélben írok neki. Emlékeztesse rá, hogy el ne felejtse!

134. levél

*Jerónimo Gracián atyának, Sevillába.²³⁴
Toledó, 1576 novemberében.*

A Szentlélek kegyelme legyen Atyaságoddal!

A múlt héten, Mindenszentek nyolcada alatt megírtam Atyaságodnak, hogy mennyire megörvendeztetett engem Atyaságodnak utolsó levele, bármennyire rövid volt is, azért, mert azt mondja benne, hogy ír Rómába. Adja Isten, hogy ez megtörténjék, s ne avatkozzanak a dologba mások!

Azt is említettem, hogy mennyire örültem azoknak a leveleknek, amelyeket Atyaságod Mariano atyának írt, ő pedig az én kérésemre nekem elküldött. Olyan dolgok azok, amelyek miatt igazán dicsőítenem kellett Istent. Nem is tudom, hogy Atyaságod honnét veszi azt a nagy ügyességet és bölcsességet. Áldott legyen az, aki azt Önnek megadta, világos, hogy az Ő keze van a dologban. Azért is Atyaságod sohase felejtse el, hogy mekkora kegyelmeket kap Istentől, s ne bízzék önmagában. Mert látja, Bonaventura atya is tehetséges, de mikor vizitációja előtt azt mondta nekem, hogy az egész dolog nagyon

---

²³⁴ Megint álneveket használ. A pillangók a sevillai sarutlan nővérek. Pál Graciánnak egyik álneve. Az „ügy”, amelyről szó van, megint csak a sarutlanok önálló rendtartományának a létrehozása. Nemrégiben elhatározták, hogy két rendtagot küldenek ebben az ügyben Rómába, ami azonban még mindig nem történt meg.

könnyen fog menni, én egészen elámulva hallgattam. S íme, nem is sikerült neki semmi.

Izraelnek nagy Istene azt akarja, hogy dicsőítsék Őt teremtményeiben, s azért kell úgy tennünk, mint Atyaságod, vagyis csupán csak az Ő dicsőségét tartanunk szem előtt. Meg kell tennünk mindent, ami tőlünk telik, de semmiben sem szabad a magunk érdekét keresnünk. Ha Ő Szent Felsége jónak tartja, majd megteszi Ő. Ránk nézve a legelőnyösebb mindig az, ha mindenki látja semmiségünket, amelyet az Ő végtelen nagysága eszközül használ fel. Milyen bohó vagyok, s milyen jót nevet bizonyára Atyám, mikor ezeket olvassa!

Isten bocsássa meg azoknak a pillangóknak, hogy olyan kényelemben élvezik azt, aminek élvezetéhez én olyan nehezen jutok hozzá! Nem lehetséges rájuk nem irigykednem. Másrészt azonban nagy örömömre szolgál, hogy olyan ügyesen tudnak Pálnak némi könnyebbséget szerezni anélkül, hogy bárki is tudomást szerezne a dologról.

Már elég sok oktan tanácsot adtam Önnek, úgy hogy volna oka rám megharagudni. Azonban mondja csak, vajon le kellett volna-e mondanom arról, aminek most annyira örülök, tudniillik, hogy Önnek, aki annyit dolgozik s annyira rászorul, némi könnyebbséget szereznek? Azonban az én Pálom elég erényes és ebben az esetben jobban megért engem, mint valaha. Csak azt akarom tehát mondani: hogy ez az eljárás rosszra ne vezessen, azért esedezem, hogy amikor az említett okok nem szerepelnek, akkor Atyaságod ne játssza náluk a házi káplán szerepét. Erre vigyázni kell! Egyébként elhíheti, hogy ha mást nem is értem volna el mindazon sok szenvedés árán, amelyet az alapítások során el kellett

viselnem, azt mondanám, már ezért is érdemes volt, s minduntalan hálát adok az Úrnak azért a nagy kegyelméért, hogy biztosíthattam az Ön számára egy kis helyet, ahol fellélegezhet, s nem kell világiaknál könnyebbülést keresnie. Nagy örömet szereznek nekem ezek a nővérek leveleikkel, és nagy kegyesség Atyáságod részéről, hogy mint ők mondják, biztatja őket a levélírára. Gyakran és részletesen írnak, ami nagy vigasztalás nekem, mert azt látom, hogy nem felejtett el engem.

Elena de Quiroga úrnő egyesítette leányának törvényes részét azzal az összeggel, amelyet ő maga akar hozományul hozni, ha majd belép. Azt akarja, hogy vele együtt vegyenek fel még két karnővért és két szolgálattevőt, s hogy a zárda megépítése után maradjon még egy jótékony intézményre Albában. Igaz, hogy mindezt Atyáságodnak s Baltasar Alvarez atyának beleegyezésétől és az enyémtől teszi függővé. Alvarez atya küldte el nekem, ennek az úrnőnek emlékiratát, mert nem akart rá válaszolni, mielőtt megkérdezte volna véleményemet. Én pedig egészen alkalmazkodtam Atyáságodnak általam ismert óhajához, s miután sokat gondolkodtam a dologról és megbeszéltem azt másokkal, a mellékelt választ szerkesztettem meg. Ha Atyáságod nem találná azt megfelelőnek, szíveskedjék engem arról értesíteni! Azonban vegye figyelembe, hogy nem szeretném, ha a szegénység alapján létrejött zárdáink évi járadékkal bírnának.²³⁵ Isten tartsa meg nekem Atyáságodat!

---

²³⁵ Elena de Quiroga leányával, Jerónimával együtt utóbb tényleg beléptek a Kármelbe. Az anya azt akarja, hogy tekintélyes vagyonának egy része szolgáljon hozományul vele együtt felveendő két karnővérnek és két

Atyaságod méltatlan szolgálója és alattvalója,
Jézusról nevezett Terézia

135. levél

*Jerónimo Gracián atyának, Sevillába.
Toledo, 1576. november 19.*²³⁶

Jézus legyen Atyaságoddal!

Most láthatja, hogy mennyi kellemetlenséget okoznak azok a szigorítások, amelyeket Jézusról nevezett János atya rendelt el. Ezek, nézetem szerint, tulajdonképpen megisméltlései olyan elveknek, amelyek bennfoglaltatnak Atyaságod Szabályaiban. Nem értem tehát, mire való ez az eljárás. Ez az, amitől a mi nővéreink is félnek, tudniillik, hogy majd jönnek holmi fontoskodó előljárók, akik majd agyonnyomorítják és terhelik őket. Az ilyesmivel semmit sem érnek el. Jellemző,

---

szolgálattevőnek, egy részéből pedig alapítsanak Albában leánynevelő intézetet a sarutlan kármelita nővérek vezetése alatt. Erről a tervről már az előbbi levelekben volt szó. Nem lett belőle semmi, a rá szánt összeget misealapítványokra fordították.

²³⁶

Jézusról nevezett János atyát kinevezték tartományi serkentővé, azonban úgy látszik, ő tovább ment buzgóságában a kelleténél, s olyan intézkedéseket tett, amelyek ellenkeznek a szabályokkal. Graciánnak újabb álnevével találkozunk: Cirillnek, azonban Pálnak is nevezi. A levél eleje és vége hiányzik.

hogy azt hiszik, nem is vizitáció, ha nem alkalmaznak szigorítást. Tehát a testvéreknek ne legyen üdülő órájuk azokon a napokon, amelyeken a szentáldozáshoz járulnak? De hát akkor az atyáknak se legyen soha üdülő órájuk azért, mert mindennap miséznek? Ha pedig az atyákat nem kötelezik ilyesmire, akkor miért teszik azt azokkal a szegény testvérekkel?

Azt írja nekem, hogy mivel abban a házban még sohasem volt vizitáció, azért volt szükség ezekre az intézkedésekre. Lehet, s egyes dolgokban talán helyesen is intézkedett, azonban annyi rendeletet adott ki, hogy én még az elolvasásukba is belefáradtam: nem tudom, mit tennék, ha meg kellene őket tartanom. Nézetem szerint a mi Szabályunkhoz nem illenek szigorító egyének, elég szigorú az magában véve.

Gaspar Salazar atya Granadába megy. Ezt az érsek járta ki neki, mert nagy barátja. Ő nagyon szeretné, ha volna ott sarutlan női zárda, s igazán én se bánám. Még ha nem is én végezném az alapítást, azt meg lehetne valósítani. Azonban először azt szeretném tudni, mit szól a dologhoz Cirill, mert nem tudom, vajon a vizitátorok adhatnak-e női zárdák alapítására engedélyt úgy, mint a férfiakéra. Csak meg ne előzzenek bennünket a ferencrendiek, amint azt Burgosban tették!

Képzelve, Santelmo²³⁷ nagyon haragszik rám amiatt a nővér miatt, akit elmenesztettünk, pedig lelkiismeretem szerint nem tehettem mást, s Atyaságod sem tehetett volna egyebet. Megtettünk mindent ebben az esetben, amit csak tehattünk, s mivel olyan dologról van szó, amelyben Isten tetszése forgott szóban, miattam

---

²³⁷ Olea atya.

összedőlhet a világ. Nekem egyáltalán nem fáj a dolog, s Atyaságod se törődjék vele. Nem származhatnék abból jó, ha az örök Jó akarata ellen cselekednénk. Biztosítom Atyaságodat, hogy még ha az én jó Pálomnak lett volna is az édestestvére – mert nagyobbat már igazán nem mondhatok –, akkor sem tehettem volna másképp. Ő egyáltalában nem nézte a mi okainkat. Rám állítólag azért haragszik, – s azt hiszem, hogy az én nővéreim ebben eltalálják az igazat – mert szerinte az egésznek a perjelő ellenszenve volt az oka, s meg van arról győződve, hogy a többi mind ráfogás. Most egy talavérai zárdába akarja fölvetetni többekkel együtt, akik az udvarból mennek oda, s azért érte küldött.²³⁸

Isten mentsen meg bennünket attól, hogy teremtményekre szoruljunk rá! Engedje belátnunk, hogy kívüle senkire sincs szükségünk! Azt mondja (Olea atya), azért tettem, mert most már nincs szükségem rá. Igaz, jól mondták neki, hogy ez a hiba is meg van bennem. De nézze csak, mennyivel inkább rászorulnék most, mint mikor annak a nővér elbocsátásról volt szó! Milyen rosszul ismernek engem! Adja az Úr, hogy meg tudjam tenni mindig az Ő akaratát!

Ma november 19-e van.

Atyaságod méltatlan szolgálója és alattvalója,
Jézusról nevezett Terézia

---

²³⁸ Udvarnak nevezték nemcsak a szorosan vett királyi udvart, hanem egész Madrid városát.

136. levél

*Jerónimo Gracián atyának, Sevilába.²³⁹
Toledó, 1576 novemberében.*

Idővel ugyan magától is csökkenni fog az a nagy közvetlenség, amellyel Atyaságod most bír, s amely életszentségének folyománya, azonban az ördög nem akarja, hogy mindenki szent legyen, s az ilyen magamforma tökéletlen és rosszmájú lelkek azt kívánják, hogy senkinek se legyen oka megszólásra. Ön iránt nagy szeretettel viseltetem, s azt ki is mutathatom, mert van rá okom elég, azonban nem volna helyén, ha a többi nővérek valamennyien így viselkednének. A többi előjárók sem lesznek valamennyien olyanok, mint Atyám, akivel szemben ilyen bizalmaskodást lehet tanúsítani. Azért, mert az Úristen megadta Önnek ezt a nagy kincset, ne gondolja, hogy mások is úgy fogják azt megőrizni, mint Atyaságod. Higgye el nekem, hogy sokkal jobban félek attól, hogy emberek rabolnak ki bennünket, mint attól, hogy ördögök teszik. Márpedig ha a nővérek látják, hogy én miként beszélek, és hogyan viselkedem Önnel szemben – amit én azért tehetek meg, mert tudom, kivel van dolgom, s mert öreg vagyok –, azt hiszik, hogy az nekik is szabad, s látszólag igazuk is van. Igen ám, csak hogy nem azt kell nekik megengedni,

---

²³⁹ Helyteleníti Gracián atyának túlzott közlékenységét: magában véve jó, azonban akadhatnak olyanok, akik félremagyarázzák. Nem tetszik neki, hogy Gracián atya mások előtt felolvassa az ő leveleit. A levél eleje és vége elveszett.

hogy ők nagyon szeressenek, hanem igenis nagyon, de nagyon kell őket szeretni.

Valójában bármennyire tökéletlen legyek is, amióta leányaim vannak, mindig nagyon tartózkodóan és óvatosan viselkedtem, s igyekeztem elkerülni azt, hogy az ördög az én rossz példámra való hivatkozással kísérthesse meg őket. Hála legyen Istennek, azt hiszem, hogy kevés komoly hibát vettem rajtam észre. Ebben a pontban Ő Szent Felsége nagyon megsegített, s megvaló-
lom, mindig igyekeztem előlük elrejtetni gyarlóságaimat, bár azért, mivel anyyim van, egyet-mást bizonyára észrevettek. Például nagy szeretetemet Pál iránt s azt, hogy mennyire gondoskodom róla. Sokszor magyarázom nekik, mennyire érdeke ez a Rendnek, s hogy kénytelen vagyok így tenni, minthogy, ha ezt nem tekinteném eszköznek, tényleg abba is hagynám.

Azonban mennyire unalmas vagyok! Ne vegye rossz néven, Atyám, hogy ilyenekkel vagyok terhére, de végre is, Atyaságod és én fontos hivatalt viselünk, amelyről számot kell adnunk úgy az Úristen, mint a világ ítélőszéke előtt. Mivel pedig tudja, hogy mekkora szeretettel mondom mindezeket, bocsásson meg nekem, s tegye meg kedvemért, amire kértem s ne olvassa fel többé nyilvánosan Önhöz intézett leveleimet. Gondolja meg, hogy az egyesek felfogása igen különböző, s az előljáróknak bizonyos dolgokban nem szabad annyira közlékenyeknek lenniük. Lehetséges, hogy valami harmadik személyről vagy magamról mondok olyan dolgot, amelyet nem volna jó mindenkinek tudnia. Egészen más, ha ilyenekről Atyaságoddal beszélek, mintha azt másokkal tenném, még ha az illetők saját édestestvéreim volnának is. Amint nem szeretném, ha valaki hallaná,

amit Istennel beszélek, vagy megzavarna akkor, mikor egyedül vagyok Ővele, úgy vagyok Pállal szemben is. [...]

137. levél

*Jerónimo Gracián atyának, Sevilleba.
Toledo, 1576 novemberében.²⁴⁰*

[...] Az én kis Izabellám napról-napra kedvesebb. Mivel az üdülőóra csak ritkán tudok lemenni, a múltkor, mikor ezt megtettem, ő félretette a kézimunkáját és elkezdett dalolni:

„A mi alapító Anyánk
Üdülni jön velünk,
Köszöntse tánc, zene,
Köszöntse énekünk.”

S ez nála egy pillanat műve. Ha pedig nincs üdülőóra, akkor az ő remetelakában úgy el van merülve az ő kis Jézusában és pásztoraiban, hogy igazán dicsérni kell érte Istent. Olyan szép gondolatai és mondásai vannak! Azt üzeni, hogy tiszteletét küldi Atyaságodnak, hogy

---

²⁴⁰ Gracián atya igen népes családból származott, amelynek nagyobb volt a rangja, mint az erszénye, mert Fülöp király szűkösen fizette udvari alkalmazotta-it. A Szentanya azzal segít a családon, hogy nőtagjai közül többet hozomány nélkül vesz fel, a kis nyolc-éves Isabelt pedig ingyen nevelteti a toledói zárdában. Erről szól e levéltöredék.

imádkozik érte, s hogy szeretné látni. Juan úrnőt²⁴¹ és a többieket nem, mert azt mondja, azok világiasak. Nagyon kellemesen tudok vele elszórakozni, bár e miatt a sok levélírás miatt nem tehetem gyakran. [...]

138. levél

*Jerónimo Gracián atyának, Sevilába.
Toledo, 1576 novemberében.*²⁴²

[...] A mi kis Isabelünk valóságos kis angyal. Igazán dicsérni kell Istent ennek a gyermeknek szerencsés természete és derült kedélye miatt. Ezekben a napokban az orvos véletlenül átment azon a szobán, amelyben ő valamit tett-vett, mert különben sohasem szokott arra menni. Mikor észrevette, azonnal elszaladt onnan, de az orvos mégis meglátta őt, így keservesen elkezdett sírni, mert azt hitte, hogy ő most ki van közösítve, s hogy őt kiteszik a zárdából. Nagyon sokat mulattunk rajta, valamennyien nagyon szeretik, s van is okuk rá [...]

---

²⁴¹ Édesanyját.

²⁴² A kis Isabel kedves esete. Levéltöredék.

139. levél

*María de San José, sevillai perjelnőnek.
Toledo, 1576. november 19.*²⁴³

JHS.

A Szentlélek legyen Tisztelendőségeddel, kedves Leányom!

Megkaptam november harmadikán kelt levelét, s biztosítom, hogy az Ön sorai engem sohasem fárasztanak, hanem ellenkezőleg, pihentetnek egyéb fáradalmaim közepette. Nagyon mulattam azonban azon, hogy a keltezt algoritmussal írta. Adja Isten, hogy nem azért történt, mert el akart kerülni egy megalázkodást, amennyiben szégyellte római számainak esetlen alakját.

Hogy el ne felejtsem, nagyon meg lettem volna elégedve Mariano atyához intézett levelével, ha nem lett volna benne az a latin mondás. Isten mentse attól valamennyi leányomat, hogy latinba ártsák magukat! Ezt ne tegye többé soha, s másnak se engedje meg! Sokkal inkább óhajtom, hogy együgyűeknek mutassák

---

²⁴³ A Szentanya megmossa a perjelnő fejét azért, mert levelében a keltezt arab számokkal írta, ami akkor még szokatlan volt, s hogy Mariano atyához intézett levelében latin szólásokat alkalmazott. A perjelnő hajlamos volt arra, hogy műveltségét fitogtassa, s ezért sokszor kikapott. Algoritmusként nevezték az akkoriban behozott arab számjeleket és a tizedes számrendszert.

magukat, ami annyira illik a szentekhez, semhogy szóno-ki tehetséget fitogtassanak. Látja, ezt nyerte azzal, hogy a levelet nyíltan küldte el nekem. No de hiszen, tekintve, hogy már meggyónt Gracián atyánknál, a jövőben bizonyára önmegtagadóbb lesz. Mondja meg neki, hogy a múltkor majdnem teljes életgyónást végeztem annál, akiről írtam neki [Velasquez doktornál], s hogy huszad-rész annyi szenvedésembe sem került, mint amikor Óatyaságánál gyóntam meg így. Látja, milyen fekete kísértés ez!

Imádkozzanak ezért az én gyóntatómért, mert nagyon megnyugtat engem, márpedig az nem megy olyan könnyen nálam. Ó, mennyire jól tette, hogy nem hívta azt a gyóntatót, aki engem annakidején ott annyira megkínzott! Igazán Isten is úgy akarta, hogy nekem abban a városban semmi örömöm se legyen. Ön tudja legjobban, hogy ami vigasztalást Gracián atyánál találhattam volna, az mennyire meg volt zavarva ezernyi bajok által, amit pedig Tisztelendőséged társasága nyújthatott volna nekem, bár annyira szomjaztam rá, azt Ön nem akarta nekem megadni. No de most annál jobban örülök, hogy belátja, mennyire szeretem. Ami pedig azt a másikat, a caravácai perjelnőt illeti, Isten bocsásson meg neki! Most már ő is belátja, s bánja a viselkedését velem szemben. Ilyen nagy az ereje az igazságnak. A napokban küldött nekem egy darócruhát, amelynél jobbat még sohasem viseltem, annyira könnyű s amellettdurva. Nagyon hálásan köszöntem meg neki, mert a másik már elrongyolódott s nem volt megfelelő ebben a hideg időben. Maguk a nővérek varrták, s a vászoningeket is, bár itt vászoninget nem viselnek, ha nem csalódom, még nyáron sem, a böjtöt pedig igen szigorúan

tartják. Látja, már kezdek én is szerzetesnők módjára élni. Kérje Istent, hogy kitartsak benne!

Megüzentem Lorenzo öcsémnek, hogy Önnél van letétben a pénze. Majd elküldi érte az avilai öszvérhajcsárt. Jól teszi, hogy csakis az ő nyugtája ellenében fizeti ki. Ne felejtse el figyelmeztetni Gracián atyát, hogy tegye meg a hercegnél azokat a bizonyos lépéseket, amelyekről nekem írt. Neki ugyanis annyi a dolga, s azt mind saját magának kell végeznie, hogy nem is értem, honnét veszi hozzá az erőt, ha csak Isten csodát nem tesz érte. Nekem eszemben sem volt azt mondani, hogy ne étkezzék maguknál, mert belátom, mekkora szüksége van erre, csak arra figyelmeztettem, hogy más alkalmakkor ne járjon sokat Önökhöz, nehogy a dolog feltűnjék, s abba kelljen hagyni az egészet. Sőt, ellenkezőleg, igen nagy jót tesznek velem azzal, hogy Óatyaságát gondozzák. Ezt sohasem tudom Önöknek eléggé meghálálni. Mondja meg ezt a nővéreknek is, mert még az én jó Gabrielám is szóvá teszi a dolgot levelében. Adja át neki üdvözetemet, s a többi nővéreknek is, nemkülönben valamennyi kedves ismerősömnek! Mély tiszteletemet küldöm Antonio de Jesús atyának, akiért itt imádkozunk, hogy használjon neki az orvoslás, mert betegsége engem nagyon elszomorított és a perjelnököt is. Bartolomé és Gregorio atyának szintén adja át tiszteletemet!

A malagoni perjelnök még a rendesnél is rosszabbul érzi magát, azonban némileg biztató körülmény az, hogy amint mondja, a baj nem a tüdejében van, tehát nem tüdővész. Márpedig az Istenanyáról nevezett Anna nővér, itt nálunk azt állítja, hogy ő is volt így s mégis meggyógyult. Az Úristen meg tudja ezt tenni.

Nem is tudom, hogyan mondjam el, mennyi bajt bocsátott az Úr azokra a szegény malagoniakra. Az a sok betegség, s a mellett szükségét is szenvednek! Nincs sem gabonájuk, sem pénzük, ehelyett pedig rengeteg az adósságuk. Igaz, ott van az a négyszáz arany, amellyel Salamancában tartoznak nekik, s amelyet ott tartogatok a számukra, amint azt Gracián atyánknak már megírtam. Bár adná Isten, hogy azzal segítve legyen rajtuk! Már el is küldtem az összeg egy részéért. Nagyon sok volt ott a kiadás és igen sokféle. Azért nem szeretném én, hogy az évi jövedelemmel bíró házak perjelnoi túlságosan bőkezűek legyenek, illetve a többi se legyen az, mert ez a tönkremenés útja.

Szegény Beatriz vállalta magára a kormányzat gondját, mert ő volt az egyetlen egészséges, rá bízta azt a perjelno, nem találván okos embert, amint mondani szokták. Nagyon örülök annak, hogy maguknál ilyenekben nincs hiány. Azonban ne legyen bohó és ne küldjön nekem postaköltséget. Megmondtam már! Amúgy is elvész és butaság az egész.

Roszul esett hallanom, hogy Gracián atya Andrés testvért vette maga mellé társul, mert ő nem tud hallgatni. Azt pedig még inkább fájlalom, hogy ez is a sarus Kármelben eszik. Az Isten szerelméért, figyelmeztessék, hogy menjen a sarutlan férfizárdába étkezni, mihelyt elvégezte a dolgát! Ha másképp tesznek, az valóságos Istenkísértés! Isten tartsa meg – mert sokat kell még írnom – és a többieket is s tegye valamennyiüket szentté!

Ma november 19-e van.

Tisztelendőséged híve,

Jézusról nevezett Terézia

Fordítsa meg a lapot!

Azokat a leveleket, amelyekben benne voltak az Indiákról és Avilából jövők, mint már megírtam, megkaptam. Szeretném, ha megtudakolná, hogy ki hozta őket, s azt is, hogy mikor indul a hajóhad, mert válaszolni akarok!

Nagyon örülök, hogy olyan jól tudják elviselni a szegénységet, s hogy az én jó Uram Istenem annyira gondjukat viseli. Áldott legyen érte mindörökké! Nagyon jól tette, hogy a tunikákat odaadta Gracián atyánknak, mert nekem nincs rájuk szükségem. Amire nekünk, mindnyájunknak legnagyobb szükségünk van, az, hogy ne engedjék őt együtt étkezni azokkal az emberekkel [a sarus kármelitákkal], s hogy Őatyasága legyen óvatos e tekintetben, hiszen Isten nagy kegyelmet gyakorol azáltal, hogy annyi fáradság közepette megadja neki az egészséget. Ami azt a félig vászon és félig gyapjúsövetet illeti, jobban szeretném, ha szükség esetén tiszta vásznat használnának. Az előbbi csak utat nyitna arra, hogy sohasem tartanak meg egészen a Szabványokat, míg ellenben a szükség esetén használt valódi vászon nem ellenkezik velük. A vegyes szövésű körülbelül éppen olyan meleg volna, mint a rendes [gyapjú alsóruha], és így sem nem segítene (a beteg), sem nem tartatná meg vele a Szabványokat. A vége pedig az volna, hogy visszaélés lenne belőle.

Ami azt a kérdését illeti, vajon a lábbeli kócból készüljön-e vagy pedig zsákvászonból, arra nézve

megjegyzem, hogy ezt a pontot sohasem tartják meg, ami nekem nagyon visszatetszik. Szíveskedjék alkalmilag felhívni erre Gracián atyánk figyelmét, s mondja meg neki, hogy amikor a lábbelire vonatkozólag ad ki rendeletet, ne határozza meg az anyagot, amelyből készítenődök, hanem mondja egyszerűen, hogy az anyag legyen szegényes! Ez így jobb lesz. Ne felejtse el! Igyekezzenek őt lehetőleg visszatartani attól, hogy elmenjen a rendtartomány vizitációjára mindaddig, amíg nem tűnik ki, hová fejlődnek bizonyos dolgok. Észrevette-e, hogy milyen kedves levelet írt Őatyasága Teresitának? Nem győzik eléggé dicsérni erényességét, s még Julián is csodákat mesél róla, ami ugyancsak nagyszerű. Olvassa el azt a levelet, amelyet az én Isabelem írt Őatyaságának!

140. levél

*María de San José, sevillai perjeltnőnek.
Toledo, 1576. november 26.²⁴⁴*

---

²⁴⁴ Gracián atya nyolc éves kis húgát, Isabelt beöltöztették Toledóban. A paternai sarus kármelita zárda reformálása céljából Gracián atya s sevillai Kármelből néhány nővért küldött oda. Garcialvárez, a sevillai nővérek gyóntatója, aki eddig sok jót tett velük, elkezdett két nővért naphosszat gyóntatni, s mikor a perjeltnő ez ellen tiltakozott, kijelentette, hogy annak nem szabad a gyónásokba avatkoznia, s városszerte hangulatot keltett ellene. Ez hónapokig tartott így, míg végre észbe kapták.

Jézus legyen Önnel, kedves Leányom!

Miasszonyunk bemutatása ünnepén kaptam meg két levelét, Gracián atyáéval együtt. Kérem, sohase mulassza el nekem valamit megírni, azon ürügy alatt, hogy Gracián atyánk amúgy is megírja, mert ő nem teszi meg. Elszörnyűködöm azon, hogy – levelei szerint – mennyi dolga van. Nem kaptam meg azokat a Madridon át küldött leveleket, azzal a bizonyos emlékirattal vagy cédulával, amely elmondja az Ön szenvedéseit ama zűrzavar közepette. Az én leveleim közül, azt hiszem, egy sem vészett el, kivéve azt, amelyben a nővérek elmondták, hogyan történt az én kis Isabelem beöltözése, s hogy mennyire örültem édesanyja látogatásának. Mivel ugyanis abban a perjelnytől és a nővérektől levelek voltak Gracián atyánk számára, s mivel a bennük foglalt kérdésekre semmi választ nem adott, azt hiszem, elveszték. Mondja meg legközelebbi levelében, így van-e? Mikor nevetve azt kérdeztem a kis Isabeltől, vajon most el van-e jegyezve, ő nagyon okosan azt felelte, hogy „Igen”. „S vajon kivel?” – kérdeztem én, mire ő gondolkodás nélkül azt felelte: „A mi Urunkkal, Jézus Krisztussal.”

Nagyon irigyeltem azokat, akik Paternába mentek, s nem is azért, mert Gracián atyánk kísérte őket, hanem mivel szenvedni mentek oda. Ezzel szemben az előbbiről egészen el is feledkeztem. Adja Isten, legyen ez kezdete annak, hogy kevesen vannak ott, azok talán nem fognak nekik annyi szenvedést okozni, hacsak nem kell éhezniük, mert azt hallottam, hogy nincs mit enniük. Legyen velük az Úristen, ezért imádkozunk itt nagyon buzgón! Juttassa hozzájuk ezt a levelet küldönc által, ha pedig tőlük van levele, küldje el nekem, hadd lássam, hogyan

vannak! Írjon nekik sűrűn, lelkesítse őket, s lássa el őket jó tanáccsal! Önöknek is nagy baj lesz, hogy olyan kevesen maradtak. Nézetem szerint semmi körülmények között sem volna jó, ha énekelnének, mindaddig, amíg többen nem lesznek, mert egyébként valamenynyien nevétségessé tennék magukat. Nagyon örültem annak, hogy Garcialvárez rokonainak jó hangjuk van. Csak vegye fel őket annyival, amennyijük van, tekintve, hogy zárdájának létszáma annyira megcsappant.

Elámultam azon a hallatlan együgyűségen, hogy a gyóntatónak joga legyen a nővérek közül azt hívatni, akit akar. Igazán szép szokás volna! Mivel még nem láttam Gracián atyánk levelét, semmit sem mondhatok. Arra gondoltam, hogy írok Garcialváreznek s megkérem, hogy ha szakvéleményre van szüksége, akkor hagyja azokat a lelkivezetőket s forduljon tudósokhoz, mert engem is ezek mentettek ki sok nehézségből. Nem csodálom, hogy Ön szenved, mert nekem is kijutott belőle, mikor azt mondták, hogy ördögi dolog nálam az egész. Azonnal írok neki, mihelyt elolvasom, amit említettem, s nyíltan küldöm el Önnek a levelet, hogy olvashassa Ön is és a delascuévasi perjel is. Legjobb volna, ha Acostával beszélhetné meg a dolgot. Olvassa el a mellékelte levelet és küldje el neki!

Igen jó volna, ha az ottani jezsuita rektor volna hajlandó gyóntatásukat elvállalni, amint ígérte, ez sok szempontból nagy segítség lenne. Azonban az atyák elvárják, hogy engedelmeskedjenek nekik, s azért azt tegye is meg, mert bár egyik-másik esetben nem is megfelelő az, amit mondanak, vezetésük egyébként annyira előnyös, hogy azt el lehet nekik nézni. Gondoljon ki kérdéseket, amelyeket hozzájuk intézhet, mert azt

szeretik. Ebben igazuk is van, mert ha elvállalnak valamit, azt igyekeznek jól megtenni. Így tesznek mindenütt, ahol elvállalják az ilyen lelkivezetést. Nagyon szükséges lesz ez ott, abban a rettenetes világban, mert ha egyszer Gracián atya onnét idejön, nagyon el lesznek hagyatva.

Eszem ágában sem volt óhajtani azt, hogy vegyék fel Nicolao Doria jelöltjét, s csak azért voltam hajlandó engedni, mert azt hittem, hogy nagyon rászorulnak a pénzére. Ha Garcialvárez hűgainak az ezer aranya készpénzben volna meg, az nem volna megvetendő. Csak várjanak, de nézetem szerint nem kellene őket elutasítani [a hozomány csekély volta miatt].

Nagyot mulattam azon, hogy miért akarnak [a sarusok] engem az Indiákra küldeni. Isten bocsássa meg nekik! Azonban jó, ha annyi oktalanságot beszélnek össze, legalább senki sem fog nekik hitelt adni.

Azt már megírtam Önnek, hogy ne küldje a pénzt öcsémnek addig, amíg ő nem ír. Igyekezzék Gracián atyánkat olyan irányban befolyásolni, hogy tegye meg azt, amit Acosta atya és a nemsokára odaérkező új jezsuita rektor mondanak. Megkértem Salazar atyát – mert itt volt, ugyanis Granadába megy állandó ottmaradásra, s azt mondja, hogy esetleg Önökhöz is benéz – hogy beszéljen az ottani provinciálissal. Ha tényleg meglátogatná Önöket, legyen igen kedves irányában, s beszéljen meg vele mindent, amit csak akar, mert ő nagyon bölcs ember.

A malagoni perjelnő hála Istennek jobban van, s én most már sokkal inkább bízom a felgyógyulásában. Ugyanis egy orvos mondta nekem, hogy még ha van is nála vérzés, mivel az nem a tüdőből jön, életben fog maradni. Adná Isten, mert látja, mennyire szükségünk van rá. Ne mulasszanak el érte imádkozni!

Adja át üdvözetemet valamennyiüknek! Isten Önnel, mert igen sok még az írivalóm! Legközelebb írok majd a delascuévasi perjelnek, mert nagyon megörültem annak, hogy jobban van. Isten tartsa meg őt nekünk, s Önt is, kedves Leányom, mert nagyon aggaszt, mikor annyira erősítgeti, hogy jól van. Adja át tiszteletemet Delgadónak és mindenkinek!

Ma december 28-a van.

Szolgálója,

Jézusról nevezett Terézia

Mindig írja meg nekem, hogyan van Antonio atya. Őneki, Gregorio atyának és Bartolomé atyának tiszteletemet küldöm. Igazán dicsőítem Istent, látván azt, amit Gracián atyánk tesz. Adjon Isten neki egészséget hozzá! Remélem, hogy az én leányaim is buzgón imádkoznak érte!

141. levél

*Luis de Cepeda úrnak, Torrijosba.
Toledó, 1576. november 26.²⁴⁵*

---

²⁴⁵ Luis de Cepeda a Szentanyának unokaöccse. Ennek nővére, María, az avilai Megtestesülésben volt szerzetesnő, s életének utolsó húsz esztendejét betegágyon, inaszakadtan töltötte. Ezt segítette Luis de Cepeda. Ezt köszöni meg neki a Szentanya, s vigasztalja egy per miatt, amely vagyoni jólétét veszélyezteti.

JHS.

A Szentlélek legyen mindig Kegyelmeddel! Amen.

Megkaptam Kegyelmednek leveleit és a négy aranyat. Ezen hét folyamán el fogom küldeni. A mi Urunk fizesse meg Kegyelmednek jóságát, hogy nem feledkezik meg a Megtestesülésben levő nővérünkről, mert annak erre igen nagy szüksége van!

Beatriz de Jesús nővér vezeti most a malagoni házat, mivel a perjelnő beteg. Nagyon sok nehézséggel kell megküzdenie, de hála Istennek, igen jól végzi a dolgát. Nem hittem volna, hogy ennyi telik tőle!

Kegyelmed ne csodálkozzék azon, hogy az imában nem eléggé összeszedett. Hiszen annyi a gondja, hogy ez nem is lehet másképp. Megelégedném azzal, hogy akkor tudjon megint önmagával foglalkozni, ha majd ezek a bajok elmúltak. Adja Isten, hogy minden jól végződjék, azonban egy kis többlet vagy hiány miatt ne eressze bűnnek a fejét, mert még ha tényleg kevesebbje maradna is, az is hamarosan elmúlik [az étellel]. Azoknak az úrasszonyoknak imáiba ajánlom magamat, a perjelnő anya pedig Kegyelmed imáit kéri.

Ma november 26-a van.

Kegyelmed méltatlan szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia

142. levél

*Jerónimo Gracián atyának, Sevilába.
Toledo, 1576 novemberében.*²⁴⁶

JHS.

A Szentlélek kegyelme legyen mindig Atyaságoddal, kedves Atyám, s tartsa meg nekem sok esztendőre! Amen.

Biztosítom, ha Isten nem értette volna meg velem, hogy minden jó, amit cselekszünk, az Ő kezéből jön, s hogy magunktól semmire sem vagyunk képesek, hajlandó volnék kissé büszkélkedni arra, amit Kegyelmed tesz. Legyen áldva és dicsőítve az Ő szent neve mindenkoron örökké! Amen. Ámulva szemlélem az eseményeket, s azt, hogy Atyaságod mekkora nyugalommal intéz mindent. Amin pedig leginkább csodálkozom, az az, hogy barátává teszi ellenségeit, s eléri azt, hogy az Ön eszméitőlük induljanak ki, jobban mondva, hogy ők legyenek azoknak végrehajtói.

---

²⁴⁶ Evangelista atya, jóindulatú sarus, akit Gracián atya andalúziai provinciálissá nevezett ki. Megint álnevekkel találkozunk: a tücskök a sarus nővérek Paternában, ahová Gracián pillangókat, vagyis sarutlan nővéreket küldött, a zárda reformja céljából. Pál Gracián egyik álneve, Angéla a Szentanya. Az angyalok az inkvizítorok, akik egy feljelentés miatt vizsgálatot tartottak a sevillai sarutlan nővéreknél. Peralta: Tostado. Matuzsálem: a nuncius.

Nagyon tetszett nekem Evangelista atya kinevezetése. Legyen szíves Atyaságod átadni neki tiszteletemet, nemkülönbén Pál atyának is, akinek Isten fizesse meg, hogy úgy megörvendeztetett bennünket verseivel és Teresita levelével. Nagyon örültem, hogy nem igaz, amit a tücskökről mondtak, sem pedig az, hogy a pillangók elmentek onnét. Remélem Istentől, hogy nagy jót fognak ott tenni, s hogy erre a célra elég is lesz az a három. Sokan irigykednek rájuk, mert a szenvedés után valamennyien áhítozunk. Adja Isten, hogy részünk legyen benne!

Nagy baj lett volna, ha [akkor nálunk] a szellem lett volna rossz. Most láthatja, hogy milyenek a lelki emberek azon a vidéken! Hála legyen az Úristennek, hogy Atyaságod ott volt ezen zavarok alkalmával, mert különben nem tudom, mi lett volna ezekkel a mi szegény nővéreinkkel! Mindent számba véve, szerencséseeknek mondhatók, mert a helyzetük máris javul, azt pedig kitűnőnek tartom, amit Atyaságod ír, tudniillik hogy az érsek vizitátort nevezett ki számukra. Nem is képzelhető, hogy az a zárda ne induljon nagy virágzásnak, tekintve, hogy nekünk annyi szenvedésünkbe került. Azt hiszem, Pálnak mostani nehézségei nem is hasonlíthatók ahhoz az ijedelemezhez, amelyet akkor az angyalok okoztak neki.

Nagyon tetszett nekem, hogy útközben koldult. Azt azonban még mindig nem írta meg nekem, hogy ki az útítársa! Azt mondja Atyaságod, hogy azokban a csomagokban elküldte nekem Peralta levelét, de nem találom. Az, amelyet Mariano útján küldtek, nem jutott hozzám, s ő sem ír nekem. Már régóta nem kaptam tőle semmit. A napokban elküldte nekem, Atyaságodnak egyik levelét,

de írni nem írt. Lehet, hogy nála maradt a másik levél, s Garcialvárez irata is. Egy-két levelet küldött nekem Segóvia számára. Azt hittem, hogy Atyaságodtól valók – bár a címzés másnak volt a keze írása –, de aztán láttam, hogy nem.

Itt az a hír járja, hogy Matuzsálem már sokkal jobban van, hála Istennek, s hogy a láza is elmúlt. Saját-ságos ez az én mostani hangulatom: akármi történjék is, engem nem zavar meg, mert annyira meg vagyok győződve a sikerről.

A Szűzanya bemutatása ünnepén²⁴⁷ két levelet kaptam Atyaságodtól s azután még egy nagyon picikét, amely a Doña Luisához intézett levéllel együtt jött. Doña Luisa nagyon örült a levélnek. Ezekkel egyazon borítékban jött meg az engedély Casilda számára, s azt már el is küldtem.

Ó, milyen szívesen adott volna Angéla Pálnak enni, mikor olyan éhes volt, amint írja! Nem értem, miért keres több bajt annál, amit az Úristen ráküld, azáltal, hogy koldulni megy. Úgy látszik, mintha hét lelke volna, s hogy mikor az egyik életnek a végére ér, elkezdi a másodikat. Atyaságod legyen olyan kegyes és szidja meg, de köszönje is meg neki nevemben azt a jóságát, hogy ír nekem. Tegye Isten iránti szeretetből!

Jézusról nevezett Terézia

---

²⁴⁷ November 21.

143. levél

*Jerónimo Gracián atyának, Sevilába.
Toledo, 1576 novemberében.²⁴⁸*

Habár egyrészt nagy fájdalmat okoztak nekem azok a rágalomok, másrészt vigasztalásomra szolgált azt látnom, hogy Atyaságod milyen bölcsen viselkedik ekkora rosszakarattal szemben. Biztosítom Atyám, hogy az Úristen Önt nagyon szereti, s azért akarja, hogy az Ő nyomaiba lépjen. Örüljön annak, hogy megkapta Ötőle, amit kért, vagyis a szenvedést. Isten majd helytáll Önért, amilyen igazságos. Áldott legyen mindörökké!

Ami azt a leányt vagy asszonyt illeti, bennem kialakult az a meggyőződés, hogy az nem annyira hisztériás, mint inkább maga az ördög bűjt belé, s igyekszik általa cselet vetni. Miután már elbolondította azt a nőt, most Atyaságodat akarja félrevezetni. Éppen azért legyen rendkívül óvatos ebben a dologban és semmi áron se menjen az ő házába, mert megeshetnék Önnel az, ami, ha nem csalódom, Szent Marinával történt: ráfogták, hogy gyermeke született, s az azután sok szenvedést okozott neki. Most nem volna helyén, hogy Atyaságod ilyesfajta szenvedést vonjon magára. Szerény véleményem szerint Atyaságodnak távol kellene magát tartania ettől az egész dologtól. Bízva másokra, hogy mentsek

---

²⁴⁸ Gracián atya ellen a sarusok rágalomokat terjesztenek. Ő viszont valami „látomásos” nővel ismerkedett meg, akitől a Szentanya komolyan óvja őt, s a nőt ördögösnek bélyegzi.

meg azt a lelket! Elég más lélek van Atyaságodra bízva, kiknek előmeneteléről gondoskodnia kell!

Vegye fontolóra, Atyám, hogy ha az illető azt a levelet nem gyónási titok alatt vagy magában a gyónásban adta Önnek, akkor ez a dolog az inkvizíció elé tartozik, s azt se felejtse, hogy az ördög ezerféle csejt tud vetni! Már volt eset rá, amennyire tudom, hogy ilyen dologért halált szenvedett egy nő az inkvizíciónál. Igaz, nem hiszem el, hogy ő azt a levelet odaadta volna az ördögnek, mert akkor nem kapta volna olyan gyorsan vissza, s a többit sem hiszem, amit mond, mert nézetem szerint hazuggal van dolgunk. (Isten bocsássa ezt meg nekem!), aki mindenáron Tisztelendőségeddel akar ismeretségbe jutni. Ki tudja, nem ő maga terjesztette-e azt a rágalmat? De akárhogyan is van, én azt óhajtanám, hogy Atyaságod kerülje el őt messziről, hadd szégyellje el magát!

Lám, lám, milyen rosszmájú vagyok! De erre is szükség van ebben az életben. Ne gondolja Atyaságod, hogy négy hónap alatt mindent rendbe tud hozni. Ne feledje, hogy a dolog igen veszedelmes, s hagyja őket, hadd csinálják ők maguk. Ha van valami feljelenteni való e nővel szemben – úgy értem, ami nem gyónási titok –, legyen igen óvatos. Attól félek ugyanis, hogy a dolognak híre talál terjedni, s akkor majd Ataságodat okolják, mint aki tudott róla és hallgatott. Igaz, butaság részemről ennyit beszélni erről a dologról, mert Atyaságod mindezt jobban tudja [...]

144. levél

*Jerónimo Gracián atyának, Sevillába.
Toledó, 1576 novemberében.²⁴⁹*

Az itteni postás útján küldtem levelet a múlt héten, s feleltem benne Pálnak ama nyelvek ügyében. Mikor pedig Józseffel beszélgettem, Ő azt mondta nekem, hogy figyelmeztessem Pált, legyen óvatos, mert igen sok látható és láthatatlan ellensége van. Ezért szeretném, hogy ne bízzék annyira az egyiptomiakban, sem az éjjeli baglyokban.

145. levél

*María de San José, sevillai perjeltnőnek.
Toledó, 1576. december 3.²⁵⁰*

JHS.

---

²⁴⁹ Egy laikus testvér három paternai sarus kármelita nővért súlyosan megrágalmazott, amiért büntetésül Gracián egy különböző színű nyelvekből összevarrt skapulárét akasztott a nyakába. Nem sokkal utóbb ugyanez a három nővér, akikkel Gracián jót tett, s néhány sarus kármelita, kikben megbízott, rettenetes rágalmakat terjesztettek Gracián ellen, s feljelentették Segá nunciusról. A levélből csak ez a néhány sor maradt meg. Az egyiptomiak a sarusok, az éjjeli baglyok a sarus nővérek.

A Szentlélek kegyelme legyen Tisztelendőségeddel,
Leányom!

Csak nemrég válaszoltam leveleire, amelyek távolról sem jönnek hozzám olyan sűrűn, mint ahogy az enyémeik mennek Önhöz. Még egyáltalában nem írta meg nekem, hogy milyen sorrendben végezte a vizitációt Gracián atyánk. Tegye meg, nagyon szépen kérem! Adja Isten, hogy legyen valami abból a tervből, amelyről Gracián atyánk beszél, tudniillik, hogy az érsek és Őatyasága vizitátort neveznek ki a nővérek számára, mert az igen hasznos volna. Atyánk olyan tiszta szándékkal működik, hogy Isten bizonyára meg fogja őt segíteni.

Nagyon szeretnék valami hírt hallani Paternában lévő nővéreinkről! Azt hiszem, jól mehet a dolguk, különösen amióta – mint majd Atyánktól meg fogja tudni – az a hír járja, hogy Tostadót nem szabad befogadni. Azt hiszem, hogy nem ez lesz az egyetlen zárda, amelyet a sarutlan nővérek vannak hivatva reformálni. Isten Önnel! Valósággal csodának látszik a dolgoknak mostani fejlődése.

Nagyon meg voltam elégedve azzal a levéllel, amelyet Atyánk Garcialvárez számára írt. Nincs más

---

²⁵⁰ Az érsek Gracián atya tanácsára vizitátort nevezett ki a szerzetesnők számára. A király Tostadónak parancsot küldött, hogy mutassa elő megbízásait, az után pedig elrendelte, hogy a zárdák ne fogadják el vizitátornak, ezzel ennek a félelmetes embernek küldetése véget ért. Így tudta a dolgot a Szentanya, azonban, mint látni fogjuk, tévedett.

mondanivaló, mint az, ami benne foglaltatik. Még mindig nem tudtam meg, ki megy oda rektornak. Adja Isten, hogy egyetértsen azzal, amit Acosta atya mondott! Mivel erről a múltkor írtam, nem beszélek most tovább róla, mert nincs semmi hozzátenni valóm.

A malagoni perjelnőről nem tudok többet, mint amennyit a múltkor írtam, amikor azt hallottam, hogy jobban van. Antonio Ruizről sem tudok mást, mint hogy visszaesése volt, de azt hiszem, ha meghalt volna, tudaták volna velem.

Valamennyi leányomnak adja át üdvözetemet! Isten Önnel! Nincs több mondanivalóm. A mellékelt levelet azért küldöm, hogy lássa, mint van az Ön Teresitája, s hogy mindnyájan imádkozzanak érte! Ő Szent Felsége tartsa meg Önt nekem!

Alberta [a caravácai perjelnő] írt Doña Luisának, s egy feszületet küldött neki. Ellenben Ön még mindig nem írt neki, pedig rendkívül örül, ha valami hírt hall az ő nővéreiről. Doña Guiomarnak sem írt. Ő már férjhez ment. Ne legyen ilyen kis hálátlan jószág!²⁵¹ Isten Önnel!

Ma december 3-a van.

Szolgálója,

Jézusról nevezett Terézia

---

²⁵¹ A sevillai perjelnő Doña Luisa udvarában nevelkedett, mint nemes apródleány. Doña Guiomar úrnő leánya.

146. levél

*María de San José perjelrnőnek, Sevillába.
Toledo, 1576. december 7.²⁵²*

Ma a Szeplőtelen Fogantatás előestéjén küldte el nekem a leveleket az öszvérhajcsár s azt üzente, hogy siessek nagyon a válasszal. Így tehát meg kell bocsátania, kedves Leányom, ha röviden írok, pedig éppen Önnel nem szívesen teszem, mert akkora bennem a szeretet Ön iránt. Igazán nagyon szeretem Önt. Most pedig azzal is lekötelez, hogy amint Gracián atyától tudom, annyira gondolja őt. Ez még növeli bennem a szeretetet, s azzal is igen meg vagyok elégedve, hogy olyan óvatosan teszi. Azt hiszem, hogy soha többé nem lesz olyan előljárónk, akivel ezt meg lehetne tenni. Őt maga a mi Urunk választotta ki e rendi megújulás kezdetére, s amint ez a kezdet nem fog megismétlődni, úgy hozzá hasonló előljáró sem fog utána következni. Mert ha az előljáró nem olyan, mint ő, akkor az ilyesmivel kaput nyitnánk a legvégzetesebb visszaéléseknek, és pedig többnek, mint amennyit el tudunk képzelni. Később nem is lesz

---

²⁵² Ismételten hangsúlyozza, hogy Gracián atyának a nővéreknél való étkezése csupán csak az ő személyénél és a kivételes körülmények miatt megengedhető kivétel. A Paternába küldött három sarutlan nővér közül Szent Ferencről nevezett Izabellát nevezte ki Gracián atya perjelrnőnek. A kislelkű sevillai perjel, kiről szó van, az öreg Antonio atya, aki úgy látszik, túlságosan engedékeny lett.

ilyesmire szükség. Most azonban, mivel háborús idöket élünk, nagyobb óvatossággal kell eljárunk.²⁵³

Isten fizesse meg Tisztelendőségnek, hogy elküldte nekem Atyánk leveleit, mert azok tartják bennem az életet. E héten megkaptam mind a hármat, amelyet írt, s bár egyszerre vettem öket kézhez, mindegyik örömet szerzett. Nagyon meghatott Izabella anyának levele: igazán olyan, hogy ki lehetne nyomtatni. Az pedig, amit a mi Atyánk tesz, szinte hihetetlen. Áldott legyen az Úristen, aki akkora bölcsességet adott neki! Igazán szeretném, ha méltó hálát tudnék adni azon kegyelmekért, amelyekkel bennünket eláraszt, s azért, hogy ilyen előjárót adott nekünk.

Nagyon is belátom, leányom, hogy milyen nehézségeik vannak ott, és hogy mennyire kevesen maradtak. Adja Isten, hogy az alperjelnő baja ne legyen komoly, mert nagyon fájna nekem, már csak azért is, hogy növelné az Ön gondjait. Örömmel vettem tudomásul, hogy az érvágás jót tett Tisztelendőségnek. Ha ez az

---

²⁵³ Az olvasó az eddigiekből megérthette, de talán mégsem fölösleges ismétetni, hogy Gracián atyát a Szentanya két dologtól féltette: az egyik az volt, hogy ha azokban a zárdákban étkezik, amelyekben vizitációt végez, vagyis a sarusoknál, azok megmérgezik, ha pedig a sarutlan atyáknál teszi, azoknak minden fogalmat meghaladó rosszaságú élelmezése tönkreteszi az egészségét, tekintve azt a szinte emberfeletti munkát, amelyet végeznie kell. Teljesen indokolt volt tehát, hogy a nővérek adjanak neki élelmet. Viszont azonban ezt az eljárást csupán csak az elkerülhetetlen szükség okozta kivételnek kellett tekinteni.

orvos megérti Önt, nem szeretném, ha máshoz fordulna. Isten segítse meg!

A mellékelt levelet ma kaptam a malagoni perjelnőtől. Az is valami, hogy nincs rosszabbul. Minden tőlem telhetőt megteszek egészségének érdekében, s hogy meg legyen elégedve, mert eltekintve attól, hogy sokkal tartozom neki, felgyógyulását nagyon a szívemen hordom. Tisztelendőséged egészsége azonban még drágább nekem. Ezt elhíheti, mert ez így van. Elgondolhatja, mennyire óhajtom, hogy jól érezze magát.

A mellékelt levélből láthatja, hogy Mariano megkapta az Önét. Ami Lorenzo öcsémét illeti, már megírtam egyik levelemben Tisztelendőségednek, hogy alighanem véletlenül szétéptem más levelekkel együtt. Bizonyára így történhetett, annál inkább, mert nyíltan jött. Nagyon sajnáltam a dolgot és sokáig kerestem, mert igen szép dolgok voltak benne. Most újra írt, s azt mondja, hogy az ottani öszvérhajcsárral küldött Önnek levelet, s azért nem is mondok róla mást, mint azt, hogy lelkileg, a belső ima tekintetében, igen előrehaladt, s hogy sokat alamizsnálkodik. Ne szűnjenek meg érte imádkozni s érettem sem! Isten Önnel, leányom!

Igen rosszul esett hallanom, hogy az ottani perjel nem végzi jól a dolgát, hanem gyöngेkezű Gracián atyánk jól tenné, ha rápirítana és figyelmeztetné, hogy milyen helytelenül cselekszik. Bizonyára meg is fogja tenni. Adja át üdvözetemet valamennyiüknek, különösen Gregorio atyának és Nicolaónak, ha ugyan még nem utazott el, nemkülönben az én kedves leányimnak. Gabriela leveleinek nagyon örültem. Üdvözetem küldöm neki és az alperjelnőnek! Ó bárcsak adhatna valaki Önnek nővéreket azok közül, akik itt többen

vannak a kelleténél! No, de majd csak ad az Úristen. A hajóhadat már imáiba ajánlottam. Látom nagyon is jól, hogy mennyi nehézségük van ott, s ez nagy gondot okoz nekem. Azonban remélem, hogy az Úristen majd segít magukon, feltéve, hogy Ön egészséges marad. Ó Szent Felsége tartsa meg Önt nekem, s tegye nagyon szentté! Amen.

Nagyon örültem, hogy kezdi megérteni, mekkora kincs ott Önökre nézve Gracián atyánk. Én ezt már Veasban beláttam. Onnét és Caravácából kaptam ma néhány levelet. A caravácait mellékelve küldöm, hogy Atyánk elolvashassa, nemkülönben Tisztelendőséged is. Azután pedig ugyanezzel az öszvérhajcsárral küldje vissza, mert a benne említett hozományok miatt szükségem van rá. Abban a levelében, amelyet az itteni perjel-nőnek írt, nagyon panaszkodik Tisztelendőségedre.

Most akarok küldeni Caravácába egy Szűzanya szobrot, amelyet számukra tartogattam. Nincs felruházva, de nagyon szép. Most pedig egy Szent József szobrot készíttetek számukra, úgyszólván semmi költségük sem lesz velük.

Ön nagyon jól teszi a dolgát, s az is jó volt, hogy figyelmeztetett engem azokra a csipkedésekre! Ez a helytelenség a Megtestesülés zárdából jött át hozzánk.

Hogy hányadika van ma, azt már megmondtam.

Tisztelendőséged híve,

Jézusról nevezett Terézia

147. levél

*Jerónimo Gracián atyának, Sevillába.
Toledó, 1576. december 7.²⁵⁴*

Jézus legyen Atyaságoddal, kedves Atyám!

Valahányszor ilyen kimerítő levelet kapok Atyaságodtól, szeretném megcsókolni kezeit, mert ezek nélkül igazán nem tudom, mit csinálnék ezen a helyen, ahol engem itt felejtett. Áldva legyen az Úristen mindenért! Múlt pénteken feleltem Atyaságod néhány levelére, most pedig újakat kaptam, azokat, amelyeket Paternában és Trigérosban írt. Ez utóbbi telve van aggodalmakkal, s van is rá ok.

Megértem, hogy Atyaságodnak van oka ottmaradni [Trigérosban, ahol főrangú barátait látogatta meg], mégis azt gondolnám, hogy tekintve az Angyalnak annyira sürgető sorait, menjen el hozzá, mihelyt végez azokkal az őrgrof urakkal, még ha nehézségekkel járna is. Mert ha még ő tévedne is, levélben az ilyen dolgokat nem lehet

---

²⁵⁴ Több álnévvel találkozunk a levélben. Az Angyal a főinkvizítor, akinek a barátságát a Szentanya igen értékesnek tartja a sarutlanok számára. Santoja, az öreg Antonio atya, aki mint a sevillai sarutlanok perjele, igen tehetetlennek bizonyult. Esperanzáról nem tudjuk biztosan, hogy kinek az álneve, a spanyol szöveg kiadója Szent Józsefről nevezett Máriát, a sevillai perjelnőt sejtí alatta, kiről már az előbbi levélből tudjuk, hogy nem hódolt be könnyedén Gracián kiválóságának.

jól elintézni. Mi annyira le vagyunk neki kötelezve, s úgy látszik, mintha maga az Úristen adta volna őt nekünk támaszul, úgyhogy még ha téves lépéseket tennénk is az ő tanácsára, még az is javunkra fog válni. Gondolja meg ezt jól, Atyám, s az Isten szerelméért, ne kedvetlenítse el őt! Mert ott nincs, aki Önnek jó tanácsot adhatna, engem pedig igen bántana a dolog.

Az is igen rosszul esik nekem, hogy ez a Santoja, amint a perjelnö írja, olyan tökéletlenül végzi hivatali teendőit. Ez még jobban bánt, mint az, hogy olyan kevés benne a bátorság. Az Isten szerelméért szóljon neki Atyaságod, és értesse meg vele, hogy őreá is vár Isteni ítélet, nemcsak másokra.

Nagyon sietve írok, úgy hogy nem is tudom elmondani mindazt, amit szeretnék, mert éppen amikor belekezdtem, olyan látogatóm jött, akit kénytelen voltam fogadni, most pedig már igen későre jár az idő, s a levelet el kell vinni az öszvérhajcsárhoz. Mivel ez utóbbi annyira megbízható, nem mulaszthatom el újra megírni, amit már mondtam, tudniillik, hogy a királyi tanács rendeletet adott ki, amely szerint Tostadónak nem szabad a négy tartományban kánoni látogatást végeznie. Az, aki ezt állítja, illetve megírta, saját maga látta a rendeletet, s a levelét felolvasták előttem. Igaz ugyan, hogy azt, aki felolvasta, nem tartom nagyon őszinte embernek, azonban bizonyos okokból azt hiszem, hogy ez alkalommal igazat mondott, mert semmi oka sem volt arra, hogy hazudjék. Remélem az Úristentől, hogy akár így, akár úgy, de minden jól fog végződni, tekintettel arra, hogy Pált olyan mindenkit megnyerő emberré tette.

Ha nem volna más okom arra, hogy szolgáljak Ő Szent Felségének, ezt az egy kegyelmet elegendőnek

tartanám. Mert igazán csodálatos, hogy miként fejlődnek a dolgok. Nézze például, Esperanza hosszú ideig nem volt arra kapható, hogy dicsérje Pált, s íme, most hozzám küldött valakit, csodaként üzent általa s arra kéretett, hogy adjam rá áldásomat! Hát még mit csinálna, ha tudná, mi történt Paternában! Igazán csodálkozva látom, hogyan kevergeti az Úr a szenvedéseket és az örömöket, ami a legbiztosabb jele annak, hogy a saját terveinek kivitelén dolgozik.

Jézusról nevezett Terézia²⁵⁵

Tudja Atyám, bizonyos tekintetben örömömmre szolgál, ha a bajairól hallok. Azért az a rágalom nagyon az elevenembe talált, és pedig nem annyira, mert Atyaságod ellen irányult, hanem a másik oldala miatt. Mivel nem tudnak tanút állítani, olyan személynek esnek neki, akiről azt hiszik, hogy nem fog tiltakozni, pedig hát Ő²⁵⁶ a világ összes tanúinál erősebben fog védelmére kelni az ő fiának, Elizeusnak.

Tegnap egy jezsuita atya írt nekem és egy Agvilár del Campó-ban lakó úriasszony. Ez a szép helység Burgos mellett van, tizenhárom mérföldnyire. Az úriasszony özvegy, hatvan esztendő és gyermektelen. Nagy beteg volt, s ekkor támadt az a gondolata, hogy valami jót tesz a vagyonával, amelynek jövedelme évi hatszáz arany, s hozzátartozik egy szép ház és kert. Az atya beszélt neki a mi zárdáinkról, s ez a gondolat annyira megtetszett neki, hogy végrendeletileg mindenét erre a célra

---

²⁵⁵ Szokatlan aláírás a levél közepén, de így van az eredetiben. A Szentanyát bizonyára megzavarták az írásban.

²⁵⁶ A Szentanya önmagára érti.

hagyta. A betegségéből kigyógyult ugyan, de megmaradt a szándékánál, s ezért ír nekem, s kér, hogy válaszoljak neki. Nagyon távolinak látszik a hely fekvése, azonban ki tudja, talán az Úristen mégis akarja ezt az alapítást.

Magában Burgosban is sokan szeretnének zárdába lépni, s igazán kár, hogy nincs hová. Egyszóval nem szándékom őt elutasítani, hanem azt írom neki, hogy bővebb tájékozódást akarok szerezeni. Ezt meg is teszem a vidékre és mindenre vonatkozólag, hogy Atyaságod megítélhesse, mi a teendő, feltéve, hogy a nuncius felhatalmazása alapján adhat engedélyt női zárdák alapítására. Mert ha én nem is mennék oda személyesen, Atyaságod küldhetne oda másokat. Ne felejtse el nekem megírni, hogy mit parancsol ebben a dologban.

Nekem van Burgosban valakim, akitől meg tudom szerezni az értesítést. Ha az úriasszony mindenét odaadja – márpedig megteszi – akkor bizonyára kitesz kilenc-ezer aranyat, sőt többet, ha a házakat is hozzászámítjuk. Azután meg Valladolidból odáig nincs is olyan messze. Igaz, hogy az éghajlat arrafelé hideg, de ő azt állítja, hogy van mód védekezni ellene.

Ó Atyám, vajon ki volna Önön kívül képes elviselni azokat a nagy gondokat! S mennyire jól teszi, hogy nekem panaszkodik, akinek annyira fájnak az Ön bajai! Mekkorra öröömre szolgál, hogy annyit foglalkozik a tücskökkel!²⁵⁷ Nagyon sok jót tehet azon a téren. Remélem, hogy az Úristennek lesz gondja rájuk, bármennyire szegények legyenek is. Izabella anyától kaptam egy rendkívül okos levelet. Isten segítse meg őket! Nagy meglepésemre szolgál, hogy annyira megszerették Pált. Az is, bár

---

²⁵⁷ A sarus nővérekkel.

nem annyira, hogy Pál is annyira szereti őket. Ellenben a sevillai nővéreket nagyon szeretem, sőt napról-napra jobban azért, hogy annyira gondozzák azt, akit legjobban én magam szeretnék ápolni és kiszolgálni. Áldott legyen az Úristen azért, hogy Önnek olyan jó egészséget ad! Azonban, az Isten szerelmére kérem, vigyázzon arra, mit adnak Önnek enni azokban a sarus zárdákban! Én egészséges vagyok és elégedett, tekintve, hogy olyan részletes híreket kaptam Atyaságodról. Ő Szent Felsegé tartsa meg Önt nekem s tegye olyan szentté, amilyené én kívánom kiimádkozni! Amen.

Ma van Miasszonyunk szeplőtelen Fogantatásának előestéje.

Atyaságod méltatlan leánya,
Jézusról nevezett Terézia

148. levél

*Jerónimo Gracián atyának.
Toledó, 1576 decemberében.*²⁵⁸

[...] Örülök annak, hogy Antonio atya nincs most Atyaságoddal! Mivel ugyanis azt látja, hogy annyit írok,

---

²⁵⁸ A közel hetven éves Antonio atyának gyöngeségei közé tartozott a féltékenység, amelyből kifolyólag, mint egy későbbi levélből látni fogjuk, megfogadta, hogy többé nem válaszol Szent Terézia leveleire. A levélből csak ez a töredék maradt meg.

s nem őneki, ez, amint mondja, neki nagy fájdalmat okoz. Ó Jézusom, milyen nagyszerű az, ha két lélek érti egymást! Van mondanivalójuk egymásnak és nem untatják egymást. [...]

149. levél

*Jerónimo Gracián atyának, Sevilleba.
Toledo, 1576 decemberében.²⁵⁹*

Jézus legyen Atyaságoddal, kedves Atyám!

Ó, milyen boldog napom volt ma, mikor megkaptam Mariano atyától Atyaságodnak valamennyi levelét. Főlöszleges mondanom, hogy – miután megkértem őt erre – ő mindig megküldi nekem a leveleket, s bár kissé későn érkeznek, azért mégis nagyon örülök nekik. De azért Atyaságod nagy jót tesz velem, ha közvetlenül írja meg nekem, hogy mi történik, mert mint mondom, ezek a többi levelek későn érkeznek, habár, ha a levél nekem szól, akkor ő sem késlekedik, hanem azonnal elküldi. Különben is igen jó barátok vagyunk.

---

²⁵⁹ A rágalom, amelyről szó van, a paternai egyik sarus kármelita nővér ellen irányult. A Szentmisék körüli visszaélést, amely a Szentanyát annyira megbotránkoztatta, Gracián az egyik sarus férfizárdában fedezte fel. Antonio atya pedig, aki saját zárdájában, mint láttuk, olyan gyönge kezű volt, az egyik paternai sarus nővérral szemben lépett fel olyan szigorúan. A levél eleje elveszett.

Igazán dicsérnem kell az Urat, mikor látom Atyaságod leveleiben azt a finomságot, kedvességet, főleg pedig a lelki tökéletességet. Ó Atyám, milyen fenséges hangon tud Ön a tökéletességről beszélni, s mekkora boldogság ez az én lelkemnek! Még ha nem is azért volnánk hívek Istenhez, mert abból lelki hasznunk van, hanem csakis azon tekintély miatt, amelyet helyetteseinek ad – és azon fokban, amelyben adja –, még akkor is igen nagy hasznunk volna belőle. Nagyon is szembetűnő, hogy Atyaságod kegyelmében van Ő Szent Felségének. Áldott legyen Ő, aki akkora kegyelmekkel áraszt el engem, s Önnek akkora belső világosságot és olyan nagy erőt ad! Nem tudom, hogyan szolgáljam ezt meg Öneki.

Nagyon jó volt az a levél, amelyet Trigérosból írt Tostadora vonatkozólag, s azt is helyesen tette, hogy összetépte azokat a leveleket, amelyeket Önnek megmutattak, hogy engedékenységre bírják. Egyszóval, Atyám, Önt az Úristen oktatja, s kibontott zászlókkal vezet el előre – mint mondani szokták –, s azért ne aggódjék, Ön végre fogja hajtani magasztos vállalatát. Ó mennyire irigykedem azért, hogy Atyaságod és Antonio atya annyi bűnt akadályoznak meg, mialatt én itt ülök, s csupán vágyakat táplálok!

Legyen szíves értesítsen arról, hogy mi lett azzal a rágalommal, amely az egyik nővért szüzi becsületében támadta meg! Igazán hallatlan ostobaság kell ahhoz, hogy valaki ilyesmit kitaláljon. Azonban még ez a rágalom sem olyan utálatos, mint az, amelyről a múltkor írt. Nagy kegyelme az Úristennek, hogy Atyaságod ezeket a dolgokat olyan nyugodtan tudja venni. Biztosítom, hogy az Úr ezzel fizeti meg Önnek azokat a szolgálatokat, amelyeket neki ott tesz. S nem ez lesz az egyetlen jutalom.

Elrémültem azon sok szomorú eset hallatára, amely ott előfordul, különösen arra, ami a Szentmisék terén történt, s azonnal elmentem az imakórusra imádkozni azokért a lelkekért. Ő Szent Felsége nem tűrheti, hogy az ilyen visszaélés folytatódjék, s azért kezdi azt nyilvánosságra hozni. Napról-napra jobban belátom, mekkora hatása van az imának, és azt, hogy mekkora értéke lehet Isten szemében egy olyan léleknek, amely csupán csak az Ő dicsőségéért kér mások számára javulást. Higgye el, Atyám, hogy – amennyire én látom – kezd megvalósulni az a cél, amely ezeknek a zárdáknak megalapításában irányadó volt, vagyis, hogy bár mi nők egyébként semmire sem vagyunk használhatók, könyörögjünk Istenhez, segítse azokat, akik az Ő dicsőségének előmozdításán fáradoznak, és Őneki híven szolgálnak. Ha nézem ezeknek a nővéreknek tökéletességét, nem csodálnám, ha sokat tudnának az Úristennél elérni.

Nagy örömmel olvastam a paternai perjelciónak Atyaságodhoz intézett levelét, látva azt a nagy okosságot, amelyet az Úristen Önnek ad, éspedig minden téren. Remélem, hogy nagy eredményt fognak elérni, s ez kedvet adott nekem az alapítások folytatására. Már írtam Atyaságodnak az egyik tervről, s ugyanerre vonatkozik a medinai perjelciónak mellékelt levele. Nem ezer aranyat akar adni az illető, hanem csak hatszázat, lehetséges, hogy a többi magának tartja meg. Megbeszéltem ezt az ügyet Velasquez doktorral, mivel aggályaim voltak, szabad-e belebocsátkoznom a generális atya akarata ellenére. Ő nagyon ajánlotta, hogy írassak Doña Luisa által a nagykövetnek, aki azután megszerezné a generális atya engedélyét. Ő majd megadja az információt, amennyiben szükség volna rá. Ha pedig a generális

nem akarna engedni, akkor forduljanak a pápához s magyarázzák meg Őszentségének, mennyire tükrei a tökéletességnek ezek a zárdák egész Spanyolország számára. Ez volna tehát az én szándékom, feltéve, hogy Atyaságod nem óhajt mást.

Azt feleltem tehát, írják meg nekem újra, mennyit akar adni az illető, mert már írtam Ripalda mesternek, a jezsuiták most lelépő rektorának, aki nekem nagyon jó barátom, hogy értesítsen a helyzetről, s ha a dolog megfelelő volna, én küldenék oda valakit, aki megnézné a helyszínt és tárgyalásba bocsátkoznék. Ha tehát Atyaságod helyeselné, a jó idő beálltával elmehetne oda Antonio Gaytán és Julián de Avila. Küldjön nekik Atyaságod felhatalmazást, s ők majd elintézik a dolgot, mint tették annak idején Caravácában. Így azután, meg lehetne alapítani anélkül, hogy odamennék. Ha több szerzetesnőnek kellene is elmennie reformálás céljából, arra is jutna, még ha kevesen maradnának is az egyes zárdákban, mint például Sevillában. Sőt, ha nagyobb zárdák reformálásáról lenne szó, nem volna elég csak kettőt küldeni (mint Paternába), sőt még azt se bánnám, ha oda is küldenének még egy laikus nővért, tekintve, hogy vannak, éspedig milyen kiváló!²⁶⁰

Arról teljesen meg vagyok győződve, hogy a női zárdáknak semmi jövőjük sincs, ha csak nem vezeti őket olyan ember, aki maga is a Rendhez tartozik. A Megtestesülés zárda (ahol Keresztes János atya a gyóntató)

---

²⁶⁰ Abból a Burgos melletti alapításból semmi sem lett. Úgy látszik, Gracián volt ellene, ami érthető, mert falusi alapítások sohasem váltak be a Kármelen. Ellenben Paternába tényleg küldtek Sevillából egy laikus nővért.

olyan állapotban van, hogy méltán lehet miatta dicsőíteni az Úristent. Ó mennyire óhajtanám, ha a nővérek teljesen ki volnának véve a sarusok joghatósága alól! Ha külön rendtartományt kapunk, az életemet akarom rátenni e cél elérésére, mert innen származik a nővérek-nél minden baj, s ezen most nem lehet segíteni. Mert habár akadnak lazult fegyelmű zárdák ezek között is, de azért még sem romlanak el annyira, mint azok, amelyek a saját férfirendjük vezetése alatt állnak. Ellenben a megyéspüspökök alatt a helyzet rendkívül szomorú. Hiszen ha a főpapok megértenék, mekkora felelősség terheli őket, s meg volna bennük Atyaságod szorgossága, akkor másképp végeznék a dolgukat. Nagy kegyelme volna az Úristennek, ha annyi jó lélek imádkoznék az Ő Egyházáért.

Nagyon jónak tartom azt, amit a ruházatra vonatkozólag tetszik mondani, s mához egy esztendőre csak kötelezze rá valamennyit! Ha egyszer megteszi, meg lesz téve egyszer s mindenkorra, ha néhány napig zajonganak is ellene. Ha pedig egyiket-másikat megbünteti, a többi azonnal el fog hallgatni. Mert ilyenek a nők: többé-kevésbé ijedős valamennyi. Azok az újoncnövendékek, az Isten szerelméért, ne maradjanak bent, tekintve, hogy olyan rossz elveik vannak. Nagyon érdekünkben van, hogy ebben a zárdában [a paternaiban] sikerrel végezzük a dolgunkat, tekintve, hogy az a legelső [amelyet ránk bízta]. Biztosítom, hogy ha azok az ottani nővérek ragaszkodnak is Önhöz, Ön bőségesen visszafizeti azt nekik tetteivel.

Nagyon tetszett nekem, hogy a mi Antonio atyánk olyan szigorúan lépett fel. Mert higgye el, hogy egyesekkel szemben ez egyáltalában nem volt helytelen, sőt

nagyon is szükséges volt, amennyire én ismerem a nőket. Ily módon elérte azt, hogy kevesebb hibát követnek el a nyelvükkel, s engedelmesebbek is lesznek. Mert a kormányzatban szükség van nemcsak szelidségre, hanem szigorra is, hiszen a mi Urunk is ily módon vezet bennünket. Az ilyen csökönyösekkel szemben pedig nincs más eszköz. Ismétlem, hogy azok a szegény sarutlan nővérek nagyon is egyedül vannak, s ha egyik-másik meg talál betegedni, az nagy csapás lesz rájuk nézve. Reméljük, hogy az Úristen ad nekik egészséget, tekintve, hogy látja szorult helyzetüket.

Errefelé Atyaságodnak leányai valamennyien jól vannak, kivéve a veasiakat, kiket perekkel szorongatnak. Másrészt azonban azoknak sem árt, ha kissé szenvednek, mert az az alapítás amúgy is igen simán folyt le. Sohasem voltak olyan jó napjaim az életben, mint azok, amelyeket ott töltöttem, az én Pálom társaságában. Tetszett nekem, hogy levelét e szavakkal írta alá: „Az ön szeretett fia”, s magamban lévén azonnal fel is kiáltottam: „Mennyire igaza van!” Jólesett nekem ezt hallanom, azonban még jobban esnék, ha mielőbb sikerrel végezné odalent a dolgát s idejönne hozzánk. Remélem, hogy Isten ezt a részt is az Ön kezére fogja adni [a castiliai rendtartományt].

Nagyon szomorkodom a (sevillai) perjelnő betegsége miatt, mert nehéz volna az ottani zárda számára helyette mást találni. Gondoskodjék Atyaságod arról, hogy jól ápolják, s hogy használjon valamit az ellen a folytonos láz ellen. Az én gyóntatómmal ugyancsak szépen vagyok: azon címen, hogy tudjak valamilyes vezeklést gyakorolni, azt parancsolja nekem, hogy mindennap egyem valamivel többet a szokottnál és

kényeztessen magamat. Az én kis Isabelem itt van mellettem, s azt mondja, hogy nem ír Atyaságodnak, mert mindig kifigurázza őt. Megkínáltam egy darab dinnyével, de azzal utasította vissza, hogy hideg, s így megfagyasztja a torkát. Igazán élvezetes mondásai vannak, mindig jókedvű s olyan szelíd természetű, mint az én kedves Atyám. Isten tartsa meg Önöket, sokkal inkább, mint engem! Amen.

Figyelmeztetem, hogy ott (a sevillai sarus nővérek zárdájában) rendkívül félnek a perjelnőtől, s az a szokásuk, hogy nem mondják meg az előljáróknak az igazat úgy, amint van! Ami azokat a diákokat illeti, akik szíveségeket tesznek nekik, jó lesz erre a dologra vigyázni.

Atyaságod leánya,

Jézusról nevezett Terézia

150. levél

*Mariano Ambrosio atyának, Madridba.
Toledo, 1576. december 12.²⁶¹*

Jézus legyen Tisztelendőségeddel!

Megkaptam azokat a leveleket, amelyek közt volt a paternai perjelnöé. Azt a sokat, amelyről ír, talán majd holnap, csütörtökön kapom meg. Ezen az úton, amelyen

---

²⁶¹ Ez a levél a Szentanyának rendkívül bölcs nézeteit tartalmazza a sarutlan kármelita férfirend életmódjára vonatkozólag.

küldte, biztosan eljutnak ide, s nem vesznek el. Ezeknek, s köztük Tisztelendőséged levelének, nagyon örültem. Áldott legyen az Úristen mindenért!

Ó Atyám, mekkora öröm tölti el a szívemet, mikor azt látom, hogy ebben a mi Rendünkben, amelyben Isten ellen annyi sértést követtek el, most akadnak olyanok, akik az Ő dicsőségén fáradoznak, és bűnök elkövetését akadályozzák meg. Csak az fáj nekem és az tölt el irigységgel, hogy ezen a téren én oly keveset tudok tenni! Mert azt szeretném, ha én is bemehetnék a veszedelmek és szenvedések közé, s részem lehetne abban a zsákmányban, amely tömegesen hull az Önök kezébe. Olykor, mikor belátom, mennyire haszontalan teremtés vagyok, szinte örülök annak, hogy itt vagyok nyugalomba téve. Mikor az után hírt hallok arról, hogy mennyit szenvednek ott, egészen oda vagyok, s irigylem azoknak sorsát, kik ott vannak Paternában. Boldoggá tesz, mikor azt látom, hogy az Úristen kezdi felhasználni a sarutlan nővéreket, mert mikor nézem ezeket az annyira lelkes szerzetesnőket a mi zárdáinkban, nem tartom lehetségesnek, hogy az Úristen akkora kegyelmeket árásson rájuk, hacsak nincs velük valami határozott célja. Mert még ha ez a cél nem is volna több mint annak a paternai zárdának reformja, tekintve, hogy ott is megszüntették Istennek többféle megbántását, már azzal is nagyon megvolnék elégedve. Pedig hát remélem Ő Szent Felségétől, hogy ennél még sokkal nagyobbakat is fognak tenni!

Ne felejtse el Tisztelendőséged abba a férfiszereztesekre vonatkozó nyilatkozatba beletetetni azt, hogy adhassanak engedélyt a női zárdák alapítására is.

Itt most Velasquez doktornál szoktam gyónni, aki kanonokja ennek a székesegyháznak, nagy tudós és

kiváló szolgálja az Úristennek, amint azt megtudhatja, ha utána kérdezősködik. Nem képes abba belenyugodni, hogy megszűnjenek a női zárdalapítások, s meghagyta nekem, hogy Doña Luisa úrnő és a római nagykövetünk útján igyekezzek megszerezni az engedélyt a generális atyától, s ha nem, magától a pápától. Azt kívánja, mondják meg ezek, hogy ezek a zárdák a tökéletesség mintaképei Spanyolország számára, s hogy ő maga fogja megszerkeszteni a folyamodványt. Már üzentem Tisztelendőségednek egy most kínákozó alapításról: legyen szíves, feleljen nekem e kérdésre vonatkozólag!

Az a levele, amelyet most írt nekem, nagyon megnyugtatót, Isten fizesse meg Tisztelendőségednek, bár arról, amit mond, szívem mélyén magam is meg voltam győződve. Azonban miért nem ír nekem semmit Baltasar atyáról? Adja át tiszteletemet mindnyájuknak!

Jézusról nevezett János atya szerint én kívánom azt, hogy az atyák egészen mezítláb járjanak, amin jót nevettem, mert éppen én voltam annak mindig ellene Antonio Atyával szemben, s az mindenesetre jól tette volna, ha elfogadja a nézetemet. Nekem ugyanis mindig az volt az óhajom, hogy lépjenek be Rendünkbe tehetséges férfiak, s hogy azokat ne riasszák el túlságos szigor által. Csak annyi legyen ebből, amennyi elég megkülönböztetésre a sarusoktól. Lehetséges, talán olyasvalamit mondtam, hogy éppúgy fog fájni a lábuk a nyitott szandálban, mintha egészen mezítláb volnának. Azt azonban bizonyára mondtam, hogy nem jól festenek a sarutlanok előkelő háttér ösvéren, s hogy ilyenek használatát csakis hosszú utazásokra és nagy szükség esetén kellene megengedni. A kettő sehogy sem illik össze. Jöttek ugyanis erre fiatal rendtagok ösvér-

háton, holott, úgy tudom, nem mentek messzire, s azt az utat egészen jól megtehették volna gyalog. Ismétlem, ezek a sarutlan ifjú szerzetesek egyáltalában nem illenek öszvérre és nyeregbe. Arra a másik dologra egyáltalában nem gondoltam, mert amúgy is túlságosan sarutlanok. Igyekeztek Tisztelendőséges odahatni, hogy ezt ne tegyék, hanem maradjon minden úgy, amint eddig volt, s írja meg ezt Gracián atyánknak!²⁶²

Azt azonban annak idején nagyon lelkére kötöttem Antonio atyának, hogy adjon a rendtagoknak igen jó élelmet. Nagyon is eszemben van az, amit nekem Tisztelendőséged mond erre a pontra vonatkozólag és sokat bánkódom miatta, mégpedig nem tegnap vagy tegnapelőtt óta, mert még kedves levelének olvasása előtt is nekem mindig gondot okozott. Volt idő, mikor azt hittem, hogy a rossz élelem miatt az egész sarutlan férfireform máról-holnapra elpusztul. Az Úristenhez fordultam vigasztalásért, mert Ő kezdte el ezt a reformot, s így majd csak rendbe hoz mindent. Nagyon örültem tehát, hogy Tisztelendőséged egy véleményen van velem.

A másik dolog, amit annyira sürgettem, az volt, hogy gyakorolják a kézimunkát. Kössenek kosarat vagy csináljanak mást, s ha máskor nem volna erre idő, tegyék legalább az üdülőóra alatt, mert ahol nincs szellemi munka, ez rendkívül fontos. Értse meg, Atyám, hogy én az erényeket szeretem szigorúan gyakoroltatni, nem pedig a testi vezeklést, amint ezt láthatják a mi

---

²⁶² Szent Terézia korában az öszvért előkelőbb hátságállatnak tartották, mint a lovat. A sarutlan atyánknak csak lónak használata volt megengedve, s az is lovagló nyereg nélkül, csupán rakodó nyereggel.

női zárdáinkban. Hálát adok az Úristennek azért, hogy ezen annyira fontos kérdésekben Tisztelendőségednek akkora világosságot ad! Mert nagyszerű mindenben az Ő dicsőségére törekedni. Adja meg nekünk Ő Szent Felsege azt a kegyelmet, hogy ezer halált szenvedhesünk érte! Amen.

Tisztelendőséged méltatlan szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia

Nagy szívességet tesz velem, azzal, hogy elküldi nekem ezeket a leveleket, mert Atyánk nagyon röviden ír nekem, ha ír, amin nem is csodálkozom, sőt én kérem arra, hogy tegyen így. Áldom Istenemet, mikor olvasom őket, s Tisztelendőséged tulajdonképpen kötelezve van erre a szívességre, tekintve, hogy a sevillai alapítás Öntől indult ki. Ne mulassza el fenntartani az összeköttetést a főesperessel. Ugyancsak ápolnunk kell az ismeretséget a nagypréposttal és a többi kanonokkal is. Most már egész baráti kör kezd fejlődni körülöttem.

151. levél

*María de San José, sevillai perjeltnőnek.
Toledo, 1576. december 13.*²⁶³

A Szentlélek legyen Tisztelendőségeddel, Leányom!

Mindaddig, amíg nem írják meg nekem, hogy a láza elmúlt, folyton aggódom. Vigyázzon, nehogy sápkór találjon lenni, ami vérszegényeknél könnyen bekövet-

kezik! Jómagam, habár egyébként nem vagyok az, sokat szenvedtem tőle. Fekvőbeteg voltam, s orvossá-
gul lencsevirág, köménymag, tojáshéj, kevés olaj, kevés
rozmaryng és kevés levendula keverékével füstöléseket
használtam ellene. Higgye el nekem, hogy ez állított
talpra. Ez azonban maradjon köztünk. Nem tartanám rossznak, ha néha-néha Ön is megpróbálná. Egy
alkalommal majdnem nyolc hónapig volt lázam, s ez
kigyógyított belőle.

Nem tudok eléggé hálálkodni az Úristennek azért,
hogy a kis Balázs ott volt azon éjjel, mikor az a jó öregasz-
szony meghalt. A mi Urunk vegye őt magához, ezért
imádkoztunk itt! Azt hiszem, sem nővére, sem unoka-
testvére nem szorulnak vigasztalásra. Adja át nekik
üdvözetemet s mondja meg nekik, igazuk van, mikor
örülnek annak, hogy bement a mennyei boldogság-
ba. Kívánni azonban azt, hogy valaki meghaljon, mint
Beatriz tette, nem szabad. Figyelmeztesse, ne kövessen
el esetleg bűnt az ilyen együgyűséggel! Nagyon kedves
volt Öntől, hogy olyan részletesen megírta nekem az
esetet, s annak is igen örültem, hogy olyan szép örökség-
hez jutottak. Úgy látom, hogy az ördög nem tette Önt
olyan kislelkűvé, mint amilyen én voltam ott, mert most
belátom, hogy az ő keze volt a dologban, amennyiben itt
visszatért a régi lelki erőm.

---

²⁶³ Érdekes orvosi rendelvény. A jó öregasszony a bevásárló
szerepét vállalta ingyenesen a nővéreknél. A kis Balázs a
nővérek sekrestyése volt. A Peruban lakó fivér Agustín
de Ahumada, akit akkoriban neveztek ki egy tartomány
kormányzójává. Margarita nővért akkoriban küldték
Paternába, az ott lévő két sarutlan nővér mellé.

Micsoda? Hát most meg a jó cuevas-i perjel írt Mariano atyának, hogy szerezzen maguknak vízvezeték-
ket? Nem tudom elképzelni, hogyan lenne az lehetséges,
habár nagyon örülnék, ha el lehetne érni. Annyi azonban
tény, hogy a jó perjel úgy fáradozik ebben a dologban,
mintha az ő saját érdekéről volna szó. Hála Istennek,
hogy felgyógyult, íme, mellékelve írok neki.

Melegen üdvözlöm valamennyiüket, különösen az
én jó Gabrielámat, kinek levelei nagy örömet okoznak
nekem. Értesítsen arról, vajon jól végzi-e dolgát a forgó-
nál! Azután meg sohase felejtse el átadni üdvözlete-
met Delgadónak. Írja meg, vajon jól van-e Bartolomé de
Aguilar atya. Nem értem, hogyan tud Ön beteg lenni,
mikor ott van Gracián atya! De hát persze kettőt ad az
Úristen mindennap, stb.²⁶⁴

Fivérem, Agustín, Peruban van, habár azt hiszem,
most már tovább is ment onnét. Lorenzótól meg fogom
tudakolni hollétét. Nincs állandó lakása, úgyhogy aligha
fog bármit tenni az Önök érdekében. Még csak nem is
nősült meg, s amint mondani szokás, ma az ország egyik
végén van, holnap a másikon. Tisztelendőséged levelét
elküldtem Lorenzo öcsémnek. Ha megmondanák neki,
hogy melyik vidéken tartózkodik az illető, talán ismerne
valakit, akinek pártfogásába lehetne őt ajánlani. Kérde-
zősködjék utána, s írja meg nekem!

Igen jó volna, ha Beatriz vagyonából fizetnék ki
a házat, hiszen, ha jól emlékszem, éppen ő volt az, aki

---

²⁶⁴ Tréfás célzás egy közmondásra: „Babot ad Isten annak,
ki nem tudja megrágni, s mandulát annak, kinek
nincsen foga.” Azt akarja mondani, hogy van ember,
aki nem tudja megbecsülni Isten jótéteményeit.

bennünket beléje juttatott. Mondja meg Gabrielának, hogy értesítsen engem mindig arról, miként vannak a paternaiak, így azután nem kell Önnek ezzel fáradnia. Nem csoda, hogy nem élveznek teljes nyugalmat. Kérdezze meg Gracián atyánktól, nem volna-e jó, ha Margarita odamenne hozzájuk, mert úgy látom, nagyon egyedül vannak. Margaritának volna ehhez bátorsága, s azt hiszem, a fogadalmat is letehetné már, habár nem emlékszem arra, hogy mikor öltözött be. Mert ha a paternai két nővér közül az egyik meg találja betegedni, az nagy baj volna, Önöknek pedig még mindig marad elég laikus nővérük. Isten Önnel! Amen.

Ma Szent Lúcia ünnepe van.

Tisztelendőséged híve,

Jézusról nevezett Terézia

A mellékelt levélből láthatja, hogyan van a malagoni perjelnő. Az orvos írta. Olvassa el a mellékelt két levelet. Nehogy pedig Ön is el találja követni azt, amitől I intem, nyitva küldöm a hozzá írottat. Ragassza be mind a kettőt. Ha a cuevasi perjel atya odaadja a nekem szánt képecskéket, ne vegyenek el belőlük egyet sem, kaphatnak tőle Önök is annyit, amennyit akarnak.

152. levél

Egy toledói jótevőnek.

*Toledó, 1576. december 16.*²⁶⁵

Jézus legyen Kegyelmeddel és fizesse vissza azt a sokféle örömet, amelyet nekem szerzett. Annyi azonban bizonyos, hogy levelében vannak dolgok, amelyeket sohasem hallottam, sem nem gondoltam. Legyen áldott Isten mindenért! Ami azt illeti, hogy ebben a dologban gyónnivaló legyen, vagy, hogy Ön ne jöjjön többé ide, ez előttem inkább aggálynak látszik, mint erénynek. Ezzel Kegyelmed nagyon elkedvetlenít engem, azonban az Ön részéről lehetett a dologban valamelyes hiba, mert végtére Ön is Ádámnak fia.

Nagyon örültem annak, hogy az én jó atyámnak, Szent József szobra megérkezett, s hogy Kegyelmed olyan nagy tisztelője neki. Nagy vigasztalásra fog szolgálni a (caravácai) nővéreknek, akik ott egészen idegenben vannak, s nincs, aki támogassa őket, habár azt hiszem, hogy az igazi Támogató ott van egészen mellettük. Legyen szíves Kegyelmed, küldjön valakit, hogy mérje meg a hosszát és szélességét, hogy holnap elkészíttes-

---

²⁶⁵ A címzettnek, úgy látszik, aggályai támadtak az iránt, nincsenek-e terhére a látogatásai a Szentanyához, s nem veszi-e el azokkal az ő idejét. Olyasmit is írhatott, hogy ezáltal talán meggyónni valójuk is lehet mindkettőjüknek, s esetleg jobb lesz, ha beszünteti látogatásait. A Szentanya nagyot nézett erre a levélre, mert annyi bizonyos, hogy őneki gyónnivalója nem volt. Az a jó ember teljesen félreértette őt.

sük a hozzávaló ládát, mert kedden az ünnep miatt nem lehetséges, szerdán reggel pedig elindulnak a szekerek.

Nekem nagy áldozatomba kerül, hogy olyan hamar megvállok a Szűzanya szobrától, s nagyon egyedül fogom magamat érezni nélküle. Azért arra kérném Kegyelmedet, adja már most ide azt, amelyet húsvétra ígért nekem. Szívesen imádkozunk majd Kegyelmed és azon urak számára húsvéti ajándékért. Adja át nekik kézcso-
komat! Isten áldja meg Kegyelmedet!

Kegyelmed méltatlan szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia

A három alapítónő újév napján teszi le fogadalmát, s nagy örömeikre fog szolgálni, ha a szobrok akkorra ott lesznek.

153. levél

*María de San José, sevillai perjeltnőnek.
Toledo, 1576. december 27.²⁶⁶*

Jézus legyen Önnel, Leányom!

Mindjárt üti a kettőt – értem éjfél után – s így nem írhatok hosszasan. Éppen azért nem küldhetek levelet

---

²⁶⁶ A levélben zárdaalapításról van szó, amelyhez a királyi udvar engedélyére van szükség, a spanyol szöveg jegyzete szerint burkoltan beszél itt az önálló sarutlan rendtartomány megalapításáról.

a jó Nicolaónak sem. Kívánjon neki nevében boldog újévet! Ma itt volt unokatestvérének a felesége. Az, aki azt a bizonyos zárdát akarja megalapítani, állhatatosan kitart a szándéka mellett, csak azt kell megvárnia, hogy az udvar adja meg a beleegyezését. Mivel Mariano atya még nem jött ide, egyelőre várnia kell.

Nagy öröömre szolgál, hogy olyan jó lélek lépett be Önökhöz. Adja át neki üdvözlőmet s a többieknek is. Köszönöm, hogy volt szíves elküldeni fivérem leveleit! Azonban aggaszt az, hogy Tisztelendőséged semmit sem mond nekem egészségi állapotáról. Adja Isten, hogy olyan jól legyen, amint azt én kívánom! Nagy kegyelme Istennek ránk nézve, hogy Gracián atyánk egészséges. Áldott legyen érte mindörökké!

A Malagonba szóló leveleket elhozta nekem az öszvérhajcsár, azt azonban nem tudom, vajon hozott-e pénzt? Nagy butaság lett volna el nem fogadni azt, amit Lorenzo öcsém adott Önöknek. Bárcsak még többet kaptak volna! Jó volna, ha küldene nekem azokból a cukorkákból, amelyekről beszél, mert egy bizonyos célra jól fel tudnám használni.

Most jól vagyok, azonban a Karácsony előtti napokban kissé beteges voltam és elfáradtam a sok munkától. De azért nem szegtem meg az adventi böjtöt. Adja át tiszteletemet mindazoknak, akiknek jónak látja, különösen Antonio de Jesús atyának. Kérdezze meg tőle, vajon fogadalmat tett-e arra, hogy nem válaszol nekem! Gregorio atya imáiba ajánlom magamat! Hála Istennek, hogy erre az esztendőre van fedezete a kiadásokra. A többit majd megadja az Úristen. Ő Szent Felsége tartsa meg! Mennyire vágyódtam már levele után!

Szent János apostol ünnepe van.

Tisztelendőséged híve,

Jézusról nevezett Terézia

154. levél

*Brianda de San José, malagoni perjeltnőnek.
Toledo, 1576 decemberében.²⁶⁷*

JHS.

A Szentlélek legyen Tisztelendőségeddel, Leányom, s adjon Önnek a karácsonyi ünnepek alkalmából akkora Istenszeretetet, hogy ne érezze nagyon betegsége okozta szenvedéseit!

Áldott legyen az Úristen! Sokan hiszik majd, hogy ilyen meg olyan boldog Karácsonyuk van, pusztán azért, mert jól szolgál az egészségük és úsznak az örömben és élvezetekben, pedig hát, mikor majd számot kell adniuk Isten előtt, akkor fog kiderülni, mennyire tévedtek. Ellenben Tisztelendőséged ebben a pontban egészen nyugodt lehet, mert betegágyán folyton növeli örök dicsőségét.

---

²⁶⁷ Casilda előkelő családja nem tudván belenyugodni, hogy ő egyszerű kármelita nővér legyen, most azzal bosszantja a Rendet, hogy mindössze ötszáz arany hozományt akar neki adni. Megjegyzendő, hogy azt sem adta meg, s addig mesterkedett, míg a lány mégis kilépett.

Nagyszerű már az is, hogy ebben a rossz időben nincs rosszabbul. Gyöngeségén ne csodálkozzék, mert már oly régóta beteg. A köhögés bizonyára attól van, hogy valahol meghűlt, innét látatlanba nem lehet Önnek tanácsot adni, s azért csak tartsa magát ahhoz, amit az ottani orvosok mondanak.

Megvallom, nekem nincs egyetlenegy szerzetesnőm sem, akit Önhöz küldhetnék, tekintettel azonban az Ön szorult helyzetére, arra gondoltam, hogy Medinából lehetne Önnek egyet szerezni, akiről sok jót hallok. Mivel azonban Tisztelendőséged úgy látja, hogy azzal a száz arannyal, amije van, meg tudja oldani a kérdést, azt hiszem, jobb lesz, ha senkit sem helyezünk át mindaddig, amíg nem lesz házuk.

Nem tudom megérteni, hogyan mondhatják Önnek ilyen korán, hogy hagyja el az ágyat. Az Isten szerelméért, ne tegye meg, hiszen az éppen elég volna arra, hogy megölje Önt.

Nagy zavarok vannak [Valladolidban] Casilda nővérnek vagyoni lemondása körül. Nagybátyja, Don Pedro de Padilla kanonok írt nekem ez ügyben. Gyóntatóm, Velasquez doktor azt mondja, hogy akarta ellenére nem tehetnek vele semmit, s az egész ügyet Don Pedro lelkiismeretére bízta. Nem tudom, hová fog fejlődni a dolog. Ötszáz aranyat akarnak neki adni s hozzá a fátyol árát. Gondolja csak meg, mekkora költség ez utóbbi, s hogy mennyire érdemes volt ezt külön felvenni a számadásba! S még ezt az összeget sem akarják azonnal megfizetni! Annyid bizonyos, hogy ez a kis angyal nincs nagy hála kötelezve anyjával szemben. A szegény leány nagyon szenved e dolgok miatt, s azért igen óhajtanám, ha már vége volna ennek

a herce-hurcának. Meg is írtam neki, ne törődjek vele, még ha semmit sem adnának is.

Beatriz nővér azt írja nekem, hogy jól van, s hogy nincs kifáradva. Ennek a drága léleknek teljesen elég tudnia Tisztelendőséged akaratát, s még ha beteg volna is, arról volna is, arról volna meggyőződve, hogy semmi baja sincs. Sohasem láttam ilyent! Ami engem illet, én jól vagyok, s adja Isten, hogy Tisztelendőséged is hamarosan felgyógyuljon! Amen.

Beatriz nővérnek kelengyéje, amint a jegyzékéből látom, igen szegényes volt. Azt mondtam, hogy hozzanak legalább pokrócokat, két lepedőt és ágyfüggönnyt, azonban azt hiszem, többbe kerülne a viteldíj, mint amennyit a dolog megér. Ha Tisztelendőséged úgy kívánja, azt én itt megfizetem.

155. levél

*Don Antonio de Soria számára.
Toledo, 1576 decemberében.*²⁶⁸

A Szentlélek legyen Kegyelmeddel! Amen.

A száz reált és a többi dolgokat, amelyeket levelem átadója hozott, megkaptam. A mi Urunk éltesse hosszú

---

²⁶⁸ A címzett száz reál alamizsnát küldött, s holmi szövetnek és egy ágynak beszerzésére kérte fel a Szentanyát. Toledóban azonban nem volt gazdag a választék, s amint egy más levelében írja, még egy friss tojást sem lehetett benne egykönnyen kapni.

ideig a küldőjüket, s adjon neki olyan jó egészséget, amelyet neki én kívánok.

Az ágyat szintén viszi, s ha ott volna Sotomajor úr, kérem, üzenje meg neki Kegyelmed, hogy vizsgáltassa meg, vajon nem rongálódott-e meg útközben. Magam raktam össze, s amint magától értetődik, a legnagyobb gonddal csomagoltam be. Azonban igazán van okom bosszankodni azon, hogy ez a város olyan hitvány fészek, sehol sem található meg benne az, amit Kegyelmed kíván. Ez a jó ember bizonyíthatja, hogy felkutattuk az egészséget, de nem találtunk mást, mint ezt a hármat, s még adja Isten, hogy eltaláltuk lényen, mert Kegyelmed levelének egyik részén nem tudunk eligazodni, s nem egészen értettük meg, milyeneknek kívánja őket. Itt a legjobb minőséget csalánvászonnak hívják, a többi semmit sem ér. Sokat gondolkoztam azon, mit küldhetnék, ami arrafelé nem kapható, de nem találok olyat, ami megérné a küldést. Pedig nagyon szerettem volna megtenni. Írja meg tehát nekem Kegyelmed, miben lehetnék szolgálatára, de úgy, hogy Don Francisco ne tudjon róla.

A mi Urunk tartsa Kegyelmedet kezében, s tegye nagyon buzgó hívévé!

Kegyelmed szolgálója,

Jézusról nevezett Terézia

Hét darab van összesen: kettő zöld damaszt és öt aranyhímzésű szövet.

156. levél

María Bautista valladolidi perjelnök.
*Toledó, 1576 decemberében.*²⁶⁹

[...] Örülnék, ha anyjára hagyná úgy, mint a többit. Vigyázzon arra, hogy mennyit közöl vele abból, amit Önnek írok, mert el fogja mondani az anyjának, márpedig azok után, amiket Don Pedrónak írtam, az rossz vért szülhetne. Azt azonban megmondhatja neki, hogy én az egészét Don Pedro lelkiismeretére bízom, s hogy egyébként is én nem avatkozom ebbe a dologba, ami valóban úgy is van.

Érdekesnek találom, hogy Velasquez doktor szerint Don Pedrónak ezt nem szabad a lelkiismeretére vennie, s mégis vannak olyanok, akik azt mondogatják neki, hogy megteheti. A jézustársasági atyákat ugyanis bántja, hogy némelyek érdekltséget látnak viselkedésükben, s azért ajánlják neki, hogy tegyen úgy. Ő ugyanis jobban szíven hordja az én jó hírnevetem, mint Tisztelendőségged, aki az én nyakamba akarja varrni ezt az ügyet. Isten bocsássa meg Önnek, tartsa meg nekem, s adjon boldog, hosszú életet!

Nagyon kérem, vigyázzon arra, hogy meg ne bántsa valahogy (Casilda anyját) Doña Mariát. Mi valamennyien

---

²⁶⁹ Levéltöredék. Arról van szó, hogy Casilda hagyja vagyonát édesanyjára. A Szentanya nem bízik a még igen fiatal Casilda óvatosságában, s ne hogy elszólja magát anyja előtt, figyelmezteti a perjelnőt, ne mondjon el neki mindent. Az egész levél erről a bonyolult ügyről beszél.

jól vagyunk. Elküldtem provinciális atyánk címére Tisztelendőségednek azt a levelét, amelyben közli veled, hogy Doña María a zárda javára óhajtaná a lemondást. Igazán nem tudom, mit gondoljak erről a világról, mert mihelyt érdekek forognak szóban, megszűnik az életszentség. Ezért undorodom én minden földi vagyontól. Nem értem, miként vehetik Önök igénybe ebben az ügyben egy jezsuita atya szívességét, mert Doña Catalina szerint az a Mercado atya jezsuita, márpedig Ön jól tudja, hogy mennyire érdekelve vannak ők ebben a dologban. Pradanóval nagyon meg voltam elégedve, s azt hiszem, ő igen tökéletes ember. Adja meg Isten nekünk a tökéletességet, nekik pedig a pénzüket!

Mindenkit üdvözlök, Casildát is! Bocsássa minél előbb fogadalomra! Ne ölje őt azzal a folytonos halasztással! El fogom küldeni levelét a provinciális atyának. Jól sejtettem, hogy Doña María várta Don Pedróét az ő ügye érdekében. Hogyan tud olyant feltételezni rólam, hogy megmondtam neki? Természetes, hogy nem. Ha beleszólnék a dologba, aggályaim volnának. Végére is Tisztelendőségednek van előjárója, s azt hiszem, jobb volna semmiről sem lemondani az ő véleményének megkérdezése nélkül. Azért is ne törődjék Ön azzal, hogy mit mondtam én, hacsak nem annak megítélése céljából, hogy mi volna jobb. Sajnálom, hogy ilyesmivel kell terhelnem, mikor már amúgy is elég baja van. Írja meg az egészet Bañez atyának, s Arellano domonkos atya útján megüzenhetné nekem, hogy Casilda nyugodt-e. Doña María úrnő majd elhívhatja [...]

157. levél

*Francisco de Salcedo úrnak.
Toledo, 1576 decemberében.*

Az eredeti spanyol szövegben ez a levél két töredéket foglal össze, amelyek mindegyike tizennégy sornyi hosszú, de annyira rossz állapotban jutott hozzánk, hogy csupán csak egy négy szóból álló mondat maradt meg benne épen, s még a szavaknak legnagyobb része is meg van csonkítva. Szó van benne valami úri leányokról, akik Avilában akartak a Kármelbe lépni, s a Szentanya fivéréiről, köztük a szerencsétlen természetű, mélabús Pedro de Ahumadáról. Bár a megmaradt szótagokból nagyjából lehet sejteni az értelmet, fordítását nem adhatjuk.

158. levél

*Diego de Guzmán y Cepeda úrnak, Avilában.
Toledo, 1576 decemberében.²⁷⁰*

JHS.

A Szentlélek kegyelme legyen Önnel, s adja meg Önnek azt a vigasztalást, amelyre ebben a nagy veszteségben szüksége van!

---

²⁷⁰ A címzett a szentanya néniének, María és Mártn de Guzman fia, akiknél ő fiatal korában többször megfordult Castellanos de la Cañadában, neki tehát unokaöccse. Meghalt a felesége, s a Szentanya vigasztalja.

Hiszen az a jelen pillanatban mérhetetlennek tűnik fel előttünk. Azonban az Úr, aki bennünket jobban szeret, mint ahogy mi szeretjük mi magunkat, idővel meg fogja velünk értetni, hogy nem tehetett volna nagyobb jót sem unokanővéremmel, sem velünk, akik Őt annyira szeretjük. Hiszen Ő mindig a legjobbkor veszi magához a lelket!

Ne gondolja Kegyelmed, hogy élete túlságosan hosszúra fog nyúlni, mert igazában minden rövid, ami oly hamar véget ér. Értse meg, hogy Ön csak egy pillanatra maradt egyedül. Tegye le sorsát egészen az Úristen kezeibe, s Ő Szent Felsége mindent a legjobban fog elintézni. Nagy boldogság olyan halált látni, amely biztosítékot nyújt aziránt, hogy halottunk örökké fog élni. Azt pedig szintén higgye el Kegyelmed, hogy Önt és leányait jobban fogja támogatni most, amikor Isten színe előtt van, mint tette a múltban.

Az Úristen hallgassa meg érte végzett buzgó imáinkat, Kegyelmednek pedig adjon megnyugvást az Ő szent akaratán, bármilyen legyen is az, de adjon világosságot is annak megértésére, hogy milyen rövid ideig tartanak ezen életnek örömei és fájdalmai!

Találtam két dinnyét, sajnos, nem olyan szép, mint amilyennek szeretném, mellékelve küldöm.

Kegyelmed méltatlan szolgálója,

Jézusról nevezett Terézia

159. levél

*Diego de Guzmán y Cepeda úrnak, Avilába.
Toledo, 1576 decemberében.*²⁷¹

JHS.

A Szentlélek legyen Kegyelmeddel!

A mellékelt levelet Ahumada úr írta nekem, láthatja belőle, mit kíván Öntől. Ne mulassza el azt idejében megtenni, s nehogy mostani gyászában megfeledezzék a dolgról, mondja meg azt azonnal Magdalena úrnőnek, aki majd elintézi! Kár volna, ha szükség nélkül adná bérbe a házat, vagy pedig ellenkezőleg, ha nem adná ki abban az esetben, ha erre szüksége van. Adja át neki tiszteletemet és értesítsen hogylétéről!

Azt hiszem, az Úristen azért vette magához azt a kis angyalt, hogy együtt lehessen édesanyjával az égben. Legyen áldva mindenért, mert úgy hallom, a gyermek beteges volt. Sok kegyelmet árasztott reánk az Úr, Kegyelmednek pedig azt adta meg, hogy annyian vannak ott, akik ezen élet szenvedéseiben vigasztalják. Ő Szent Felsége őrizze meg (másik leányát) Doña Catalinát, Kegyelmedet pedig tartsa mindig szent kezében! Amen.

Kegyelmed méltatlan szolgálója,

Jézusról nevezett Terézia

---

²⁷¹ Pedro de Ahumada bérbe akarja venni a címzettnek egyik házat. A címzett csak nemrég vesztette el feleségét, most pedig egy kislánya halt meg. A szövegben említett Magdalena úrnő Diego nővére.

160. levél

*Lorenzo de Cepeda úrnak.
Toledo, 1577. január 2.²⁷²*

Jézus legyen Kegyelmeddel!

Serna annyira sürget, hogy szeretném rövidre fogni leveletemet, pedig ha egyszer elkezdek írni Kegyelmednek, nem tudom többé abbahagyni. Mivel pedig Serna nem jön gyakran, egy kis időre van szükségem.

Ha levelet kap tőlem, azt sohase olvassa fel Francisco de Salcedo előtt. Attól félek ugyanis, hogy némi búskomorságban szenved, s már az is sok tőle, hogy előttem feltárja a lelkét. Ki tudja, nem azért bocsátja-e Isten reá ezeket az aggályokat, hogy megkímélje másoktól, s az a bizalom, amelyet velem szemben tanúsít, talán meggyógyíthatja őt.

Világos, hogy azt az iratot nem küldtem el, az azonban hiba volt részemről, hogy erről nem értesítettem Önt. Odaadtam egy nővérnek, hogy készítse róla

---

²⁷² Doña Quiteria a Megtestesülés zárda szerzetesnője, aki a Szentanyát többször kísérte alapítói utain. Lorenzo fogadalmat tett, hogy nem követ el többé még bocsánatos bűnt sem, a Szentanya ezt meggondolatlanságnak tartja. A nővérek válasza erre a mondatra vonatkoztak, amelyet a Szentanya elragadtatásában hallott: „Keresd magad Énbennem.” A nővéreken kívül magyarázattal próbálkoztak Salcedo, Keresztes Szent János, Juan de Avila és Lorenzo, akiket azután a Szentanya csipkelődve megbírált. Serna, Lorenzo inasa.

másolatot, az pedig nem tudja megtalálni. Nem lehet mást tenni, mint hogy Sevilából kérünk újabb másolatot.

Remélem, megkapta azt a leveletem, amelyet Madridon át küldtem. Azonban arra az esetre, ha elveszett volna, megismétlem az abban mondottakat, habár nagyon nehezemre esik beleavatkozni ebbe a dologba. Az egyik az, hogy abban a házban, amelyet Ön Hernán Alvarez de Peraltától bérbevett – úgy emlékszem, mint ha hallottam volna –, hogy az egyik szoba bedőléssel fenyeget. Nézzen alaposan utána. A másik az, hogy küldje el nekem azt a ládikát s valamennyi többi írásomat, amely a kötegekben van. Úgy emlékszem, hogy egy kis zsák volt tele iratokkal, küldje el, de jól bevarrva. Ha Doña Quiteria küld csomagot Sernával, azt is bele lehetne tenni a zsákba. Küldje el a pecsétemet, mert nem szívesen használom ezt a halálfejes pecsétnyomót, jobban szeretem azt, amelyiken Annak képe van, ki bárcsak úgy volna a szívembe vésve, mint Szent Ignácnak. A ládikát ne nyissa ki senki más Kegyelmeden kívül, mert azt hiszem, benne van az írásom a belső imáról, ha pedig látni találna benne valamit, ne szóljon róla senkinek. Jegyezze meg, hogy erre nem adok Önnek engedélyt, s nem is illenék, ha megtenné. Kegyelmed ugyanis azt hihetnék, hogy az ilyesmi Isten dicsőségére szolgálna, holott volnának más kellemetlen következményei, amelyek miatt nem szabad megtenni. De meg az után legyen elég az, hogy ha ilyesmit tenne s én megtudnám, nem adnék Önnek többé semmit elolvasásra.

A nuncius azt üzent nekem, hogy küldjem, el neki másolatban a zárdaalapításokra vonatkozó felhatalmazásaimat, továbbá kimutatást arról, hogy hány zárdánk van és hol, hányan vannak nővérek, hová valók, hány

évesek s közülük kik valók az én nézetem szerint perjel-nőknek. Ezek az iratok mind a ládikában vannak, vagy ha nem, a zsákban. Egyszóval, szükségem van mindenre, ami ott van. Némelyek szerint a nuncius azért kívánja ezeket, mert meg akarja csinálni a külön rendtartományt. Attól félek, nővéreinket esetleg más rendbéli zárdák megújítására akarják felhasználni, amiről már volt egyszer szó, de ami nem volna jó. Egészen más, ha saját rendünkön belül történik: úgy megengedhető. Mondja meg ezt Kegyelmed az alperjelnőnek, s azt is, hogy küldje el nekem a zárdában levőknek neveit, életkorukat, s hogy mióta vannak a Rendben. Legyen olvashatóan írva negyedréttű füzetben, s neve aláírásával ellátva. Azaz – most jut eszembe – hogy én vagyok annak a zárdának a perjelnője, tehát az aláírást én is elvégezhetem. Neki tehát nem kell aláírnia, hanem csak a többit küldje el, akár a saját írásával is, s én majd lemásolom. A nővéreknek nem kell, erről a dolgról tudniuk. Vigyázzon Kegyelmed a küldésnél arra, hogy az irományok ne ázzanak meg, s küldje el a ládika kulcsát.

Amiről Önnek beszéltem, abban a könyvben van részletezve, amely a Miatyánkot fejtegeti. Abban sokat talál majd Kegyelmed a belső imának azon fokáról, amelyen most van, ha nem is annyit, mint a másik könyvben [az Önéletrajzban]. Ha nem csalódom, az a rész szól róla, amely az Adveniat regnum tuum-ot fejtegeti. Olvassa el újra Kegyelmed legalább a Miatyánk tárgyalását, ki tudja, talán lesz benne olyasmi, ami kielégíti Önt.

Nehogy elfelejtsem: hogyan jut Önnek eszébe fogadalmat tenni a nélkül, hogy nekem szólna róla? Tetszik nekem az ilyen engedelmesség! Nagyon rosszul

esett nekem, bár az is igaz, hogy bátorságának örültem, azonban azt hiszem, a dolog veszedelmes. Kérdezősköd-jék utána, mert a bocsánatos véték a fogadalom miatt esetleg halálossá lehetne. Én is meg fogom kérdezni gyóntatómtól, aki nagy tudós. Az egészet ostobaságnak tartom. Az én fogadalmamra ne hivatkozzék, mert azt én egészen más feltételekhez kötöttem. Amit ön fogadott, azt én nem merném megfogadni, mert tudjuk, hogy még az apostolok is követtek el bocsánatos bűnöket. Csupán csak a Miasszonyunk volt ment tőlük. Meg vagyok arról győződve, hogy az Úristen jónéven vette a szándékát, de jobbnak tartanám, ha ezt a fogadalmát azonnal másvalamire változtatnák át. Ha e célból bullára volna szükség, szerezze meg azt haladéktalanul! A mostani jubiláris esztendőben ez amúgyis könnyen megy. Hiszen az afféle apró-cseprő hibákba szinte észrevétlenül mászik bele az ember! Isten mentsen bennünket az ilyen könnyelmű ígéretektől! Hiszen Isten maga is kicsiny hibának minősíti az ilyesmit, mert ismeri a mi gyarló természetünket. Nézetem szerint itt mihamarább felmentést kell kérni, máskor pedig ilyesmi ne forduljon elő, ne játsszék fogadalmakkal, mert az veszedelmes dolog. Nézetem szerint nem volna rossz, ha olykor beszámolna imájáról gyóntatói előtt, akik mivel ott vannak a helyszínen, jobban tudnak Önnek tanácsot adni, s végre is Ön semmit sem veszít vele, ha megteszi.

Az, hogy Ön megbánta a sernai birtokvételt, az ördögtől származó kísértés, meg akarja Önt akadályozni abban, hogy hálát adjon Istennek azért a kegyelemért, és pedig igen nagy kegyelemért, amelyet Önre nézve ez a vétel jelent. Értse meg végre, hogy ez sokkal előnyösebb, s hogy általa gyermekeinek többet érőt adott, mint

a vagyon, tudniillik becsületet. Aki csak hallott erről a vételről, mind igen szerencsésnek tartja. Vagy azt hiszi talán, hogy ha kamatra adta volna pénzét, a kamatoknak behajtása nem járna nehézséggel? Folytonosan végrehajtásokkal vesződni! Jegyezze meg, hogy az egész egy kísértés. Hagyja abba, s legyen érte hálás az Úristennek. Ne gondolja, hogy ha sok ideje volna, akkor előbbre jutna a belső imában. Lássza be, hogy ez tévedés, s hogy a jól felhasznált idő, amilyen a gyermekei érdekében való gazdálkodás, nem csökkenti a belső imát. Az Úristen gyakran egy pillanat alatt többet ad, mint máskor hosszú idő alatt, mert az Ő működésének nem az idő a mértéke.

Mihelyt elmúlnak az ünnepek, szakítson magának arra időt, hogy rendbe hozza az iratait úgy, amint maradniuk kell! Ami időt pedig Sernára fordít, az jól van felhasználva, s ha majd jön a tavasz, örülni fog, ha néhány napra kimehet oda. Jákob nem lett kevésbé szent azért, hogy gondozta a nyáját, sem Ábrahám, sem Szent Joakim, de hát persze, mivel nem szeretjük a munkát, minden unat bennünket. Magam is csak így vagyok, s azért gondoskodik az Úristen arról, hogy mindig legyen valami, ami kizavar a nyugalmamból. Mindezeket a dolgokat beszélje meg Francisco de Salcedóval, mert ezekben az anyagi ügyekben rá ruházom a tanácsadói szerepet.

Nagy kegyelme az Úristennek, hogy Önt unatják olyan dolgok, amelyek másoknak örömet okoznak. Azonban ez ne legyen ürügy arra, hogy ne úgy szolgáljunk Istennek, amint Ő akarja, hanem úgy, amint azt a kedvünk tartja. Ami azt illeti, nézetem szerint abba lehetne hagyni a birkatenyésztést, s ezért örömmel vettem tudomásul, hogy e tekintetben megszakította az üzleti összeköttetést Antonio Ruizzsal, mert az ilyen

kereskedés még a világ szemében is csökkentené némileg a becsületét. Azt hiszem, jobb így, még ha korlátoznia is kell némileg az adakozását s bár az Úristen adott Önnek eleget nemcsak a megélhetésre, hanem a jótékonyásra is, nem baj, ha az ezen túl kevesebb is lesz, mint addig volt. Nem nevezem kereskedésnek azt, amit Kegyelmed Sernában gyakorol, mert az egészen rendben van, ha nem jár együtt azzal a másikkal. Ismétlem, mindezekben a dolgokban kövesse Francisco de Salcedo nézetét, s akkor nem fogják bántani ezek a gondolatok! Adja át neki mindig a tiszteletemet, s másnak is, ha jónak látja, nemkülönben Pedro de Ahumadának! Ha volna időm, nagyon szeretnék neki írni, hogy választ kapjak tőle, mert leveleinek mindig nagyon örülök.

Teresitának mondja meg Kegyelmed, ne féljen, hogy bárkit is jobban szeretnék nála, s hogy ossza szét a képeket – kivéve azokat, amelyeket a magam számára tettem félre – s hogy adjon néhányat a fivéreinek is. Nagyon szeretném őt látni. Nagyon meghatott az, amit Kegyelmed írt róla a sevillaiaknak, azok ugyanis elküldték nekem a levelet, felolvastam az üdülő órán, s nagyon örültünk neki, úgy a nővérek, mint én. Annyi bizonyos, az én kedves öcsémnek az életét kellene kioltani, hogy megszűnjék udvarias, finom úriember lenni, s mivel szenteknek tartja őket, mindent tökéletesnek talál náluk. Azt magam is hiszem, hogy szentek ezek a mi nővéreink, s engem minduntalan megszegyenítenek.

Tegnap nagyon megünnepeltük Jézus Szent Nevét. Isten fizesse meg Kegyelmednek, amit küldött. Nem tudom, mi mással viszonzom nagy jóságát, mint ezzel a néhány karácsonyi versikével. A magam szerzeményei. Gyóntatom ugyanis meghagyta nekem, vidítsam fel

valamivel a nővéreket, tekintve, hogy ezeket az estéket velük töltöm, s én nem tudtam más módját. Szép dallamuk van, s a kis Francisco talán el tudná őket énekelni. Látja, mennyire haladok! De azért az Úr igen nagy kegyelmekben részesített ezen ünnepek alatt.

Azok, amelyekben Kegyelmed részesült, csodálatba ejtenek. Áldott legyen érte az Úr mindörökké! Belátom, hogy helyesen óhajtja a buzgóságot abból a bizonyos célből. Azonban más dolog azt óhajtani és más imádkozni érte. Higgye el nekem, hogy a legjobb önre nézve, ha teljesen az Úristen akaratára hagyatkozik s ügyét tökéletesen az Ő szent kezeibe teszi le. Ő tudja legjobban, mi hasznos nekünk. Igyekezék azonban mindig azon az úton haladni, amelyről írtam Önnek! Ez sokkal fontosabb, mintsem gondolná!

Ha az Istenszeretetnek ilyen indulataival riad fel álmából, megengedhetőnek tartom, hogy rövid időre felüljön ágyában, arra azonban mindig legyen gondja, hogy aludjék annyit, amennyire a fejének szüksége van. Ellenkező esetben észrevétlenül odáig juthat, hogy nem képes többé belső imát végezni. Arra is vigyázzon, hogy ne tegye ki magát a hidegnek, mert az növelhetné az oldalszúrásait! Azt meg szintén nem értem, hogy miért kívánja azokat a rémületeket és ijedezéseket (vagyis a pokoltól való félelmet), holott az Úristen a szeretet útján vezeti. Régebben szükség volt erre (de most már nem). Azt se gondolja, hogy mindig az ördög zavarja meg a belső imát, mert bizony néha Isten csupa irgalomból veszi el azt tőlünk! Sőt kedvem volna azt mondani, hogy ez utóbbi épp akkora kegyelem, mint az, ha igen sokat ad belőle, éspedig több okból az. Arra azonban nincs időm, hogy ezeket az okokat megmagyarázzam Kegyel-

mednek. Az ima, amelyet most Isten ad Önnek, sokkal többet ér, mint a pokolról való elmélkedés, s azért képtelen Kegyelmed ez utóbbira. De ne is törje magát utána, mert semmi célja sem volna!

Egyes nővéreknek [a pályázati kérdésre adott feleletein] nagyot nevettem. Mások viszont igen jók voltak, úgyhogy jómagamat is felvilágosítottak annak a szózatnak jelentéséről, mert ne gondolja, hogy tudom, mit jelent. Én csak összefoglalását írtam meg azoknak, amiket meg akarok beszélni Kegyelmeddel, ha majd, föltéve, hogy Isten is úgy akarja, találkozunk!

A jó Francisco de Salcedo válaszát mulatságosnak találtam. Sajátságos az ő alázatossága. Őt az Úristen olyan módon vezeti, éspedig a félelem útján, hogy esetleg talán nem is tartja megengedhetőnek hasonló dolgokról ilyen módon beszélni. Alkalmazkodnunk kell ahhoz, amit más lelkekben látunk. Biztosítom Önt arról, hogy ő szent ember, azonban Isten nem vezeti őt azon az úton, mint Kegyelmedet. Egyszóval úgy vezeti, mint ahogy erős lelket szokás, bennünket pedig, mint afféle gyenge lelkeket, kímél. Válasza teljesen hozzáillik a kedélyéhez.

Újra elolvastam levelét. Nem úgy értettem a dolgot, hogy – amint szeretné – felkeljen éjjel, hanem úgy, hogy üljön fel az ágyában. Már ezt is sokallom, mert igen fontos, hogy eleget aludjék. Semmi körülmények között se keljen fel, akármennyi áhítatot érezne is. Aludjék többet, ne féljen az alvástól. Ha hallotta volna, hogy miket mondott nekem erről a dolgról Alkantarai Péter testvér, elcsodálkoznék még ébrenlétben is.

Kegyelmednek levelei nem untatnak engem, sőt öröömre szolgálnak. Szeretnék is Önnek gyakrabban írni, de annyi a dolgom, hogy nem tehetem sűrűbben,

mint eddig. Hiszen még ma este is fel kellett miatta áldoznom az elmékedésemet. Ez azonban nem okoz nekem semmi aggályt, inkább csak az esik rosszul, hogy oly kevés az időm. Adjon nekünk belőle az Úristen minél többet, hogy az Ő szolgálatára fordíthassuk. Amen.

Ez a város halakban annyira szegény, hogy a mi nővéreink sokat szenvednek emiatt, s azért nagyon örültem a halaknak, amelyeket küldött. Azt hiszem, a mostani időjárás mellett nem is volt szükséges őket kenyértésztaiba csomagolni. Ha megint volna alkalma ilyeneket venni, vagy pedig néhány friss szardíniát, küldje el, ha Serna erre jár, vagy pedig adja az alperjelnőnek, hogy juttassa hozzánk, mert a múltkor nagyon jól csinálta. Rettenetes fészek ez olyanoknak, akik nem esznek húst, hiszen még egy friss tojást sem lehet benne kapni. Mindamellett meg kell vallanom, hogy már évek óta nem voltam olyan jól, mint most, habár mindent együtt végzek a többiekkel, ami nagy öröömre szolgál.

Azok a versek, amelyek nem az én kezem írása, nem tőlem valók, de arra gondoltam, hogy jók lesznek a kis Francisco számára. Amint a Szent József zárdában is faragnak verseket, úgy tesz itt is az egyik nővér. Az ünnepek alatt az üdülő órákon ezek nagy népszerűségnek örvendenek.

Ma az esztendő második napja van.

Kegyelmed méltatlan szolgálója,

Jézusról nevezett Terézia

Azt hittem, Kegyelmed elküldi nekünk az alkalmi versét. Ezeknek itt se füle, se farka, de azért valamennyien éneklik. Most jut eszembe egy, amelyet mély imába merülve írtam, s amely, ha nem csalódom, több tetszést aratott. Nem tudom már, pontosan így hangzott-e, de hogy innét a távolból is mulattassam Önt, leírom:

Ó, szépség, amely meghaladsz
Minden szépséget,
Sebzés nélkül okozol fájdalmat
És fájdalom nélkül ölöd meg
A teremtményekhez való ragaszkodást.

Te csokor, amely összekötsz
Két olyan különböző dolgot,
Nem tudom, mért oldódsz fel,
Mikor kötve erőt adsz
Arra, hogy jónak tekintsük a bajt.

Összekötöd a létnélkülit
Azzal, ki az örök Lét,
Megsemmisítés helyett tökéletesíted,
S bár nincs benne szeretnivaló, szereted,
S nagygyá teszed semmiségünket.

Nem emlékszem többre. Micsoda alapítónői ész! Pedig elhiheti, akkor volt belőle bennem elég, mikor ezeket írtam. Isten bocsássa meg Önnek, hogy ennyire lopja az időmet. Remélem, hogy ez a vers meg fogja nyerni a tetszését s áhítatot kelt Önben, de ne szóljon róla senkinek! Akkoriban együtt voltunk Guiomar asszonnyal. Adja át neki tiszteletemet!

161. levél

*María de San José, sevillai perjeltnőnek.
Toledo, 1577. január 3.²⁷³*

Jézus legyen tisztelendőségeddel, Leányom!

Elhiszem, hogy jó ünnepeik voltak, tekintve, hogy Gracián atyánk ott volt Önöknél. Nekem is jók lettek volna, s az újév is, ha ott lehettem volna. Úgy látszik, hogy az ő teendői odalent nem akarnak véget érni, s én már kezdek amiatt szomorkodni, hogy bennünket annyi ideig magunkra hagy. Ó milyen fagyok vannak errefelé! Kis híján akkorák, mint Avilában szoktak lenni. Mindamellett én jól vagyok, bár nagyon vágyódom onnét maguktól levelet kapni, mert úgy érzem, mintha már régen nem írtak volna semmit. Igaz, hogy a küldöncök sokáig késnek úgy onnét idejövet, mint innét odamenet. Az is igaz, hogy mindent későinek tekint az ember, ami után vágyódik.

Levelének borítékán, mint látom, azt mondja, hogy az érvágás óta jobban van. Azonban én azt szeretném tudni, vajon lázmentes-e? Nagyon örültem levelének, s még jobban örülnék, ha láthatnám. Különösen most szeretném ezt, mert azt hiszem, igen jól megér-

---

²⁷³ Az utóiratban szó van Gracián atya egy leveléről, amelyet Garcialvárez ügyében írt. Erről a levélről szó volt a 138. levélben. Maga az ügy az, hogy Garcialvárez, a sevillai nővérek gyóntatója, naphosszat gyóntatott egy-két nővért, s mikor a perjeltnő tiltakozott, ellene hangolta a várost.

tenénk egymást. Kevesen vannak, akikkel úgy szeretnék bizonyos dolgokat megbeszélni, mint Önnel, mert annyi bizonyos, hogy Ön egészen az én ízlésem szerint való. Azzal is nagyon meg vagyok elégedve, ha leveleiből látom, mennyire megértett engem. Ha pedig Isten úgy akarná, hogy találkozzunk, Ön bizonyára nem lenne többé olyan bohó (mint akkoriban volt), mert most már csak belátja, hogy mennyire szeretem. Azért is nagyon fáj nekem az Ön betegsége.

A malagoni perjel nő baján senki sem tud eligazodni. Azt mondják, jobban van, de erős láza csak nem akar megszűnni, s az ágyból sem tud felkelni. Nagyon szeretném, ha annyira jól lenne, hogy ide lehetne őt hozni. Ne mulasszanak el buzgón imádkozni érte! Nem ismétlem ezt minden alkalommal, mert tudom, hogy amúgy is megteszik.

Nem vette észre, hogy valahányszor írok Atyánknak, bármennyire el legyek is foglalva, Önnek is írok, mert az akkora öröömre szolgál? Szinte magam is csodálkozom rajta! Bárcsak írhatnék az én jó Gabrielámnak is olykor-olykor! Adja át neki meleg üdvözetemet, Beatriznek és az ő anyjának is, nemkülönben valamennyiüknek!

Gracián atyánknak azt írom: Tekintettel arra, hogy Paternában kevesen vannak a nővérek, akarom mondani a laikus nővérek, jó volna néhányat odaküldeni a mieink közül. Nagy segítségükre volnának, mert ismételve mondom Önnek, hogy nagyon kevesen vannak. Írja meg nekik, hogy tiszteltetem őket, s értesítsen mindig hogylétükről! Ambrosio atya írja nekem, hogy Gracián atyánk kitűnő egészségnek örvend. Tisztelendőségednek tartozom érte hálával, mert azt hiszem, ez nagyrészt az Ön gondozásának köszönhető. Áldott legyen az Úr,

aki annyi kegyelmet ad nekünk! Antonio atyának jelentse mély tiszteletemet! Mivel sohasem válaszol nekem, én sem írok neki. Ha csak lehetséges, titkolják előle, hogy annyit írok Önöknek. Atyánkat is figyelmeztesse, hogy ne említse előtte! Garcialváreznek, s ha más ismerőssel találkozik, adja át tiszteletemet! Most jut eszembe: hogyan töltötték a Karácsony estéjét? Írja meg nekem! Isten Önnel! Ő Szent Felsége tegye Önt szentté, ezért imádkozom hozzá!

Január harmadika van.

Lorenzo öcsém tegnap írt. A hideg semmit sem ártott neki. Igazán csodálatos, hogy milyen nagy kegyelmeket kap Istentől a belső imában. Azt mondja, hogy a sarutlan nővérek imáinak köszönheti. Nagyon előrehaladt, s velünk, mindnyájunkkal sok jót tesz. Ne feledkezzenek meg róla!

Híve,

Jézusról nevezett Terézia

Fordítsa meg a lapot!

Az egyik nővérnek kezébe adtam Atyánknak levelét a Garcialvárez-ügyben, hogy írja le, mert kívánatos, hogy minden zárdánkban olvassák. Avilának nem jutott, s úgy látszik, az eredetit az ördög sikkasztotta el. Küldjön nekem feltétlenül még egy olyan másolatot, még pedig egy tisztán írottat. Ne felejtse el!

162. levél

*Jerónimo Gracián atyának, Sevilába.
Toledo, 1577. január 9.²⁷⁴*

JHS.

A Szentlélek kegyelme legyen Atyaságoddal, kedves Atyám!

Ó, mennyire hálálkodott önnek az Ön vén leánya azért a levélért, amelyet ma, január 9-én küldött el neki Mariano atya. Ugyanis Háromkirályok előestéjén kaptam meg azt a másikat, azzal a Caravácának szóló megbízással. Két nappal utóbb éppen egy igen megbízható küldönc ment oda az én nagy örömömre, s azzal elküldtem. Atyaságod levele, bár olyan kíméletesen értesített betegségről, nagyon rám ijesztett, s én, amennyire csak lehetett, minden zárdának megírtam, hogy imádkozzanak érte. Most újra kell írnom mindenfelé, hogy nincs baj, mást nem tehetek. Nagy szerencse, hogy ez a második levél oly gyorsan jött. Igazán napról-napra többel tartozom Atyaságodnak azért, hogy annyira szívén viseli az én hogyléteimet. Remélem, az Úristen meg fogja ezért jutalmazni!

---

²⁷⁴ Gracián atya levelet írt a Szentanyának, éspedig, mivel mások előtti felolvasásra volt szánva, udvarias, kimért hangon, mellékelt hozzá néhány csakis neki szóló meleg sort. Esperanza álnév, vagy magát a Szentanyát jelenti vagy inkább Gaspar de Salazar jezsuita atyát. Angéla ő maga, Pál pedig Gracián. A „házasító” maga az Úristen, aki lelküket az Istenszeretben egybefűzte.

Igazán jót mulattam rajta, hogy könyvet írt a gyóntatásról, mintha bizony nem volna máris elég dolga. De hát azért ez nincs rendjén, mert csodákat nem kérhetünk az Úristentől, s Atyaságodnak meg kellene gondolnia, hogy nincs vasból, látja, a jezsuitáknál is nem egy ember van, akinek tönkre ment a feje a túlzott munkában. Azt már régóta siratom, amit azokról a lelkekről mond, akik Isten szolgálatában lépnek s azután megromlanak. Igazában csak az segíthet rajtuk, ha jó gyóntatót kapnak. S ha azon zárdák számára, amelyeket a mieink által reformáltat Atyaságod, nem gondoskodik ilyenekről, attól félek, hogy nem lesz nagy az eredmény. Mert ha csak külsőleg szigorítják meg őket, de nem adnak nekik olyanokat, akik őket a benső életben segítik előre, azzal csak az életüket nehezítik. Így voltam vele én is, míg csak sarutlan gyóntatókat nem kaptam a Megtestesülésben. Tekintve, hogy Atyaságod mostani működésének egyetlen célja a lelki élet felvirágoztatása, tegye meg ezt valóban, s gondoskodjék olyanokról, akik segítsék őket ezen a téren, azt meg szintén tiltsa el, hogy olyan helyeken, ahol sarus zárda van, azoktól bárki is odamenjen hozzájuk és nyugtalanítsa a nővéreket. Antequerában, ha jól tudom, ott van Millán atya, aki talán megfelelne erre a célra. Legalább is a leveleit, amelyeket Atyaságodnak ír, igen épületeseknek találom. Adja az Úr, hogy minden jól menjen! Amen.

Ó, mennyire élvezem azt a tökéletességet, amellyel Atyaságod Esperanzának ír! Mert az olyan leveleket, amelyeket másoknak is meg kell mutatni, nagyon jó így megfogalmazni, ez még Önnek magának is érdekében van. És mennyire igaz van Atyaságodnak abban, amit a reformra vonatkozólag mond, tudniillik, hogy a lelkeket

nem lehet erőszakkal meghódítani úgy, mint a testeket. Az Úristen tartsa meg Önt nekem, mert igazán boldoggá tesz! Szeretném, ha igen jó lennék, s úgy imádkoznék Önért, hogy foganatja legyen a közbenjárásomnak. Lélekben sohasem érzem magamat gyávának, kivéve, ha Pál érdekeiről van szó.

Ó, mennyire örült Angéla annak a melegen megírt lapnak, amelyet a neki küldött levélhez mellékelte. Azt mondja, hogy szeretné sokszor megcsókolni a kezét, s hogy Atyaságod ne aggódjék, mert a házasságközvetítő olyan volt és olyan szorosra kötötte a csomót, hogy azt csakis a halál tudja feloldani! Sőt a halál után még erősebb lesz. Ami gyöngeség van benne, az nem akadályozza a tökéletességet, sőt még segíti őt Isten dicsőítésében. Hiszen éppen az a szabadság, amelyet előzőleg élvezett, az okozott neki aggályokat. Most nagyobb-nak érzi alárendeltségét, s látja, hogy az tetszik Istennek, aki segít lelkeket vezetni Őhozzá, hogy Őt dicsőítsék. Ez neki nagy könnyebbséget és örömet okoz, s ebből nekem is sok jut. Legyen az Úr mindenért áldva!

Atyaságod méltatlan leánya és alattvalója,
Jézusról nevezett Terézia

163. levél

*Ambrosio Mariano atyának.
Toledó, 1577. január havában.*²⁴⁵

Jézus legyen Tisztelendőségeddel!

Nem hinné, mennyire örültem annak a hírnék, hogy jól szolgál az egészsége! Áldott legyen érte az Úr, mert a napokban aggódtam emiatt. Vigyázzon magára, az Isten szerelméért, mert ha Ön jól van, minden sikerülni fog. Annyi bizonyos, ha Önt betegnek tudom vagy szomorúnak, akkor veszem észre, hogy mennyire szeretem Önt az Úrban.

Nehogy elfelejtsem, semmi esetre se igyekezzék Tisztelendőséged éppen most Madridba hívni Nicolaót (Doria), mert azzal igen rossz szolgálatot tenne a sevillai nővéreknek, mindaddig, amíg be nem lép hozzájuk az a bizonyos özvegy. Mert amint a perjelno mondja, az ördög igyekszik megakadályozni a belépését, s csakis Nicolao tartja benne a lelket. Az özvegynek nagy kedve volna hozzá, azonban mások igyekeznek őt lebeszélni. Pedig a nővéreknek nagyon érdekükben volna ez a belépés, amennyiben hozományával kifizethetnék a házukat.

Nagy örömömré szolgált, hogy az Úristen olyan jó érseket adott nekünk itt. Hogy milyen rágalmakat terjesztenek azok a sarusok, azzal én már nem törődöm, bizonyára olyasfélét mondanak, amilyeneket már mondtak s olyan ellen mondják, aki szeret szenvedni.

---

²⁷⁵ Egy gazdag özvegyről, aki be akart lépni a sevillai zárdába. (A dologból nem lett semmi.) Gaspar de Quirogát, a sarutlanok barátját toledói érsekké nevezték ki. A madridi sarusok rágalmakat terjesztenek Gracián ellen. A főesperes Toledóba szeretné betelepíteni a sarutlan férfi rendet, Juan Díaz pedig Madridba. Ez utóbbi, jóhiszeműleg, két sarus atyára bízta az ügyet.

Mihelyt megkaptam ma Tisztelendőséged levelét, azonnal elküldtem a főesperesnek azt, amelyet hozzá tetszett intézni. Azt hiszem, semmit sem fog tenni. Különbén is szeretném, ha nem volnánk többé terhére, ha másért nem, már csak azért is, mert most már maga az érsek a mi pártfogónk! Arra is gondoltam, nem volna-e célszerű – tekintve, hogy a dolog már amúgy sem titok –, ha megkérnék őt, hogy szóljon az itteni sarusoknak.

Ha Tostadóval csakugyan úgy áll a dolog, amint Tisztelendőséged írja (hogy a királyi tanács eltiltotta a vizitálástól), akkor sose féljen, nem fognak többé zavarogni, úgy értem, a sarusok. Nagyon örülök, hogy el akar menni Doña Luisához, mert minden tekintetben nagyon sokkal tartozunk neki. Különbén is azt írta nekem, hogy reméli Tisztelendőséged látogatását. A főesperes azt mondta, rajta lesz, hogy hamarosan válaszoljanak arra a levélre, s hogy meg fog engem látogatni. Nekem lesz rá gondom, mert az utóbbi napokban semmire sem értem rá.

Utolsó levelemben nem mertem világosan beszélni. Most megmondom, hogy alig várom a pillanatot, amikor azoknak a jó embereknek kezéből ki lehet venni azt az ügyet, amelyet Juan Díaz atya rájuk bízott. Az egyik, Córdoba atya, unokatestvére Valdemoro atyának, s a másik pedig jó barátja a sarus perjelnek és a sarus provinciálisnak, s amit azok azután a fülükbe dúdolnak – márpedig az nem csekélység –, azt ők mind készpénznek veszik. Szívesen elhiszem, hogy tudatosan nem hazudnak, mert mindkettő jóra való ember, azonban, ha az ember kézzelfoghatóan az igazság ellen dolgozik, akkor nem vihet bele munkájába sok buzgalmat.

Amennyire tudjuk, Gracián atyánk most Granadában lehet. A sevillai perjelⁿő írta nekem, hogy az érsek kérte oda. Most nem tudok róla. Mutasson Tisztelendőséged hálát Nicolao iránt azért, amit a nővérek érdekében tesz, s az Isten szereméért hagyja őt, mikor Isten nagyobb dolgokra hívja, mint amilyenek az érsek ügyei! Az Úristennek majd lesz gondja ez utóbbiakra is. Habár az is igaz, hogy nagyon sajnálnám, ha valami kellemetlensége támadna, s ez természetes is, tekintve, hogy annyival tartozunk neki. Már régóta tudtam, hogy ide a főinkvizítort fogják érsekké kinevezni. Nagy szerencse ez ránk nézve [...]

164. levél

*María de San José, sevillai perjelⁿőnek.
Toledó, 1577. január havában.²⁷⁶*

Jézus legyen Önnel, leányom!

Hogy el ne felejtsem, mondja csak, miért nem ír Ön soha nekem Bartolomé de Aguilar domonkosrendi atyáról? Pedig biztosítom, igen sokkal tartozunk neki azért, hogy figyelmeztetett engem annak a háznak sok

---

²⁷⁶ Juana Dantisco úrnő Gracián atya édesanyja. Tartományi főnöknőnek nevezi a címzettet, mert távollétére Gracián atya megbízta a paternai zárda felügyeletével. A szent öreg a lascuévai karthauzi perjel. [A legfrissebb spanyol kritika kiadás 1577. január 9-re datálja ez a levelet.]

olyan hibájára, amelyet először nem vettünk meg. Neki köszönhetjük, hogy otthagytuk azt a házat. Valahányszor elgondolom, hogy milyen keserves életük lett volna benne, nem tudom eléggé dicsérni az Úristent. Hála legyen neki mindenért! Higgye el, hogy az atya igen jó ember, s hogy lelki dolgokban sokkal több tapasztalata van, mint másoknak. Szeretném, ha olykor elhívatná, mert igen hűséges és okos jóbarát, s nagy haszonnal jár, ha a zárdának ilyen jó emberei vannak.

Nehogy elfelejtsem, nagyot mulattam azon a számadáson a kapott alamizsnákról, s azokról a szédületes összegekről, amelyeket kézimunkájukkal szereztek. Szeretném, s igen örülnék, ha igazat mondanának benne, azonban félek, hogy Ön, mint afféle kis ravasz róka, ebben a dologban megint görbe utakon jár. Ezen kívül az is aggaszt, hogy esetleg az a sok jó, amit az egészségéről mond, s aminek én annyira örültem, szintén nem színingagság.²⁷⁷

A mi malagoni perjelnőnk bizony csak rosszul van. Nagyon kértem Atyánkat, írja meg nekem, vajon a lojai ásványvíz olyan messziről hozatva megtartja-e még a gyógyerejét, mert akkor küldenék érte az ő számára. Legyen szíves, emlékeztesse őt erre. Ma nagy örömökre egy pap indult innen hozzá valami ügyben, s azzal küldtem neki levelet, s azért nem írok neki most. Nagyon kedves Öntől, hogy elküldi nekem az ő leveleit,

---

²⁷⁷ A Szentanya kedélyesen csipkelődve azzal gyanúsítja a perjelnőt, hogy az ő megnyugtatóására szépítgeti a zárda anyagi helyzetét, s egészségi állapotát is, amely miatt a Szentanya annyira aggódik, túlságosan kedvező színben tünteti fel.

arról azonban legyen meggyőződve, hogy ha tőle nem is volna levél, az Öné mindig nagy örömömre szolgál, emiatt ne féljen!

Juana de Antisco úrnőnek már elküldtem az Ön csomagját, de eddig nem jöhetett tőle válasz. Ha arról van szó, hogy hozzá hasonló egyéneknek küldjön ajándékot, bátran hozzányúlhat a zárda pénzéhez is, különösen most, mikor már nincs akkora pénzzavarban, mint volt kezdetben, ha azonban abban volna, akkor természetesen elsősorban a leányaira kell gondolnia.

Ó, elképzelem, hogy milyen büszkeség dagasztja a keblét most, hogy fél provinciálissá tették! Az is nagyszerű, mikor maga olyan megvetően veti oda, hogy „íme, a versek, amelyeket a nővérek küldenek Önnek”, holott valamennyit Ön írta. Tekintve, hogy állítása szerint a zárdájában senki sem figyelmezteti hibáira, nem fog ártani, ha én feddem meg Önt innét a távoból, nehogy a fejébe találjon szállni a dicsőség. Annyit látok, hogy nem akar oktalanságot sem mondani, sem tenni, ami egészen Önre váll. Adja Isten, hogy mindig csak az Ő dicsőségét tartsa szem előtt, ami nem is volna nagyon rossz! Azonban íme, most azon nevetek, hogy bár annyi az írivalóm, itt most hiábavalóságokat firkálok Önnek. Szívesen megbocsátom Önnek azt a nagyravágyását, hogy felvehesse azt a jelöltet, aki zsákkal hozza az aranyat, feltéve, hogy sikerül, mert nagyon is szeretném, ha nem volnának anyagi gondjaik. Az is igaz, hogy Lorenzo öcsém annyira halad az erényekben, hogy szívesen segít Önöknek bármilyen szükségükben.

Érdekes! Hát maga csakugyan azt akarja, hogy senki se legyen olyan kiváló, mint Teresita? Márpedig én biztosítom Önt arról, hogy bár az én kis Isabelemben nincs

meg az a testi szépség, ami meg van Teresitában, (sem olyan fokú természetfölöttség, hiszen tényleg tanúi voltunk annak, hogy az isteni kegyelem működik benne), de azért felülmúlja őt értelmesség, ügyesség és szelidség tekintetében. Azt lehet vele tenni, amit az ember akar, ő mindig azt tartja a legjobbnak, amit vele tesznek. Egészen rendkívüli ennek a gyermeknek az ügyessége. Van neki néhány szegényes pásztorszobrocskája, meg néhány nővér-figurája és egy Szűzanya képe, s nincs ünnep, hogy ne csinálna ezekből valami új és eredeti csoportot az ő remeteségében, vagy pedig az üdülő órán ne dalolna nekünk valami dalt, s azt olyan bájos kedvességgel tudja tenni, hogy mindnyájan el vagyunk tőle ragadtatva. Csak egy bajom van vele az, hogy nem tudom helyreigazítani a száját. Ajkainak állása a lehető leghidegebb, s hidegen mosolyog, pedig mosolyog egész nap. Olykor azt mondom neki, nyissa ki a száját, máskor megint, hogy csukja be, s hogy ne nevéssen. Ő azt mondja, nem az ő hibája, nem a szájáé, s ebben igaza is van. Ha valaki egyszer látta Teresitának testi-lelki szépségét, természetesen szeretné viszontlátni, s tényleg így vannak vele az itteniek is, habár én nem árulom ezt el, s Önnek is csak bizalmasan mondom. Ne is mondja senkinek! Azt hiszem, nagyokat mulatna, ha látná, mennyit vesződöm azzal, hogy Isabelnek helyreigazítsam a száját.²⁷⁸ Remélem, ha felnő, az arckifejezése nem lesz annyira hideg. Beszédjében nyoma sincs a hidegségnek.

---

²⁷⁸ Az eredetiben „gustaria si viesse la vida que trayo en ponerle la boca”, nem sikerült egészen visszaadnom ezt a festői, mesteri ecsetvonást, Szent Terézia édes humorának ezt a megkapó nyilvánulását.

Íme, itt lefestettem Ön előtt az Ön két kisleányát azért, hogy ne gondolja hazugságnak, amikor azt mondom, hogy Isabel felülmúlja Teresitát. Azért írtam mindezt, hogy ne vessen rajta! Tudom, hogy sok munkát adok Önnek a levelek közvetítésével, azonban eszem ágában sincs Önt ez alól felmenteni.

Nagyon örültem a küldött verseknek. Küldje el az első sorozatot Lorenzo öcsémnek, s a másodikból is néhányat, mert azok nem mind sikerültek. Azt hiszem, megmutathatnák őket a szent öregnek s megmondhatnák neki, hogy ezzel szokták tölteni az üdülő órákat. Hiszen valamennyiben a lelki tökéletességről van szó. Méltányos volna neki kis szórakozást szerezni, tekintve, hogy vele szemben annyira le vagyunk kötelezve. Igazán csodálatos, hogy mennyi szeretet van benne!

Tudja-e, hogy maguk még bajba keverik a mi Garcialvárez atyánkat? Azt mondják ugyanis, hogy magukat kevélyekké teszi. Mondja meg ezt neki. Most az avilai nővéreink félnek, s nem tudják, mit írjanak Önöknek. Lorenzo öcsém ugyanis elküldte nekik az Ön levelét azzal, hogy feleljenek rá. Tehát tudják meg, hogy ott senki sem visel vékony darócruhát, s nem is viselte eddig senki, engem kivéve. Sőt még itt, ebben a nagy hidegben sem tudtam mást fölvenni a derékfájásom miatt, mert ettől a bajtól nagyon félek. Pedig annyit biztatnak (vegyek fel melegebb ruhát), hogy szinte már aggályos kezdek lenni. Mivel pedig Gracián atyánk elvette tőlem azt az én régi durva darócruhámat, nem tudom, mit tegyek. Isten bocsássa meg maguknak! Tudniillik, hogy Gracián atyával elvetették tőlem azt a nehéz darócruhát. Mindamellett azt mondom, hogy abban a nagy melegben, ott maguknál, nem lehet mást

viselni, mint könnyű alsószoknyát. A felsőruha természetesen daróc legyen, de ami az alsót illeti, az nem olyan fontos dolog.

Addig, amíg meg nem kapom azt, amit a szent perjel küld nekem, nem tudom, írjak-e neki vagy sem, mert nem mondhatom neki azt, hogy megkaptam. Majd írok neki, mikor az öszvérhajcsár indul. Ó Jézusom, mennyire le vagyok neki kötelezve mindazért, amit Önökért tesz!

Milyen jóízűt neveltünk Gabriela levelén! S mennyire épültünk sevillai szentjeink buzgalmán és az én jó Garcialvárezem önsanyargatásain! Imádkozom mindnyájukért. Adja át tiszteletemet őneki és mindnyájuknak! Amennyire szeretem Önöket, szeretnék mindegyiknek külön-külön írni. Annyi bizonyos, hogy Önöket egészen rendkívüli módon szeretem, nem is értem, hogy miért. Tiszteletemet a portugál nővér édesanyjának és Delgado feleségének. Miért nem beszél nekem soha Bernarda Lopezről? Olvassa el azt a paternaiaknak szóló levelet, s ha valamit nem talál benne jónak, javítsa ki, mert Ön annak a zárdának az előljárója. Biztosra veszem, hogy Ön jobban tudja, mit kell azoknak mondani s mit nem. Isten fizesse meg Önnek, amit érettük tesz – most komolyan beszélek –, igazán nagy örömem telik benne. Sohasem tudom abbagyni az írást, ha Önnek írok! Adja Isten, hogy ne tanuljon úgy elbűvölni, mint ahogy Atyánk teszi! A jó Isten bűvölje el Önt és aléltassa el karjaiban! Amen.

Tisztelendőségednek szolgálója,

Jézusról nevezett Terézia

A paternai perjelnőnek szóló levelet nyissa ki és olvassa el, mert tévedésből ragasztottuk le. A delascuévai perjelnek szólót is olvassa el, mert mégis csak írtam neki, azonban sietve tettem, hogy azt sem tudom, mi van benne. Olvassa el, s azután ragassza le!

165. levél

*Lorenzo de Cepeda úrnak.
Toledó, 1577 januárjában.²⁷⁹*

Jézus legyen Kegyelmeddel!

Abban a levélben, amelyet az avilai ember vitt, már megmondtam, hogy a szardínia jó állapotban érkezett meg, a cukorkák pedig kapóra jöttek, habár én azt szeretném, hogy a jobbakat Kegyelmed tartsa meg magának, Isten fizesse meg! Azonban ezen túl ne küldjön nekem semmit! Ha szükségem lesz valamire, majd megírom és kérni fogom. Nagyon örülök, hogy a mi városrészünkbe költözik át. Azonban nézzen jól utána annak a [düledező] szobának, amelyről már írtam, mert ha nem javíttatja ki, veszedelmes lehet. Van miből, megteheti. Ez nagyon fontos. Egyszóval nézzen alaposan utána!

---

²⁷⁹ A levél gyönyörű betekintéseket enged a Szentanya és Lorenzo maga színvonalú lelki életébe. A bolilla, amelyet a Szentanya öcsének, Pedrónak küld, kisebb fajta, meleg vízzel tölthető fémgolyó volt a kéz melegítésére. [A legfrissebb spanyol kritikai kiadás 1577. január 17-re datálja ezt a levelet.]

Ami azt illeti, hogy az én lelki dolgaimat Önnek titokban kell tartania, azt úgy kell érteni, hogy erre nem bűn terhe alatt kötelezem Önt, mert nem szeretem az ilyenfélét, hiszen végre is szórakozottságból is eljárhatna a szája. Elég azt tudnia, hogy nekem fájdalmat okozna vele. Ami az Ön fogadalmát illeti, a gyóntatóm már megnyugtatót engem aziránt, hogy az amúgy is érvénytelen.²⁸⁰ Ennek nagyon megörültem, mert a dolog nekem aggodalmat okozott. Azt, hogy Ön nekem engedelmességet akar fogadni, szintén megemlítettem a gyóntatóm előtt, s hozzátettem, hogy nézetem szerint helytelenség volna. Ő azonban helyeselte, de azzal a kikötéssel, hogy ne legyen az igazi fogadalom, akár velem, akár mással szemben, hanem csupán egyszerű jó feltétel. Jól van tehát, fogadalom nélkül elfogadom, habár így is nehezemre esik. Mivel azonban Önnek örömet okoz, legyen úgy, amint akarja, de azon feltétel alatt, hogy nem tesz ilyen fogadalmat senkinek. Nagyon örültem, hogy Keresztes János atyánál megértésre talált, mert neki nagy tapasztalata van. Franciscónak (de Salcedo) is van valamelyes, de ő nem kap Istentől akkora kegyelmeket,

---

²⁸⁰ Lorenzo fogadalommal kötelezte magát arra, hogy sohasem követ el bocsánatos bűnt. Ebben utánozni akarta szent nénjét, aki annakidején fogadalmat tett, hogy két dolog közül a tökéletesebbet fogja mindig választani. Lorenzo nem vette észre, hogy a kettő között nagy a különbség. Az utóbbi teljesíthető, az előbbi, Istennek egészen rendkívüli kegyelme nélkül nem. Ilyen kegyelemben csak a Boldogságos Szűz részesült. Mivel tehát a fogadalom tárgya lehetetlen volt, maga a fogadalom sem volt érvényes.

mint Ön. Áldott legyen Ő Szent Felsége mindörökké! Mi ketten tehát jól állunk most.

A mi Urunk nagyon kimutatja jóságát. Azt hiszem, végtelen nagyságát akarja abban csillogtatni, hogy ilyen magunkforma nyomorult lényeket magasra emel, és akkora kegyelmekkel áraszt el. Nem ismerek kettőnk-nél nyomorultabb embert. Nézze például, most már egy hete úgy vagyok, hogy ha ez az állapot tartana, nem igen volnék képes azt a sok ügyet elintézni. Már utolsó levelem előtt újra kezdődtek nálam az elragadtatások, s nagyon szenvedek miattuk, mert olykor nyilvánosan is rám jönnek. Megtörtént velem a matutinum alatt is. Nem használ semmi ellenállás, s nem lehet elleplezni a dolgot. Annyira szégyenkezem ilyenkor, hogy szeretnék elbújni, nem tudom hová. Sokat imádkozom az Úristenhez, hogy legalább mások jelenlétében ne bocsásson rám ilyesmit. Kérje ezt Istentől Kegyelmed is, mert az ilyesmi nagyon sok kellemetlen következménnyel jár, s nézetem szerint egyáltalában nem magasabb foka az imának. Ezen utóbbi napok alatt olyan vagyok, mint egy félig-meddig részeg ember, s ha legalább azt látnám be világosan, hogy a lelkem jó állapotban van. Mivel pedig ilyenkor a lelki tehetségek nem szabadok, nehéz dolog mással foglalkozni, mint azzal, ami után a lélek eped.

Annak előtte körülbelül egy hétig úgy voltam, hogy sokszor még egy jó gondolattal sem tudtam foglalkozni, akkora volt bennem a lelki szárazság. Bizonyos tekintetben ez nekem nagy örömet okozott, mert azt megelőzőleg viszont úgy voltam, mint most, márpedig nagy élvezet világosan látni, milyen kevés telik a magunk erejéből. Áldott legyen az, aki mindent meg tud tenni! Amen. Sokat találtam mondani. A többi nem levélbe

való, sőt még elmondani sem lehet. A fő dolog az, hogy dicsőítsük az Urat egymásért, vagy legalább is Kegyelmed dicsőítse Őt értem, mert én nem tudom Őneki megadni azt a hálát, amellyel tartozom, s azért sok segítségre van szükségem!

Arról a kegyelemről, amelyet Kegyelmed kapott, s amelyről ír, nem tudom, mit mondjak. Annyi bizonyos, hogy több annál, aminek gondolja, s nagy lelki javaknak kezdete, hacsak el nem veszíti a saját hibájából. A belső imának ezen a módozatán én is átmentem már. Utána a lélek meg szokott nyugodni, s ilyen alkalmakkor szívesen végez holmi önsanyargatásokat. Főleg olyankor, ha a szeretet indulata nagyon heves volt. Ilyenkor ugyanis úgy érzi, hogy kell valamit tennie Istenért. Itt a szeretet érinti meg a lelket, s ha majd ez megnövekszik, meg fogja érteni kegyelmed azt, amit most még, mint mondja, nem ért meg abból a költeményből. Mert ez a szenvedés, ez a kín igen nagy, anélkül, hogy az ember tudná, mitől van, a mellett pedig kimondhatatlanul élvezetes. S bár a szó szoros értelmében seb, amelyet az Istenszeretet ejt a lelken, az ember nem tudja, honnan származik, milyen, sőt még azt sem, hogy seb-e valóban, vagy, hogy micso-da, hanem csak gyönyörködik abban az élvezetes fájdalomban, amely nyögést fakaszt belőle, s azért mondja:

„Sebzés nélkül fájdalmat okozol,
A teremtmények szeretetét.”

Mert ha egyszer ez az Istenszeretet valójában megérinti a lelket, minden fájdalom nélkül szűnik meg benne az, mellyel a teremtmények irányában viseltetett. Úgy értem ezt, hogy a lélek nem rabja többé

semmi ragaszkodásnak. A teremtményhez való ragaszkodás, főleg, ha egymást nagyon szeretik, fájdalommal jár, a szakítás pedig még nagyobbat okoz. Azonban minél inkább úrrá lesz Isten a lélekben, annál nagyobb uralmat ad neki minden teremtetett lényvel szemben. Ilyenkor Isten jelenlétének érzete s az általa okozott élvezet megszűnik úgy, mintha az ember sohasem élvezte volna. S ez az, amiről Kegyelmed panaszkodik. De ez az élvezet csak az érzéki részben szűnik meg, amelynek eddig az Úristen részt juttatott a lélek öröméből, nem pedig magában a lélekben (illetve, annak szellemi részében), mert az gazdagon van elárasztva kegyelmekkel. Ez különösen bizonyos idő múltán tűnik ki abból, hogy mennyire gyakorolja a szeretetet.

Ami pedig azokat a csúnyaságokat illeti, azokkal ne törődjék.²⁸¹ Nekem ugyan ilyesmin sohasem volt, mert az Úristen az ő végtelen jóságában megóvott engem az ilyen szenvedélyektől. Azt hiszem azonban, olyasmi lehet, hogy mikor a lélekben az élvezet igen magas fokú, az átárad az érzéki részre és megmozgatja azt. Ez lassankint, Isten segédelmével, meg fog szűnni, ha nem törődik vele. Voltak már olyanok, akik ezzel a nehézséggel hozzám fordultak.

Hasonlóképpen meg fognak szűnni azok a remegések is. A lélek ugyanis, mivel ezek a dolgok újak reá nézve, meglepődik, s van is oka arra, hogy meglepődjék. Ha azután ezek a dolgok többször megismétlődnek, mindjobban növekszik benne a képesség azok befogadá-

---

²⁸¹ „Torpezas”, ezt a szót használja a Szentanya, amely ezen a helyen betű szerint csúnyaságot jelent. Tisztátalan testi kísértésről van szó.

sára. Kegyelmed ne tegyen mást, mint hogy álljon ellen ezeknek a remegéseknek, s egyáltalában a belső állapot minden külső megnyilvánulásának, nehogy szokásává legyen, mert az ilyesmi inkább árt, mint használ.

Ami azt a meleget illeti, amelyet, mint mondja, érez, az lelki szempontból se nem szoroz, se nem oszt, ha azonban igen magas fokú volna, árthatna az egészségnek. De talán ez is el fog múlni, épp úgy, mint az a remegés. Azt hiszem, hogy ezek a dolgok a vérmérséklet szerint változnak. Mivel pedig Kegyelmed hevesvérű ember, a szellemi résznek erős felindulása a felfelé áradó természetes hővel együtt a szívre hat, s talán ez okozza mindezeket a zavarokat. De mint mondtam, ez mind nem teszi a belső imát magasabb színvonalúvá.

Azt hiszem, már megfelelttem arra a nehézségre, hogy a belső ima után, mint mondja, úgy van, mintha semmi sem történt volna. Nem tudom, hogy így mondja-e Szent Ágoston: „Elhalad Isten szelleme, s nem hagy maga után nyomot, amiként a nyílnak sem marad nyoma a levegőben.” Most jut eszembe, hogy erre is feleltem már. Azért nem voltam benne biztos, hogy Kegyelmed levele után igen sok levelet kaptam, s most is sokat kell még írnom, mert eddig nem volt hozzá időm.

Más alkalommal a lélek napokon keresztül nem képes magához térni. Ilyen esetekben hasonlít a naphoz, amelynek melegét érezzük akkor is, ha őt magát nem látjuk. Azt hihetné az ember ilyen esetben, hogy a lélek máshol van s élteti a testet anélkül, hogy benne volna. Ez azért van, mert valamelyik tehetségnek működése fel van függesztve. Hála Istennek, Ön igen helyes rendszert követ az elmélkedésben, értem olyankor, mikor nincs nyugalmi imába merülve.

Nem tudom, feleltem-e mindenre, mert minduntalan újra és újra olvasok a leveléből, s nem csekélység, hogy tudok erre időt szakítani. Máskor mindig egészen újra olvasom a levelét, most azonban csak darabonként tudtam azt megtenni. Kegyelmed se vesződjek azzal, hogy elolvassa levelét, mielőtt elküldené nekem. Én sose teszem. Céltalan idővesztegetés volna. Mert ha a levelemből betűk maradtak volna ki, írja bele Ön, s ha az Önéből hiányoznék valami, majd kiegészítem én, hiszen az ember azonnal megérti, hogy mit akar a másik mondani.

Olyan esetekre, ha a belső ima idején nem tudná elméjét összeszedni, vagy pedig kedve támadna valamit szenvedni az Úrért, küldöm a mellékelt vezeklő övet. Azt azonban kikötöm, hogy ne tegye fel semmi esetre, mikor már fel van öltözve, sem pedig éjjelre. Föltehető akárhová, s úgy kell alkalmazni, hogy kellemetlenséget okozzon. Megvallom, félve küldöm.

Mivel Ön annyira vérmes, bármilyen csekélység is zavarólag hathatna a vérére, azonban mikor az emberben annyira lobog a szeretet, nagy élvezet valamit tenni Istenért, még ha olyan csekélység is, mint ez az öv, s így nem akartam Önt attól megfosztani, hogy megpróbálja. Ha majd elmúlik a tél, akkor majd végezhet másvalami csekélységet. Nem fogom elfelejteni! Írja meg nekem, milyen hatással van Önre ez a gyerekjáték. Mert higgye el, bármekkora vezeklést gyakorolnánk is, ha összehasonlítjuk azzal, amit a mi Urunk szenvedett értünk, tisztára gyerekjátéknak tűnik fel. Nevetnem kell, ha elgondolom, hogy Ön nekem cukorkát-csemegét és pénzt küld, én pedig Önnek vezeklőövet!

Arandának adja át legmelegebb üdvözetemet,²⁸² s mondja meg neki, hogy a mellékelt füstölőszerből égessen valamelyest Kegyelmed szobájában, vagy pedig vesse a brazérójának paraszára, mert nagyon egészséges és tiszta. A sarutlan nővérek készítik és használják, s alkatrészei között egy sincs, amely fényűzést jelentene. Akármennyire önmegtagadó akar is lenni, ezt nyugodtan használhatja. Nagyon jó csúz és fejfájás ellen.

A kis csomagot legyen szíves elküldeni a Megtestesülés zárdába Doña María de Cepedának!

Vegye tudomásul, hogy az Ön kedves sevillai zárdájába egy igen jóra való jelölt készül belépni, akinek hatezer aranya van készpénzben, s még belépése előtt adott a zárdának néhány aranyrudat, kétezer arany értékben. Hozzá annyira sürgeti, hogy kezdjek el ezzel a ház vételárának törlesztését, hogy a perjel nő tényleg meg is teszi, s amint írja, most háromezer aranyat fizet le. Nagyon megörültem ennek, mert ez nagy anyagi teher volt rájuk nézve. Egyszóval, mihelyt leteszi a fogadalmat, kifizethetik az egészet, sőt esetleg már korábban is. Ajánlja az ügyet az Úristen jóságába, s adjon neki hálát, mert íme, most befejeződik az a jótétemény, amelyet Kegyelmed elkezdett!

Vizitátor atyánk hivatalos úton van. Jól érzi magát, a zárdákban végzi a látogatásokat. Szinte hihetetlen, mennyire megnyugtatóan hat ő az egész rendtartományra, s hogy mennyire szeretik. Segítik őt a mi imáink s azok a nagy tehetségek, amelyeket az Úristentől kapott.

Isten legyen Önnel, s tartsa meg Önt nekem! Látja, nem tudom végét ejteni, ha Önnek írok. Francisco de

---

²⁸² Don Lorenzó hűséges és kedves cselédje.

Salcedónak mindig beszéljen sokat rólam! Igaza van, hogy annyira szereti, mert szent ember. Egészségileg igen jól vagyok.

Ma január 17-e van.

Kegyelmed méltatlan szolgája,
Jézusról nevezett Terézia

Elküldtem a püspökhöz, hogy adja vissza a könyvet, mert esetleg kedvem támad hozzáfűzni azokat a kegyelmeket, amelyeket azóta kaptam az Úrtól. Ezzel különben akár egy új és nagyobb könyvet is írhatnék, föltéve, hogy az Úr segítene kifejezmem magamat.

A ládikában Teresitának néhány apró holmija volt. Itt küldöm. Ezt a bolilla Pedro de Ahumadaé legyen, mert sokat van a templomban, s így bizonyára fázik a keze. Kegyelmednek sok jóságát fizesse meg az Úr, s tartsa meg nekem! Amen. Azt a bizonyos pénzügyet a valladolídi perjelnöre bízhatná.²⁸³ Az kitűnően fogja elintézni, mert van neki ott egy kereskedő ismerőse, aki igen jó barátja a zárdának és nekem is, amellet pedig jó keresztény.

166. levél

*María de San José, sevillai perjelnönek.
Toledo, 1577. január 17.*²⁸⁴

---

²⁸³ Mária Bautista anya, mindkettőjük unokahúga.

Jézus legyen Tisztelendőségeddel, Leányom!

Ó, Leányom, mennyire el voltam ragadtatva a levelétől! Annyi jó hírt hozott nekem, úgy az Ön egészségéről, mint arról a gazdag jelöltről, aki oly nagy jót tesz velünk, s kifizetteti a házunkat! Adja Isten, hogy ne jöjjön közbe semmi akadály! Buzgón imádkozom erre a szándékra, mert igen nagy öröömre szolgálna, ha megszabadulnának anyagi gondjaiktól. Ha be talál lépni, csak dédelgesse, az Isten szerelméért, igazán megérdemli! Nagyon szeretnék írni neki egy hosszú levelet, azonban ma már írtam Avilába, Madridba és más helyekre, úgy hogy a fejem egészen oda van.²⁸⁵ Leveleit, amelyek felől kérdez, megkaptam. Az enyémekek közül az egyik úgy látszik elveszett, mivel nem említi, úgy értem azt, amelyet az én jó atyámnak, a delascuévasi perjelnek írtam, s nyitva küldtem, hogy Tisztelendőséged elolvashassa. Azt hiszem, elhagyatottaknak érezhetik magukat, tekintve, hogy Atyánk elment.

Mondja meg Garcialvárez úrnak, hogy most legyen ő az atyjuk, jobban, mint korábban. Örömmel vettem tudomásul, hogy az ő rokona belépett. Üdvözölje őt nevemben, valamint a paternaiakat is! Nagyon szeretnék nekik írni, de nem tehetem. Küldje el nekik ezt a

---

²⁸⁴ A paternai sarus kármelita női zárda reformjára kettőt küldtek Sevillából: Szent Ferencről nevezett Izabellát és Szent Jeromosról nevezett Izabellát, kikhez később egy újfogadalmas laikus nővér csatlakozott.

²⁸⁵ „Está la cabéza cual la mala ventura”, mondja festői kifejezéssel a Szentanya: „olyan a fejem, mint maga a szerencsétlenség”.

levelet, hadd lássák, hogy jól vagyok! Nagyon örültem a levelüknek, meg annak, hogy hozzájuk megy Margarita nővér és egy gyóntató. Ne csodálkozzanak azon, hogy az ottani nővérek nem lesznek egyszerre olyanokká, mint mi! Nem volna értelme ilyesmit kívánni. Ne sürgessék egyelőre annyira azt, hogy (napközben) ne társalogjanak egymással, és ne tegyenek más dolgokat, amelyek önmagukban véve nem bűnök, mert az ilyesmivel, tekintve, hogy nincsenek ehhez szokva, több bűnt követtetnek el velük, mint amennyit megakadályoznak. Az ilyesmivel csak elkeserítik őket. Itt időre van szükség, s arra, hogy Isten működjék bennük. Sokat imádkozunk itt ezért.

Hogy a perjelnőt legorombítsák, azt nem szabad elviselni, kivéve azt az esetet, ha úgy tehet, mintha nem hallotta volna. Előjáróik értsék meg, hogy ha egyszer sikerült bevezetniük a klauzúrát, a többit az Úristennek kell elvégeznie, s nagyon szelíden kell őket vezetniük. Az Úristen legyen Önnel, Leányom, s őrizze meg nekem Önt és a többieket, s adja át nekik üdvözetemet!

Sajátságos, hogy a paternai perjelnö egy szóval sem említi Jerónimo nővért, mintha ott sem volna, pedig, ki tudja, talán többet tesz, mint ő. Mondja neki, hogy írja meg nekem, hogy van ő és Jerónimo nővér, s hogy mindketten vessék bizalmukat az Úristenbe! Akkor minden igyekezetük sikerrel fog járni. Ne gondolják, hogy bármit is tehetnek a maguk erejéből!

---

²⁸⁶ Szent Jerónimóról nevezett Izabella. A Szentanya sokszor nem mondja a teljes rendi nevetet, s beszél Szent Jerónimo nővérről vagy Szent Bartolomé nővérről. Spanyol és francia nyelven most is szokás.

Én jól vagyok, a malagoni perjelnő pedig úgy, amint szokott lenni. Írja meg nekem, vitt-e Gracián atyánk pénzt az útra, mert olyasmit értettem, hogy nem. Legyen szíves, küldje el neki mihamarabb a mellékelt levelet valami biztos úton, csakis megbízható személlyel. Nagyon sajnálom, hogy a fiskális eltávozik onnét. Úgy látszik, az Úristen azt akarja megmutatni, hogy csupán csak Ő maga intéz mindent. Tiszteltetem a sarus Kármel perjelét, nemkülönben az én kedves Gregorio atyámat! Mondja meg neki, hogy írjon nekem!

Ma január 17-e van.

Tisztelendőséged szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia

Nagyon örülök, hogy olyan szépen töltötték a karácsonyestét. Elhiszem, hogy szép volt, mert az Úr mindig a legnagyobb szükség idején siet segítségünkre. Ne mulassza el írogatni nekem, annak ellenére, hogy Gracián atyánk nincs ott! Én nem írok ezentúl annyit, már csak azért sem, mert sok a postaköltségem.

167. levél

*María Bautista valladolidi perjelnőnek.
Toledo, 1577. január 21.²⁸⁷*

Jézus legyen Önnel, Leányom!

Szerencsét kívánok Önnek, az Ön leányának fogalomtételéhez! Adjon neki az Úristen hosszú életet, hogy sokáig örülhessen neki, mindketten pedig szolgáljanak Neki olyan szentül, amint azért a napokban imádkoztam!

Szeretnék levelére hosszasan válaszolni s most jó alkalom is kínálkozik, azonban, ha sokat írnék, megtalálna ártani nekem, mert nagyon ki vagyok merülve. Az volt a szándékom, hogy nem írok addig, amíg több időm nem lesz, azonban ezt a néhány sort mégis elküldöm Önnek, hadd tudja, hogy valamennyi levelét megkaptam. Ezen az úton mindig biztosan érkeznek meg. A pápa őszentségének engedélyét nem mellékelem, mert latinul van, s még nem találtam senkit, aki lefordítaná. Akkor majd elküldöm. Tegnap, Szent Sebestyén napján adták át nekem. Nagy áhítattal fogadtuk, úgy a nővérek, mint én. Áldott legyen az Úr, hogy minden így sikerült! Feltéve, hogy Doña María úrnő meg lesz elégedve, én nagyon is az vagyok. Adja át neki mély tiszteletem! Casildának pedig forró ölelést s mondja neki, hogy legszívesebben én magam adtam volna azt neki. Nagyon szerettem volna jelen lenni. Jó volt tekintettel lenni a szerzetesekre, így legalább a dolog nagyobb tekintéllyel fog megtörténni.

---

²⁸⁷ Megérkezett a pápai bréve, amely Casilda de Padillát, tizenöt éves kora ellenére fogadalomra bocsátja. Doña María az ő édesanyja. Agustín de Vitoria a valladolidi zárda jótevője. Az alapítás, amelyről a 145. levélben volt szó a Burgos melletti Aguilár del Campo faluban volt tervezve, azonban semmi sem lett belőle. A Szentanya tréfásan mondja a perjelnt mihasznának.

Amit a másíknak hozományáról mond (arra nézve megjegyzem), hogy az Ön állítása szerint le kellett vonni ötven aranyat az útiköltségre, amire én azt feleltem, ha ez így van, akkor miért mondta, hogy a hozománya hatszáz arany, nem kellett volna ezt a számot mondania. A kelengyére már nem emlékszem. Ha a jelölt olyan, amilyenek mondják, akkor nem számít, ha nincs annyija, mert higgye el nekem, nagy szükségünk van tehetőséges nővérekre. Arról legyen meggyőződve, hogy amije van, azt elhozza, azt meg amúgy is tudjuk, hogy az olyan jelölteknel, akik nagyon közénk illenek, nem szabad nagyon néznünk a hozományokra. Háziasszonya agyonbúsulja magát amiatt, hogy belép, ezt mondták nekem, s ez valószínűleg igaz is, úgyhogy Ő nem igen fogja támogatni. A gazdája pedig nagyon jól tudja, hogy vissza kell őt venniük, ha nem bizonyulna olyan kiválónak, amilyenek mondta. Annyira készségesnek mutattam magamat e jelölt felvételében, hogy szinte az a gondolatom támadt, nem vagyok-e kísértésnek hatása alatt.

Olvassa el a mellékelt levelet, zárja le s adja át Agustín de Vitoriának, vagy pedig küldje át a legelső emberrel, akivel találkozik, s akiről tudja, hogy azonnal kézbesíteni fogja neki, mert nem illenék postailletékeket fizettetni vele, az meg fontos, hogy biztosan megkapja.

A vizitátor atya nagyon sürgeti, hogy vállaljuk azt az alapítást (Aquilár del Campóban), ha tehát Önnek is az a nézete, elküldeném oda Antonio Gaytánt. A vizitátor atya már meg is adta neki a felhatalmazást az okmányok aláírására. Ha egyszer elvállaltuk, akkor adódni fog annak is a módja, hogyan vállaljuk magunkra azt az öreg, nagybeteg asszonyt, mert valamelyest szenvedni is kell majd azon lelkek érdekében, akik ott

akkora szükségben vannak. Isten vegye kezébe ezt az ügyet, Önt pedig tartsa meg nekem, mert nagyon okosan intézte el a saját dolgait! Áldott legyen Ő, aki mindent megtesz értünk, mert Ön csak afféle kis mihaszna!

Ma január 21-e van.

Szolgálója,

Jézusról nevezett Terézia

168. levél

*María de San José, sevillai perjeltnőnek.
Toledo, 1577. január 26.²⁸⁸*

JHS.

A Szentlélek legyen Tisztelendőségeddel, Leányom!

Igazán még megtoldhatnám azokat a dicséreteket, amelyekkel Önök Gracián atyánkat elhalmozzák, mert annyira igazak. Nem tudom miért, de akkora kísértés reám nézve, hogy Önt nagyon szeressem, s most már azt is elhiszem, hogy Ön viszonzozza szeretetemet. Adja

---

²⁸⁸ A levél rendkívül kedves színben tünteti fel a sarutlan nővérek kölcsönös szeretetét. Van benne néhány homályos rész, amelyet az eredeti szöveg kiadója sem tud megmagyarázni, s mi még kevésbé. Azok a rózsaszín cukorkák egy curbaril nevű amerikai növény mézgájával készültek.

Isten, nyilvánuljon ez abban, hogy igen buzgón imádkozunk egymásért!

Tegnap Szent Pál fordulása napján adta át nekem az öszvérhajcsár az Ön leveleit, pénzküldeményét s a többi dolgokat. Minden olyan szépen volt csomagolva, hogy érdemes volt megnézni, s így minden épségben érkezett meg. Isten fizesse meg Önnek azt az örömet, amelyet nekem a Gracián atya édesanyjának szánt küldemény-nyel okozott. Mert ekkorát még nem szerzett nekem, s Atyánk is nagyon hálás lesz érte. Hogy is ne szeretném Önt, mikor annyi örömet szerez nekem! Csakis az Agnus Dei miatt irigykedtem kissé. Már régóta kívántam egyet, hogy odaajándékozhassem a [malagoni] jószágkormány-zónak, mert az nem mulaszt el egyetlen alkalmat sem, hogy nekem szívességet tegyen, főleg pedig igen sokat fárad a malagoni zárda érdekében, s fog fáradni a jövőben is. Nagy ugyanis abban a zárdában a szegénység, s ez, amilyen az én természetem, nekem nagy szenvedést okoz, de valamilyen keresztnek mindenütt kell lenni, s nem is bánom, ha van!

Elég nagy kegyelmet gyakorol Isten velem szemben azzal, hogy Önöknél szűnőfélben vannak a szenvedések, úgyhogy nincs miért panaszkodnom. Főleg annak örülök, hogy amint Ön reméli, törleszteni fogják az adósság egy részét. Mert nagyon fáj nekem az a gondolat, hogy Önöknek naponta egy aranyat kell fizetniük [kamatok fejében]. Igazán van okunk arra kérni Istent, hogy vegye le Önökről ezt a terhet! Engedje Ő Szent Felsége, hogy legalább csökkenjen annyira, amennyire! Amen.

Visszatérve az Agnus Deire, tekintettel a személy-re, kinek szánva volt, nem akartam visszatartani, mert értéket adott a küldemény többi részének, amely igen

jó volt. A balzsamból vettünk egy keveset a magunk számára, mert a kis Isabel azt mondta, hogy abból van elég maguknál, és a három brinquiñót.²⁸⁹ Ez utóbbit a kis Isabel számára, mert nem kell azt hinnie, hogy mostohája vagyok a leányomnak. Nem volt másom, amit adhatam volna neki, a csomagban pedig maradt elegendő. Isten fizesse meg Önnek, Leányom, amen, amen, Amen! A burgonyát is, bár éppen olyankor küldte, mikor semmi étvágyam sincs, pedig igen jó állapotban érkezett meg. No meg a narancsot is, amely igen jól esett néhány betegnek. Nincs komoly bajuk. A többi is mind igen jó, a cukorka is, s hozzá mennyi!

Ma itt volt Doña Luisa, és megkínáltam őt is velük. Ha tudtam volna, hogy annyira ízlenek neki, az egészet elküldtem volna az Ön nevében. Mert minden ilyesféleképpen nagyon tud örülni. De jobban illik, ha mi keveset ajándékozunk ezeknek a nagyasszonyoknak. Fivérem elküldte nekem a ládikát, jobban megtöltve, mint ahogy Önök küldték neki. Nagyon megnyugtat, hogy mindez Önöknek semmibe se került. Ha olyannal van dolga, akivel azt meg lehet tenni, máskor is kérhet valamit ennek vagy annak számára, vagy pedig, ha önként adják, mondhatja, egy bizonyos személy számára fogadja el, így azután a dolog nem úgy számít, mintha a zárdából adná.

Azt a cukorkát, amelyet fivérem a malagoni perjel-nő számára küldött, nem továbbítottam, mert a magas láza miatt ártana, s azért nem szeretném, ha Ön is küldene neki bármit, ami hevít. Mást azonban annál inkább, például édes narancsot, ami oltaná a nagy szomjúságát, vagy más, betegnek való dolgot. Nagyon szeretném őt

---

²⁸⁹ Portugáliában népszerű, igen finom cukorka.

idehozatni. Most a lojai vízben van minden reményem. Már írtam atyánknak, közölje velem vajon hosszabb ideig fog-e ott tartózkodni, s akkor majd elküldetek azért a vízért. Azt hiszem, jól ápolják, mert nagyon a lelkükre kötöttem. Még a cukros vajastésztát tudja legjobban megenni.

Szerettem volna hosszasan felelni leveleire, mert valamennyit megkaptam, azonban holnap reggel indul az öszvérhajcsár, s maga is láthatja, mennyit írtam Gracián atyánknak. Bocsássa meg nekem a magas viteldíjat,²⁹⁰ de mivel annyira fontos dolgokról van szó, jónak láttam kissé megnövelni. Tisztelendőséged beszéljen azonnal Gregorio atyával s kérje meg, hogy küldje el valami megbízható emberrel, például Diegóval, ha éppen kéznél volna. Éspedig sürgősen! Ő azt az én kedvemért szívesen meg fogja tenni. Ha nem akadna megbízható és hamarosan induló ember, akkor inkább ne bízzák senkire, mert van a csomagban néhány olyan levél, amelyet, ha nem az öszvérhajcsár vinné, nem mertem volna elküldeni.

Itt most látták azt a parancsot, amelyet a generális atyától kaptam, mikor még maguknál voltam. Nemcsak engem tilt el attól, hogy kimozduljak, hanem a nővéreket is, úgy hogy nem lehet őket máshová küldeni perjel-nőkül vagy egyéb célból. Ez végzetes volna reánk nézve

---

²⁹⁰ Az eddigi levelekből a sorok közül kiolvashattuk, hogy a viteldíjat ráírták a levélre, s azt a címzett az átvételkor fizette meg. Ebben az esetben a Szentanya jónak látta magasabb viteldíjat írni a küldeményére, hogy az által is biztosítsa annak kézbesítését. Ha a címzettet meg akarták kímélni a költségtől, a viteldíj összegét beletették a levélbe, ami azonban kockázatos dolog volt.

abban az esetben, ha Gracián atyánknak megbízatása letelne, mert bár a sarutlanok joghatósága alatt állunk, ez magában véve nem elég, ha csak főnökünk egyúttal nem apostoli megbízott is. Az Önök és magam számá-
ra elegendő [most] az ő rendelete, azonban egyik pillanatról a másikra megtörténhetik, hogy árván maradunk [ha Gracián atya megbízatása megszűnik]. Ezért, az Isten szerelmére kérem, siessen ezzel a dologgal! Aki pedig elviszi ezeket a leveleket, az várja meg a választ, hiszen az hamarosan elkészül, s vigye vissza Tisztelendőségedhez. Ha pedig nem volna kéznél az öszvérhajcsár – s annak is bőséges viteldíjat kellene adnia –, akkor ne küldje! Atyánkat pedig értesítse arról, hogy én kéretem őt, küldje a választ Önnek!

---

²⁹¹ A generális elrendelte, hogy Terézia anya válasszon magának egy zárdát, s abból többé ki ne mozduljon. Viszont Nicolás Ormaneto nuncius kinevezte Graciánt apostoli megbízottá, akinek, mint ilyennek, magasabb volt a joghatósága, s aki a generális rendeletét hatályon kívül helyezte. Ormaneto öreg és beteg, bármely pillanatban meghallhat, s akkor megszűnik Gracián megbízatása, s a generális rendelete érvénybe lép. Most a malagoni kormányzó és Velasquez azt tanácsolják, adjon ki Gracián, mint apostoli megbízott rendeletet, amely Terézia anyának és a nővéreknek egyszer s mindenkorra megengedi, hogy szükség esetén kimehessenek a zárdából. Szerintük ez a rendelet érvényben maradna akkor is, ha Gracián megbízatása megszűnnék. Ez ugyan alighanem tévedés volt részükről, de ők így gondolták.

Hallatlan, hogy mennyire együgyűek voltunk. A jószágkormányzó, aki nagy jogász és Velasquez doktor jöttek rá erre a mulasztásra, s azt állítják, hogy ezt meg lehet tenni, s el is küldik ebben az értelemben a szakvéleményüket.²⁹¹ Isten intézze a dolgot úgy, ahogy legnagyobb dicsőségére válik. Nekem azt parancsolták, hogy tegyem meg sürgősen ezt a lépést, s én ahhoz tartottam magamat.

Szerencse volt, hogy nem adták oda azokat a pénzeket Antonio Ruiznak, hiszen itt van a várkapitány, aki el fogja őket vinni. Már megmondtam annak, aki az én leveleim viteldíját fizeti, adja meg azt a húsz reált, hogy ne maradjanak meg ezek az apró-cseprő adósságok, azonban meg fogjuk tenni Tisztelendőség ked kívánságát.

A gyantából szintén vettünk egy keveset, mert éppen írni akartam Önnek, hogy küldjön nekem belőle, ugyanis a nővérek csinálnak vele rózsaszín cukorból bizonyos édességet, amely igen jót tesz nekem a csúz ellen. Jövő csütörtökön fogjuk az Ön csomagját elküldeni, éspedig nagyon gondosan.

Egészen boldoggá tett, hogy – amint írja – jó egészségben van. Azonban vigyázzon, és ne tegyen, vegyen úgy, mintha semmi baja sem volna, nehogy újra azt se tudjuk, mihez kezdjünk, mert sok nehéz órát szerzett nekem. Az alperjelnőnek és mindenkinek adja át üdvözlőletemet! Legközelebb majd a postás útján írok. Most legyen elég. Itt nincs más hír, mint az, hogy Casilda már letette a fogadalmat.

Isten tartsa meg Önt, Leányom, és tegye szentté!
Amen.

Tisztelendőséged szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia

Garcialváreznek, az ő unokahúgának és mindenki-
nek tiszteletemet küldöm!

169. levél

*Mariano Ambrosio atyának, Madridba.
Toledo, 1577. február 6.²⁹²*

JHS.

A Szentlélek kegyelme legyen Tisztelendőségeddel,
Atyám!

Az Isten szerelmére ne tegye leveleinek címzésébe azt, hogy „úrnőnek”, mert ez a beszédmód sehogy sem illik hozzánk! Nagyon elszomorítottak azok az andalúziai késelések.

Gracián atyánk semmit sem ír nekem, illetve csak annyit, hogy eltekintve egyes múltó rosszulletektől, jól van. Majd meggyógyítja őt most az ásványvíz (a lojai) ott Antequéra mellett. Ő valószínűleg semmit sem hallott

---

²⁹² Andalúziában a vizitációk alkalmával késelések fordultak elő. Bonaventura atya a ferencesek vizitátora, Tostado, akit a királyi tanács letiltott a vizitálásról, nem nyugszik. A Szentanyának nem tetszik, hogy Mariano a sarusokkal bizalmasan tárgyal. A levél egyes részei érthetlenségig vannak megcsonkítva.

Bonaventura atyánk esetéről, akiről, ha nem csalódom, azt írta nekem Tisztelendőséged, hogy felfüggesztették a vizitátori hivatalától. De ha tényleg felfüggesztették, akkor hogyan lehetséges, hogy a múltkor laikus testvéreket küldött? Hacsak újra meg nem erősítették. Nagy kegyelmet gyakorolt Isten velünk azáltal, hogy Gracián atyánk mindent olyan békésen intézett el. S ha csak meg nem kötik a kezét, még jobban fogja a dolgokat rendbe hozni. Remélem, az Úristen megadja, hogy úgy lesz! Isten tartsa meg Tisztelendőségedet, Atyám!

Önt bántja az, hogy Tostado jön? Bízsa a dolgot a mi Urunkra, mert ez az ügy az Övé, s Ő mindent jóra fog fordítani! Engem egyáltalában nem aggaszt a dolog, s úgy látom, hogy bár valamennyi ügyünk vízen fölfelé úszik, mégis jobban megy, mint sok olyan, amelyet a víz magával sodor lefelé, mert az Úristen akarja megmutatni hatalmát. Sokkal nagyobb bajnak látszik az, hogy mihelyt elmegy a nuncius, a mi atyánk megbízatása is véget ér. Tudja meg, hogy néhány nappal ezelőtt magához hívatá. Az itteni sarus atyák pedig amiatt izgulnak, hogy Tostado még mindig nem jön, s azt hiszem, érte fognak küldeni, ha ugyan máris nem tették. Azt mondják, az volt a hiba, hogy nem küldtek hozzá valakit, akinek nem lett volna más feladata, mint őt elhozni.

Hát csak jöjjön, miattam jöhet, majd meglátjuk, hogyan végződik ez a dolog. Ha a király és a többiek most is úgy gondolkodnak, mint az előbb, akkor ugyan nem sokat számít a jövelele, ha pedig megváltották a nézetüket, bizonyára még jobbat gondoltak.

Ne törődjék, Atyám, semmit ezekkel a dolgokkal! Azt tanácsolom, maradjon Tisztelendőséged abban a házban, amelyet ott adtak Önnek, s ne keressen más

helyeket! Sehogy sem tetszenek nekem ezek a megbeszélések [a sarusokkal], sem pedig az, hogy elhagyja a bizonyosat a bizonytalanért, s hogy majd ebbe, majd abba kap. Maradjon úgy, ahogyan most van! Nézetem szerint sokkal jobb lett volna a nővérek számára alapítani zárdát, mint jobb helyet keresni a sarusok számára, éspedig nagyobb buzgalommal, mint teszik ők maguk. Higgye el ezt! Ezt én magam láttam azon egy hét alatt, amelyet Madridban töltöttem. Ne eresszük búnak a fejünket azért, mert nehéz körülmények közt élünk, hiszen Tisztelendőséged maga mondja, hogy a legjobb fegyverük a sarusoknak az üldözés. Mivel pedig nélküle nem lehetnek meg, így akkor most minden jól van.

Nagyon örülök, hogy Gracián atyánk nincs Sevilában, s amint Tisztelendőséged is mondja, jobban tenné, ha idejönne a közelünkbe, habár van Granadában is sarutlan zárda, ahol megszállhat. Azonban, ha le talál telni a hivatala, Tostado atya pedig megtartja hatalmát, akkor jobb, ha ők ketten nem találkoznak. Az itteni sarusok másról sem beszélnek, mint arról, hogy Tostado egyenesen Madridba fog menni, éspedig a nuncius parancsára. Azt mondják, igaz, hogy királyi rendeletet adtak ki ellene, de hogy azután jobban meggondolták s megváltoztatták nézetüket.

Tegnap azt mondta nekem Don Pedro González, hogy egy Rómából érkezett levél szerint, amelyet ő maga látott, más nuncius van már kinevezve. Azt hiszem, Atyám, az alaposan ellenünk lesz hangolva. Azonban, ha Isten velünk, ki ellenünk?

Itt van most Páter Pedro Fernández mester, s eljött engem meglátogatni. Azt hiszem, elmúlik egy hónap, mielőtt Madridba menne. Legyen arról meggyőződve,

Atyám, hogy semmit sem fognak tenni az apostoli vizitátorok rendeletei ellen. Tostado atyának szolgálunk kell és engedelmeskednünk, de nem ebben a pontban, mert azzal teljesen tönkre tennénk magunkat. Éppen azért, ha el találna jönni, bármennyire kegyesnek mutassa is magát, Tisztelendőséged legyen mindig résen! Senki se engedje magát félrevezettetni, mert végre is generális atyánk érdekeit ez a dolog nem érinti, hiszen az ő joghatósága alatt állunk. Minket tehát hagyjanak meg úgy, amint vagyunk. Ellenben igazán boldogító volna, ha a többiek is elfogadnák a reformot. Bárcsak sikerülne neki! Attól félek, Atyám, hogy ezt a kegyelmet Isten nem adja meg nekünk. Hadd intézzon Ő Szent Felsége mindent a saját legnagyobb dicsőségére, s jöjjön, aminek jönnie kell!

Juan Díaz atyát a mellékelt levélben arra kérem, legyen szíves elintézni egy caravácai ügyet, amelyet Tisztelendőséged meg fog érteni a levélből. Oda pedig elküldöm a jelentést és az ajánlásokat a cartagénai püspök számára. Kérje meg a hercegnőt nevemben, hogy küldje oda egyik udvari emberét. Mondja meg neki, hogy milyen nehéz a helyzetük a nővéreinknek ott, az idegenben, s hogy az Isten szerelmére kérem, ne vonja meg tőlük támogatását!

Ő Szent Felsége legyen mindig Tisztelendőségeddel!

Ma február 6-a van. A perjel atyának tiszteletemet küldöm!

Tisztelendőséged méltatlan szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia

170. levél

*Don Lorenzo de Cepeda úrnak, Avilába.
Toledo, 1577. február 10.*²⁹³

Jézus legyen Kegyelmeddel!

A múltkori gyöngeségemből már többé-kevésbé kigyógyultam, de mivel úgy éreztem, hogy sok bennem az epe, s attól féltem, hogy emiatt nem tudom megtartani a nagybőjtöt, orvosságot vettem be. Aznap aztán annyi volt a levél és az elintézendő ügy, hogy éjfél után két óráig írtam. Ettől nagyon megfájdult a fejem, de valami haszna is volt a dolognak, amennyiben a doktor meghagyta nekem, hogy ezen túl sohase írjak tovább éjfélnél, olykor pedig mondjam tollba az írivalót.

Való tény, hogy ezen a télen túl sok volt e tekintetben a munkám, s nagyot hibáztam azzal, hogy nem akarván reggelre halasztani, megrövidítettem az éjjeli

---

²⁹³ A Szentanya látomásban e szavakat hallotta: „Keresd magadat énbennem.” Mivel maga sem értette jól őket, másoktól kért magyarázatot. A vége az lett, hogy Alvaro Mendoza avilai püspök pályakérdés gyanánt tűzte ki Francisco Salcedo, Keresztes Szent János és Lorenzo de Cepeda számára, s mikor ezek megírták véleményüket, elküldte a Szentanyának azzal, hogy írjon róluk csipkelődő bírálatot. Az ilyesmit „Vejamen”-nek nevezték, s szokásban volt a spanyol egyetemen. A bíráló feladata az volt, hogy ledorongolja az író. Lorenzo nem értette a tréfát, s a Szentanya ebben a levélben csitítja őt és kenegeti sértett önérzetét.

nyugalmamat. Mivel pedig a mindennapi hányásom után azonnal elkezdtem az írást, minden összejátszott arra, hogy megártson a dolog. Bár azon a napon, amikor bevettem az orvosságot, igen rosszul voltam, most már, úgy látszik, javul az állapotom. Ne is aggódjék Kegyelmed, mert nagyon kímélem magamat. Azért mondtam ezt, hogy ha Kegyelmed esetleg tollba mondott levelet kapna, vagy pedig a szokottnál rövidebbet, tudja, hogy ezen múlik a dolog.

Nagyon is ápolom magamat, annyira, amennyire csak tudom, s azért haragudtam is meg a küldeménye miatt. Sokkal jobban szerettem volna, ha Kegyelmed maga ette volna meg. Meg aztán édességek nem valók nekem. De azért ettem belőlük, s fogok is még enni. Máskor azonban ne csináljon ilyesmit, mert nagyon megharagszom érte! Nem elég, hogy én Önnek semmit sem küldök?

Nem tudom megérteni, micsoda Miatyánkok azok, amelyeket Ön, amint említi, disciplina alatt szokott mondani! Én ilyesmit Önnek nem parancsoltam. Olvasa el újra a leveletem, s maga is látni fogja! Ne tegyen semmivel sem többet, mint amennyit megengedtem, s a disciplinát is csak kétszer végezze hetenként! A nagybőjtben pedig hetenként egyszer tegye fel a ciliciumot, de azt is azon feltétel alatt, hogy azonnal leteszi, mihelyt érzi annak rossz hatását. Ön annyira vérmes, hogy nagyon féltém Önt ettől a gyakorlattól! A szemeknek is árt a sok disciplina, s ez az oka, amiért nem engedek belőle Önnek többet. De azért is, mert nagyobb penitencia azt mértékkel gyakorolni, amikor az ember belekezdett, s így tilalam az önakarat megtörésére szolgálnia. Kötelességévé teszem, hogy értesítsen, vajon nem érzi-e magát rosszul, ha felteszi a ciliciumot.

Az a pihentető ima, amelyről Ön beszél, a nyugalmi ima, abban a könyvecskében írtam róla. Ami azokat az érzelmi gerjedelmeket illeti, arról is beszéltem már Önnek. Előttem világos, hogy semmi fontosságuk sincsen, s hogy a legjobb nem törődni velük. Egy alkalommal egy kiváló tudós említette előttem, hogy jött hozzá valaki, egészen elcsüggedve azért, mert valahányszor a Szentáldozáshoz járult, valami ilyen csúnyaság – sokkal nagyobb, mint az Öné – jött rá, s hogy azt parancsolták neki, ne áldozék meg többször, mint évenként egyszer, amint azt az egyházi törvény parancsolja. Ez a tudós pedig, habár nem volt lelki ember, megértette, hogy gyöngeség az egész, s arra utasította az illetőt, hogy ne törődjék vele, hanem áldozék hetenként. Így azután, mivel nem félt többé tőle, az egész elmúlt. Hasonlóképpen Kegyelmed se törődjék vele!

Julián de Avilával bármit megbeszélhet, mert igen jó ember. Azt írja nekem, hogy Kegyelmeddel szokott járni, s annak igen örülök. Látogassa meg Kegyelmed őt néha, s ha kedve volna neki valamivel örömet okozni, megteheti alamizsna címén, mert nagyon szegény. Nagyon közömbös az anyagi javakkal szemben, s nézetem szerint egyike az ottani jó papoknak. Nagyon helyes dolog ilyenekkel társalogni, mert nem lehet ám naphosszat imádkozni.

Ami az éjjeli nyugalmat illeti, azt mondom Kegyelmednek, sőt azt parancsolom, hogy hat óránál kevesebb ne legyen. Gondolja meg, hogy nekünk, akik már benne vagyunk a korban, kímélnünk kell a testünket, hogy ne gyöngítse le a lelket, mert az rettenetes szenvedés. Nem hinné, hogy mennyi bajt okoz nekem az enyém ezekben a napokban, amikor sem imádkozni nem merek, sem

pedig olvasni, habár, mint mondom, már jobban vagyok. Biztosítom, hogy ez nekem a jövőre tanulságul fog szolgálni. Tegye meg tehát Ön is azt, amit Önnek parancsolnak, s azzal Istennek is eleget tesz!

Milyen bohó Maga, amikor azt hiszi, hogy az Ön említett imája ugyanaz, mint az az állapot, amely engem nem enged aludni. A kettőnek semmi köze egymáshoz! Sokkal szívesebben aludnék, mint hogy álmatlanul töltöm az éjjelt.

Annyi bizonyos, áldanom kell az Urat azon kegyelmekért, amelyekkel Önt elhalmozza, s azon hatásokért, amelyeket Önben létrehoz. Ebből láthatja az Ő nagyságát, hiszen olyan erényekkel gazdagítja Önt, amelyeket hosszú gyakorlat árán sem tudott volna megszerezni. Higgye el nekem, hogy az Ön fejfájásának semmi köze sincs az evéséhez és ivásához. Tegye csak meg azt, amit mondok! Nagy kegyelmet gyakorol velem az Úr azáltal, hogy Önnek olyan jó egészséget ad! Adja Ő Szent Felsége, hogy sok esztendeig tartson, s hogy az Ő szolgálatára tudja fordítani!

Ami azt a remegést illeti, amelyről beszél, azt úgy értelmezem, hogy bizonyára a lélek veszi észre a rossz szellem közellétét, mert bár a testi szem nem látja, a lélek észleli és érzi. Tartson magánál szenteltvizet, mert nincs semmi, ami őt olyan gyorsan megfutamítaná, mint ez. Nekem ez igen gyakran használt. Olykor az ördög nem is érte be ijesztgetéssel, hanem ráadásul nagyon megkínzott. Ezt csakis Önnek mondom. De ha nem találja el a szenteltvízzel, akkor nem futamodik meg, s azért azt körös-körül kell hinteni.

Ne gondolja csekély kegyelemnek az Úristen részéről, hogy olyan jól tud aludni, sőt vegye nagyon is

nagynak, ez így van, higgye el nekem. Azt pedig ismételtén mondom, ne igyekezzék álmát megrövidíteni, mert most már, az Ön korában, ez nem volna helyén.

Nézetem szerint nagy emberszeretetre vall, hogy önmagának kívánja a bajokat és másoknak az örömeiket, s nagy kegyelme Istennek, hogy egyáltalában képes így gondolkodni. Másrészt azonban nagy bohóság és csekély alázatosság az Ön részéről azt gondolni, hogy Francisco de Salcedo erényeivel és azokkal a kegyelmekkel, amelyeket Ön kap Istentől, belső ima nélkül is meg tudna állni a lábán. Higgye el nekem, legjobban engedni, hadd tegyen a szülő gazdája úgy, amint Öneki tetszik, mert Ő tudja legjobban, mire van kinek-kinek szüksége. Én sohasem kértem tőle belső szenvedéseket, s Ő életem folyamán igen sokat és igen súlyosakat küldött reám. Ezekben a lelki szenvedésekben igen sokat számít az ember természete és vérmérséklete. Annak azonban örülök, hogy kezdi megérteni azt a szentet,²⁹⁴ s szeretném, ha nagy türelmet tanúsítana az ő természetével szemben.

Higgye el nekem, előre tudtam, mi lesz ama bírálatnak következménye, azonban megtiltották nekem, hogy okosan válaszoljak. De azért, ha jól megfigyelte Kegyelmed, nem mulasztottam el egyet-mást megdicsérni az Ön fejtegetésében, de többet mondanom hazugság nélkül nem lehetett. Biztosítom, azon a napon úgy oda volt a fejem, s úgy összehalmozódtak a tennivalók és a levelek, mintha csak az ördögnek a keze lett volna a dologban. Úgy volt azon az éjjelen is, mikor annyira megártott nekem az az orvosság. Egy hajszálon múlt például, hogy nem a cartagénai püspöknek küldtem el

---

²⁹⁴ Salcedót.

egy levelet, amelyet Gracián atya édesanyjának írtam. Ugyanis, mikor már bent volt a borítékban, eltévesztettem a címet. Nem tudok eléggé hálát adni Istennek azért, hogy idejében észrevettem. Mert arról írtam neki, hogy mit csinált a caravácai nővérekkel a püspöki helytartó – akit én egyébként sohasem láttam, s hogy ostobaság, amit tett, amennyiben megtiltotta, hogy nekik misézzenek. Ez most már mind rendben van, s azt hiszem, a többi is jól fog menni, mert a püspök elfogadja a zárdát, nem is tehet mást. Levelemhez néhány ajánlólevél volt mellékelve. Képzelve, micsoda szép kavarodás lett volna abból! Szerencse, hogy sikerült elkerülnöm.

Mégis csak félünk ettől a Tostadótól, most visszamegy az udvarhoz. Ajánlja Istennek az ügyet! A sevillai perjeltnőnek mellékelt levelét olvassa el! Nagyon örültem Kegyelmed levelének, amelyet neki, s a másíknak, amelyet a nővéreknek írt, s ő nekem elküldött, mert igazán nagyon szép mindkettő. Valamennyien sokszor csókoltatják Kegyelmed kezeit. Levelének nagyon örültek ők is, meg a társam is, tudja az az ötvenéves, aki akkoriban Malagonból jött velünk együtt, s aki rendkívül jól beválik, mert igen okos. Legalábbis nagyon kitűnik az ápolásomban, és szorgosan viseli gondomat.

A valladolidi perjeltnő azt írta nekem, hogy abban az ügyben meg tesznek minden megtehető, s hogy ott van Pedro de Ahumada. A kereskedő, aki magára vállalta, nézetem szerint igen jól fogja azt elintézni, tehát ne aggódjék miatta. Adja át üdvözetemet az én kisfiai-mnak, különösen a kis Franciscónak! Igen szeretném őket viszontlátni. Jól tette, hogy elbocsátotta azt a cselédleányt, mert még ha nem is volna meg a kísértés veszedelme, csak zavart okoz, ha annyi a személyzet. Juana

úrnőnek, Pedro Alvareznek és mindnyájuknak adja át sokszoros üdvözetemet! Vegye tudomásul, hogy sokkal jobban van a fejem most, mint volt, mikor belekezdtem ebbe a levélbe. Nem tudom, az okozza-e, hogy akkora élvezet nekem Kegyelmeddel társalogni.

Ma itt volt Velasquez doktor, a gyóntatóm. Megbeszéltem vele Kegyelmednek abbéli szándékát, hogy túl akar adni az ezüstjén és a szőnyegein. Nem akarnám ugyanis Kegyelmedet oly módon befolyásolni, hogy ne jusson nagyon előre az Úristen szolgálatában, s azért bizonyos dolgokat illetőleg nem hagyatkozom a magam felfogására. Ebben az esetben azonban magam is éppúgy gondolkodtam, mint ő. Azt mondja ugyanis, hogy Kegyelmed amúgy is igyekszik mindjobban belátni az ilyen dolgoknak semmiségét, s nem ragaszkodik hozzájuk, következőleg, tekintve, hogy fiait meg kell házasítania, illik, hogy rangjának megfelelő házastársa legyen. Legyen tehát egyelőre türelemmel, mert az Úristen idővel amúgy is teljesíteni szokta a jó vágyakat, s ezt Kegyelmednél is meg fogja tenni. Isten tartsa meg Önt nekem, s tegye nagyon szentté! Amen.

Ma február 10-e van.

Kegyelmed szolgálója,

Jézusról nevezett Terézia

171. levél

*Mariano Ambrosio atyának, Madridba.
Toledó, 1577. február 11.*²⁹⁵

Jézus legyen Tisztelendőségeddel!

Napról-napra vártam a (madridi sarus) perjel levelét, de hálát adtam az Úristennek, mikor Tisztelendőséged azt írta, hogy nem küldtek küldöncöt. Ez ugyan is nagy szerencse volt, mert így Diego Perez úr viszi ezt a levelet. Nagyon hálát adtam az Úristennek azért, hogy ő most erre ráér. Igazán meglátszik rajta, mennyire hű szolgálja Istennek, tekintve, hogy a mi Urunk akkora szenvedésekkel tette próbára türelmét. Szomorú dolog azt látni, hogy milyen a világ.

Ha ügyeinek érdekében Doña Luisa részéről ajánlólevélre volna szüksége, figyelmeztetem, hogy amint hallottam, nincs itt, hanem Paracuellosban tartózkodik, ami három mérföldnyire van Madridtól. Igen, az az atya

---

²⁹⁵ A levél igen bonyolult rendi ügyeket tárgyal. A Szentanya szeretné, ha a sarutlan férfi rendnek Madridban lenne zárdája, s Mariano ott ez irányban dolgozik. A Szentanya azonban a figyelmeztetései ellenére bizalmába vonja a sarus atyákat is. Ezek ellene szegülnek a tervnek. A királyt – állítólag – a sarutlanok ellen hangolták azzal, hogy azok ellenszegülnek illetékes felettes hatóságuknak, s II. Fülöp rendeletet készül kiadni, amely szerint köteles ki-ki visszamenni a zárdájába, s nem szabad az udvarnál – mint teszi Mariano – rendi ügyeket tárgyalnia.

nagyon szimpatikus nekem. Azt hiszem, nagy tehetség van benne minden jóra.

A [madridi] kármelita perjelnek – amint azt Cordova mester a mai napon Diego Perez előtt kijelentette –, az a szilárd elhatározása, hogy amíg csak nem kap generális atyánktól más utasítást, mindent el fog követni, hogy a [madridi sarutlan zárda] alapítását megakadályozza. Mert szerinte, nincs reformátor, s a nuncius úr nem tehet semmit, hacsak nem teszi személyesen. Ez az atya annyira meg volt erről győződve s arról is, hogy a sarutlanok vétenek az engedelmesség ellen – amennyiben nem a vizitátoroknak kellene szót fogadniuk, hanem a generálisnak –, hogy én hiába beszéltem volna neki, ha Diego Perez atyának nem sikerült volna őt az ellenkezőről meggyőznie. Azt is mondta, hogy a király, miután belátta, mennyire engedetlenek a sarutlanok, megparancsolta, adjanak ki ellenük rendeletet, s ez a királyi tanácsban meg is történt.

Higgye el Tisztelendőséged, az embernek van oka dicsőíteni Istent, mikor látja, mit csinálnak ezek a sarus atyák. Hiszen valósággal azt hihetné az ember, hogy valami új brève van a kezükben, holott semmi másra nem támaszkodnak, mint a másfél évvel ezelőtt tartott nagykáptalan rendeletére, amelyet Cordova mester ma látott. Azt hiszem, ez utóbbi unokatestvére Fernandez Alonso atyának, s nem értem, miért nem világosítja fel a dolgok állásáról, tekintve, hogy ott van vele együtt? Ha a perjelnek öméltóságához intézett válaszát megkapom, mielőtt elküldtem volna ezt a levelet, akkor hozzá mellékelem, ellenkező esetben írja meg nekem, vajon át kell-e azt adni a főesperesnek! Azonban mindaddig, amíg a királyi rendelet nincs visszavonva, semmit sem tehetünk, míg ha egyszer visszavonják, azonnal csele-

kednünk kell. Ne aggódjunk annyira! Diego Perez úr elmondhatja öméltóságának ezt a választ, amelyet saját fülével hallott. Úgy látszik, a főesperes nem lesz képes olyan gyorsan felelni, s jobb lesz ezt a dolgot meggondolni. Adja Isten, hogy Tisztelendőséged jobban legyen, mert nagyon aggaszt engem az állapota!

Ma hétfő van, február 11-e.

Tisztelendőséged méltatlan szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia

172. levél

*Mariano Ambrosio atyának, Madridba.
Toledó, 1577. február 16.²⁹⁶*

JHS.

A Szentlélek kegyelme legyen Tisztelendőségeddel,
kedves Atyám!

Nem csodálom, hogy beteg, sőt inkább azt, hogy annyi belső és külső szenvedés után még életben van. Végtelenül rosszul esett nekem az a hír, hogy ágyban

---

²⁹⁶ A levélben említett Padilla kiváló világi pap, s hűséges barátja a Szentanyának. Pedro Fernandez, domonkosrendi vizitátor szintén az. Olea atya jezsuita, akiről többször volt szó az előbbi levelekben, mert a Szentanyának többször nehézségei voltak vele.

fekvő beteg, hiszen ismerem a természetét. Mivel azonban a betegsége csupán fájdalmas, de nem veszedelmes, kissé megvigasztalódtam. Arra is gondoltam, hogy talán valami meghűlést szerzett abban a sok jövés-menésben. Legyen szíves Tisztelendőségem engem részletesen értesíteni hogylétéről! Az Isten szerelméért tegye meg, még ha Nyomorúságról nevezett János testvérnek kelle is tollba mondania a levelet, azzal is megelégedném, s azt is írja meg, nincs-e valamire szüksége. Azután meg ne aggódjék semmi miatt, mert mikor látszólag legjobban mennek a dolgok, én olyankor szoktam sokkal inkább kedvetlen lenni, mint most. Hiszen tudhatja, Atyám, az Úr meg akarja velünk értetni, hogy Ő Szent Felsége maga teszi azt, ami érdekünkben van. S hogy jobban megértsék és megismerjék, mennyire az Ő műve minden, megengedi, hogy ezernyi nehézségünk támadjon. Ilyenkor sikerül azután minden a lehető legjobban.

Az én jó atyámról, Padilláról semmit sem mond nekem, ami rosszul esik, meg az is, hogy ő sem ír, szeretném, ha jó egészségben volna, hogy gondját viselhesse Tisztelendőségemnek. Mivel Baltasár atyának haza kell mennie, adja a mi Urunk, hogy Tisztelendőségem hamarosan felépüljön! A madridi atyáknak is megírom, hogy mi minden történt. Azt hiszem, ennek a küldöncnek nincs más dolga, mint hogy elvigye nekik a leveleket.

Tudja, Atyám, elgondolkoztam azon, hogy ez a jó nuncius nagyon fog nekünk hiányozni, mert igazán Isten szolgálja, s azért nagyon fog nekem fájni, ha elmegy, nézetem szerint csak azért nem tett meg érdekünkben mindent, mert jobban meg volt kötve a keze, mintsem gondoltuk. Félek, hogy Rómában, tekintve, hogy van ott olyan, aki állandóan ellenünk dolgozik. Még sok nehéz-

séget fognak nekünk okozni. Emlékszem, a jó Nicolao Doria mondta, mikor erre járt, hogy a sarutlanoknak a bíborosok közül kellene protektort szerezniük. A napokban pedig beszéltem egy rokonommal, igen jó lélek, s azt mondta, hogy ismer Rómában egy udvari embert, aki igen élelmes, s ha megfizetnénk, megtenne értünk mindent, amit csak akarunk. Különben is mondtam már Önnek, hogy miért óhajtának ott valakit, aki egyik-másik dologról tárgyalna a generális atyával. Gondolja meg, nem volna-e jó, ha a spanyol nagykövet kérne tőle engedményeket a sarutlanok számára?

Képzelve, itt volt a napokban Pedro Fernandez atya. Azt mondja, hogy ha Tostadónak nem adtak joghatóságot a vizitátorok fölött, akkor azoknak a rendeletei érvényben maradnak. Ellenben ha adtak, akkor nem tehetünk mást, mint hogy alávetjük magunkat s más utat-módot keresünk. Szerinte ugyanis sem a definítorok, sem a komisszáriusok nem csinálhatnak új rendtartományt, hacsak nincs nagyobb felhatalmazásuk annál, amilyent annakidején ők kaptak. Tehát másfelé kell fordulnunk. Segítsen rajtunk az Úristen, hiszen Őneki kell mindent elvégeznie, Tisztelendőségednek pedig adja vissza minél előbb az egészségét! Ezért imádkozunk itt valamennyien.

Ez a küldönc csupán azért megy Madridba, hogy megtudja, mit kívánnak tőlem, s hogy hírt hozzon Tisztelendőségéről.

Legyen szíves, mondja meg Juan Diaz atyának, hogy néhány levelet kell személyesen átadnia Olea atyának, mert nagyon fontosak reám nézve, vagy pedig, ha másképp nem lehetne, hívassa őt magához Tisztelendőséged s adja át neki azokat teljesen titokban!

Ma február 16-a van.

Tisztelendőséged méltatlan szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia

173. levél

*Don Lorenzo de Cepeda úrnak, Avilába.
Toledo, 1577. február 27-én és 28.²⁹⁷*

Jézus legyen Kegyelmeddel!

Mielőtt újra elfelejteném, mint máskor szoktam, kérem, mondja meg Kegyelmed Francesciónak, hogy küldjön nekem néhány finomon megmetszett tollat, mert itt nem lehet jót kapni, az ittenieket ki nem állhatom, s fárasztanak. Ne tiltsa meg neki soha, hogy nekem írjon, mert esetleg szüksége lehet rá, megelégszik ő időnként egy levéllel, az pedig nálam nem számít.

Úgy látszik, hogy ebből az én betegségemből haszon is származik, amennyiben kezdek ahhoz hozzászokni, hogy tollba mondom a leveleimet. Ezt már eddig

---

²⁹⁷ A Szentanyának rosszak a tollai, s kéreti Lorenzo fiát, hogy készítsen neki néhány jól metszett libatollat. Megengedte Lorenzónak, hogy kétszer hetenként egy-egy napra tegye fel a vezeklőövet, s azt a napot 24 órára értelmezte. Lorenzónak sokat kell szenvednie fivérüknek, Pedrónak a beteges szeszélyeitől. A főinkvizítor, Gaspar de Quiroga, személyesen olvasta el a Szentanya Önéletrajzát és megdicsérte. Agustín de Ahumada, másik fivérük, még mindig Peruban katonáskodik.

is megtehettem volna csekélyebb jelentőségű dolgokban, s ezután meg is maradok emellett. Sokkal jobban vagyok, amióta holmi pirulákat vettem be. Azt hiszem, az ártott meg nekem, hogy böjtöltem a nagyböjtben, mert nemcsak a fejem volt rosszul, hanem a szívemre is ráment a baj. Ez utóbbi most már sokkal jobban van, sőt két nap óta a fejem állapota is javul. Ez okozott nekem legtöbb aggodalmat, ami nem csekélység nálam (mert nem szokásom aggódni a magam bajai miatt), azonban ez esetben attól féltem, hogy teljesen tehetlenné leszek. Belső imával próbálkozni ebben az állapotban nagy vakmerőség lett volna. Bizonyára maga a mi Urunk is jól látja, hogy ez mennyire káros lenne most reám nézve, s innét van, hogy semmiféle természetfölötti összeszedettségben sincs részem, mintha csak nem is lett volna soha. Nagyon csodálkozom ezen, mert, ha rám jönne, nem volnék képes ellenállni. Ezért ne aggódjék miattam, Kegyelmed, mert lassan-lassan a fejem majd csak megerősödik újra. Én annyira ápolom magamat, amennyire csak szükségét látom, s nagyon is sokat teszek magamért, még valamivel többet is annál, ami itt nálunk szokás. Belső imára képtelen vagyok.

Nagyon szeretnék egészséges lenni! Ezt a vágyamat jónak tartom azért, mert a betegségemnek Kegyelmed adja meg az árát. Nekem ugyanis olyan a természetem, hogy ez a vágy fájdalmat okozna, ha nem volna meg ez a nemesítő körülmény. Nem igen tudom megenni a birkahúst, s azért szárnyast készítenek nekem. A bajom ugyanis főleg gyöngeség, amelyet az okozott, hogy a szeptemberi Szent Kereszt ünnepe óta folyton böjtöltem, amihez hozzájárult a sok munka és éveimnek száma. De meg aztán én olyan kevésbé vagyok

használható, mindig ezzel a nyomorult testemmel van bajom, s az akadályoz engem mindig a jóban. De azért nem akkora a bajom, hogy ne tudnék Kegyelmednek saját kezűleg írni, mert ezt a vezeklést még nem akarom Önre ráróni, már csak azért sem, mert nekem fájna legjobban.

A vezeklőövre vonatkozó tilalmamat meg kell bocsátania, mert Önnek nem azt kell tennie, amihez kedve van. A disciplinának is azért kell olyan rövidnek lennie, mert így jobban érezhető s kevesebbet árt. Ne ostorozza magát nagyon erősen, mert az egyáltalában nem fontos, habár Ön talán az ilyen kíméletet nagy tökéletlenségnek tekinti. Hogy azonban mégis teljesen valamit, küldök egy cilicumot, amelyet hetenként kétszer tehet fel egy-egy napra. Értse meg jól: a felkeléstől a lefekvésig, de aludnia nem szabad vele. Igazán tetszik nekem, hogy Ön a napokat olyan kiadósan számította! Ez egészen új felfogás, s azt hiszem, a sarutlan nővérek nem vitték annyira, hogy ilyen agyafúrtak legyenek. Vigyázzon, azt a másik övet egyáltalában ne kösse fel, egyelőre tegye félre!

Teresitának küldök egy cilicumot és egy disciplinát, és pedig jó keményet, mert olyat kért tőlem. Küldje el neki Kegyelmed, üdvözetem kíséretében! Julián de Avila igen sok jót és szépet ír nekem róla, úgyhogy dicsérem kell érte az Urat! Tartsa Ő mindig a kezében, hiszen nagy kegyelmet adott neki és nekünk, kik őt annyira szeretjük!

Igazában magam is óhajtottam, hogy Kegyelmednek legyen mostanában valamelyes lelki szárazsága, s így nagyon is örültem, mikor olvastam levelét, habár ez még nem nevezhető amúgy valójában lelki száraz-

ságnak. Higgye el nekem, hogy ez sok tekintetben igen hasznos. Ha a mellékelt cilicium egészen körül találna érni, akkor tegyen a gyomra tájékára valami vászon-darabot, mert ott nagyon árthatna. Ha pedig a vesetájékön érezne bajt, akkor, jegyezze meg, hogy sem nem szabad felkötnie, sem disciplinát nem szabad végeznie, mert mindkettő igen nagy kárt tehetne az egészségében. Az Úristennek inkább kell az Ön testi épsége, mint a vezeklése, főleg pedig azt akarja, hogy engedelmeskedjék. Gondoljon Saul esetére, s tartsa magát ahhoz, amit mondok! Nem csekély vezeklést gyakorol azzal, hogy el tudja viselni annak a másiknak szerencsétlen természetét. Szegény ember! Azt hiszem, hogy mindezeket a nagy lelki szenvedéseket, gyötrődéseket, s azt a mélabút hősiesen tűri, úgyhogy nem bűne neki, s nekünk dicsérünk kell Istent ezért a megpróbáltatásért.

Nagyon vigyázzon arra, hogy eleget aludjék s kellő mennyiségű vacsorát egyék, mert ha valaki ezen a téren akar Istennek valami áldozatot hozni, megeshetik, hogy csak akkor veszi észre, amikor már meg van a baj! Higgye el nekem, hogy ebben a pontban a magam kárán tanultam saját hasznomra és másokéra. Egész nap hordani a vezeklőövet, az bizonyos tekintetben könnyebben engedhető meg, mert az ember hozzászokik, s akkor már nem gyakorolja azt az első hatást, amelyről Kegyelmed ír. De azért nem kell annyira megszorítani hátul, amint Ön szokta tenni. Arra vigyázzon legfőképpen, hogy ne ártson Önnek! Nagy kegyelme Istennek, hogy olyan könnyen viseli el a belső imának elmaradását, mert ez annak a jele, hogy egészen megegyezik Isten akaratával. Márpedig azt hiszem, hogy ennél nagyobb hasznot a belső imából nem meríthetünk.

A kézirataimat illetőleg jó híreket hallok. A főinkvizítor személyesen olvasta el, ami egészen új dolog. Úgy látszik, dicsérték előtte. Ő pedig azt mondta róla Doña Luisának, hogy nincs benne semmi olyan, ami az inkvizíció elé tartoznék, s hogy nem rossz, hanem ellenkezőleg, jó. Azt is kérdezte tőle, hogy miért nem alapítottam Madridban zárdát. Nagyon szereti a sarutlanokat. Ő az, akit mostanában neveztek ki toledói érseknek. Doña Luisa úgy látszik, elment hozzá a lakására, mert nagyon magáévá tette ezt az ügyet, s ők ketten igen jóban vannak egymással. Ő írta meg nekem ezeket a dolgokat. Legközelebb idejön, s akkor meg tudom tőle a többit. Ezeket mondja el Kegyelmed a püspök úrnak, az alperjelnek és Szent Pálról nevezett Izabellának, de tegye nagy titokban, s kösse a lelkükre, hogy ne beszéljenek senkinek róla, hanem ajánlják az ügyet Istennek. Ezek igen jó hírek. Minden tekintetben jó volt nekem itt maradnom, csak a fejemenk tesz rosszat, hogy itt több levelet kellett írnom, mint másutt.

Ami a sevillai perjelnet illeti, láthatja, hogy kifizette a ház árának felét anélkül, hogy hozzá kellett volna nyúlnia Beatriz és anyjának hozományához, s ha Isten is úgy akarja, hamarosan kifizetik az egészet. Ez nagyon boldoggá tett. Agustín levelének is örültem, főleg azért, hogy nem megy oda, ahová menni akart, azt azonban sajnálom, hogy nem küldte el Kegyelmednek az én leveletem is. Nemsokára kapok számára egy ajánlólevelet Villéna örgrófnétól az alkirályhoz – mert unokatestvére ez utóbbinak és nagyon szereti őt –, s majd akkor küldjük, amikor a levelek biztonságban mennek. Mindazonáltal nagyon sajnálom, hogy

ő annyira bele van bonyolódva ezekbe az ügyekbe. Imádkozzék érte Istenhez, amint én is teszem!²⁹⁸

Amit a szenteltvízre vonatkozólag mondtam, annak nem tudom okát adni, hanem csak tapasztalatból merítettem. Megkérdeztem néhány tudós embertől, hogy mit szólnak hozzá, s ők nem helytelenítették. Különb – amint Ön is mondja – elég nekünk az, hogy ez a szokás meg van az Anyaszentegyházban.

Igaz, hogy paternai reform rosszul halad előre, azért mégis csak sok bűnt akadályoznak ott meg. Francisco de Salcedo sok igazat mond Ospedal asszonyt illetőleg, az mindenesetre igaz, hogy ilyen szempontból én éppen olyan vagyok, mint ő. Adja át neki mély tiszteletemet, nemkülönb Pedro de Ahumadának is! Nem akarok többet írni, csak azt az egyet még, hogy nem tudna-e Kegyelmed Juan de Ovalle számára néhány juhot ajándékozni? Nagy segítség volna nekik és értékes alamizsna, föltéve, hogy nem jelentene Ön számára nagy veszteséget!

Az írásomat rosszabbnak fogja találni a szokottnál, de ez nem a betegségemtől van, hanem attól, hogy többször kellett tollat változtatnom. Tegnap kezdtem ezt a levelet, s ma már, hála Istennek, jobb állapotban keltem fel, mert nem annyira a betegség vesz le a lábamról, mint inkább az a félelem, hogy így találok maradni!

---

²⁹⁸ Agustín de Ahumada, mindkettőjük fiútestvére. Peruban katonáskodott s tizenhét győztes ütközetben tüntette ki magát. Most valami állást keres. Az eszme nem tetszik a Szentanyának, de azért ajánlólevelet kér számára az alkirály rokonától. Jobban szeretné itthon látni, mint a kalandos katonaeletben.

Érdekes az én társnőm azzal az ő követőjével. Arról írt nekem, hogy az milyen kiváló mesterember, mire azt válaszoltam neki, közölje azt Önnel. Mindamellet, mivel a perjelnő szerint is hozzáértő ember – az pedig ismeri őt –, azt hiszem, jól végezné a dolgát. A perjelnő ugyanis ismeri mindkettőt, őt is, meg Vitoriat is, bár mindig úgy tudtam, hogy Vitoria a szakember. Adja Isten, hogy jól sikerüljön a dolog, Kegyelmedet pedig tartsa meg Ő szent Felsége szolgálatára, amint azt én kérem tőle! Amen.

Ma február 28-a van.

Gracián atya, a vizitátorunk jól van. Azt mondják, hogy Tostado mostanában fog eljönni. Igazán, ezekből a mi ügyeinkből-bajainkból meg lehet ismerni, hogy milyen a világ! Valóságos komédia az egész! De azért nagyon szeretném, ha már megszabadultunk volna tőle. Intézze az Úr úgy, amint jónak látja! Az itteni perjelnő és a nővérek mind tiszteletüket küldik Kegyelmednek! A sevillai és a salamancai igen sok szívességet tesznek nekem, sőt a veasi és caraváci is megtettek minden tőlük telhetőt. Egyszerűen kimutatják jóakarataikat. Szeretnék Kegyelmed közelében lenni, hogy saját szemével láthassa ezt, de azért is, hogy küldhessek Önnek is az ajándékaikból. Sevillából halat is küldtek, tésztába csomagolva s jó állapotban érkezett meg. Nagyon örültem neki, mert ebben a városban igen nehéz valamit kapni. Nekem az esik legjobban, hogy mindezt akkora szeretettel teszik.

Kegyelmed méltatlan szolgája,
Jézusról nevezett Terézia

174. levél

*María de San José, sevillai perjelnönek.
Toledo, 1577. február 28.²⁹⁹*

Jézus legyen Önnel, Leányom!

A betegségem miatt, amelyről már értesítettem, nem írtam Önnek gyakrabban, mert meg akartam várni, míg jobban leszek, hogy aggodalmat ne okozzak Önöknek. Bár most már nagy nálam a javulás, azért mégsem akkora, hogy sokat tudnék írni. Sőt, csak igen kevésre vagyok képes, mert különben azonnal nagy rosszulét fog el. Azonban előbbi állapotomhoz képest igen nagy a javulás. Hála legyen érte az Úristennek! Ő Szent Felsége fizesse meg azokat a jó híreket, amelyeket velem közöl. Mert számomra, biztosítom, igazán jó hírek voltak, főleg az, amely a ház árának törlesztéséről szólt, mert igazán megkönnyebbültem, látva, hogy csökkentek a gondjai. Nagyon buzgón kértem ezt a mi Urunktól, s azért szívem mélyéből kívánok Önnek hozzá szerencsét!

Isten hallgassa meg imámat, mert most, tekintettel erre az anyagi jólétre, perjeli állására és nagy sikereire, igazán szüksége van felsőbb segítségre, hogy alázatos

---

²⁹⁹ Szent Jeromosról nevezett Izabella nővér igen jó lélek, de képzelődő és együgyű. Helyteleníti, hogy Gracián atya védelmére kelt a nővéreknek bizonyos aljas és piszkos rágalmak ellen, amelyeken a Szentanya szerint nevetni kellett volna, vagy tudomásul sem venni. Mennyire fölötte áll a Szentanya ebben a pontban is a jó Gracián atyának!

maradjon. Azt hiszem, azon kegyelmek között, amelyekkel Isten Önt elárasztja, ezt is meg fogja kapni. Legyen Ő mindörökre áldva, mert abban ne kételkedjék, hogy az Ő keze van a dologban!

Bárcsak éppúgy meg lehetnék nyugodva Szent Jeromosról nevezett Izabella nővér felől! Mert ez a jó nő igazán szenvedést okoz nekem. Higgye el, jobb lett volna neki velem vagy olyasvalakivel maradnia, akitől fél. Adja Isten, hogy az ördög ne okozzon nekünk általa olyasmit, hogy azt se tudjuk majd, mihez kezdjünk! Legyen szíves Tisztelendőséged utasítani a paternai perjelnőt, ne engedje, hogy csak egy betűt is írjon, neki magának pedig addig is, amíg az én levelem odaér, mondja meg, hogy nézetem szerint nagyfokú beteg nedvekben szenved, ha ugyan nem még rosszabb természetű a baja! Jövő héten jön az öszvérhajcsár, azzal majd küldök hosszabb levelet, most nem vagyok rá képes.

De én Istenem! Micsoda hatalmas egy nagyszony maga! A nővérek magukon kívül vannak, látva, hogy mi mindent küldött. Az élelmiszerek és a többi dolgok igen jó állapotban érkeztek meg, hasonlóképpen az ereklyetartók is. A nagyobbik nagyon jó lesz Doña Luisa számára. Eltörött ugyan az üvegje, de sikerült kijavítani, más üveget tettünk bele, a talapzatába pedig erősítést. Minderről majd többet következő levelemben.

Nagyon kellemetlenül érintett, hogy azokkal az ellenünk szórt rágalmakkal, különösen a piszkosakkal szemben Gracián atyánk védelmünkre kelt. Ezek szemenszedett ostobaságok, s okosabb dolog nagyot nevetni rajtuk, s hagyni, hadd járjon a szájuk. Ami engem illet, bizonyos tekintetben még örülök is nekik.

Nagyon boldoggá tesz, hogy Ön egészséges. Isten tartsa meg Önt nekem és valamennyiüket! Amen. Imádkozzának értem!

Mivel ez a levél valószínűleg korábban ér oda, mint a másik, nem akartam elmulasztani, hogy ezen az úton írjak. Az alperjelnő anyának majd írok, mert panaszai megnevettettek. A malagoni perjelnő igen rosszul van.

Tisztelendőségéd méltatlan szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia

Néhány nappal ezelőtt kaptam meg Gracián atyánk édesanyjának válaszát. Hétfőn elküldöm Önnek. Azt írja, hogy mennyire örült az Ön küldeményeinek.

175. levél

*María de San José, sevillai perjelnőnek.
Toledo, 1577. március 2.*³⁰⁰

JHS.

---

³⁰⁰ A paternai sarus nővérek reformálására küldött három nővér közül az egyik, mint az előbbi levélben is olvasható, valami hamis misztikában kezdett hinni, mellyel szemben a Szentanya erélyesen fellép. A kormányzó, kiről a levélben szó van, Doña Luisa malagoni uradalmának kormányzója, s nagy jótévője az ottani nővéreknek.

A Szentlélek kegyelme legyen Tisztelendőségeddel,
Leányom!

Tekintve, hogy annyi jó hírrel örvendeztetett meg és olyan szép ajándékokat küldött, illenék hosszasan írnom, s ezt szívesen is tenném. Mivel azonban tegnap írtam, s az a sok levelezés e tél folyamán nagyon megviselte a fejemet, nem tehetem. Mert igen nagy beteg voltam. Most már sokkal jobban vagyok, de azért úgyszólván sohasem írok saját kezűleg, mert azt mondják, csak így fogok teljesen meggyógyulni.

Ó, mennyire örültem azoknak a szép dolgoknak, amelyeket nekem a jószágkormányzó számára küldött, mert nem is hinné, hogy ez a jó ember mennyit fárad a malagoniak érdekében, s mennyi szívességet tesz nekem. S ne gondolja, hogy csekély áldozatába kerül annak az építkezésnek irányítása, mert ezernyi kellemetlensége van a munkásokkal. Neki adtam a kisebbik ereklyetartót. Mind a kettő igen szép, de azért csinosabb a nagyobbik, különösen most, miután megigazítottuk. Mert, amint írtam, el volt törve az üvegje, s azt egy igen szép újjal helyettesítettük. A talpzata is el volt görbülve, s azt egy vasdarabbal erősítettük meg. Ezt mindig meg kellene tenni. Ugyancsak neki adtam a korsót, illetve serleget, amely olyan szép, amelyet még sohasem láttam. Mert habár ő darócruhában jár, azért – elhiheti – egészen illő dolog, hogy ilyen finom pohárból igyon. Neki ajándékoztam az almát is, mihelyt megkaptam. Nagyon jónéven vette. Ő különben igen tekintélyes ember. Kezdet óta mindig pártfogolta a malagoni zárdát. Nem szívesen engedték, hogy neki adjam a narancsvizet, mert a perjel-nőt az tartja életben, s nekem is használ, de meg azután

itt nem kapható. Kérjen belőle egy keveset nevemben a portugál nővérnek anyjától, s küldje el nekünk, mert csak e feltétel alatt adhattam neki oda azt is.

Ó, mennyire boldog vagyok, hogy törlesztették azt a részletet a ház árából. Igaz, hogy amíg az a nővér nem teszi le a fogadalmat, tulajdonképpen nem is kelle-ne annyira örülnünk. Bár az is igaz, hogy ha ki találna lépni, az Úristen valami más úton térítené meg nekünk az összeget. Kérjék buzgón Ő Szent Felségét, hogy szüntesse meg a fejfájásomat! Legalább részben elmond-tam Önnek, e bajomnak okait abban a levélben, amelyet ma reggel vitt el a postás.

Az Ön belső imája, úgy amint azt végzi, igen tetszik nekem. Az pedig, hogy Ön tudatában van ezen imának s az Istentől vett kegyelemnek, egyáltalában nem hiánya az alázatosságnak, feltéve, hogy nem tekinti azt saját maga teljesítményének. Ezt különben az ember mindig tisztán látja olyankor, amikor az ima tényleg Istentől való. Nagyon örülök, hogy olyan jól van, s nem fogom elmulasztani, elküldeni Önnek azt az alkalmi ajándékot, amelyet kíván.³⁰¹ Kérje Istent, legyen olyan jó, hogy Ő meghallgassa imáimat.

Ami Beatrizt illeti (belső imája) rendben van, azonban igyekezzék megszüntetni az ilyen [egyéni lelki] dolgokról való beszélgetéseket és miegymást. Mert nagyon sok függ ilyen tekintetben a perjelnőtől. Nem akarok itt Isael de San Jerónimo esetére célozni, mert

---

³⁰¹ Az eredetiben: albricias, vagyis az ajándék, amelyet az akkori szokás szerint annak adtak, aki valami jó hírt hozott, vagy akinek szerencsét kívántak valamihez. Olyasféle, mint nálunk a nászajándék.

őt a perjelnő azonnal megszidta, úgyhogy elhallgattott. Látja, amikor ott voltam, ő már akkor igen keveset haladt előre. Nem tudom, nem volt-e hiba részünkről, hogy kiengedtük magunk közül. Adja Isten, hogy ez a dolog jól végződjék!

Gondolja csak meg, ha mások találták volna meg az ő kéziratát, nem pedig a perjelnő: ugyancsak szépen volnánk! Isten bocsássa meg annak (a gyóntatónak), aki azt parancsolta neki, hogy írja le (misztikus kegyelmeit). Gracián atyánk azt óhajtaná, hogy keményen rójam meg. Olvassa el tehát a mellékelt levelet, s ha jónak találja, küldje el neki! Nagyon helyesen tette, mikor megtiltotta, hogy erről a dologról bárkivel is tárgyaljanak. Veasból azt írja nekem a perjelnő, hogy a nővérek csupán a bűneiket mondják el a gyóntatónak, s hogy egy félóra alatt meggyónnak valamennyien. Hozzáteszi, hogy így kellene eljárni mindenütt. Valamennyien rendkívül meg vannak elégedve ezzel a rendszerrel, nagyon szeretik a perjelnőjüket, s lelki ügyeiket övele beszélnek meg. Tisztelendőségem megmondhatná a nővéreknek, hogy mivel ezen a téren nekem van némi tapasztalatom, nincs célja, ha olyant keresnek fel, akiben nincs annyi, s helyesebb volna, ha nekem írnának. Az Önök vidékén ez még sokkal szükségesebb volna, mint bárhol másutt. A perjelnőnek pedig hagyja meg, hogy a nagybőjt után etessen vele húst, s ne engedje, hogy bőjtöljön!

Szeretném tudni, mit akar azzal mondani, hogy Isten akkora erőt ad neki, mert nem magyarázza meg. Azután meg micsoda helytelenség – gondolja csak el –, hogy minduntalan elkezd zokogni a többiek előtt s azt akarja, hogy lássák, majd meg minduntalan írogat. Igyekezzen megszerezni azt, amit írt, s küldje el nekem!

Egyszer s mindenkorra tiltsa el attól, hogy bárkivel tárgyalhassa ezeket a dolgokat, kivéve Gracián atyánkat! Mert ezek a tanácskozások tették őt tönkre. Higgyc el, hogy amott maguk felé ezeket a dolgokat³⁰² még sokkal kevésbé értik, mintsem Tisztelendőséged gondolná. S még ha legalább gyónás közben s Acosta atyával történtek volna ezek a megbeszélések, akkor nem lett volna belőle baj. De én tudom, hogy az ilyesmi neki még sokkal kevésbé való, mint másoknak. Nagyon jó volt megparancsolni, hogy engedjenek Paternában a (sarus) nővéreknek némi szabadságot, bár jobb lett volna el sem kezdeni (a teljes szigort), hanem megelégedni a legszükségesebb reformokkal, mert ilyen esetekben, ha azt látják, hogy a tiltakozásukkal el tudtak érni valamit, mindjárt azt hiszik, hogy mindent elérhetnek. Azt is igen jól tette, hogy meghagyta nekik, járjanak el a testületi ténykedésekre.

Mivelhogy leveletem megszakításokkal írom, nem tudom, el felejtettem-e válaszolni egyik-másik kérdésére. Mellékelve küldöm a kívánt reteszeket, és pedig ugyanolyanokat, amilyenek itt vannak a kórus rácsein. Nézetem szerint semmi szükség sincs arra, hogy szebbek legyenek, habár előre látom, hogy Ön nem lesz velük megelégedve. Azonban nyugodjék meg rajtuk, mint teszik az itteni nővérek, akik szintén nem tartják magukat műveletlenebbeknek [mint ön]. Különben is alkalmasabb az ilyen retesz, mint bármi más, s nem is tudom, hogy milyen zárok kellenének Önnek. A feszületeket most készítik, darabja egy aranyba fog kerülni.

302

Értsd: a misztikus kegyelmeket.

A nővérek valamennyien imáiba ajánlják magukat. A kis Isabel igen örült a cukorkáknak és a darócnak. Isten fizesse meg! Nekem bőségesen van ruhám. Azt hiszi talán, nekem nem esik rosszul, hogy semmim sincs, amit Önnek küldhetnék? De igazán sajtáságos, hogy mennyire nem lehet semmit sem kapni ebben a városban, hacsak nem birsalmát a maga évadjában, de még a birsalma is jobb ott maguk felé. Nagyon örültek a fűszereknek és a mézgának. Nem engedték, hogy ajándékba küldjem, pedig szerettem volna megtenni, azonban nekik is nagy szükségük van rá.

Mellékelem a válaszokat azon pályakérdésre, amelyet Lorenzo öcsémnek küldtem. Ők abban egyeztek meg, hogy a Szent József zárdába küldik, s a nővérekre bízzák az ítéletet. Azonban a püspök éppen jelen volt s azt mondta, küldjék el nekem, s bíráljam meg őket én. Pedig akkor olyan rosszul volt a fejem, hogy még végigolvasni is sok volt nekem! Mutassa meg a perjel atyának és Nicolaónak. Azonban mondja meg nekik, hogy ne olvassák el a bírálatot, mielőtt a válaszokat elolvasták volna! Ha pedig lehetséges, küldje el Gracián atyának, hadd élvezze ő is. Különben is Avilából azért juttatták hozzám, hogy elküldhessem neki. Igaz, hogy ez nem útja az öszvérhajcsárnak.

Itt küldöm az öcsém egyik levelét. A benne leírt kegyelmekkel Isten bőségesen árasztja el őt, s ezekről gyakran szokott nekem írni. Most éppen ez a levele akadt a kezembe. Mihelyt elolvasta, semmisítse meg! De most Isten Önnel, mert ha Önnek írok, nem tudom befejezni a leveletem, pedig a sok írás beteggé tesz. Ő Szent Felsége tegye Önt szentté!

Most kaptam levelet Gracián atyától Malagából írta, holnap lesz két hete. Jól van, hála Istennek!

Ma március 2-a van.

Üdvözetemet adja át valamennyiüknek, s üzenje meg nekem, hogyan van Bartolomé atya!

Tisztelendőséged szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia

Köszönje meg nekem, hogy ezt a levelet saját kezűleg írtam, amit még az Avilai Szent József kedvéért sem tettem meg! Tegnap a postás útján írtam Tisztelendőségednek és Atyánknak. Azért nem írok neki most.

176. levél

*Ambrosio Mariano atyának.
Toledo, 1577 márciusában.*³⁰³

---

³⁰³ Mariano atya az idő szerint egy barátja házában tartózkodott, ami visszatetszett Ormaneto nunciusnak, aki azt akarta, lakjék a sarusoknál. A Szentanya pedig azt tanácsolja neki, menjen Alcalába, az ottani sarutlanokhoz üdülni a betegsége után. Ismételten helyteleníti, hogy Gracián atya védekezik a piszkos rágalmak ellen. [A legfrissebb spanyol kritikai kiadás 1577. február 28-ra datálja ezt a levelet.]

Jézus legyen Tisztelendőségeddel, Atyám!

Ma azt írta nekem Don Teutonio úr, aki jelenleg Madridban van, hogy a nuncius nem fog távozni. Ha ez így van, s hacsak Tisztelendőséged nem megy Alcalába azon ürügy alatt, hogy beteges, semmi áron sem volna megengedhető, hogy felmondja neki az engedelmisséget.

Higgye el, Atyám, amennyire én értem a helyzetet, a sarusok már barátokozni szeretnének velünk, s amíg nem látjuk világosan, hogy mit akar az Úristen, célszerű lesz ideiglenesen hozzájuk alkalmazkodni. Ezt tisztelendőséged amúgyis megtette már. Annyi bizonyos, hogy nem a nunciusban van a hiba, hanem az ördög olyan erőszakosan támad, hogy én már semmin sem csodálkozom. Ne féljen Tisztelendőséged attól, hogy bárki is merjen valamit Ön ellen tenni, mert maga az Úr őrzi Önt. Mivel pedig Ő Szent Felsége megadta nekünk azt a kegyelmet, hogy Tisztelendőséged egészen mostanáig képes volt fékezni haragját, továbbra is majd csak elkormányozza Önt. Ez legyen most az Ön keresztje! Bizonyára jó súlyos. Ha az Úristen nem részesítette volna Önt különös pártfogásában, higgye el, nem lett volna képes ezt a kellemetlenséget elviselni.

Ami a királyi tanács válaszát illeti, attól semmit sem várhatunk. Vagy talán nem látja, hogy ezek csak szép szavak? Mit ér nekünk, ha megakadályozzák a rendeletnek odaküldését, mikor már ott van a másolata, s tudják róla, hogy hiteles? Nem most van a mi alkalmas időnk. Várjunk egy kicsit! Jobban tudja az Úr, hogy mit tesz, mint mi, hogy mit akarunk!

Mit gondol, hogyan festünk mi abban a védőiratban? Nem értem, miért akarják ezeket a rágalmakat

cáfolni. Rosszul teszi Gracián atyánk, hogy ilyen határtalan aljassággal szembeszáll. Az Isten szerelméért, ne mutassa meg senkinek azt az iratot, mert mindenki azt fogja mondani, hogy oktalanság ilyen örültségeket komolyan venni és szóvá tenni. Nézetem szerint ez nagy tökéletlenség. Legokosabb jót nevetni rajtuk!

Tudja, Atyám, az én sok levélírásum és elfoglaltságom egyedüli oka az én fülzúgásomnak és fejfájásomnak. Meghagyták nekem, hogy ha csak nem feltétlenül szükséges, ne írjak saját kezűleg, s azért nem is nyújtom hosszabbra ezt a levelet. Csupán azt akarom még mondani, hogy ne jusson valahogy eszébe azt a bizonyos dolgot (tudniillik a madridi zárdaalapítást) közvetlenül a királynál szorgalmazni előzetes alapos megfontolás nélkül, mert amennyire én értem a helyzetet, azáltal igen sok embernek jóakarátát veszíthetné el.³⁰⁴ Különbön is az Úristen majd csak nyélbe ütteti a dolgot valami más úton. Ő tartsa meg nekem Tisztelendőségedet!

Tisztelendőséged szolgálója,

Jézusról nevezett Terézia

177. levél

*Mariano Ambrosio atyának, Madridba.
Toledo, 1577. március 15.*³⁰⁵

---

³⁰⁴ Minden alsó vagy közbenső fórum megsértődik, ha az ő megkerülésével közvetlenül intéz el valaki valamit a felsőbb vagy legfelső fórumnál.

Jézus legyen Tisztelendőségeddel, Atyám!

Nem értem, miért mulasztotta el nekem levelet küldeni ezzel a fuvarossal, s megírni, megkapta-e a királyi tanács válaszát, amelyet elküldtem Önnek. Szeretném tudni, hogyan érzi magát ott abban a városban a nélkül, hogy a szerzetesekkel volna, úgy értem a Kármelben, amikor a nuncius annyira hangsúlyozta ennek helytelenségét, nekünk pedig olyan nagy érdekünk őt el nem kedvetleníteni. Ez az egész sehogy sem illik. Nagyon szeretnék előszóval beszélni Tisztelendőségeddel, mert vannak dolgok, amelyeket el lehet mondani, de leírni nem.

Egészen mostanig, azon címen, hogy ott hamarosan házunk lesz, még csak el lehetett valahogy nézni ezt a szabálytalanságot. Azonban annyi ideig maradni kint, s hozzá négy sarutlannak, higgye el, Atyám, azt senki sem fogja helyeselni. Az ilyesmire nagyot néznek az emberek, s nemcsak a sarusok, akikkel nem törődünk, hanem mások is. Az ilyen dolgokban, amelyekre nincs jogcím, szeretném, ha nem adnánk megszólásra okot, s bármennyit mondogatja is az őrgróf Tisztelendőségednek, hogy a nuncius nem fog megharagudni, arra adni semmit sem lehet.

Azért is esedezem Tisztelendőségedhez, hogy ha valakire panasza van, nagyon vigyázzon a szavaira, mert

---

³⁰⁵ Ambrosio atya a Szentanya tanácsa és a nuncius intése ellenére Madridban még mindig barátja, Mondéjar őrgróf házában vendégeskedik, éspedig más három sarutlannal. Heves olasz természete minduntalan olyan kijelentésekre ragadja, amelyek veszedelmet hozhatnak a reform ügyére.

attól félek, hogy nem eléggé óvatos. Ez már abból is világos, hogy még én is megtudtam, amit mondott, s adja Isten, hogy ne jusson el az illetőnek füléhez! Gondolja meg jól, hogy valamennyi ördög ellenünk harcol, s hogy egyedül az Úristen pártfogásában bízhatunk! Ő pedig csak akkor karolja fel ügyünket, ha alázatosan engedelmeskedünk és szenvedünk.

Azt tartanám a legjobbnak, ha Tisztelendőséged és a többiek feketevasárnapon elmennének vagy Pastránába vagy Alcalába, mert akkor ügyeket intézni már amúgy sem lehet. Ha pedig volna mégis elintézendő dolog, ott van a mi pártfogónk, Padilla licenciátus, aki azelőtt is helyállt értünk. Ezeken a napokon amúgy sem illik, hogy a szerzetesek kívül tartózkodjanak a zárdákon. Ez senkinek sem tetszenék, legkevésbé pedig a nunciusnak, aki annyira szigorú felfogású. Nagyon örülnék, ha megtenné! Gondolja meg jól Tisztelendőséged, s higgye el, hogy illenék így cselekedni. Vagy pedig maradjanak a sarusoknál, bár azt kevésbé tartanám jónak.

Újra tárgyalni az érsekkel, miután már egyszer amúgy is tájékoztatta őt, azt szintén ne tegye Tisztelendőséged semmi áron! Nem illenék, bármennyire bejárás legyen is nála. Ő ezt az ügyet magára vállalta, tehát a legjobb eljárás részünkről az, ha hallgatunk, s csupán Istennel tárgyalunk.

Ezt a levelet igen alapos megfontolás után írtam, s nagyon fontos okból, amelyet azonban nem mondhatok meg. Azt azonban látom, hogy mekkora szükség van arra, amire Tisztelendőségedet kérem. Ha megteszi, abból semmi kárunk sem származik, míg ellenben ha így folytatja, igen nagy baj lehet belőle. Ha egyszer az okosság parancsolja valaminek megtevését, akkor azt

nem szabad más időre halogatni. Ad nekünk a mi Urunk elegendő alkalmat az érdemszerzésre, s belátom, hogy Tisztelendőségnek is sokat juttatott eddig és juttat most is, mert elcsodálkozom azon, mennyire türtőzteti mérges természetét. Most azonban okosságra van szükség, s azt meg is adja az Úristen, amint megadta a püspök esetében.³⁰⁶ Áldott legyen az Úr mindenért, mert Ő végre is támogatni fogja az Ő művét!

Tostadóról az a hír, hogy Andalúzián fog keresztül jönni. Bárcsak hozná már Isten! Legyen, aminek lennie kell. Azt hiszem, jobb volna ő ellene küzdenünk, mint az ellen, aki ellen mostanig küzdöttünk.³⁰⁷ Isten adjon nekünk világosságot! Isten tartsa meg Tisztelendőségedet és azokat a többi atyákat! Valamivel jobban vagyok.

Tisztelendőséged szolgálója,

Jézusról nevezett Terézia

178. levél

*María de San José, sevillai perjeltnőnek.
Toledo, 1577. április 9.³⁰⁸*

Jézus Legyen Tisztelendőségeddel, Leányom!

---

³⁰⁶ A salamancai püspök a sarusok ármánykodása folytán kezdetben ellene volt annak, hogy a sarutlanok az ő székvárosában kollégiumot alapítsanak.

³⁰⁷ Célzás a sarutlan atyáknak a generálissal szemben való magatartására, amelyet a Szentanya mindig helytelenített.

A posta útján írtam önnek, s azt hiszem, az a levelem hamarabb jut kezéhez, mint ez. Most küldöm a feszületeket, és sem többet, sem kevesebbet, mint ezeket. Csak kilenc reálba kerülnek darabonként, sőt, ha nem csalódom, még egy-egy negyed reállal kevesebbe, holott azt mondták nekem, hogy egy aranynál olcsóbban nem készíthetik el. A lyukakat fúrássák beléjük az esztergályossal. Mivel ünnepnapon hozták el őket, azt már nem csinálhatták meg. De az nem számít, mert könnyű munka. A kereszték ébenfából valók. Nem drágák, így szeretnék többet küldeni.

Nagyon szeretnék valamit tudni a jó Bernardáról. Azt már megírtam, hogy az Úristen magához vette egyik nővérünket ebben a házban, ami nekem nagyon fájt.

Ami azt illeti, hogy beszéljen-e Garcialváreznek az Ön belső imájáról, nem látom be, miért ne tehetné. Az Ön imája nem olyan természetű, hogy azon fel lehessen akadni. Mások is megtehetik, akik éppen úgy vannak, mint Ön. Sőt, ha nem tennék, különtségnek tűnne fel, tekintve, hogy a vizitátor atya is így parancsolta. Adja át neki legmelegebb üdvözetemet!

Ó, mennyire szeretném elküldeni a kis könyvemet a lascuévasi szent perjelnek! Üzent nekem, hogy küldjem el, s én oly örömmel tenném meg neki ezt a szíves-séget, hiszen annyival tartozunk neki. Sőt magának Garcialváreznek sem ártana, ha elolvasná, legalább látná belőle a mi életmódunkat és sokat tanulhatna az imánkra

---

³⁰⁸ Egyebek között meg tudjuk ebből a levélből azt a nagy fontosságú eseményt, hogy Nicolao Doria, a sarutlan kármelita rendnek leendő első generálisa, Sevillában belépett a Kármelbe. Ez 1577. március 25-én történt.

vonatkozólag, pedig ha a könyv ott volna, bizonyára megtenné. Azzal a Szenttel szemben pedig, aki annyit tett értünk, a legkevesebb, amit tehetünk, az, hogy teljesítjük minden kívánságát. Lehet, hogy egyszer majd meg tudom tenni.

A mai napon annyi volt az elfoglaltságom, hogy nem írhatok hosszasan. Arról már értesítettem, hogy megkaptam, amit az öszvérhajcsár útján küldött, de hogy nem érkezett meg jó állapotban. Hiába, már meleg van az ilyen küldeményekhez. Ne küldjön nekem most már semmit, hanem csak a narancsvizet, mert annak, amit most küldött, eltörött az üvege. S egy kevés narancsvirágot, amennyire lehetséges, levelével együtt, megszáritva és cukorba főzve. Majd megtérítem az árát. Ha nem volna kapható, akkor cukorkát, de jobban szeretném a narancsvirágot, akármilyen drága, még ha csak kevés volna is.

Már említettem, hogy az égbe távozott tőlünk egy nővér, hogy mennyi bajunk volt, s hogy mennyire örültem Nicolao belépésének. Nagyon hálásan veszem Öntől, hogy annyira dédelgeti a paternaiakat, írtak nekem róla. Higgye el nekem, az isteni Gondviselés műve volt, hogy Sevilleában nekünk olyan melegszívű és nagylelkű perjelnök legyen, mint amilyen Ön, aki mindnyájunkkal jót tesz. Remélem, ezek az erények még csak növekedni fognak Önben.

Nem hiszem, hogy ma tudok írni a lascuévasi perjelnek, majd legközelebb fogom megtenni. Ne szóljon neki erről a levélről. Mindnyájukat üdvözlöm, s különösen az én kedves Gabrielámat! Szeretnék neki írni. Ó, mennyire örülnék, ha azt az özvegyet bent tudnám már maguknál, mint fogadalmast! Adja Isten,

hogy megtörténjék, Tisztelendőségedet pedig tartsa meg nekem! Amen. Mellékelem Doña Luisa egyik utolsó levelét.

Ma van Húsvét utolsó napja.

Tisztelendőséged méltatlan szolgálója,

Jézusról nevezett Terézia

Képzelve, a jezsuitáktól elbocsátották Isabel de San Francisco fivérét. Nagyon elszomorított a dolog. Nem mertem ezt vele közölni, nehogy fájdalmat okozzak neki, pedig talán jobb, ha mitőlünk tudja meg. Egyik salamancai barátjának mellékelt leveléből láthatja, hogy biztos értesülést akartam szerezni maguktól a jezsuita atyáktól. Azt is küldöm, amit az ottani perjelno írt róla. Örülök, hogy már van állása. Ki tudja, talán jobb lesz rá nézve, még örök üdve szempontjából is. Ha jónak látja, értesítse őt s küldje el neki ezeket a sorokat!

Bartolomé de Aguilar atya azt mondja, hogy ő szívesen érintkezne Önökkel gyakrabban, de hogy Önök nem hívják, márpedig nem lévén előljáró, ő hívás nélkül nem mehet. Kérje fel néha szentbeszédre s tudakozódjék olykor hogylétéről, mert ő igen kiváló ember. Persze, hogy olvashatja a leveleket, hát hogy is ne olvashatná!

179. levél

*Mariano Ambrosio atyának, Madridba.
Toledo, 1577 áprilisában.*³⁰⁹

Jézus legyen Tisztelendőségeddel!

Ó, mennyire szeretnék hosszasan írni, mert levele igen boldoggá tett, azonban tegnap eret vágta rajtam s ma megint ugyanezt teszik velem. Nem tudtam, hogy ilyen hamar lesz, így sietnem kell. Az érvágás nagyon jót tett a fejemnek. Ha Isten is úgy akarja, hamarosan rendben leszek.

Aminek leginkább örültem, az, hogy ha már mindenképpen Madridban kell maradnia, legalább visszament a sarusokhoz. Azonban arra kérem, vigyázzon Atyám, mert azok számon fogják tartani mindenegyes szavát. Az Isten szerelmére, legyen óvatos és ne bizalmaskodjék! Amit Tostadóról mondanak, azt szívesen elhiszem, mert amennyire félti a bőrért, nem mer eljönni, mielőtt megkapná az „igent” attól, akire az tartozik. Ezért akarta azt elérni Tisztelendőséged által. Sohasem láttam ennél nevetségesebb dolgot. Már megkaptam azokat a leveleket, amelyeknek elküldéséről Tisztelendőséged engem értesít, s tegnap Gracián atyánkét is.

---

³⁰⁹ Hihetetlen, de igaz, hogy a sarutlanok megsemmisítésére küldött Tostado atya Mariano atyát kérte meg, hogy vesse latba befolyását a királynál, hogy engedjék meg neki a vizitációt. Mariano és társai elhagyták Mondéjar örgróf házát és visszaköltöztek a sarusok zárdájába.

Ami Baltasar atyát illeti, igenis, írtam neki, még pedig nem is egyszer. Tekintve, hogy Tisztelendőséged most a sarusoknál lakik, igen jó, hogy ott van. Csak igyekezzék mindenben a nuncius kedvére tenni, mert végtére is, ő nekünk előljárónk, az engedelmesség pedig mindenkire jó benyomást tesz. Nem írhatok többet.

Tisztelendőséged méltatlan szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia

180. levél

*María de San José, sevillai perjeltnőnek.
Toledo, 1577. május 6.*

Jézus legyen Tisztelendőségeddel s fizesse meg Önnek azt a sok szép ajándékot!

Minden épen és jó állapotban érkezett meg. Ha majd megy az öszvérhajcsár, ezekre vonatkozólag többet írok. Most csak a legfontosabbakra szorítkozom.

Mennyire irigykedtem arra a kis angyalra, áldott legyen az Úr, aki olyan hamar vette őt fel az örök boldogságba. Bizonyára nem is sejtette, hogy ilyen rövid lesz az élete.

Ami azokat a többi dolgokat illeti [az állítólagos misztikus kegyelmeket], higgye el nekem, hogy az mind kézzel fogható idegbajos tünet. Ne vegye őket komolyan s ne is beszéljen róluk, s arról sem, amit Beatriz mondott. Az ő nagy szeretetéről eleget mondtam. Adja át neki és édesanyjának üdvözetemet és köszönetemet! Valamennyiüket üdvözölöm!

Nagyon nagy gondot okoz nekem Tisztelendőséged láza és az alperjelnö betegsége is. Áldott legyen az Úr, aki annyira próbára tesz bennünket ebben az évben, s Tisztelendőségednek egyszerre annyiféle bajt küld. A legnagyobb köztük a jó egészség hiánya, mert, ha az megvan, a többi mind el lehet viselni. Üzenje meg nekem hamarosan, hogy mekkora a láza Tisztelendőségednek s az alperjelnöknek. Adja Isten, hogy ezúttal ne legyen olyan fokú, mint szokott lenni. Olyan kevesen vannak, hogy [betegség esetén] nem tudom, hogyan lesznek meg. Legyen rá gondja az Úristennek, amennyire csak lehetséges, mert nagyon aggódom!

Amit a temetésről mond, tudja meg, hogy nagyon jól csinálták. Mi a klauzúrán belül temetkezünk, s meg is kértem Atyánkat, rendelje ezt el, mert azon kívül temetkezni csak a nem klauzúras nővérekhez illik. Garcialváreznek tehát nagyon is igaza volt – adja át neki üdvözlétemet –, s ő be is mehet a klauzúrába abban a szükséges esetben, amelyről Ön beszél. De más esetben jobb volna, ha mindig csak Garcialvárez menne be, tekintve, hogy a sarusok zárdája olyan messze van, úgy hogy azokat nem tudom, hogyan lehetne hívni. Különben is jobbnak tartom, hogy Garcialvárez menjen be, hiszen ő gyóntatja Önöket mindig. Ezt a dolgot majd megbeszélem Atyánkkal, mert ha Isten is úgy akarja, hűsvét előtt látni fogom őt, s akkor majd megküldöm Önnek az engedélyt. A nuncius ugyanis már érte küldött, hogy jöjjön hozzá, s úgy látszik, ügyeink kedvezően állnak. Most Caravácába és Veasba ment.

Mellékelve küldöm Önnek, Alberta [a caravácai perjelnöknek] levelét, hadd lássa belőle, hogy és mint vannak. Igazán nem tudunk dűlőre jutni azzal a

zárdával. Imádkozzék érte, s a veasiért is, mert az nagyon megszomorít azokkal a pörösködéseivel!

Tegnap, mikor megkaptam levelét, azonnal akadt emberem, akivel elküldhettem Atyánknak. Most tehát, ameddig itt maradok, lesz alkalmam visszaszolgálni Önnek azt a szívességet, amelyet nekem leveleim továbbításával tett. A laikus nővért csak vegye fel, s bárcsak adná Isten, hogy az egymagában elegendő segítség legyen az Önök számára. Már jelentést tettem róla Atyánknak, s kértem, írja meg Önnek, hogy vegye fel!

Ami a boldogult Bernarda hagyatékát illeti, jegyezze meg, hogy mivel szülei élnek, a zárda nem örököl utána, hanem minden rájuk száll! Ha ők előbb haltak volna meg, mint a lányuk, akkor a zárda örökölt volna. Ez egészen biztos, mert kiváló tudósokat kérdeztem meg felőle. A szülők és a nagyszülők ugyanis természetes örökösök, s csak az ő haláluk esetén örököl a zárda. Ők csak arra voltak kötelezve, hogy megadják neki a hozományát. Ha pedig ők ezt nem tudják, dicsérni fogják Istent azért, hogy Önök hajlandók velük kiegyezni. Ha megadnák legalább azt, amit ígértek, az is nagy előny volna. Majd meglátja ott a helyszínén, hogy mit lehet ebben a dologban tenni. Mert egészen elengedni a hozományt, az még sem illenék. Nicolao atya tudja a legjobb tanácsot adni ebben az ügyben.

Adja át neki legmelegebb üdvözlétemet, valamint Gregorio atyának is, nemkülönben másoknak, akiknek jónak látja! Isten Önnel! Bár néhány nap óta valamivel jobban van a fejem, azért mégis csak folyton zúg, s nagyon árt nekem az írás.

A malagoni perjelnő anya tehát itt van velem együtt. Nagyon fáj azt látnom, hogy baja annyira reménytelen,

bár azért nagy nála a javulás, már jobb étvággal eszik és fel is kel. Mivel azonban a láza csak nem múlik, az orvos szerint erre a javulásra nem lehet sokat adni. Az Úristen mindent megtehet, s megadhatná nekünk azt a kegyelmet [hogy meggyógyulna]. Imádkozzanak buzgón érte! Mivel ő maga is ír, nem mondok róla többet.

Ma május 6-a van.

Tisztelendőséged méltatlan szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia

Az én jó Gabrielámnak adja át legmelegebb üdvözlöttemet! Nagyon örültem levelének és annak, hogy jól szolgál az egészsége. Adja meg ezt mindnyájuknak a mindenható Úristen! Amen.

181. levél

*Mariano Ambrosio atyának, Madridba.
Toledo, 1577. május 9.*³¹⁰

Jézus legyen Tisztelendőségeddel, Atyám, s fizesse meg Önnek azokat a jó híreket, amelyeket velem közölt!

Mert úgy látszik, ezek a dolgok reánk nézve sok

---

³¹⁰ A salamancai alapítást Angel de Salazar atya igyekszik megakadályozni. Óvatosságra inti. A volt malagoni perjel nő betegségét majdnem reménytelennek tartja, pedig, mint már mondtuk, az jóval túlélte a Szentanyát.

tekintetben igen kedvezőek. Az Úristen irányítsa az egészet az Ő nagyobb dicsőségére, mert mi nem akarunk egyebet.

A fiú azonnal elindult.

Örülök, hogy Tisztelendőséged olyan jól megvan azokkal a sarus atyákkal, pedig azok semmit sem mulasztanak el arra nézve, hogy utunkat állják. Most hallom, hogy Angel atya írt a salamancai püspöknek, ne engedje meg nekünk az ottani alapítást. Tehát azt is ellenünk hangolták éppúgy, mint a madridit, sem többé, sem kevésbé. Ó Atyám, mennyire rosszul intézik ezeket az ügyeket! Hiszen az a salamancai alapítás már rég meg volna, ha tudták volna irányítani, míg ellenben így csak arra szolgált, hogy rossz hírbe keverte a sarutlanokat! Higgye el nekem, hogy a rendszertelen eljárás sohasem jár jó eredménnyel. Másrészt azt hiszem, hogy az Úr akarta így, s hogy valami nagy titok lappang mögötte. Ez majd ki fog nyilvánulni, sőt ha bekövetkezik az, amit Tisztelendőséged mond, már ki is nyilvánult. Isten fizesse meg Önnek, hogy olyan sokat ad az én véleményemre, adná Isten, hogy ez a felfogása tartós lenne. Azt hiszem, hogy ahol annyi az okos ember, az én nézetem nem sokat számít. Nagy megnyugtatómra szolgál, hogy ügyeink olyan jó kezekben vannak. Áldott legyen Ő, aki mindezt intézi! Amen.

Miért nem beszél nekem soha Baltasar atyáról? Azt sem tudom, hol van, s azért kérem, adja át neki tiszteletemet, nemkülönben az én jó Padilla atyámnak és Juan Díaz atyának. Az illetni perjelnő és Brianda, a malagoni, üdvözetüket küldik Tisztelendőségednek. Az utóbbi jobban van, amióta idejött, csak éppen ma éjjel volt rosszabbul. Egy kis remény van arra nézve, hogy életben

marad. Adja meg neki azt az Úristen, látja, mennyire szükségünk van rá, Tisztelendőségedet pedig tartsa meg!

Vigyázzon, Atyám, s legyen mindig résen, mert ezek a barátságok esetleg csak erőltetett érzelmek, ne tegyen semmiféle meg nem gondolt nyilatkozatot. A mi igazi jó barátunk, akit komolyan kell vennünk, az Úristen, ha igyekszünk mindig megtenni az Ő akaratát, akkor nincs okunk bármitől félni. Nagyon szeretném tudni, hogyan hangzott az a felelet. Sőt azt is óhajtanám, ha Atyaságod és a Mester atya ott lakhatnának, ahol azt hiszik, hogy olyan szívesen fogadnák be Önöket. Ebben az életben, bármit tegyünk is, ha a Keresztre feszítettnek pártjához tartozunk, sohasem fognak hiányozni a keresztek.

Ami Antoño Muñozt illeti, téved, mert nálunk nincs Catalina de Otálora nevezetű nővér, s nem is volt soha, hanem ez egy özvegyasszonynak neve, aki támogatta annak a zárdának alapítását. Azt hiszem, most már nincs ott, én nem is ismerem. Különbem sem illenék hozzám, hogy ebbe a dologba beleavatkozzam. Legyen szíves, mondja meg ezt neki Tisztelendőséged! Sőt még az is aggályokat okozott nekem, amit Tisztelendőségedtől kértem ebben az ügyben, mert – maradjon ez köztünk – én ezt az urat nagyon kevésbé ismerem. S bár közeli rokonom, egyetlenegyszer láttam, s nem tudnám megmondani, milyen hivatal felelne meg az ő lelke érdekének. Azért is kérem Tisztelendőségedet, hogy ebben az esetben ne induljon az én véleményem után, hanem járjon el azon benyomás szerint, amelyet az illető Önre tesz.

Erről ne szóljon neki Tisztelendőséged semmit, nehogy elszomorodjék, mert sajnálom őt, hanem adja át neki üdvözetemet, s mondja, hogy fejfájásom miatt nem

írhatok neki. Tényleg nagyon rosszul van a fejem. Különben is írtam a napokban a feleségének, Doña Beatriznek. Azt azonban mondja meg neki, hogy az a nő nem apáca!

Tartsa meg Isten tisztelendőségedet, hiszen annyira szükségünk van rá! Amen.

Ma május 9-e van.

Tisztelendőséged méltatlan szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia

182. levél

*María de San José, sevillai perjelnönek.
Toledo, 1577. május 15.³¹¹*

JHS.

A Szentlélek kegyelme legyen Önnel, Leányom!

Mindezeknél az Ön ajándékainál, amelyeket küldött, jobban szerettem volna azt tudni, hogyan szolgál az egészsége, habár a küldeményei valósággal fejedelmiek! Isten fizesse meg! A cukor nagyon finom

---

³¹¹ Ez a levél feltűnően hasonlít a kilenc nappal előbb kelt 178. levélhez, csupán csak más ajándékokat köszön meg benne, s egy bizonyos szirupot kér Teresita számára. A közlések ugyanazok. Látszik, hogy a Szentanya elfelejtette, miket írt az előbbiben.

és sok, igazán kapóra jött. Végtelenül hálás vagyok érte! A korporálék is fényesek. Úgy látszik, maga az Úristen sugallta Önnek, hogy ezt küldjön, mert a segoviai perjel-nőtől kaptam egy pallát. Ha emlékszik rá: ottlétekor üzentem neki, hogy legyen szíves és készíttessen nekem egyet. Ez a palla egészen hímezve van, s gyöngyök és gránátok díszítik. Azt mondják, hogy pusztán a rajta levő kézimunka megér harminc aranyat. Azok a korporálék, amelyeket Beatriz készített, gyönyörűek, nemkülönben a kis keresztcske, de több kellett volna, hogy tele legyen a ládika. Olyan szépek s annyira megfelelnek az ízlésem-nek, hogy jobbaknak találom őket minden másnál. A narancsvíz is nagyon jó állapotban érkezett meg, s most elég van belőle. Szerencsére a ládikába csomagolta, s azért jött meg épségben.

Nem szeretnék mást, mint azt, hogy némileg viszo-nozhassam küldeményét, amely végre is az Ön szere-tetének nyilvánulása. De életemben nem láttam ilyen vidéket, mint ez, ahol semmi szép és jó nem kapha-tó. Mivel pedig onnét maguktól jöttem ide, még szegé-nyebbnek tűnik fel előttem.

Itt megparancsoltam, hogy fizessék ki azt a száz aranyat, amelyre Asensio Galianótól kaptam annak idején utalványt. Nem tudom, emlékszik-e rá, hogy ötvenet adtunk Mariano atyának azon összeg fejében, amelyet a házunkra fizetett, mikor átköltöztünk, a másik ötven pedig a lakbérre ment rá. Amióta Galiano meghalt, mindig nyomott engem ez az adósság, aminthogy nem is leszek addig egészen nyugodt, amíg csak azt nem látom, hogy Ön végleg megszabadult ezektől a gondoktól. Elég Önnek az a szenvedés, amelyet az Úristen küld magára, mert most is nagyon elszomorít, hogy éppen tavasz

elején beteg Ön is, meg az alperjelnő is. Isten gyógyítsa meg Önöket, mert nem tudom, egyébként hogyan fognak boldogulni!

Már megírtam Önnek a posta útján, hogy vegye fel azt a laikus nővért, s hogy annak a kis szentnek teteme maradjon ott, ahol van, tudniillik a kórus alatt, mert nekünk a klauzúrán belül kell temetkeznünk, nem pedig a templomban. Azt is megírtam, hogy mivel annak a kis szentnek atyja és anyja él, ők örökölnék utána, annak ellenére, hogy a zárda javára végrendelkezett. A zárda csak abban az esetben örökölne, ha ők gyermekük előtt haltak volna meg. Arra azonban kötelezve vannak, hogy adják meg a törvényes hozományt. Azért hát egyezték ki velük úgy, amint lehet. Ha az atyja annyit adna hozomány címén, amennyit ígért, az nagyszerű volna. Ön pedig csak hagyja abba a nagylelkűsködést, mert akármit tegyünk is, mégsem fogják azt mondani, hogy nincs bennünk kapzsiság. Különben is úgy kell majd tenni, amint Atyánk parancsolja. Írja meg neki a dolgot, önmagát pedig kímélje az Isten szerelméért!

Brianda anya [a malagoni perjelnő] állapotja aggaszt engem, habár az is igaz, hogy úgy látszik, jobban van az óta, amióta idejött. Egyébként nagyon élvezem a társaságát. Azt mondta nekem, hogy majd ír Önnek, s azért nem mondok róla mást.

Bizonyára tudja már, hogy a nuncius magához hívatta Atyánkat. Úgy látszik, ügyeink jól állnak, imádkozzanak értük! Ő szent Felsége tartsa meg Önt nekem, s tegye nagyon szentté. Irigyeltem a jó Bernardának sorsát, sokat imádkoztunk érte Istenhez.

Ma áldozócsütörtök elő napja van.

Tisztelendőséged szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia

Az alperjelnő anyának, az én jó Gabrielámnak és valamennyiüknek üdvözlémet küldöm. Legyen szíves, küldje el nekem Tisztelendőséged annak a szirupnak receptjét, amelyet akkoriban Teresita szedett. Édesatyja kéri, s azért semmi esetre se felejtse el! Azt, amelyet mindig napközben szokott bevenni.

183. levél

*María de San José, sevillai perjelnőnek.
Toledo, 1577. május 28.³¹²*

JHS.

A Szentlélek kegyelme legyen mindig Tisztelendőségeddel, Leányom!

Remélem, olyan boldog ünnepeket adott Önnek, amilyeneket én kívántam. Itt boldog ünnepeink voltak, mert azzá tette őket Atyánk érkezése, aki a nuncius hívására Madridba utazik. Jó színben van, s meghízott. Tudja meg

---

³¹² Gracián atya átutazóban Madrid felé meglátogatta a Szentanyát, s prédikált egy leánynevelő intézetben, amelyben egyik húga van. Tostado Madridban van, s igyekszik megszerezni az engedélyt arra, hogy megtartsa a sarutlanok megsemmisítő vizitációját. Most kell imával ostromolni az eget, most van a sorsdöntő pillanat.

Tisztelendőséged, hogy most van a döntő pillanat, amikor a lehető legbuzgóbban kell a mi Urunkhoz könyörögnünk a rendi ügyekért, most van nagy szükség imáinkra!

Tostado már Madridban van. Négy-öt napja utazott itt át, de annyira sietett, hogy alig tartózkodott itt három-négy óra hosszat. Adja az Úr, hogy minden úgy történjék, amint Őneki legnagyobb dicsőségére szolgál, hiszen ez a mi egyetlen óhajunk. Ajánlja Isten jóságába ezt az én fejemet, mert még mindig nagyon rosszul van.

Nem volt szerencsénk az Ön vásznával, mert bár a fél várost bejárták vele és kínálgatták magánházakban és zárdákban, nem sikerült eladni. Sokallták érte a négy reált, márpedig kevesebbet adni, az ellen tiltakozik a lelkiismeret. Nem tudom, mit csináljunk vele. Írja meg Tisztelendőséged, hogy mi az óhaja! A mi Urunk legyen Tisztelendőséggeddel!

Húsvét utolsó napján.

A mi atyánk ma nincs itt, mert prédikál abban az intézetben, amelyben a nővére van. Így azután nem is fog írni, mert a postás most indul.

Nagyon vágyódom megtudni, hogy van Tisztelendőséged és a többiek. Már jó ideje, hogy nem kaptam Öntől levelet. Isten tartsa meg Önt nekem! Brianda anya nagyon rosszul van, imáit kéri. Üdvözlöm mindnyájukat és Gregorio atyát! Itt az idő, hogy mindnyájan buzgón imádkozzanak!

Küldje el neki azonnal ezt a levelet! Önök pedig ostromolják az eget, mert az Úr kegyelméből most fog eldőlni a sorsunk, akár jóra, akár rosszra. Sohasem volt még akkor szükség az imáinkra!

Tisztelendőséged szolgálója,

Jézusról nevezett Terézia

184. levél

*Jerónimo Gracián atyának, Madridba.
Toledo, 1577. június 13.*³¹³

Jézus legyen Atyaságoddal!

Tegnap kaptam meg leveleit, s azzal az örömmel, amelyet okoztak, az Úr kárpótolt engem azért a fájdalomért, amelyet nekem e levél vivőjének szenvedése okozott. Nem tudták, hogy olyan gyorsan fog visszatérni a forgóhoz, s azért nem is írhatok hosszabban.

Doña Juana úrnőnek nem tudok most válaszolni. Adja a mi Urunk, hogy Gracián úr betegsége ne legyen komoly! Nagyon sajnálom őt.

Ma itt Baltasar atya tartott szentbeszédet, Úrnap nyolcada van. Azt mondja, hogy a sarusok, akiknél lakik, nagyon izgulnak amiatt, hogy ott zárdát akarunk alapítani. Egészen megrendített az a kiközösítés. Azt hiszem, legközelebb külön küldöncöt kell menesztenem Atyaságodhoz, hogy írja alá azokat a szerződéseket, amelyek, ha jól tudom, a mai nappal járnak le.

Fivérem kezét csókoltatja, és azt üzeni, Atyaságod legyen szíves megparancsolni, hogy siessenek

---

³¹³ E rövid levél tele van célzásokkal, amelyek közül több érthetetlen. Doña Juana Gracián édesanyja. Baltasar atya a madridi sarusoknál lakik, akik nagyon izgulnak a sarutlan zárda alapításának terve miatt. A kiközösítést az avilai Megtestesülés zárda nővéreire mondták ki azért, mert a perjelnő választáskor Szent Teréziára szavaztak.

[Sevillában] azzal a perrel az adásvételi illetékek ügyében. Annak ugyanis augusztus előtt be kellene végződnie azon kellemetlen következmények miatt, amelyekről már írtam Kegyelmednek.

Nagyon megörültem annak, hogy Elías barátja már megérti az okot. Tudja meg Atyaságod, hogy én ott nagyon igyekeztem megértetni az okot a fiskálissal, s kértem, írja meg Atyaságodnak, hogy ne menjen oda, amit ő meg is tett. Nem tudom, megkapta-e a levelét. Többet nem mondhatok.

Atyaságod méltatlan szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia

185. levél

*María de San José, sevillai perjeltnőnek.
Toledo, 1577. május 28.*³¹⁴

JHS.

A Szentlélek kegyelme legyen Tisztelendőséged
lelkében, Leányom!

---

³¹⁴ A Szentanya helyesli, hogy két rabszolgányt vegyenek fel, de mivel a fogadalmasok lajstromában ezek nem találhatók, bizonyára csak, mint cselédek szerepeltek. A sevillai zárda új házával a perjeltnő nincs annyira megelégedve, mint a Szentanya, s azért más ház után néz, ami a Szentnek visszatetszik. Lorenzo de Cepeda meglátogatta őt s néhány napot töltött Toledóban.

Nagyon elszomorít, hogy annyi kellemetlensége van, meg hogy lázas, de hát, aki szent akar lenni, annak még ennél is többet kell szenvednie.

Gracián atyánk elküldte nekem Tisztelendőség levelét, amelyet most tíz napja írt neki. Az én fejem csak rosszul van mindig, s ezen egész utóbbi idő alatt az aggasztott, hogy nem kaptam hírt az Ön egészségi állapotáról s az alperjelnő anyáéről, mert nagyon elszomorít a betegségük. Brianda anya olykor jobban van, de aztán csakhamar megint rájön a betegsége, s akkor rosszul érzi magát.

Ami a fejemet illeti, a javulás abban mutatkozik, hogy nem érzem magamat annyira gyöngének, s hogy tudok írni és dolgozni, jobban, mint eddig szoktam, azonban a fülzúgás állandó és nagyon kellemetlen. Éppen azért tollba mondom a leveleimet, amelyeket a nővérekhez intézek, hacsak nem titkos dologról van szó, vagy pedig olyan valakihez kell írnom, akivel szemben illik, hogy saját kezűleg tegyem. Azért is legyen türelemmel ebben a pontban, amint minden másban is.

Ennyire jutottam az írásban, mikor megérkezett az öcsém. Üdvözetét küldi Önnek, de nem tudom, fog-e ő is írni. Lorenzóról beszélek. Hála Istennek egészséges! Madridba kell utaznia hivatalos ügyeiben. Nem hinné, mennyire szívére vette az Ön bajait. Higgye el nekem, az Úristen igazán azt akarja, hogy Ön szent legyen. Ne csüggedjen, hiszen e földi élet után egy másik következik, amelyben majd örömeire fog szolgálni, hogy idelent szenvedett.

Ami a kis rabszolgalány belépését illeti, annak semmi esetre se legyen ellene, mert az ilyen kezdő zárdában sok olyan dologban kell szemet hunyni, amit

egyébként nem tennék meg. Természetesen céltévesztett dolog volna tőle valami nagy tökéletességet követelni. Teljesen elég, ha cselédmunkát tud végezni. Laikus nővérnél a többitől el lehet tekinteni, de ha nem bizonyulna arravalónak, maradjon fogadalom nélkül élete végéig. Ami a nővérét illeti, az kevésbé látszik jónak, de azért azt is csak vegye fel, s imádkozza ki az Úristentől, hogy megjavuljon! Sem az egyiket, sem a másikat ne gyötörje tökéletességekkel, teljesen elég, ha megtartják azt, ami lényeges. Mert nagy szükségük van rájuk, s nagy szorultságból menekülnek ki általuk. Valamennyire azért mindig kell szenvedni, így voltunk vele mindenütt kezdetben, ez nem is lehet másképp.

Azt a másik jelöltet, ha csakugyan olyan jó, akkor vegye fel, mert tekintve, hogy annyian hálnak, nagyobb számban kell, hogy legyenek! Amazok az égbe mennek, afelől nyugodt lehet. Máris előre látom, mennyire hiányozni fog Önnek a jó alperjelnő. Igyekezzünk elérni azt, hogy visszajöjjenek a paternaiak, ha ott elvégezték a dolgukat.

Ó, ha látta volna, milyen levelet írtam a paternai perjelnőnek és Gregorio atyának! Adja Isten, hogy kezükhöz jusson! S milyen készül az Ön számára azért, hogy házat akar cserélni! Nem tudom elképzelni, hogyan tudtak maguk ilyen oktalanságot szóba hozni!

Adja át üdvözetemet valamennyi jó barátomnak és az én leányaimnak s imádkozzon fivéremért! Mivel éppen most érkezett meg, nem akarom őt tovább vártni. Isten tartsa meg tehát Önt számomra! Mert jobban fáj nekem az Ön betegsége, mint bármi más, az Isten szerelméért, ápolja magát s az én jó Gabriellámat hasonlóképpen! Viseljének vászon fehérneműt, s mondjanak le a szigorról,

mikor ilyen nagy szükségben vannak! Itt egészség dolgában rosszul állunk. Üdvözet mindnyájuknak!

Isten tartsa meg! Igazán azt sem tudom, miért szeretem magát annyira.

Brianda üdvözetét küldi. Annak ellenére, hogy beteg, nekem nagyon kedves az ő társasága.

Ma június 28-a van.

Keressenek kölcsönt élelmiszerekre! Utólag majd visszafizetik. Ne koplaljanak, mert az engem teljesen elszomorít. Itt is keresünk az Önök számára pénzt. Az Úristen majd gondoskodik arról, hogy visszafizethessük!

Tisztelendőséged szolgálója,

Jézusról nevezett Terézia

186. levél

*Ana de San Alberto, caravácai perjeltnőnek.
Toledó, 1577. július 2.*³¹⁵

---

³¹⁵ A levelet részben a Szentanya saját kezűleg írta, a többi tollba mondta. Közli a szomorú hírt, hogy a sarutlanoknak nagy pártfogója, Nicolás Ormaneto nuncius meghalt. Tostado Madridban van, s igyekszik megnyerni a királyi engedélyt hivatalos körútja megkezdésére. Ennek célja a sarutlan reform megsemmisítése lett volna. Szerencsére az engedélyt nem kapta meg.

Jézus legyen Tisztelendőségeddel, Leányom!

Nagy örömökre szolgál, hogy a házuk annyira hűvös, s nem kell annyit szenvedniük a hőségától, mint most egy esztendeje. Sokért nem adnám, ha [feltéve, hogy Isten is úgy akarná] néhány napot tölthetnék Önnél, ahol az ügyek és a levelek nem találnának meg engem olyan könnyen, s ott lehetnék azokkal a „kis libákkal” a víz mellett, ahol olyan szép remeteéletet folytatnak. Nem érdemlem meg, de azért nagyon örülök annak, hogy Tisztelendőségednek része van helyettem is ebben az élvezetben.

Meg kell vallanom Önnek, nem hittem volna, hogy annyira szeretem Önt, s annyira szeretném viszontlátni! Ki tudja, az Úristen talán majd módját ejti. Öneki ajánlom a dolgot, s örömökre szolgál az a tudat, hogy Ő mindenben meg fogja Önt segíteni. Könnyen el tudom gondolni, hogy Ön nagy tökéletességre vezeti azokat a lelkeket. Arra azonban figyelmeztetem, hogy ne irányítsa valamenynyit egy és ugyanazon módon. Azt nővért pedig, akit a mi Atyánk öltöztetett be, betegnek kell tekinteni, s nem kell azzal törődni, ha az erényeket nem gyakorolja valami nagy tökéletességgel. Elég, ha amint mondani szokás, úgy ahogy megteszi a dolgát s nem bántja meg az Úristent.

Mindenfelé sok a nehézség, különösen az alapítást követő időkben, mert amíg a zárda meg nem erősödik, fölveszünk többé-kevésbé mindenkit, akinek van valamije, hogy a többiek megélhessenek. Különösen pedig ezt a szegény beteget, aki először hozott valamit, méltányos volt fölvenni. Tehát csak tűrje meg valami-képpen, Leányom, ahogy tudja! Ha jó a lelke, gondolja meg azt, hogy Isten lakik benne.

Mindig elismeréssel gondolok Önre, ha eszembe jut, milyen elégedetten távozott Önöktől Gracián atyánk. Hogy felbátorítsam Önt, megsúgom, azt mondta, hogy Ön egyike a legjobb perjelnöinknek. Mivel pedig annyira félreeső helyen van, segítse meg Önt Ő Szent Felsége. Ami a malagoni adósságát illeti, a miatt ne aggódjék, majd megfizeti, ha lesz pénze!

Gracián atyánk, hála Istennek, egészséges, de sok a gondja, mert képzelje, meghalt a nuncius. Tostado pedig Madridban van. Ő az a generális vikárius, akit a mi generális atyánk küldött. Igaz, hogy a király mindeddig nem engedte meg neki a vizitálást, de nem tudjuk, mi lesz a vége a dolognak.

Gracián atyánk felhatalmazása a nuncius halálával nem szűnt meg, tehát ő most is éppúgy vizitátor, mint volt annak előtte. Azt hiszem, most Pastranában van. Szükséges buzgón imádkozni, hogy megtörténjék az, ami Istennek nagyobb dicsőségére szolgál. Mi itt meg is tesszük, sőt körmeneteket is tartottunk. Ne mulaszták el ezt megtenni, mert most van a döntő pillanat, azonban úgy látszik, hogy minden jóra fog fordulni.

Annak ellenére, hogy Atyánknak annyi a gondja, nem mulasztott el mindent megtenni az Önök zárdája érdekében, s a püspöknél is két alkalommal tárgyalt már ez ügyben.³¹⁶ Nagyon szívesen fogadta, s azt mondta, hogy mindent kedvezően fog elintézni, s ebben az

---

³¹⁶ Az ügy a következő: Caraváca városa fölött egyrészt a lovagrendek bírtak joghatósággal, másrészt pedig a cartagénai püspök. Az alapítás alkalmával elmulasztották kikérni ez utóbbinak bejegyzését, amiből azután kellemetlenségek származtak.

értelemben írt annak az úrasszonynak. A múlt héten nekem is írt, hogy valamit – nem tudom, mit – meg kell még várnia. Atyánk nagyon meg van elégedve, s azt tartja, hogy az elintézés igen kedvező lesz. Ne törődjenek azzal, hogy kissé késik a dolog, mert biztosíthatom, igen gondosan történt minden. Az évi járadékkal megelégszenek, s így semmi oka sincs aggodalomra, hamarosan minden rendbe jön.

Ha meg van elégedve velük – értem, annak az öregasszonynak leányaival –, akkor egyszerűen bocsássa őket fogadalomra, hogy van valamelyes betegségük, az nem számít, mert nem talál olyan nőt, akinek ne volna. Ami az én fejbajomat illeti, az valamivel jobban van, ha nem is annyira, hogy sokat írhatnék saját kezűleg. Most minden zárdának idegen kézzel iratom a leveleimet, hacsak nincs szó benne valami egészen magánügyről, s azért most abba is hagyom.

Mit is mondjak Önnek arról a folytonos betegeskedésről errefelé, de főleg Sevillában? A mellékelt levélben majd elmondják. A Megtestesülésről nevezett Anna nővér baját nagyon fájjalom, habár ez azok közül való, amelyek idővel elmúlnak. Adja át üdvözetemet valamennyinek, különösen az alperjelnőnek és az alapítóknak!

A malagoni helyettes főnöknőnek neve az Isten Anyjáról nevezett Anna, igen kiváló szerzetesnő, nagyon jól végzi a dolgát, s egyetlen pontban sem tér el a Szabványoktól. Sevillában sok a szenvedés, az alperjelnő már fölvette az utolsó kenetet, a perjelnő pedig lázas, s azért most nem volna alkalmas rajtuk behajtani az adósságukat. Gondolja meg, hogy ők fizették meg az Ön útiköltségét Sevillától Caravácáig. Most majd nővéreket vesznek fel, s úgy majd kifizetik Önt.

Hálát küldeni nevetséges dolog volna, hacsak Tisztelendőséged nem akar e célból külön küldöncöt fogadni, ami igen sokba kerülne.

Ami a posztóruhákat illeti, amelyekről Gracián atyánk beszél, azokat lassankint küszöböljék ki, hacsak nincs annyi pénzük, hogy egyszerre valamennyinek tudnak újat adni. Ne maradjon meg egy sem. Ha lehetséges, adja el őket.

Igyekezék Catalina de Otálorával minden tekintetben jól összeférni, s neki lehetőleg sok örömet szerezni, láthatja, hogy mennyivel tartozunk neki. Nem volna szép, ha hálátlannak mutatná magát! Ha ő valamelyik nővérnek ír, kézbesítse neki a levelet s mondja meg, hogy válaszoljon! A mi Urunk tegye Önt nagyon szentté!

Brianda anya üdvözetét küldi Tisztelendőségednek. Hát bizony nincs jól.

Ma július 2-a van.

Tisztelendőséged édesanyja és kedves nővére jól vannak.

Tisztelendőséged méltatlan szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia

187. levél

*María de San José, sevillai perjeltnőnek.
Toledo, 1577. július 11.³¹⁷*

Jézus legyen Önnel, Leányom!

Elég volt azt olvasnom leveléből, hogy valamivel jobban van, s máris mindent jókedvvel viselek el. Adja az Úr, hogy a javulás tartós legyen, s jutalmazza meg orvosát, akinek én is őszinte hálámat fejezem ki!

Nagyszerű az is, hogy az alperjelnő még életben van. Az Úristen, aki őt teremtette, képes visszaadni egészségét, tekintve, hogy semmiből hozta őt létre. Jól belegyakorolja a szenvedésbe őt is, meg a többieket is. De olyanokká is fejlődtek ezáltal mindnyájan, hogy el lehetne Önöket küldeni Guineába, sőt még messzebbre is. De azért nagyon szeretném, ha már túl volnának ezeken a bajokon, mert nagyon szívemre veszem őket.

Mivel megmondtam Brianda anyának, hogy írja meg Önöknek az itteni híreket, nem mondok többet róluk. A képecskéket és a levelet, amelyet, mint mondja, Doña Luisa számára küldött, nem kaptam meg, Ön pedig nem írja, vajon kezéhez jutottak-e már a vászon és a feszületek. Értesítsen erről legközelebb, s imádkozzanak Istenhez Briandáért, sokkal jobban van, ami engem igen boldoggá tesz!

A jelöltet csak vegye fel, mert a hozománya, amelyről Ön beszél, eléggé megfelelő. Szeretném, ha az özvegyasszony is belépne már. A múltkor megírtam Önnek, hogy vegye fel azt a kis néger lányt és a nővérét, mert nem lesz káruk belőle. Azt sem írta meg, vajon megkapta-e azt a levelet. Nagyon sajnálom, hogy Garcialvárez

---

³¹⁷ A perjelnő kókuszdiót küldött ajándékba, s ez a Szentanyának, aki még ilyet nem látott, nagy örömet okozott. A kis négerleány felvételéről ír. Az érsek útján egy alkalmatlan jelöltet akarnak rájuk erőszakolni.

beteg, ne mulasszon el engem értesíteni hogylétéről, s arról is, vajon Tisztelendőségednél tartós-e a javulás! A kókuszdiót megkaptam: igazán csodálatos gyümölcs. El fogom küldeni Doña Lujzának. Az, amelyet nekem szánt, nagyon szépen van díszítve, Gracián atyánk fogja holnap feltörni.

Ami a paternai dolgot illeti, mondja ő, arról nem lehet addig beszélni, amíg oda nem megy, mert ma sokat tanácskoztunk róla, azt is mondta, hogy mindenféle csak zavart okozna, ha azt gondolnák, hogy ő most már nem vizitátor, s ebben igaza is van.

Isten fizesse mega Tisztelendőségednek azt a sok ajándékot, amellyel engem elhalmoz, igazán úgy fest a dolog, mintha valami királynőnek képzelné magát, s hozzá még a viteldíjat is megküldi! Az Isten szerelméért, vigyázzon nagyon magára és kímélje magát, mert ez számomra a legjobb ajándék. A nővéreknek nagy volt az örömük a kókuszdió láttára, de nekem is. Áldott legyen Az, aki teremtette, mert igazán szemrevaló látvány. Mulattam magamban azon, hogy annyi baja közepette mégis ráér ilyenekre gondolni. Jól tudja az Úr, kinek küldjön kereszteteket!

Most beszéltem Atyánkkal arról a jelöltről, akit az érsek ajánlott. Nagyon kellemetlenül érint, hogy annyira a nyakára járnak neki vele, holott ő nem sokat törődik azzal, vajon felveszi-e. Atyánk azt hiszi, hogy az illető afféle kedélybeteg templomjáró, akitől, mint mondtuk, őrizkednünk kell, mert nehéz volna tőle azután megszabadulni. Azt üzeni, hogy igyekezzék vele néhányszor szóba ereszkedni, s végére járni annak, hogy miféle nő. Ha pedig azt látja, hogy nem közénk való, akkor jó lenne, ha Nicolao beszélne az

érsekkel, s megmondaná neki, mennyire megjártuk mi már az ilyen beátákkal, vagy pedig halogassa nagyon a dolgot!

Gregorio atyának már jó régen írtam meg a mellékelt levelet, s atyáknak küldtem el, hogy juttassa hozzá, most pedig visszakaptam tőle. Céltalan lenne, ha elküldeném neki. Ön azonban csak olvassa el, hogy meg ne ismétlődjék az a bolond gondolata, hogy elhagyja a házat. Sajnálom, hogy az a nővér annyi bajt okoz Önöknek, de részvételt vagyok szegénynek saját szenvedése iránt is. Segítsen rajta az Úristen! Adja át tiszteletemet mindnyájuknak és mindenkinek! Nagyon szeretném Önt viszontlátni, mert kevesen vannak annyira a szívem szerint, mint Ön s nagyon szeretem Önt. Az Úristen mindent megtehet.

Garcialváreznek sokszoros üdvözetemet, nemkülönben Beatriznak és a többinek. Illik, hogy valamenynyien nagyon tökéletesek legyenek, tekintve, hogy az Úr Önökkel kezdte meg ezt az alapítást. Mivelhogy éppen most fosztotta meg Önöket támaszuktól, azt sem tudom, hogyan lesznek képesek meglenni. Az is igaz, hogy még nehezebb volna a helyzete, ha sarus nővéreket kellene kormányoznia, amint másutt megtörtént, mint ezeket, akik végre is engedelmesen fogadnak minden irányítást. A legrosszabb a dologban az, hogy Tisztelendőségednek beteges létére kell ezt a munkát végeznie, tapasztalatból tudom, hogy mit jelent ez. Mert ha az ember egészséges, akkor mindent könnyen elbír. Adja meg Önnek, Leányom, az Úristen az egészséget, amelyért buzgón imádkozom Őhozá! Amen.

Ma július 11-e van.

Tisztelendőséged híve,

Jézusról nevezett Terézia

Mivel Atyánk éppen itt volt, ő nyitotta ki a csomagot, átadta nekem a leveleket, ellenben a képecskéket magánál feledte. Ezt csak ma tudtam meg véletlenül, mert ő és Antonio atya vitatkoztak miattuk. Kettőt láttam közülük: igen szépek.

188. levél

*Gaspar de Villanueva licenciátus
úrnak, Malagonba.
Toledó, 1577 júliusában.³¹⁸*

JHS.

A Szentlélek legyen Kegyelmeddel!

³¹⁸

A címzett a nővérek gyóntatója. Mivel a malagoni perjel nő egészségi okokból Toledóba ment, egy ideig Beatriz nővér volt a helyettese, azonban Gracián atya Malagonon átutaztában az Isten Anyjáról nevezett Annát nevezte ki helyettes házfőnöknőnek. Ez a kinevezés nagy ellenszenvet keltett sokakban, de főleg a letett Beatrizben. Volt a testületben egy Jézusról nevezett Anna nővér, egy hisztérikus nő, akiről azt hitték, hogy ördögös. Erről is szó van. Bámulatos finomsággal adja ki ennek a gyóntatónak az utat. [A legfrissebb spanyol kritikai kiadás 1577. július 2-ra datálja ezt a levelet.]

Nagyon elszomorított Kegyelmednek levele, mert elgondolni azt, hogy van a mi zárdáink között olyan, amelyben rosszabbul állnak a dolgok, mint az andalúzi-ai sarus nővérek zárdáiban, az keservesebb rám nézve a halálnál. Nagyon kevés szerencsém volt nekem abban a zárdában. Nem tudom elképzelni, mi rosszat tesz velük a főnöknő, hogy olyanokká lettek, amilyeneknek Kegyelmed írja le őket a perjelnökhöz intézett levelében. Hiszen csak elég lehetett volna nekik az, amit egy olyan kiváló előjáró, amilyen a mai atyánk, mondott nekik, ahhoz hogy megjuhászodjanak. Nagyon is meglátszik rajtuk, hogy mennyire értelmetlenek, azonban nem tehetem, hogy Kegyelmedet is ne okoljam dologért, hiszen akkora tekintéllyel bír előttük, hogy ha azt úgy latba vetette volna, mint tette, amikor Brianda anya ellen panaszkodtak, akkor most is másképpen viselkedtek volna.

Mindebből majd az fog rájuk elkövetkezni, hogy Brianda anyát nem fogják visszakapni akkor sem, ha az Úristen vissza is adná az egészségét, Kegyelmedet pedig szintén elveszítik, mert így bánik el Isten azokkal, akik rosszul szolgálnak neki. Kegyelmed pedig meg fogja látni, mire jut az ilyen lázongó népség, amely annyira megkeseríti az én életemet. Kérem, legyen szíves, mondja meg ezt Beatriznek. Úgy vagyok vele, hogy szeretném, ha nem is említenék őt előttem. Esedezem, magyarázza meg neki Kegyelmed, hogy ha szembeszállni merészel a főnöknővel vagy tiltakozni olyasmi ellen, ami a házban történik, s én megtudom, akkor keservesen fog meglakolni. Tanítsa meg őket Kegyelmed, amint eddig is tette, arra, hogy szeressék Istent, mert ha az örömeiket Őbenne találják, akkor nem lesz az életük annyira örömtelen. Kegyelmed attól fél, hogy vannak köztük

mások is olyanok, mint Jézusról nevezett Anna? Hát, ami azt illeti, szívesebben venném, ha akár betegebbek lennének nála, semhogy engedetlenek legyenek. Mert ha azt látom, hogy valamelyik megbántja az Úristent, akkor elhagy a türelem, pedig egyébként más dolgok elviselésére az Úr sokat adott nekem belőle.

Hogy Jézusról nevezett Annának megengedték a szentáldozást, az alapos megfontolás után történt, s most, hogy meg tudta tenni, maradjon így egy hónapig, hadd lássuk, milyen hatással van rá. E tekintetben hozzájárulok ahhoz, amit majd a perjelnö (Brianda anya) ír Kegyelmednek. Hogy Kegyelmedet nem értesítették erről, az nagy hiba volt, s nagy engedékenység volt Kegyelmed részéről, hogy bár nem tudott az engedélyről, áldozáshoz bocsátotta.

Ami a plébánost illeti, ő miatta félttem Francisco atya távozásakor, mert sem a provinciális atya nem akarja, hogy mindig csak egynél gyónjanak, én sem tartom jónak. Ezt már meg is mondtam Kegyelmednek, s azt sem szeretem, ha sokat érintkeznek vele. Majd írok neki, mert ebben a pontban nagyon óvatosnak kell lenni.

Bizonyos dolgok kapcsán azt írta nekem a minap a főnöknő, hogy Kegyelmed nincs vele most már olyan jóban, mint annak előtte. Olyasmit mondott, hogy Kegyelmed nem hisz többé az ő őszinteségében. Ha valóban nem beszélne őszintén Kegyelmeddel, azt nagy hibának tekinteném. Már írtam neki erről és más dolgokról is, de úgy, hogy ő ne is gyanítsa, miről értesültem Kegyelmed levele által. Jó lenne, ha Kegyelmed nyíltan beszélne vele, s panaszkodnék amiatt, amit Ana de Jesús-val tett. Mert ha Kegyelmed nem vet gátat annak a kavarodásnak, amelyet az ördög megindított, akkor

a dolgok még rosszabbra fordulnak, s Kegyelmed lelki békéjét is veszélyeztetni fogják. Márpedig, bár nagyon sajnálnám, ha nővéreink elveszítenék Kegyelmedet. Be kell látnom, hogy jobban kell gondoskodnia saját lelki érdekeiről, mint arról, hogy nekem szívességet tegyen. Adja meg nekünk kegyelmét az Úr, amint megteheti!

Azoknak az uraknak sokszorosan csókoltatom a kezüket!

Azt mondják, hogy bár a nuncius meghalt, Gracián atyánk vizitatori megbízása nem szűnt meg, ami nekem, bizonyos tekintetben, nagyon visszatetszik.³¹⁹

Kegyelmed méltatlan szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia

189. levél

*Roque de Huerta úrnak, Madridba.
Toledo, 1577. július 14.*³²⁰

---

³¹⁹ A Szentanya féltette Graciánt a sarusok ármányaitól, s azért jobban szerette volna, ha vizitatori hivatala megszűnik.

³²⁰ A címzett királyi tisztviselő s nagy jóakarója a sarutlanoknak. Megköszöni neki abbéli szívességét, hogy közvetíti levelezését Gracián atyával. A címzett Gracián bizalmasa volt, s így rá lehetett bízni olyan tartalmú leveleket, amelyek más úton esetleg a sarusok kezébe juthattak és bajt okozhattak volna. Sok ilyen levelet küldött a Szentanya Gracián édesanyjának, Doña Juana Dantisco közvetítésével is.

JHS.

A Szentlélek legyen Kegyelmeddel!

A mi atyánk, Jerónimo Gracián beszélt nekem arról, hogy mennyire szereti Kegyelmedet, s közölte velem abbéli meggyőződését, hogy Kegyelmed bármilyen ügyemben készségesen fog nekem szívességet tenni, ami nem csekélység, mert nekem ugyancsak sok ügyem van. Éppen azért mostantól kezdve bátor leszek Kegyelmedhez fordulni s kérni, valahányszor levelet írok Atyánknak, szíveskedjék azt hozzá eljuttatni, mert az a legfontosabb valamennyi ügyem között. Azt azonban kikötöm, hogy Kegyelmed csak a fáradságát adja hozzá! Egészen őszintén számítsa fel nekem a viteldíjakat! Mert másképp nem fogadhatnám el a szívességet.

Viszont, ha én tehetek bármi szívességet Kegyelmednek, a legnagyobb készséggel állok szolgálatára, feltéve, hogy tudok a dologban valamit elérni.

Kérem Kegyelmedet, szíveskedjék a mellékelt leveleket a címzettek kezéhez juttatni!

Ma július 14-e van.

Kegyelmed méltatlan szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia

190. levél

*Jerónimo Gracián atyának.
Toledo, 1577 júliusában.*³²¹

[...] Azt hiszi talán, Atyám, hogy zárdaalapítása-
im alkalmával nem kellett igen sokszor belenyugod-
nom olyan dolgokba, amelyek kedvem ellen voltak? De
hányszor voltam kénytelen a körülményekhez alkalmaz-
kodni! Mert hiába, mindig kell valamelyest szenved-
nünk, mikor ilyen kényszerűséggel állunk szemben,
mint amilyen a mostani [...]

191. levél

*Jerónimo Gracián atyának.
Avila, 1577 júliusában.*³²²

[...] Ha valamely szerzetesnek ott kell maradnia,
Atyaságod kösse erősen a lelkére, hogy csak nagyon
is módjával érintkezzék a nővérekkel! Gondolja meg,
Atyám, mert ez igen fontos! Szeretném, ha még a

---

³²¹ A levélből csak ez a néhány sor maradt meg. Bizonyá-
ra Gracián atya maga vágta ki belőle. A benne foglalt
gondolat a Szentanyának ezidőtájt írt leveleiben
többször megismétlődik.

³²² Megint csak néhány sor egy levélből kivágva. Rendkí-
vül bölcs utasítást tartalmaz a férfiszervezeteknek a
nővérekkel való érintkezésére vonatkozólag.

licenciátus sem járna hozzájuk gyakran, mert bármennyire jó is legyen, az ilyen jóság rossznyelvű embereknek igen gyakran szolgál alkalmul gonosz megszólásokra, főleg az olyan kis helységekben [mint amilyen Malagon], de egyebütt is.

Higgye el nekem Tisztelendőséged, hogy minél jobban fognak őrizkedni az Ön leányai bármiféle, mégoly szent társalgásoktól is, annál jobb lesz ez reájuk nézve, már a zárda nyugalmanak szempontjából is! Szeretném, ha ezt sohasem felejtene el! [...]

192. levél

*A toledói kármelita nővéreknek.
Avila, 1577 júliusában.*³²³

[...] Leányaim, itt küldöm Önöknek ezt a jelöltet, kinek ötezer arany hozománya van, de amellett annyit ér, hogy szívesen adnék érte ötvenezret is. Vigyázzanak rá, de ne úgy, mint a többire, mert remélem, hogy csodanővér lesz! [...]

---

³²³ A Szentanya július közepe táján elhagyta Toledót s 27-én már Avilában volt. Onnét küldte a toledóiakhoz a szóban forgó jelöltet, kinek megítélésében tényleg nem tévedett, mert később megindították szenttéavatási perét. Neve: Jézusról nevezett Mária.

193. levél

*María Bautista valladolidi perjelnőnek.
Avila, 1577 júliusában.*³²⁴

[...] Nagyon rosszul esik nekem és egészen elszomorít, hogy az ördög minden utat-módot felhasznál arra, hogy nekünk árthasson. Segítsen meg bennünket az Úr, nekem pedig adja meg azt, hogy Tisztelendőséged egészséges legyen, mert ez a fontos.

Keresztes Marianónak betegsége elszomorított. Úgy látszik, az Úristen Tisztelendőségedet mindenáron szentté akarja tenni, azért rak rá annyi keresztet. Az olyan betegek, amilyenek ő képzele magát, nem szenvednek lázban, sem étvágytalanságban, hanem ellenkezőleg, erősek és egészségesek.

Nagy baj volt, hogy a gyóntatója nem értette meg őt, én ezt kezdettől fogva láttam. Legyen szíves, világosítsa fel nevében a káplán urat! Adja át neki mély tiszteletemet, s mondja meg neki, ne engedje meg Estefaniának azt a sok magába vonulást és kevés evést, ha nem akarja, hogy ő is oda jusson, ahová az előbbi!

Most írt nekem Doña Ana Enriquez, s nagy részvétet keltett bennem az ő sok baja. De végre is ezen az úton kell haladniuk azoknak, akik el akarnak jutni Őhöz, aki maga is a keresztutat választotta. Ő legyen mindig Tisztelendőségeddel s tartsa meg számomra! Amen.

---

³²⁴ Levéltöredék, amelyben két valladolidi nővérrel van szó, akik túlságos böjtölés és egyéb önmegtágadás által megrongálták az egészségüket.

194. levél

*Alvaro de Mendoza avilai püspök úrnak,
Olmédóban.*

*Avila, 1577 augusztusában.*³²⁵

JHS.

A Szentlélek kegyelme legyen mindenkoron Nagyméltósággal! Amen.

Már kigyógyultam eddigi betegségemből, habár a fejem még nincs rendben, s mindig kínoz ez az állandó fülzúgás. Azonban azon tudatért, hogy Nagyméltóságod jó egészségnek örvend, még sokkal nagyobb bajt is szívesen elviselnék.

Kezeit csókolom sokszorosán Nagyméltóságodnak azért, hogy kegyeskedik nekem írni, mert becses levelei mindnyájunknak nagy örömet okoznak. Ilyen érzelmekkel fogadták őket ezek a jó nővérek, eljöttek hozzám megmutatni őket, nagyon megtisztelve érezték magukat, s volt is okuk rá.

Ha Nagyméltóságod látta volna, mennyire szükséges volt a kánoni látogatás egy olyan előljáró részéről, aki

---

³²⁵ A sarutlan kármelita nővérek első zárdája, az Avilai Szent József, a megyéspüspök joghatósága alatt állott, s most a Rend alá került. A püspök nehéz szívvel s csak is Szent Terézia kedvéért mondott le róla. Valami házassági ügyről beszél a levélben, azután pedig Gaspar Daza számára kanonoki stallumot kér. A püspök más egyházmegye élére való áthelyezés előtt áll.

képes megmagyarázni a Szabványokat és saját gyakorlata alapján ismeri őket, azt hiszem, nagyon örült volna. Megértette volna Nagyméltóságod, mekkora szolgálatot tett az Úrnak, s milyen jótéteményt gyakorolt a zárdával azáltal, hogy nem hagyta tovább annak kezeiben, aki nemigen tudta megérteni, amely úton-módon tud, sőt el is kezdett már abba beleférközni az ördög. Mindez pedig mostanig úgy történt, hogy tulajdonképpen senki sem hibázott, sőt a szándék egészen jó volt. Igazán nem tudok eléggé hálát adni az Úristennek.

Hogy esetleg inségbe juthatnánk, vagy valamilyen hiányt szenvedhetnénk, ha majd a püspöknek nem lesz gondja ránk, amiatt ne aggódjék Nagyméltóságod! Hiszen a mi zárdáink kölcsönösen segítik egymást, s így jobb helyzetben vannak, mintha a püspökre kellené számítaniuk, annál inkább, mert nekünk bizonyára sohasem lesz még egy olyan főpásztorunk, aki irántunk akkora szeretettel viseltetnék, mint Nagyméltóságod. S még ha állandóan élvezhetnénk Nagyméltóságod jelenlétét, mert éppen ennek a hiánya esik nekünk rosszul. Egyébként, azt hiszem, semmi változást sem vezetünk be, hiszen éppen olyan hű alattvalói lesznek a mi előljáróink is, főleg Gracián atya, aki úgy látszik, átvette tőlünk azt a szeretetet, amellyel Nagyméltóságod iránt viseltetünk.

Ma elküldtem neki Nagyméltóságod levelét, mert nincs itt. Alcalába utazott, hogy útnak indítsa azokat, akik Rómába mennek. A nővérek nagyon meg voltak vele elégedve. Annyi bizonyos, hogy nagy szolgálja az Úristennek. Főleg az tetszett nekik benne, hogy amint az szemmel látható volt, el van kötelezve mindenben, hogy ahhoz tartsa magát, amit Nagyméltóságod parancsol neki.

Ami azt az úrasszonyt illeti, igyekezni fogok teljesíteni Nagyméltóságod megbízását, mihelyt alkalmam lesz rá, mert az, aki eljött nekem megmondani a dolgot, nem tartozik azok közé, kik gyakorta jönnek a zárdánkba. Amennyire értettem a dolgot, szó sincs házasságkötésről. Amióta olvastam Nagyméltóságod levelét, gondolkodtam azon, vajon nem mégis olyasmiről van-e szó, s hogy ő nem igyekszik-e talán nehézségeket támasztani, azt hiszem azonban, hogy ő egyik személyt illetőleg sincs érdekelve, hanem csakis a közjót és Isten érdekét tartja szem előtt. Ő Szent Felsége irányítsa a dolgot úgy, amint az leginkább szolgál dicsőségére! Azt hiszem azonban, hogy az ügynek mostani állásában Nagyméltóságodat, akár akarja, akár nem, bele fogják keverni. Nagy öröömre szolgál, hogy Nagyméltóságodban akkora a lelki szabadság, s nem fájlalja a dolgot. Kegyeskedjék megfontolni Nagyméltóságod, nem volna-e jó értesíteni az apátnőt, s nem kellene-e Nagyméltóságodnak haragot mutatnia azokkal szemben, akik belekeverik, ez talán segíthetne valamelyest a helyzeten. Annyit mondhatok Nagyméltóságodnak, hogy nálam nagyon sürgették a dolgot.

Ami Daza mester ügyét illeti, nem tudom, mit mondjak, ha csak nem azt, hogy nagyon szeretném, ha Nagyméltóságod tenne érte valamit. Azt hiszem, az ő nagy szeretete Nagyméltóságod iránt megérdemli, hogy Nagyméltóságodnak legalább meg legyen a szándéka adni neki valamit. Ennek még akkor is örülnék, ha azután semmi sem lenne belőle. Saját állítása szerint annyira szereti Nagyméltóságodat, hogy ha jobb állásért való folyamodványát nem is venné szívesen, s ő ezt meg tudná, még akkor is teljes hűséggel szolgálná tovább,

aztán pedig óvakodnék attól, hogy bármilyen kegyet is kérjen Nagyméltóságodtól. Mivel hogy meg van benne ez a nagy szeretet, s látja, hogy Nagyméltóságod másoknak osztogat kegyeket s osztogatott eddig is, így kissé rosszul esik neki, s úgy érzi, mintha neki nem volna sok szerencséje.

Ő egy kanonoki stallum ügyében ír Nagyméltóságodnak. Teljesen kielégítené őt az a tudat, hogy Nagyméltóságod, ha távozása előtt következik be egy üresedés, azt neki adja. S ennek én is örülnék, mert azt hiszem, a közvélemény is helyeselné és Istennek is tetszenék, s igazán azt hiszem, hogy megérdemli Nagyméltóságodtól. Adja Isten, hogy nyíljék valami alkalom, s Nagyméltóságod mindenkinek a kedvére tehessen! Azonban ha a kanonokságnál kisebb javadalmat is adhatna neki Nagyméltóságod, nézetem szerint azt is szívesen fogadná. Egyszóval, nem mindenki szereti Nagyméltóságodat olyan önzetlenül, mint a sarutlan nővérek, akik szeretetükért nem kívánnak mást, mint Nagyméltóságod viszonszeretetését, s azt, hogy az Úristen tartsa meg nekünk még sok esztendőre.

E tekintetben az öcsémet is magunkhoz számíthatom. Most a társalgóban van, s kezeit csókolgatja Nagyméltóságodnak, Teresita pedig a lábait! Mindnyájunknak rosszul esik, hogy Nagyméltóságod azt kívánja, imádkozzunk érte újra Istenhez, hiszen az csak magától értetődik, hogy megtesszük, s Nagyméltóságodnak ezt tudnia kellene, hogy az ilyen kérés bánt bennünket! Sürgetnek, hogy elvihessék már e levelet, s azért nem írhatok hosszasan. Azt hiszem, ha Nagyméltóságod azt mondja Daza mesternek, hogy mihelyt üresedés lesz, kinevezi, meg lesz vele elégedve.³²⁶

Nagyméltóságod méltatlan szolgálója és alattvalója,
Jézusról nevezett Terézia

195. levél

*Jerónimo Gracián atyának.
Toledo, 1577 augusztusában.*³²⁷

[...] Antonio Gaytán volt itt az imént. Azt kéri, hogy vegyék fel kisleányát az albai zárdánkba, azt hiszem, olyan korú lehet, mint az én kis Isabelem. A nővérek azt írják nekem róla, hogy rendkívül kedves gyermek. Édesatyja gondoskodik majd élelmezéséről, s azután odaadja neki mindazt, amiről szabadon rendelkezik, vagyis – mint mondják – valamit hat- vagy hétszáz aranyat, sőt esetleg többet is. Amit ő annak a zárdának érdekében tesz, s amennyit a Rendünk érdekében fáradozott, az megbecsülhetetlen.

Nagyon szépen kérem Atyaságodat, szíveskedjék ezt az engedélyt nekem megküldeni, éspedig az Isten szerelméért haladéktalanul! Mert biztosítom, hogy ezek

---

³²⁶ A püspök teljesítette a Szentanya óhaját, s Gaspar Daza kanonok lett.

³²⁷ Antonio Gaytán a Szentanyának Julián de Avilával együtt legönfeláldozóbb munkatársa volt az alapítások folyamán. Most kisleányát szeretné bejuttatni a Kármelbe, s a Szentanya kéri ehhez Gracián atya engedélyét. Ez a harmadik gyermek, akit felvesznek, a másik kettő: Isabel és Teresita.

a kis angyalok nekünk épülésünkre és mulattatásunkra szolgálnak. Ha akár minden zárdában volna egy, de nem több, abban semmi rosszat sem látnék, sőt jót! [...]

196. levél

*Don Alvaro de Mendoza, avilai püspöknek.
Avila, 1577. szeptember 6.³²⁸*

Jézus legyen mindig Nagyméltósággal!

Nagyon örültem annak a hírnek, hogy Doña María férjhez ment. Ez annyira igaz, hogy nagy örömben alig tudtam elhinni a dolgot. Annál nagyobb vigasztalásomra szolgált tehát, amikor Nagyméltóságod levele ezt a hírt megerősítette. Áldott legyen az Úristen azért, hogy ezáltal akkora kegyelmet gyakorolt velem szemben, mert éppen ezekben a napokban nagyon le voltam hangolva és tele voltam emiatt aggodalommal! Végtelenül óhajtottam ugyanis, hogy Nagyméltóságod végre valahára megszabaduljon ettől a nagy gondtól. Hála Istennek sikerült, s hozzá olyan jól, mert úgy hallom, hogy kitűnő a házasság. Ami azt illeti, nem lehet minden tökéletes, sokkal nagyobb baj volna, ha a férj túlságosan

---

³²⁸ A püspök nővérének, Doña María Mendoza grófnőnek a leánya férjhez ment Sessa herceghez, aki jóval idősebb nála. A Szentanyát a Megtestesülés zárdának nővérei, akiknél már volt egyszer perjeltnő, újra e hivatalra választották, de sem neki nem volt kedve azt elfogadni, sem Gracián atya nem engedte.

fiatal volna. Mindig sokkal jobban bánnak feleségeikkel azok, akik már bent vannak a korban, s ez annál inkább lesz így ebben az esetben, tekintve, hogy a fiatalasszony annyira szeretetreméltó. Adja a mi Urunk, hogy szerencsések legyenek! Igazán nem tudom, mi más történhetett volna, aminek annyira tudtam volna most örülni, mint ennek az eseménynek.

Doña María betegségét nagyon fájjalom. Adja az Úr, hogy ne legyen olyan súlyos, amilyen szokott lenni! Itt még a rendesnél is buzgóbban fogunk érte imádkozni.

A mi Urunk fizesse meg Nagyméltóságodnak becses adományát! Ugyancsak jókor jött, mert már semmink sem volt. Emiatt ugyan egy csöppet sem aggódtam. Francisco de Salcedo sokkal jobban bánkódott miatta, mint mi, mert mi mindig bízunk az isteni Gondviselésben. Múltkor azt mondta nekem, hogy ír Nagyméltóságodnak, de csak ennyit mond majd a levelében: „Uram, nincs kenyerünk!” Azonban nem engedtem, mert annyira óhajtom, hogy Nagyméltóságodnak ne legyenek adósságai, inkább akarnám, hogy mi szenvedjünk hiányt, sem hogy növeljük Nagyméltóságod kiadásait. Mivel azonban az Úristen akkora szeretetet öntött a szívébe, remélem, hogy más oldalról fogja növelni jövedelmét. Adja Ő Szent Felsége, hogy Nagyméltóságod még sokáig éljen, engem pedig vegyen fel oda, ahol Őt élvezni lehet!

Gracián atya nagyon erősen köti magát ahhoz, hogy nem enged el engem a Megtestesülés zárdába. Ami engem illet, én csak Istentől félek, de azt hiszem, hogy jelenleg alig volna elképzelhető ránk nézve károsabb dolog. Nagyon örülök annak, hogy Nagyméltóságod bőkezűsége való nagy hajlama miatt kerülni akarja az

olyan költekezési alkalmakat, amilyen például az országos vásár. Adja Isten, hogy előrehaladjon a tökéletességben, az Úristen pedig őrizze meg Nagyméltóságodat sokkal inkább, mint engem!

Ma szeptember 6-a van.

Nagyméltóságod méltatlan szolgálója és alattvalója,
Jézusról nevezett Terézia

Teresita kezeit csókoltatja, s meg fogja tenni azt, amit Nagyméltóságod neki parancsolt, s azt üzeni, hogy ha tőle függne, ő kész örömet menne Nagyméltóságoddal.

197. levél

*II. Fülöp király Őfelségének.
Avila, 1577. szeptember 18.³²⁹*

JHS.

A Szentlélek kegyelme legyen Felségeddel! Amen.

Tudomásomra jutott, hogy Gracián mester atya ellen egy vádiratot nyújtottak be Felségedhez, amely

---

³²⁹ A Szentanya Gracián atyát veszi védelmébe a sarusok vádirata ellenében, amelyben két sarutlan szerzetesnek, egy atyának és egy laikus testvérnek vallomásaira hivatkoznak.

olyan természetű, hogy elcsodálkozom azon, mi mindenre képesek vetemedni az ördög és a sarus atyák. Mert most már nem elégszenek meg azzal, hogy megrágalmazzák Gracián atyát, hanem igyekeznek befeketíteni a mi zárdáinkat is. Pedig az előbbi igazán nagy szolgálja Istennek, akin valamennyien épülünk, s aki, amint az egyes zárdákból írják nekem, mindenütt, ahol kánoni látogatást végez, egészen új szellemet hagy maga után, az utóbbiakban pedig a mi nővéreink hűségesen szolgálnak Istennek. Erre a célra felhasználtak most két sarutlan szerzetest, akik közül az egyik, mielőtt a Rendbe lépett volna, a mi zárdáinkban szolgált, s olyan dolgokat követett el, amelyekből világosan látható, hogy olykor nincs eszénél. Ezt a sarutlant, s másokat, akik haragszának Gracián atyára, mivel megbüntette őket, felhasználták a posztós szerzetesek, s ostobaságokat írtak velük alá.³³⁰ Igazán, ha nem aggasztana, hogy az ördög kárt okozhat nekünk ezen az úton, nevetnem kellene azon, amit a sarutlan nővérekre fognak, szörnyűségek a mi zárdáink szellemének szempontjából.

Az Isten szerelmére kérem Felségedet, ne méltóztassék megengedni, hogy ilyen piszkos rágalmak a törvényszék elé kerüljenek! Mert amilyen mostanában a világ, még ha világosan bebizonyulna is az ellenkező, egyik-másik emberben megmaradhatna valame-

---

³³⁰ A posztósok, ellentétben a darócruhásokkal a sarus kármeliták. Az a két sarutlan szerzetes, aki bosszúból aláírta a rágalmazó iratot, Baltasar atya, akire már több rosszalló megjegyzést olvastunk a Szentanya leveleiben, s egy gyöngyeelméjű laikus testvér, az Oszlopról nevezett Mihály.

lyes gyanú, hogy talán mégis adtunk alkalmat ilyenekre. Márpedig nagy kárára szolgálna a reformnak, ha akármilyen csekély folt tapadna ahhoz, ami oly tökéletesen van reformálva. Erről Felséged is meggyőződhetik azon emlékirat alapján, amelyet Gracián atya a mi zárdáinkra vonatkozólag bizonyos okokból íratott meg komoly és szentéletű egyének által, akik ismerik a mi nővéreinket.

Magából a rágalmozó iratból pedig kitűnik, hogy mi indította szerzőit annak megszerkesztésére, s a mi urunk szerelmére kérem Felségedet, szíveskedjék ennek utánanézni, mint olyan dolognak, amely saját dicsőségét és becsületét érinti! Mert ha a posztós atyák azt látják, hogy rágalmaikat komolyan veszik, mivel mindenáron meg akarnak szabadulni Gracián atya vizitációjától, eretnokséggel fogják vádolni. Márpedig ahol egy kevés az Istenfélelem, mint náluk, ezt könnyen be is fogják bizonyítani.

Nekem igen rosszul esik, hogy Istennek ez a szolgálja annyit szenved, annak ellenére, hogy olyan egyenesen és tökéletesen jár el, s ez indít engem arra, hogy esedezzem Felségedhez, kegyeskedjék neki pártját fogni, vagy pedig parancsolja meg, hagyja el ezt a veszedelmes állást, mert Felséged udvari embereinek gyermeke, egyénileg pedig teljesen méltó kegyeire. Mert valóban úgy tűnik fel előttem, mint az Úristennek és a Boldogságos Szűzanyának küldöttje, aki iránt nagy áhítattal viselkedik, s ez az érzelem a mi Rendünkbe vonzotta őt, hogy nekem támaszom legyen. Mert miután tizenhét esztendőn át küszködtem ezekkel a posztós atyákkal minden segítség nélkül, nem bírtam tovább, az én gyöngye erőm nem volt elegendő ehhez a küzdelemhez.

Esedezem, bocsássa meg nekem Felséged, hogy ilyen hosszasan írtam, de az a nagy szeretet, amellyel Felséged irányában viseltetem, az bátorított erre a merészségre! Elgondoltam azon, hogy ha a mi Urunk elviseli az én tolakodó panaszaimat, Felséged is meg fogja tenni!

Hallgassa meg Ő Szent Felsége mindazt a sok imát, amelyet a sarutlan szerzetesek és nővérek intéznek Őhöz azért, hogy tartsa meg Felségedet sok számos évig, mert nekünk ezen a földön Felségeden kívül nincs más pártfogónk!

Kelt az avilai Szent József zárdában, 1577. szeptember 18-án.

Felséged méltatlan szolgálója és alattvalója,
Jézusról nevezett Terézia

Attól félek, hogy amíg Tostado atya úgy lesz, mint ahogy most van, a kánoni látogatásnak semmi haszna sem lesz, sőt nagyon fog ártani, annál inkább, mert hozzácsatlakozott az a hitszónok, aki annak előtte sarutlan volt. Esedezem, kegyeskedjék Felséged Gracián atya életére vonatkozólag értesülést szerezni, s ha szükség volna rá, mi sarutlan kármelita nővérek valamennyien megesküszünk arra, hogy sohasem hallottunk tőle egyetlen szót és sohasem láttunk rajta semmit, ami nem szolgált volna épülésünkre. Ami pedig a zárdába való be nem lépést illeti, ebben a pontban annyira lelkiismeretes volt, hogy még a káptalanokat is, amelyeknél a belépés szükségesnek látszik, rendesen a rácson keresztül tartotta meg.

198. levél

*Gracián Jeromos atyának.
Avila, 1577 októberében.*³³¹

[...] Biztosítom, Józsefnek volt oka rá, hogy engedje Önt elaludni. Igazán mulatságos dolog! Hát nem kértem én esedezve Atyaságodat, mikor innét elutazott, hogy aludjék eleget? Ezt feltétlenül szükségesnek tartottam. S csakugyan majdnem azt hittem, hogy ezt meg is teszi az én kedvemért. Sőt, valóban hittem is, mert annyira hangsúlyoztam a dolgot. Úgy gondoltam, hogy ha eleget alszik, képes lesz elvégezni a sok munkáját. S íme, most kiderül, hogy azóta is alig alszik valamit! Hiszen ha elmegy a matutinumra s reggel a többiekkel kel föl, nem tudom, mikor alhatná ki magát! [...]

199. levél

*Juan de Ovalle úrnak, Albába.
Avila, 1577 októberében.*³³²

---

³³¹ Levéltöredék, amelyben inti Graciánt, hogy aludjék eleget. József az édes Jézus álneve.

³³² Juan de Ovalle, a Szentanya sógora, az örökös anyagi bajokkal küszködő úriember, úgy látszik, az új toledói érsektől akar kérni valami kegyet, s ezért a Szentanya értesíti, hogy az megérkezett székhelyére, s biztatja, menjen oda. Az avilai Megtestesülés zárda nővéreit eltiltották a misehallgatástól, mivel Terézia anyát választották meg perjelnöknek.

Jézus legyen Kegyelmeddel!

Most este kaptam meg Gracián atya levelét, amelyben értesít, hogy az új toledói érsek kinevezési bullája megérkezett, s hogy az, nézete szerint, Toledóban van. S bizonyára úgy is lesz, mert el kell ott foglalnia érseki székét. Azonnal kerestem és találtam is egy embert, amit nagy szerencsének tartok. Ő azt mondja, hogy kedden délben kézbesíteni fogja ezt a levelet. Ma vasárnap van, s ha nem tévedek, október 19-e.³³³

Mivel már késő este van, nem mondok többet, öcsémnek sem üzentem semmit, mert most nincs semmire szüksége. A küldöncnek adtam három reált, s ha majd visszatér, adok neki még kettőt. Ott adjanak neki kettőt a visszautazásra, mert hét reálban alkudtunk meg s nekem a lelkiismeretem nem engedi, hogy megfizessem neki az egészet, mielőtt erre engedélyt kérnék!

Ó, mennyi szenvedést okoz az a sok megkötöttség, amely a szegénységből származik! Tekintve, hogy én nem tehetek semmit, kérem az Urat, segítsen valami más úton, amint csak lehetséges. Meg fogom írni a levelet, hogy Kegyelmednek ne kelljen itt várakoznia, mert nagyon előnyös volna, ha az érseket Toledóban találná. Tegnap újra írtam oda s megkértem Doña Luisát, hogy ne felejtse el a dolgot, s a perjelnőt is, hogy tartsa azt jól észben. Ha Isten is úgy akarja, sikerülni fog, mert elegendő számmal történetek közbenjárások és sok a pártfogó is. Olyan háttér állapotot válasszon, amely jól megy, de nem túlságosan magas, hogy el ne fássza nagyon Önt!

---

³³³ A Szentanya tévedett, november 20-a volt, ugyanis vasárnap 20-ára esett.

A Megtestesülés nővérei szentmise nélkül vannak. Egyébként semmi újság. A többi ügyeket illetőleg sem, bár minden jól megy. Üzenjenek a perjeltnőnek e küldönc által arra az esetre, ha írni akarna nekem.

Nővérem tekintse ezt a levelet neki írottak! Beatrizt üdvözlöm. Ha jósolni tudtunk volna, Kegyelmed már ott lehetne Toledóban, habár így is jókor érkezik. Adja Isten, hogy sikerüljön! Nagyon későre jár az idő, legyen elég ennyi.

Kegyelmed méltatlan szolgája,
Jézusról nevezett Terézia

200. levél

*María de San José, sevillai perjeltnőnek.
Avila, 1577 októberében.*³³⁴

Jézus legyen Tisztelendőségeddel, Leányom!

A múlt hóban írtam Tisztelendőségednek s egy itteni öszvérhajcsárral küldtem el a levelemet. Ugyanazzal az öcsém is küld egyet. A magaméban akkoriban megírtam, hogy errefelé némi felfordulás van, amit Gregorio atya bizonyára részletesebben elmondott Tisztelendőségednek, mint ahogy én akkor tehettem. Most, hála Istennek, minden jól megy, és pedig

---

³³⁴ A sarutlan reform ügyei jól állnak. Gracián rágalma-zói visszavonták vallomásaikat. A perjeltnőválasztásról ír a Megtestesülésben. [A legfrissebb spanyol kritikái kiadás 1577. október 22-re datálja ezt a levelet.]

napról-napra jobban. Gracián atyánk is egészséges, s még mindig viseli a hivatalát, habár nagyon szeretném, ha már megszabadult volna ezektől az emberektől, mert azt a sok rágalmat, amelyet ők kitalálnak, le sem tudnám írni. A legjobb a dologban az, hogy minden ármányuk visszafelé sül el, nekünk pedig hasznunkra szolgál.

Tisztelendőséged bizonyára tudja már, hogy Miguel testvér és Baltasar atya visszavonták vádjait. Miguel testvér pedig még ráadásul esküvel erősítette, hogy ő semmit sem írt ahhoz a rágalmazó irathoz, hanem csak aláírta, mivel erőszakkal és fenyegetésekkel kényszerítették rá. Ezeket és hasonló dolgokat mondott, tanúkkal bizonyítva, s királyi jegyző jelenlétében, a kitett Oltáriszentség előtt. A király megértette, hogy ármány az egész, s így csak is önmaguknak ártottak. Nekem nagyon rosszul van a fejem. Imádkozzék értem, de ezért a két szerzetesért is, hogy világosítsa meg őket Isten, s meg tudják menteni a lelküket!

Annyit mondhatok Tisztelendőségednek, hogy itt a Megtestesülésben olyan dolog történt, amilyenhez hasonló talán még soha. Tostado parancsára most két hete idejött a sarusok tartományi főnöke, hogy megejtse a perjelnövélasztást. Halom számra hozott magával cenzúrárt és kiközösítést azok ellen, akik rám találnának szavazni. De mindezekkel azok semmit sem törődtek, hanem, mintha csak egy szót sem beszélt volna, ötvenöten szavaztak rám. Mindenegybeszavazat felbontásakor a tartományfőnök az illető szavazót ott helyben kiközösítette, megátkozta, a szavazócédulát a markában összegyűrte, öklével ütötte és elégette. Azután ebben a kiközösített állapotban hagyta őket, úgy hogy két hét

óta sem misét nem hallgathatnak, sem pedig az imakórusba be nem léphetnek, még olyankor sem, amikor nincs zsoltosma. Senkinek sem szabad velük beszélnie, sem a gyóntatóknak, sőt még csak szüleiknek sem. A legérdekesebb azonban ebben a helyzetben az, hogy másnapra a leöklözött választás után, újra összehívta őket a tartományfőnök, hogy jöjjenek választani, mire ők kijelentették, hogy annak semmi célja, hiszen ők már választottak. Mire az, látván a helyzetet, újra kiközösítette őket, s összehívta a kisebbséget, vegyis negyvennégyet, közülük más perjelnőt választatott, s azt megerősítésre felterjesztette Tostado elé.

A megerősítés meg is történt, azonban a többiek tapodtat sem engednek, s azt mondják, hogy csakis helyettesfőnöknőnek ismerik el. A hittudósok azt állítják, hogy a kiközösítés érvénytelen, s hogy a sarusok a tridenti zsinat ellen vétenek, mikor perjelnőt erősítenek meg a többség ellenére. Ez utóbbiak követet küldtek Tostadóhoz, azzal az üzenettel, hogy engem akarnak perjelnőnek, ő ellenben azt felelte, hogy abból nem lesz semmi. Ha oda akarok menni üdülni, az ellen semmi kifogása, de hogy perjelnő legyek, azt nem tűri el. Nem tudom, mi lesz a vége.

Ez a rövid foglalata annak, ami most történik, s mindenki csodálkozik, hogyan lehet megtérni országvilág botrányára ilyen dolgokat. Én szívesen megbocsátok nekik, csak hagyjanak engem békében, mert semmi áron sem szeretném magamat ott látni, abban a Babilonban, főleg tekintve rossz egészségi állapotomat, amely abban a zárdában még a rendesnél is rosszabb szokott lenni. Isten adja, hogy minden az Ő dicsőségére forduljon, engem pedig mentsen meg tőlük!

Teresita jól van, s imáiba ajánlja magát Tisztelendőségednek! Nagyon jól viseli magát, és nagyot nőtt. Imádkozzék érte, hogy Isten tegye őt szolgálójává! Értse Tisztelendőséged, vajon ott van-e már Önöknél az az özvegy, akinek belépését annyira óhajtom, s hogy az ő nővére visszatért-e az Indiákra.

Nagyon óhajtanék bizonyos dolgokat megbeszél-
ni Tisztelendőségeddel, s ez nagy megnyugtatómra
szolgálna, azonban ezt máskorra hagyom, amikor több
időm lesz, s megbízhatóbb küldönc áll majd a rendelkezésemre, mint a mostani. Doña Luisa úrnő nagyon támogat bennünket s minden tekintetben elhalmoz kegyeivel. Imádkozzék érte s a toledói érdekért, a királyt pedig sohase hagyják ki könyörgéseikből!

201. levél

*Rodrigo de Aranda úrnak, Madridba.
Avila, 1577. november 10.*³³⁵

JHS.

A Szentlélek legyen Kegyelmeddel, Atyám, s jutalmazza meg azon örömért, amelyet nekem levelei okoznak!

---

³³⁵ Rodrigo de Aranda egy szentéletű avilai pap és kiváló barátja a Szentanyának. Nem tudni, milyen perről beszél a levélben, azt sem, hogy milyen őrgrofnőről van szó. A Szentanya minden követ megmozgat, hogy a miatta kiközösített a Megtestesülésben lévő nővéreket kimentse kínos helyzetükből.

Igen nagy öröömre szolgált az a kedvező ítélet, amelyet a perben hoztak, s buzgón adtam érte hálát az Úrnak. Nem is tudom, nem gyarlóság-e részemről ekkora örömet találni mulandó dolgokban? Azt hiszem azonban, hogy Kegyelmed is nagyon örülhetett, úgyhogy szerencsét lehet kívánnom, amit ezennel meg is teszek. Nagyon elhagyatottaknak érezzük magunkat, hogy éppen a mostani nehéz körülmények között kell nélkülöznünk jelenlétét ebben a városban. Adja Isten, hogy a dolgok elsimuljanak, s ne szoruljunk rá az örgrófnő jóindulatú közbelépésére és Kegyelmednek utánjárására!

Tudja, Atyám, ezek a nővérek olyan helyzetben vannak, hogy igazán nagyon sajnálom őket, úgy értem a Megtestesülés nővéreit. Nagyon szeretném, ha elismernék perjelnőnek azt, akit kineveztek, s ne csak, mint helyettes házfőnöknőnek engedelmeskednének neki. Ők úgy gondolják, hogy a zárdának boldogsága múlik azon, amit ők tettek, pedig hát ki tudja, nem tévednek-e. Azt hiszik, így vége lesz mindennek, annál inkább, mert máris a sarusok térnek oda vissza gyóntatóként. Az a szándékuk, hogy amíg csak lehetséges, nem szüntetik be az ellenállást. Az Isten szerelmére, legyen szíves Kegyelmed utánanézni, nem volna-e annak valami útjамódja, hogy a kiközösítés alól feloldozzák őket, már akár Tostado, akár a tartományfőnök, akár a nuncius, ha megérkezik.

Úgy, amint a dolog most áll, a nővérek maguk semmit sem tehetnek, márpedig ha ennek az állapotnak sokáig kellene tartania, az nagyon szomorú dolog volna. Legyen szíves Kegyelmed ezt a dolgot Padilla licenciátus úrral is megbeszélni, s aszerint, hogy miben állapodnak meg,

írjon kegyelmed Julián de Avila atyának, akinek náluk nagy tekintélye van. Ő talán el tudná érni, hogy meghódoljanak Doña Ana [perjelnő] előtt. Rám ugyanis keveset adnak, mert tudják, hogy nem szívesen mennék oda.

Esedezve kérem örgrófné asszonyomat is, tegyen meg ezen ügyben minden tőle telhetőt! Nagyon boldog volnék, ha már egyszer végre-valahára azt láthatnám, hogy megnyugodtak. Padilla licenciátus úrnak nem írok, mert nem akarom fárasztani őt, hiszen amúgy is van neki baja elég. Olvassa el neki Kegyelmed ezt a nővérekre vonatkozó részletet!

Szeretném tudni, hogy mi van Tostadóval. Könyörödjön neki s értesse meg vele, hogy ez az állapot nem tarthat sokáig, sőt azonnal véget kell vetni, mert ilyen körülmények között lehetetlen, hogy ne kövessenek el bűnt Isten ellen! Ő Szent Felseége tartsa meg Kegyelmedet! Az Ön leányai is tiszteletüket küldik.

Ma Szent Márton elő napja van.

Mihelyt Kegyelmed átlátja a helyzetet s megbeszéli az ügyet Padilla licenciátussal, ha nem találna azonnal induló küldöncöt, az én úrasszonyom, az örgrófnő, majd rendelkezésére bocsátja egyik szolgáját. Ha pedig azt látná Kegyelmed, hogy ez neki nehezebb esnék, akkor fogadjon egyet, s mi azt meg fogjuk fizetni, mert a jövő hétnél tovább nem lehet várnunk. Az egész ház felfordulna, amint ez Kegyelmed Keresztes János atyának mellékelt leveléből maga is láthatja. Mikor pedig küldönce lesz Kegyelmednek, legyen szíves erről értesíteni Padilla licenciátus urat és Roque de Huerta urat, mert esetleg van náluk levél számomra Gracián atyánktól, amelyet ezen alkalommal elküldhetnek.

Az Úr segítsen ki bennünket ebből a szorult helyzetből, amely engem akkora fájdalommal tölt el, s tartsa meg Kegyelmedet!

Ma Szent Márton előestéje van.

Kegyelmed méltatlan szolgája,
Jézusról nevezett Terézia

Mégis írok Padilla licenciátus úrnak, s így Kegyelmed csak azt beszélje meg velem, hogy mit lehet ebben az ügyben tenni, mert várni tovább nem lehetséges. János atya levélét mutassa meg neki.³³⁶

202. levél

*Jerónimo Gracián atyának.
Ávila, 1577 novemberében.*³³⁷

[...] Isten nagy kegyelmének tartom, hogy Pál akkor viharok közepette olyan lelki erővel tart ki elhatározásai mellett, hiszen csak egy óráig vagy egy hónapig kitartani

---

³³⁶ Keresztes Szent János ekkor még gyóntató volt a Megtettesülésben, csak a következő hónap elején fogták el s hurcolták toledói fogságába.

³³⁷ Álneveket használ ebben a levéltöredékben. Pál az Gracián, Angéla ő maga, József az édes Jézus. A szerződés, amelyről szó van, tulajdonképpen Gracián atyának abbéli fogadalma, hogy két dolog közül mindig a tökéletesebbet fogja tenni.

is nagy dolog volna, mikor annyi alkalom nyílik arra, hogy elveszítse türelmét. Hála legyen Istennek, akitől minden jó származik!

Ha megtartja azt a szerződést, akkor nem tudnék mást kívánni a boldogságomhoz. Mert valamenyny szenedés végre is elmúlik egyszer, s még ha nem is múlnék el, akkor sem érdemes rá szót vesztegetni. Atyaságod figyelmeztesse Pált, hogy megőrzöm ennek a szerződésnek szövegét, s számon fogom kérni tőle, ha hibázni találja ellene!

Tekintve aggodalmaimat, igen jókor jött ez a szerződés, mert én csak azt az egyet óhajtom, hogy Pál ne tegyen semmit, ami ellenkeznék Isten akaratával. E tekintetben József nagyon megnyugtatta Angélát, amennyiben biztosította, hogy Pálnál minden rendjén van, s hogy napról-napra több érdemet szerez.

203. levél

*María Bautista anyának.
Avila, 1577 novemberében.*³³⁸

Ma Szent Márton ünnepe van, aki iránt nagy tisztelettel viseltetem, mert az ő nyolcada alatt néhányszor igen nagy kegyelmeket kaptam az Úrtól. Nem tudom, hogy miért.

---

³³⁸ Ezt a néhány sort a Szentanya első életrajzírója, Ribéra írta ki egyik leveléből. A levél elveszett.

204. levél

*Doña María Enriquez, albai hercegnőnek.
Avila, 1577. december 2.*³³⁹

JHS.

A Szentlélek kegyelme legyen Főméltóságoddal mindenkoron! Amen.

Olyan hírt közöltek itt velem, amelynek szívem mélyéből örülök, tudniillik, hogy megtörtént az eljegyzés Don Fadrique és María de Toledo úrhölgy között. Mivel elképzeltem, hogy ez mekkora öröm lehet Főméltóságod számára, magam is annyira boldognak éreztem magamat, hogy ennek következtében valamennyi bajom megenyhült. Habár a dolgot nem olyan egyénektől tudom, akiknek feltétlenül hitelt lehetne adni, mégis olyan körülményeket említettek, amelyek ezt a hírt nagyon valószínűvé teszik. Hogy örömöm azonban teljesen biztos alapon nyugodjék, esedezem, kegyeskedjék Főméltóságod engem efelől értesíteni! Adja Isten, hogy ez a házasság az Ő minél nagyobb dicsőségére szolgáljon, s remélem úgy is lesz, mert annyit imádkoztunk e szándékra!

Itt beszéltek nekem arról a jótéteményről, amelyet Ő Főméltósága mindnyájunkkal szemben gyakorolni

---

³³⁹ Szerencsét kíván a hercegnőnek fia házasságához, s hálásan köszöni az ifjú herceg jótéteményeit, főleg pedig a sarutlanok érdekében való közbenjárását. [A legfrissebb spanyol kritikai kiadás pont egy évvel későbbre, tehát 1578. december 2-re datálja a levelet.]

kegyeskedett. Biztosítom Főméltóságodat, hogy igen nagy jót tett velünk. Hogyha Ő Főméltósága ebben megsegít bennünket, az olyan, mintha kiszabadítana bennünket az egyiptomi fogságból. Azt mondták nekem, Ő Főméltósága azt kívánta, hogy Pedro Fernández atya vegye kezébe ezt az ügyet. Ennél nagyobb szerencse bennünket nem érhetne, mert ő ismeri úgy az egyik, mint a másik részt. Mintha csak az égből jött volna ez a gondolat. Az Úristen tartsa meg Ő Főméltóságát, hogy támogatója lehessen a szegényeknek és az elnyomottaknak!

Ő Főméltóságának mindezért a sok jóságért és kegyelemért sokszorosan csókoltatom a kezeit, Főméltóságodat pedig esdve kérem, igyekezzék latba vetni minden befolyását, hogy Pedro Fernández atya elmenjen a királyi udvarba s tegyen meg ott érdekünkben minden tőle telhetőt! Gondolja meg Főméltóságod, hogy ez az ügy a mi Boldogságos Szűzanyánknak személyes érdeke, s hogy neki szüksége van most ilyen magas személyek segítségére ebben a küzdelemben, amelyet az ördög folytat az Ő Rendje ellen. Nagyon sok férfit és nőt tartana vissza a belépéstől az a tudat, hogy azoknak kell majd engedelmeskedniük, akik ezt a Rendet most üldözik.

Mostanában sokkal jobban megy a dolgunk, amióta a mi atyáink kormányoznak bennünket, s így remélem, a mi Urunknak lesz gondja rá, hogy a dolog sikerüljön.

Adja Ő Szent Felsége, hogy Főméltóságod még sok esztendőre maradjon meg számunkra abban az életszent-ségben, amelyért én folyton imádkozom számára!

Kelt az avilai Szent Józsefben, december 2-án.
Főméltóságod szolgálója,

Jézusról nevezett Terézia

205. levél

*Jerónimo Gracián atyának.
Avila, 1577 decemberében.³⁴⁰*

[...] Hála legyen a mi Urunknak azért, hogy Atyaságodnak megadja a lelki békét, s azt a vágyat, hogy mindenben igyekezzék Őneki kedvére tenni! Az is nagy kegyelem az Ő részéről, hogy megadja azt a belső és annyira vigasztaló világosságot. De ha úgy vesszük, Ő Szent Felsége nem is tehet mást, hiszen Ő mindig a keresztekhez méri a segítséget, s mivel azok ebben az esetben igen súlyosak, ennek megfelelően nagyok a kegyelmek is. Áldott legyen az Ő neve mindörökre!

Ismétlem, Atyám, jó volna, ha Atyaságod eleget aludnék. Gondolja meg, hogy sok a munkája, ilyen körülmények között pedig az ember nem érzi a kimerültséget mindaddig, amíg csak a fej annyira nem jut, hogy teljesen munkaképtelen. Hiszen azt csak be kell látnia, hogy mennyire érdekünk mindnyájunknak az ön egészsége! Az Isten szerelmére kérem, kövesse ebben a pontban másoknak tanácsát, s akármilyen fontosak legyenek a teendői, vonja el azoktól s még az imádságtól is az elégséges alváshoz szükséges időt! Tegye meg ezt a kedvemért,

---

³⁴⁰ Gracián atya, mint tőle magától tudjuk, lelki ügyeiben vezetőjéül fogadta a Szentanyát, s bárcsak mindenben annak fogadta volna! Ennél fogva beszámolt neki lelki állapotáról és kapott kegyelmeiről. E levéltöredékben is ezekről van szó, s azon kívül a Szentanya újra sürgeti, hogy aludjék eleget.

mert látja, gyakran maga az ördög az, aki mikor buzgó lélekkel van dolga, úgy tünteti fel a dolgokat, hogy bizonyos teendők az Úristen dicsósége szempontjából föltétlenül szükségesek, s így, amit az egyik oldalon nem tudott volna elérni, eléri a másikon, s megakadályozza a jót [...]

206. levél

*II. Fülöp király Őfelségének.
Avila, 1577. december 4.*³⁴¹

JHS.

A Szentlélek kegyelme legyen mindig Felségeddel!
Amen.

Meg vagyok arról győződve, hogy a Miasszonyunk egészen különösen választotta ki Felségedet arra, hogy támogassa az ő Rendjét és legyen annak megmentője, éppen azért nem is tehetek másképp, mint hogy annak ügyeivel Felségedhez fordulok. A mi Urunk szerelmére kérem Felségedet, bocsássa meg nekem ezt a nagy vakmerőséget!

---

³⁴¹ Miután az új nuncius, Felipe Sega a sarusok pártjára állt, ezek féktelenül kezdték üldözni a sarutlanokat, s igyekeztek a reformot teljesen letörni. Most Keresztes Szent János atyát hurcolták fogságba, s ennek érdekében írja a Szentanya ezt a levelet, amely szintén egyik remeke az ő páratlan stílusának.

Azt hiszem, Felségednek van tudomása arról, hogy a Megtestesülés zárdának nővérei engem perjel-nőül akartak megválasztani, mert azt remélték, ily módon meg tudnak szabadulni a sarus atyáktól. Mert annyi bizonyos, hogy ez utóbbiak nagyon zavarják azt az összeszedettséget és buzgalmat, amelyben a nővérek élni szeretnének, s ők az okai annak, hogy ez a szellem megfogyatkozott abban a házban. Az, hogy engem óhajtanak oda, tévedés a nővérek részéről, mert mindaddig, amíg sarus atyák gyóntatják őket, az én oda menetelemnek semmi célja sem volna. Legalábbis nem lehetne semmi maradandó haszna, amint azt mindig mondtam a domonkosrendi vizitátornak, s ő igazat is adott nekem.

Hogy mégis valamelyes jót lehessen náluk tenni, mindaddig, amíg Isten másképp nem segít, egy sarutlan atyát telepítettem oda egy kis házba, társával együtt. Ez az atya igen nagy szolgája az Úristennek, s oly épülésére szolgált a testületnek, hogy az egész város elcsodálkozott azon a nagy változáson, amely abban a zárdában végbement. Mindenki szentnek tartotta, s nézetem szerint tényleg az is.

A boldogult nuncius minderről tudomást szerzett, s a városiak jelentése alapján arról is értesült, hogy mekkora kárt okoztak ott a posztósok, s azért, mikor ezek azt a szentet a város nagy botrányára gyalázatosan kiűzték, kiközösítés terhe alatt megparancsolta nekik, hogy bocsássák oda vissza, s ugyancsak kiközösítés terhe alatt megtiltotta, hogy bármelyik sarus atya odamenjen a nővérekkel valamit megbeszélni, vagy ott misézni, vagy gyóntatni. Mindezt csupán csak a sarutlanoknak engedte meg. Így azután minden a legszebb rendben volt, egészen addig, amíg a nuncius meg nem halt. Ekkor

a sarusok visszatértek, s velük együtt a zavarok. Még csak fel sem mutatták, hogy milyen jogalapon teszik ezt.

Most pedig az egyik barát eljött, hogy feloldozza a nővéreket, de annyi kellemetlenséget okozott nekik, annyira lábbal tiport minden rendet és igazságot, hogy a nővérek teljesen le vannak verve, s mint mondják, még csak fel sem oldotta őket az előbb reájuk kimért büntetések alól. Ráadásul elvette tőlük ezt a két sarutlan gyóntatót. Azt mondják, hogy az illető tartományi főnökhelyettes, s bizonyára úgy is lesz, mert nagyobb benne a tehetség arra, hogy másokat vértanúkká tegyen, mint a többiekben. Most börtönben tartja őket a saját zárdájukban. Feltörette a celláikat s elkobozta valameny-nyi irományukat.

Az egész város fel van háborodva ezen az eljáráson, annál inkább, mert az illető még csak nem is előljáró, s nem mutatta fel, hogy miféle meghatalmazás alapján cselekszi ezt és miképpen merészel így eljárni velük szemben, mikor ők az apostoli komisszáriusnak vannak alávetve. S teszik ezt oly közel Felséged székhelyéhez, nem félve sem az igazságszolgáltatást, sem az Úristent. Engem nagyon elszomorít az, hogy ezt a két sarutlan atyát a sarusok kezében tudom, kik már régóta igyekeztek őket kézre keríteni. Szívesebben látnám őket a mórok hatalmában, mert azok talán mégis kegyesebbek volnának irányukban. Hozzá az az egyik szerzetes, aki olyan nagy szolgálja az Úristennek, a sok szenvedés következtében annyira el van gyengülve, hogy az életét félttem.

Az Isten szerelmére kérem Felségedet, parancsolja meg minél előbb, hogy bocsássák szabadon, s hogy történjék valami intézkedés e szegény sarutlan atyák érdekében, kik annyit szenvednek a posztósoktól! Igaz,

hogy ők, akik csak hallgatnak és túrneke, ezáltal sok érdemet szereznek, azonban másrészt a városokban mindenféle botrányt okoz ez az eljárás. Mert ugyanaz, aki most itt van, ez év tavaszán Toledóban elfogatta Jézusról nevezett Antalt is, egy áldott jó öreget, az első sarutlant, s tette ezt minden ok nélkül. S a sarusok azt mondogatják, hogy el fogják pusztítani őket, mert így parancsolta azt meg nekik Tostado. Én Istenem! Azok, akiknek ez a feladatuk, hogy megakadályozzák a bűnöket, maguk követnek el annyit, s teszik ezt napról-napra fokozottabb mértékben.

Ha Felséged nem parancsolja meg, hogy történjék valami ebben az ügyben, nem tudom, hová fog ez vezetni, mert nekünk más segítségünk nincs ezen a világon. Tartsa is meg nekünk a mi Urunk Felségedet hosszú időre! Remélem, hogy Ő meg fogja adni nekünk ezt a kegyelmet, mert látja, mennyire el van hagyatva az a Rend, amely oly serényen dolgozik az Ő dicsőségén. Ezért imádkoznak Felséged szolgáló leányai velem együtt!

Kelt az avilai Szent József zárdában, 1577.
december 4-én.

Felséged méltatlan szolgálója és alattvalója,
Jézusról nevezett Terézia, kármelita³⁴²

207. levél

*Gaspar Salazar jezsuita atyának, Granadába.
Avila, 1577. december 7.*³⁴³

JHS.

A Szentlélek legyen Kegyelmeddel, Atyám!

Ma, a Szeplőtelen Fogantatás ünnepe előestéjén kaptam meg Kegyelmed levelét. Isten fizesse meg Önnek azt az örömet, amelyet vele nekem okozott! Szükségem is volt erre a vigasztalásra, mert higgye el, hogy már több mint három hónapja mintha az ördögöknek seregei fogtak volna össze a sarutlan szerzetesek és nővérek ellen. Annyi volt az üldözés s annyi rágalmat szórtak

---

³⁴² A levélnek nem volt közvetlen fogantatja. Keresztes Szent Jánosnak kilenc és fél hónapig kellett raboskodnia toledói börtönében, s végül is úgy szökött meg belőle. II. Fülöp király ugyan a leghatározottabban a sarutlan reform pártján volt, de engedte, hogy a dolgok kiforranak. A sarutlan atyák nem valamenynyien voltak olyan szelíd báránycák, amilyeneknek a Szentanya festi őket, s nem egyszer vonták magukra a király neheztelését.

³⁴³ Elmondja a Megtestesülésben történt esetet, s azután virágnyelven beszél két művéről, az *Önéletrajz*-ról és *A belső várkastély*ről, gyermeki egyszerűséggel magasztalva ez utóbbit. Peralta, másutt Tostado álneve, itt Quiroga érseké, Carillo pedig Salazar atyáé. Az „Üveges” az édes Jézus.

ellenünk és Gracián atya ellen, s olyan aljasságokat fogtak ránk, hogy igazán csak az Úristenhez menekülhettünk. S Ő azt hiszem, meg is hallgatott bennünket, mert támadóink alapján véve jó lelkek, s így vissza is vonták azokat a csúf dolgokat, amelyeket ránk vonatkozólag emlékiratba foglalva adtak át a királynak. Nagyszerű az igazság, s ennek tudatában nővéreink valósággal élvezték ezt a helyzetet. Én is úgy voltam vele, azzal nem mondok sokat, mert a megszokottság már egészen érzéketlenné tett az ilyen dolgokkal szemben.

Mármost, ráadásul, a Megtestesülésben egyeseknek az a gondolata támadt, hogy megválasztanak engem perjelnöknek, s kaptam is valami tizennégy vagy tizenöt szavazattal többet, mint az ellenjelölt. Azonban a barátok úgy intézték a dolgot, hogy megtették perjelnöknek a kisebbség jelöltjét s meg is erősítették hivatalában. Nekem ezzel igen nagy szívességet tettek volna, ha az egész békeességben történik.

Mivel azonban a többség ezt a perjelnököt csakis helyettes főnöknőnek volt hajlandó elismerni, valamenynyit kiközösítették. Ezek ötvennél többen voltak. A hittudósok szerint azonban ez a kiközösítés érvénytelen. Mindazonáltal két hónapon át eltiltották őket attól, hogy szentmisét hallgassanak, vagy, hogy gyóntatójukkal beszélhessenek, s egyébként is szorongatták őket. S bár most a nuncius odaküldött valakit, hogy oldozza fel őket, még mindig igen kínos helyzetben vannak. Gondolja el, hogy mindezt látva, milyen az életem!

A per most a királyi tanács előtt folyik, s bár nagyon szomorú a dolog így is, még sokkal nagyobb baj volna reám nézve, ha oda kellene mennem. Imádkozzék Kegyelmed erre a szándékra, az Isten szerelmére kérem, mert

mindaddig, amíg csak nem kapunk külön rendtartományt, sohasem szabadulunk meg ezektől a kellemetlen-ségektől. Az ördög annyi zavart okoz, amennyit csak tud.

Ó, ki volna képes Kegyelmednek elmondani mindazt a sok eseményt, hiszen valóságos történelem az, ami történt, s ami folyamatban van, úgyhogy fogalmam sincs arról, miképpen fog végződni. Mihelyt valami új fordulat áll be, részletesen meg fogom Kegyelmednek írni, annál is inkább, mert mint mondja, leveleim biztosan kezéhez jutnak. Igen nagy hasznom lett volna abból, ha tudtam volna, hogy olyan befolyásos barátja van Madridban, s ki tudja, talán még mindig a kezünkre járhat.

Toledóból hosszú levelet írtam Kegyelmednek, s nem írt arról, vajon megkapta-e. Amilyen balszerencse kísér, nem csodálnám, ha most menne oda Kegyelmed, mikor én már nem vagyok ott, pedig hát mekkora vizsgáztatás lett volna rám nézve, ha ott láthatom.

Peralta nagyon hálás Carillónak azért, amit rokona érdekében tett, nem is annyira azért, mintha annyira a szívéen viselné, mint inkább azért, hogy mindenben számíthat rá. Ha találkozik vele, mondja meg ezt neki Kegyelmed, mert egy jó barátjában sem talál annyi hűséget, mint Óbenne. Nagyon is szembeszökő, hogy ki fűzte egybe ezt a barátságot.

Ez utóbbi azt üzeni Önnek, hogy semmi sem lett abból a dologból, amelynek érdekében Toledóból írt annak az illetőnek. Az teljesen bizonyos, hogy az ékszer³⁴⁴ az ő kezei között van, s hogy nagyon dicséri, s így, amíg csak rá nem un, nem fogja kiadni a kezéből.

---

³⁴⁴ Az Önéletrajz.

Azt mondja, hogy alaposan akarja tanulmányozni. De ha Carilló úr ide találna jönni, láthatna egy másik ékszert,³⁴⁵ amely, amennyire meg lehet ítélni, messze felülmúlja azt, mert nem beszél semmi másról, mint Óróla magáról. Sokkal finomabbak rajta a zománcok és a kidolgozás. Mert, mint mondja, az ékszerész³⁴⁶ most többet tud, mint akkor, midőn az előbbit csinálta, s az arany is színtisztább, habár a drágakövek nem olyan leplezetlenek benne, mint abban a másikban. Az Üveges parancsára készült, s azt mondják, ez meg is látszik rajta.

Nem is tudom, miért kezdtem bele ebbe a hosszú megbízásba. Természetem, hogy mindig terhére vagyok másoknak, még ha én fizetek is rá. Mivel azonban ő jó barátja Kegyelmednek, remélem, szívesen fogja ezt a megbízást teljesíteni.

Azt is mondja az illető, hogy nem íratott Kegyelmednek ama bizonyos személy által, mert az pusztá udvariasság lett volna és semmi más. Értesítsen Kegyelmed mindig arról, vajon egészséges-e! Bizonyos tekintetben örülök annak, hogy most nincsenek gondjai. Ezt én nem mondhatnám magamról, azonban nem tudom, hogy van, de egészen nyugodt vagyok, s ezt a nyugodtságomat, hála Istennek, semmi sem tudja tőlem elvenni. Egyedüli bajom ez az állandó zúgás a fejemben.

Ne felejtsem el Kegyelmed imádkozni értem és ezért a Rendért, mert nagyon rászorulunk! Ő Szent Felsége tartsa meg Kegyelmedet abban az életszentségben, amelyet én kérek számára! Amen.

Ezek a nővérek nagyon kérik Kegyelmed imáit.

---

³⁴⁵ A belső várkastélyt.

³⁴⁶ Maga a Szentanya.

Igen jó lelkek. Valamennyien Kegyelmed lelki gyermekeinek tekintik magukat, legelsősorban én.

Kegyelmednek méltatlan szolgálója,
Jézusról nevezett Terézia

208. levél

*Don Juan de Ovalle és Doña Juana
de Ahumada számára.
Avila, 1577. december 10.³⁴⁷*

Jézus legyen Kegyelmetekkel!

Kevés időm van e sorok megírására, s azért csak annyit mondok, hogy ez az ügy engem nagyon aggaszt. Kétszer írtam Doña Luisa úrnőnek, s most még egyszer szándékozom őt levelemmel fölkeresni, habár későnek látszik. A magam részéről megtettem és megteszek minden tőlem telhetőt. Tegye az Úristen azt, ami Kegyelmetek lelki üdve szempontjából előnyösebb, mert csakis ez számít! Nincs annak célja, hogy Doña Luisának ajándékot küldjön, mert attól félek, amúgy is minden el van veszve. Nem volna rossz valamivel kedveskedni az ő fivérének, mert az intéz mindent, s nem veszítene vele

---

³⁴⁷ Juan de Ovalle valami állásra pályázott, amelynek reménye úgy látszik, elúszott. Galindusteban van egy kis birtoka, menjen oda, falura, hol olcsóbb az élet. A Szentanyának két fivére él Avilában, Lorenzo de Cepeda és Pedro de Ahumada.

semmit. Ezek az urak ugyanis az ujjukat sem mozdítják, ha nincs valami hasznuk belőle.

Valamennyi úriember falura megy a télen, s így nem értem, miért nincs most ehhez kedvük. Tekintve, hogy Kegyelmed [nővéremhez szólok] Doña Beatrizszel lesz, nem aggódom miatta. Üdvözetemet küldöm neki! Én nem vagyok rosszabbul, mint rendesen, ami jó hír.

A Megtestesülésben élő nővéreket feloldozták, de azért épp olyan hajthatatlanok, mint korábban, s most még nehezebb helyzetben vannak, mert elvették tőlük a sarutlan gyóntatókat. Nem tudom, hová fog fejlődni ez a dolog, s nagyon fáj miatta a szívem, mert ezek a sarus atyák meg vannak bomolva.

Fivéreim jól vannak. Nem tudnak erről a levélről, akarom mondani küldöncről, ha csak más valaki nem szólt nekik róla. Teresita is lázmentes, csak náthája van. Isten legyen mindig Kegyelmetekkel!

Ma december 10-e van.

Kegyelmetek méltatlan szolgálója,

Jézusról nevezett Terézia

209. levél

*María de San José, sevillai perjeltnőnek.
Avila, 1577. december 10.³⁴⁸*

Jézus legyen Önnel, leányom!

Jaj, de régen nem kaptam már Öntől levelet! Milyen messze vagyok itt, távol Öntől! De még ha közel volnék is, nehéz lett volna e napokban írnom, mert akkora volt itt a zűrzavar, amint a következőkből látni fogj. Higgye el, az Úristen nem sok pihenést enged nekem! Nehogy azonban elfelejtsem, ami az Agnus Dei-t illeti, azt szeretném, ha gyöngyökkel lenne keretezve. Ha valami Tisztelendőségnek kedvére van, arra nem kell tőlem engedélyt kérnie, mert nekem nagy örömömre szolgál, ha Önnek valami örömet okoz. Adjon Isten Önnek minél több jó napot!

Nagyon szeretném, ha e zűrzavaros helyzetben – mert azt mondják, az egész rendtartomány lázong – sürgősen visszahívnák Paternából a mi nővéreinket. Ezt nagyon forrón óhajtom! Gracián atyánk arról értesített, hogy írt Tisztelendőségnek, tegye meg azt az érsek megkérdezésével. Igyekezzen ezt elintézni, mielőtt még közbejönne valami!

---

³⁴⁸ Kívánja, hogy a paternai zárda reformjára küldött három nővér térjen vissza Sevillába. (Nem tudja, hogy ez már egy héttel előbb megtörtént.) Beszámol neki a legutóbbi szomorú eseményekről. A caraña valami illatos mézga volt, amelyet orvosságként használtak.

Éppen most mondják nekem, hogy kérjek Öntől egy kevés carañát, mert nagyon jót tesz nekem, de jó minőségűnek kell lennie. Szépen kérem, ne felejtse el! Ha jól becsomagolva elküldi Toledóba, onnét hozzám juttatják, elég, ha akkor küldik, amikor éppen megy onnét küldönc.

Ne mulasszon el mindent megtenni, hogy azok a paternaiak visszatérjenek, mert eltekintve az ő érdeküktől, Tisztelendőséged miatt is óhajtom, hiszen alig tudom elképzelni, miképpen tudott eddig is meglenni nélkülük.

Most pedig hadd mondja el a szenvedéseket a titkárnőm.³⁴⁹

Írja meg nekem Tisztelendőséged, vajon kifizették-e már zárdájuknak árát, vajon maradt-e még pénzük, s hogy miért akarnak minden áron kiköltözni belőle! Értesítsen mindenről, mert a lascuévasi perjel írt nekem ebben az ügyben!

Tudja meg Tisztelendőség, hogy a Megtestesülésben lévő nővéreket, miután, mint Tisztelendőség is tudja, majdnem két hónapig voltak kiközösítve és agyon-sanyargatva, feloldozták. A király üzent a nunciusnak, hogy oldoztassa fel őket! Tostado és tanácsosai erre a célra egy toledói perjelt küldtek oda, aki ugyan feloldozta őket, de annyi kellemetlenkedések árán, hogy azt hosszas volna elmesélni, s úgy hagyta őket jobban elkeseredve és elszomorodva, mint annak előtte. Mindezt pedig azért, mert nem a sarusok által kinevezett perjelnőt kívánják előljárónak, hanem engem. Továbbá elvették tőlük a két sarutlan gyóntatót, akiket az apostoli komisszárius és a volt nuncius neveztek ki oda. Ezeket elfogatták és

---

³⁴⁹ Eddig saját kezűleg írt.

elhurcolták, mintha csak gonosztevők volnának. Ez igen nagy fájdalom nekem mindaddig, amíg csak nem látom őket kiszabadítva ezen emberek karmai közül, mert szívesebben látnám őket a mórok földjén.

Aznap, amikor elfogták őket, mint mondják, kétszer korbácsolták meg mindkettőt s a tőlük telhető legrosszabb bánásmódban részesítik őket. Keresztes János atyát Maldonado, a toledói perjel, elvitte Tostado elé. Germán atyát pedig az itteni perjel vitte el San Pabló de Moraléjába. Mikor pedig visszatért, azt mondta az ő pártján lévő nővéreknek, hogy jó kezekben hagyta azt az árulót. Azt mondják, hogy Germán atya vért hányt az úton.

Nagyon fáj és most is fáj mindez a nővéreknek, sőt jobban, mint a saját bajuk, pedig az is ugyancsak súlyos. Az Isten szerelméért imádkozzék értük Istenhez, s ezekért az elfogott szentekért is, mert holnap lesz egy hete, hogy börtönbe vetették őket! A nővérek azt mondják róluk, hogy valóságos szentek, s hogy mindazon évek alatt, amelyeket ott töltöttek náluk, sohasem láttak rajtuk semmit, amit nem lett volna méltó akár magukhoz a szent apostolokhoz. Nem tudom, hová fog fejlődni ezeknek a sarusoknak az örülete. Az irgalmas Úristen segítsen itt, mert Ő látja, mennyire szükséges volna!

Gregorio atyának mély tiszteletemet küldöm, s hogy ő is imádkozzék Istenhez e szenvedések megszűntetéséért! Igazán sajnálatraméltó, mi mindent szenvednek el ezek a nővérek. Valóságos vértanuk. Nem írok erről többet, mert nemrég írtam róla. Hiszen Tisztelendőséged levelével ment az a levél is. Kedves Gabrielámnak és valamennyiüknek legszívélyesebb üdvözlétemet küldöm! Isten Önökkel!

December 10-e van.

Nem tudom megérteni, hogy micsoda pénzen akarnak Önök más házat venni, mert arra sem emlékszem, vajon ez a mostani ki van-e már fizetve. Ha jól tudom, azt már megírta nekem, hogy a járadék törlesztve van. De hogyha az a másik nem lép be a zárdába, egészen világos, hogy vissza fogja követelni a pénzét, főleg abban az esetben, ha a nővére férjhez megy. Legyen szíves engem minderről értesíteni, még pedig részletesen, mert Padilla atya útján biztosan megkapom a levelet, ha azokat az érseknek adják. Vagy pedig Gracián atyánk útján. Így gyorsabban jutnak hozzám, mintha Toledóba küldik.

Ha annyi pénze van, ne feledje el azt az összeget, amellyel öcsémnek tartozik, mert ő ötszáz arany kamatot fizet azon birtok után, amelyet megvásárolt. Ha csak kétszáz aranyat tudna is neki adni, nagyon segítve lenne rajta, mert az Indiákról nem hoztak neki semmit.

Arról is értesítsen, hogyan áll a dolog a rendtartomány lázadásával, s hogy kit tettek meg vikáriusnak! Adja át tiszteletemet Evangelista atyának, s mondja neki, hogy milyen jó alkalmat ad neki az Úristen az életszentség elnyerésére! Írjon nekem az ő és a többieknek hogylétéről! Ha pedig Önnek nem volna rá ideje, majd megírja mindezt nekem az én jó Gabrielám.

Beatrizt és Garcialvárez úrt is üdvözlöm, nagy részvéttel voltam betegsége iránt. A többieknek is sok üdvözlöt küldök, és Nicolao atyának. Isten tartsa meg!

Szolgálója,

Jézusról nevezett Terézia

Ne felejtse el gondját viselni az egészségének, hiszen látja, mennyire fontos az nekünk. Ki tudja, nem költöznek-e át olyan házba, ahol elevenen megsülnek. Gondolja meg, hogy ennek a mostaninak nagyok az előnyei, és új az épület. Annyira nem tudnak Önök makacskodni, hogy elforduljak Önöktől, mert világos, hogy a javukat óhajtom. Emlékszik, mennyire dicsérték előttünk azt a másikat [amely egyáltalában nem lett volna nekünk való].

210. levél

*María de San José, sevillai perjeltnőnek.
Avila, 1577. december 19.³⁵⁰*

Jézus legyen mindig Tisztelendőségeddel,
Leányom!

Megkaptam levelét s azzal együtt a burgonyát, a hordócskát és hét citromot. Minden nagyon jó állapotban érkezett meg, azonban a viteldíj olyan magas, hogy jobb volna, ha Tisztelendőséged ezen túl semmit se küldene nekem, mert ez lelkiismeretbe vág!

---

³⁵⁰ Jó állapotban érkeztek meg a perjeltnő küldeményei. Az özvegy, akinek gazdag hozományára a Szentanya a sevillai nővérek érdekében számított, nem lépett be, s nemcsak nem kaptak tőle semmit, hanem még jó lesz, ha nem kér tőlük pénzt. Doña Leonor Valera a sevillai háznak egyik jótevője.

Kevéssel több, mint egy hete, hogy írtam Tisztelendőségednek Madridon át, s azért most nem írok hosszasan, mert nincs változás az ügyek terén, amelyeknek állásáról akkor értesítettem, s amelyek akkora fájdalmat okoznak nekünk. Immár tizenhat napja annak, hogy a mi atyáinkat elfogták, s nem tudunk arról, hogy szabadon bocsátották volna őket, bár bízunk abban, hogy az Úristen hamarosan segít rajtuk.

Mivelhogy közelednek az ünnepek, s következõleg Háromkirályok napjáig a bíróságok nem tárgyalnak semmiféle ügyet, sok szenvedés vár azokra, akik el vannak fogva. S ezek a nővérek, a Megtestesülésben, szintén nagy szomorúságot okoznak nekem, mert olyan kínos állapotban vannak, főleg amióta megfosztották őket szent gyóntatóiktól, s annyira sanyargatják őket. Az Isten szerelmére imádkozzanak mindnyájukért, mert igazán rettenetes, hogy mennyit kell szenvedniük!

Nagyon örülök annak, hogy Tisztelendőséged egészséges és a többiek is, s hogy rájöttek arra, mekkora jót tett velünk Bernarda. Adja Isten, hogy az özvegy legalább azt tegye meg velünk – amint Tisztelendőséged mondja –, hogy nem kér tőlünk pénzt. A lascuévai perjelnek küldtem levelet egyidejűleg Tisztelendőségedével. Madridon át küldtem, mint mondom, s mivel nem tudom, vajon ez a küldönc megbízható-e, nem mondok többet.

Garcialvárez atyának adja át tiszteletemet és Gregorio atyának is! Nem felelek az ő levelére sem, a mondott okból, bár nagyon megörvendeztetett. Igyekszem megtudni, vajon nincs-e valaki itt, aki ismeri azt a rektort, s ha igen, gondoskodni fogok arról, hogy írjanak neki. Az én jó Gabrielámat melegen üdvözlöm, nagyon örültem levelének, üdvözlöm a nővéreket és

Doña Leonornak adja át üdvözetemet olyan alakban, amint Tisztelendőséged jónak tartja, s mondja meg neki, mennyire hálás vagyok azon nagy szeretetért, amellyel az Önök zárdája iránt viseltetik!

Hogy tudja, mi történik, megírom, hogy küldeményéért tizenkét reál viteldíjat számítottak fel, s hozzá nagyon áporodottan érkezett. Nem tudom, miért.

Tisztelendőségedet áldja meg az Úristen s adjon olyan boldog karácsonyi ünnepeket, amilyeneket én kívánok Önöknek!

Ma december 19-e van.

Teresita és a többiek melegen üdvözlik. Én nagyon rosszul vagyok a fejemmel (nem értem, miért gondolják, hogy nem), s annyi baj szakadt rám egyszerre, hogy bizony olykor-olykor belefásulok. Nem tudom, mikor jut kezéhez ez a levél, s azt sem, vajon egyáltalában megkapja-e. Öcsém jól van. Ne felejtse el nevemben valamennyiüket üdvözölni, s a paternaiakat is, kiknek dalai nagyon tetszettek nekem! Amennyire meg lehet ítélni a helyzetet, reményeik alighanem füstbe fognak menni, ezt világosan fogják látni.³⁵¹ Mondjon nekik nevemben annyit, amennyit jónak lát, felhatalmazom rá!

Tisztelendőséged méltatlan szolgálója,

Jézusról nevezett Terézia

---

³⁵¹ Azt remélték, visszamennek majd Paternába folytatni a reformot, ami nem valósult meg.

Jegyezze meg, hogy ami az Ön ápolását illeti, engedelmeskedni kell Gabrielának, ezt a legkomolyabban parancsolom! Neki pedig azt, hogy viselje gondját Tisztelendőségednek, mert azt csak beláthatja, hogy mekkora szükségünk van az Ön egészségére!

211. levél

*Jerónimo Gracián atyának.
Avila, 1577 decemberében.³⁵²*

Újra elolvastam Pál levelét, amelyben azt mondja, hogy terveket kovácsol ahelyett, hogy aludna. Azt hiszem, hogy az imába való elmerülést érti rajta.³⁵³ Mondja meg neki Atyaságod, hogy ne szokjon hozzá lemondani ekkora kincsről, hacsak nem azért, hogy megadja a szervezetének szükséges alvást. Mert igen nagy javakat ad az Úr [az ilyen imában], s nem csodálnám, ha a rossz szellem igyekeznék azokat elrabolni. Mivel pedig ezt a kegyelmet az ember nem kapja meg akkor, amikor neki tetszik, nagyon meg kell becsülni olyankor, amikor az Úristen megadja, mert Ő Szent Felsége egy pillanat alatt jobb terveket tud sugallni az Ő szolgálatára vonatkozólag, mint amilyeneket az értelem tudna kieszelni, ha lemondana erről a nagy lelki hasznról. S higgye el, igazat mondok, eltekintve olyan esettől,

---

³⁵² Levéltöredék, lelki ügyekben ad tanácsot.

³⁵³ A szentek nyelvén „elaludni” sokszor jelent annyit, mint nyugalmi imába vagy akár elragadtatásba merülni.

amikor valami igen fontos ügynek elintézéséről van szó, habár olyankor a gondok miatt az ember nem igen tud aludni, s ha tud is, marad elegendő ideje gondolkodni a teendőkről. Egy könyvben olvastam ezt a gondolatot: Ha elhagyjuk Istent, mikor Ő keres fel bennünket, nem fogjuk Őt megtalálni, mikor majd mi keressük [...]

212. levél

*Don Teutonio de Braganza hercegnek.
Avila, 1578. január 16.*³⁵⁴

A Szentlélek kegyelme legyen Főméltóságoddal!
Amen.

Több mint két hónapja vettem Főméltóságodnak levelét, s legszívesebben azonnal válaszoltam volna, de mégis jobbnak láttam kissé várakozni, hátha valamilyes javulás áll be azon nagy bajok tekintetében, amelyek augusztus óta nyomnak bennünket, sarutlan szerzetszeket és nővéreket, s amelyekről Főméltóságod levelében értesítést kívánt tőlem. Sajnos azonban, azóta is napról-napra rosszabbul vagyunk, amint a következőkben el fogom mondani Főméltóságodnak.

---

³⁵⁴ A herceget, aki a portugál királyi családnak volt sarja s a Szentanyának régi jó ismerőse, az előző év októberében szentelték fel evorai érsekké. A Szentanya szerencsét kíván neki és elmondja az utóbbi idők bajait.

Ebben a pillanatban semmit sem óhajtanék annyira, mint azt, hogy személyesen beszélhessek Főméltóságoddal, mert levélben bajos elmondanom, mekkora örömet okozott nekem kegyes levele, amelyet ezen a héten kaptam a páter rektor útján, bár az is igaz, hogy már több mint három hét óta részletes értesüléseim voltak Főméltóságod felől, s azóta másfelől is beszéltek nekem a nagy eseményről. Nem is tudom, hogyan gondolhatta Főméltóságod, hogy ilyesmi titokban maradhasson előttem. Adja Isten Ő Szent Felsege, hogy ez a dolog az Ő szent dicsőségére szolgáljon, és segítse Főméltóságodat arra, hogy állandóan növekedjék életszentségben, s abban magasra jusson, ami remélem, úgyis lesz! Higgye el Főméltóságod, hogy az Úr teljesíteni fogja, amit annyira kérünk, s meg fogja hallgatni ezeknek a lelkeknek imáját, akik csupán csak az Ő szolgálatát tartják szem előtt. S én is, bármennyire hitvány legyek is, nem szűnök meg ezért könyörögni. Ugyanezt teszik a mi zárdáinkban Főméltóságodnak ezek a hűséges szolgálói, akik között napról-napra fedezek fel olyan kiváló lelkeket, hogy szégyenkezniem kell mellettük. Igazán úgy látszik, maga az Úr válogatja össze őket és hozza hozzánk olyan messze vidékekről, hogy azt sem tudjuk, ki beszélhetett nekik rólunk.

Merítsen tehát Főméltóságod mindezekből bátorságot, s ne is jusson eszébe olyasmit gondolni, mintha ez a kinevezés nem lett volna Isten akarata. Igenis az volt, erről meg vagyok győződve. Ő Szent Felsege ugyanis alkalmat akar adni Főméltóságodnak arra, hogy – amint azt mindig óhajtotta megtenni – most valóban Őneki szolgáljon. Hiszen hosszú időn át pihent, márpedig a mi Urunknak nagy szüksége van olyanra, aki méltányolja az

erényt. Mert mi szegény alacsony sorsúak, bármennyire legyen is egyedüli célunk Isten dicsősége, igen keveset tehetünk, hacsak Ő nem támaszt számunkra olyant, aki védelmébe vesz bennünket. Mert napjainkban a rosszaság annyira finom alakban jelentkezik, a nagyravágyás pedig még azoknál is, kiknek lábbal kellene rajta tipródniuk, szentté van avatva, s így a mi Urunk, bármennyire hatalmas legyen, úgy látszik, mintha rászorulna teremtményeinek segítségére, hogy ezek ellenére győzelemre segíthesse az erényt. Mivel ugyanis azok, akiket az erény védelmére rendelt, cserbenhagyják Őt, kiválaszt olyan egyéneket, akiről tudja, hogy képesek Őt segíteni.

Főméltóságod igyekezzék ezt megtenni, amint hiszem is, hogy meg fogja tenni, s az Úristen majd megadja hozzá az erőt, s remélem az egészséget is, hogy mindenben eltalálhassa a helyeset. Itt minálunk szolgálatára leszünk Főméltóságodnak azáltal, hogy állandóan imádkozunk érte. Adja az Úr, hogy Főméltóságod találjon a lelkek üdvén buzgólkodó egyéneket, s így legyen alkalma pihenésre is! Nagy vigasztalásomra szolgál, hogy Főméltóságod a jezsuita rendet annyira a magáénak tekinti, mert az minden tekintetben nagy segítségére lesz.

Nagyon örültem, hogy az én úrasszonyomnak, Elche örgrófnének ügye olyan sikeresen oldódott meg, mert nagy aggodalomban tartott engem mindaddig, amíg csak nem fejeződött be ilyen szerencsésen. Hála legyen érte az Úristennek! Mikor az Úristen annyi bajt küld egyszerre valakire, akkor rendesen úgy intézi, hogy a dolog jól végződjék, mivel ugyanis ismeri gyengeségünket s mindenben csak a javunkat akarja, erőnkhöz méri a ránk bocsátott szenvedést. Azért gondolom, hogy

velünk is így lesz ezek után a hosszantartó viharok után. Mert ha nem tudnám biztosan, hogy ezek a sarutlan férfi- és nőszertetesek igazán igyekeznek becsületesen és tökéletesen megtartani szabályaikat, bizony már nem egyszer gondoltam volna, hogy ellenségeink elérik céljukat, vagyis sikerül elfojtaniuk ezt a reformot, amelynek megkezdését maga a szentséges Szűzanya kívánta. A sátán ugyanis rendkívüli ravaszsággal szövöi ármányait, s úgy látszik, az Úristen megengedte neki, hogy tegyen meg minden tőle telhetőt.

Annyi mindent kitaláltak ellenünk, s úgy igyekeztek lerontani a becsületünket, különösen Gracián atyáét és az enyémet [mert mi ketten kapjuk elsősorban a vágásokat], s annyi rágalmat szórtak ez ellen a szent ember ellen, olyan súlyos vádakkal telt iratokat nyújtottak be a királyhoz ellene és a mi sarutlan női zárdáink ellen, hogy elcsodálkozna Főméltóságod, ha hallaná, s nem értené, honnét vettek annyi gonoszságot. Azt hiszem, ez a helyzet nagyon előnyünkre vált. Ezek a jó nővérek úgy örültek ezeknek a támadásoknak, mintha nem is volnának érdekelve. Gracián atya pedig olyan tökéletesen viselkedett, hogy alig győzöm eléggé csodálni. Igazán nagy kincseket zárt az Úristen az ő lelkébe, hiszen imádkozik azokért, akik őt rágalmazzák, s olyan vidáman viseli el a támadásokat, mint Szent Jeromos!

Csak az bántotta őt, hogy a sarutlan nővérek becsületébe gázoltak. Mivelhogy két esztendőn át volt vizitátoruk s ismeri őket, ezt nem tudja elviselni. Hiszen angyaloknak tartja, úgy is nevezi őket. Tényleg az Úristen volt is olyan kegyes úgy intézni a dolgot, hogy a reánk vonatkozó vádakat a rágalmazók visszavonták. A többi, Gracián atya ellen irányuló vádakat illetőleg a

királyi tanács parancsára vizsgálat indult meg, s abban kiderült az igazság. Más dolgokat szintén visszavontak, s így világossá lett ott a bíróság előtt, hogy milyen szenvedély fűtötte vádlóinkat. Higgye el Főméltóságod, a sátán meg akarta hiúsítani azt a lelki hasznot, amelyet ezek a mi zárdáink hajtanak.

Mármost, nem is beszélve arról, amit azokkal a szegény Megtestesülésben elő nővérekkel elkövetek, akik engem saját bűneik levezeklésére perjelnöül választottak... amiből valóságos ítéletnap vihar lett, s az egész város megbotránkozott azon, amit szenvedtek és szenvednek most is, mert nem tudom, mikor szakad vége a dolognak. Tostado mérhetetlen szigorral járt el velük szemben. Több mint ötven napon át nem hallgathattak szentmisét s nem volt szabad senkivel sem érintkezniük, sőt ez még most sincs nekik megengedve már három hónap óta, e helyett rettenetes fenyegetésekkel dühöngtek ellenük s azt mondták neki, hogy ki vannak közösítve, holott valamennyi avilai hittudós azt állítja, hogy ez a kiközösítés érvénytelen. Előzetesen ugyanis kiközösítést mondtak ki azokra, akik a házon kívül álló személyre találnának szavazni. Ők azonban úgy gondolkodtak, hogy mivel abban a házban tettem fogadalmat s annyi éven át tagja voltam, nem vagyok házon kívüli. Mert ha vissza akarnék menni oda, bármikor megtehetném, mivel ott van a hozományom, s a ház velünk egy rendtartományhoz tartozik. A kisebbség által választott perjelnőt erősítették meg. A királyi tanács most foglalkozik az elítéltek ügyével, s nem tudom, hogy fog ez a dolog végződni.

Nagyon fájtnak nekem, hogy miattam ekkora zavar és botrány támadt a városban, s hogy annyi léleknek a

békéje fel van dűlva, mert azok száma, akik rám szavaztak, több volt ötvennégynél. Engem csupán az nyugtatótt meg, hogy a magam részéről mindent elkövettem e választás megakadályozására, s elhíheti Főméltóságod, hogy nem tudna engem ezen a földön nagyobb csapás érni, mint az, ha oda kellene mennem. Hiszen mikor ott voltam, egy órahosszat sem voltam egészséges.

Bár nagy részvéttel voltam e lelkek iránt, mert vannak közöttük igen szentéletűek, ami már abból is kitűnt, hogy milyen szépen viselték el ezeket a nagy szenvedéseket, még sokkal inkább a szívemre vettem azt, hogy Tostado atya parancsára, több mint egy hónappal ezelőtt, a posztósok elfogták azt a két sarutlan atyát, akik gyóntatták a nővéreket. Pedig ezek igen kiváló szerzetesek, s abban az öt esztendőben, amíg ott működtek, épülésére szolgáltak az egész városnak. Ők tartották meg a zárdát azon az erkölcsi színvonalon, amelyen én hagytam azt. Legalább is az egyiket, akinek a neve Keresztes János atya, mindenki szentnek tartja, s én azt hiszem, hogy ez nem túlzás. Nézetem szerint igen kiváló egyéniség. Tekintve, hogy őket a domonkosrendi apostoli vizitátor és az elhunyt nuncius nevezte ki oda, s Gracián atyának, mint vizitátoruknak vannak alávetve, ez az eljárás annyira jogtalan, hogy mindenki megbotránkozott rajta. Nem tudom, mi lesz a vége! Nekem az fáj a legjobban, hogy elhurcolták őket, s azt sem tudjuk, hová. Nagyon féltő, hogy kínozzák őket, s én amiatt aggódom, hogy valami szerencsétlenség lesz belőle. Ez a panasz is a királyi tanácsnál van benyújtva. Isten segítsen rajtunk!

Bocsássa meg nekem Főméltóságod, hogy ilyen hosszasan mondom el a dolgot, azonban nagyon

kívánatosnak tartom, hogy Főméltóságod tisztában legyen a történetekkel arra az esetre, ha Tostado atya esetleg ott volna. A nuncius, amikor megérkezett, nagyon kitüntette őt, Gracián atyának pedig azt mondta, hogy ne vizitáljon. E miatt azonban nem szűnik meg apostoli komisszárius lenni, mert a nuncius még nem mutatta be megbízó levelét, de meg azután nem is fosztotta meg őt hivatalától. Gracián atya azonnal elment Alcalába s onnét Pastranába, ahol egy barlangban lakott, mialatt a legocsmányabb rágalmakat zúdították ellene.³⁵⁵ Ő azóta nem is élt többé megbízatásával, hanem ott maradván, mindent függőben hagyott. Nagyon óhajtáná, ha nem kellene újra felvennie a vizitációk fonalát, s ez volna a mi kívánságunk is, mert abból nekünk csak kárunk van mindaddig, amíg az Úristen nem segít bennünket arra, hogy külön rendtartományunk legyen. Ha ez nem történik meg, nem tudom, mi lesz a vége. Mikor Pastranába ment, azt írta nekem, hogy ha Tostado atya végezne vizitációt, ő feltétlenül engedelmeskedni fog neki, s hogy tegyünk mi is úgy valamennyien.

Tostado azonban sem ott nem járt, sem ide nem jött. Azt hiszem, az Úristen akadályozta meg ebben, mert amilyen rosszakaratot tanúsított az óta, kemény sorunk lett volna. Mindezek ellenére a posztósok azt híresztelik, hogy mindent ő intéz, s hogy vizitál. Ez az, ami nem

---

³⁵⁵ Ambrosio Mariano atya, mint afféle kiváló mérnök, földalatti összeköttetést létesített a pastránai zárda két része, a galambház és a magasabban fekvő kápolna között, s ettől kétoldalt barlangokat vájt a talajba, amelyek cellákul szolgáltak, míg csak később az egész épület be nem omlott.

megy a fejünkbe, mert való igaz, hogy ő az egyedüli oka mindannak, amit most elmondtam. Bizonyos tekintetben megnyugtat az, hogy Főméltóságod megtudja ezt az egész históriát, még ha ki is fárasztotta kissé ennek a hosszú levélnek elolvasása. De Főméltóságod saját maga vállalkozott arra, hogy ezt a Rendet védelmébe veszi. Be fogja látni Főméltóságod, hogy most nem igen volna lehetséges odamennünk [Evorába].

De van annak még egy másik akadályja is, amelyről most akarok beszámolni. Mivel tőlem telhetőleg minden úton-módon azon vagyok, hogy ez a megkezdett reform ne hiúsuljon meg, s mivel minden hittudós, akinél csak gyónok, ugyanezre buzdít, ezek az atyák nagyon haragsznak rám s feljelentettek a generális atyánál. Ennek következtében a legutóbb összehívott nagykáptalan rendeletet adott ki, s a generális atya megparancsolta, hogy ezen túl egyetlen sarutlan nővérnek sem szabad a zárdájából kilépnie, legkevésbé természetesen nekem, s hogy válaszszak magamnak egy zárdát kiközösítés terhe alatt.

Magától értetődően ezzel azt akarják megakadályozni, hogy további női zárdákat alapítsunk. Pedig igazán fáj az embernek a lelke, ha látja, hány helyen esengenek az emberek ilyen zárda alapításáért. Mivel azonban kevesen vagyunk, s a szabott számnál többet nem vehetünk fel, sem új zárdákat nem alapíthatunk korlátlanul, a jelentkezőket sem tudjuk mind fölvenni. S ugyan az elhunyt nuncius azt parancsolta nekem, hogy ne hagyjam abba ennek ellenére sem az alapításokat, s bár nagy felhatalmazásaim vannak ugyanezre az apostoli vizitátor részéről, mégis el vagyok tökélve, hogy nem teszem, amíg csak a generális atya vagy Őszentsége a pápa nem parancsolnak mást. Mivel ugyanis nem az

én hibám, de az Úristen egy kis pihenőt engedett nekem, mert már nagyon ki voltam merülve. Habár Főméltóságodnak tehetnék ilyen alapítással szívességet, akkor azt inkább pihenésnek minősíteném, mert nagyon rosszul esik nekem az a gondolat, hogy nem látom többé az életben. Tehát ha megparancsolnák nekem, hogy valósítsam meg ezt az evorai alapítást, nagyon örülnék neki. Azonban még ha a nagykáptalan nem is tiltotta volna el a dolgot, azok a felhatalmazások, amelyeket a generális atyától kaptam, amúgy is csak Castilia területére szóltak, úgyhogy új felhatalmazásra lenne szükség.

Egész bizonyosra veszem, hogy a generális atya mostanában nem adná meg. Ellenben Őszentségétől a pápától könnyű volna megszerezni, különösen, ha felküldenék hozzá azt az emlékiratot, amelyet Gracián atya készített a mi zárdáink életmódjáról, s arról, hogy mekkora lelki hasznot árasztanak maguk körül ott, ahol vannak. Mert komoly, tekintélyes egyének mondják, hogy pusztán ezek alapján szentekké lehetne őket avatni. Én nem olvastam, mert attól félek, hogy sok jót írnak benne rólam. Azonban nagyon szeretném, ha ezt a generális atyánktól lehetne kikérni, s arra az esetre, ha belegyeznék [az evorai alapításba], azt kellene kérni tőle, engedje meg, hogy Spanyolországban további alapítások történjenek,³⁵⁶ mert, ha én nem is mennék ki, más nővérek elvégezhetnék. Úgy értem, hogy amikor a ház készen van, a nővéreket oda lehessen küldeni, mert ellenkező esetben igen nagy lelki hasznot akadályoznak meg. Ha Főméltóságod ismeri a mi Rendünk protektorát, aki a pápa unokaöccse, el tudná érni a generális

---

³⁵⁶ Evora tudvalevőleg Portugáliában van.

atyánál, s én azt hiszem, Főméltóságod igen nagy szolgálatot tenne az Úristennek, ha ezt kijárná, s nagy jót tenne a Rendünkkel.

Van azonban a dologban még egy nehézség, s ezt is megmondom – hiszen azt akarom, hogy Főméltóságod egészen tisztán lásson mindent –, s ez az, hogy Tostado atya már ki van nevezve és be van iktatva generális vikáriusnak Portugália számára, s nem volna tréfadolog az ő kezei közé jutni, főleg nem nekem, s hiszem, hogy ő minden erővel igyekeznék a tervet megghiúsítani. Mert Castiliában, amint most fest a dolog, nem fogják elfogadni. Mivel elkezdte gyakorolni hivatalát, mielőtt felmutatta volna megbízólevelét [különösen a Megtestesüléssel szemben], eljárása igen rossz vért szült. Királyi parancsra át kellett adnia felhatalmazásait a királyi tanácsnak, miután azokat már egyszer, a múlt nyáron, kérték tőle. Nem is kapta azokat vissza, s nem is hiszem, hogy visszaadják neki.

Azon kívül nekünk itt az apostoli vizitátoroktól kapott kiváltságunk van, amely szerint bennünket csakis a generális megbízottja vizitálhat, s annak sarutlannak kell lennie. Odaát (Portugáliában) nem lévén meg ez a kiváltság, sarusoknak volnánk alávetve, akkor pedig hamarosan elcsücsülne minden tökéletesség. Hiszen errefelé is már elkezdődött volna nálunk az ő romlasztó befolyásuk, ha nem jöttek volna az apostoli vizitátorok. Főméltóságod tudni fogja talán, hogy miképpen lehetne elkerülni mindezeket a nehézségeket, mert jó nővérekben, kiket Főméltóságod rendelkezésére bocsáthatunk, nem lesz hiány. Julián de Avila atya pedig, aki már készül az útra, csókoltatja Főméltóságod kezeit. Nagyon örült a jó hírnek, mert ő tudta, mielőtt én szóltam volna róla

neki, s meg van arról győződve, hogy Főméltóságod ebben az állásban nagy érdemeket fog szerezni Isten előtt.

Szent Jeromosról nevezett Mária, aki ennek a zárdának alperjelnője volt, szintén csókolatja Főméltóságod kezét! Azt mondja, hogy ha Isten is úgy akarná, nagyon szívesen menne el szolgálni Főméltóságodnak. Ő Szent Felsége intézze ezt a dolgot úgy, amint nagyobb dicsőségére szolgál, Főméltóságodat pedig tartsa meg mindig növekedő Istenszeretben.

Nem csodálom, hogy ilyen nagy változások közepette Főméltóságod nem tud olyan összeszedett lenni, mint ahogy szeretné. Az Úristen majd kettőzötten téríti ezt vissza, amint szokta tenni, mikor az Ő kedvéért mond le valaki az összeszedettségéről. Mindazonáltal mindig óhajtandónak tartom, hogy Főméltóságod igyekezzék időt szakítani saját maga számára, hiszen ebben van a mi egész kincsünk.

Kelt az avilai Szent József zárdában, január 16-án.

Nagyon szépen, s a mi Urunk szerelmére kérem Főméltóságodat, ne kínozzon engem ezekkel a hangzatos levélcímzésekkel!

Főméltóságod méltatlan szolgálója és alattvalója,

Jézusról nevezett Terézia

213. levél

*Jerónimo Gracián atyának.
Avila, 1578. január havában.³⁵⁷*

Gyöngéden szeretem őket, s azért igen jól esik, hogy Atyaságod olyan dícsérően nyilatkozik róluk. Úgy örülök neki, mintha csak én érdemeltem volna ki [...]

214. levél

*Juan Suárez atyának, a jezsuiták
tartományfőnökének.
Avila, 1578. február 10.³⁵⁸*

---

³⁵⁷ Az előbbi levélben említette, hogy mennyire dicséri Gracián atya a sarutlan nővéreket. Erre vonatkozik ez a levéltöredék.

³⁵⁸ A Szentanya goromba levelet kapott a címzettől, aki azzal gyanúsította, hogy Gaspar Salazar atyát át akarja csalni a jezsuitáktól a Kármelbe. A vád alaptalan volt, de tény, hogy a Szentanya tudott Salazar szándékáról, s bár helytelenítette azt, kész lett volna beleegyezni abba, hogy felvegyék. Salazar sajtószerű jellegű volt, akin nehéz eligazodni. Saját kijelentése szerint sohasem volt szándéka átlépni a sarutlan Kármelbe, s azt egyik levelében erősen lebecsmérli. Mivel saját előjáróival voltak bajai, s azok lecsapták az előjáróságról, mégis csak kacérkodott ezzel a gondolattal. A Szentanya nagyon tökéletes embernek tartotta, s ebben tévedett.

JHS.

A Szentlélek kegyelme legyen mindig Atyaságoddal! Amen.

A rektor atya kézbesítette nekem Atyaságod levelét, amely igazán meglepett. Atyaságod ugyanis azt állítja benne, hogy én tárgyaltam Gaspar Salazar atyával, s rá akartam beszélni, hagyja el a jezsuita rendet s lépjen át a mi kármelita Rendünkbe, mivel azt a mi Urunk úgy kívánja és ebbéli akarátát ki is nyilatkoztatta.

Ami az elsőt illeti, tudja Isten Ő Szent Felsege, s ez az igazság ki is fog tűnni, hogy ezt sohasem óhajtottam, s még kevésbé igyekeztem őt erre rábeszélni. Sőt, mikor erről a tervről, nem ugyan az ő leveléből, hanem más úton értesültem, ez annyira bántott és elszomorított, hogy akkori beteges állapotomat még csak súlyosbította. Ez pedig annyira a közelmúltban volt, hogy bizonyára jóval később értesültem a dologról, mint Atyaságod. Legalábbis én így látom a dolgot.

Ami azt a kinyilatkoztatást illeti, amelyről Atyaságod beszél, mivel ő nekem nem írt, s én semmit sem tudtam elhatározásáról, világos, hogy arról sem értesülhettem, vajon kapott-e ő erre vonatkozólag kinyilatkoztatást vagy sem.

Ha nekem lett volna olyan „álmom” – amint Atyaságod nevezi –, nem vagyok olyan könnyelmű, hogy ilyesminek alapján ekkora hivatásváltoztatásra bíztassam, vagy, hogy azt vele egyáltalában közöljem. Mert, hála Istennek, igen sok hozzáértő egyén oktatótt ki arra, hogy mit kell tartani az ilyen dolgoknak hitelességéről és értékéről. De nem is hiszem, hogy Salazar atya adott

volna valamit az ilyesmire, ha nem volna valami más háttere ennek az ügynek, mert ő igen okos ember.³⁵⁹

Amit Atyaságod arra vonatkozólag mond, hogy az előjárók ebben a helyzetben majd vizsgálatot fognak indítani, azt csak helyeselhetem, s tessék csak Atyaságodnak ez irányban lépéseket tenni. Mert magától értetődik, amennyire én meg tudom ítélni a helyzetet, hogy ő semmit sem fog tenni Atyaságod engedélye és tudta nélkül. Hogy Salazar atya és én között benső barátság áll fenn, s hogy ő nagy jótevőm, azt sohasem fogom tagadni, habár azért meg vagyok arról győződve, hogy mindabban, amit az érdekenben tett, sokkal inkább volt indítóok számára a mi Urunknak és Szűz Anyjának dicsősége, mint ez a barátság. Mert, ha nem csalódom, néha két esztendő is elmúlt anélkül, hogy írtunk volna egymásnak. Hogy ez a barátság régi keletű, azt mindenki tudja, mert akkoriban szövődött, mikor még inkább segítségére voltam szorulva. Akkor

---

³⁵⁹ Nem lehet eléggé hangsúlyozni ennek a részletnek fontosságát. Mint látjuk, a címzett a Szentanya magán-kinyilatkoztatásait gúnyosan álmoknak nevezi. (Így gondoltuk visszaadhatónak a spanyol szójáték revelacion és desvelacion értelmét). A Szentanya pedig udvarias marad ugyan a durvasággal szemben, de azért határozottan visszautasítja azt a gyanút, mintha ő pusztán magán-kinyilatkoztatás alapján képes volna valakinek olyan kockázatos lépést ajánlani, amilyen az egyik rendből a másikba való átlépés. Nagyon jól sejti, hogy más van itt a háttérben. Lovagiasan tör jó barátja, Gaspar Salazar mellett lándzsát, s nem is sejti, hogy az mennyire érdemtelen erre.

ennek a Rendnek mindössze két sarutlan pátere volt, s így több értelme lett volna az ő átlépésének, mint most, mikor, ha nem csalódom, kétszáznál többen vannak, s köztük elegendő olyanok, akik teljesen megfelelnek a mi egyszerű lelki életünknek. Sohasem gondoltam olyasmit, mintha Isten karja jobban meg volna rövidülve az Ő Szűz Anyjának Rendje, mint más szerzetesrendek számára.

Azt is állítja Atyaságod, hogy olyasmit híresztelek, mintha Atyaságod akadályozná őt terve kivitelében. Ne írjon be Isten az élő könyvébe, ha ilyen gondolat csak meg is villant az agyamban! Azt hiszem, meg lehet nekem bocsátani ezt az erős kifejezést ebben az esetben. Hadd értse meg Atyaságod, mennyire szívem mélyébe vannak zárva a jezsuiták érdekei, s hogy kész volnék életemet adni értük, ha azt látnám, hogy a mi Urunk dicsősége kívánja. Isten titkai mélységesek, s amint nekem, Isten a tanúm, ebben az ügyben eddig semmi részem sem volt, éppúgy azt sem akarom, hogy a jövőben legyen. Ha rám fogják a dolgot, ám legyen, hiszen nem az első eset, hogy ártatlanul szenvedek. Nekem azonban az a tapasztalatom, hogy ha a mi Urunk meg van elégedve velem, az mindent elsimít. Azt pedig sohasem fogom lehetségesnek tartani, hogy még sokkal súlyosabb okból is, az Ő Társasága ellen forduljon az Ő Szűz Anyja Rendjének, tekintve, hogy az előbbit eszközülni használta fel az utóbbinak felélesztésére és reformálására, hát még ilyen csekélység miatt, mint amilyen ez. Ha pedig mégis megengedné, attól félek, hogy amit aréven nyernének, elvesztenék a vámon és sok más úton.

Mi valamennyien ennek a Királynak vagyunk a jobbágjai. Adja Ő Szent Felsége, hogy Fiának és Anyjá-

nak hívei bátor katonák legyenek, s hogy mi valamenyien csak azt nézzük, hogy merre megy a zászlaja a mi Királyunknak, s végrehajtsuk akaratát! Ha pedig mi kármeliták ezt megtesszük, akkor világos, hogy nem távolodhatnak el tőlünk azok, akik Jézusnak nevét viselik, bármennyire s bármily gyakran fenyegeessenek is engem ezzel.

Isten tartsa meg Atyaságodat sok évig!

Tudom, hogy Kegyelmed mindig jóindulattal viseltetik irántunk, s azért bármennyire hitvány legyek is, sokat imádkozom érte a mi Urunkhoz. Esedezem, tegye meg Atyaságod ugyanezt érettem, mert már egy fél esztendeje csak úgy zuhognak a csapások és az üldözések erre a szegény öreg nőre! Ezt a mostani ügyet pedig nem számítom a kisebb csapások közé. Mindamellett szavam adom Atyaságodnak, hogy egy szóval sem fogom őt erre az átlépésre biztatni, sem pedig más által neki ilyesmit ajánlani, amint azt a múltban sem tettem meg.

Ma február tizedike van.

Atyaságod méltatlan szolgálója és alattvalója,
Jézusról nevezett Terézia

215. levél

*Gonzalo Dávila jezsuita rendi rektor atyának.
Avila, 1578 februárjában.*³⁶⁰

JHS.

A Szentlélek legyen Kegyelmeddel!

Újra és ismételten elolvastam a provinciális atya levelét, s mindannyiszor azt értettem ki belőle, hogy igen kevés jóindulatot tanúsít velem szemben, s annyira bizonyosra vesz olyan dolgokat, amelyek soha eszembe se jutottak, hogy nem csoda, ha fájdalmat okozott. De ez nem sokat számít. Sőt, ha nem volnék olyan tökéletlen, megtiszteltetésnek tartanám, hogy Ő Atyasága engem megaláz, amit velem, mint alattvalójjal egészen jogosan tehet meg. Mivel azonban itt most Salazar atyáról van szó, nekem az a véleményem, hogy sokkal jobb volna, ha Ő Atyasága saját maga intézné el vele az ügyet, mintsem hogy én írjak neki, vagy, hogy amint Kegyelmed is akarja, írjak a mieinknek, akik nem függenek tőlem. Hiszen ezek mind olyan dolgok,

---

³⁶⁰ A jezsuita provinciális az avilai rektorhoz írt levelében sajnálatát fejezte ki a fölött, hogy a Szentanya megsértődött. Kéreti, olvassa el még egyszer a levelét, s látni fogja, hogy abban nincs sértés. Úgy ő, mint a rektor arra kéri a Szentanyát, írjon Salazar atyának és beszélje le szándékáról, s írjon valamennyi sarutlan kármelita perjelnek, hogy ne vegyék fel.

amelyek az előjárók hatáskörébe tartoznak, s a mieinknek igazuk volna, ha a szavamat e tekintetben semmibe se vennék.

Annyi bizonyos, hogy nem látom be, mi más tehetnék, s nem értem, mik azok az igazságok, amelyeket nekem, Kegyelmed kívánsága szerint, meg kellene neki írnom, ha csak nem érvelhetnék valami mennyei kinyilatkoztatással, amely szerint ezt neki nem szabad megtennie. Más egyebet igazán nem tehetek. Különben is, amint Kegyelmednek már mondtam, nem volna helyes részemről, ha erre az ügyre vonatkozó véleményemet mindenkinek elmondanám, mert ezzel súlyosan megbántanám azt, akihez őszinte barátság fűz. Főleg mivel, mint már mondtam Kegyelmednek, amint tőle tudom, s amint őt ismerem, meg vagyok arról győződve, hogy ő soha semmit sem fog tenni a provinciális atya tudta nélkül. Ha tehát ő nem szól és nem ír ő Atyaságának, az annyit jelent, hogy nincs is ilyen szándéka. Ő Atyasága megakadályozhatja a dolgot azáltal, hogy nem ad neki rá engedélyt, s én nagy sérelmet követnék el e komoly és szentéletű emberrel szemben, ha lerontanám a becsületét valamennyi zárdánkban azzal, hogy írnék, arra számítva, hogy veszik valamibe a szavamat. Mert nagy szégyen volna rá nézve, ha azt állítanám róla, hogy olyasmit akar tenni, amit nem tehet bűn nélkül.

Én Kegyelmeddel egészen őszintén beszéltem, s megtettem azt, aminek megtevésére a nemes lelkűség és keresztény voltom kötelez. Az Úristen tudja, hogy ez igaz s többet tenni annál, amit tettem ellenkezne úgy az egyikkel, mint a másikkal.

Már említettem Kegyelmed előtt, hogy ha én egyszer megteszem azt, amit a kötelességemnek tartok,

akkor van bennem Istentől kapott annyi bátorság, hogy az Ő segítségével elviseljek bármennyi szenvedést, amely abból következhetik. Ebben az esetben legalább nem panaszkodhatnám arról, hogy nem jövendölték meg azokat nekem, sem pedig arról, hogy mint mondtam, nem tettem meg minden tőlem telhetőt. S nincs kizárva, hogy Kegyelmed nagyobb hibát követet el azzal, amit tőlem kívánt, mint én azáltal, hogy nem fogadtam szót.

Arról is meg vagyok győződve, hogy ha ez az ügy nem Kegyelmed óhaja szerint végződik, éppúgy engem fognak okolni, mintha semmit sem tettem volna, elég lesz az, hogy beszéltünk róla, s a jóslatok már is kezdeni fognak beteljesülni.³⁶¹ Ha csak olyan szenvedésekről van

---

³⁶¹ Ezekre a jóslatokra és jövendölésekre vonatkozólag a francia fordító, Szent Józsefről nevezett Gergely atya azt mondja, hogy homályos célzás, amelyet még senkinek sem sikerült megmagyaráznia. Az eredeti szöveg kiadója, Silvérius atya szerint: „[...] finom irónia, amely azokra az állítólagos kinyilatkoztatásokra vonatkozik, amelyek Salazar atyának a Kármelbe való átlépésével függnek össze”. Nézetünk szerint a jezsuita provinciális goromba levelében, amely nem maradt ránk, ilyesmit írhatott: „Ha Salazar atya átlép, akkor én, bár nem vagyok próféta, megjövendölöm Terézia anyának, hogy keservesen fogja megadni az árát.” Ez a feltevés egyáltalában nem valószínűtlen, s mindent megmagyaráz. Tehát finom irónia, de nem arra vonatkozik, amit Silvérius atya gondol, mert ezeknek az állítólagos kinyilatkoztatásoknak semmi nyomuk, míg ellenben a következő levélből tudjuk, hogy a provinciális fenyegetőzött.

szó, amelyek nekem jutnak ki, ám jöjjenek, nem bánom. Eleget vétkeztem Ő Szent Felsege ellen, s többet érdemlek, mint amennyi rám zúdulhat.

Szerény nézetem szerint nem érdemlem meg, hogy éppen a jezsuita rend zúdítsa rám őket, sőt még abban az esetben sem érdemelném meg ezt, ha tényleg volna részem ebben a dologban, mert a Rend szempontjából ez olyan csekélység. Sokkal erősebben állnak a jezsuiták alapjai, semhogy ilyesmi megingathatná őket.

Adja az Úr, hogy én sohase térjek el az Ő akaratától, s Kegyelmednek adja ugyanerre a célra megvilágosító kegyelmét!

Nagyon örülnék, ha idejönne a mi provinciális atyánk, mert már hosszú idő óta vonja meg tőlem az Úr azt a vigasztalást, hogy láthassam Ő Atyaságát!

Kegyelmed méltatlan szolgálója és leánya,
Jézusról nevezett Terézia

216. levél

*Jerónimo Gracián atyának.
Avila, 1578. február 16.³⁶²*

---

³⁶² Az előző karácsonyi ünnepek alkalmával a Szentanya leesett a lépcsőről, s eltörte a karját, amely azután, a rossz kezelés következtében, béna is maradt. Álneveket használ: Carillo = Salazar, József = Jézus, Ardapilla = Padilla, János = Padilla, Pál = Gracián. Levelet mellékel Salazar számára, amelyet azonban, mint egy későbbi levélből tudjuk, Gracián jobbnak látott nem elküldeni.

JHS.

A Szentlélek legyen Kegyelmeddel, Atyám, s adjon jó egészséget erre a nagybőjtre, tekintettel arra, hogy amint előre látom, annyit fog dolgozni!

Ha nem csalódom, egyik városból a másikba fog utazgatni, s ezért arra kérem, hogy az Isten szerelméért, vigyázzon, hogy le ne essék!³⁶³ Amióta ugyanis el van törve a balkarom, folyton ilyesmitől félttem Önt is. Még most is meg van dagadva a kéz is, úgy be van kötözve, hogy lószerszámnak lehetne nézni. Nem is igen tudom használni.

Itt most erős fagyok járnak, amelyenek eddig nem voltak, kivéve a tél legelején. Emellett azonban olyan szép az idő, hogy Toledóban jobban fáztunk, mint itt, legalábbis én. Lehet, hogy ez onnét van, mert, mint azt Atyaságod elrendelte, ajtót tettem arra a kis szobácskára, amely ama másik mellett van, amelyre azt tetszett mondani, hogy legyen betegszoba. Ezáltal olyan meleggé lett, mint valami kemence. Egyszóval ez alkalommal rendkívül jól meg voltam a hideg ellenére. Atyaságod mindig eltalálja, hogy mit kell parancsolni. Bárcsak én is mindig úgy eltalálnám, hogy miképpen kell Önnek engedelmeskednem! Szeretném tudni, vajon állandó maradt-e a javulás Jézusról nevezett Antal atya állapotában, s hogy mit csinál Mariano atya, aki annyira megfeledkezett rólam. Kegyeskedjék Atyaságod átadni tiszteletemet Bartolomé atyának!

---

³⁶³ Gracián rossz lovas volt és sokszor leesett a lóról.

Mellékelve küldöm Atyaságodnak a jezsuiták tartományfőnökének a levelét, amelyet Carilló ügyében írt nekem, s amely annyira megbántott, hogy szerettem volna neki keményebben válaszolni, mint ahogy tettem. Tudtommal, megmondtam már neki, hogy nekem semmi részem sincs ebben az átlépésben, ami valóban igaz, annyira, hogy mikor értesültem róla, nekem a terv nagyon visszatetszett, amint ezt Atyaságodnak meg is írtam, s nagyon óhajtottam volna, hogy a dologból ne legyen semmi. Salazar atyának is írtam, tőlem telhetőleg lebeszélve őt, amint ezt a provinciálishoz intézett levelemben esküvel is megerősítettem. Amilyenek, ha nem erősítettem volna ennyire, nem hitték volna el! Márpedig ebben az esetben fontos érdek követelte, hogy elhiggyék az „álmok” miatt, amelyekről beszél. Ne képzeljenek olyasmit, mintha én ilyen dolgokkal akarnék másokra hatni, mert ez csúnya hazugság. Arról azonban biztosítom, hogy egyáltalában nem félek az ő fenyegetéseiktől. Szinte magam is csodálkozom, hogy e tekintetben mekkora lelki szabadságot adott nekem az Úr. Meg is mondtam a rektornak, hogy ha az én meggyőződésem szerint valamely dolog Isten dicsőségére szolgál, akkor sem a jezsuita rend, sem pedig az egész világ nem fog engem meghátrálásra bírni. Ellenben ezen ügyben nekem semmi részem sem volt, viszont abban az irányban sem fogok befolyást gyakorolni, hogy Salazar atya álljon el a szándékától.

A rektor atya mindazonáltal arra kért, írjam meg neki legalább azt, amit a mellékelt levélben tényleg megteszek, tudniillik, hogy nem teheti meg ezt a lépést anélkül, hogy kiközösítést ne vonna magára.³⁶⁴

Azt kérdeztem a rektortól, vajon Salazar atya tud-e ezekről a brevékről. „Többet, mint én” – felelte ő. Akkor pedig, mondtam én, „Meg vagyok arról győződve, ő semmi olyast nem fog tenni, amiről tudja, hogy Isten megbántása volna.” Azt felelte, hogy „azért a túlzott vonzalom következtében tévedhetne s elkövethetné a ballépést.” Ezért írtam tehát neki levelet, s küldtem ugyanazon az úton, amelyen ő juttatta hozzám az övét.

Látja, Atyám, milyen együgyűség! Bizonyos jelekből világosan megértettem, hogy látták a leveletem, de ezt nem árultam el előttük. Abban a levélben tudniillik azt írtam Salazar atyának, hogy ne bízzék testvéreiben, mert Józsefnek is voltak testvérei. Előre tudtam ugyanis, hogy el fogják olvasni. Bizonyára a jó barátai beszéltek ki a tervét, s ezen nem is csodálkozom, mert nagyon sajnálnák távozását. Bizonyára attól félnek, hogy példája követőket vonna maga után.

Azt kérdeztem tőle, vajon eddig sohasem lett-e közülük senki sarutlan? Azt felelte, hogy igen, de ferencrendi. Azonban ezeket először ők vetették ki a rendből s utólag kaptak engedélyt a belépésre. Azt mondtam neki, hogy ezt megtehetnék ebben az esetben is. Erre azonban ők nem kaphatók, de én sem arra, hogy lebeszéljem. Csak arra intem a mellékelt levélben, hogy bízza az egészet Istenre, mert ha Őtőle származik a gondolat, úgy előjárói is meg fogják adni hozzá az engedélyt. Utána kérdezős-

---

³⁶⁴ Ezt a levelet Gracián atya nem juttatta el Salazar kezéhez, hogy miért, azt nem tudjuk. Lehet, hogy azért, mert óhajtotta ennek a jó hírnevű egyénnek átlépését, azt, meg mint teológus tudta, hogy a kiközösítés üres fenyegetőzés.

ködtem ugyanis, s amint neki is mondom, más úton a terv nem lesz kivihető. Akik lehetségesnek tartják, úgy látszik, a közjog alapján beszélnek, mint az a törvénytudós, aki a pastránai alapítás alkalmával azt mondta nekem, hogy bátran felvehetem azt az ágostonrendi nővért, amiben nem volt igaza. Hogy Őszentségétől, a pápától szerezzen engedélyt, az aligha lesz lehetséges, mert ők el fogják zárni előle az ajtókat. Legyen szíves Atyaságod is utánanézni, s neki tanácsot adni, mert nekem nagyon fájna, ha Isten ellen valami vétséget követnének el!

A dolog nekem sok gondot okoz. Mert ha megmarad köztük, miután már kitudódott, hogy ide vágyik közénk, nem lesz már meg az a becsülete, ami eddig volt. Ha átlép közénk, azt nem lehet egészen törvényes úton megtenni, ez ugyancsak lehetetlenség. Azután meg mindig azon jár az eszem, hogy mennyivel tartozunk mi a jezsuitáknak. Mert, hogy ők árthassanak nekünk, ilyen okból, azt az Űristen amúgy sem engedné meg. Tőlük való féltünkéből őt visszautasítani, az csúnya dolog volna, s rosszul fizetnénk irántunk való szeretetéért. Bízunk a dolgot Istenre, Ő majd eligazítja az útját! Habár azért mégis félek, hátha esetleg a belső imában tapasztalt benyomások szolgáltak számára indítóokul. Ugyanis beszél ilyenféléről, s túlságosan hisz nekik. Nem egyszer figyelmeztettem, hogy legyen e téren óvatos, de ez nem volt neki elég.³⁶⁵

---

³⁶⁵ Kincset érő figyelmeztetés a Szentanya részéről, akinek annyi magán-kinyilatkoztatásban volt része, s aki mindenesetre nem volt ezekkel szemben hitetlen. Azt azonban nagyon jól tudta, hogy fontos ügyekben pusztán ilyenek alapján indulni nem szabad. Ismeretes

Az is igen rosszul esik nekem, hogy azok a veasi nővérek bizonyára mondtak neki erről valamit, Jézusról nevezett Katalin ugyanis nagyon óhajtotta átlépését. A megnyugtató a dologban az, hogy ő mindenestre hűséges szolgálja az Űristennek, s még ha téved is, azon hiszemben van, hogy Isten akarata szerint cselekszik, s így Ő Szent Felsége nem fogja őt cserbenhagyni. Most azonban elég bajt okozott nekünk, s ha én nem hallottam volna Józseftől azt, amit Atyaságodnak megírtam, higgye el, minden erőmből igyekeztem volna őt lebeszél-
ni. Bár nem hiszek ezekben a dolgokban annyira, mint ő, nem visz rá a lélek, hogy ellene dolgozzam. Mit tudom én azt, vajon ez által nem ártanék-e annak a léleknek? Mert azért higgye el, Atyám, őbenne nincs meg az a szellem, amely a környezetét jellemzi, s nekem mindig az volt a benyomásom, hogy inkább közénk való.

A Megtestesülés zárda ügyében Ardapillától kaptam levelet, amelyben azt ajánlja, forduljanak a varjak³⁶⁶ Jánoshoz, hogy küldjön ki valakit oda a helyzet tanulmányozására. Én nagyon örülnék, ha hozzájárulhatnék a baj megszüntetéséhez, azonban annyi kellemtlen következményét látom előre ennek a benyúlásnak, hogy jobbnak gondoltam kimenteni magamat. Belátom, hogy ő jót akart velünk, azonban higgye el nekem Atyám, ha a bajt nem a gyökerében orvosolják,

---

az ő híres esete Veasban, amikor engedelmességből egyenesen magán-kinyilatkoztatása ellenére cselekedett, s ezt azzal indokolta, hogy magán-kinyilatkoztatásban az ember mindig tévedhet, míg ha engedelmességből tesz valamit, az mindig helyes.

³⁶⁶

A sarus nővérek.

akkor ezeken az állapotokon csakis Pál közbelépése tud segíteni. Adná ezt az Úristen, szívemből kívánom. Mert nagy lelki fájdalmat okoz nekem az a gondolat, hogy én vagyok itt a botránykő, amely miatt valamennyien szenvednek. Többször mondtam már, hogy tegyenek velem úgy, mint Jónással s vessenek a tengerbe, ha azon múlik, hogy eláll-e a vihar. Lehetséges, hogy mindez az én bűneimnek a következménye.

A sevillai perjel nő azt írja nekem, esedezzem Atyaságodhoz, engedje meg, hogy fölvehesse Blancának, a portugálnak, a másik nővérét, akinek törvényes korához még alighanem sok hiányzik. Nagy előny volna rá nézve, ha fölvehetné, mert segítené kifizetni a ház árát. Ugyanis akkora az adósságuk, hogy én nem is tudom, mennyi. Ha a szülők kifizetnék Blanca hozományát, s azután előlegeznék a húgáét, vagy pedig ellátása címén megfizetnék a ház bérösszegét, az nem volna rossz. A nővérek nem győzik eléggé hangoztatni, hogy mennyivel tartoznak ennek a portugálnak. Atyaságod kegyeskedjék ezt az ügyet átgondolni, s tegye azt, amit a legjobbnak tart!

Sohasem tudom bevégezni a levelet, ha Önnek írok. Öcsém megbízott, hogy mindig adjam át tiszteletét! Fogadja tehát Atyaságod az övét a nővérekével együtt! A mi Urunk tartsa meg Atyaságodat, s hozza minél előbb ide mihozzánk, mert erre nagy szükség volna, úgy saját szempontomból, mint sok egyéb dolog miatt is. Nem mintha volna köztünk olyasmi, amiről Atyaságod nem tud. Doña Guiomar beteg, ritkán jön ide, az a bizonyos baj, amelyben szenved, egészen kifogatja a valójából.³⁶⁷

Szíveskedjék Atyaságod a mellékelt levelet a lehető leggyorsabban, a granadai perjel útján, eljuttatni Salazar

atyához, illetve a perjelnek nagyon a lelkére kötni, hogy négyszemközt adja neki át! Attól félek, hogy újra talál nekem írni, a jezsuiták útján, s az ő írása nagyon is világos. Ha Madridon keresztül küldi, s figyelmébe ajánlja Roque de Huertának, jól megfizetve a viteldíjat, amelyet ez utóbbi személyesen adjon át az öszvérhajcsárnak, akkor bizonyára nem fog elveszni. Tartsa észben, Atyám, s ne felejtse el, mert jó lesz ezt a levelet hozzá juttatni, nehogy bármit is tegyen, hacsak máris meg nem tette! Atyaságod pedig ne siessen az engedély megadásával, mert nézetem szerint mindez neki javára fog válni! Az Úristen árássa kegyelmeit Atyaságodra úgy, amint azt én óhajtom!

Ma van a nagyböjt első vasárnapja.

A provinciális levelére és a rá adott válaszra esetleg még szükségünk lehet. Ha megőrzésüket jónak gondolja, ne semmisítse meg őket!

Atyaságod méltatlan szolgálója és leánya,
Jézusról nevezett Terézia

---

³⁶⁷ Doña Guiomar Ulloa, az akkor fiatal, gazdag özvegy, húszegynéhány évvel ennek előtte igen nagy szerepet játszott a Szentanya életében. Legbensőbb barát-nője volt, s részben neki köszönhető az első sarutlan kármelita női zárda megalapítása. Szinte fájdalmasan hat ránk azt hallani róla, hogy a betegség kiforgatja a valójából, s a körülmények egybevetéséből kiolvasni, hogy elhidegült a Szentanyától.

Tartalomjegyzék

Olvasható kapcsolat	4
A Fordító előszava	12
Jézusról nevezett Szent Terézia életrajza	14
Avilai Szent Teréz Leveli	17
1. levél 1547. augusztus 12. Alonso Venegrilla úrnak	18
2. levél 1561. december 23. Lorenzo de Cepeda úrnak.....	19
3. levél 1565 vége felé García de Toledo atyának	28
4. levél 1967 júliusában Don Alvaro de Mendoza püspöknek.....	30
5. levél 1568. március 24. Don Gaspar Daza mesternek	32
6. levél 1568. május 18. Luisa de la Cerda úrnőnek	34
7. levél 1568. május 27. Luisa de la Cerda úrnőnek	36
8. levél 1568. június 9. Luisa de la Cerda úrnőnek.....	43
9. levél 1568. június 23. Luisa de la Cerda úrnőnek	45
10. levél 1568. június vége felé Alonso Alvarez Ramíreznak	47
11. levél 1568. szeptember vége felé Don Francisco de Salcedónak	49
12. levél 1568. november 2. Luisa de la Cerda úrnőnek	52
13. levél 1568. december 13. Luisa de la Cerdának.....	55
14. levél 1569. január 9. Diego Ortiznak	57
15. levél 1569. február 19. Alonso Alvarez Ramírez úrnak	59
16. levél 1569 márciusában Doña María de Mendozának ..	63
17. levél 1569. október 18. Simón Ruiznak	65
18. levél 1569. október 19. Juana de Ahumada úrnőnek ...	68
19. levél 1569 decemberében Juana de Ahumada részére..	70
20. levél 1570 január 17. Lorenzo de Cepeda úrnak.....	73
21. levél 1570. év nagybőjtjében Antonio de Segura atyának	82

22. levél 1570. július 15.	
Diego de San Pedro de Palma úrnak	84
23. levél 1570. augusztus közepe táján Diego Ortiznak	85
24. levél 1570. október 31.	
Doña Catalina Hurtado úrnőnek.....	87
25. levél 1571. február 5. Alonso Alvarez Ramíreznak	89
26. levél 1571. március 29. Diego Ortiznak	91
27. levél 1571. május 27. Diego Ortiznak.....	93
28. levél 1571 szeptemberében	
P. García de San Pedro úrnak	96
29. levél 1571. október 5. Doña Catalina Balmasedának....	98
30. levél 1571. október 22.	
Doña Guiomar Pardo de Taverának.....	99
31. levél 1571. október Doña María de Mendozának	100
32. levél 1571. november 7. Doña Luisa de la Cerdának ..	103
33. levél 1572. január. Doña Isabel de Jimenának.....	107
34. levél 1572. február 4. Doña Juana de Ahumadának ...	109
35. levél 1572. március 7. Doña María de Mendozának...	111
36. levél 1572. március 8. María de Mendoza úrnőnek....	117
37. levél 1572 márciusában	
Doña Juana de Ahumadának	119
38. levél 1572. június közepe táján	
María Bautista anyának	120
39. levél 1572. augusztus 27.	
Doña Juana de Ahumadának	121
40. levél 1572. szeptember 27.	
Doña Juana de Ahumadának.....	122
41. levél 1572 decemberében Inés de Jesús anyának.....	124
42. levél 1573. február 1.	
Martín Dávila Maldonado Bocalán.....	126
43. levél 1573. február 13. Gaspar de Salazar atyának	127
44. levél 1573 márciusában Ana de Jesús anyának.....	130

45. levél 1573. március 9. Juana de Ahumada úrnőnek ...	130
46. levél 1573. június 11. II. Fülöp királynak	132
47. levél 1573. július 27. Juan Ordóñez atyának	133
48. levél 1573. augusztus 2. Pedro de la Banda úrnak	138
49. levél 1573. október 8. Pedro de la Banda úrnak	139
50. levél 1573. november 14. Juana de Ahumada úrnőnek.....	140
51. levél 1574 januárjában Domingo Báñez atyának	142
52. levél 1574 januárjában Ana de la Encarnación anyának	145
53. levél 1574 februárjában Don Alvaro de Mendoza avilai püspöknek.....	147
54. levél 1574. május 14. María Bautista anyának.....	150
55. levél 1574 májusában Bañez Domingo atyának.....	154
56. levél 1574. május 30. Ana de la Encarnación anyának.....	157
57. levél 1574 júniusában María Bautista anyának	158
58. levél 1574 júniusában Antonio Gaytánnak	161
59. levél 1574 júniusában Don Teutonio de Braganzának	163
60. levél 1574. július 3. Don Teutonio de Braganzának....	166
61. levél 1574. július 16. María Bautista anyának.....	168
62. levél 1574 szeptemberében Mateo de las Peñuelasnak	172
63. levél 1574. szeptember 11. María Baptista anyának ..	173
64. levél 1574. szeptember 15. Braganza Don Teutonionak	177
65. levél 1574. szeptember végén María Bautista anyának	179
66. levél 1574. december 3. Bañez Domingo atyának.....	182
67. levél 1574 decemberében Antonio Gaytánnak.....	183
68. levél 1574. december 23. Ana Enríquez úrnőnek.....	185
69. levél 1574 decemberében Egy úrasszonynak	188
70. levél 1574. december 28. Doña Inés Nieto úrnőnek...	189

71. levél 1575. január 6.	
Don Teutonio de Braganza hercegnek.....	192
72. levél 1575. május 11.	
Don Alvaro de Mendoza püspöknek.....	198
73. levél 1575. május 12.	
A sarutlan nővérek perjelnojének.....	200
74. levél 1575. június 4.	
Egy Avilában lakó ismeretlen személynek	203
75. levél 1575. június 18.	
Juan Bautista Rubeo kármelita generális atyának	204
76. levél 1575. június 19. Doña Inés Nieto úrnőnek.....	212
77. levél 1575. július 10. Antonio Gaytánnak	214
78. levél 1575. július 19. II. Fülöp királynak.....	216
79. levél 1575. augusztus 12.	
Juana de Ahumada úrnőnek.....	218
80. levél 1575. augusztus 28.	
María Bautista anya, a valladolidi perjelnojének...	221
81. levél 1575. szeptember 27.	
Jerónimo Gracián atyának	227
82. levél 1575 októberében Jerónimo Gracián atyának....	231
83. levél 1575 októberében Jerónimo Gracián atyának....	231
84. levél 1575. október 9. Egyik gyóntatójának	234
85. levél 1575. október 24. Egy rokon nőnek.....	236
86. levél 1575. október 31.	
Doña Inés Nieto úrasszonynak.....	237
87. levél 1575. november közepén	
Jerónimo Gracián atyának	239
88. levél 1575. december 26. Diego Ortiznak	242
89. levél 1575. december 30. María Bautista anyának.....	244
90. levél 1575 decemberében Jerónimo Gracián atyának	250
91. levél – Luis de Granada atyának	251
92. levél 1576 elején María Bautista anyának	253

93. levél 1576. február havában	
Juan Bautista Rubeo atyának	256
94. levél 1576. február 19. Rodrigo de Moya úrnak.....	266
95. levél 1576. április 29. María Bautista anyának	269
96. levél 1576. május 9. Ambrosio Mariano atyának.....	275
97. levél 1576. június 15. Jerónimo Gracián atyának	281
98. levél 1576. június 15.	
María de San José, sevillai perjeltnőnek	289
99. levél 1576. június 18. María de San José perjeltnőnek	292
100. levél 1576. június végén Jerónimo Gracián atyának	294
101. levél 1576. július 2.	
María de San José, sevillai perjeltnőnek	296
102. levél 1576. július 11.	
María de San José, sevillai perjeltnőnek	299
103. levél 1576. július 24. Lorenzo de Cepedának	302
104. levél 1576 júliusában A veasi sarutlan nővéreknek ..	308
105. levél 1576 augusztusában	
Jerónimo Gracián atyának.....	309
106. levél 1576. szeptember 5.	
Jerónimo Gracián atyának.....	310
107. levél 1576. szeptember 5.	
Jerónimo Gracián atyának.....	314
108. levél 1576. szeptember 6.	
Jerónimo Gracián atyának.....	317
109. levél 1576. szeptember 7.	
María de San José, sevillai perjeltnőnek	319
110. levél 1576. szeptember 9.	
María de San José, sevillai perjeltnőnek	327
111. levél 1576. szeptember 9.	
Jerónimo Gracián atyának.....	332
112. levél 1576. szeptember 13.	
Francisco de Salcedo úrnak.....	334

113. levél 1576. szeptember 20. Jerónimo Gracián atyának	336
114. levél 1576. szeptember 20. María de San Josének, sevillai perjeltnőnek	344
115. levél 1576. szeptember 22. María de San Josének ...	346
116. levél 1576. szeptember 26. María de San Josének ...	347
117. levél 1576. október 5. Jerónimo Gracián atyának	349
118. levél 1576 októberében Juan de Jesús Roca atyának	352
119. levél 1576. október 5. María de San José, sevillai perjeltnőnek	354
120. levél 1576. október 13. María de San Josének.....	359
121. levél 1576 októberében Ambrosio Mariano atyának.	363
122. levél 1576. október 21. Jerónimo Gracián atyának ..	365
123. levél 1576. október 21. Ambrosio Mariano atyának.	368
124. levél 1576. október 23. Jerónimo Gracián atyának ..	378
125. levél 1576 októberében María de San José, sevillai perjeltnőnek	384
126. levél 1576 októberében Jerónimo Gracián atyának .	386
127. levél 1576. október 31. María de San José, sevillai perjeltnőnek	388
128. levél 1576. november 2. María Bautista perjeltnőnek	390
129. levél 1576. november 3. Ambrosio Mariano atyának	395
130. levél 1576. november 4. Jerónimo Gracián atyának.	397
131. levél 1576 novemberében Lorenzo de Cepeda úrnak	401
132. levél 1576. november 8. María de San José, sevillai perjeltnőnek	404
133. levél 1576. november 11. María de San José, sevillai perjeltnőnek	406
134. levél 1576 novemberében Jerónimo Gracián atyának.....	412
135. levél 1576. november 19. Jerónimo Gracián atyának	415
136. levél 1576 novemberében Jerónimo Gracián atyának	418
137. levél 1576 novemberében Jerónimo Gracián atyának	420

138. levél 1576 novemberében Jerónimo Gracián atyának	421
139. levél 1576. november 19.	
María de San José, sevillai perjeltnőnek	422
140. levél 1576. november 26.	
María de San José, sevillai perjeltnőnek	427
141. levél 1576. november 26. Luis de Cepeda úrnak.....	431
142. levél 1576 novemberében. Jerónimo Gracián atyának	433
143. levél 1576 novemberében Jerónimo Gracián atyának	436
144. levél 1576 novemberében Jerónimo Gracián atyának	438
145. levél 1576. december 3.	
María de San José, sevillai perjeltnőnek	438
146. levél 1576. december 7.	
María de San José perjeltnőnek.....	441
147. levél 1576. december 7. Jerónimo Gracián atyának .	445
148. levél 1576 decemberében Jerónimo Gracián atyának	449
149. levél 1576 decemberében Jerónimo Gracián atyának	450
150. levél 1576. december 12. Mariano Ambrosio atyának	456
151. levél 1576. december 13.	
María de San José, sevillai perjeltnőnek.....	460
152. levél 1576. december 16. Egy toledói jőtevőnek.....	464
153. levél 1576. december 27.	
María de San José, sevillai perjeltnőnek	465
154. levél 1576 decemberében	
Brianda de San José, malagoni perjeltnőnek.....	467
155. levél 1576 decemberében	
Don Antonio de Soria számára	469
156. levél 1576 decemberében	
María Bautista valladolidi perjeltnőnek.....	471
157. levél 1576 decemberében Francisco de Salcedo úrnak	473
158. levél 1576 decemberében	
Diego de Guzmán y Cepeda úrnak	473

159. levél 1576 decemberében	
Diego de Guzmán y Cepeda úrnak	475
160. levél 1577. január 2. Lorenzo de Cepeda úrnak	476
161. levél 1577. január 3.	
María de San José, sevillai perjeltnőnek	486
162. levél 1577. január 9. Jerónimo Gracián atyának	489
163. levél 1577. január havában	
Ambrosio Mariano atyának	491
164. levél 1577. január havában	
María de San José, sevillai perjeltnőnek	494
165. levél 1577 januárjában Lorenzo de Cepeda úrnak ...	500
166. levél 1577. január 17.	
María de San José, sevillai perjeltnőnek	508
167. levél 1577. január 21.	
María Bautista valladolidi perjeltnőnek.....	511
168. levél 1577. január 26.	
María de San José, sevillai perjeltnőnek	514
169. levél 1577. február 6. Mariano Ambrosio atyának ...	520
170. levél 1577. február 10. Don Lorenzo de Cepeda úrnak	524
171. levél 1577. február 11. Mariano Ambrosio atyának .	531
172. levél 1577. február 16. Mariano Ambrosio atyának .	533
173. levél 1577. február 27-én és 28.	
Don Lorenzo de Cepeda úrnak	536
174. levél 1577. február 28.	
María de San José, sevillai perjeltnőnek	543
175. levél 1577. március 2.	
María de San José, sevillai perjeltnőnek	545
176. levél 1577 márciusában Ambrosio Mariano atyának	551
177. levél 1577. március 15. Mariano Ambrosio atyának	553
178. levél 1577. április 9.	
María de San José, sevillai perjeltnőnek	556
179. levél 1577 áprilisában. Mariano Ambrosio atyának	560

180. levél 1577. május 6.	
María de San José, sevillai perjeltnőnek	561
181. levél 1577. május 9. Mariano Ambrosio atyának	564
182. levél 1577. május 15.	
María de San José, sevillai perjeltnőnek	567
183. levél 1577. május 28.	
María de San José, sevillai perjeltnőnek	570
184. levél 1577. június 13. Jerónimo Gracián atyának	572
185. levél 1577. május 28.	
María de San José, sevillai perjeltnőnek	573
186. levél 1577. július 2.	
Ana de San Alberto, caravácai perjeltnőnek	576
187. levél 1577. július 11. María de San José, sevillai perjeltnőnek	580
188. levél 1577 júliusában	
Gaspar de Villanueva licenciátus úrnak	584
189. levél 1577. július 14. Roque de Huerta úrnak	587
190. levél 1577 júliusában Jerónimo Gracián atyának	589
191. levél 1577 júliusában Jerónimo Gracián atyának	589
192. levél 1577 júliusában A toledói kármelita nővéreknek	590
193. levél 1577 júliusában	
María Bautista valladolídi perjeltnőnek	591
194. levél 1577 augusztusában	
Alvaro de Mendoza avilai püspök úrnak	592
195. levél 1577 augusztusában	
Jerónimo Gracián atyának	596
196. levél 1577. szeptember 6.	
Don Alvaro de Mendoza, avilai püspöknek	597
197. levél 1577. szeptember 18.	
II. Fülöp király Őfelségének	599
198. levél 1577 októberében Gracián Jeromos atyának ..	603
199. levél 1577 októberében Juan de Ovalle úrnak	603

200. levél 1577 októberében	
María de San José, sevillai perjeltnőnek	605
201. levél 1577. november 10.	
Rodrigo de Aranda úrnak, Madridba	608
202. levél 1577 novemberében Jerónimo Gracián atyának	611
203. levél 1577 novemberében María Bautista anyának	612
204. levél 1577. december 2.	
Doña María Enriquez, albai hercegnőnek	613
205. levél 1577 decemberében Jerónimo Gracián atyának	615
206. levél 1577. december 4 II. Fülöp király Őfelségének	616
207. levél 1577. december 7.	
Gaspar Salazar jezsuita atyának	620
208. levél 1577. december 10. Don Juan de Ovalle és	
Doña Juana de Ahumada számára	624
209. levél 1577. december 10.	
María de San José, sevillai perjeltnőnek	626
210. levél 1577. december 19.	
María de San José, sevillai perjeltnőnek	630
211. levél 1577 decemberében Jerónimo Gracián atyának	633
212. levél 1578. január 16.	
Don Teutonio de Braganza hercegnek	634
213. levél 1578. január havában	
Jerónimo Gracián atyának	645
214. levél 1578. február 10. Juan Suárez atyának,	
a jezsuiták tartományfőnökének	645
215. levél 1578 februárjában	
Gonzalo Dávila jezsuita rendi rektor atyának ...	650
216. levél 1578. február 16. Jerónimo Gracián atyának ..	653

